ԳԻՐՔ ՍՐԲՈՅՆ ՄԵԾ ՏՕՅՆ ՎԱՐ ԴԱՊԵՏԻ.

Արարողութիւնք հանապազոր-
դեան եկեղեցեաց հայաստանեայց
Պարունակօղ եօթեաց գլխաւ-
որաց խորհրդունակ սրբազնա
գործութեց, և այլոց մասնաւ-
որաց պաշտմանց հաստատեցելոց
'ի հնագունից հարց սրբոց առ 'ի
լրումն հոգեկանին հարկաւորու-
թե. և մարմնականին պիտանացու-
թե. սահմանագրեցեալ օժան-
դակութե հոգւոյն սրբոյ.

Տպագրեցեալ Ողորմութեամբն այ.
Եւ բարեխօսութեամբ Սրբոյն
Մինասայ զօրավարին.

'ի Հայրապետութե տն Աղեք-
սանդրի Կաթուղիկոսի ամ Հայոց
'Ի տպարանի Պարոն կարապետի
որդի տէրուպ Աստուածատուրի.
'ի Թվին. ՌՃԿԳ. Յուլիսի. ԻԷ.

264

Որ ՚ի կուսէն ըստ Եսայեայ մարմնով
ծնար. Եւ ՚ի մոգուց պատարագօք
մեծարեցար. ՚Ի յօհաննու ՚ի յորդա
նան մկրտեցար. Եւ ձայնիւ Հօր
Տր̃ և ՍՀ̃ վկայեցար.

им. А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

Կանոն Միջաւուրէն։

Նախ Ասա։

ԱՒՐՀՆԵԱԼ ՀՕԳԻՏ
ՍՈՒՐԲ Ա՟Ծ ՃՇՄԱՐԻՏ

*Ողորմեա ինձ Ա՟ծ ըստ մեծի ողորմութեան քում. ըստ բազում գթութեան քում քաւեա զանօրէնութիւնս իմ։ *Առաւել լուա զիս յանօրէնութենէ իմմէ. և ՚ի մեղաց իմոց սուրբ արա զիս։ *Զանօրէնութիւնս իմ ես ինձէն գիտեմ. և մեղք իմ առաջի իմ են ամ ժամ։ *Քեզ միայն մեղայ որ և զչար առաջի քո արարի։ *Որպ արդար երևեսցիս ՚ի բանս քո. և յաղթեսցես ՚ի դատելն քո։ *Անօրէնութեամբ յղացայ. և ՚ի մեղս ծնաւ զիս մայր իմ.

գ Դու

Մնացորդն Սաղմոսին։

Դու տ͞ր զճշմարտութիւն սիրեցեր. զանյայտս եւ զծածկեալս իմաստութեան քով յայտնեցեր ինձ. Ցօղեսցես յիս մզովբաւ. եւ ս͞բ եղէց. լուասցես եւ քան զձիւն սպիտակ եղէց։ * Լսելի արասցես ինձ զցնծութիւն եւ զուրախութիւն. եւ ցնծասցեն ոսկերք իմ տառապեալք։ * Դարձո զերեսս քո ՚ի մեղաց իմոց. եւ զամ անօրէնութիւնս իմ քաւեա յինէն։ * Սիրտ ս͞բ հաստատեա յիս ա͞ծ եւ ըզհոգի ուղիղ նորոգեսցես ՚ի փորի իմում։ * Մի ընկենուր զիս տ͞ր յերեսաց քոց. եւ զհոգի ս͞բ քո մի հաներ յինէն։ * Տուր ինձ ցնծութիւն փրկութեան եւ հոգով պետութեան քով հաստատեա զիս։ * Ուսուցից անօրինաց զճանապարհս քո եւ ամբարիշտք առ քեզ դարձցին։ * Փրկեա զիս յարենէ ա͞ծ ա͞ծ փրկութեան իմոյ. ցնծասցէ լեզու իմ յարդարութեան քում։ * Տ͞ր եթէ զշրթունս իմ բանաս բերան իմ երգեսցէ զօրհնութիւնս քո։ * Թէ կամեցեալ էիր զպատարագ մատուցանէաք. ընդ ողջակէզս իսկ ոչ հաճեցար։ * Պատարագ Ա͞յ հոգի խոնարհ զսիրտ ս͞բ եւ զհոգի խոնարհ ա͞ծ ոչ արհամարհէ։ Բարի արա տ͞ր կամօք քովք սիոնի. եւ շինեսցին պարիսպք երուսաղեմի։ * Յայնժամ հաճեսցես ընդ պատարագս արդարութեան ուխտից պատարագս հանցեն ՚ի սեղան քո զուարակս։

Լուայ ես խոստովանութեան։ Օրհնութիւն եւ փառք։

Տ͞ր ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ եւ ոչ զբօսան աչք իմ։ Ոչ գնացի ես ը͞ն մեծամեծս եւ ոչ ը͞ն

սքանչելիս որ

որ սքանչելի եղեն քան զիս։ * Բայց թէ խո
նարհեցայ ես սրտ մանուկ տարտուցեալ խոտէնէ
մօր իւրոյ և դարձնր անդրէն ինոյն։ * Այլ
թէ հպարտացուցի արտեօք զանձն իմ այսպէս
եղիցի հատուցումն անձին իմոյ. յուսացա-
ւէլ ՚ի տր յայսմ հետէ մինչև յաւիտեան։

Փառք Հօր։ Այժմ և միշտ։

Առ քեզ տր համբարձի զանձն իմ. ած իմ ՚ի
քեզ յուսացայ. և մի՛ ամաչեցից և մի ծիծա-
ղեսցեն զինև թշնամիք իմ։ * Ամենեքեան որ
համբերեն քեզ մի ամաչեսցեն. այլ ամաչես
ցեն անօրէնք յունայնութե իւրեանց։ * Զճա
նապարհս քո տր ցոյց ինձ և զշաւիղս քո ուսոյ
ինձ։ * Առաջնորդեա ինձ ՚ի ճշմարտութե
քում և ուսո զիս. զի դու ես ած փրկիչ իմ.
և ես քեզ համբերի զօր հանապազ։ * Յիշեա
տր զգթութիս քո. և զողորմութիս քո որքեն
յաւիտենից։ * Զմեղս մանկութե իմոյ և զան
գիտութե իմոյ մի յիշեր այլ յիշեա զիս տր ըստ
ողորմութե քում. վս քաղցրութե քո զի քաղցր
և ուղիղ ես։ * Վս այսորիկ օրէնս դնէ տանես
զմեղաւորս ի ճանապարհի առաջնորդես հեզոց ՚ի
դատաստանի. ուսուցանես հեզոց զճանապարհս քո
Ամ ճանապարհք տն ողորմութի և ճշմարտութի են
այնոցիկ՝ ոյք խնդրեն զուխտ և զվկայութի նր։
Վս անուան քո տր քաւեա զմեղս իմ. զի բա-
զումք եղեն. ով է մարդ որ երկնչի ՚ի տէ.
օրէնս դնէ տանել զնա ՚ի ճանապարհի յոր հաճե
ցաւ։ Բ Ե Անձն

Սնկրտութիւն Ամենեւոյ։

Անձն նր՟ ՚ի բարութեն՟ հանդիպեսցէ եւ զաւակ նր՟ ժառանգեսցէ զերկիր։ * Զօրութիւն տր՟ եր կիւղածաց իւրոց. եւ զկտակարանս իւր ուսուցանէ նց՟։ * Աչք իմ յա՟մ ժամ առ տր՟. եւ նա հանէ յորոգայթէ զոտս իմ։ * Նայեաց առ իս եւ ողորմեաց ինձ. զի միամօր եւ աղքատ եմ ես։ Նեղութիւնք սրտի իմոյ բազմացան եղեն յոյժ. եւ ՚ի վշտաց իմոց հան զիս։ * Տես զխոնարհութի՟ իմ եւ զվաստակ իմ. եւ թող ինձ զա՟մ զմեղս իմ։ Տես զթշնամիս իմ, զի բազմացան եղեն ատե լութե՟ք՝ զոր ինանիր ատեցին զիս. * Պահեա զանձն իմ, եւ փրկեա զիս. եւ մի՛ յամօթ եղէց՝ զի յուսացայ ՚ի քեզ։ * Անմեղք՝ եւ ուղիղք կցորդք եղեն ինձ. եւ ես քեզ համբերի.

փրկեա ա՟ծ զի՟էլ ա՟մ նեղութե՟ց նր՟.

Փառք հօր եւր. Սաղմոս խաղաղութեան Օ։ Հնութի.

Տէր ոչ. [illegible]

Դատ արա ինձ տր՟՝ զի ես յանմեղութե՟ իմում գնացի ՚ի տր՟ յուսացայ զի մի՛ եղէց հիւանդ. Փորձեա զիս տր՟՝ եւ քննեա զիս. փորձեա զերիկամունս իմ եւ զսիրտ իմ։ * Ողորմութի՟ քո առաջի աչաց իմոց. եւ հաճոյ եղէց ճշմարտութե՟ քում։ * Ո՛չ նստայց ես յաթոռս նանրաց. եւ ը՟ անօրէնս ես ոչ մտից։ * Ատեցի ես զժողովս չարաց. եւ ը՟ ամբարշտս ես ոչ նստայց։ Լուացից սրբութե՟ք զձեռս իմ. եւ շուրջ եղէց զսեղանով քով տր՟։ * Լսել ինձ զձայն օրհնութե՟ քո. եւ պատմել զա՟մ սքանչելիս քո. * Տր՟

սիրե

սիրեցի զվայելչութի՟ տան քո. եւ զտեղի յարկի փառաց քոց։ *Մի՛ կորուսաներ ընդ ամբար իշտս զանձն իմ. եւ մի՛ ը՟ արս արիւնահեղս զկեանս իմ։ *Որոց ձեռք իւրեանց յանօրէնութեան են. եւ աջ նոցա լի է կաշառօք։ *Ես յամբծութեան իմում գնացի փրկեա զիս տ՟ր՝ եւ ողորմեա ինձ։ *Ոտն իմ կացցէ յուղղութեան եկեղեցիս մեծս օրհնեցից զքեզ։ Փառք հօր

Նաեւս խաղաղական օրհնութի։ Տէր ոչ բարձրացաւ։

ՏԷՐ լոյս իմ. եւ կեանք իմ. ես յումմէ երկեայց տ՟ր ապաւէն կենաց իմոց ես յումմէ դողացայց։ *Ի մերձենալ առ իս չարաց ուտել զմարմին իմ. նեղիչք իմ, եւ թշնամիք իմ նոքա տկարացան եւ անկան։ *Թէ պատրաստեսցի ՚ի վ՟ր իմ պատերազմ, ոչ երկիցէ սիրտ իմ թէ յարիցէ ՚ի վ՟ր իմ ճակատամարտ սակայն եւ յայսմիկ ՚ի քեզ տ՟ր յուսացայ։ *Զմի խնդրեցի ՚ի տ՟է եւ զայն աղաչեմ բնակել ինձ ՚ի տան տ՟ն զա՟մ աւուրս կենաց իմոց։ *Տեսանել ինձ զվայելչութի տ՟ն եւ զհրաման տալ ՚ի տաճարի ն՟ր։ *Թաքուցեր զիս ՚ի խորանի իւրում յաւուր չարի. է՟ արկաւ արար զիս ՚ի ծածկոյթ խորանի իւրում։ *Ի վէմ բարձր արարեր զիս եւ այժմ բարձր արա զգլուխ իմ ՚ի վերայ թշնամեաց իմոց։ *Շուրջ եկեց եւ մատուցից ՚ի խորանի նորա զպատարագս օրհնութեան. օրհնեցից եւ սաղմոս ասացից տ՟ն։ Լուր տ՟ր ձայնի իմում զի կարդացի առ քեզ. ողորմեա ինձ եւ լուր

է ինձ

ինձ. զի քեզ ասաց սիրտ իմ. և խնդրեցին
երեսք իմ, զերեսս քո տր խնդրեցից։ * Մի
դարձուցաներ զերեսս քո յինէն. և մի՛ խոտո
րիր բարկութբ ՚ի ծառայէ քումէ։ * Օգնական
իմ լեր տր՝ մի՛ անարգեր զիս. և մի՛ թողուր
զիս ած փրկիչ իմ։ Հայր իմ և մայր իմ թողին
զիս. և տրիմ ընկալաւ զիս։ * Օրէնս դիր արա՛
զիս տր ՚ի ճանապարհի քում. և առաջնորդեա՛ ինձ
ի շաւիղս քո ուղիղս. * Վս թշնամեաց իմոց.
մի՛ մատներ զիս ՚ի ձեռս նեղչաց իմոց։ * Յարեն
՚ի վր իմ վկայք մեղաց. և ստեցին ինձ յանօ
րէնութե իւրեանց. * Հաւատացի տեսանել
զբարութի տն յերկրին կենդանեաց. համբեր
տն՝ և քաջալերեաց. զօրասցի սիրտ քո՝ և
համբեր տն։ Փառք հօր և։ Նյժմ։

Նարօտն ուղղէ։ Սա ասէ շարական. ԲԿ.

Արարողութի անքննելի և զօրութեն երկ
նային լուսոյ ծագեալ աշխարհ. նորմ հան
ցուք զօրհնութի. երգով։ Որ էջըն յերկնից
այսօր և հանդերձեալ առաքեալսն ճշմարիտ սբ
հոգին. նորմ։ Որ ՚ի խորհրդըս փրկա
կան նս այսօր ընդ իջանել յառաքեալսն ծա
նուցան մարգարէին. նորմ։

Սուրբ խաչիւս աղաչեսցուք զտր. զի սովաւ
փրկեսցէ զմեզ ՚ի մեղաց. և կեցուսցէ շնոր
հիւ ողորմութբ իւրով. ամենակալ տր։
Պահպանեա՛ զնարօտս քո ած մեր ընդ հովա

[illegible]

նեաւ սբ. և պատուական խաչիւդ քո ՚ի խաղա-
ղութե. փրկեա՛ յերևելի և յաներևոյթ թշնա-
մոյն. արժանաւորեա՛ գոհութե փառաւորել
զքեզ ընդ հօր՝ և ընդ սբ. հոգւոյդ. այժմ. և.
Հայր մեր որ յերկինս սբ. եղիցի անուն քո.

[illegible]

ՏԷՐ ԱՍՏՈՒԱԾ ՏԷՐ ԶՕՐՈՒԹԵԱՆՑ

որ զմոլորեալս և զհեռացեալս ՚ի քէն զազգս մարդկան զմերժեալս և զանկեալս ՚ի դրախտէն փափկութե, զոր ոչ կարացեր անտես առնել. այլ գթացեալ խոնարհեցար ՚ի քումէ բարձրութենէդ ՚ի մեր նուաստութիւն, առնելով բոլոր զմերս, բայց ՚ի մեղաց չարչարանօք խաչի և մահու զփրկութի մեր. և վերստին գնեալ քո սբ. արեամբդ. շնորհեցեր մեզ կենդանութի. ընկալ և այժմ բարերար տր զբարի յօժարութիւն ըստ եղծուածոյ քո, որ դիմեաց մերձենալ ՚ի սուրբ և ՚ի միայն ճշմարիտ ածութեդ քո քրիստոնեա՛ անուն յանձն առնուլ. և տուր զօրութի և օգնութի սմա արժանաւորիլ, և հասանել մաքրութե սբ. աւազանին անբիծ կենացն, և ժառանգ լինել որդեգրութե, արքայութեդ երկնից քիւ յիւ տրամբ մերով. ընդ որում հօր միանգամայն և հոգւոյդ սրբոյ փառք իշխանու

Թ Ա

Մկրտութեան [illegible]:

Սա տարջանաւոյն ժողովէ: Սահս խաղաղութեն:

Մին երեխայիս աղաչեսցուք զմարդասէրն Այ. զի ողորմեսցի ըստ մեծի ողորմութեն իւրում: և արժանաւորեսցէ լուացման վերստին ծնընդեան և զգեստու անապականութեն, և զուգայթմեսցէ ընդ հաւատացելոցս անուան իւրոյ սրբոյ. և կեցուսցէ շնորհիւ ողորմութե իւրով ամենակալ: Տր՝ ողորմեա:

Սա ասէ Օղօթս:

Ընկալ մարդասէր Տր զընծայեալս ՚ի քեզ զերախայս. և սրբեա զմիտս և զխորհուրդս սորա յամ նենգութենց հակառակորդին. և արժանի արայ զսա ՚ի ձեռն Տն աւազանին՝ լուանալ զհնութի մեղաց իւրոց. և նորոգիլ լուսով շնորհաց քն քո, որպ զի և սա մեօք հանդերձ փառաւորեսցէ զՀայր և զՈրդի և:

Սա տարջանաւոյն ժողովէ: Սահս խաղաղութեն:

Մին քաւութե մեղաց և թողութե յանցանաց իշխանելո ողորմութիւն այ ՚ի վը երեխայիս զՏր:

Սա ասէ Օղօթս:

Տր Այ մեծ և փառաւորեալ յամ արարածոց. ՚ի քո ահաւոր անուանդ պատուիրեալ ծառայս քո խոնարհեցոյց զգլուխ իւր անուանդ քում սրբոյ. որում կրկնի ամ ծունր երկնաւորաց. և երկրաւորաց. սանդարամետականաց. և ամ լեզու խոստովանի լիցի այ եթէ Տր է յս քս ՚ի փառս այ հօր այդմ ա

Ժ հաւ

Աչքատութեան Նանելոց.

հաւոր և յաղթող անուանեցդ՝ մասն հաղոր-
դութեան ընկալցի սա. որ հալածեաց զնա-
բէութիւն սատանայի. և զկռապաշտութ մոլո-
րութեան և զամ սատանայական որոգայթս խա-
փանեաց. հայեաց տր մարդասիրութբ քո 'ի
սա. մերժեա և հեռացո ի սմանէ ամենայաղթ
կոչմամբ քո անուամբ 'ի վր սորա զօդեալ
այսոց պղծոց. զխորհուրդս՝ զբանս՝ և զգոր-
ծս. և զամ խարդախութիւս չարին. որով սո-
վորէ խաբել և կորուսանել զմարդիկս չար-
դեւքն. ոչ զի զարհուրեալ 'ի յաղթող
անուանէդ տագնապեսցի և տանջեսցի ա-
ներեւոյթ տանջանօք. և երդմամբ հեռա-
ցեալ ի սմանէ. և այլ մի ես մերձեսցի 'ի սա
լցոյ երկնային շնորհօքդ և զուարճացոյ զամ
բարի անուամբդ քրիստոնեայ անուանելով
և արժանաւոր լիցի 'ի դէպ ժամանակի մկր-
տութեան. վերըստին ծննդեան ընդունելով
զհոգիդ սբ. մարմին և անդամ եղիցի եկե-
եղեցոյ քում սրբոյ. և անարատ քրիստոնէու-
թբ կրօնաւորեալ յայսմ աշխարհս. և 'ի հան-
դերձելոյ բարեացդ հասցէ ընդ ամ սրբս և սի-
րելիս անուանըդ քում սրբոյ. փառաւորե-
լով զանփոփոխելի երրորդութիւնդ. հօր և.

Սա- [illegible]

'Ի քեզ անկայես յարգանդէ յորովայնէ մօր
իմոյ դու ես ած իմ. Սա- [illegible] զերեխայն
Սա- դառնան յարեւմուտս ասելով. * Հրաժա

Ժա րիմք

Մկրտութեան Տեառն.

րիմք ՚ի սատանայէ. և ա՟մ խաբէութենէ ն՟ր ՚ի պատ
րանաց ն՟ր. ՚ի խորհրդոց ն՟ր ՚ի գնացից ն՟ր. ՚ի չ՟ր կա՟մ
ն՟ր. ՚ի չար հրեշտակց ն՟ր. ՚ի չար պաշտօնէից ն՟ր. ՚ի
չար կամարարաց ն՟ր և յա՟մ չար սովորութէ ն՟ր.
հրաժարելով հրաժարիմք. դառնամք ՚ի լոյս
ա՟ծ գիտութեն. Եւ դառնալն յարևելս աս
ելով. Հաւատամք ամենա՟ս ա՟ծ երրորդութին
Հայր և Որդի և ս՟բ Հոգին. ՚Ի աւետումն
գաբրիէլի. ՚Ի ղութ մարիամու. ՚Ի ծնունդն
ք՟ի. ՚Ի մկրտութին ՚Ի տնօրէնութին. ՚Ի կա
մաւոր չարչարանքն. ՚Ի խաչելութիւնն.
Ի երեք օրեայ թաղումն. Ի երանելի յա
րութին. Ի ա՟ծ ապէս համբարձումն. Եւ
զնստելն ը՟ աջմէ քո հայր. Ի ահաւոր և զփա
ռաւորեալ. զմիւսանգամ գալուստն խոստո
վանիմք և հաւատամք.

Որդի. խաղաղութ ամենեցուն. Եւ ը՟ հո.
Երկիւղածու. Սրբոյ աւետարանս որ ըստ
մատթէոսի. Փառք քեզ. Պռօս. Տ՟եր ա՟ծ.

Յետ յարութեան տեառն մերոյ ԳԷ ԺԷ.

Իսկ մետասան աշակերտքն գնացին ՚ի գալի
լեայ ՚ի լեառն ուր ժամադիր եղև նց յ՟ս իբրև
տեսին զնա երկիր պագին նմա. և ոմանք յեր
կուացան. * Եւ մատուցեալ յ՟ս խօսեցաւ ը՟
նոսա և ասէ. տուաւ ինձ ա՟մ իշխանութ յեր
կինս և յերկրի. ո՟պ առաքեաց զիս հայր. և
ես առաքեմ զձեզ գնացէք այսուհետև աշա

կերտեցէք զամենայն հեթանոսս. մկրտեցէք զնոսա յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ. ուսուցէք նոցա պահել զամենայն, զոր ինչ պատուիրեցի ձեզ. եւ ահաւասիկ ես ընդ ձեզ եմ զամենայն աւուրս մինչեւ ի կատարած աշխարհի.

Հաւատամք ի մի Աստուած. ի Հայրն ամենակալ արարիչն երկնի եւ երկրի. երեւելեաց եւ աներեւութից. Եւ ի մի Տէր Յիսուս Քրիստոս Որդին Աստուծոյ. ծնեալ յԱստուծոյ Հօրէ միածին. այսինքն յէութենէ Հօր Աստուած յԱստուծոյ. լոյս ի լուսոյ. Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ ծնունդ. եւ ոչ արարած. նոյն ինքն ի բնութենէ Հօր. որով ամենայն ինչ եղեւ յերկինս եւ ի վերայ երկրի. երեւելիք եւ աներեւոյթք. որ յաղագս մեր մարդկան. եւ վասն մերոյ փրկութեան իջեալ յերկնից. մարմնացաւ. մարդացաւ. ծնաւ կատարելապէս ի Մարիամայ սրբոյ կուսէն Հոգւովն սրբով. որով էառ զմարմին զհոգի եւ զմիտս եւ զամենայն որ ինչ է ի մարդ ճշմարտապէս եւ ոչ կարծեօք. չարչարեալ խաչեալ թաղեալ յերրորդ աւուր յարուցեալ ելեալ յերկինս նովին մարմնովն նստաւ ընդ աջմէ Հօր. Գալոց է նովին մարմնովն եւ փառօք Հօր. դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս. որոյ թագաւորութեանն ոչ գոյ վախճան. Հաւատամք եւ ի սուրբ Հոգին. յանեղն եւ ի կատարեալն. Որ խօսեցաւ յօրէնս եւ ի մարգարէս եւ յաւետարանս. Որ էջն ի Յորդանան

Մ՟կրտութիւն Ը՟անելոյ։

քարոզեաց զաւաքեալն եւ բնակեցաւ ՚ի մեզ ն.
Հաւատամք եւ ՚ի մի միայն յընդհանրական եւ
յառաքելական եկեղեցի. ՚Ի մի մկրտութի.
յապաշխարութի. ՚ի քաւութի եւ ՚ի թողութի մե
ղաց. ՚ի յարութի մեռելոց. ՚ի դատաստանն
յաւիտենից. հոգւոց եւ մարմնոց. յարքայու
թին երկնից. եւ ՚ի կեանսն յաւիտենականս։
Իսկ որք ասենն էր երբեմն, յորժամ ոչ էր
Որդի կամ էր երբեմն. որժամ ոչ էր սբ
Հոգի. կամ թէ յոչ էից եղեն. կամ յայլմէ
էութէ ասեն լինել զՈրդին Այ կամ զսբ
Հոգին. եթէ փոփոխելիսն. կամ այլ այլելի.
զայնպիսին նզովէ կաթուղիկէ եւ առաքելա
կան սբ եկեղեցի։ * Իսկ մեք փառաւորես
ցուք. որ յառաջ քան զյաւիտեանս. երկիրպա
գանելով սրբոյ Երրորդութեն եւ մի ածութեն
Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ. այժմ
Եւ եւս խաղաղութե զ. Եւ եւս հաւատով
աղաչեսցուք եւ խնդրեսցուք ՚ի տնէ այ եւ ՚ի
փրկչէն մերմէ յոէ քսէ ՚ի ժամուս պաշտաման
եւ աղօթից. զի արժանի ընդունելութե արաս
ցէ. լուիցէ տր ձայնի աղաչանաց մերոց. Ըն
կալցի զխնդրուածս սրտից մերոց թողցէ զյ
յանցանս մեր ողորմեսցի իւր մեր աղօթք մեր
եւ խնդրուածք ամ ժամ մտցէ առաջի մեծի
տրութե նր. եւ նա տացէ մեզ միաբան մտօվ հաւ
ատով եւ արդարութե վաստակել ի գործս բար
եաց. զի զողորմութե զշնորհս իւր տրասցէ ՚իվր

Յդ մեր

Մ[illegible] Լ[illegible]։

մեր տրն ամենակալն կեցուսցէ և ողորմեսցի
Զ ժամս առաւաւտի կամ օրս խաղաղ[illegible]է անցու-
ցանել հաւատով ՚ի տնէ խնդրեսցուք․ Ըզ
հրեշտակ խղ․ Զ քաւութի եզթո․ Զ սր
բոյ խաչն մեծ․ Եւ ևս Զ անձինս․ Աղոթ․

Տր ողորմեա տր ողորմեա տր ողո։

Տր մեր և փրկիչ յս քս․ որ մեծ դես ողորմու-
թե և առատ պարգևօք բարերարութե քո․ որ
դու քոին կամաւդ ՚ի ժամուս յայսմիկ համբե
րեցեր չարչարանաց խաչի և մահու յաղագս
մեղաց մերոց․ և պարգևեցեր առատապէս ըզ
պարգևս հոգոյդ սրբոյ երանելի առաքելոցն
հաղորդս արա և զմեզ տր ածային պրգևացդ
և ընդունելութե հոգոյդ սրբոյ․ որպ զի արժա
նաւորք եղիցուք գոհութե փառաւորել զքեզ
ընդ Հօր և․ Խաղաղութի ամենեցուն։

Խաղաղութե քով քս փրկիչ մեր որ ՚ի վերէ քան
զմ միտս և զբանս․ ամրացո զմեզ և աներկիւղ
պահեա յամ չարէ․ հաւասարեցո զմեզ ը ճշ
մարիտ երկրպագուս քո․ որք հոգով և ճշմար
տութե քեզ երկրպագանեն․ զի քեզ ամենա սբ
երրորդութեդ վայելէ փառք իշխանութի և․

Հայր մեր որ երկինս։ Եւ առ Սաղմ․

Խոստովան եղերուք տն զի բարի է զի յաւի-
տեան է ողորմութի նր։ *Ասասցէ տունն
ԻՂի․ զի բարի է․ *Ասասցէ տունն ահարոնի
զի բարի է․ *Ասասցեն երկիւղածք տն․ զի բ

Ի նեղութեն կարդացի առ տր. եւ լուաւ ինձ յան
դորրս * Տր է իմ օգնական եւ ես ոչ երկեայց զի
արասցէ ինձ մարդ. * Տր է իմ օգնական եւ ես
տեսից զթշնամիս իմ: * Բարի է յուսալ 'ի տր
քան յուսալ 'ի մարդիկ. բարի է յուսալ 'ի տր քան
յուսալ իշխանս: * Ամ ազգք շրջեցան զինեւ
եւ անուամբ տն աղթեցի նց. * Շրջելով շրջե
ցան զինեւ. պաշարեցին զիս իմիասին եւ անու
ամբ տն վանեցի զնս: * Շուրջ եղեն զինեւ
որպ մեղուք. վառեցան բորբոքեցան որպ փուշք
'ի հուր. եւ անուամբ տն մերժեցի զնս: * 'Ի
մերժելն դրդուեցայ եւ եղէ մերձ 'ի գլորել. եւ
տր ընկալաւ զիս: * Օրհնութի իմ, եւ օգնութի
իմ տր. եւ եղեւ ինձ 'ի փրկութի: * Ձայն ցնծու
թեն 'ի յարկս արդարոց. * Աջ տն արար զօրու
թի. աջ տն բարձր արար զիս եւ աջ տն արար
զզօրութի: * Ոչ մեռայց, այլ կեցից. եւ պատ
մեցից զգործս տն: * Խրատելով խրատեաց
զիս տր. եւ 'ի մահ ոչ մատնեաց. * Բացէք
ինձ զդրունս արդարութեն. զի մտից ընդ
այն՝ եւ խոստովան եղէց տն: * Այս դուռն
տն է. եւ արդարք մտանեն ընդ սա.

Աղաղակեցէք առ տր ամ երկիր ծառայե
ցէք տն ուրախութբ: * Մտէք առաջի նր
ցնծութբ. ծանիրուք զի նա է տր ած մեր.
Նա արար զմեզ եւ ոչ մեք էաք մեք ժողովուրդ
եւ խաշն արօտի նր. * Մտէք ը դրունս նր խոս

Աշխարհաժողովին Կանոնս։

տօնանութե. և օրհնութե ՚ի յարկս նոր։ * Խոստո
վան եղերուք տն և օրհնեցէք զանուն նոր։
Բարձր է տր. յաւիտեանս է ողորմութի նոր.
յազգէ մինչև յազգ ճշմարտութի նոր։
Փառք Հօր և որդւոյ և Հո։ Բարեբ։

Մե եկեղեցեաւս աղաչեսցուք զտր զի սոփա
փրկեսցէ զմեզ ՚ի մեղաց և կեցուսցէ շնորհի
ողորմութե իւրով ամենակալ տր ած. Մաղթ.
՚Ի մէջ տաճարիս և առաջի ած ընկալ և պայծա
ռացեալ մբ նշանացս խոնարհեալ երկիւղիւ
երկիր պագանեմք մբ զհրաշալի եւ զյաղ
թող զօրութդ քո օրհնեմք և փառաւորեմք
և քեզ ընդ երկնային զօրսն մատուցանեմք
զօրհնութի և զփառս Հօր և.

Նա. Հրամանն եկեղեցւոյ տաղով. Շարական. Գ. Ձ

Արեգակն արդարութե քո ծագեալ յաշ
խարհ հալածեաց ըզխաւարն անգիտութե
և յետ մահու և յարութե համբարձար առ
Հայր յորմէ ծագեցար որ երկիրպագի երկնա
ւորաց և երկրաւորաց ընդ Հօր և սբ Հոգւոյն. զո
րոյ և մեք երկիրպագանեմք Հօր Հոգւով և ճշ
մարտութե։ Որ փոխանակ ծագածին բանին
որ եղ յերկինս՝ առաքեցեր աւետիքն Հօր ՚ի
բարձանց Հոգին ճշմարտութե. մխիթարել
զորս աւամայ տրտմեցելոց և Հրաժշտեալ զըն
տրեալ զդասս առաքելոց. վս որ։ Այսօր
տրտմական և գիշերային լուծան երկինք

Բ ծէ ծնն

578
ՀՍՍՌ-Арм.ССР Гос. библиотека

Ս՝նկրտութեան Լ՝ուանալոյ.

ծննդեան նախամօրն. քան զի զծնեալսն մաքրմամբ խմաց և յապականութե. վերստին ծնանի հոգւոյն յորդիս լուսոյ հօրն երկնաւորի. վմ որոյ և մեք.

Եւ երգեն մօտ յառաջանն առնելով իջեալ զ խաչն օծութեն և քարոզէ. Վ՝ս ի խնդանելոյ ժողովոյս յայս շնորհս մատուցանի րն տն. զտր աղաչեսցուք։ Քրիստոս տէր մեր օղորմ. Եւ ասէ զ աղօթս

Օրհնեալ ես տր այ ամենակալ որ ընտրեցեր քեզ նոր ժողովուրդ. ՛ի քահանայութի. և ՛ի թագաւորութի յազգ մբ ժողովուրդ սեփհական ըստ որում յառաջագոյն իսկ օծեր, զքահանայս՝ և զթագաւորս և զմարգարէս այսպիսի ամենայն մբ իւղովս. և այժմ աղաչեմ զքեզ տր բարերար, առաքեա զշնորհս մբ հոգւոյդ ՛ի յիւղս յայս, զի որ օծցի սովաւ եղիցի նմա ՛ի սրբութի հոգևոր իմաստութի ՛ի նահատակութի, և յաղթութի հակառակամարտին. ՛ի զօրութի պատուիրանապահութե առաքինի գործոց և ամենակատար ՛ի հրահանգութս ՛ի կրթութե այ պաշտաւնե, որպէս զի լուսաւորեալ մտօք կեցցէ յայսմ կենս, ՛ի փրկութի անձին իւրոյ և ՛ի պատիւ և ՛ի փառս ամենասրբ երրորդութեդ՝ և արժանի լիցի հասանել վիճակի ժառանգութե սրբոցն ՛ի լոյս՝ փառաւորելով զհայր և զորդի և զհոգի սբ.

Եւ արտասանէ զերգն ապաշխարութեան. Խ՝աղաղանաց Ս՝աղմոս կցորդ

Ծը Ս՝ա

Մկրտութեան Առնելոյ.

Մատուցէք տ՟ն որդիք ա՟յ. մատուցէք տ՟ն զորդիս խոյոց * Մատուցէք տ՟ն զփառս և զպատիւ * Մատուցէք տ՟ն զփառս անուան ն՟ր. և երկիր պագէք տ՟ն 'ի սրահ սրբութ՟ն ն՟ր * Ձայն տ՟ն 'ի վ՟ր ջուրց և ա՟ծ փառաց որոտաց. և տ՟ր ինքն 'ի վ՟ր ջուրց բազմաց * Ձայն տ՟ն զօրութ՟բ և ձայն տ՟ն մ՟ծ վայելչութ՟բ * Ձայն տ՟ն փշրէ զմայրս և մանրէ տ՟ր զմայրս լի բանանու * Մանրեսցէ զն՟ս ո՟պ մատաղատուանկ լի բանանու որ սիրելին է ո՟պ զորդիս մի եղջերու * Ձայն տ՟ն հատանէ ըզ բոց 'ի հրոյ և ձայն տ՟ն շարժէ զանապատ. և խռովեցուցանէ տ՟ր զանապատն 'ի կադէս * Ձայն տ՟ն հաստատէ զեղջերս և յայտնի առնէ զանտառս * 'Ի տաճարի ն՟ր ա՟մ ոք ասէ զփառս նմա Տ՟ր զջրհեղեղս նստուցանէ. և ցածուցանէ թագաւորեսցէ Տ՟ր յաւիտեան * Տ՟ր զօրութ՟ի ժողովրդեան իւրոյ տացէ և օրհնեսցէ զժողովուրդ իւր 'ի խաղաղութ՟ի.

Ընթերցուած Եզեկիէլէ մարգարէէ.

Այսպէս ասէ ադոնիեա Տ՟ր և ցանեցից 'ի վ՟ր ձեր ջուր ս՟բ. և սրբեցից զձեզ յա՟մ պղծութ՟նց ձերոց. և յա՟մ կռոց ձերոց սրբեցից զձեզ. և հանից զսիրտ քարեղէն 'ի մարմնոց ձերոց. և տաց ձեզ սիրտ մարմնեղէն, և զոգի իմ տաց ձեզ և արարից զի յարդարութիս իմ գնասջիք. և առնիցէք զն՟ս. և բնակեսջիք յերկրին զոր ետու հարցն ձերոց և եղիջիք

Միջօրէին Ասանելոյ.

ինձ ժողովուրդ և ես եղէց ձեզ ած.

Պօղոսի Առաքելոյ. 'ի գաղատացւոց Թղթոյն է ըն

Ապա օրէնք դաստիարակ եղեն մեզ 'ի քս յս զի 'ի հաւատոցն արդարասցուք. այլ իբրև եկն հաւատք. ոչ ևս ընդ դաստիարակաւ եմք քանզի ամենեքեան որդիք այ եմք հաւատովքն որ 'ի քս յս. զի որք միանգամ 'ի քս մկրտեցարուք զքս զգեցեալ էք. չիք խտիր ոչ հրէի. և ոչ հեթանոսի. ոչ ծառայի. և ոչ ազատի. ոչ արուի. և ոչ իգի. զի ամենեքեան դուք մի էք 'ի քս յս։ Ապա եթէ դուք քի էք. ուրեմն աբրահամու զաւակէք ըստ աւետեացն ժառանգ։

Ալէլուեայ Տր հովուէ։ Աւետարանն ըստ Յոհ։

Եւ էր այր մի 'ի փարիսեցւոց անուն նիկոդիմոս անուն նր. իշխան հրէից. Սա եկն 'ի գիշերի առ յս. և ասէ ցնա ռաբբի գիտեմք եթէ յայ եկեալ ես վարդապետ. զի ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել զոր դուդ առնես եթէ ոչ այ իցէ ընդ նմա։ Պատասխանի ետ յս և ասէ ցնա ամէն ամէն ասեմ քեզ եթէ ոչ ոք ծնցի վերստին ոչ կարէ տեսանել զարքայութին այ։ Ասէ ցնա նիկոդիմոս զի արդ կարէ մարդ ծնանել որ ծերն իցէ. մի թէ մարդ ինչ իցէ անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մտանել և ծնանել։ Պատասխանի ետ յս և ասէ ամէն ամէն ասեմ քեզ

ի եթէ

Աւետարան Յովհաննու։

եթէ ոչ ոք ծնցի ՚ի ջրոյ և ՚ի հոգւոյ ո՛չ կարէ մտանել յարքայութիւն այ. զի ծնեալն ՚ի մարմնոյն մարմին է. և ծնեալն ՚ի հոգւոյն հոգի է. * Դու մի զարմանար թէ ասացի քեզ պարտ է վերստին ծնանել. զի հողմ ուր կամի շնչէ և զձայն նր լսես՝ այլ ո՛չ գիտես ուստի գա՛ կամ ո՛ երթա՛. նոյնպէս և ամ ծնեալն ՚ի հոգւոյն

Եւ սարկաւագն քարոզէ։ * Եւ ևս խաղաղութեն

Վն ՚ի վերուստ խաղաղութեն և փրկութեն անձանց մերոց. զՏր։ * Վն խաղաղութեն ամ ծի և հաստատութե սրբոյ եկեղեցւոյ զՏ. * Վն հայրապետին մերոյ. այս անուն զՏր. * Վն ուղղելոյ զգործս ձեռաց քահանայիս որ առնէ զմկրտութիս. զՏր. * Վն սրբելոյ զաւազանի կա՛ զջուրս. և գալ ՚ի գործակցութի հոգւոյն սրբոյ զՏր։ * Վն օրհնելոյ սմա զօրհնութի յորդւնանու շնորհաց միածնին. զՏ։ * Վն լինելոյ սմա բժշկութի հոգւոյ և մարմնոյ. զՏ. * Վն լինելոյ սմա նուիրելոյս որդիս լուսոյ. և որդիս տուընջեան. զՏր ա. * Յիշելով զսբ կոյս Մարիամ զածածինն. և զմկրտիչն յօհաննէս. և զնախավկայն սբ ստեփաննոս. և զհայր[illegible] ան մեր սբ Գրիգորիս. և զամ սբս նոքօք [illegible] զՏր ա.

* Եւ ևս։ * Զ անձինս։ * Ողորմ։

Եւ [illegible] շնոր ընծայի [illegible] աղօթս։

Եւ Ասէ Զ աղօթս։

Դու տր զօրութբ քով մեծաւ արարեր զծով

Մկրտութեան Տեառն։

և զցամաք· և զամ՟ որ ՚ի նոսա արարածք իցեն·
որոշեցեր և կացուցեր զջուրս ՚ի վեր քան զեր
կինս· ի բնակութե՟ լուսեղէն զօրացն որք
յանդադար փառաբանութե՟ քում· առաքե
ցեր զերանելի առաքեալսն քո· և հրամանա տա
լով մկրտել յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սր
բոյ· զամ՟ հեթանոսս· այլ և սահմանեցեր ան
սուտ բանիւ քո· ոչ ծնելոց ջրով և հոգւով·
ոչ մտանել յարքայութի՟ այ՟· * Յորմէ բանէ
զարհուրեալ ծառայս քո, փափաքելով մշտ
ընձենաւոր կենացդ եկն ՚ի մկրտութի՟ հոգևոր
ջրոյս այսորիկ աղաչեմք զքեզ տր՟· առաքեա
զշնորհս հոգւոյդ սրբոյ ի ջուրս յայս և սրբեա
զսա ոպ՟ սրբեցեր զյորդանան իջանելովդ քո ՚ի
նմա ամենա սբ՟դ ՚ի մեղաց տր՟դ մեր յս՟ քս՟· յօ
րինակ անապականի մկրտութե՟ ՚ի փառս հօր և որ
դւոյ՝ և հոգւոյդ սրբոյ· շնորհեա սմա զջուրս
զայս որ մկրտի ՚ի սա· այժմիկ լինել Թողութի՟
մեղաց ՚ի շնորհս յորդեգրութե՟ հօրդ երկնաւ
որի ՚ի ժառանգութի՟ երկնից արքայութեանդ ոպ՟ զի
սրբեալ ՚ի մեղաց ՚ի հաճոյս կամաց քոց կեցցէ
այսմ աշխս և հանդերձեալ բարիսն ընկալցի·
և ուրախութե՟ մշտ գոհասցի· և փառաւորես
ցէ զհայր և զորդի և զսբ՟ հոգին· այժմ և.

Խաղաղութի՟ ամենեցուն։ Ա՟յ՟ երկիր պագէք։

Իէ Տր

Տր Աց աշխարհ. Ած յաւիտենական արա
րիչ ամ արարածոց. երևելեաց և աներև
ութից. որ մեծաւ զօրութբ քով արարեր զեր
կին և զերկիր. և ամենարկել քո խառնեցան
ջուրք ամ* Որ աշխարհ հրամանաւ քո փա
կեցեր զանդունդս. և ախեցեր զնս բանիւ
բերանոյ քո* Արարեր զջուրս 'ի վերոյ քան
զերկինս. դու տր զօրութբ քով մեծաւ արա
րեր զծով. դու խորտակեցեր զգլուխ վիշա
պին 'ի վր ջուրց. դու աշխարհս և ով կարէ
կեալ առաջի քո* Աղաչեմք զանչափ գթու
թիդ քո. հայեա յարարածս քո և 'ի ջուրս
այս. և առաքեա զպարգևս քո փրկութեդ.
և զօրութիւն որ 'ի վր յորդանանու, զմեծն և
զհզօրն, զբարերարն, և զկենդանատուն, և
զամենազօրութ զօրութի խաչի քո* Զի դո
ղացեալ փախիցէ խմանէ. և հալեսցի ամենա
պիղծն սատանայ. չար նենգութբն իւրով 'ի
ստեղծուածոյս քո յայսմանէ. Այլ զի անուն
քո տր կարդացուք զմեծ և զփառաւորեալ
և զսքանչելագործ է դէմ հակառակորդին.
յորմէ յահէ զօրութեդ քումէ հալածեսցի
թշնամին նշանաւ խաչի քո 'ի բաց ...
փախիցէ պիղծ ոգի չարին. խոր... և
տկարասցի իյաղթող անուամբ քո ... զօրու
թի թշնամոյն. և 'ի դարանեալ ...ոցի 'ի
ջուրս յայս դևն խաւարային. և որ իշխեսցէ
իջանել զոյգ ընդ ծառայիս քո. որ մկրտի 'ի

իէ ջուրս

Ջուրս այսմիկ. * Աղաչեմք զքեզ Տ͞ր Ա͞ծ
մեր հալածեա և հեռացո զչար դևն խաբէու-
թեն. զի լուծցի և անկարասցի ՚ի յաղթող անու-
անէդ քումէ. և երդմամբ հեռացեալ խափա-
նէ՝ այլ մի հպեսցի ՚ի սայ. զի և սա մեօք հան-
դերձ փառաւորեսցէ. զՀայր և զՈրդի
և զս͞բ Հոգիդ այժմ և.

Եւ ապա զս͞բ Մեռոնն իջուցանէ աւազանն. ասելով.

Օրհնեսցի և սրբեսցի ջուրս այս. նշանաւ ս͞բ
խաչիս. և ս͞բ մեռոնաւս. և ս͞բ աւետա
րանաւս և աւուրս շնորհիւ անուամբ Հօր և
Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ. այժմ և միշտ և.

Երիս. կրկնէ։ Ամէն. Ա։ Երգասէ. Երիս. կրկնէ.

Օրհնութի և փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն։

Եւ երիս կաթ կաթեցուցանէ զս͞բ Մեռոնն ՚ի ջուրն ասելով. շր։

Առաքելոյ աղաւնոյ իջանելով մեծաձայն
հնչմամբ ի բարձրանց. ի նմանութի լուսոյ
փայլմամբ հրաշալինեց զանկիզելի զաշակերտսն
մինչ դեռ նստէին ՚ի ս͞բ վերնատանն.
Ա՛ն նիւթական աղաւնի. անքննելի որ քննէ
նէ զխորս ա͞յ. զոր առեալ ի Հօրէ՝ պատմէ
զահաւոր և ըզ միւս անդամ զալուստն զոր
քարոզեցին համադրական։ Օրհնութի ՚ի
բարձունս. Երկրորդն ի Հօրէ հոգւոյն սրբոյ
որով առաքեալքն յարբեցան անմահական
բաժակաւն և հրաւիրեցին զերկիրս ի յերկինս

Եւ [illegible] ։ * Եւ ասէ. Օ͞ ասէ.

 Որ

Մկրտութիւն Տեառն։

Որ կոչեցեր զծառայս քո տր ՚ի լուսաւորու
թեն մկրտութեն․ արժանի արայ մեծի շնոր
հացդ մերկեալ ՚ի մամնէ զնուն մեղաց և նորո
գեալ ՚ի կեանս նոր․ լցո զօրութբ սբ հոգւոյդ
՚ի նորոգութեն փառաց քի քո․ վն զի քեզ
բարերարիդ այ վայելէ փառք իշխա

Սաղ հոգայն է ոտնմնայն ցլ կնքահայրն աւելով
երեքկայս զ բինդ խնդրէ։

Կնքահայրն ասէ․ * Հաւատամ․ * Յայս․ * Մեր․
և մկրտութին․ մկրտիլ և արդարանալ․ ազա
տիլ ՚ի դիւաց ծառայել այ․ ե․ կրկնէ․

Նա․ ապա խնդրէ զանուն տղին։

Նա առկանէ ջուր զգլխոյն․ գ․ անգամ․ և ասէ
Նայս անուն մկրտի յանուն հօր և որդւոյ և
սբ․ հոգւոյն․ գնեալ արեամբն քի․ ՚ի ծառա
ու․ ; մեղաց և ընդունի զազատութի հօրն
երկնաւորի լինել ժառանգակից քի․ և տա
ճար հոգւոյն սրբոյ․ * Օ այս․ գ․ ասա․ և գ
ընդ զմեցուցանէ ընդ ջուրն թաղելով զմեղս
նուն․ * Որ նշանակէ զերեքօրեայ թաղումն
քի․ * Եւ անապով զբովանդակ մարմինն ասէ
լով * Որք ՚ի քս մկրտեցարուք․ զ․քս զգեց
եալ էք․ ալէլուիայ․ * Նա որք ՚ի հայր սբ լու
սաւորեցայք սբ հոգին բերկրեսցի ՚ի ձեզ ալէ
լուիայ․ * Նա [illegible]

Ընաղօթանեղոնթնքեն արդարոց յամէ փր
կէ զնս տր և պահէ զամ ոսկերս նց և մի ՚ի
ի նո   նոցա

Մկրտութեան Կ՟անելոյ․

նոցանէ մի փրկեսցի * Մահ մեղաւորի չարէ․ բայց որք ատեն զարդարն զղջասցին։ * Փրկէ տր զանձինս ծառայից իւրոց․ մի զղջասցեն ամենեքեան․ որք յուսացեալ են ՚ի նա։ Փառք հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ այժմ և

Յանէ պսաղմոսն․ և յետ փառացն․ աւետարան ըստ․ Մատթէոսի։

Յայն ժամ գայ յս ՚ի գալիլեէ ՚ի յոր դանան․ առ յովհաննէս մկրտիլ ՚ի նմանէ․ և յովհաննէս արգելոյր զնա և ասէր տր ինձ պարտ է ՚ի քէն մկրտիլ և դու առ իս գաս։ * Պատասխանի ետ յս և ասէ ցնա թոյլ տուր այժմ զի այսպէս վայելէ մեզ լնուլ զամ արդարութիս․ և ապա թոյլ ետ նմա և իբրև մկրտեցաւ յս․ ել վաղվաղակի ՚ի ջրոյ անտի և ահա բացան նմա երկինք և ետես զհոգին այ զի իջանէր իբրև զաղաւնի յերկ նից․ և գայր ՚ի վր նր․ ձայն եղև յերկնից և ասէ դա է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ։

Նաև ասէ հայր մեր։ * Նաև աղօթս ասէ․

Աղօթք

Որ լուսաւորեցեր զարարածս քո քս այ ծագելով զլոյս Ս՟ր գիտութեդ յանձինս մեր․ և ազատեցեր զմս․ սրբեցեր և արդարացուցեր․ և ետուր զորդեգրութն պատիւ շնորհեալ և զկենաց հաւատարութի խառնելով ընդ արդարս քո․ և ՚ի թիւ սրբոց

իղ ՚իձե

Մկրտութեան Մանկանց·

՚ի ձեռն տն մերոյ և փրկչին յի քի· ընդ որում քեզ հօր և հոգւոյդ սրբոյ վայելէ·

Խաղաղութիւն· ամենեցուն·

ՏԷՐ որ մեծդ ես և մշտընջենաւոր· և ամ գաղտնեաց գիտակ· որ մեծդ ես և ՚ի մեծս հանդուցեալ որ շնորհես զգիտութի քո ճշ մարտութեդ հաւատացելոց քոց· և ետուր իշխանութի որդիս այ լինել ՚ի ձեռն վերըս տին ծննդեամբ ջրոյ և հոգւոյ· որով զծա ռայս քո զայս անուն նորոգեցեր քաւութբ աւազանի քո· մբ արա զսա ճշմարտութբ քով· և լցո շնորհօք հոգւոյդ սրբոյ· զի եղի ցի տաճար և բնակարան ածութեդ քո· և կացցէ համարձակութբ առաջի բեմի միած նի քո· ընդ որում հօր ամենակալի· և սուրբ հոգւոյդ ամենազօրի փառք իշխա·

Եւ ապա [illegible]·

ՈՐ առաջադրեալ յօրէնս օրինակ միածնի քո հայր երկնաւոր ետուր զօրութի իւղս սըր բութե· օծումն օծելոց հեղ և իւղս այս զերկ նային քո շնորհս· Որ խոնարհեցար ՚ի մեղ իւղ թափեալ անուն օծեալդ աստուծոյ յ խառնելով զածութիդ օծեալդ զ մարդկային աներ բնութի ս· հեղ և· Որ ՚ի վերնատա նըն մբ իջաներով առաքեալսն օծումն օծե լոյ յ· և օծմամբ այսու վերա ստեղծեր նո քօք զ հողեղէնս որդիս աստուծոյ· հեղ և ի·

իէ Որ

Մ[?]նրաւորեան Նւանելոյ.

Որ զարդարեցեր սովաւ 'ի հանդերձս լուսա-
փայլս եւ գերապանծս ուս զհարսնացեալ եկե-
ղեցի քո սուրբ. մանկունք սորա ընդ-
հրեշտակս օրհնեն զսուրբ զերրորդութիւնդ.

Նա ապա ժմ. Սուրբ Խաչին.

Նախ * Օ ծանկաթն ասելով. խաղաղու-
յանուն քն հեղեալ 'ի խչ քո կենաց երկ-
նաւոր պարգեւացն. * Օ տկանիշն ասելով.
օծումն սրբոյն եղիցի քեզ. 'ի լնել ածային
պատուիրանացն. * Օ աջսն ասելով. կնիքս
այս անուն քն լուսաւորեսցէ զաչս քո զի
մի երբէք ննջեսցես 'ի մահ. * Օ քիթն ա-
սելով. կնիքս այս քն եղիցի քեզ 'ի հոտ ա-
նուշութն. * Օ բերանն ասելով. կնիքս այս
եղիցի քեզ տաձար պահպանութն. եւ դուռն
ամուր շրթանց քոց. * Օ ափկիցն ասելով.
կնիքս որ անուն քն եղիցի քեզ պատճառ
բարեգործութն. * Օ սիրտն ասելով. կնիքս
ածային Սիրտ սբ հաստատեսցէ 'ի քեզ եւ ըզ
հոգի ուղիղ նորոգեսցի 'ի փորի քում. * Ող
քամակն ասելով. կնիքս որ յանուն քն եղի-
ցի քեզ վահան ամրութն. որով կարասցես
զամ նետս մոխս չարին շիջուցանել. Օ ոտսն
ասելով. կնիքս որ յանուն քն. ուղղեսցէ
զգնացս քո 'ի կեանսն յաւիտենից. * Նա ասէ
խաղաղութի ը քեզ փրկեալդ այ. * Նա միրո
եալն ասէ. եւ ը հոգւոյդ քում. * Նա ապայ

Բ ԻԸ զգե

Մկրտութիւն Մանկանց

զգեցուցանէ։ * Եւ պսակէ նարօտիւ.

Եւ ասէ Օ աղօթս։

Օրհնեալ ես բարեխնամող տր · որ զգեցուցեր ծառայի քում հանդերձ փըրկութե և պատմուճան ուրախութե · և եդիր սաղաւարտ փրկութե · և պսակ շնորհաց ՚ի գլուխ և զէն անվթար ըդդէմ հակառակորդին վս որ և մեք գոհանալով փառաւորեմք ըզհայր և զոր։ Խաղաղութի ամենեցուն։

ՏԷՐ Աստ հայր տն մերոյ յի քի քեզ խոնարհեցուցանեն հաւատացեալք զգլուխս իւրեանց · ձգեա զաներևոյթ աջ քո · և օրհնեա զսոսա · և զգործս ձեռաց սոցա յաջողեա · և որք ՚ի կուսութե են զընթացս սոցա ամբողջ ՚ի ժուժկալութի, և տմ աճ պաշտութե ՚ի խաղաղութե պահեա զսոսա։ * Օ տղայս սնոյ և աճ ՚ի չափ հասակի զանմնեսեան յիւրաքանչիւր յարկսն · հանդերձ ցնծութե և ուրախութե ՚ի քի յի տր մեր որում վայել է փառք իշխա։

Եւ ասէ սաղմոս կցուրդ։

Երանի սմ թողութի եղև մեղաց և ծածկեցան տմ յանցանք նր։ * Երանի առն որում ոչ համարի տր զմեղս նր · և ոչ գոյ նենգութի ՚ի բերան նր։ * Լռեցի ես և մաշեցան տմ ոսկերք իմ առ աղաղակել իմն առ տր · զոր հանապազ ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի։ * Ծանրեաց ձեռն քո ՚ի վր իմ · դարձայ ի թշուառութի զի

Մնջերտութեան Տասներոյ:

հարան յիս փուշք. * Զմեղս իմ ցուցից քեզ և զանօրէնութիւնս իմ ոչ ծածկեցից ՚ի քէն. * Ասացի թէ պատմեցից յինէն զմեղս իմ. և դու թողցես զամ ամբարշտութիւնս մեղաց իմոց * Վն այսորիկ յաղօթս կացցեն առ քեզ ամ սբք ՚ի ժամ ընդունելի: * Բայց միայն ի ջուրցն հեղեղաց բազմաց. որք առն նմա ինչ ոչ մերձեսցին. * Դու ես ապաւէն իմ ի նեղութէ յայսմանէ՝ որ շուրջ եղեն զինև. * Ցնծութի իմ փրկեա զիս յայնցանէ. որք պաշարեցին զիս: * Իմաստուն արարից զքեզ և խելամուտ ՚ի ճանապարհ յոր և հաստատեցից ՚ի վր քո զաչս իմ. * Մի լինիք որպս ձի և ջորի զի ոչ գոյ ի նոսա իմաստութի. խանձիւ և դանդանաւանդս ճմլեսցես զկզակս նց, որ առ քեզ ինչ ոչ մերձենան: * Բազում տանջանք են մեղաւորաց բայց որք յուսան ի տր ողորմութի տն շուրջ եղիցի զնոքօք: * Ուրախ եղերուք և ցնծացէք արդարք ՚ի տր. պարծեցարուք ամենեքեան ուղիղք սրտիւք: * Փառք Հօր և Որդւոյ:

Լու ես խաղաղութե զտր աղաչեսցուք.
Վն ՚ի վերուստ օգնականութե և փրկութե և հաստատութե. նորականի.քս ընծայեալ տն.
զտր աղաչեսցուք. տր ողորմեա տր ողոր.

Աղօթք Քարոզի.

Փառք քեզ Թագաւոր յաւիտենական. որ ամենեցուցանես և լցուցանես զեկեղեցի քո սբ յուսով հաւատացելոց, անհամար

և

մար փրկելոյս, ՚ի ձեռն ճշմարիտ ածայծանո
թութենն քո՛ զորս հոգևորական ծնելութե
արժանի արարեր, յորդեգրութե, հօրդ երկ
նաւորի. հաղորդութե ոգ պատուական մար
մնոյ քո. առնել անարատութե զկամս քո, և
անմեղութե ժամանել ՚ի կեանսդ յաւիտենից
և զամենեսեան զմեզ զմերձաւորք նր ծնելոյս
օրհնեա՛ շնորհօք և մարդասիրութեամբ տն
մերո և փրկչին յի քի որում վայել։

Աղաղակութե ամենեցուն ած երկիր պագանել։

Աղաղութե և հաստիչ խաղաղութե յն քո.
քահանայապետ յաւիտենից. առ ա՛ ընկալու
ծառայս քո։ * Այս ամենայն զօծումն սրբութե քո.
Աղաչեմք զքեզ տր մի ընչեսցի ՚ի դպրութե
կենաց. և մեք արժանի լիցուք փառաց քոց.
որ ժամ պսակես զսբս քո և զսիրելիս անու
ան քո և անդորդար փառաւորեսցուք զհայր
և զորդի և զսբ հոգին. այժմ և միշտ և.

Աղօթք

Որք մկրտեցան և լուսաւորեցան. և ե
տուր զարքութե քո տր. տուր և հաս
տատութե կալ ՚ի սրբութե քում, պայծա
ռանալ ՚ի լոյս ածութե քո տրպահեա՛ հաստա
տութե ՚ի շնորհս յորս ետուր հեռացո՛ ՚ի մոլո
րութե թշնամոյն և ՚ի պատրանաց նր և ՚ի գոր
ծոց անօրէնութե զի լուսով գիտութե գնաս

ցէ 'ի պատուիրանս քո . և ուղիղ վարուք հաս
ցէ 'ի խոստացեալ հանգիստ քո . զհրեշտակ
խաղաղութեան քո առաքեա՛ որ եկեալ պահեսցէ
զմա . և մեք ամենեքեան արժանի լիցուք սպա
սել յուսոյ և յայտնութեան տն մերո՛ յի քի ընդ
որում հօր միանգամայն և հոգւոյդ սրբոյ
վայելէ փառք իշխանութի և պա:

Օ . Երրորդ ձայնէ [illegible] . [illegible]:

Յայս անուն ծառա՛ յի քի . եկեալ յերա
խայութէ . 'ի մկրտութի . 'ի մկրտութէ եր
կրպագութի . * Երկրպագէ մք սեղանիս:
* Երկրպագէ մք աւազանիս: * Երկրպագէ
առ դրան տաճարիս . որ մկրտեցաւ զանօրէ
նութի . և զգեցաւ զլոյս ա̃ծ գիտութե .

[illegible] . Շարական . Գ . Ձ .

Ո՞ր անտես և անքըն նիրն քառակերպեցըն
վեհագոյն . ի փրկել ըզ մեզ եկեալ անմա
հից թագաւորն օրհնութի առաջնոցն : Յ՞ուս
քի հրեշտակապետն առ սերոբէ ն հողեղէն
ատէ նորն և արարօղն առաքեալ ի հօրէ մար
մանայ ի քէ ն փրկօղ : Ա՛մենայն յորդա
նան վկայեալ հօր և հոգւոյն . ոսկեղան ի
բարձունս երգէին մանկունք օրհնութիւն
որդւոյդ գալուեան : * Փառք հօր . Նու վերա
նալ նր 'ի ջրոյն ահա բացան նմա երկինք . մք
հոգին աղաւնակերպ կայր ի վ[եր] կենարարի ն
օրհնու :

Ա[illegible] Լ[illegible]:

ԱԲ խաչեալ Աստուածն[illegible]: Հայր մեր. և արձակին
Լա- Հաղորդեն ի մէջ ժողովոց եկեղեցւոյ ան: Լա- Երգեն
ի ձայն. և ասեն շարական. Գ. Ձ.

Լոյս ի լուսոյ ի Հօրէ առաքեցար և մարմնա
ցար ի սբ կուսէն զի վերստին նորոգեսցես
զապականեալսն ադամայ: Պատ ած ՚ի յերկիր
երևեցար և ընդ մարդկան շրջեցար. և փրկեցեր
ըզ տիեզերս յանիծիցն ադամայ. Զքեզ ՚ի
յերկնից վկայեաց Հօր քո ձայն ասէ դա է իմ
որդի և սբ Հոգին ըզքեզ յայտնեաց աղաւնա
կերպ երևմամբ: Ըզքեզ որ Հոգով և Հրով մաք
րեցեր զմարդկան ազգութիւն օրհ զած և ըզ
փրկիչ ամենեքեան օրհնեսցուք. * Փրկիչն
երևեցաւ աշխարհս ապրեցոյց ՚ի պատրանաց
թշնամոյն յորդեգրութիւն շնորհելով ՚ի ձեռն
մկրտութեան: Հրով կիզող զմեղս մեր այսօր երև
եալ ապրեցուցիչն և զովացուցիչն զաշխարհս
ածային ջրով: Ըզ գլուխ վիշապին փրկիչն
ջախջախեաց ի յորդանան ի գետն: և ինքեան
իշխանութեամբն զամենեսեան ապրեցոյց. Ըզ
հին մարդն նորոգելով փրկիչն ՚ի մկրտութի
ւն այսօր. զի զապականեալ ըզբնութիւս Հրով
նորոգ գործեսցէ. անապական ըզգեստ փո
խարէն տալով մեզ: * Փառք Հ Ա[illegible]
և սրբոյն ամ արարածք. և տա մեզ թողութի
մեղաց. ջրով և Հոգով վերստին սրբելով ըզմեզ

Մկրտութն Նաւելոյ։

Ամե՛ խաչիւս։ * Պահպանիչ։ * Հայր մեր։

Եւ յորժամ քառասուն օրեա լինի․ երեխայն բերենաւ դը ռանն ե եկեղեցւոյն։ Եւ քահանայն խոստովանեցուցանէ զմայր տղին․ Քարոզաւն․ Ողորմիր աղօթէ։

Եւ ասէ զաղօթս։

Տէ՛ր մեր որ եկիր ՚ի փրկութն ազգի մարդկան․ նայեաց ՚ի վե՛ր աղախնոյս քո․ եւ տուր սմա ապաւինել ՚ի սբ՟ կաթուղիկէ եւ առաքելական եկեղեցի քո․ մտանել եւ հաղորդել ՚ի պատուական մարմնոյ եւ յարենէ քն՟ քո։ * ՚Ի բաց լուա՛ զաղտ մարմնոյ եւ զ[illegible]ծ հոգւոյ սորա ՚ի կատարումն քառասնօր[illegible] աւուրցս․ եւ սրբեա՛ զսա ՚ի ձեռն պատուական ուխտ քահանայիցս․ եւ արժանացո՛ զսա մտանել սբ՟ փառաց քոց․ եւ վայելել զանըս պառ բարիսն որ ՚ի քէն։ * Ե՛ զի քեզ վայելէ փառք իշխանութի․ հօր եւ որդւոյ եւ հոգւոյն սրբոյ․ այժմ եւ։ Խաղաղութի ամենեցուն։

Որ նորութի դես ճնայելոց․ եւ կեանք մահկանացու ազգի մարդկան․ դու ես զօրութի եւ օգնութի ապաւինելոցս ՚ի քեզ․ հաստատուն լիցի շնորհք ողորմութե քո ՚ի վե՛ր երեխայիս։ որ եկեալ կա՛ քառասնօրեա՛ ՚ի ձեռնադրութի քրիստոնէութե․ զի եղիցի հզօր եւ աներկիւղ ՚ի թշնամոյն ներգործութէ․ պահպանութե աջով քո սրբոյ՝ զի դու ես մեծաւ՛ որ ես ամենեսեան եւ բարերար ամենեցուն․ պահեա՛ զսոսա եւ սրբեա՛ ճշմարտութբ քով․

եւ

եւ արժանացոյ զամ տեռնուլ զլուսացուցմն սըր
բումն. եւ զառ հաւատչեամ հոգոյդ սրբո։ * Սաղա
չեմք զ.քեզ տր. զի ենկեսցէ իամ հոգիմբ. հոգի
հեզութե. հոգի ճշմարտութե. հոգի որդե
գրութե. լինիլ ամբիծ եւ անարատ. պսակիլ
խաչիւ քո. ընդ աջմէ քումմէ. եւ ժառանգակից
լինիլ սիրողաց քոց. յարքայութեանդ երկնից
'ի քս յս 'ի տր մեր. որում վայելէ փառք
իշխանութի եւ պատիւ. այժմ. եւ միշտ. եւ.

Նա մտանեն եկեղեցին ասելով։ Բաց արա
ինձ տծ։ * Սուրբ եկեղե։ * Իմէջ տա
ճարիս կայ 'ի կնունքն գիտ եւասմ։

Նա ասեն։ Շարական. Ս.Զ.

Սարմնացեալդ 'ի կուսէն նախայաւիտենան
բանդ. այսօր ի տաճարն եկիր կատարել զօ
րէնս. վս փրկութե հեթանոսաց։ Որ յա
նարատն յաթոռ նրատես բարեբանեալդ 'ի
հրեշտակաց. այսօր խմէ ունի բառնալով իդիր
կըս՝ որ ընծայեցես ըզ մեզ իկեռամբդ յաւիտե
նից։ Որ արձակիր զդես կապելոց պարգեւատու
ամենեցուն. այսօր հայցմամբ ծերունոյն արձա
կեալ զեւս զծառայմամբ զա խնդնաց մահուիկեանս

Նա ասէ զաղօթս.

Տր Ած մեր՝ որ յաւուրս քառասնօրեայ
ըստ օրինացն 'ի տաճարն եկիր յըն
ծայումն. հանդերձ մարեմաւ մօր քո. եւ 'ի

 դիր

Մկրտութեան Առնելոյ ·

գիրկն արդարոյն սիմէոնի գրգուեցար :
Աղաչեմք զքեզ տր զծառայս քո · զայս անուանս
Պահեա եւ ամրեցո շնորհօք անսասանելի զօ
րութե քով · եւ արժանի արա 'ի եկեալ ժամանա
նակի լուացման անապականն վերստին ծնն
դեան հասանել մասին ժառանգութե ընտ
րելոց քոց · եւ հաղորդել պատուական մար
մնոյ եւ արեան քո · եւ պահպանիլ շնորհօք ·
անբաժանելի սբ երրորդութեդ · զի քեզ
է հօր եւ ընդ սբ հոգւոյդ · վայելէ փառք
իշխանութի եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւ
իտեանս աւիտենից Ամէն :

Եւ դնեն շապիկն սեղանին վերայ · Եւ ասեն
Շարական : Գ՟Ձ :

Ձայնին երկնային դասուն · տնային
ձայնիւն աւետարանէր հրեշտակն · ուրախ
լեր բերկրեալդ տր ընդ քեզ : Որ բոցեղէն
սրոբէիւք շրջափակեալ պահիւր · այսօր 'ի
մէջ մարդկան 'ի գիրկս հողեղինի յայտ
նեալ · ուրախ : Քերոբէս բազմեալ ընդ
հօր · անապականաբար բնակել հանգեաւ
'ի քում յորովայնի · ուրախ լեր ·

Եւ ապա առնու քահանայն զողան · եւ երիցս
երկիր պագանէ սրբոյ սեղանին · որ
գրեալէ 'ի կնունքն :
Սուրբ խաչիւս · Պահպանիչ · Հայր մեր :

Սրանդապանքի. նախ շնորհեցին օրհնեն ասելով. Նա և նա խաղաղութեան. Օրհնութիւն. խունկ ածեն նաւեն շուրջ.

Այսօր երկնայինքն ուրախացան ընդ երկրաւորացս նորոգման. քանզի նորոգողն էից հոգին է յ՛ի վերնատունն որով նորոգեցան դասք առաքելոցն. Այսօր հողանիւթեան բնութիւս ցընծայ է հոր հաշտուէ. քանզի որ եբարձ զհոգին ՚ի մարդկանէ մարմին եղելոյ. դարձեալ վերստին նորա նոյն պարգևէ: Այսօր մանկունք եկեղեցւոյն ցնծութբ զպաշտօն մբ հոգւոյն. որով զարդարեցան ՚ի զգեստս լուսափայլս և գերապայծառ. երգեն զ սրոբէական երեք սրբենին: Որ զմիաբանեալսն աշխարհաց բա

ժանմամբ լեզուացն քակեալ․ այսօր զբաժա
նեալ լեզուս ազգաց միաբանեաց դարձեալ
'ի մբ վերնատանն․ ամ հոգիք օրհնեցէ՛ք զհո
գին այ։ Որ էջ հոգին ան եւ առաջնորդեաց
երկոտասան ցեղիցն իէլի ի յանապատին ․․
այսօր երկոտասան առաքելոցն առաջնորդէ
ի յամենատարանն․ ամ հո։ Որ ելից հոգին ան
զբեսելիէլ ճարտարապետ խորանին․ այսօր
շինէ․ զմարդիկ խորան մբ երրորդութե ամ։

Նո աստեն շարական․ Դ․Ձ։

Խաչանիշ դրոշմամբ նշանի պարագրական
փառօք պճնազարդեալ․ 'ի կարմրութի ձործոյ
եւ ոսկէթել բեհեզոյ․ օրհնեալ միածին հան
դերձ հարսանեաց։ Մրարչագործ ստեղ
ծող ադամայ․ եւ այլ կենակցի նորայ, որ
զարդարեցեր փառօք ի դրախտին եդեմայ որ
Զգենողական զգեստու զանազան, վակասա
կիր պայծառ պատմուճանօք․ պարգեւեցեր
ահարոնի հանդերձ քահանայութե, օրհնեալ։
Ածածին երկնանման մախտեալ վա մեր փեսայն
անվաղճան, զի հրաւիրեսցես յայս հարսա
նեացս արասցես արժան, օրհնեալ։ Տր առա
քիչ որոշից․ Թագաւորաց սրբոց պճնակից
ամուսնացելոց ամենից ստեղծիչ, օրհն․ Որ
Թագակցեալ վերին պսակեալ, արժանաւորե
ցեր արքայն հայոց․ աբգարիոս․ կոստանդի
անոս․ տրդատիոս․ եւ թէոդոս․ Թագ Թա

Պաշ Մանկանց.

գաւորաց։ օրհնեա՛։ Լուծեալ հարսին Քի սէր փեսային. կապակցեալ ուղարկեալ յողջախոհութին. պարկեշտ կենօք քաղաքավարեալ. օրհնեա՛։ Խախճարան տաճար յերկնային կաթողիկէ մայրդ բազմածին, կոչեալ զմանկունս ՚ի ծոց ծաղկածին և շնորհեա՛ սոցա պսակ զանթառամելին, օրհնեա՛։ Երկուք էին և միացան. հրամանաւ անմահ անեղին սիրեցէք զմիմեանս ոպ և Քս սիրեաց զեկեղեցի՛ օրհնեա՛։ Ընթերցուած Եսայեայ մարգարէէ.

Ցնծասցէ անձն իմ ՚ի տր զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութե և պատմուճան ուրախութե իբրև փեսայի եդ ինձ պսակ. և իբրև հարսն զարթու զարդարեաց զիս. և արասցէ իբրև զերկիր որ աճեցուցանէ զծաղիկս իւր և ասցէ զպտուղ. և իբրև զպարտէզ որ արբեցուցանէ զսերմանիս իւր. այնպէս ծագեսցէ տր. և զարդարութիւն իւր առաջի ամ ազգեաց. և եղիցի պսակ վայելչութե ՚ի ձեռն նց. և թագ արքայութե ՚ի ձեռին այ մերոյ։

Առ Եփեսացիս. Սաղմոս.

Տարցին թագաւորի. կուսանք զհետ նր. և զընկերս նորայ։ Տարցին նմա։

Աւետարան։ Ըստ. Յոհաննու։

Եւ յաւուրն երրորդի հարսանիքէին ՚ի Կանայ գալիլեացւոց. և անդ էր մայրն

ԼԹ յի

Գաւ Յոհաննու։

յի՟․ կոչեցաւ և յս՟ անդ և աշակերտք նր՟ ՚ի հարսանիսն ✱ Եւ ՚ի պակասել գինւոյն․ ասէ մայրն ց յս՟՝ գինի ոչ ունին։ ✱ Եւ ասէ ցն՟ա յս՟ կայիմ և կին դու չև է հասեալ ժամանակ իմ Ասէ մայրն նր՟ ցսպասաւորսըն․ որ ինչ ասիցէ ձեզ արասջիք։ ✱ Անդ էին թակոյք կճղայք վեց ըստ սրբութե՟ն հրէից․ տանէին մի մի ՚ի նոցանէ մարս երկուս կամ երիս ✱ Ասէ ցնս՟ յս՟ լցէք զթակոյսդ ջրով․ և լցին զնս՟ մինչև ՚ի վեր․ և ասէ ցնս՟ արդ առէք և բերէք առ ճարտապետին․ և նոքա բերին։ ✱ Եւ իբրև ճաշակեց տաճ՟րպետն ըզ ջուրն գինի եղեալ և ոչ գիտէր ուստի իցէ․ բայց սպասաւորքն գիտէին որք արկին զջուրն ✱ Կոչէ զ՟ փեսայն տաճ՟րպետն․ և ասէ ամ՟ մարդ զանուշ գինին յառաջագոյն պաշտէ․ և յորժամ արբենային յայն ժամ զուռին․ դու պահեցեր զանուշ գինին մինչև ցայժմ։ ✱ Զայս արար սկիզբն նշանաց յս՟ ՚ի կանա գալիլեացւոց․ և յայտնեաց զփառսն իր՟ և հաւատացին ՚ի նա աշակերտքն իւր։ Եւ ապա․ ամ՟ննայգրէ շնորհերքն։

Օրհնեալ ես հայր ած՟ ճշմարիտ․ օրհնեա և սրբեա զ հանդերձս զայս հարսանեաց՝ զի որք զգեցցեն զսայ մի իշխեսցէ մերձենալ ՚ի սոքա չար աղանդ դիւաց՝ կամ կախարդաց․

Ի այլ

այլ ամրացեալ փրկեսցին ամ յորոգայթից
սատանայեայկան. զօրութ ոք խաչիւ քո:

Օ գեցուցանէն ղհամբերչի. Նա խաչաչնուէ հաճանայն ի մէջ հանդերձին: * Նա տուէ անուն հօր հորդոյ եւ:

Պետրոսի առաքելոյն [illegible] թղթոյն ըն

Նոյնպէս եւ կանայք հնազանդ լինիցին արա
նց իւրոց. զի եթէ իցեն ոք ապստամբք
ի բանէ անտի. յաղագս կանանց գնացից ա
ռանց բանին իսկ շահեսցին. դիտել երկիւղի
զձեր պարկեշտ գնացս որոց լինիցին. ոչ ար
տաքուստ հիւսիւք. եւ ոսկի հուռ ծամակա
լեօք. կամ պաճուճեալ զգեստիւք զարդա
րեալ. այլ ծածուկ սրտին մարդկան եղծու
թե. հեզութե. եւ հանդարտութե հոգւոյն որ է
առաջի այ բազմապատիկ. քանզի այսպէս եր
բեմն. կանայք որ յուսացեալքն այ. զար
դարէին զանձինս՝ հնազանդ լինել իւրեանց
արանց. որպ զի եւ սառայ հնազանդէր աբրահա
մու՝ եւ տր իւր կոչէր զնա. որոյ եղերուք
դուք բարի գործողին. եւ ոչ կասկածիւն. եւ
ոչ մի ի միոջէ ինչ երկիւղէ *Նոյնպէս եւ արք
իմաստութբ բնակեսցեն ի նմա. որպ զի տկար
անօթոյ ունիցին պատիւ կանայք իբրեւ ժա
ռանգաց. շնորհացն կենաց. զի մի խափան
լինիցին աղօթիցն ձերոց. եւ գլուխ ամի
զի հաստատամիտք իցէք. համայ կարիք եղ
բայրասէրք. ազնուագութք. խոնարհք. մի

խա չա

չար փոխանակ չարի հատուցանէք. կամ բամ
բասանս ըստ բամբասանաց. այլ զնորին հա
կառակս. այսինքն օրհնել. զի յայս իսկ կո
չեցարուք զի զօրհնութիւն ժառանգեսցէք

Եւ սարկաւագն Քարոզէ:

Վա͞ն ուղղելոյ զգնացս մեր ՚ի ճանապարհս
խաղաղութե. զՏէր աղաչեսցուք:

Եւ քահանայն. ասէ: Զաղօթս.

Թագաւոր թագաւորաց և տէր տէրանց
զա͞ծ զօրութեանց. և իշխանութեանց. որ
յանէից գոյացուցեր զա͞մ արարածս. և զար
դարեցեր զամենեսեան պէսպէս շնորհօք և
զանազան ճոխութ͞բ. նախ զհրեշտակս ՚իմա
նալի լուսով. և լուսաւորեցեր փառազարդ
վայելչացուցեր: * Եւ զմարդն ա͞մ ա͞ծա
գործ դրախտին. և զուարթասաղարթ տըն
կօք փարթամացուցեալ լուսակիր պատմու
ճանաւ. և անթառամ արեգակնափայլ թա
գիւ պսակեալ զուարճացուցեալ լուսաճա
ճանչ բերկրեցուցեր. և ընդ հեստել նր ՚ի
պատուիրանաց քոց և կողոպտեալ գտանելն
յանզրաւական յուրախութեանց. ոչ այնու ան
տես արարեր զազգս մարդկան. այլ մարդա
սիրապէս գթացեալ զարդարեցեր զծնունդս
նոր ադամա զնախնիխան մեր:* Զոմանս քա
հանայական պատմուճանաւ զարդարեցեր:
Զոմանս թագիւ պսակեցեր. որ͞ք ա͞ծային
տեսլեամբդ շքեղացուցեր զդէմսն մովսէսի

Գաւ Սաղմոսաց։

կայծակն։ մաքուր և անմատչելի տեսողաց գոր
ծեցեր։ Եւ զաշխարհն վակասակիր պատմու
ճանօք պայծառացուցեր։ Նա և զմեծն դաւ
իթ․ և զայլ թգ՟ւորսն ծիրանածիր ոսկէ հու
կամարակապ ակնակուռ թագիւ և մանեկա
պսակեցեր։ Եւ ես ՚ի նորումն զթագաւորն
քրիստոնէից։ Օ աբգար։ Օ կոստանդիա
նոս։ Օ տրդատէս։ Եւ զթէոդոսեանք հա
զարապատիկ քան ՚ի ծնումն քրիստոնէական
հաւատով ծաղկատեսիլ զգեստիւք՝ գերա
պատիւ փառս փայլեալ վայելչացուցեր։ Եւ
արդ դու նոյն ինքն տր օրհնեա և սրբեա ըզ
փառս հնդերձից սոցա յաջողեա ＊ Օ հիւս
Ըզ ծամակալս։ Ըզ պսակակալս։ Ըզ մահիկս
զարդերեսաց։ Ըզ պատուճանս։ Ըզ քաւղէս
Ըզ զապրճանս։ Ըզ մեհեանդս։ Ըզ գինդս։
Ըզ մատանիս։ Ըզ կշտապանակ սոցա Ըզ
դիպակս։ Ըզ ձեռանակս։ Օ եզրածիրանին
Ըզ միջնայ ծիրանին։ Օ առեաին արկանե
լին։ Օ երևելի յակոնացին։ Ըզ բեհեզն։
Օ երկնագոյնն։ Ըզ կարմիր շղարտատեր նշ
Ըզ ճամ կաւորս։ Օ ոսկէ ճամուկս։ Ըզ
կապարակապս։ Ըզ կօշիկս։ Ըզ տրտնատ
տուսն։ Եւ զ յանկանաց շափիւղայ։ Ըզ տը
պազինա խայլ։ Ըզ հատանոցս տաշխից և
կինամոնաց։ Ըզ լանջանոցս։ ＊ Օ տմ ա
րուեստեալս զոստայնակնութ՟է․ զմանրեա
մանեա յօրինուածս։ Օ բեւրեղանման բո

 ըր

լուրեալքս․ զուարթատարազարդ ծաղկեալ տեսիլ
հսկա ձեւ անձամբ։ *Նու արդ աղաչեմ զքեզ
բազմագութ եւ ամենառատ տր․ որ ոչ նախան
ձիս 'ի փառս ծառայից քոց․ քան զի գործք
ձեռաց քոց եմք․ որ եզերկիր եւս առանց ջանա
լոյ եւ նիւթելոյ բազմերամբ․ ազգի ազգի
գունովք ծառօք եւ ծաղկօք բուսովք եւ տն
կօք վարդափթիթ կարմրա բողբոջ զարդա
րես։ *Նու այժմ վն բարեսէր կամաց քոց․
զարդարանօք զմարդն զարդարեցեր զար
դեօք մարմնաւորօք պայծառատիպ եւ հրա
շագեղ զգալի աչաց երեւեալ։
Խնդրեմք 'ի քէն տր․ նոյնպէս եւ զներքին
մարդն սոցա լուսապայծառ գերամաքուր
ածային, եւ մարդկային առաքինութբ փառա
զարդեայ․ զի մի մնասցէ 'ի սոցա արատ ինչ․
այլ լիցին ողջախոհութբ յարդարեալք․ եւ ըն
միո՛ միո՛ երեւիլ․ 'ի զգեստուցս զերեւելի մար
մնոս ագուցանել․ եւ զաներեւոյթ հոգին
որ է պատկեր քո *Որ մեծութեդ լուսոյ իւրա
քանչիւր մասին․ ածային լուսովդ քո հրա
զինեալ․ 'ի տեսիլ իմանալի աչաց անմարմին
զուարթնոցն։ *Նու շնորհեա սոցա հոգի ըզ
գաստամիտ, անմոռաց ունկնդիր լինել վար
դապետական խրատուց, որ հանդերձեալ
կայ պատմել սոցա․ եւ քեզ վայել է փառք
իշխանութի եւ պատիւ այժմ եւ․

Քարոզ․ Սբ խաչիւս։ *Նաշ Բ․ պահպանեա։
Բ Խդ Նու

Պաղ Մանելոյ.

Նա ելման ՚ի տոռն հարսին . և բերեն պհարսն ՚ի յարն
փեսին և առանոր ջահանան զաջ յեստն հարսին . և առա
՚ի յաջ յեստն փեսին . ասելով:

Մեռեալ զձեռն և այլ ավեալ ՚ի յաջն ադա-
մայ և ասէ ադամ, այս այժմ ոսկր ոսկերաց
իմոց և մարմին ՚ի մարմնոյ իմմէ սա կոչեսցի կին
զի յառնէ իւրմէ առաւ: Վասն այսորիկ թողցէ
այր զհայր իւր . և զմայր իւր և երթիցէ ընդ
հետ կնոջ իւրո. և եղիցին երկոքեան ՚ի մար-
մին մի: * Որդ զոր այ զուգեաց մարդ մի
մեկնեսցէ. Նա ասէն. Շարական: դկ

Նայեա ՚ի մեզ ամենողորմեաց մեզ. քս որ մի-
նիս բնաղում գթութեն: Որ հայր դես
որբոց և դատաւոր այրեաց. քս որ: Որ պարտ
կին դես որբոց. լուր և մեզ անողոթիւք սրբոց. քս
Մանճնի. այ. շարական: Խաչի. այ. շարական: Փառ:

Նա ժողովոյն ասէ Օրհնեա:

Տէր Այ յաւիտենական զանզուգս և զբաց
որոշեալն զուգակցես միաւորութբն
և կապես անքակտելի. որ օրհնեցեր ընդ
սահակ և զռեբեկ . և ժառանգ նց. քո աւե-
տեացն երևեցուցեր: * Ինքնին դու տր օրհ-
նեա զծառայս և զաղախինս քո . առաջնոր
դելով սոցա ՚ի գործս բարի . ողորմած և
մարդասէր տր այ մեր և քեզ վայել է փառ:

Խաղաղութեան ամենեցուն այ երէց դա:

Գաղ Մանելոյ.

Տր ած մեր որ հեթանոսաց խոստացար քեզ զեկեղեցի կոյս սրբուհի. Ինքնին տր օրհնեա զուգաւորութիւս այս. եւ միաւորեա սրբութբ եւ խաղաղութբ. վս քեզ վայելել.

Բաժակ օրհնելոյ. ասէ. Օ աղօթս.

Տր ած մեր որ զջմ ինչ իմաստութբ արարեր եւ հաստատեցեր զտիեզերս. եւ զարդարեցեր զհարսանիսն. Ինքնին տր օրհնեա զբաժակս զայս. եւ մեք յամ ժամ փառս հանցուք. հօր եւ որդւոյ եւ հոգւոյն սրբոյ այժմ.

Սբ խաչիւս. * Պահպանիչ. * Հայր մեր.

Ապա ելանեն 'ի դրանէ եկեղեցւոյն. եւ եթէ ծնունդ աղօթեն. Ապա տանհանայն դաստանեայնէ. որպէս գրեալ է 'ի հաշտութեան գիրս եւսս: Ապա ծառայականայնէ ներքուստ ընդութբ հարցանէ որ հասինն ծխոցն նիւթ մեա նոցա. ապա մի պատշաճն արժանանան. Ապա տա ալ ջեան հարսին խաչն ջեան փեսին եւսէ. առեալ զջեան եայի. որպէս իրաւն. Յետ այսորին հարցանէ զնա բազում ընդ...բեամբ ասելով.

Տեսէք որդեակք. ած այսին հրամանաւն. եւ կանոնիւք սբ հարցն եկեալէք 'ի հալալ ամուսնութն իսուրբ պսակս. ած զձեզ անթառամ պսակին արժանի առնէ. զձեզ մինչեւ 'ի խորին ծերութիւն հասուցանէ ամէն:

Ապա տեսէք որդեակք, աշխարհիս մէջն պէս պէս փորձանք կայ այսօր դուք երկոսեան հարսն ու փեսայդ՝ անպատճառէք եւ անպա

 կաս

կամ՝ քանի որ ողջ էք երկուսդ և խաղաղու
թիւ է յաշխարհս. հաւանեք դուք մէկ մէկու
ապայ աշխարհս փոփոխականէ եղբայր, խա
ղաղութեն ՚ի խռովութի կու փոխի։ * Նաև
առողջութեն ՚ի հիւանդութի. կենդանու
թեն ՚ի մահ կու փոխի. որդեաք դու փեսայդ
հարսիդ խղճին և արեան տէր պիտիս կածայ
մինչև ՚ի մահն։ * Նաև դու հարսն փեսայիդ
մինչև ՚ի մահն այսօր դուք երկուսդ առող
ջէք ամ մարմնով. ապա յետոյ թէ հիւանդու
թի հանդիպի. թէ աղքատուի. թէ գերու
թի. թէ փախուստ. թէ սով. թէ սուր. թէ
կաղուի. թէ կուրութի. թէ զինչ ցաւ որ
կայ ծերս մինչև ՚ի մահն որ ձեր պայմանն
գերեզմանն է. դուք մէկ մէկու խղճի և
արեան տէր պիտիք. փեսայն հարսին և
հարսն փեսային մինչև ՚ի մահն։

Նաև նոքա ասեն տէր եմք իրեք անգամ հարցանէ։

Քահանայն ասէ՝ այսմ բանի վկայ ած է որ
՚ի մբ տեղանն բազմեալ է. մեր պահպն հրեշ
տակն. մբ եկեղեցիս. այս մբ խաչն. և մբ աւ
ետարանն. եօթն խորհուրդ եկեղեցոյ. դասք
քահանայից. և պարք ժողովրդեան վկայ լինին
նոքա ասեն այո։ * Նաև ասեն ած ՚ի մէջ նց և
նոքա մի սասանեսցին. օգնեսցէ նց ՚ի վաղոր
դայնէ՝ մինչև ՚ի վաղորդայն։ * Նաև ասէ. ժա
մամուտն։ * Օ խաղաղութի շնորհեա եկե
ղեցւոյ քում սրբոյ. զխաղաղութի և զանշար

ժութի. ՚ի թշնամեաց պատերազմէ. և հաստա
տեա՛ ՚ի մի՛ հաւատ կաթուղիկէ եկեղեցի.
զքեզ խոստովանիմք տր̃ և ած̃ կեցոյ զմեզ:
Եւ ևս խաղաղութե զտր̃ աղաչեսցուք:
Օրհնութի և փառք հօր և * Սաղմոս կցորդ:
Տր̃ թագաւորեաց վայելչութի զգեցաւ զգե
ցաւ տր̃ զօրութի ը̃ մէջ իւր էած. * Հաստա
տեաց զա՛շս զի մի սասանեսցի. պատրաստ է ա
թոռ քո. ՚ի սկզբանէ յաւիտենս դու ես * Համ
բարձան գետք քո տր̃. և համբարձին գետք
զձայնս իւրեանց. և յարիցեն գետք ՚ի գնացս
իւրեանց: * ՚Ի ձայնէ ջուրց բազմաց սքանչելի
եղեն զբոսանք ծովու: * Սքանչելի ես դու
տր̃ ՚ի բարձունս վկայութեց քոց մեք յոյժ
հաւատացաք: * Տան քում վայելէ սրբու
թի տր̃ ընդ երկայնաւուրս: * Փառք հօ:

Շարական Գ. Ձ.

Ուրախ լեր մր̃ եկեղեցի քանզի ք̃ ՚ի ա՛ր
քայն երկնից այսօր պսակեաց ըզքեզ
խաչիւն իւրով և զարդարեաց զամուրս
քո սքանչելի փառօքն իւրովք: Ընդ այս յոյժ
դուստր սիոնի. քանզի երկիրս երկինք եղեն
այսօր [illegible]ըստին քո նորոգմամբ և թագա՛ւ
որն երկնաւոր հաճեցաւ բնակել ՚ի քեզ:
Ընդ դաս երկնաւոր զօրացըն վերառեալ
տօնեմք քեզ. այսօր զանդադր փառատրու
թիւս ուրախ լեր հարսն անարատ անքննին քո

խորհրդով։ * Փառք հօր և որդւոյ և։
Դասք հրեշտակացըն վայր իջեալ յերկնից
երգեն ասելով։ հրաշալի ձայնիւն եղանա-
կելով երգեն զերգս օրհնութեան երրակ սր-
բասաց ձայնիւ։ * Օրհնեալ տր։

Եւ պաշտօնեայ ժողովրդեան ընթերցուածոցն ասէ։

Զի քոյէ կարողութի և զօրութի և փառք։

Սարկաւագն քարոզէ։

Դասք խուռն։ * Սբ աձ։ սբ և հզօր։ սբ և
անմահ։ որ մարմնացար վս մեր ողորմեա մեզ
կ աստ։ Քարոզ։ * Վս խաղաղութե աշխհի և
հաստատութե սրբոյ եկեղեցւոյ՝ զտր աղաչ։
Վս ամ սբ և ուղղափառ եպիսկոպոսաց։ զտր
Վս հայրապետին մերո տն։ այս անուն։ կենաց
և փրկութե հոգւո նորին։ զտր։ * Վս վարդա-
պետաց՝ քահանայից՝ սարկաւագաց դպրաց։
և ամ ուխտի մանկանց եկեղեցւո։ զտր * Վս
բարեպաշտ թագաւորաց և ամ աստուածասէր իշխա-
նաց զօրավարաց և զօրաց նոցին։ զտր աղաչ։

Եւ ոլորէն։ նարօտ իրեն չոշի * և ասէն սաղմոս։

Տր ՚ի զօրութե քում ուրախ եղիցի թգաւորն
փրկութե քում ցնծասցէ յոյժ։ * Զ ցան-
կութի սրտի նր ետուր նմա և զկամս շրթանց
նր ոչ արգելեր ինմանէ։ * Քանզի արարեր
զնա յօրհնութի քաղցրութե քո եդիր ՚ի գլուխ
նր։ պսակ ՚ի քարէ պատուականէ * Կեանս
խնդրեաց ՚ի քէն և ետուր նմա ԶԷ երկայնաւ-

ւուրս յաւիտեանս յաւիտենից։ * Մեծ են
փառք նր 'ի փրկութն քում զփառս՝ եւ զմեծ
վայելչութի դիցես 'ի վր նր։ * Տացես նմա յօր
հնութի յաւիտենս յաւիտենից ուրախ արասցես
զնա խնդութեն յերեսաց քոց։ * Թագւոր յու
սացաւ 'ի տր յողորմութէ բարձրելոյն նա մի
սասանեսցի։ * Գտցի ձեռն քո 'ի վր թշնա
մեաց քոց եւ աջ քո գտցէ զամ ատելիս քո։
Դիցես զնս ոպ հնոց 'ի հուր․ 'ի ժամանակի
երեսաց քոց․ * Տր բարկութբ իւրով խռովե
ցուսցէ զնս եւ հուր կերիցէ զնս։ * Զպտուղ
նց յերկրէ կորիցէ․ եւ զաւակ նց որդւոց 'ի մար
դկանէ։ * Խորհեցան 'ի քեզ չարութբ․ խոր
հեցին խորհուրդ զոր ոչ կարասցեն հաստատել․
Արասցես զնս հալածեալս 'ի մնացուածս քո
պատրաստ արասցես զերեսս նց։ * Բարձր լեր
տր 'ի զօրութն քում օրհնեսցուք եւ սաղմոս ասա
ցուք զզօրութն քում։ * Փառք Հօր եւ․

Ընթերցուած 'ի Ծննդոց։

Եւ ասաց ած․ արասցուք մարդ ըստ պատ
կերի մերում եւ ըստ նմանութն․ եւ իշխեսցէ
ձկանց ծովու․ եւ թռչնոց երկնից եւ ամ ա
նասնոց եւ ամ սողնոց․ որ սողէն 'ի վր երկրի․
Եւ արար զմարդն 'ի պատկեր իւր ըստ պատկերի
այ արար զնա․ արու եւ էգ արար զնս․ եւ օրհն
եաց զնոսա ած եւ ասէ․ աճեցէք եւ բազմացա
րուք եւ լցէք զերկիր եւ տիրեցէք դմա․ եւ իշ
խեցէք ձկանց ծովու եւ թռչնոց երկնից եւ ամ
տնասնոց որ սողէն իվր երկրի․

Պաշ Լուսնեղոյ:

Դարձեալ: Ծննդոց:

Եւ արկ տր ած զթմրութի ի վր ադամայ և ննջեաց. և առ մի ՚ի կողից նր և ելից ընդ այնր մարմին. և շինեաց տր ած զկողն զոր առ ադամայ կին և ած զնայ առ ադամ. և ասէ ադամ այս այժմ. ոսկր յոսկերաց իմոց. և մարմին ՚ի մարմնոյ իմոյ. սայ կոչեսցի կին զի յայրանէ իւրմէ առաւ:* Վսն այսորիկ թողցէ այր զհայր իւր և զմայր իւր և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ. և եղիցին երկոքեանն ՚ի մարմին մի

Ընթերցուած. Յեսայեայ. Մարգարէէ:

Եւ ծանիցի ՚ի մէջ ազգաց զաւակ նց և ծնունդք նց ՚ի մէջ ժողովրդեան. և ամենեքեան որ տեսանիցեն ճանաչիցեն զնս. և ասասցեն եթէ սոքա են զաւակք օրհնեալ յայ և ուրախութբ ուրախ լիցին ՚ի տր:* Ցնծասցէ անձն իմ ՚ի տր. զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութն և պատմուճան ուրախութն. իբրև փեսայի եդ ինձ պսակ. և իբրև զհարսըն զարդու զարդարեաց զիս. և իբրև զերկիր որ աճեցուցանէ զծաղիկս իւր. և իբրև զպարտեզ որ բուսուցանէ զսերմանիս իւր. այնպէս ծագեսցէ տր զարդարութի իւր. և զփրկութի իւր առաջի ազգաց:* Վսն սիոնի ոչ լռեցից և վսն երուսաղէմի ոչ ներեցից. մինչև ծագեսցի որպս զլոյս զարդարութի նր. և զփրկութի նր իբրև զփայլակն վառեսցի. և տեսցեն հեթանոսք զարդարութի քո. և

Թագաւորք ըղ փառս քո · և կոչեսցի քեզ անուն նոր՝ զոր տր անուանեսցէ, և եղիցիս պսակ վայելչութե ՚ի ձեռին տն · և թագ արքայութե ՚ի ձեռին այ քո: * Եւ ոչ ևս կոչեսցես լքեալ, և երկիրն քո ոչ ևս կոչեսցի աւերակ զի քեզ անուն կոչեսցի կամք իմ, և երկրին քում շինութի բնակութի · զի հաճեսցի տր ընդ քեզ: * Զոր օրինակ բնակեսցէ երիտասարդ ը կուսի, այնպէս բնակեսցին որդիք քո ՚ի քեզ · և եղիցի որպս ուրախ լինի փեսայ առ հարսին · այնպէս ուրախ եղիցի տր ընդ քեզ · և ՚ի վր պարսպաց քոց երուսաղէմ պահապանս կացուցից զօրն աջոյն, և զգիշերն ամ ողջոյն որ մինչև զցայգ մի դադարեսցին յիշել զտր, զի ոչ գոյ նման ձեզ:

Պօղոսի առաքելոյն · Եբրայեցւոյն թղթոյն է ընթերցուածս:

Կանայք իւրեանց արանց հնազանդ լինիցին · իբրև տն: * Զի այր գլուխ է կնոջ · որպս և քս գլուխ է եկեղեցւոյ · և ինքն է փրկիչ մարմնոյ, այլ որպս եկեղեցի հնազանդ է քի նոյնպէս և կանայք իւրեանց արանց յամի հնազանդ լինիցին: * Արք սիրեցէք ըղ կանայս ձեր, որպս և քս սիրեաց զեկեղեցի և զանձն իւր մատնեաց վս նր · զի նա սրբեսցէ սրբուե աւազանին բանիւ զի կացուսցէ ինքն իւր յանդիման փառաւոր զեկեղեցի: * Զի մի ունիցի արատ ինչ կամ աղտեղութի · կամ այլ ինչ այսպիսեաց · այլ զի եղիցի սբ և անա-

րատ ։ * Նոյնպէս և արք պարտին սիրել ըզ
իւրեանց կանայս իբրև զիւրեանց մարմինս
որ սիրէ զկին իւր զանձն իւր սիրէ ․ զի ոչ
ոք ատէ զանձն իւր ․ այլ սնուցանէ և դար
մանէ զնայ ։ * Ոպ և քս զեկեղեցի ․ զի ան
դամք եմք ՚ի մարմնոյ նր ․ և ոսկր յոսկերաց
նր ։ * Վս այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր և
զմայր ․ և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ ․ և եղի
ցին երկոքեան ՚ի մարմին մի ։ * Խորհուրդս
այս մեծ է ․ բայց ես ասեմ ՚ի քս և յեկեղեցի
այլ և դուք նոյնպէս մի ըստ միոջէ ․ իւրա
քանչիւր զիւր կինն այնպէս սիրեսցէ ․
իբրև զիւր անձն ․ և կին երկընչիցէ յառնէ
իւրմէ ։ Ալէլուիայ ։

Կացցէ դշխոյ ընդ աջմէ քումմէ ՚ի հանդեր
ձըս ոսկէ հուռուս զարդարեալ և պաճուճեալ ։

Աւետարան ․ ըստ ․ Յոհաննու ։

Եւ գնացին զհետ նր ժողովուրդ բա
զումք ․ և բժշկեաց զնս անդ ․ և մա
տուցեալ փարիսեցիքն փորձէին զնա և ա
սէին ․ եթէ արժանէ յումեք արձակել ըզ
կինն իւր ․ ըստ ամ վնասու ։ * Պատասխանի
ետ յս և ասէ ․ չիցէ ընթերցեալ ձեր թէ որ
հաստատեացն իսկ զբանէ ․ արու և էգ արար
զնս և ասէ ։ * Վս այսորիկ թողցէ այր զհայր
իւր և զմայր իւր ․ և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ
և եղիցին երկոքեանն ՚ի մարմին մի ․ ապա ոչ

ըեմն ոչ են երկու այլ մի մարմին . արդ զոր ա՟ծ զուգեաց մարդ մի մեկնեսցէ ։ * Ասեն ցնա՛ իսկ մովսէս ընդէր պատուիրեաց մեզ տալ թուղթ մեկնելոյ և արձակելոյ ։ * Ասէ ցնս՟ յի՟ մովսէս վ՟ խստասրտութ֊ ձերոյ . հրամայեաց ձեզ արձակել ըզ կանայս ձեր . այլ ի սկզբանէ ոչ եղև այնպէս ։ * Բայց ես ասեմ ձեզ եթէ ա՟մ որ արձակէ զկին իւր . և ոչ վ՟ բանի պոռնկութ֊ . և առնէ այլ շնա՛ . և զոր արձակեալն առնու շնայ ։ Քարոզ ։

Վս՟ ուղղելոյ զգնացս մեր ՚ի ճանապարհս խաղաղութ֊ զտ՟ր աղա ։ * Վս՟ ցրելո՛ ՚ի մէնջ զա՟մ խորհուրդս չարին . զտ՟ր ։ * Վս՟ պարգևելո՛ մեզ յառողջ խորհուրդս և առաքինի վարս . զտ՟ր * Վս՟ պահելոյ զմեզ ՟է հովանաւ ամենազօր աջոյն իւրո՛ . զտ՟ր ։ * Վս՟ խորտակելոյ զհակառակորդն վաղվաղակի ՟է ոտիւք մերովք . զտ՟ր * Վս՟ հո * Սուևս * Օ ան * Ողո

Եւ ասէ քահանայն ։ Օ աղօթս ։

Տէր զօրութեանց և արարիչ ա՟մ արարածոց . որ առեր հող յերկրէ և արարեր մարդ ըստ պատկերի քում և ըստ նմանութ֊ արու և էգ արարեր զնս՟ . և օրհնեցեր ասելով աճեցէք և բազմացարուք և լցէք զերկիր և տիրեցէք դմա ։ * Նախատըպետացին խընամք արարչական սիրոյ քո, առ

արարածս քո. ՚ի ձեռն միածնի որդւոյ քո սի
րելոյ տն մերոյ յի քի. գալ ծնանիլ ՚ի սրբ
բոյ կուսէն և նորոգել զբնութի առաջնա
ստեղծ մարդոյն. առեալ ըսկիզբն նշանաց
՚ի կանագալիլեացոց ՚ի հարսանիսն. և ածային
զքանչելեօք զուարձացուցեալ ըզ հարսնա
րանն. զջուրն գինի փոխելով. * Եւ այժմ
աղաչեմք զքեզ տր. օրհնեա զամուսնութի
սոցա. որպ զնք նախահարցն. անարատ պահելով
զնս հոգով և մարմնով. միաբանութբ ՚ի կեանս
յայսմիկ * Օրհնեա և զպտղաբերութի յորդէ
ծնութե սոցա, ըստ ժառանգութե վարուց
առաքինի գործոց ՚ի փառս անուա քո երրոր
դութեդ և խաղաղական կենօք. բազմայժա
մանակեա ծերութբ. յերկարեալ զկեանս
իւրեանց. ՚ի այսմ աշխս և ՚ի հանդերձելումն
վերին հարսնարանին արժանաւորեսցին հան
դիպել ընդ ամ սբս և ընդ սիրելիս անու
անդ քում սրբոյ. փառաւորելով զքեզ
հայր ը որդւ և ը սբ հոգոյդ. այժմ և:

Խաղաղութիւն ամենեցուն. ածյ երկիր պագեսցուք:

Օրհնեալ ես Տր Ած ամենակալ արարիչ
ամ արարածոց. որ միայնդ ես բարերար. և
միայն կարող. որ արարեր զամ արարածս հրա
մանաւ քով զերկինս և զերկիր. զերկինս ա

բարեր

րարեր հաստատութե՛ • և զերկիր հիմնեցու-
ցեր ողորմութե՛ • զծով պատրաստեցեր կարո-
ղութե՛, զարեգակն ճառագայթեցուցեր,
'ի լուսաւորութի տուընջեան զլուսին և զաս-
տեղս պայծառայցուցեր 'ի զարդ գիշերոյ •
և զտարերցս զուգայկարգեցեր 'ի կենդանու-
թի քոց արարածոց։ * Խորհեցար հայր անըս-
կիզբն ը միածնի որդւոյ քո • և կենդանարար
տր հոգւոյդ * Եւ ասացեր արասցուք մարդ
ըստ պատկերի մերում և ըստ նմանութե • և
իշխեսցէ 'ի վե՛ր երկրի • զոր ըստեղծեր ա̄ծա
յին աջովդ՝ կերպարանակից քեզ • նախ հաս
տատեցեր և կացուցեր զնա տր 'ի վե՛ր ամ ըս
տեղծուածոց քոց • և դարձեալ ասացեր ո՛չ է
բարւոք մարդոյդ միայն լինել • արասցուք
դմա օգնական ըստ դմա։ * Եւ արկեր 'ի վե՛
նր քուն զարմանալի և առեր մի յոսկերաց նր
և մարմին 'ի մարմնոյ նր • շինեցեր և կացուցեր
բանից ընկեր • և կենաց կցորդ նմա խորհր
դակցութ խորհրդոց • յաճումն յորդէծնու-
թի և 'ի լնուլ զերկիր։ * Զոր տեսեալ մար
դոյն ասաց • այս է այժմ ոսկր յոսկերաց իմոց
և մարմին 'ի մարմնոյ իմոյ սայ կոչեսցի կին զի
յառնէ իւրմէ առաւ։ * Եւ յաղագս որոյ
միաւորութե՛ ծնան • նահապետք, թագաւ
որք մարգարէք • աճեցին և բազմացան տոհ
մօք ա̄ծայլին օրհնութեանէդ՝ ասել քո արա
րողիդ կնաց եթէ աճեցէք և բազմացարուք

ևրձել բազմացուցից զաւակ ձեր իբրև զաս
տեղս յերկնից բազմութե. և իբրև զաւազ
առափն ծովու առանց թուոյ:*Մրդ որպ օրհ
նեցեր զամուսնութի նախահարցն ևնահա
պետացն:*Զ աբրահամու:*և Զ սառային
Զ սահակեայն:* և Զ ռաբեկայն:* Զ ա
կոբայն:* և Զ հռաքելին:* Զ ովսեփայն:
և Զ ասանեթին:* Զ աքարիայն.* և Զ
եղիսաբեթին:* Նոյն պէս Տր Մծ բարերար
և մարդասէր. որպ օրհնեցեր պսակ արդարոց
քոց.* Նոյն պէս օրհնեայ և սրբեա զպսակս
զայս. յամուսնութի ծառայից քոց պաշտօ
նէից. զի դու ժամանեցուցեր զնոց յօրհնու
թի քաղցրութե քո. և եդիր 'ի գլուխ սոցա
պսակ 'ի քարէ պատուականէ. * Պօղն նորէ:
Նա որպ օրհնեցեր զհարսանիսն 'ի կանայդա
լիլեացւոց. անծային սքանչելօք զջուրն գինի
փոխելով. ծանուցեր քո աշակերտացն զանծա
յին զփառսն քո և քարոզեցար անծ և փրկիչ
ծի:* Ո՛չ թէ խոտեցեր զամուսնութի, այլ
սրբեցեր և քահանայապետաբար օրհնեցեր
և հաստատեցեր զնս սուրբ բանիւդ քո. թէ
զոր անծ զուգեաց մարդ մի մեկնեսցէ. զոր
և մբ առաքեալն գոչէ 'ի մէջ մբ եկեղեցւոյ.
թէ արք պարտին սիրել զկանայս իւրեանց
իբրև զիւրեանց մարմինս. և կանայք հնա
զանդ լինել իւրեանց արանց իբրև տն:
Զի այր գլուխ է կնոջ որպ և քս գլուխ է

 եկե

եկեղեցւոյ ✱ Յաղագս որոյ ասէ պատուականէ
ամուսնութի և մք են անկողինք նր. մք պա
հեա՛ տր զանկողինք ամուսնութի սոցա. միա
որեա՛ զսոսա զուգակցութբ ընդ լծով. վե
ճակի քո ոգ սրբոցն. զի յայսմ հետէ ո՛չ եւս
կոչեսցի երկու այլ մի մարմին միաւորեալ
ոխրով հեզութբ սիրել զմիմեանս՝ պարկեշտ
վարուք. ըղձգաստ մտօք՝ ամբիծ հո
գով առանց լկտանաց պարկեշտ լինել
՚ի գործս բարիս. որպէս զի զերծանելով
որոգայթից թշնամուն. առողջ հոգով և
մարմնով ✱ Պահպանեսցին հրեշտակական զօ
րութբ. նշանաւ ամենայաղթ խաչիւ քո
Այ Տր ԱԾ լեր պահապան եւ տուն ապա
ւինի զամ աւուրս կենաց սոցա. փրկեա՛ զսոսա
օտարոտի խորհրդոց պատրապարեա զսոսա ՚ի
տուէ և ՚ի գիշերի ողորմութբդ քո. ✱ Տնկեա՛
զսոսա ոգ ձիթենիս պտղալից ՚ի տանն տյ. ոգ
զի կարող լիցին բարի հաճոյեանալով առաջի
քո. տեսցեն զորդիս որդւոց իւրեանց. և եղի
ցին քեզ ժողովուրդք՝ ՚ի փառաբանիչս անսա
անդ քում սրբոյ. եւ անդադար օրհնել զամենա մք
երրորդութիդ զհայր և զորդի և մք հոգիդ։

Ասա նախատօնեանն զԲեռագաւորն ՚ի խոնարհ. ասասեն շարական։

Ով երանելիդ ամենեցուն տիեզերական իշ
խանութբ ընկալար ի քէն ըղձթագ պար
ծանաց. ոՙվ. այս տուն. մեծ թագաւոր վե

Պօղ Սանէլոյ:

մեր բարեխօսեա առ թագաւորն երկնաւոր Որ քոյին ձե աղօթիւքդ վանեցեր զթշնամին կոխելով զսատանայ 'ի յերկնայինսն դասեցար · ո՛վ Ուստի և մեք հաւատացեալք տօնեմք զքո զյիշատակս · որհնութի առաքելոյդ ընդ քեզ պըսակողին · ո՛վ:

Մէն · շարական Սոփանձածնի · Դէն · խաչի փառ:

Մե խաչիւս · *Պահպա: *Հայր մեր որ: *Նոերթան 'ի տուն տեսեղոյ · *Սրբեգականն արդարութն · կամ *Թագաւոր գոլով քո ծ · կամ *Սմենազօր տր թագաւորաց · զոր առաջի կայդ գրեալ է գիտ և ասա:

Նա հետ պասչին պատարագ չինի և հաղորդին · յուլն օր մե նենան · ևայեա յուլն տասուց · երկնս չաճանան · վերայուցանէ շպասին : Նա համէ շինոււն իլնամնեն խաչանման փնէ ինդլոսն նոյա տանելով: Շարական

Բանն որ ընդ հօր էութե և համագոյ սբ հոգոյն · ըզ պատկեր իւրակին խառնեալ ընդ հողանիւթ բնութեաս զոր զարդարեալ փառօք եդ 'ի դրախտին փափկութե · Յորում ցնծայր զուարձացեալ անտախրական խնդութբ · քան զի զած տեսանէր մշտ խոնարհեալ 'ի դրախտին յորմէ լուսոյն ձառագայթ արպաւորէր 'ի յինքեան: *Փառք հօր · և Ած որոյ աղաչեմ մայր ծյ մարիամ · մածին քո զորդին զի շնորհեսցէ մեզ ամպարկին ժառանգ

ծթ դել

Պաւղ Սանելոյ։

գեղ վերըստին մեզ ըղ դրախտին վայելչութ։

Սաղմոս։ * Լուր դուստր և տես խոնարհեցո զունկն քո. մոռա զժողովուրդ քո և զտուն հօր քո։ * Սա ինքն է Տր քո երկիրպագցէ նմա և դուստր ծուրան երկիրպագցէ նմա. և պատարագօք զերեսս նորա պաղատեսցեն մեծամեծք 'ի ժողովրդոց. * Ամ փառք դստեր Թագաւորի 'ի ներքոյ. 'ի վերջաւորս. ոսկէ հուռս զարդարեալ և պաճուճեալ. * Տարցին Թագաւորի կուսանք զհետ նր. և զընկերս նր տարցին նմա

Ընթերցուածս յեսայեայ. Մարգարէէ։

Այսպէս ասէ Տր. եղիցի իսրայէլ իբրև զցօղ և ծաղկեսցի 'իբրև զշուշան. և արձակեսցէ զարմատս իւր 'իբրև զլիբանան նու արձակեսցին ոստք նր. և եղիցի որպ ձիթենի պտղալից. և բուրեսցի հօտ նորա 'իբրև զկնդրկի դարձցին և նստցին ընդ յարկաւ նր. կեցցեն և հաստատեսցին ցորենով. և ծաղկեսցին իբրև զորթ. և իբրև գինի լի բանանու եղիցի եփրեմ։

Պօղոսի առաքելոյն 'ի տիմոթէոսի թղթոյն է ընթեր։

Կամիմ լինել կանայս 'ի զարդ խոնարհութե ակնածութբ և զգաստութբ զարդարել զանձինս մի 'ի հիւսս ոսկեմանս. ընկլուզեալս մարգարտով. կամ 'ի հանդերձս պաճուճեալս Այլ որպ վայելէ կանանց զած պաշտութի յանձն առելոց. գործովք բարութե. կին

Պաշտ Առաւելոյ.

մարդ.ցածութե՛, այլ ուսուցանել կնոջ մարդո՛ ոչ հրամայել եւ ոչ ձոխաբանել քան զայր մարդ. այլ 'ի լռութեան կալ զի ադամ նախ ստեղծաւ՝ եւ ապա եւա. եւ ադամ ոչ պատրեցաւ՝ այլ կինն պատրեցաւ եւ անց ցեաւ, բայց կեցցէ վ͞ս որդէծնութեան, եթէ կացցեն 'ի հաւատս՝ եւ 'ի սէր՝ եւ 'ի սրբութիւն պարկեշտութեան։

Ալէլուեան։ * Կացցէ դշխոյ ընդ աջ. * Աւետարան. 'ի հանդերձ օրհնելն կա գիր.

Քարոզ։

Լուիցէ տ͞ր ձայնի աղաչանաց մերոց. ընկալցի զխնդրուածս սրտից մերոց թողցէ զանցանս մեր ողորմեսցի խղ͞ճ մեր, աղօթ.ք մեր եւ խնդրուածք յա͞մ ժամ. մուցէ առաջի մեծի տ͞րութե ն͞ր. եւ նա տացէ մեզ միաբան միով եւարդարութե վստահել 'ի գործս բարիս՝ զեւր զողորմութե զշնորհս իւր արասցէ խ͞ղճ մեր տ͞րն ամենակալն կեցուսցէ եւ ողորմեսցի։ * տ͞ր ողոր

Աղօթք.

Տէր Ա͞ծ մեր որ յա͞մ ժամ ընդ մեզ ես՝ եւ ո՛չ երբէք թողուս 'ի ձեռաց քոց զայնոսիկ. որք ճշմարտութե խոստովանին զանուն տ͞ր քո, զքեզ աղաչեմք եւ առ քեզ կարդամք՝ եւ 'ի քէն խնդրեմք մարդասէր Տ͞ր. զի քոյին հրամանաւդ օրհնեցաք զպըսակս զայս ամուսնութե սոցայ. * 'Ի խորանի

կա͞ քում

քում առաջի սրբոյ սեղանոյ քո • և արդ Տր զոյին հրամանաւդ առնումք զպսակս զայս 'ի գլխոց սոցա • և փոխանակ պսակացս հանդերձելոց՝ զհրեշտակ քո Տր առաքեա որ եկեալ պահեսցէ զսոսա սուրբս և անարատս միաշունչս և միախորհուրդս • մինչև կատարեսցեն զժամանակս կենաց իւրեանց ։ * Եւ 'ի բաց մերժեա 'ի նոցանէ զամ աղտեղութի • հրեշտակ խաղաղութե քո տր առաքեա որ եկեալ պահեսցէ զսոսա 'ի մահուէ՝ և 'ի գիշերի, Տր տուր սոցա պահապան, որ առ ին զպսակ վայելչութե 'ի գլուխս իւրեանց, առանց գայթակղութե, հասանել 'ի հանդերձեալ անուրն անճառելի տեսանել աջակողմութե • անաղտք՝ անարատք՝ անկռուելիք՝ հոգով և մարմնով • ծառայել տն, և տեսցեն զորդիս որդոց իւրեանց, և այժմ տր ողորմած հայեաց 'ի ծառայս քո և 'ի գործս ձեռաց քոց օրհնեա ամուսնութի սոցա, շնորհեա սոցա 'ի ձեռն պսակացս հանդերձելոյ, սրբութե և պարկեշտութե յերկարեալ զկեանս իւրեանց • տուր սոցա զաւակ բարի ըստ կամաց քոց • օրհնեա զպտղաբերութի որդէծնութե սոցա • ոպ օրհնեցեր 'ի ձեռն մբ առաքելոցն, և ասացեր թէ մք են անկողինք նց • և պատուականէ

ամուսնութի, մեք արայ տր զանկողինք ամուս
նութե սոցա, ողջ զի բազմացի զաւակ սոցա
և արժանի եղիցին փառաւորել ընդ մեզ զերր
որդութիւն այժմ և միշտ և յաւիտեանս:
Մե խաչիւս. *Պահպանիչ: *Հայր մեր որ:
Գաւաթ մի գինի. ամանով ինչ ձեռն Օրհնէ քահանայն
ասելով: Օրհնութիւն. գոհութիւն. և փառք հօր և որդւոյ
և հոգւոյն սրբոյ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից Ամէն:

Նաև ըսէ ձայնիւ ամենազօր այլ ասա:

Ամենազօր տր Թագաւոր. Թագաւորաց
Թագաւորս մեր զգեցո զհան
դերձ փառաց. Այրդ կենաց կոյս Թագու
հի ածածին. ընդ Թագուհիս զայս զարդա
րեա շնորհիւ քոյին: Որ զարդարեալ մե
ծաւ փառօք. զմարդն առաջին. նոյնպէս
ընդ սա արժանացո պսակ նորին: Որ դե
ղեցիկ յօրինեցեր զկինն ադամա նոյնպէս
զսա շքեղազարդեա պսակ նորին: Որ
օրհնեցեր զնոսա աճել հրամայեցեր նոյն օրհ
նութեամբդ սատարեալ նոցին ընդ սոսա լեր:
Եւ սա աւետեաց նահապետին աբրահամու
զաւակ սոցա որպէս զաստեղս բազմացո. ընդ
յոլովս փառ գեղեցկութեամբ մեր պատկերին. ընդ
Թագաւորս սա նմերձ պահեա յաղթեց չարին:

Որ զասանէթ այն լցուցեր քոյին շնորհօք
ըզ թագաւորս ուրախացո յերկար ամօք.
Ընդ արքային մեծին դաւթի ըզ սուսամ պա-
հեա քո նշանաւ խաչիւդ մեք միաւորեա։
Ըզ թագաւորս մեր պսակի արժանացո. և
զթագուհիս ընդ մեք կանայս ուղղափառաց։
Զայս նոր փեսայս տէր պսակեա խնդա-
ցոյ և ընդ հարսին շնորհեա քոյին դու միա-
ցոյ։ Միով կամաւ ընդ միմեանս տէր յաջո-
ղեա. և ՚ի չարեացն դիւականն անփորձ
պահեա։ Սէ և մաքուր վարս շնորհեա ՚ի
յաշխարհի հանդերձելոյն արժանացո առա-
գաստին։ Նա քահանայս ժողովրդեամբ այս
միաբանն մաքրեա յախտից ժամանեցոյ ողոր-
մութեամբ։ Փառս տացուք հօրըն լուսոյ
և քի հոգւոյն սրբոյ ամենազօր թագաւորին
Ուրախացիր և զուարճացիր եկեղեցի բերկ-
րեալ ցնծա մայրաքաղաքըդ երուսաղէմ։
Զի թագաւորն ամենեցունց զքեզ պսակեաց
խաչիւն իւրով. նոյն օրհնութեամբ և թա-
գաւորս այս պսակի. փեսայն ընդ հարսն
պսակի առ մեք խաչիւս և օրհնութեամբ
ամենայն միաւորին. Փառս տացուք հօրըն
լուսոյ և քի հոգւոյն սրբոյ. այժմ
և յաւէտ միշտ յաւիտեանս։

Կանոն երկրորդ պահքի. բերեն յեկեղեցին. ժամհանայն դատաստանին և խոստովանութեան բաշխում քննութեամբ։ Ապա ասէ. սաղմոս։ Տէր 'ի զօրութեան քում։ Փոխ. պաշտօն. Կանոնս խաբեանց։ Աւետարան Մատթէոսի։ Ապա գնայցեն շհետ յի։ Բարոզեցաւ ու. * ընդ ամենն գետ իշխաղին պաշտն։ Ապա ժամհանայն ասէ շարականս.

*Տէր մեր որ 'ի հրեշտակաց խօսեցեալ, բանդ 'ի մարգարէից քարոզեցար. և առաքելոցն աւետարանեալ որ անարատ յայտնութեամբ քո. կեանս աշխարհի պարգևեցեր * Օրհնեալ Տր և այժմ զամենասնութիւն ծառայիս քո և աղախնոյս, որ օրհնեցեր զջուրն 'ի կանայ գալիլեացոց. և արարեր գինի սքանչելագործելով պատուիրեցեր զամենասնութիւն. * Օրհնեալ*

Օրհնութ · Պահ Մանկոյ :

Տր եւ այժմ զծառայքս քո այժմուս զո՛ն գաւ-
որեալք · դարձեալ յերկրորդ ամուսնութես
անձինս իւրեանց · եւ միաւորեսցին հաւատով
եւ յուսով ի̅ սրբո եկեղեցւ առաքելակս 'ի հպա
տա՛կ հրանս քո : * 'Ի միաւորութե հոգով եւ մարմ
նով, եւ պարգեւեա սոցա ողորմութիւն որդէ
ծնութե : * Թող Տր զմեղս եւ զանցանս սո
ցա եւ շինեա զսոսա որպէս առաջին վարուքն
առաքինութե կալ աշխարհի : * Օրհնեա
Տր եւ զծնունդ յորովայնի սոցա · զի եղիցին
'ի հաճոյս քեզ արարչիդ եւ այդ մերոյ · որ
սրբես եւ կեցուցանես զանձինս մեր · եւ քեզ
վայելէ փառք եւ իշխանու :

Պաշ տնէ 'Ի գլուխն · Ե աւէ :

Ած մշտնջենաւոր եւ անեղծ արարչագործ
որ զօրութե քո եւ որդւոյ քո սիրելո տն
մերոյ Յի Քի · եւ ամենասուրբ հոգոյն ·
որ արարեր յոչընչէ զամ արարածս զծով
եւ զցամաք եւ զամ որէ 'ի նոսա · շինեցեր դե
ղեցկազարդ տեսութե զդրախտն վայելուչ եւ
ծաղկապայծառ ոստովք զարդարեցեր ըղ
տունկս դրախտին · որում անկեցաւ փայտն
կենաց · որով 'ի վախճան ժամանակի 'ի ձեռն
սրբո որդո քո սիրելո տն մերոյ Յի Քի
հանդերձ նոյն փայտիւն ազատեցեր զան

 կեալն

Նոյեմբ Գում Մանելոյ:

կեալն ընդ պատրանօք բանսարկուին * Գու
նոյն ինքն Տրն մեր Յս Քս Օրհնեալ և
սրբեա զերկրորդ ամուսնութն պսակ ծա
ռայից քո. անարատ պահելով զսոսա զի կեց
ցեն հոգևոր սիրով միաբանութբ ՚ի կեանս
այսորիկ: * Օրհնեալ Տր և զպտղաբերութի
որդէծնութեան սոցա ՚ի տղայական կենօք
աճեցեալ. զի լցցին շնորհօք քո ապրեցալք
և հանդերձեալ բարեացն արժանի լինել. և
քեզ հանցուք զօրհնութի և զփառս հօր և
որդոյ և հոգւոյն սրբոյ այժմ և միշտ և.

Խոշաշուրբեան Աթենեցւոյն տն Երկէր պագէտոյն:

Տր Այ մեր որ գաղտնեաց և ծածկութից
մարդկան գիտակես. հայեաց բարերարու
թբ քով ՚ի ծառայս քո. և տուր զլուծ սիրո
քո սոցա. զի օրհնութբ քով ընկալցին զերկ
րորդ պսակս արդարութն պատճառ հրամա
նաւ քով բնակեսցին իմաստին միով խորհր
դով ՚ի մէ յանկողինս, հեռասցին ՚ի չար
գործոց. և կացցեն ամօթախածութբ առ
միմեանս պարկեշտ վարուք, և սիրով արժա
նաւոր առաքինութն գործոց՝ և քեզ հան
ցեն զօրհնութի և զփառս հօր և որդոյ և
հոգւոյն սրբոյ այժմ և միշտ և յաւ:

Կե խաչիւս աղա: * Պահպանիչ: * Հայր մեր:

Կ Է Սանոն

Սանոն հաղորդ տաղոյ. երբեմ ժամհանան հանգերձ որբումն խաղ իւ և մաղթութեամբ առ հիւանդն. գտանանեցնէ խոստովան ցընէ բաղում ժննութեն. ասանէ յաղ մի ըստ մոլէ։ Սա ասէ ժամհանան օրհնեալ հոգիս սէ անձ ճշմարիտ։ Ոչոր մեայ ինչ անձ բևան ասէն. չինի ասէն զամբիծին իբևան։

ԵՐԱՆԵԱԼ ԱՆԱՐԱՏՔ Ի
Ճանապարհի որք գնան յօրէնս
տն։ *Երանի որք քննեն զվկայութի
նորա. բոլորով սրտիւ իւրեանց խըն
դրեսցեն զնա։ *Ո՛չ թէ որք գործեն
զանօրէնութի ՚ի ճանապարհս նր գնացեն։
*Դու պատուիրեցեր զպատուիրանս քո, ՚ի
պահել ինձ յոյժ։ *Ո՛հ թէ յաջողեալ էին
ինձ ճանապարհք իմ. ՚ի պահել ինձ զարդա
րութիւնս քո։ *Յայն ժամ ես ո՛չ ամաչէի. ՚ի

զգուշանալ ինձ 'ի պատուիրանս քո. *Խոստո
վան եղէց քեզ տր յուղղութի սրտի իմոյ.
որ ուսայց զիրաւունս արդարութե քոյ։
Զիրաւունս քո պահեցից. մի՛ թողուր զիս
մինչ իսպառ. *Ուղղեսցէ երիտասարդ ըզ
ճանապրհս իւր. այլ 'ի պահել զբանս քո։ *Բո
լորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ. մի՛ մերժեր
զիս 'ի պատուիրանաց քոց. *'Ի սրտի իմում
թաքուցի զբանս քո. որ մի՛ մեղայց քեզ։ *Օր
հնեալ ես դու տր. ուսո՛ ինձ զարդարութիս քո
Շրթամբք իմովք պատմեցից զամ իրաւունս
բերանոյ քոյ. *'Ի ճանապարհ վկայութեց քոց
զուարճացայ. որ յամ 'ի մեծութե։ *'Ի պա
տուիրանս քո հոգացայ եւ զգուշացայ 'ի ճանա
պարհի քո։ *Զիրաւունս քո խօսեցայ. եւ ո՛չ
մոռացայ. զբանս քոյ։ *Հատո՛ ծառայի քում
զի կեցից՝ եւ պահեցից զբանս քո։ *Զարթո՛
զաչս իմ. եւ նայեցայց 'ի սքանչելիս օրինաց քոց
*Պանդուխտ եմ ես յերկրի. մի՛ թաքուցաներ
յինէն զպատուիրանս քո։ *Փափաքեաց անձն
իմ 'ի ցանկալ ինձ յիրաւունս քո յամ ժամ։
*Սաստեցեր ամբարտաւանից , անիծեալ
ոք խոտորեցին 'ի պատուիրանաց քոց. *'Ի բաց
արա՛ յինէն զնախատինս՝ եւ զարհամարհանս զի
զվկայութիս քո խնդրեցի. *Քանզի նստան
իշխանք եւ չարախօսէին զինէն. այլ ծառա՛յ քո
խորհէր յիրաւունս քո. *Զի վկայութի քո
խօսք իմ էին. եւ խորհուրդք իմ արդարութի

քո: *Մերձեցաւ անձն իմ ՚ի հող. տէր կեցո զիս ըստ բանի քում: *Զճանապարհս իմ պատմեցի քեզ՝ և լուար ինձ. ուսո ինձ զարդարութիւնս քո *Ի ճանապարհս արդարութեանց քոց իմաստուն արա զիս զի. և քննեցից զսքանչելիս քո *Տրտմեցաւ անձն իմ առ ի ձանձրանալ. հաստատեա զիս ՚ի բանս քո: *Զճանապարհս մեղաց ՚ի բաց արա յինէն. և յօրէնս քո ողորմեաց ինձ *Ըզճանապարհս ճշմարտութեան քո ընտրեցի. և զիրաւունս քո ես ոչ մոռացայ: *Մերձեցայ ես ՚ի վկայութիւնս քո տէր մի՛ յամօթ առներ զիս: *Ի ճանապարհս պատուիրանաց քոց ընթացայ. զի անդորր արարեր սրտի իմոյ: *Օրէնս դէր արա զիս տէր ՚ի ճանապարհս իրաւանց քոց. և խնդրեցից զնա ամ ժամ *Իմաստուն արա զիս՝ և քննեցից զօրէնս քո և պահեցից զնա բոլորով սրտիւ իմով: *Առաջնորդեա ինձ ՚ի շաւիղս պատուիրանաց քոց. զի զնա հաճեցայ: *Խոնարհեցո սիրտ իմ ՚ի վկայութիւնս քո. և մի՛ ագահութիւն: *Դարձո զաչս իմ, զի մի՛ տեսից զնանրութիւն ՚ի ճանապարհս քո կեցո զիս: *Հաստատեա ծառայի քում զբանս քո՝ երկիւղ քո: *Հան յինէն զնախատինս՝ զոր և կարծեցի. զի դատաստանք քո քաղցրեն: *Ահա ցանկացայ պատուիրանաց քոց. արդարութեամբ քով կեցո զիս *Եկեսցէ ՚ի վերայ իմ ողորմութիւն քո տէր. և փրկութիւն քո ըստ բանի քում: *Տաց պատասխանի՝ որք նախատեն զիս բանիւք. զի ես ՚ի բանս քո յուսացայ

սացայ *Մի՛ ՚ի բացեա՛ առնէր ՚ի բերանոյ իմմէ
զբան ճշմարտութեան մինչև յոյժ. զի ի բանս
քո յուսացայ։ *Պահեցի զօրէնս քո յամ ժամ
յաւիտեան՝ և յաւիտեանս յաւիտենից։
*Գնայի ես յանդորրու. զի զպատուիրանս
քո խնդրեցի։ *Խօսէի զվկայութիւնս քո առա
ջի թագաւորաց. և ոչ ամաչէի։ *Խորհէի ՚ի պա
տուիրանս քո. զոր սիրեցի. *Համբարձի զձ
եռս իմ ՚ի պատուիրանս քո, զոր սիրեցի. և
խորհէի արդարութիւն քում։ *Յիշեա՛ զբան ծա
ռայի քո. յոր և յուսացուցեր զիս։ *Սա՛ մխի
թարեաց զիս ՚ի խոնարհութեան իմում. զի բան
քո կեցոյց զիս։ *Ամբարտաւանք անիրաւե
ցան յիս յոյժ. այլ օրինաց քոց ես ո՛չ խոտո
րեցայ. *Յիշեցի զիրաւունս քո աւիտենից
տր և մխիթարեցայ։ *Տրտմութիւն կալաւ զիս
՚ի մեղաւորաց. որք թողին զօրէնս քո *Գո
վելիք են ինձ իրաւունք քո. ՚ի տեղւոջ պան
դխտութեան իմոյ. *Յիշեցի ՚ի գիշերի զանուն
քո տր. և պահեցի զօրէնս քո։ *Սա՛ եղև ինձ
ձանձրս ՚ի կեանս. զի զարդ̃ութիւնս քո խնդրեցի

Բաժին իմ ես դու տր՝ ասացի պահել
զօրէնս քո։ *Աղաչեցի զերեսս քո
բոլորով սրտիւ իմով. ողորմեաց ինձ
ըստ բանի քում *Խորհեցայ ՚ի ճանապարհս
իմ. և դարձուցի զոտս իմ ՚ի վկայութիւնս
քո։ *Պատրաստեցայ և ոչ խռովեցայ զի պա
հեցից զպատուիրանս քո։ *Տոռունք մեղաց

պատեցան զինև. այլ զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ
*Ի մէջ գիշերի առնէի խոստովան լինել առ
քեզ. վս իրաւանց և արդարութե քո։ *Հաղոր
դէի ես ամենից երկիւղածաց քոց. որոց պա
հեալ էին զպատուիրանս քո։ *Ողորմութբ տն
լի եղև երկիր. զարդարութի քո ուսո ինձ։
*Քաղցրութի արարեր ընդ ծառայի քում տր
ըստ բանի քում։ *Քաղցրութի, զխրատ, և
զգիտութի ուսո ինձ զի 'ի պատուիրանս քո ես
հաւատացի *Մինչչև խոնարհեալ էի ես, մե
ղայ. վս այսորիկ զբանս քո պահեցի յոյժ։
*Քաղցր ես դու տր. և ուսո ինձ զարդարու
թիս քո։ *Բազմացան յիս անիրաւութիք ամ
բարտաւանից. այլ ես բոլորով սրտիւ իմով
քննեցի զպատուիրանս քո *Մածաւ ոպ կաթն
սիրտք նց. այլես զօրէնս քո խոկեցայ։ *Բարի է
ինձ, զի խոնարհ արարեր զիս. ոպ ուսայց զար
դարութիս քո. *Բարի են ինձ, օրէնք բերա
նոյ ոք քան զհազարս ոսկւոյ և արծաթոյ *Ձեռն
քո արարին. և ստեղծին զիս իմաստուն արա
զիս և ուսայց զպատուիրանս քո *Երկիւղածք
քո տեսցեն զիս և ուրախ եղիցին. զի ես 'ի
բանս քո յուսացայ. *Ծանեայ տր՝ զի արդա
րութբ են դատաստանք քո. յիրաւի խոնարհե
ցուցեր զիս. *Եղիցի ողորմութի քո 'ի մխիթա
րել զիս՝ ըստ բանի քում զծառայս քո։ *Եկես
ցեն յիս գթութիք քո՝ և կեցից. զի օրէնք քո
խոկք իմ էին. *Ամաչեսցեն ամբարտաւանք

որք ՚ի նախատինս անիրաւեցան յիս. այլ ես
հոգացայ ՚ի պատուիրանս քո ։ *Խրատեսցեն
զիս երկիւղածք քո եւ որք ճանաչեն զվկայու-
թիւնս քո ։ *Եղիցի սիրտ իմ անբիծ արդարութեամբ
քում. զի մի՛ ամաչեցից ։ *Կարօտացաւ անձն
իմ ՚ի փրկութիւն քո զի ես ՚ի բանս քո յուսացայ
Պակասեցին աչք իմ բանի քում ասացի, երբ
մխիթարեսցես զիս ։ *Եղէ ես որպէս տիկ ՚ի պարզի
զի զարդարութիւնս քո ես ոչ մոռացայ ։ *Քանի
ինչ են աւուրք ծառայի քոյ. երբ արասցես
ինձ իրաւունս ՚ի հալածչաց իմոց ։ *Պատմեցին
ինձ անօրէնք զխորհուրդս՝ այլ ո՛չ որպէս զօրէնս
քո ։ *Ամենայն պատուիրանք քո ճշմարիտ են. ի նա
նիր հալածեցին զիս՝ օգնեա ինձ *Փոքր մի
եւս կորուսանէին զիս յերկրի. այլ ես ոչ թողի
զպատուիրանս քո *Ըստ ողորմութեան քում կեցո՛
զիս. եւ պահեցից զվկայութիւնս բերանոյ քոյ ։
*Յաւիտեան Տէր բան քո կայ յերկինս. յազ
գէ մինչեւ յազգ ճշմարտութիւն քո ։ *Հաստատե
ցեր զերկիր՝ եւ կայ *Հրամանի քում մնայ տիւ
զի ամենեքեան ծառայք քո են ։ *Եթէ ոչ
օրէնք քո խօսք իմ էին. կանխաւ եւ արդեօք
կորուսեալ էի ՚ի խոնարհութեան իմում ։ *Յաւ
իտեան ո՛չ մոռացայց զարդարութիւնս քո. զի նո
քօք կեցուցեր զիս ։ *Քո՛ եմ ես՝ եւ կեցո՛ զիս.
զի զարդարութիւնս քո խնդրեցի *Ինձ սպասեցին
մեղաւորք ՚ի կորուսանել զիս. զի զվկայութիւնս
քո ես ՚ի միտ առի ։ *Յամենայն կատարածի տեսի
զվախճան

յոյժ անդորր էին ինձ պատուիրանք քո * Ոպ
սիրեցի զօրէնս քո· զօր հանապազ խօսք իմ էին
* Քան զթշնամիս իմ իմաստուն արարեր զիս
՚ի պատուիրանս քո · զի յաւիտեան իմ էին։
* Քան զամ ուսուցիչս իմ իմաստուն եղէ զի
վկայութիւնք քո խօսք իմ էին։ * Քան զծերս
իմաստուն եղէ · զի զպատուիրանս քո քննե
ցի · * Յամ ճանապարհաց չարաց արգելի զոտս
իմ ոպ զի պահեցից զբանս քո։ * Յիրաւանց
քոց ես ոչ խոտորեցայ · զի դու օրէնս դէտ
արարեր զիս։ * Ոպ զի քաղցրեն ՚ի քիմս իմ
բանք քո · քան զմեղր բերանոյ իմոյ։ * ՚Ի պա
տուիրանաց քոց իմացեալ ատեցի զամ ճանա
պարհս չարաց · զի դու օրէնս դէտ արրեր զիս
* Ճրագ է բան քո ոտից իմոց · և լոյս տոյ շաւ
ղաց իմոց։ * Երդուայ և հաստատեցի · զի պա
հեցից զամ իրաւունս արդարութե քոյ։ * Խո
նարհ եղէ մինչև յոյժ · Տր կեցո զիս ըստ բա
նի քում։ * Ընդ կամս բերանոյ իմոյ հաճեաց
Տր և զիրաւունս քո ուսո ինձ։ * Անձն իմ ՚ի
ձեռս քո յամ ժամ · և զօրէնս քո ես ոչ մոռա
ցայ։ * Եդին ինձ մեղաւորք զորոգայթ ՚ի պա
տուիրանաց քոց ես ոչ մոլորեցայ։ * Ժառան
գեցի զվկայութիս քո յաւիտեան · զի ցն
ծութի է սրտի իմոյ։ * Խոնարհեցուցի զսիրտ
իմ առնել զարդարութիս քո յաւիտեան վասն
հատուցման։ * Զանօրէնս ատեցի · և զօրէնս
քո սիրեցի։ * Օգնական և փրկիչ իմ ես դու

 և ես

և ես ՚ի բանս քո յուսացայ։ *Ի բաց եղերուք յինէն չարք. և քննեցից զպատուիրանս այ իմոյ *Օգնեա ինձ ըստ բանի քում. և կեցո զիս։ և մի ամօթ արներ զիս ՚ի յուսոյ իմոյ *Օգնեա ինձ և ապրեցո զիս. և խորհեցայց իրաւունս քո յամ ժամ։ *Անարգեցեր զամենեսեան որք ապստամբք եղէն արդարութենէ քոյ. զի անիրաւութիւն էին խորհուրդք նց։ *Յանցաւորս համարեցա զամ մեղաւորս երկրի. վն այսորիկ սիրեցի զպատուիրանս քո։ *Բևեռեա ընդ երկիւղ քո զմարմինս իմ. զի ՚ի դատաստանաց քոց երկեա յոյժ.

Արարի իրաւունս և արդարութի. մի մատներ զիս ՚ի ձեռս նեղչաց իմոց *Ընկալ զծառայս քո ՚ի բարի. զի մի ամբաստանեսցեն զիս։ *Ակն ունէին աչք իմ փրկութե քում տր. և բանից արդարութե քում։ *Արա ընդ ծառայի քում տր ըստ ողորմութե քում. զարդարութիս քո ուսո ինձ։ *Ծառայ քո եմ ես իմաստուն արա զիս. և ծանեայց զվկայութիս քո։ *Ժամ է պաշտել զտր. խափանեցին զօրէնս քո։ *Վն այսորիկ սիրեցի զպատուիրանս քո քան զոսկի և զտպազիոն։ *Ամ պատուիրանք քո յաջողեցան ինձ. զի ատեցի ես զճանապարհս չարաց։ *Սքանչելի են վկայութիք քո վն այսորիկ սիրեաց զնս անձն իմ։ *Յայտնութի բանից քոց

լուսաւորէ . և իմաստուն առնէ զտղայս: * Զբե
րան իմ բացի և ածի զհոգի . 'ի պատուի
րանս քո փափաքեաց անձն իմ: * Նայեաց առ
իս և ողորմեաց ինձ . ըստ իրաւունս սիրողաց
անուան քո: * Զգնացս իմ ուղիղ արա
ինձ ըստ բանի քում . և մի տիրեսցեն ինձ ամենայն
մեղք: * Փրկեա զիս 'ի զրպարտութենէ մարդկան
և պահեցից զպատուիրանս քո: * Երևեցո զե
րեսս քո 'ի ծառայս քո . և ուսո ինձ զարդարու
թիւնս քո: * Ակունք ջուրց իջին աչաց իմոց .
զի ոչ պահեցին զօրէնս քո: * Արդար ես դու
Տէր . և ուղիղք են դատաստանք քո: * Պատուի
րեցեր զարդարութիւն վկայութեանց քոց Տէր . և ճշ
մարիտք են յոյժ: * Մաշեաց զիս նախանձ քո .
զի մոռացան զբանս քո թշնամիք իմ: * Բոր
բոքեալ է բան քո յոյժ . և ծառայ քո սիրեաց զնա:
* Մանուկ եմ ես և արհամարհեալ . և զար
դարութիւնս քո ոչ մոռացայ: * Արդարութիւն քո
արդարութիւն յաւիտենից . և օրէնք քո ճշմա
րիտք են: * Նեղութիւնք և վիշտք գտին զիս . և
պատուիրանք քո խօսք իմ էին * Արդարութիւն
են վկայութիւնք քո յաւիտեան . իմաստուն արա
և կեցո զիս: * Կարդացի առ քեզ բոլորով սր
տիւ իմով . լուր ինձ Տէր զի զարդարութիւնս քո
խնդրեցի: * Աղաղակեցի առ քեզ և փրկեա
զիս և պահեցից զվկայութիւնս քո: * Կանխեցի
տարաժամու աղաղակեցի . և ես 'ի բանս քո
յուսացայ: * Կանխեցին աչք իմ առաւօտու .

'ի խօսել ինձ զբանս քո: *Զձայնի իմում լուր Տէր՝ ըստ ողորմութեան քում. և յիրաւունս քո կեցո զիս: *Մերձեցուցին յիս հալածիչք իմ զանօրէնութիւն. զի յօրինաց քոց հեռի եղեն. *Մերձ ես դու Տէր. և ամ(ենայն) պատուիրանք քո ճշմարիտ են. *Ի սկզբանէ ծանեայ ի վկայութեանց քոց Տէր. զի յաւիտեան հաստատեցեր զնոսա: *Տես զխոնարհութիւն իմ և փրկեա զիս. զի զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ: *Դատեաց զդատաստան իմ, և փրկեա զիս. և ըստ բանի քում կեցո զիս. *Հեռի է ի մեղաւորաց փրկութիւն. զի զիրաւունս քո ոչ պահեցին: *Գթութիւնք քո բազում են Տէր. և ըստ իրաւանց քոց կեցո զիս: *Բազում են որք հալածեն և նեղեն զիս. 'ի վկայութեանց քոց ես ոչ խոտորեցայ: *Հայէի յանզգամսն և մաշէի. զի զպատուիրանս քո ոչ պահեցին.

*Տես զի զպատուիրանս քո սիրեցի, Տէր ողորմութեամբ քով կեցո զիս:

*Սկիզբն բանից քոց ճշմարտութիւն է. յաւիտեանս են ամ(ենայն) իրաւունք արդարութեան քոյ: *Իշխանք հալածեցին զիս ի նանիր. և 'ի բանից քոց երկեաւ սիրտ իմ: *Ցնծացայց ես 'ի բանս քո՝ որպէս այն որ գտանէ աւար բազում: *Զմեղս ատեցի և անարգեցի և զօրէնս քո սիրեցի: *Եօթն անգամ յաւուր օրհնեցից զքեզ. վասն իրաւանց արդարութեան քոյ *Խաղաղութիւն բազում է այնոցիկ որք սիրեն զօրէնս

քո. և ո՛չ գոյ ՚ի նոսա գայթակղութի՛։ * Սպասէ
ցի փրկութե քում տր, և զպատուիրանս քո սի
րեցի։ * Պահեաց անձն իմ զվկայութիս քո. և
սիրեաց զնս յոյժ։ * Պահեցի զպատուիրանս
և զվկայութիս քո. զի ամ ճանապարհք իմ առա
ջի քոյեն * Մերձեսցին խնդրուածք իմ առա
ջի քո տր. ըստ բանի քում իմաստուն արա զիս։
* Մտցեն աղօթք իմ առաջի քո տր. և բանի
քում փրկեա զիս. * Բղխեսցեն շրթունք իմ
զօրհնութիս քո. յորժամ ուսուսցես ինձ զար
դարութիս քո։ * Խօսեսցի լեզու իմ զբանս քո.
զի ամ պատուիրանք քո արդարութիւն են։ * Եղի
ցի ձեռն քո ՚ի կեցուցանել զիս. զի զպատուի
րանս քո ընտրեցի։ * Յանկացայ փրկութե քում
տր. և օրէնք քո խօսք իմ են։ * Կեցցէ անձն
իմ, և օրհնեսցէ զքեզ. և իրաւունք քո օգնես
ցեն ինձ։ * Մոլորեցայ ես որպս զոչխար կորու
սեալ խնդրեա զծառայս քո. զի զպատուի
րանս քո ես ոչ մոռացայ։ * Փառք Հօ։

Հոգոց հանգուցելոց. * Ա՟ հանգուցեալ։
Բն որդի այ անու։ * Գուբղայս. ՃՀԴ. տունէ
Եւ ապա ասա շարական։ * ՃԺԹ։

Ի նեղութե իմում աղաղակեցի առ տուօղն
կենդանութե. և լուաւ ձայնի աղօթից
իմոց և եհան զկեանս իմ ապականու
թէ Յոր ժամ ընկլամ ես ՚ի խորս անդնդոց ըմ
բռունեցայ ՚ի ժանիս վի շապին. և փրկեաց զիս

փրկիչն աշխարհի. և եհան. փառք հօր և.
Միայն օրհնեալ սրբուհիդ ի կանայս բերնա
կարան և առաջնա աւարչին. բարեխօսեա
առ տէր վասն անձանց մերոց. զի փրկեսցէ
զմեզ խաւարանալեաց գեհենոյն։ Ո՜ արհաւ
րեալ դողացմունս։ * աշխարհահաթաղն գիտ
և տամ։ Քարոզ։

Մի՛ ՚ի վերուստ խաղաղութեն. և փրկութե ան
ձանց մերոց. զտէր։ Մի՛ լսելի լինելոյ տան այ
ձայնի աղաչանաց մերոց. զտէր։ Մի՛ քաւիչ և
ներող լինելոյ այ իվ մեղաց մերոց. զտէր։ Մի՛
թողուլ մեզ զամ յանցանս մեր զկամս և զակա
մս. զտէր։ Մի՛ զխմի երբեք է խոստանս գտանի
ցեմք յաւուրն պատասխանատուութե մերում.
զտէր։ Մի՛ հոգւ։ Նաւ Աս. Ո՜ անձինս։ Ողոր։
Նա այս ասէ հաւանեալն հաւատարանեայ հրաժարութիւն։

Հրաժարիմք ՚ի սատանայէ և յամ խաբէութէ
նր. ՚ի պատրանաց նր. ՚ի խորհրդոց նր. ՚ի գը
նացից նր. ՚ի չար կամաց նր. ՚ի չար հրեշտակաց
նր. ՚ի չար պաշտօնէից նր. ՚ի չար կամարարաց նր.
և յամ չար զօրութէ նր. հրաժարելով հրաժ րիմք
Նա իրեք անգամ կրկնէ. երեսս ՚ի յարեւմուտս։ * Նա
այս գառնայ ՚ի յարեւելս և ասէ։ * Ողջոփա
Դաւանութիւնս եր։

Խոստովանիմք և հաւատամք. ամենակա
տար սրտիւ. զՀայրն ած անեղ. անծին
և անըսկիզբն. այլ և ծնող որդւոյ. և բղխող

 Հոգւոյն

որբոյ։ * Հաւատամք զբանն ած. անեղ ծըն
եալ եւսկսեալ ՚ի Հօրէ նախ քան զյաւիտեանս
ո՛չ յետոյ եւ ո՛չ կրսեր. այլ որ քան զՀայրն
Հայր. ընդ նմին եւ որդին որդի։ * Հաւա
տամք զսբ Հոգին անեղ. անժամանակ. ո՛չ
ծնեալ այլ բղխեալ ՚ի Հօրէ՛, էակից Հօր.
եւ փառակից Որդւոյ։ * Հաւատամք զերրորդու
թիւն սբ. մի՛ բնութի. մի՛ ածութի. ո՛չ երեք
ածք. այլ մի՛ ած. մի՛ կամք՛ մի՛ թագաւորու
թի. մի՛ յիշխանութի. արարիչ յերեւելեաց եւ
յաներեւութից։ * Հաւատամք յեկեղեցի սբ
զթողութի մեղաց. հաղորդութի սրբոց։ * Հաւա
տամք՝ զմինն յերից անձանց. զբանն ած.
ծնեալ ՚ի Հօրէ. նախ քան զյաւիտեանս ՚ի ժա
մանակի իջեալ յածածին կուսն Մարիամ.
առեալ՝ յարենէ նր. եւ միաւորեալ ընդ իւրում
ածութեն ինն ամսեա՛ ժուժկալեալ յարգան
դի կուսին. եւ եղեւ ածն կատարեալ. մարդ
կատարեալ. հոգով եւ մտօք՝ եւ մարմնով. մի՛
անձն. մի՛ դէմ. եւ միաւորեալ մի՛ բնութիւն.
ածն մարդացեալ՝ առանց փոփոխման առանց
այլայլութե. անսերմն յղութի. եւ անապական
ծնունդ. որպ ո՛չ է սկիզբն ածութեն նր. եւ ո՛չ
վախճան մարդկութե նր. զի յս քս յերէկ եւ
այսօր. նոյն եւ յաւիտեան * Հաւատամք զտր
մեր՝ յս քս. շրջեալ ՚ի վր երկրի յետ երեսուն
ամաց եկեալ. ՚ի մկրտութի. Հայր վկայեալ.
դա՛ է որդի՛ իմ սիրելի. եւ Հոգին սբ. աղաւ

Հաւատ Հայոց:

նախերգ իջեալ · փորձեալ ՚ի սատանայէ · եւ յաղթեալ՝ նման քարոզեալ մարդկան զփրկութի, աշխատեալ · մարմնով · վաստակեալ · քաղցեալ եւ ծարաւեալ · յեառ, եկեալ կամաւ ՚ի չարչարանս · խաչեալ · մեռեալ · մարմնով · եւ կենդանի աստուածութեն · մարմին եդեալ ՚ի գերեզմանի միաւորեալ աստուածութեն · եւ հոգւովն ՚իջեալ ՚ի դժոխս · անքակտանելի աստուածութեն քարոզեալ հոգւոցն · աւերեալ զդժոխս · եւ ազատեալ զհոգիս: *Յետ երից աւուրց՝ յարուցեալ ՚ի մեռելոց, եւ երեւեալ աշակերտացն: *Հաւատամք զնոյն մեր Յս Քս · նովին մարմնովն համբարձեալ յերկինս · եւ նստեալ ընդ աջմէ հօր · այլ եւ գալոց է նովին մարմնովն եւ փառօք հօր դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս · որ եւ յարութի ամ մարդկան: *Հաւատամք զհատուցումն՝ գործոց արդարոցն կեանս յաւիտենականս · եւ մեղաւորացն՝ տանջանս յաւիտենականս:

Մեղայ ամենասուրբ երրորդութե հօր եւ որդւ եւ հոգւոյն սրբոյ *Մեղուցեալեմ այ *Խոստովանիմ առաջի այ · եւ առաջի քո հայր սբ · զամ մեղս իմ զոր գործեալ եմ քան զի մեղայ այ նոր հրդով · բանիւ · եւ գործով կամա եւ ակամայ · գիտութե եւ անգիտութե. Մեղայ հոգւովս եւ զօրութբ սորա մտօքս եւ շարժմամբ սորա · մարմնովս եւ բաղդայութբ սորա: Մեղայ զօրութբ հոգւոյս · խորամանկութբ յան

զգամնութեան յանդգնութեան. և երդչոտութեան. շռայլութեան. և ժլատութեան զեխութեան. և անխրատութեան չարահաւանութեան. յուսահատութեան. և թերամտութեան։ * Մեղայ չար խորհրդով մտացս. նենգութեան. ատելութեան խեթիւ։ մախանօք. հաձախանօք թուլութեան պոռնկական խորհրդով արուական. իգական. անասնական. գրաստական. գազանական. 'ի գիշերի և 'ի տուընջեան. երազական գիջութեան. և անըրջական գարշաղտեղութեան։ * Մեղայ ցանկութեան մարմնոյս. հեշտութեան պղերգութեան. հօրանջմամբ քնոյս. շարժութեան մարմնոյս և զազրա գործութեան. 'ի պէս պէս յաղտս. հեշտալրութեան լսելեացս. արատութեան աչացս և ցանկութեան սրտիս. 'իգութեան ռունգացս. պակշոտութեան բերանոյս անժոյժկալութեան շուայտութեան և արբեցութեան։ * Մեղայ չարաբանութեան լեզուիս. ստախօսութեան. սուտ երդմամբ. երդումնազանձկութեան հակառակութեան. վիճաբանութեան. բանսարկութեան. շոքմոգութեան. քսոյ. դատարկաբանութեան և ծաղրոյ զրախօսութեան. հերձախօսութեան. և անիծաբանութեան. որոտնջելով. տժգոհելով բամբասելով. և հայհոելով։ * Մեղայ գողութեան ձեռացս. ագահելով. զրկելով. հարկանելով. սպանանելով. և ընդ գարշս ածելով։ * Մեղայ օթեւանոյս. շինուածոյս. և ամենայն անդամօք մարմնոյս եօթնեակ զգայարանօք. և վեց եկի շարժմամբս. վեր համբարձ ոտնահարութեան, և վայրաքարշ

 մեղ

մեղկութե · աջ և ահեակ խոտորելով · զառաջնո
ցըն մեղանչելով · և վերջնոցն չար նշաւակ գո
լով · * Մեղայ և մեղայ եօթնիցս անցանօք մահացու
մեղօք * Հպարտութե՛ և մասամբք նորին * Նա
խանձու և. * Բարկութե՛ և. * Ագահութե՛ և.
* Ծուլութե՛ և. * Որկրամոլութե՛ և. * Բղջախո
հութե՛ և. * Մեղայ և մեղայ ած պատուիրանաց
այ յանձնառնելեցն և ՚ի հրաժարելեացն · զի
ոչ զանձնառականն կատարեցի · և ո՛չ ՚ի հրա
ժարելեացն հեռացայ · զօրէնս առի և յօրինա
ցըն հեղգացայ · ՚ի կարգս քրիստոնէութե՛ հրաւ
իրեցայ · և գործովս ուրացեալ զնա · գիտե
լով զչարիս կամաւ կորացայ և ՚ի բարեաց գոր
ծոց ինձէն հեռացայ. * Վայ ինձ. վայ ինձ.
* Զո՛րն ասեմ · կամ զորն խոստովանեմ ·
զի անթիւ են անցանք իմ անասելի են ա
նօրէնութիւնք իմ · աններելի են ցաւք իմ ·
և անբժշկելի են վէրք իմ · մեղայ այ.

Մէջ ասէ ուրիշ ուրիշ · յանուանէ զմեղսն զոր առանձ
նակի գործեալէ ՚ի հարստահարութենէ մարմ
նոյն · կամ յորոգայթից սատանայի ասաէ ·

Հայր ած զքեզ ունիմ միջնորդ հաշտութե՛ ·
և բարեխօս առ միածին որդին այ · զի յիշ
խանութե՛դ որ տուեալ է քեզ արձակեսցես
զիս ՚ի կապանաց մեղաց իմոց աղաչեմ զքեզ.

Խոստովանահայրն ասէ զաղօթս.

Ողորմեսցի քեզ · մարդասէրն ած և թողու
թի շնորհեսցէ յամ յանցանաց քոց · խոս

տովանեցելոցն. և մոռացելոցն և ես 'ի կարգիս քահանայութե̃ ա̃ծային հրամանաւն թէ զոր արձակեսցէք 'ի յերկրի եղիցի արձակեալ յերկինս: * Նոյնի̃ բանիւ արձակեմ զքեզ ա̃մ մանակցութ̃է մեղաց քոց. 'ի խորհրդոց 'ի բանից և 'ի գործոց յանուն Հօր և Որդւ̃ո և Հո̃գւոյն սրբո̃: * Եւ դարձեալ տամ զքեզ 'ի խորհուրդ՝ սբ̃ եկեղեցւոյ զոր ինչ գործեսցես եղիցի քեզ բարեգործութիւն և 'ի փառս Հանդերձեալ կենաց ամէն. * Հեղումն արեան որդւոյն ա̃յ զոր եհեղ 'ի խաչին. և ազատեաց զմարդկային բնութիս 'ի դժոխոցն. ազատեսցէ զքեզ 'ի քո մեղացն ամէն: Հայր

Եւ ասէ Օ աղօթս:

ՏՐ̃Ջ ամենակալ ամենադութ՝ ամենախնամ. ծածկագէտ որ քննես խորին քո տեսչութե̃ զգաղտնիս մարդկան. ո̃վ դու իսկ խօսեցար ընդ Նոյի և ասացեր՝ թէ միտք մարդկան հաստատեալ է 'ի խնամս չարեաց 'ի մանկութէ̃ իւրմէ: * Որդ և իսկ Հաղթ յորոգայթիցն բանսարկուին որսան Հանապազ զմեզ: * Եւ արդ տ̃ր բարերար Հայեաց 'ի ծառայս քո. և 'ի կենսաբուխ շնորհաց քոց ցօղեալ 'ի սա̃. զի զղջացեալ խոստովանեսցի զգործս իւր զանըմբերելիս. զի լուաք խորբոց պատուիրանաց քոց. որ խոս

տովանելին նուաղագոյն լինելին. և որ՞ ոչ խոս
տովանելին՝ և քան զևս թանձրանայ *Եւ այժմ
ողորմած Տ՟ր շնորհեա՛ սմա իմաստութի՟ն եւ
հանապարհիս. և բաց զբերան սորա՛ ՚ի խոստո
վանութի՟ն զի մի՛ ինչ ծածուկ լիցի ՚ի մեղաց
սորա՛ գաղտնիք և յայտնիք. *Եւ զպաղատանս
մեր ընկալ. զի և մեք արժանի լիցուք հայցել
՚ի քէն զթողութի՟ն մեղաց. ըստ անսուտ բանին
որ հրամայեցեր պետրոսի թէ որում թողուք
թողեալ լիցի նց. և թէ զուրուք ունիցիք կա
լեալ լիցի նց. *Ընդ որս գոհանալով փառաւ
որեսցուք զհայր և զորդի և զսուրբ հոգի։

Խաղաղութեան ամենայն առաւօտոյ երկիր պագանեսցուք.

Օրհնեալ ես Տ՟ր Ա՟ծ արարիչ ա՟մ արարա
ծոց. որ արժանի արարեր զմ՟զ հաւատա
ցեալս հաղորդիլ մարմնոյ և արեան որդւոյ քո
արժանաւորեա՛ զծառայս քո տ՟ր։ *Ա՛յս անուան
լինել արժանի յետին թոշակիս. որ հեռացի
՚ի կեանդ յաւիտենից. քան զի դու խոստա
ցեր ամենայն ս՟բ բերանովդ քո. եթէ ոչ կերի
ջիք զմարմին որդւոյ մարդոյ. և արբջիք զա
րիւն նր՟ ոչ ունիք կեանս յանձինս ձեր։
*Արդ ՚ի ձեռն կենսաբեր մարմնոյ և արեան
քո. ազատեա՛ զսա ՚ի յանձանաց մեղաց և մա
հու. *Սրբեա՛ զթարախեալ մարմին. և մաք

րեա՛մ զաղբացեալ որովայն սորա՛. այլ զի ճաշա կելով ՚ի մարմնոյ և արեանէ քումմէ. եղիցի որ բեալ և մաքրեալ. և արժանաւոր լիցի լուսոյ արքայութեան յերկնից. և տեսանելով զքեզ զուարճասցի հոգով և մարմնով. ՚ի ձեռն հա ղորդութեանս այս. և փառաւորեսցէ զքեզ ընդ հօր և ամենա սբ հոգւոյդ ա.

Եւ ապա ասէ ասողն. Ձա: * Ողորմեա ինձ ած.

Ընթերցուած: * Յեսայեայ: * Մարգարէէ

Եւ եղև յամին յորում մեռաւ ոզիեա՛ արքայ. տեսի զտր նստեալ յաթոռ բարձ րութեն վերացելոյ. և լի էր փառօք տաճարն նր. * Եւ սերովբէք կային շուրջ ըզ նմաւ. վեց թևք միոյ. և վեց թևք միոյ. եր կուքն ծածկէին զերեսս իւրեանց. և երկու քըն ծածկէին զոտս՝ իւրեանց. և երկուքն թռուցեալ աղաղակէին մի առ մի և ասէին. սբ սբ սբ Տր զօրութեց. լի են երկինք և եր կիր փառօք քո. և վերացաւ դրանդն ՚ի ձայնէն. զոր աղաղակէին. և տունն լի եղև ծխով. և ասեմ վայ ինձ ես այր տառապեալեմ զի արդ կամ հիացեալս. զի մարդեմ և պեղծ շրթունս ունիմ. և ՚ի մէջ պղծաշուրթն ժողո վրդեանն բնակեալ եմ ես. և զտր զօրութեց տեսի աչօք իմովք. և առաքեցաւ առ իս մի ՚ի սերովբէից անդի. և ՚ի ձեռին իւրում ունէր

 կայծ

կայծակն. զոր առեալ ունելօք 'ի սեղանոյ
անտի. եբեր մերձեցոյց 'ի բերան իմ և ասէ.
աՀաւասիկ որ մերձեցաւ այդ 'ի շրթունս քո
և Հանցէ զանօրէնութիւնս քո. և զմեղս քո սրբես
ցէ 'ի քէն. *Ընթերցուած. Եսայեայ մարգարէէ.

Յուշ լիցի քեզ յակոբ և իսրայէլ. զի ծառայ
իմ ես դու՝ ինձ ըստեղծի զքեզ 'ի ծա
ռայութի. և իսրայէլ մի մոռանար զիս. զի
աՀաւասիկ ջնջեմ 'ի բբրև զամպ զանօրէնութիս
քո. և իբրև զմէգ զմեղս քո. դարձ առ իս
և փրկեցից զքեզ՝ բայց պատմեա դու նախ
զանօրէնութիս քո. և խոստովանեաց առաջի
իմ զմեղս քո զի արդարացցես. ես եմ ես եմ
նոյն որ ջնջեմ զանօրէնութիւնս. և զմեղս
քո ոչ ևս յիշեցից.

Յոհաննու *Առաքելոյն *Ի կաթուղիկէից. Ընթերցուածն.

Սիրելիք մարմին և արիւն որդւոյն այ. սրբէ
զմեզ յամ անօրէնութէ. եթէ ասեմք եթէ
մեղս ոչ ինչ ունիմ. զանձինս խաբեմք ճշ
մարտութի 'ի մեզ ոչ գոյ. ապա եթէ խոստո
վանիմք զմեղս մեր Հաւատարիմ է նա և ար
դար առ 'ի թողուլ զմեղս մեր. և սրբել զմեզ
յամ անօրէնութենէ. և եթէ ասեմք եթէ
ոչ ինչ մեղաք ստել առնեմք զնա. և բանն
նր ոչ է 'ի մեզ. *Որդեակք զայս գրեմք ձեզ
զի մի մեղիցէք. և եթէ մեղիցէ ոք. ունիմք
բարեխօս առ այծ զյս քս զարդարն և զնա

քաւու

րատն . և նա է քաւութի՟ մեղաց մերոց . և ո՛չ եթէ մերոց միայն այլ ամ՟ յաշխարհի.

Պօղոսի: * Առաքելոյն: * Կորնթացւոց. * Թղթոյն է.

Ո՛չ կամիմ եղբարք եթէ անգէտ իցէք . զի հարքն մեր ամենեքեան ը՟ ամպովն էին և ամենեքեան ընդ ծովն անցին . և ամենեքեան 'ի Մովսէս մկրտեցան յամպն և 'ի ծովն և ամենեքեան զնոյն հոգևոր կերակուրն կերան . և ամենեքեան զնոյն հոգևոր ըմպելին արբին . զի ըմպէին 'ի հոգևոր վիմէն որ երթայր զհետ նց՟ . և վէմն էր ինքն Քս՟:

* Ալէլուիա: * Ալէլուիա: *

Օրհնեցից զտ՟ր յա՟մ ժամ յա՟մ ժամ օրհնութի՟ նր՟ 'ի բերան իմ:

* Աւետարան: * Ըստ. * Յօհաննու: *

Ամենայն որ լսէ 'ի հօրէ և ուսանի գայ առ իս ի՞բր ոչ եթէ զհայր ուրուք տեսեալ իցէ . եթէ ոչ որ էնն՝ յա՟յ նա՛ եւտես զհայր * Ամէ՛ն ամէ՛ն ասեմ ձեզ զի որ հաւատայ յիս ընդունի զկեանս յաւիտենականս: * Ես եմ հացն կենաց . հարքն ձեր. կերան զմանանայնայն յանապատին և մեռան: * Այսէ՛ հացն որ յերկնից իջեալ. զի որ ոք ուտիցէ 'ի հացէ յայսմանէ մի մեռցի: * Ես եմ հացն որ 'ի յերկնից իջեալ . եթէ ոք ուտիցէ 'ի հացէս յայսմանէ . կեցցէ յաւի

տեան. և հացն զոր ես տաց մարմին իմ է. զոր ես տաց վս՟ կենաց աշխարհի: *Մարտնչէին ընդ միմեանս հրէայքն և ասէին զի՞ արդ կարէ սա տալ մեզ զմարմինն իւր յուտել *Ասէ ցնս՟ յս՟ ամէ՛ն ամէ՛ն ասեմ ձեզ. եթէ ո՛չ կերիջիք զմարմին որդո մարդոյ. և արբջիք զարիւն նր՟ ո՛չ ունիք կեանս յանձինս ձե՛ր: *Որ ուտէ զմարմին իմ և ըմպէ զարիւն իմ, ունի զկեանս յաւիտենականս. և ես յարուցից զնա՛ յաւուրն յետնումն. զի իմարմին իմ ճշմարիտ կերակուր է և արիւն իմ ճշմարիտ ըմպելի է: *Որ ուտէ զմարմին իմ, և ըմպէ զարիւն իմ. նա՛ յի՛ս բնակեսցէ և ես ՚ի նմա: Որպ՟ առաքեաց զիս կենդանին հայր. և ես կենդանի եմ վասն հօր. և որ ուտեն զիս և նա՛ կեցցէ վս՟ իմ: *Ա՛յս է հացն որ ՚ի յերկնից իջեալ. ոչ որպ՟ հայրքն ձեր կերան զմանանայն յանապատին և մեռան. որ ուտէ զհացս զայս կեցցէ յաւ՟իտեան:

Յա[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]*Յա[illegible] հայր մեր որ:*Կա [illegible]:

Բն՟ պատարագեալ բաշխի ի միջի մերում. ա՛
Մարմին իւր տայ մեզ կերակուր. ալէ՛*Եւ ար՟ զարիւն իւր ցօղէ ՚ի մեզ. ալէլուեա՛:
Մատիք առ նր՟ և առէք զ լոյս. ալէլ:*Ճաշակեցէք և տեսէք զի քաղցր է տր՟. ալէլու՛:

Ճաշու Տաղ։

Զի յաւիտեանէ ողորմութիւն նր · ալէլ։ Օրհնեցէք զտր յերկնից · ալէլ։ Օրհնեցէք զնա ամ զօրութիւնք նր · ալէլ։ Օրհնեցէք զնա ամենայն հրեշտակք նորա · ալէլ։

Եւ ապա բաշխէ զերկնային մարմինն եւ զարիւնն՝ տեառն

Եւ յետ բաշխելոյն ։ * Տաղ ։

Որ կազմեցեր սեղան խորհրդոյ · եւ արբուցեր անմահական բաժակէն · սրբոց քոց առաքելոցն այսօր 'ի մէջ վերնատունն · աղաչեմ փրկիչ ողորմեա ։ * Լցաք 'ի բարութեանց քոց տր ճաշակելով զմարմին քո եւ զարիւն · փառք 'ի բարձունս կերակրողիդ զմեզ ։ * Եւ որ հանապազ կերակրեսցես ըզ մեզ առաքեայ 'ի մեզ զհոգեւորքո եւ զօրհնութիւն ։ * Գոհանամք զքէն տր որ կերակրեցեր զմեզ անմահական սեղանոյ քո ։

Եւ ապա ։ * Զաղօթս ։

Գոհանամք զքէն հայր տն մերոյ յի քի որ արժանի արարեր զմեզ երկնային պարգեւացս այսոցիկ · հաղորդել ճըշմարիտ մարմնոյ եւ արեան տն մերոյ եւ փրկչին՝ յի քի · աղաչեմք զքեզ տր մի լիցի սա մեզ 'ի դատապարտութի, յաղագս բազում յանցանաց մերոց, այլ շնորհեա զսա յառողջութի հոգւոյ եւ մարմնոյ, եւ 'ի կատարումն

 տմ

Հաւէր Տաւոյ·

ա̃ծ գործոց առաքինութն ո̃չ զի որբեսցէ սա զշունչս եւ զհոգի եւ զմարմին· եւ անուա նեսցէ տաճար մ̃բ երրորդութեդ· առ ի գը տանել զողորմութի առաջի բեմի միածնի քո· տ̃ն մերոյ եւ փրկչին Յ̃ի Ք̃ի որում վայելեն փառք ’իշխանութիւն եւ պա·

Քարոզ·

Ս ո̃ Հիւանդաց եւ ա̃մ վշտացելոց աղաչեսցուք զփրկիչն մեր ք̃ս· զի ողորմեսցի ըստ, մեծի ողորմութեան իւրում· եւ բժշկեսցէ զախտս եզհիւանդութի ծառայիս իւրոյ· եւ կատարեալ առողջութբ հասուսցէ զամե նեսեան ’ի մշտնջենաւոր եւ անախտ ’ի կեանս որ առաքեցաւ ’ի հօրէ ’ի բժշկութի ազգի մարդկան· միածին որդի ա̃յ կեցո եւ ողորմեա

Աղօթք·

Փարատեցո՛ տ̃ր զցաւս եւ բժշկեա՛ ըզ հիւանդութիս ’ի ծառայէ քումմէ եւ շնորհեա՛ սմա զկատարեալ առողջութի նշանաւ ամենայաղթ խաչիւ քո որով բարձեր զապականութի ազգի մարդկան· եւ դա տապարտեցեր զթշնամին կենաց եւ փրկութն մերո՛ դու ես կեանք մեր եւ փրկութի բարե րար եւ բազում ողորմ ա̃ծ· որ միայն կարօղ ես թողուլ զմեղս եւ մերժել զախտս եւ զհիւան դութիւնս ’ի մէնջ որում յայտնի են պէտք կարեաց մերոց պ̃րգեւիչ բարեաց պարգեւեա

դ̃ա զառ

Աշխարհական Մանեւր.

զատաւ սրբութիւն քո արտածոյ քոց որոց հա
նապազ փառաւորեալ գովին ամենա. Հայրմեր

Կարգ. ի ջանուն. զՏէր հաստատեցելոյ ննջեցելոցն աս ֊ ...
յողորմեն: *Մատեն սաղմոս. Դա. Աղօթեայ ինձ Տր *Նա
նա խաղաղութե զՏր աղա: *Օրհնութեան ակնաս* Հօր:
Մաղթ ասա Նորինեա պատիւն զփառս Տյ. ջանունն
ըման ասա: *Պատմեան ջանունագլուխ ասա:
*Պարածէ մաղթութին յետն. գիտ նասաս:
*Սաղմոս. ԴԿ. հանգստեան:

ԵՍ ԱՍԱՑԻ ԻԿԻՍՈՅՆԱ
յինէն աւուրց իմոց. թէ գնացի
ես ի դրունս դժոխոց: *Թողի զամ
յետին իմ եւ ասացի թէ այլ ոչ ես տե
սից զփրկութիւն Այ յերկրին կենդա
նեաց. եւ ոչ եւս տեսից զմարդ բնակչօք
խռովք հանդերձ: *Շարական:*
Աս աստծի Տր ողորմեա հոգոյ իմոյ բազմա
մեղիս որ բնակեալ դես ի յերկինս եւ յան

մարմնոց փառաբանեմս․ յիս մարդասիրեա՛ բազ-
մագույթ փրկեա՛ և փարատեցո՛ ցաւս անձին
իմոյ։ *Սաղմոս նշորդ։*

Պակասեցա՛ ես յաղագս աստծոյ իմ մէ․ այսու-
հետև թողի լքի զամ կեանս իմ։ *Նուաղը-
նաց մեկնաց յինէն հոգի իմ ոչ այն որ քաղէ
զապաշաւ․ և եղէ ես ոչ զօրայն սատարաց
մերձ ՚ի հասանել։ *Ողորմեա։*

Պակասեցա՛ ես յաղագս ա՛ստծոյ․ լքեալ թողի
զկեանս աշխարհի․ և մարմին ունայնա-
ցեալ դարձեալ ՚ի հող յորմէ ստեղծա․ յիս։

Սաղմոս։

Յաւուր յայնմիկ մատնացայ ես ոչ ՚ի ձեռս
առիւծոյ․ այնպէս խորտակեաց զոսկերս
իմ զի առաւօտէ մինչ ՚ի գիշեր մատնեցայ։
*Ոչ ծիծառն այնպէս ձայնեցի․ ոչ աղաւ-
նի այնպէս մռնչեցի զի նուաղեցան աչք իմ
՚ի տեսանելոյ։ *Ողորմեա։*

Յաւո՛ւր յանմի կ մատնեցա՛ ի ձեռն ա՛հեղ
հրապարակին․ և առ քեզ ապաւինիմ
ստեղծօղ բնաւեից տէր բոլորից․ յիս։ *Սաղմոս*

Հայեցա՛ ՚ի բարձունս առ տէր տէ իմ որ փրը-
կեաց զիս․ և փարատեցոյց յինէն զցաւս ան-
ձին իմոյ *Տէր վս այսօրիկ պատմեցից քեզ զոր
թուցեր զանձն իմ դարձուցեր զհոգի իմ
մխիթարեցայ և կեցի։ *Ողորմեա։*

Հայեցա՛ ի բարձունս առ քեզ կարող տէ

դէ ընկալ

ընկալ զիս սակս արդարոց ամբածածուկ աջո
վըդ քո. յիս: * Սաղմոս: *

Ահա՛ ՚ի խաղաղութիւն դարձաւ դառնութիւն իմ. փրկեցեր զանձն իմ զի մի կորայց և ընկեցեր յետոյ զամ զմեղս իմ: * Զի ոչ թէ որ ՚ի դժոխսն խոստովանին առնեն առ քեզ. և ոչ մեռեալք օրհնեսցեն զքեզ. և ոչ յուսասցին ՚ի ճշմարտութիւնս քո ամենեքեան որ իջանեն ՚ի դժոխս: * Շարական: *

Ահա՛ ՚ի խաղաղութիւն դարձայ ՚ի հող յորմէ ստեղծայ. նորոգող ճարտարապետ պարգեւատու ողորմութեան. յիս մար: * Սաղմոս: *

Այլ կենդանիքս օրհնեմք զՏր ոպ և ես այսուհետև մանկունս ծնայց որ պատմեսցեն զարդարութիւնս քո Տր փրկութեան իմոյ * Ես ոչ ևս դադարեցից օրհնել զքեզ օրհնութիւն նոր զամ աւուրս կենաց իմոց յանդիման տաճարիդ Այ: * Շարական: *

Այլ կենդանիքս օրհնեմք զքեզ քս թագաւոր յաւիտենից. որ փառօք փառաւորեանիս ՚ի յերկնայնոց և յերկրայնոց. յիս մար:

Ես ասացի. ՚Ի վերանալ յինէն աւուրց իմոց. տէր ր օգնեա ինձ միայն մարդասէր: Զի չարչարանս խաչի և մահու յանձն առեր. տէր ր. Բարեխօսութբ սբ. ածածնի և միշտ կուսի. տէր ր: Ամենայն սբ. երրորդու

Աշխարհաբող Ամենայն.

թեդ. երկրպագեն զօրք երկնայինք. և ստեղծուածք անճառ ձեռացդ. փառաւորելով զտէրութիւնդ քո հանապազ։ Ամենազօր խաչի քո տէր երկրպագեսցուք. որով բարձեր ընդ դատապարտնիք մահու քո արարածոց։ փառք հօր և որ։ Ամէն օրհնեալ Ածամայր մարիամ. քերովբէական աթոռ արարչին մերոյ տրնօրհնութեան զոր երանեն ամ ազգք հանապազ։

Աղաշխարհաբեան.

Բազում յոյս ապաշխարողաց. շնորհեա ընդ թողութիւն բազում յանցանաց իմոց։ Աքեզ բազմագութ ողորմութեանց կարդամք մի մերժեր ընդ մեզ յողորմութենէ քումմէ։ Որ զաւազակն ողորմեցեր առ քեզ. յիշեա և զիս տր ՚ի քում արքայութեան։ Օ մեղա իմ խոստովան լինիմ առ քեզ քս. որ միայն դես բազմագութ թողութեանց. ողորմեաց ինձ ած։ Դու տր որ ճշմարտութեամբ ես սիրող. և քննես ընդ ծածուկս գաղտնեաց սրտի իմո որոց։ Տուր ինձ ցնծութի փրկութեան. և հոգով [illegible] քո հաստատեա զիս. և որոր։ Մեղուցեալ անձամբ կարդամ առ քեզ հայր երկնաւոր. օգնեա ինձ ՚ի նեղութեանս. որ մեղօքս եմ մեռեալ օգնեա ինձ։ Աղօրաւորեցայ ես յաներևոյթ թըշնամոյն բըժիշկ հոգեւանդ. բըժշղե

կեա

կեամ զիմ զ հիւանդութիւս· որ մե։ Մոլորեցայ ես ոպ՟ զոչխար կորուսեալ խնդրող գերելոց· խնդրեա՛ զիս ըզ մոլորեալս· որ մեղօքս։ Մեղա՛ քեզ տր՟ քաւեա՟ զիս և ողորմեա՛ ինձ տրծ։ Ոչխա՛րհեմ բանն՛ որ հօտի քո և առ քեզ ա՛ պաշտինիմ հովի՛ւ բարի· խնդրեա՛ զիս ըզ մոլո՛ րեալս· և ողո՛ր։ Դժոխոց մեղաց ապականեալ եմ· և՛ առ քեզ ապաւինեմ նաւապետ բարի փրկեա՛ զիս ՚ի վտանգէս· և՛ ողոր։ Ո՛ որ հարեալ գողա՛ ցա՛ և ամենամեղ անձնիմ յահեղ քոց դատաստանաց աններելի տան ջանաց։ Բան զի կամաւ մերձեցայ ՚ի մեղս մեծամեծս· որդ կամ և մնամ ինձ աններելի պատուհասն։ Արդ անկեալ աղաչեմ փրկիչ և բարերար խնայեա՛ յիս ՚ի մեղաւորս· և ողոր մեայ ինձ բազմամեղիս։ Ամենակալ քաւեա՛ զմեղս իմ· զի տծ ես ապաշխարողաց։ Եւ զ հոգին տր մի հաներ յինէն· զի տծ ես ամ։ Եւ փրկեա՛ զիս յահագին հրոյն· զի տծ։ Ալիք անցանեն զիս ալէկոծեն և մեղք իմ բազում զիս յանդնդամանեն։ Արդ զինչ արա րից մեղուցեալ անձամբս· որ չեմ ապրելոց ահագին հրոյն։ Մեղայ քեզ քս որդի այ շնորհեա՛ զթողութի՛ բազում յանցանաց իմոց։ Տր որ ՚ի մէջ լերինն աղբերացուցեր ըզջուր ՚ի վէմէն· Տր խորտակ իմ մէ հան ինձ ար

Աշխարհաբաց Անելոյ։

տաճարս ապաշխարութեան։ Զի եկեցէց և ապաշխարութեամբ ազրեցայց ՚ի հանդերձեալն քոց դատաստանաց * Գործաբերան։ *

Անըսկիզբըն բանն հօր որ ՚ի վր քերով բեհէ՛ցըն հանդչէր։ այսօր ՚ի վր յաւանակի նորոյ նստեալ։ օրհնեալ արքայ եկեալ ան աղթելի թագաւոր։ Յառաջ քան զ յաւի տեանս որդի որ ՚ի վր քառակերպեցն բազմի այսօր ՚ի ծերոց և ՚ի տղայոց փառաւորեցար։ օրհնեալ։ Նհայք նոր ժողովուրդք ընդ ան մարմնոցն դաս բազմաւ ն ը զայ հրնչմամբ եր գով քաղցըր ձայնիւ փառաւորեսցուք օրհն։

Յարութեան։

Յարեար երևեցար առաքելոցն և մեղ փրկիչ ողորմեա։ Ըեղ քի թագաւորիդ անմա հի։ երկի՛ր պագանեմք և զյարութի ըդ քո փառաւորեմք։ Փառըք փրկողեդ և միած նիդ անմահի։ փրկեա ժողովուրդըս քո զոր ըստացար պատուական արեամբ ըդ քո սըր բոյ։

Հանգստեան։

Իհարաշարժ յաղբերէն անհաստատհասըդ վը տակ։ կենդանարար մբ հոգի օրհնեալես լուս ճըշմարիտ։ Այսօր իսբ վերնատունն եկեալ ծ ճըշմարիտ։ հրաշազարդեաց զառա քեալսն ՚ի լոյս փառաց քոց հոգի։ Հըրձուզա կան խընդութե աշակերտացըն լըցեալ։ փա

Աշխարհաբուղխ Անձրևոյ:

ռաւորելոյ վ. երգէին օրհնեալ ես ըստ գերա
զանց:

Հայր անըսկզբըն բարեխնամ մարդասէր.
որ ստեղծիչ ես հոգոց և մարմնոց. յիշեա
զննջեցեալսըն մեր և հանգո ընդ սրբս քո.
Որդի միածին որ գըթածդ ես առ ամենե
սեան. և խաչիւ և արեամբ գնեցեր զքո ժո
ղովուրդս. յիշեա զգինս արեան քո տր. և:
Հոգի ճշմարիտ որ աղբերդ ես անըսպա
ռելի և ըլցուցիչ ամենայն բարութեանց. յիշեա
զգինս արեան քո:

Խընդրեմք ՛ի քէն Թագաւոր փառա
ւորեալդ ՛ի զըւարթնոցն. ըզ ննջեցեալսն մեր
ընկալ մարդասէր տր և հանգո ը սրբս քո:
Յորժամ գաս փառօք հօր դատել զերկիր
արդարութեն արեգակն. ըզ ննջ: ՛Ի նըստել
քո յատենի դատաւոր յահեղ քո փրկիչ
մեր և յոյս. ըզ ննջեն:

Ողորմութե քո զդուռն բաց մեզ տր.
և արժանի արա զմեզ լուսեղէն յարկացքոց
ը սրբս քո: Ի պատրաստել քո յօթևանս սր
բոց. ընկալ և ըզմեզ փրկիչ յորդեգրութի
՛ի դպրութե կենաց: ՛Ի նստել քո յատենի դա
տաւոր ահեղ խընամեա յարարածըս քո բարե
խօսութե և աղօթիւք սբ ճգնաւորաց:

Աստուածածնի

Ի քեզ եմք ապաւինեալ քո մայր տն մերոյ.
Որ քան զերկինըս բարձրագոյն մարիամ.

ՂԸ պար

Ս. Ղեւոնդեանց Ս. Անէլոյ:

պարծանք եկեղեցւոյ քո Տէր: Որ քան զարե-
գակն պայծառագոյն մաքրեալ. մի՛ դադարեր
բարեխօսել վասն մեր. Քրիստոս Տէր: * Խաչի: *
Սբ̃ խաչ քո շնորհեցեր զէն եկեղեցւոյ քում
սրբոյ. որով դատապարտեալ պարտեցաւ թշնամին
Սատանայ պահպանեա ըզ ժողովուրդ քո Քրիստոս.
որով երկրպագանեմք քեզ ընդ Հօր և Հո-
գւոյդ: Ի քեզ ապաւինիմք Քրիստոս որ գալոցես
խաչիւ. որպէս զի փրկեսցես ըզ մեզ յայն
մաւուր յահեղ ատենին: Փառք Հօր: Ընդ
սրբս քո դասեա և ընդ արդարսըն պսակեա
իտեղի անկելոց հրեշտակաց ըզ ննջեցեալսն
մեր կարգաւորեա որ ողորմած Տէր ես:

* Նա արհաւագն փառող է: *

Վն̃ ՚ի վերուստ խաղաղութեան և փրկութեան
անձանց մերոց. զՏր աղա՛: * Վն̃ լսելի լի-
նելոյ Տն̃ այ ձայնի աղաչանաց մերոց զ * Վն̃
քաւիչ և ներող լինելոյ այ իմն մեղաց մերոց.
զՏր: * Վն̃ թողլոյ մեզ զամ յանցանս մեր
զկամս և զակամայ. զՏր: * Վն̃ զի մի Է խոստա
նրս գտանիցիմք յաւուր պատասխանատուութե
մերում. զՏր * Նուէս: * Զանձինս: * Որոր:

* Նա ասէ: * Զաղօթս: *

ՅՈՒԻՏԵՍՆՈՂԱԿԱՆ ԱՆՍ
կիզբ. անեղ. անիմանալի. անհասա
նելի խորհուրդ. Հայր բարեխնա
մօղ ծնօղ միածնի Որդւոյ և արտաքս առա

քաղի հոգւոյդ սրբոյ․ որ 'ի քէն ելանէ,
և լնու զամ արարածս։ * Դու Տէր կարող զօ-
րութբ քով․ առեր հող յերկրէ և արարեր
զմարդն․ և բնակեցուցեր զնա յանցաւ՝ և ան-
աշխատ կեանս անմահականս ածագործ տըն-
կոյն վայելչութն և պատուիրանադրութբ
քով զգեցուցեր զնա անամօթ փառօք 'ի դը-
րախտին փափկութն։ * Սակայն չարին խանդա-
ցեալ ընդ մեծութի փառաց պատուոյ նր, զոր
'ի քումմէ բարերարութենէդ ընկալեալ էր․
և պարտեալ զնա յաղագս անհաւիցն ցանկու-
թն որ և իւրն տեղի փառացն ոչ պահեաց․
կամակոր եղեալ յերեսաց քոց Տէր․ * Իսկ
յանցանել նր զպատուիրանաւ քո հանեալ
եդիր զնա արտաքոյ դրախտին փափկութն
* Զգեցուցեր նմա մաշկեղէն հանդերձն
զտխրալի, և զախտաւոր մարմինս․ և սահմա-
նեցեր հողադարձիլ հողոյն․ սակայն և ոչ
այնու՝ անտես արարեր՝ այլ առաքեցեր զմիա-
ծին որդիդ քո․ որ եկեալ մարմնացաւ յա-
նարատ և անապական կուսէն մարիամ․ զգե-
ցաւ զհնացեալ մարմին ծառայութն մերո
զոր ծառայեցաք մահու մեղաց՝ տարադրու-
թբ 'ի ձեռն կնոջն դաւաճանութբ, ապա-
տեցոյց ածութբ իւրով 'ի ձեռն խաչին
իւրոյ․ և անապական թաղմանն՝ զի զոր մա

անսուտ բանիւ քո հարկիւ պարտէաք մե ռանել. Երբարձ սքանչելագործ յարութե՛ն իւրով. և լուսաւորեաց զազգս որդոց մար դկան. ինոյն նմանութեան պատկերի քո՝ որով ստեղծեր զնախնին մեր զհայր և ծա նօյց մեզ զանուն քո, որով արժանաւորե ցայք կոչել զքեզ հայր՝ վս զի նստելով ընդաջմէ քումէ, մարմնովն զոր 'ի մէնջ էառ և մեզ խոստացաւ յարութիւն կենաց. 'ի միւսանգամ գալստեան իւրոյ 'ի դատաստա նըն յաւուրն յետնում. և պարգևեաց մեզ ժամադրութի գործոց բարեաց զանցաւ որ կեանս. որով մարդասցուք գտանել զեր կիրն կենդանեաց 'ի ձեռն վարդապետութե սրբոց առաքելոցն. որով երբարձ զդիւամոլ կռապաշտութիւն յաշխարհէս։ *Նու այժմ տր բարերար. և բազում ողորմ. ընկալ ըզ հոգի ծառայիս քո որ ելից ըզ ժամանակ պանդխտութե իւրոյ 'ի վր երկրի. և ընկալու զլուծումն աշխատութեց՝ և յաշխարհահեղձ պատրողական խաբէութեց. և դասաւորեա՛ ընդ սրբս քո, յարքայութե քում, ուստի մեր ժեալէն ցաւք՝ և տրտմութիք և հեծութիք. միշտ յարատեւարձ բերկրանօք, պայծառա ցեալ տեսլեամբ Աստուածային փառացն քոց *Ու՛ րախանան ամ ընտրեալք քո. ընդ նոսին դասաւորեա՛ Տր ըզ հոգի հանգուցելոյս այսորիկ զի և մեք հանդերձ սովաւ փառաւորես

ցուք զՀայր և զՈրդի և զՍբ Հոգի այժմ. և.

Խաղաղութիւն ամենեցուն. Տյ էրէցն պատգամաւորն։

Հայր մեր որ յերկինս. և յերկրի. և յամե
նք եղիցի անուն քո 'ի մէջ մեր. * Եղիցին կամք
քո որպ յերկինս և յերկրի և փառաւորեսցի
անուն քո յաւիտեան, որ պատրաստեցեր
մեզ հանգիստ՝ յերկրաւոր աշխատութեանց.
յանցաւ և անաշխատ 'ի կեանս. որ 'ի ձեռն
միածնի որդւոյ քո սպաներ զմահ. և լուսա
ւորեցեր զմեզ 'ի կեանս և յանեղծութիւն, որ
փրկեցեր զծս քո. յիշխանութէ խաւարի.
և փոխեցեր յարքայութիւն որդւոյ քո սիրելոյ
Տն մերոյ և փրկչին ՅԻ ՔԻ. * Ընկալ մար
դասէր Տր աղերսեմք զքեզ զՀոգի սուրբ ընդ
արդարս քո. 'ի հանգըստեան. և թեւեա՛
'ի համարս սրբոց քոց. 'ի ձեռն միածնի քո.
և նորոգութե հոգւոյդ սրբո. որով փառա
ւորի. 'ի բարձունս ամենասբ երրորդութեդ
այժմ և միշտ և: * Ամէն * Ահա՛ չափով եդիր
փոխն: Ասացի թէ պահեց: * Գրոծէ յետոյն: *

Պօղոսի առաքելոյն եկորդերորդայոյ Եփեսոյիէ ընթեր:

Օրհնեալ է Այ՝ և Հայր Տն մերոյ ՅԻ
ՔԻ. Հայր գթութեանց և Այ ամ մխի
թարութեանց. որ մխիթարեն զմեզ յամ նե
ղութեանց մերոց առ 'ի կարող լինիլ մեզ զայնո
սիկ՝ որ յամ նեղութեանց իցեն. մխիթարութեամբն
որով մեք մխիթարիմք յԱյ զի որպ առաւելա

ՁԷ Նան

Առաքելոյն Առնելոյ:

նան չարչարանքն Քրիստոսի ՛ի մեզ նոյնպէս և ՛ի ձեռն Քրիստոսի առաւել լինի մխիթարութիւն մեր. զի եթէ նեղիմք վասն ձերոյ մխիթարութեան. և փրկութեան. և եթէ մխիթարիմք վասն ձերոյ մխիթարութեանն որ յաջողեալնէ ՛ի մեզ համբերութեամբ նոցին չարչարանօքն զոր և մեքն չարչարիմք, և յոյսն մեր հաստատունէ, վասն ձեր՝ քանզի գիտեմք թէ որպէս կցորդեմք չարչարանացն. նոյնպէս և մխիթարութեանն, քանզի ոչ կամիմ ընդ ձեզ տգէտս լինել եղբարք. վասն նեղութեան մերոյ եղելոյ մեզ յասիա. զի առաւել քան զկարն մեր ծանրացաք՝ մինչև ան յոյս լինելոյ մեզ ՛ի կենացս այլ անձամբ յանձինս զվճիռ մահու ընկալաք՝ զի մի յանձինս ապաստանիցեմք. այլ յԱստուած որ յարուցանէ զմեռեալս որ յայնպիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ. և փրկեսցէ՝ քանզի յուսացեալեմք եթէ տակաւին փրկեսցէ, օգնականութեամբ աղօթից ձերոց վասն մեր:

*Ալէլուիա: *Տէր լուր աղօթից իմոց աղաղակիմ առ քեզ եկեսցէ մի դարձուցաներ զերեսս քո յինէն: *Յաւուր նեղութեան իմոյ խոնարհեցո առ իս զունկն քո. յորում աւուր կարդամ առ քեզ վաղ վաղակի լուր ինձ:

Աւետարան որ ըստ *Յոհաննու:

Պատասխանի ետ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս. և ասէ՝ ամէն ամէն ասեմ ձեզ: ոչ կարէ

որդի մարդոյ առնել յանձնէ և ոչ ինչ եթէ
ոչ տեսանիցէ զՀայրն զի առնէ։ *Զի զոր
նայ առնէ զնոյն․ և որդին նմին նման գոր
ծէ։ *Զի Հայր սիրէ զորդի․ և զամ ինչ ցու
ցանէ նմա․ զոր ինքն առնէ․ և մեծամեծս
քան զնոյն ցուցանէ նմա․ զգործսն զոր դուք
զարմանայք։ *Զի որպ Հայր յարուցանէ զմե
ռեալս․ և կենդանի առնէ․ նոյն պէս և որդին
զորս կամի կենդանի առնէ․ և ոչ եթէ Հայր
դատի զոք․ այլ զամ դատաստան ետ որդո
'ի ձեռն զի ամենեքեան պատուեսցեն զորդի
որպ պատուեն զՀայր․ որ ոչ պատուէ զորդի
ոչ պատուէ զՀայր զառաքիչն նորա։

*Քարոզ։ *Սբ ուղղելոյ․ գրած է Յառաջն։
Ծդ․ Համարն։ *Նա- ասէ։ *Զ ալօրն։

Ած Հոգոց և ստեղծիչ մարմնոց․ որ զմահ
խափանեցեր․ և աշխարհի կեանս պար
գևեցեր․ Հանգո՛ ըզ Հոգի ծառայիս քո 'ի
տեղւոջ լուսոյ և 'ի տեղւոջ Հանգստեան․
ուստի փախուցեալ են ամ ցաւք և տրտմու
թիւնք, և Հեծութիւնք․ և ամ մեղաց առ խմանէ
գործելոց մերժումն արասցես՝ եթէ բանիւք
կամ գործովք․ կամ մտածութբ․ դու որպ
բարերար մարդասէր և ողորմած Ած․ թո
ղութի շնորհեա սմա․ վն զի ոչ է մարդ որ
կեցցէ և ոչ մեղիցէ․ զի դու միայն ես առանց

Աշխարհաբաշ Ատանէլոյ։

մեղաց եւ արքայութին որ՛ արքայութին յաւի
տենական եւ բանք քո ճշմարիտ են. զի դու
ես կեանք եւ արութին ամ ննջեցելոց եւ քեզ վա

Խաղաղութիւն ամենեցուն այ երկիրպագեսցուք։

Ամենակալ Տր Ած որ բարերարութբ
քո զաշխարհս արարեր եւ ստեղծեր զմարդն
՚ի հողոյ. եւ եդիր զնա ՚ի կեանս եւ ՚ի փառս
որ արքայութեն քում. լցուցեր զնա Ածա
յին պարգեւօք եւ առատ ողորմութբ քո։ *Իսկ
նա խաբեալ ՚ի չարէն արտաքսեցաւ ՚ի դրախ
տէն յերկիր մահու անկաւ՝ եւ զկեանս անի
ծաբեր ժառանգեաց, այլ դու Տր ոչ ան
տես արարեր զնա ՚ի խնամոց ողորմութե քո՝
այլ դարձեալ անդրէն առ քեզ դարձուցեր
եւ հանգուցեր ՚ի հանդիստ կամաց քոց։
Սս որո՛ աղաչեմք զքեզ հայր մբ ՚ի վր ամ
ննջեցելոց՝ մանաւանդ որ այժմ հանգու
ցեալս։ *Ընկալ զհոգի սորա խաղաղութբ
եւ հանգո՛ ընդ սբս քո արքայութե քում
Զի արժանի լիցի գոհանալով փառաւորել
զհայր եւ զորդի եւ զսբ հոգի այժմ եւ։

Աճանեղէն երգոյ դասն. եւ նոյն դասն գանձ գիրս ՚ի վերջն
ասաս։ *Հոգոյ։ *Սր հանգոյ։ *Բն որդի։ *Հայր
մբր։ *Տանիս էջքեղեցին եւ Բէ ոչ. հարգն հաւատարէլ
պարտէ։ *Հարոյան. Ընանք ամծ։ *Ածածնի
*Խաչի։ *Փառք հօր. վերջն։ *Սաղմոս*

Նորանշելիքեն որ բնակեալ են ՚ի։ *Որ սիրե
լի են յարկ քո տր զօրութեց։

Ձ̄Ն Պօղոսի

Աշխարհականաց Ա[illegible]անելոյ։

Պօղոսի առաքելոյն. *Թեսաղոնիկեցւոց Ա.

Ոչ կամիմք եղբարք եթէ տգէտ իցէք վասն ննջեցելոցն. զի մի տրտմեսջիք որպ և այլքն որոց ոչ գոյ յոյս. եթէ հաւատամք եթէ յս մեռաւ և յարեաւ նոյնպէս և ած զննջեցեալսն ՚ի ձեռն յի ածցէ ընդ նմա։ *Զայս զձեզ ասեմք տն բանիւ. եթէ մեք որ կենդանիքս մնացեալ եմք. ՚ի գալստեան տն ոչ ժամանեմք ննջեցելոցն *Զի ինքնին տր հրամանաւ հրեշտակապետին. և ՚ի փող այ ՚իջանէ յերկնից. և մեռեալք ՚ի քս յարիցեն. յառաջագոյն։ *Ապա և մեք որ կենդանիքս մնացեալ իցեմք. նոքօք հանդերձ յափշտակեսցուք ամպովք ընդ յառաջ տն յօդս և այնպէս յամ ժամ ընդ տն լինիցիմք *Այսուհետև մխիթարեցէք զմիմեանս բանիւքս այսոքիկ.

Ալէլուեայ։

Բարձր առնեմ զքեզ տր զի ընկալար զիս և ոչ ուրախ արարեր զթշնամին իմ յիս։

Աւետարան յոհաննու* տէրն մեր յս քս ասէ.

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ եթէ ոչ հատն ցորենոյ անկեալ յերկիր մեռանիցի ինքն միայն կայ ապա եթէ մեռանիցի բազում արդիւնս առնէ։ *Որ սիրէ զանձն իւր արձակէ զնա և որ ատեայ զանձն իւր աշխարհիս այսմիկ ՚ի կեանս յաւիտենականս պա

հեսցէ զնա։ *Եթէ ոք զիս պաշտեսցէ. զկնի
իմ եկեսցէ. և ուր եսն եմ անդ և պաշտօնեայն
իմ եղիցի. *Եթէ ոք զիս պաշտիցէ. պա
տուեսցէ զնա Հայրն իմ. *Քարոզ.

Վն հրաժարելոյ անձանց ննջեցելոյս. զՏր
*Վն քաւութեն և թողութեն յանցանաց
սր և մեր ամենեցուն. զՏր աղօ. *Վն առա
ջնորդելոյ սմա յանստուեր օթեվանս զոր
պատրաստեաց որդին միածին 'ի տուն հօր
իւրոյ. զՏր աղօ. *Վն լսելոյ սմա զձայն երա
նաւէտ փողոյն. և վերանալ ընդ առաջ
փրկչին. զՏր. *Վն արժանի լինելոյ սմա դա
սիլ յաջակողման դասուն. զՏր. *Վն հող.
*Եւ ևս. *Զ անձիս. *Ողորմեա.
Եւ տէր. *Զ աղօթս.

Որ Թգւոր ես յաւիտենից. քս. և առա
տես 'ի տուրս ողորմութե ազգի մարդկան
առաւել քան զոր խնդրեմք. և խմանամք
*Որ զամ ինչ բարի մատակ արարեցեր մեզ.
*Ընկալ զհոգի ծառայիս այսորիկ. և հանգո
ընդ ամ սբս քո որք սկզբանէ հաճոյ եղեն
քեզ. հանգո զսա ը արդարոցն դասս և 'ի
խորանս սիրողաց. քոց բնակեցո զսա. *Եւ
թէ մարդկօրէն 'ինչ յանցեալ 'իցէ սորա
բանիւ. կամ գործով. կամ մտածութե
դու որպ բարերար և մարդասէր ամ թողու
թի արա սմա յամ մեղաց իւրոց. *Եւ զմեր
ամենեցուն եւս. յերկրէ ասուի խաղաղու

Աշխարհաւրէ Առնելոյ։

Թէ յաջողեա՛ և արժանի արա՛ լինել ժառան գորդ յերկնից արքայութեն։ *Օ. ի ամի գոհացողական բանիւ փառաւորեսցուք ըզ Հայր և զորդի և զամենա սբ հոգիդ այժմ։

*Խաղաղութիւն ամենեցուն այ երկիրպա։

Գըլթած և մարդասէր այծ. հանգո՛ զհո գի ծառայիս քո. յօթևանս արդարոց և պարգևեա՛ մեզ բարի վարուք կատարել զհաւատ քրիստոնէութեն մեր. ՚ի հաճոյս կամաց քոց։ *Ասէ հաստատեալ ամրացո՛ ըզ մեզ յամ գործս բարութե. և ՚ի հաւատս ուղ ղափառութե. շնորհօք և մարդասիրութէ։ *Հոգւոց։ *Ամ հանգ։ *Բն որդի *Հայր մեր Ասա ՚ի ճանապարհին առեն ըամբիծն. գիտ ՚ի հոգւոյն ստա շըն։ *Ասա առէն *Տ արբունս։ .Պ.Ձ. *Որ փառօք

հօր համբարձեալէս գալ ՚ի։ գիտ մաշտոցիս

չէրքն ետասոյ։ *Ի բաղէս։

*Ասէ ՚ի ճանապարհին հանգիստ առնեն։ Աղէլուեա՛։ *Օ. ճանապարհս իմ ուղիղ արա՛ ինձ ըստ բանի քում. և մի տիրեսցեն ինձ ամենայն մեղք։

Աւետարանս որ ըստ *Մատթէոսի։

Յայնմ ժամանակի. պատասխանի ետ յսն մեր յս քս։ *Ասէ ասէ գոհանամ զքէն հայր տր երկնի և երկրի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և ՚ի գիտնոց և յայտնեցեր տղայոց։ *այո՛ հայր զի այսպէս

հաճոյ եղև առաջի քո։ *Ա.մ ինչ տուաւ
ինձ 'ի հօրէ իմմէ․ և ոչ ոք ճանաչէ զորդի
եթէ ոչ հայր․ և ոչ զհայր ոք ճանաչէ եթէ
ոչ որդի․ և ում որդին կամիցի յայտնել։
*Եկայք առ իս ամ աշխատեալք և բեռնաւո-
րք․ և ես հանգուցից զձեզ։*Ա.ռէք զլ-
ուծ իմ 'ի ձեզ․ և ուսարուք յինէն զի հեզ
եմ և խոնարհ սրտիւ՝ և գտջիք հանգիստ ան-
ձանց ձերոց։զի լուծ իմ քաղցր է և բեռն իմ
փոքր ոգի։ *Եւ այժմ․ հողոցն․ հան-
գուցելոց։*Բ՞որդի ոյ ան․*Հայ մեր որ։
Մ՛ինչ գերեզմանն երթալով ասեն։ Շ՝արական։ Գ.Ձ։
Մերձեցայ ես 'ի դրունս գերեզմանին․ և
եհաս ինձ ժամանակ․ մերձանել 'ի յար
գահն երկրի յորմէ ստեղծեալքս եմք ամենե-
քեան բժիշկ իմաստուն և ճարտարապետ բժշ-
կեա զհոգւոյ իմ զվիրաւորութիւն․ արարող և յոյս
փրկութեան իմոյ։ Ա.ղէցի ձեռն քո պահապան
անձին իմոյ․ և աջ քո բարի առաջնորդես
ցէ ինձ 'ի յարդարութիւն․ բժիշկ։ Բ.ըլսեսցես
առիս ընդունելութ մարդասիրութեան․ և յաղբե
րէ դ կենաց լուսացես մեղս անձին իմոյ․
բժիշկ։ Կեցցէ անձն իմ օրհնեսցէ զքեզ
զամ աւուրս կենաց իմոց․ և առ քեզ ապաւ-
ինիմ․ հոգիմ ամ բանաւոր հօտի դարձոյ ընդ
մոլորեալս 'ի հօտ քո քրիստոս։

Ռաշխարհաբար Ռանելոյ.

Մէջ տօնի . Դն . Խոսաղ է փառս հօր .

*Նոյն ՚ի գերեզմանին տունն .

Դա՛րձ ա՛նձն իմ ՚ի՛ հա՛նգի՛ստ ա՟ քո . զի
տ՟ր կոչեաց զքեզ : Սի՛րեցի զի լուիցէ տ՟ր
ըզձայն աղօ՛ : Շ՝րջեցան զինև երկունք մա
հու : Օ նեղութի և զանձկութի գտի և զա՛
Ա՝նուն տ՟ր փրկեա՛ զանձն իմ ողորմ :

Պօղոսի առաքելոյն ՚ի կորնթացւոց ընթերցուած ընթերցէ .

Արդ եթէ ք՟ս քարոզի եթէ ՚ի մեռելոց
յարուցեալ է , զի՞ արդ ասեն ոմանք
՚ի ձէնջ . եթէ յարութի մեռելոց չիք . *Եթէ
յարութիմեռելոց չիք . ապա և ք՟ս չէ՛ յարու
ցեալ և եթէ ք՟ս չիցէ յարուցեալ ընդու
նայն են քարոզութիքն մեր ընդունայն են և
հաւատք ձեր . և գտանիցեմք սուտ վկայք
ա՟յ . զի վկայեցաք զա՟յ եթէ յարո՛յց զք՟ս .
զոր ո՛չ արդեաւք յարոյց . եթէ մեռեալք ոչ
յառնեն : *Իսկ եթէ մեռեալք ո՛չ յառնեն
ապա՛ և ք՟ս չէ՛ յարուցեալ : *Ապա թէ ք՟ս չի
ցէ յարուցեալ ընդունայնեն քարոզութիքն
մեր ընդունայնեն և հաւատքն ձեր , և տա
կաւին ՚ի նմին ՚ի մեղս կեայք *Իսկ արդ որք
ննջեցան ՚ի ք՟ս կորեան արդեօք : Նա եթէ
այսու կենօքս միայն յուսացեալեմք ՚ի ք՟ս .
ապա՛ ողորմելիեմք քան զա՟մ մարդիկ *Բայց
արդ ք՟ս յարուցեալ է ՚ի մեռելոց առաջին
պտուղ ննջեցելոցն . քանզի մարդո՛վ եղև

ՃԺ մահ

մահ. և մարդով յարութիւն մեռելոց։ *Որպէս ա-
դամաւն ամենեքեան մեռանին. նոյն պէս և
քրիստոսիւ ամենեքեան կենդանասցին. իւրա
քանչիւր. յիւրում կարգի. նախ քս և ապա
քսեանք 'ի գալստեան նորա, և ապա կատարած։

*Ալէլուեա։ *Ձայնիւ խմով ես։

*Աւետարան ըստ *Յոհաննու։

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի որ զբանն
իմ լուէ և հաւատայ այնմ որ առաքեա
ցն զիս ընդունի զկեանսն
յաւիտենականսն. և 'ի դատաստան ոչ մտա
նէ' այլ փոխեցաւ 'ի մահուանէ 'ի կեանս.
Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի գայ ժամանակ
և արդ էն իսկ է. յորժամ մեռեալք լուիցեն
ձայնի որդւոյն այ. և որք լուիցենն կեցցեն.
*Զի որպ հայր ունի կեանս անձին իւրում
նոյնպէս ետ և որդւոյ ունել կեանս անձին
իւրում։ *Եւ իշխանութիւն ետ նմա դատաս
տան առնել. և զի որդի մարդոյ է. այն զի՞
զարմանայք*։ Զի եկեսցէ ժամանակ յորում
ամենեքեան որ 'ի գերեզման կայցեն. լուիցեն
ձայնի նորա և ելցեն արտաքս։ *Որոց զբարիս
գործեալ իցէ 'ի յարութիւն կենաց. և որոց զչար
արարեալ իցէ 'ի յարութիւն դատաստանաց։ *Ոչ
կարեմ ես առնել յանձնէ և ոչ ինչ այլ որպ
լսեմ դատիմ և դատաստանն իմ արդար է։

Աշխարհական Աւանդելոց:

Զի ոչ խնդրեմ զկամս իմ. այլ զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս: *Քարոզ:*
Վն գտանելոյ մեզ զշնորհս և զողորմութի ՚ի բարերարն տնէ մերմէ. զՏր :*Վն փր կելոյ զմեզ ՚ի զրպարտութէ մարդկան և յոր դայթից սատանայի. զՏր: *Վն տմ անձանց քրիստոնէից և ՚ի տանց հաւատացելոց. զՏր: *Վն որք ՚ի լերինս այլս և ՚ի փապարս լերանց բնակեալ են ՚ի մբ հարքն մեր. զՏր: *Վն որք սաղմոսիւք և օրհնութբ կատարեն զտմ ժամանակս կենաց իւրեանց. զՏր: *Վն հոգւոցն: *Իմն եւս: *Զանձ: *Որդւ:
*Եւ քահանան ասէ: *Զաղօթս:

Ած հոգւոց և ստեղծիչ մարմնոց. Տր եւ կենդանեաց և յարութի մեռելոց. տուիչես բարուէ. և մխիթարիչ տմ վշտացելոց, և քաղցր Տրութի քո առ տարանութէ տմ ննջելոց զոր ժողովեցեր ճշմարտութբ քո ՚ի կոչումն հաւատոց և խոստացար հաւատացելոց քոց, հանդերձ յաւիտենական կենացն անվախճանից. քանզի հրամայեցեր նախահօրն մերում զանմահ հաչանն զկեանս. և կացուցեր զնա ՚ի վր տմ ձեռակերտաց քոց. և զտմ ինչ հնազանդ արարեր ՚ի ներքոյ ոտից նր և ՚ի ձեռն յան ձնանց նր. կոչեցեր յերկիր ուստի առաւ: *Եւ դարձեալ խոստացար ՚ի ձեռն միածնի

քո գալըստեան յաշխարհս անձառելի խոստ
մամբ յարուցանել զմեռեալս եւ տալ ամենա
կարող եւ հզօր բանիւդ քո՝ եկայք առ իս ամ
աշխատեալք եւ ծանրաբեռինք, եւ ես հան
գուցից զձեզ. հանդերձ Տր Ա.Ծ զհոգի ծա
ռայիս այսօրիկ ՚ի ձեռն բանիդ այդորիկ, եւ
գրեա զսա ՚ի գիր հանդերձեան փառաւոր
արքայութեն քո. եւ պարգեւեա սմա մասն եւ
բաժին ՚ի խորանսդ յաւիտենականս եւ եթէ
մարդկօրէն ինչ անցեալ իցէ սորա ՚ի յանցանս
աշխարհիս այսօրիկ. անխափան բանիւդ քո
թողութի շնորհեա սմա եւ յամ մեղաց եւ խնա
մի խաբէութեց զհոգի սորա ազատեա. եւ զամ
ժողովուրդս քո օրհնեա. զի ՚ի բերանս ամ
արարածոց փառաւորի ամենա սբ երրորդու
թիդ հօր եւ որդւոյ եւ հոգւոյն սբյ այժմ եւ:

* Խաղաղութիւն ամենեցուն. ամ երկիր պագէացուք: *

Արդ խնդրեմք ՚ի քէն թագաւոր. թագաւ
որաց եւ Տէր տերանց. յորժամ գաս քս.
եւ երեւիս՝ մեծութբդ քո գունդք. հրեշտա
կաց եւ զօրութիք առաջի քո ընթանան. գամ
հնչմամբ եւ ձայնիւ փողոյ զարթուցանես
զննջեցեալսն, յարուցանես զմեռեալսն կանգ
նես զգլորեալսն. բժշկես զվիրաւորեալսն.
գամ բոցով եւ դատաստանս անշէջ հրով. ծագիս
՚ի վերուստ յարեւելից կողմանէ՝. եւ սբ
խաչն յառաջի քո՝ յայտնեալ երեւի երկրի

և հատուցանել իւրաքանչիւր ումեք։ * Բա
նին դպրութիւնք. կարգին աթոռք. լինի ա
հեղ դատաստան. դնեն կշեռք արդարութեան,
և ընդունի իւրաքանչիւր ոք ըստ գործոց
իւրոց. վկայքն պսակին ըստ ճգնութեանցն.
և մեղաւորքն ըստ տանջանացն. դատես ըզ
խաչեցօղսն. և տանջես զմեղաւորսն. պապա
կին ուրացողքն. * Յայն ժամ յայտնեն
կառք հրեղէնք յերկնից. լինի ձայնք փողո
մեծի. ընթանան զօրութիւնք, սարսափին հրեշ
տակք. փայլատակի հուր. խաւարի արեգակն
և լուսինն. թօթափին աստեղք. խառնա
կին ամպք ցամաքի ծով. հիանան արարածք
ամ։ * Ուրախանան բարիքն և ողբան չարիքն
բերկրին երկրպագուքն ՔԻ. և հառաչեն
ուրացողքն. պսակին յայտնին և կուսանքն
խնդան. տագնապին զարդարքն և իմաստուն
կուսանքն. պատրաստ մտանեն ճրագունք վա
ռեալք։ * Իսկ յիմար կուսանքն դ͞տրկացեալք
ճրագանցելք գլուխք խոնարհեալք՝ սիրտք
տրտմեալք հոգիք լքեալք հ͞լ ծեալք՝ ի ձայնէ
թագաւորին որ ասէ ոչ գիտեմ զձեզ. իբրն
դան աջակողմանքն. և լան ձախակողմեանքն
խայտան ոդիքն. և մերժին այծիքն. յերե
սաց ա͞ծն. լոյսն պայծառանան և խաւարն

Նըւաղի՞ դժոխք աղաղակէ · և սատանայ յա
մօթ լինի · ցանկութիւն անցանի և որդն ոչ
մեռանի · *Յայն ժամ բարերար և ողորմած
ա̃ծ՝ յորժամ գաս ա̃ծ կարգել ՚ի քում մեծու
թեանդ՝ յիշեա զհոգի ծառայիս քո այսորիկ ·
և դասակարգեա պայծառացո՛ ընդ սրբս քո · յար
քայութեանդ երկնից · և զոր ինչ մեղու
ցեալ իցէ սորա · բանիւ՝ կամ գործով կամ
մտածութբ · զկամայ և զակամայ · գիտութբ
և զանգիտութբ, ներեա և թող սմա քոյով
մարդասիրութբդ՝ վս զի ոչ է մարդ որ կեցցէ
և ոչ մեղիցէ · զի դու միայն ես առանց մեղաց
և արքայութի քո · արքայութի ա̃ծ յաւիտենից
որ ոչ անցանէ · և քեզ վայելէ փառք իշխա ·

*Աս տղոյ ասեն ՚Բարձրեալն · եւ [illegible] հոգ·

*Աս *Խաղաղութիւն ասելով·

ՕՐՀՆԵԱԼ ՏԷՐ ՈՂՈՐՄՈՒ-
թբ քո զհոգս ծառայիս քո · և յիշեա զսա
զի հոգէր և ըստ հրամանի քում ՚ի հող
դարձաւ : *Աս ապա արկանէ հողն ՚ի գերե
զմանն · *Աս խնկացանեն զննջեցեալն ·
՚ի գերեզմանն :

Աս ասեն սաղմոս · *Տէր հովուեսցէ զիս · *Պարտ էր
[illegible] *Աս
[illegible]
[illegible] *Փառք հօր :

 Աս

Աշխարհայնոց Անունելոյ։

*Սաղ․ ար Աստ․ *Մեղսնաց։*

Տէր ուղղեա զգնացս մեր ՚ի ճանապարհս խաղաղութեան, տ՟ր յ՟ս ք՟ս ուղղեա և առաջնորդեա հոգւոց մերոց. և ա՟մ հաստատեցելոց գնալ արդարութեան ճանապարհն և ՚ի կեանս յաւիտենից։ *Քարոզ*

Աղաչեսցուք զամենակալն ա՟ծ զի յաջողեալ ուղղեսցէ զճանապարհս ծառայից իւրոց ՚ի բարի և ՚ի խաղաղութիւն ամենակալ տ՟ր ա՟ծ կե.

*Սա․ տէ *Օ աղօթս։

Առաջնորդ կենաց և պարգևիչ խաղաղութեան Ք՟ս Ա՟ծ մեր. առաջնորդեա մեզ գնալ ՚ի ճանապարհս քո արդարութ՟բ և խաղաղութ՟բ ժամանել ՚ի նաւահանգիստ կենաց. և փրկութեան շնորհօք ողորմութեան քո զի դու ես օգնական և փրկիչ մեր. և քեզ փա՟։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։ Ա՟յ երկիր պագցուք։

Օրհնեալ ես Տ՟ր Ա՟ծ փրկիչ մեր որ ա՟մ ժամ ը՟ մեզ ես և ոչ երբէք թողուս ՚ի ձեռանէ քումմէ զայնոսիկ որք հաւատով և ճշմարտութ՟բ կարդան առ քեզ. աղաչեմք և խնդրեմք ՚ի քէն Տ՟ր ճանապարհորդակից լեր ծառայից քոց քոյին վերակացութ՟բ պահելով ՚ի խաղաղութի։ *Եւ առաջնորդեա մեզ միասանգամ խաղաղութ՟բ և խնդութ՟բ հասանել իւրաքանչիւր ՚ի բնակութիւնս ՚ի ք՟ս յ՟ս ՚ի տ՟ր մեր. որում վայելէ փա՟։

Օրհնեալ տ՟ր մեր յ՟ս ք՟ս ամէն։ Հայր մեր ո՛ր։

Աշխարհաբաղ Աւանելոյ։

Յա- դարձեալ յերէք. անգամ հող օրհնէ. * Յա- աղէտ
ճանէ խունկայն իշխէր մարմնոյն տանելով։

Օրհնութիւն ամենայն իջցէ ՚ի հող մահու սո
րին. և բուսուսցէ օրն վերջին։ * Եւ սկսա
նին ծածկել հողով և սալով։ * Եւ ամենե
քեան. ծունդր դնեն Եւ խնդրեն ած զԹո
ղութի. և օգնութիւն ննջեցելոյն։ * և տէրն *

Ողորմած ած քաւեա զանօրէնութիս իմ։
Հաւատ ունելով հոգի խաղաղութեան
երթալ արարիչն հայցելով ած իմ հանգոյ։
Ես ասացի ի զարմանալ իմում թէ
ամենայն մարդ սուտ է։
Հաւատ ունելով հոգի խաղաղութեան
երթալ արարիչն հայցելով ած իմ հանգոյ։
Զճանապարհս իմ ուղիղ արա առաջի իմ։
Հաւատ ունելով հոգի խաղաղութեան եր
թալ արարիչն հայցելով ած իմ հանգոյ։
Որ ետուր հոգի յիս զսա պահեա ՚ի քո խաչի
և յարութեդ հաւատով թագաւոր երկնա
որ հանգոյ հոգի սորա յիշելով սորայ հաւա
տոյս։ * Ի քաղաքն ածն զօրութե և ՚ի քաղաքն
թագաւորին մեծի. ուր ժողովք սրբոց նեն
ի խաղաղութե։ գնացես յուսով. և հանգի
ցես ընդ հրեշտակս դասն տեսանել զլոյսըն
յաւիտենից։ * Մերձեցաւ անձն իմ ՚ի հող
յորմէ ստեղծեր զիս և հոգիս մեկնեալ յի
նէն. որ զապաւինեալս յիշեա ՚ի քում գալ
տեանն։ * Ստեղծուածեմ անարատ ձեռաց

Աշխարհաբառ Աւանէլոյ·

քոց միայն տեսանել ը· այլ խնայեա յիս ողոհա
գին աւուրն տր զապա· *Յորժամ գաս փա
ռօք հօր դատել զտիեզերս ամ· եւ հարկանէ
փող հրնչման յարութե· տր զմ· *Փառք հօր·
Ընդ քեզ պահելով յաղթող լեցուք փորձո
ղին եւ ընդ հրեշտակս երգեսցուք
փառք ի բարձունս այ·

Փառք ի բարձունս այ եւ երկիր խաղա
ղութի ի մարդիկ հաճութի եւ օրհնութի
քեզ իբարձունս օրհնեալ ես տր այ մեր
Օրհնեմք զքեզ եգովեմք զքեզ խոս
տովանիմ տր զքեզ եերկիր պագանեմք քեզ·
Փառաւորեմք զքեզ գոհանամք տր զքէն
վն մեծի փառաց քոց· *Տր Թագաւոր երկ
երկնային այ եհայր ամենակալ·*Տր եորդի
հօր միածին յսքս եսբ որդի տր այ գառն
այ եորդի հօր որ առեր մերս իկուսէն ողորմե
ցար բարձեր զմեղս աշի եարդ ընկալ զաղա
չանս մեր երդ որ նստիս ընդ աջմէ հօր ողորմեա
մեզ· դու միայն սբ դու միայն բարձրեալես
դու միայն տր մեր Յս Քս· տր եհոգի
սբ· որ իփառս է այ ընդ հօր ամէն· *Ա
յամ ժամ օրհնեմք զքեզ տր եգովեմք զա
նուն սբ քո յաւիտեան եյաւիտեանս յաւի
տենից· *Արժանի արա տր զօրս զայս խաղա
ղութբ եառանց մեղաց պահեալ զմեզ օրհնեալ
ես տր այ հարցն մերոց գովեալ եփառա

Աշխարհաբար Սաղմոս։

որեալ է անուն մէծ քո յաւիտեանս ամէն.
Օրհնեալ տէր ուսո ինձ. զարդարութիւնս քո.
Օրհնեալ տէր ուսո ինձ. զարդարութիւնս քո.
Օրհնեալ տէր ուսո ինձ. զարդարութիւնս քո.
Տէր ապաւէն եղեր մեր ազգէ յազգ ես ասա
ցեմ տէր ողորմեա ինձ եւ բժշկեա զանձն իմ ես
մեղայ քեզ. *Ցոյց մեզ տէր զողորմութիւնս քո
եւ զփրկութիւնս քո տուր մեզ տէր ողորմութիւ քո
յաւիտեան զգործս ձեռաց քոց միայն տես
անելը. *Տէր իմ զքեզ ապաւէն ինձ արարի
ուսո ինձ առնել զկամս քո զի դու ես աստ
իմ. 'ի քէնէ տէր աղբիւր կենդանութե եւ լու
սով երեսաց քոց տեսանեմք զլոյս ծագեա
զողորմութիւնս քո որ ճանաչեն զքեզ տէր.
փառք պատիւ եւ երկրպագութիւ 'ի բարձունս
հօր եւ որ. *Արդ իսկ զիս ի դէբի ներքնումն եւ
Տէր աստ փրկութ իմո 'ի տուէ կարդացի եւ

Մի 'ի մերուստ պատրաստութի տա 'ի տանէ
մանձանց մերոց. եւ հաճոյական աղօթս առա
քելով. զտէր. *Մի ընդունելոյ տն զհոգի
հանգուցելոցս. զտէր ա. *Մի թողլոյ սմա.
զյանցանս իւր զկամս եւ զակամս. զտէր. *Մի
արժանի լինելոյ սմա խաղաղութե եւ մեծա
յուսով սպասել տնն գալուստ փառացն. զտէր
Մի քաղցրաբարբառ լսելոյ սմա. զահաւոր
ձայնն. եթէ արիք աւհագդայ քո. զտէր. *Մի
համարձակապէս տեսանելով սմա զանապա

ԾՃԹ կան

Աշխարհահրաւող Ա̃նելոյ:

կան և զանստուեր լոյսն . զ. *Ս̃ աջա լուսո-
թե̃ և առանց ամօթոյ . կալ սմա առաջի ար
դար դատաւորին քո . զոր . *Ս̃ տալ սմա
տեղի ի հայրական խնամոցն յառաջագ դաս
դասուն . զոր : *Ս̃ լսելոյ սմա զերանաւէտ
ձայնն . եթէ եկայք օրհնեալք հօր իմոյ . ի
տեղի հանգստեան . զոր . *Ս̃ պարգևելոյ
սմա զերկնային պսակն կենաց և անմահու-
թե̃ . զոր . *Ս̃ հրեշտակի խաղաղութե̃ առան
դելոյ զհոգի սորա . զոր . *Ս̃ առաքման
շնորհաց մեծ և ամենազօր աջոյն քո ի հոգա
նուեան յարկ տապանի սորա . զոր : *Ս̃
կնքելոյ զգերեզման խաչիւն մինչև ի գա
լուստն իւր տե̃ . զոր . *Ս̃ առաքելոյ ըզ
շնորհս հոգւոյն սրբոյ ի խնդրոյ լսողաց անուան
իւրոյ . զ. *Ս̃ մխիթարելոյ զվշտանդեալսն
որտիւք ի ծնեալն ողորմութե̃ իւրոյ . զոր . *Ս̃
պահելոյ զմնացորդս սորա յա̃մ հնարից սատա
նայի . զոր . *Ս̃ հոգւոյն հա : *Սուրբ միա
բան էն . *Օ̃ անձինս մեր . *Ողորմեաց .
Լ̃ս առէ : Օ̃ րհնեա :

Օրհնեալ ես Տ̃ր Ա̃ծ մեր . որ ստեղ
ծեր զմարդն հողոյ յերկրէ . և փչեցեր
յերեսս ն̃ր շունչ կենդանի լինելով նմա . կա
մօք քովք . ի հոգի կենդանարար . և եդեր
զնա ի դրախտին փափկութե̃ . գործել զնա
և պահել . իսկ յանցանել ն̃ր զպատուիրանա

քո. հանեալ եղիր զնա արտաքոյ դրախտին մատնելով զնա տարաժամանաւոր և ախտալից կենցաղոյս այսորիկ. եղիր սահման ասելով. հողէիր և ՚ի հող դարձցիս: *Եւ այժմ տր բարերար ընկալ զծառայս քո զայս. որ ելից զժամանակ պանդխտութե՟ իւրոյ իւր՟ երկրի ըստ հրամանի քում մերձեցաւ մտանել ՚ի յարգանդ երկրի. յորմէ ծնանելոցէ վերստին ՚ի կեանս անմահականս: *Եւ այժմ տր ած մեր ձգեա զպահապանական աջ քո. և օրհնեա զտեղի հանգստեան սորա. զի եղիցի զգուշութե և ՚ի պահապանութի ոսկերք սորայ, եւ մի իշխեսցէ մերձենալ ՚ի սա թշնամի երևելի. կամ աներևոյթ. և զհոգի սորա զոր աւանդեցեր ՚ի ձեռն հրեշտակի քո մերձեցո առ սբ փառաց աթոռո քո: *Ընդ այլ պայծառացեալ հոգիսն, ցնծալ՛ զուարձանալ և պարել շուրջ զարքունական աթոռովդ մինչև յոր կրկնակի գալստեան քո յաշխարհս փառօք հօր և ամենայն հրեշտակովք սրբով: *Յորժամ գաս միւսանգամ նորոգել զանկեալ և զկործանեալ պատկերս քո. այցելու՟ այց արա տր ծառայիս այսորիկ. և հան սմա մասն և բաժին յրքայութեդ երկնից. ը՟ այնոսիկ որք սիրեցին զքեզ. յամ սրտէ և յամ անձէ իւրեանց

Աւետարան Առաւօտոյ։

զի յա՟մ մեծացեալ և փառաւորեալ եղիցի տ՟ր մեր յ՟ս ք՟ս ընդ որում քեզ հօր ամենակալի հանդերձ կենդանարար. և ազատիչ ս՟բ հոգւոյդ վայելէ փառք և իշ։

*Խաղաղութիւն ամենեցուն ա՟յ երկրպագեսցուք։

Տ՟ր մեր և փրկիչ յ՟ս ք՟ս որդի ա՟յ. կենդանի և կենդանարար կերպարան և պատկեր հօր որ վ՟ս նախաստեղծին ադամա անկելոյն յանցանօք ՚ի փառաւորկենցաղ դրախտէն. կամաւ հօր և հաճութ՟բ ս՟բ հոգւոյդ։ *Խոնարհեցար յերկնից և իջեր յերկիր. և առեր մարմին ՚ի սրբոյ կուսէն. խաչի և անապական թաղմամբդ քո զհնացեալս վերստին. նորոգեցեր. ա՟պ զի ստեղծուածն առաջին որ առանց ապականութե՟ էր. ՚ի հանդերձեալ յարութե՟ մեռելոց երևեսցի փառօք. զի դու ՚ինքնին տ՟ր վ՟ս մերոյ փրկութե՟. իջեր ՚ի գերեզման. աւերեցեր զդժոխս. ողորմելով գերելոցն ՚ի նմա հոգոցն. լուծեր զերկունս մահու թաղմամբ քով ազատութի անորոգութի շնորհեցեր յուսացելոցս ՚ի քեզ։ *Ա՟ղու արդ դու նոյն ՚ինքն Տ՟ր ա՟ծ մեր բարերար զթա՟ ՚ի մեղուցեալ ծառայս քո. որ վախճանեաց զերկրաւոր զկեանս իւր *Բարեխօսութե՟ ս՟բ ա՟ծածնիդ և ա՟մ սրբոց քոց. որք

ՁԻԷ յաւի

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԱՆԻԿՈՅ.

յաւիտենից հաճոյ եղենքեզ. ներեա քաւեա և թող զմեղս իւր զոր գործեաց զկամա և զակամա քան զի ոչ արդարանայ առաջի քո ամ կենդանի. *Օրհնեալ տէր և զհոգանիւթեալ յարկ տապանի սորա. և կնքեալ անարատ աջովդ. և պատուական խաչիւդ. յորում հեղեր ըզ կենդանարար արիւնդ քո ՚ի թողութիւն մեղաց մերոց. *Օրհնեալ տէր և ըզ ննջեցորդս սորա սփոփեա և մխիթարեա և փարատեցո ՚ի սրտից սոցա զսուգ և զտրտմութիւն. խաղաղական կենօք. աճեցոյ և զարդացո և միացո ՚ի սէր սրբութեան քո ընդնոսին աշխատողացս և համօրէն զհետեւելոյս ողորմեա տէր. և տուր զջարի պարգևաց քոց զհատուցումն. հալածեա և հեռացո խոցանէ զխորամանկութիւն սատանայի. զգաստութիւն առաջնորդեա ՚ի շաւիղս արդարութեան քո. հասանել ՚ի կոչումն փողոյ գոչ ձայնի հրեշտակապետին ՚ի յաւիտենական հանգիստն զարթուցեալք ՚ի յայս մահահանգիստ քնոյս և վերաթռիչ լուսեղէն ամպօք. ընդ առաջ ելանել փառացդ և արժանի լինել բարեբանող փառաւորութեան օրհնել զքեզ Քս Ած մեր. հանդերձ հօրդ և ամենա սբ հոգովդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւի.

Աշխարհաբաղ Ամենելոյ.

* Ձա– առէն շարական. *

Փայլին արդարքն արքայութե, եւ ձգնաւորքն ՚ի հանգստեան. մարտիրոսքն պսակին եւ կուսանաց լապտերք վառին. դասեցո ընդ նոսին, որ զքեզ այ խոստովանին. արդարութե մի դատեսցին, այլ գթութե քո քաւեսցին: Բն անպատում խոնարհութե, որ թաղեցար մեռելութե. եւ յարուցեր որդոց մարդկան, որք հաւատով ՚ի քեզ անկան յարոյ ըզմ~զ արդարութե ըզննջեցեալսն ողորմութե. զի կենդանեացըս բերանով, տացուք քեզ փառս ընդ հօր հոգւով:

* Փառաց ՚ի փառս բարձրանան աջա.

* Ձայգ. * Խնկերին երուսաղէմ. * Գովք ՚ի վերջն.

Ձա– աղա ասայ.

Հոգւոյն հանգուցեալ. * Ա~ հոգւոյն հան Բա~ որդի այ անո: * Հ~ եր որ յերկինս.

Ձա– եւ խաղաղու–թեան շար: * Օրհն– թեան եփսոս.

Օրհնեսցի եւ կնքեալ պահեսցի զգերեզման եւ ոսկերք ծառայիս այ նշանաւ սբ խաչիս. եւ բանիւ սբ աւետարանաւս անուն հօր եւ որդւոյ եւ հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից Ամէն.

Ձա– եւ խաղաղու–թեան շար: * Օրհնու–թեան եփսոս.

Օրհնեսցի եւ կնքեալ պահեսցի. գանբարան եւ ոսկերք ծառայիս այ նշանաւ սբ

Ձա– եւ խաղաղու–թեան շար: * Օրհնու–թեան եփսոս.

Աշգոյ Առնելոյ

Օրհնեսցի և կնքեալ պահեսցի շիրիմ. և ոսկերք ծառայիս այ նշա.

Անշարժ եղիցի կնիք տրութն քո 'ի խչն բնակարանի ծառայիս այ. մինչև եկեալ նորոգօղն և ճշմարտապետն ամենեցունցն տրն մեր Յս Քս նորոգեսցէ հայրական փառօք 'ի փառս ամէն. * Հայր մեր որ. * Եւ օրհնէ զժողովուրդն. * Եւ երգեն խաղ. և ասէն. Աղօթս.

Այս այժմ եկն խչն մեր և մեք գզեղ ոչ մոռացաք. * Բարեխօսա. Քարոզ

Խնդրեսցուք 'ի հօրէ վն քաւութեն մեղաց և թողութն անցանաց. փրկելով զմեզ 'ի վշտաց և բնեղութեանց լծանելով խչն մեր ողորմութի և գթութեն տն այ ամենակալ կեցուսցէ և.

* Եւ ասէ. * Օ աղօթս.

Հայր գթութեանց և այծ ամ մխիթարութեանց որ մխիթարես զմեզ յամ նեղութիս մեր. Որ հարկանես տր և դու 'ինքնին բժշկես. և ոչ երբէք թողուս իմանանէ զստեղծուածս քո առ մեզ տր գթութե քո. հոգի զգաստութն. հոգի մխիթարութն. քև մխիթարեա զվշտանկեալս սրտիւք. և բժշկեա զվէրս սոցա. Ո 'ի հաստատուն քո յուսովդ առողջացեալ 'ի հոգի և մարմնեց փառաւորեսցեն զամենայն շք զերրորդութիդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից Ամէն.

Հոգոյն հանգու. * Ո՜ հանգուցեալ. Քս որդի այ. * Հայր մեր որ յերկինս.

Ճիե Աշ

Մայկայ Մանկայ.

Կանոն. Մայկայ սայի. Մատուօրն զան 'ի գերեզմանն
առեալ ամբիծն 'ի խաչն. գրածէ. Հաշիր տալոյ
խորգին. Ես ադա. ադայ.

Ճաշակման. * ԴԿ.

Յիսուս միածինն անմահութեց
պարգևատուն երևեցաւ ըմբ ղ
խափանեաց զզօրութի մահու. Իշխ
մա մբ արտասուաց մարխամբ
և Մարթայի անկեալ առ ոտսն տեառն խնդ
րէին զնորոգումն եղբօրն. Բանին
բան ած կենագործեաց ըդ ղազարոս 'ի
թաղմանէ և եկեալ արտաքս անապական.
Յովսէփ քեզ հաւատացեալ. պիղատո
սի աղերսէր շնորհել զտէրունեանդ մար
մինն. Զանապական զածացեալ մարմինդ
պատեալ մբ կտաւովք և եդ 'ի գերեզմանի.
Որ արարիչդ ես արարածոց հանգուցեալդ
'ի քերովբէս վէմով կնքեցար յերկրի.

Տէր Յա

Մայգոյ Մանեկոյ։

Յորժամ եկին 'ի գերեզմանն իւղաբերք կանայքն երերին ընդ խունկսն 'ի խնկել զանապական մարմին։ Յայնժամ հրեշտակն աւետարանէր. յարեաւ քս պատմեցէք աշակերտացն ըզյարութիւն տն։ Իսկ նք դարձուցեալ վս ահագին տեսլեանն. պատմէին աշակերտացն ըզ ահագին տեսիլն։

Հոգւո գալստեան։ Աճածնի. խաչի. փառք։

* Սաղմոս։ * 'Ի խորոց կարդացի առ քեզ տր. տր լուր ձայնի իմում։ * Եղիցին ականջք քո 'ի լսել ըզ ձայն աղօթից 'իմոց։

Պօղոսի առաքելոյն։ * 'Ի թեսաղոնիկեցւոց Բն։

Այլ մեք պարտիմք գոհանալ զնյ յամ ժամ վս ձեր եղբարք սիրեցեալք 'ի տնէ. զի ընտրեաց զձեզ ած 'ի սկզբանէ 'ի փրկութի սրբութե հոգւոյն. և հաւատովք ճշմարտութե որ և կոչեաց զձեզ աւետարանաւս մերով. 'ի փրկութի փառաց տն մերոյ եփրկչին յի քի. * Ապա հեաև եղբարք հաստատուն կացէք և պինդ կալարուք. զաւանդութի զոր ուսարուք եթէ բանիւ. և եթէ թղթովս մերովք. * Այլ ինքն տր մեր յս քս և ած հայր որ սիրեաց զմեզ և ետ մեզ միխթարութի յաւիտենից և յոյս բարեաց. շնորհօք մխիթարեսցէ զսիրտ ձեր. և հաստատեսցէ յամ բանս և 'ի գործս բարութե

Աւետարանն։ * Ձայնիւ իմով ես առ տր կարդա

ձին ցի

127

Սաղմոս Սաղմոնեայ.

ցի. ձայնիւ իմով զտր աղաչեցի. *Ամփոփեցից առաջի նր զաղօթս իմ. և զնեղութիւս իմ առաջի նորա պատմեցից.

*Աւետարան. *Բ[illegible]. *Գ[illegible].

Զգոյշ լերուք անձանց գուցէ ծանրանայցեն սիրտք ձեր. շուայտութբ և արբեցութբ և հոգովք աշխարհականօք. և հանկարծակի հասանիցէ ի վերայ ձեր օրն այն զի իբրև որոգայթ հասանիցէ ի վր ամենեցուն. որ բնակեալ են ընդ ամ երեսս երկրի *Արթուն կացէք այսու հետև. և յամ ժամ աղօթս արարէք. զի արժանի լինիցիք զեր ծանիլ յայնմ ամենայնէ. որ լինելոց է. և կալ առաջի որդւոյ մարդոյ *Էր ի տուէ ի տաճա րին ուսուցանէր. և զգիշերն ելեալ ագանէր ի լերինն որ կոչէր ձիթենեաց. և ամ ժողո վուրդն կանխէր առնա. ընդ առաւօտն ի տաճարին լսել ի նմանէ. Էր աւետարան քարոզէ.

Վս ի վերուստ խաղաղութն և փրկութն անձանց մերոց զտր. *Վս խնդրել լինելոյ ամ նր հոգնի աղաչանաց մերոց. զտր. *Վս քաւիչ և ներող լինելոյ ի վր մեղաց մերոց. զ. *Վս թողլոյ զամ յանցնս մեր զկամս և զակամս զ. *Վս զի մի ընդ խստանս գտանիցիմք յա ւուր պատասխանատուութն մերում. զ. *Վս հո

Ք ձէր Էր

Ա․ յետոյ Ա․ ձայնը:

*Նու․ Ես մխ․ *Օ․ անձինս: *Ողորմեաց․

Նո․ ասէ․ Օ․ տղբ:

Զոհանամք զքէն տէր հայր տն մերոյ յի քի․ որ այցելեր որդւորութբ քով․ և փրկեցեր զմեզ 'ի մեքենայից սատանայի՛ զի նախանձեցաւ և եհան զմեզ պատրանօք յաւերժական կենացն․ արտասահմանելով զմեզ 'ի կորուստ՝ և ապականութի․ այլ դու բարերար և մարդասէր տր որ ոչ թողեր զմզ կատանութի թունիցն 'ի մեղ յորակս․ վն որո մահ կոչեցեր․ և հեղեր ի վր արարածոց․ զի մի անմահ մնասցէ՛ պատահեալ չարութն․ այլ բառնալով զմեզ 'ի կենաց յայսցանէ, և հատանելով 'ի մեղաց․ եղև փրկութի բարերարին պատուհասին: *Իսկ 'ի վաղճան աւուրցն այսոցիկ․ առաքեցեր զորդին քո սիրելի․ 'ի կերպարանս մահու և մեղաց․ և դատապարտեաց զմեղս մարմնով իւրով․ և կամաւոր խաչելութն իւրով խորտակեաց զօրութի թշնամոյն: *Եղև առաջին պտուղ ննջեցելոց․ և ածահրաշ յարութն իւրով հրաւիրեաց զմեզ իւր արքայութի: *Որ հաւատացեալ ծառայս քո այս մկրտեցաւ 'ի մահ քի քո․ և լցեալ զժամանակ պանդխտութն նշդահաւն կենցաղավարութն իւրոյ փոխեցաւ 'ի կեա․

սահմանադրութեն քո. *Այս որոյ աղաչեմք
զփեղ հայր մեր. միջնորդութե. մարմնոյ և
արեան որդւոյ քո խոնարհութե. թող ըզ
պարտըս սորա. զկամս և զակամս. զոր վերա
որեաց անմոռացին թշնամին պատրանօք խաբ
մամբ. զի դու միայն ես և բարերար տրես
ով յանդգնութե, 'ի դդութե ածեր զմեզ, և
այժմ զվերս սորա բժշկեա և խաղաղութե ան
ցո ընդ խաւարային իշխանութեան զի մի
զհրեանց չարութե 'ի ծառայս քո գտցեն.
*Ա.յլ ջնջեա տր զձեռագիրն ներգործու
թեց զոր 'ի սմա սերմանեցին. և տուր սմա
ճանապարհ բարի. *Բացակայ եղիցի. 'ի սմա
նէ հրեղէն սուրն. որ պահէ զճանապարհս
ծառոյն կենաց. պատկառելով 'ի փրկական
նշանէ խաչին որ զկենաց պտուղն մեզ ընծա
եցոյց. առ հաւատչեա յաւէժական կենացն
առաջնորդ. յոր ապաւինեալ ծառայս քո,
սովաւ հասցէ 'ի պահեստ իւր. յորում մեքն
ամ հաւաքեալ սպասեն մեծի հարսանեացդ.
*Յերևեալ մեծիդ այ և փրկչիդ յի քի 'ի
ձայն փողոյ մեծի. *Յորժամ սասանին տար
րեղէն արարածք. և դադարին երկինք նմա
նան լուսաւորք. թօթափին աստեղք ցոլա
նան դէտք հրեղէնք յերկնից. և երևին բա

 նակք

Ս. կուսոյ Ս. ննջելոյ.

նակք անմահից. և յակն արկեալ դատա-
որին սասանի երկիր. և բանին կնքեալ գե-
րեզմանք. և շինի հողացեալ մարմինք. և հո-
գիքն սլացեալ ՚ի բերև զարծուխս անդր հա-
սանեն. և զգենուն զանապական մարմինսն
՚ի վարկեան ժամանակի ժամանեսցեն յիւրա-
քանչիւր տեղի։ * Աղաչեմք զքեզ տէր. զծա-
ռայս քո ժամանեցո յանապատ ուրախութիւն.
և զմեզ զամենեսեան զհաւատացեալս քո ՚ի
քեզ օրհնեա հոգով և մարմնով զի արժանա-
որք լիցուք գոհանալով փառաւորելով ընդ
հայր և զորդի և ընդ սբ հոգիդ այժ

* Խաղաղութիւն ամենեցուն այ երկիրպագելոյ.

Օրհնեալ ես տր ած մեր որ ներզերեց ես ան-
դորրութի և ընդունողես հոգոց հանգու-
ցելոց ընկալ զհոգի ծառայիս քո ՚ի բարի.
և փարատեա զսուք և զտրտմութի սիրելեաց
սորա որք հեռաւեցան յուղարկել զսա. Է
երկայնամիտ Ճանապարհի. և մարմնոքն ՚ի մէ
անդառնալի ուղէ գնացուն սորա. և յաւէժ
անջատելո ՚ի սմանէ առ ժամանակ մի. մինչև
՚ի ւրեանց յուղի անդեալ յայսմ բազմածողով
ծովս ծուփ կենցաղոյս. և զշտփաւոր արտա-
սուս սոցա ընկալ քեզ ՚ի հանձոյս. և մի ՚ի զայրա-
ցուցա. և մխիթարեալ սփոփեա զքեալ սեր

Ճլտ տոր

տըստոյն գալըստեամբ շնորհի քո. և զօրացու-
ցես զտարակուսեալ ոգի սոյն. առաքմամբ
Հոգւոյդ սրբոյ. և կնքեալ պահեսցես զգերեզ-
մանս փակեալս յանուն քո. մինչև յօրն վերջ-
նում մեծ կըրկնակի գալստեանդ քո ա-
մենակարող զօրութեդ. եղեմնապատ և ձիւնա-
թաղեալ պահպանին ամ արմատք. և սերմա-
նիք թաղեալ յերկիր մեռանին. մինչև ՚ի ժա-
մանակս որոտ ընդ սոտ՝ գարննային յարութեդ
զուարճացեալ պայծառանան. զորս կարդեցեր
՚ի պաս պխոյից մերոց *Ձուկ զանաւոր կեն-
դանիքս զորս ըստ պատկերի քում գոյացու-
ցեր վն̃ որոյ խոնարհեցար ՚ի հայրական ծոցո՛
մեղ լինել պատկերակից. հացդ անմահու-
թե որո՛չ մնացեր ՚ի քո մշտընջենաւոր անմահու-
թեդ. այլ հատըդ կենդանութե զմահ յանձն
առեր զի բաղում արտասցես արդիւնս. քջեր
՚ի գերեզմանն լուծեր զերկանս մահու. և ըղ-
դժոխս կործանեցեր յերկնաւորաց և յերկ-
րաւորաց երկըրպագիս. և ՚ի սանդարամետա-
կանաց. և քեզ ամ երկիր փառօք քո. *Արդ
պահեա՛ ամենազօր տէր զ հոգի սորա առ ամ
սրբոց և սիրողաց անուան քո. և զգերեզման
ծառայիս քո. կնքեալ պահեսցես որ փակես
զնոյրս և կնքես ամենազօր աջով քո. երկինք

Ա 17 132

եւ երկնից՝ երկինք եւ երկիր· ամ̃ հաստատեալ
կան բանիւ քո· այնպէս անշարժ եղիցին կըն
իք տ՟րութե քո· ՚ի վ՟ր բնակութե սորա· եւ
պահարան ի ծառայիս քո· եւ մի խշխեսցէ մեր
ձեռնալ ՚ի սա պիղծ եւ անմաքուր դեւն որպէս
յոգի եւ ՚ի մարմին հեթանոսաց որք ոչ ունին
զծնունդ ս՟բ աւազանին, եւ զկնիքն ահաւոր
եւ պատկառելի ՚ի վ՟ր դերեզմանացն: *Մայլ
ծառայս քո· այսօր հրաւիրեալ կոչեցեր ՚ի
քոց հրաւիրողացդ, եւ հաւատացեալ ՚ի քեզ
՚ի կենդանութե խրուում թաղեցաւ ընդ քեզ
մկրտութե՟ ՚ի մահ· եւ սերմանեալ պահեցաւ
՚ի քէն· եւ կոչեցեալ յերկիր դարձաւ: *Լուր
աղաչանաց մերոց մարդասէր տ՟ր, եւ թող զա՟մ
մեղս սորա զոր մեղաւ· եւ քաւիչ լեր ա՟մ սղա
լանաց սորա եթէ կամաւ թէ ակամայ· եթէ
բանիւ եւ եթէ գործովք զա՟մ կամս չարին
պատառեա եւ զձեռագիր մեղացն ջնջեա տ՟ր
եւ զպարտ հնութե լուեա· զի անպատկառ լիցի
՚ի մեծի աւուրն որոտ ընդ սոս հաւօրէն ՚ի
վերջին պահպանեցելոցն· ընդ առաջ վերա
նալ քեզ նորափեսաւր արփիափայլ հրաշիւք
զարդարեալ ՚ի զարդ անկողոպտելի: *Յոր
ժամ գաս ա՟ծդ ՚ի մէջ ա՟ծացելոց բաժանել
եւ որոշել զպատիւս զանազանեալ սիրողաց

բոց. և զմեզ զամենեսեան զհաւատացեալսք 'ի քեզ արժանաւորեա զայս ահաւոր և զսոսկալի օրս հանապազ տպաւորել առաջի աչաց մերոց, և յամ սգալի և պատրողական կենցաղավարութենէս պատսպարեա զմիտս և զգայարանս մեր. * Պատկերացո տր զանհրաժեշտ գալուստ քո. առաջի աչաց մերոց. * Դու տր քաղցրութբ քո. քաւեա զմեզ 'ի մեղաց մերոց. և 'ի հանդերձեալ դեհենէն փրկեա զմեզ. և ժամանեցո զամենեսեան արժանապէս հանդիպել քում գալստեանդ ամենազօրութ տր. * Նորոգեա զմարմին խոնարհութեան մերոյ ը անեղծ փառաց քոց քս ած մեր, ընդ որում քեզ հօր միանգամայն և հոգւոյդ սրբոյ վայելէ փառք իշխանութի և պա.

Աղօթք [illegible] Յ[illegible] Օ[illegible] ի [illegible].

Յօղդ որ 'ի քոյդ կողէ ցօղեալ բժշկեցէ զհանգուցեալսն. իջցէ ի հող մահու նոցին և բուսուսցէ օրն վերջին. կենդանարար ձայնիւդ քո կոչեա զնոսա 'ի կեանս քո. և դասեցո ընդ արդարոցն երգել քեզ փառս ը զուարթնոցն. Ածեալ բնութիւս կենաց ունող դարձոյց յանցանք 'ի մահու հող. իսկ անմահիդ մեռելութի շնորհեաց դարձեալ զանմահութի զոր սեն ը քեզ թաղեալ մահուամբ աւազանին մկրտութբ. յորոյ ը քեզ քոյին փառաց արե

 դա

134

[illegible]

գաւթին նման լուսաւորիլ փայլեն արդարքն յար քայումն եւ ծագման որքն ի հանգստեան. մար տիրոսքն պսակին եւ կուսանաց լապտերք վա ռին. դասեցո որ ... նոյնին որ զքեզ ած խոս տովանին. արդարութե մի դասեցին այլ գթու թե վերքառեսցին. Քո անպատում խնար հութեդ որ թողեցար մեղուցելոց. եւ յարու ցեր յորդւոց մարդկան որք հաւատովն ի քեզ ննջեցան. յորոց եւ զմեզ արդարութե եւ զննջե ցեալսն ողորմութե. զի կենդանեացս բերո նով տացուք քեզ փառս ընդ հօր հոգովդ.

Հոգոցն հանգուցելոց. *Ա... հոգոցն հան. Քրիստոս որդի այ. *Հայր մեր որ յերկինս. *Լուօրհնեսցին գերեզմանն. որ գրեալ է ի կարգ թաղմանն.

Ապա. Երբն առաքն ելեալ ի գերեզմանն. եւ սեն զմ բերեալ ի բուն. *Հ... գրեալ է ... *Ա... ... ... գրեալ է ի ... ... *Ի... *Յ... *Ա...

ԱՅՍՊԷՍ ԱՍԷ ՏԷՐ ԳԱՄ

ժողովել զամ ազգս. եւ զլեզուս. եւ եկեսցեն. եւ տեսցեն զփառս իմ. եւ թողից ի վե նց նշանս եւ առաքեցից ի նոցանէ փր կեալս յազգս ի թարսիս. եւ ի փուդ. եւ ի մո

ձլե սոք

Նոյն Առաւօտու.

սոք և ի Թոբել. և յԵլլադա. և ի կղզիս հեռաւորս: * Որոց ոչ իցէ լուեալ զանուն իմ, և ոչ տեսեալ զփառս իմ: * Եւ պատմեսցին զփառս իմ, և զանուն իմ՝ ի մէջ ազգաց: * Եւ ածցեն եղբարս իւրեանց յամ ազգաց պատարագս Տն հեծեալս կառօք հանդերձ պատրաստական երիվարօք. և հովանոցօք ՚ի սբ քաղաքն Երուսաղէմ ասէ Տր:

Պօղոսի առաքելոյն ՚ի Թեսաղոնիկեցւոց թղթոյն է ընթերց:

Ո՛չ կամիմ եղբարք եթէ ոչ գիտիցէք վասն ննջեցելոցն. զի մի տրտմեսջիք որպէս և այլքն որոց ոչ գոյ յոյս. եթէ հաւատամք եթէ Յս մեռաւ և յարեաւ նոյնպէս և Այ զննջեցեալսն ՚ի ձեռն Յի ածցէ ընդ նմա * Զայս ասեմք Տն բանիւ. եթէ մեք որ կենդանիքս մնացեալ եմք ՚ի գալստեան Տն ոչ ժամանեմք ննջեցելոցն: * Զի ինքնին Տր հրամանաւ հրեշտակապետին և ՚ի փող Աստուծոյ իջանէ յերկնից, մեռեալք ՚ի Քրիստոս յարիցեն յառաջագոյն: * Ապա և մեք որ կենդանիքս մնացեալ իցեմք. նոքօք հանդերձ յափշտակեսցուք ընդ առաջ Տն յօդս: * Եւ այնպէս յամ ժամ ընդ Տն լինիցիմք: * Այսու հետև մխիթարեցէք զմիմեանս բանիւքս այսոքիւք: * Ալէլուեա: Ալէլուեա

Հոգի քո Տր և բարի առաջնորդեսցէ զինձ ՚ի յերկիր ուղիղ: * Վասն անուան քո Տր կեցուսցես զիս. արդարութեամբ քով հանցես ՚ի նեղութենէ զանձն իմ:

Նորին Մարտի։

*Մաթէոսարանս, *Բաշ. *Ցուհանս,

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ մինչ առ ձեզ եմ. Իսկ մխիթարիչ Հոգին սուրբ զոր առաքեսցէ Հայր յանուն իմ՝ նա ուսուսցէ ձեզ զամ. և յիշեցուսցէ ձեզ. զամ զոր ինչ ասացի ձեզ։ *Զխաղաղութի թողում ձեզ. զխաղաղութին զիմ տամ ձեզ։ *Ոչ որպէս աշխարհս տայ ես տամ ձեզ մի խռովեսցին սիրտք ձեր. և մի զանգիտեսցին։ *Լուարուք զի ասացի. եթէ երթամ և գամ առ ձեզ։ Եթէ սիրէիք զիս՝ ապա ուրախ եղեալ էիք. եթէ ես առ Հայր երթամ. զի Հայր իմ մեծ է քան զիս։ *Եւ այժմ ասացի ձեզ մինչև եղեալ. զի յորժամ լինիցի հաւատասջիք։ *Ոչ և այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ. գայ իշխան աշխարհիս այսորիկ. և յիս ինչ ոչ գտանէ. այլ զի ծանիցէ աշխարհ. եթէ սիրեմ զՀայր։ Եւ որպէս պատուիրեաց ինձ Հայրն այնպէս առնեմ. Յարիք գնասցուք աստի։

*Յո- *Մաշէ. *Զաղին.

ՏԷՐ ՅՈՅ յաւիտենական. և թագաւոր ամենայն որ ստեղծեր զմարդն 'ի հողոյ. և եթէր զնա 'ի դրախտին փափկութե գործել զնա և պահել և պատուիրանադրեցեր կալ ընդ հրամանի քում։ *Իսկ բանսարկուն. սատանայ. պատրողական բանիւք խրատեաց զնա խաբմամբ ըմ- ծեալ զծածկին հրամանաւդ. և նա ունէր դիր

Ձէ եղեալ

եղեալ չարին, արտաքսեցաւ ՚ի լուսեղէն փա
ռացըն. և փոխանակ անմահութե մահու եղե
ժառանգաւոր ըստ արդարական հրամանին զոր ասա
ցեր եթէ հողէիր և ՚ի հող դարձիս։ Այլ յայն
մօրէ տէր արարածք ոչ կարացին. հնացուցա
նել զհրամայեալն ՚ի քէն. * Այլ արդ տր ած
ողորմած և մարդասէր. հայեաց ՚ի ծառայս քո
որ ելից զկեանս իւր զերկրաւոր, և ըստ հրա
մանի քում դարձաւ ՚ի հող. * Այսն որոյ
աղաչեմք, զմարդասիրութիւնդ քո ընկալ
ըզ հոգի սորա. և խառնեա ՚ի դասս
հրեշտակաց. և դասաւորեա ընդ սրբս քո. և
արժանաւորեա գոհանալով փառաւորել
զհայր և զորդի և զսուրբ հոգի այժ.

Խաղաղութիւն ամենեցուն. այ երկիր պագեսցուք.

Օրհնեալ ես տր ած մեր. յոյս ամ արարա
ծոց. որ նստիս յաթոռս քերովբէական. և
բարեբանեալ երկիր պագիս յերկնաւորաց.
և երկրաւորաց. որ կոչեցեր զծառայս քո. ՚ի
հանդերձեալ կեանսդ՝ զոր խոստացար ամ
հաւատացելոց քոց. գթա ՚ի ստեղծուածս
ձեռաց քոց և հանգո զհոգի սորա. ՚ի խո
րանսըդ լուսոյ. բարեխօսութե մօր քո սրբոյ
կուսին մարիամու. * Իւր պաղատանաց ժո
ղովրդեանս որք հայցեն ՚ի քէն զթողութի

Նոյն Նուագն.

մեղաց իւրեանց. *Զի դու ես Աստուած արդա-րոց և մեղաւորաց. փառք սրբոց և հան-գիստ աշխատողաց. *Ընկալ զհոգիս ննջե-ցելոց մերոց ՚ի տեղիջ լուսոյ և հանգստեան ՚ի թիւս սրբոց. և ՚ի համարս արդարոց. և հանգո զոսա ՚ի գոգն աբրահամու. ընդ յոյժ պայծառացեալ սրբոցն. *Եւ զմեզ Տէր արժա-նի արա հասանել մասին ժառանգութեան սրբոցն ՚ի լոյս զի ընդ նոսին միշտ գո-հանալով փառաւորեսցուք զՀայր.

Հոգւոյն հանգուցելոց. *Ս՜ հանգուցեա Եւ այլ. օրհնէ զգերեզմանն որ գրեալ է ՚ի կարգ Թաղմանն.

139

[illegible]

[illegible]

Բարոզ:

Լս ի վերուստ պաշպանութի առ ի
տնէ անձանց մերոց . և հաճոյական
աղօթս առաքելով . զտր : *Աս
ընդունելոյ տն զհոգի հան-
գուցելոյս . զտր աղա : *Աս թողլոյ սմա .
զյանցանս իւր զկամա և զականա . զտր : *Աս
արժանի լինելոյ սմա խաղաղութե և մեծա-
յուսով սպասել տնա գալուստ փառացն . զտր
Աս քաղցրաբարբառ լսելոյ սմա . զահաւոր
ձայնն . եթէ արիք աւհագայ քս . զտր : *Աս
համարձակապէս տեսանելոյ սմա զանապա-
կան և զանստուեր լոյսն . զ : *Աս աջալըջու

Տղայական Մանկանց։

Թէ եւ առանց ամօթոյ․ կալ սմա առաջի ար դար դատաւորին քո․ զոր․ *Ա՜ տալ սմա տեղի 'ի հայրական ինամոցն յառաջեա գաւ դաստուն․ զոր․ *Ա՜ լսելոյ սմա զերանաւէտ ձայնն․ եթէ եկայք օծնեալք հօր իմոյ․ 'ի տեղի հանգստեան․ զոր․ *Ա՜ պարգեւել սմա զերկնային զբօսական կենաց եւ անմահու թն․ զոր․ *Ա՜ հրեշտակի խաղաղութե առան դելոյ զհոգի սորա․ զոր․ *Ա՜ առաքման շնորհաց մեծ եւ ամենազօր աջոյն քո 'ի հոգա ւորութեան յարկ տապանի սորա․ զոր․ *Ա՜ կնքելոյ զգերեզման խաչիւն մինչեւ 'ի գա լուստն իւր երկր․ զոր․ *Ա՜ առաքելոյ ըղ շնորհս հոգոյն սրբոյ 'ի խորոտ լուսաց անուան իւրոյ․ զ․ *Ա՜ միսիթարելոյ զվշտանդեալսն սրտիւք 'ի ձեռն ողորմութե իւրոյ․ զոր․ *Ա՜ պահելոյ զմնացորդս սորա յամ չարեաց սատա նայի․ զոր․ *Ա՜ հոգոյն հա․ *Յաւէս մա քան Տ․ *Օ՜ անձինս մեր․ *Ողորմեաց․

*Նա հանգուցանէ ․․․ *Օ՜ ․․․

Մաւրք ես Տր Այ մեր որ բնակեալդ ես 'ի յերկինս․ եւ բարերանիս 'ի սրբոց քոց եւ քաղցրութ ինամես զարարածս քո․ որ ըն տրեցեր քեզ յամ ազգաց ժողովուրդ մբ․ եւ խոստացար զանանց բարութիւն․ *Ընկալ մարդասէր տր զհոգի ալայիս այսորիկ ՃԷ սէս քո․ ընդ այնոսիկ որ յաւիտենից հաճոյ

Ձեա եղեն

[illegible] [illegible]·
եղեն քեզ· *Օ՛րհնեալ ես Տ̃ր Ա̃յ մեր,
և քեզ վայելէ փառք իշ·

[illegible] ամենեցուն [illegible] երկիր պագանեսցուք·

Օրհնեալ ես արդարադատ և ողորմած Ա̃ծ որոյ ճշմարտութիւնդ անպատում է· և ողորմութիւնդ ոչ գո՛ թիւ· որ վ̃ս մարդասիրութե քո· լուծեր 'ի հողոյ զշնչաւոր մարմինս· ըղ պատրեալս 'ի բանսարկուէն ասելով հող էիր և 'ի հող դարձցիս· ըստ որում խոնարհեցաք 'ի ծերոց' մինչև 'ի տղայս և յերկիր մածեան մէջք մեր· *Նաև վ̃ս բազում ողորմութեն քում· խոնարհեցար մարդասէր Տ̃ր· նորոգել զմարմին հոգևոր· առաքեցեր զուլինքնին միածինդ հօր· և տպաւորեցեր յանձին քում կամաւորութ̃բ զմեր մահս զի տացես մեզ զքո անմահութիւնդ իջեր 'ի գերեզմանն· համարեցար ը̃ մեռեալս և յարուցեալ համբարձար յերկինս· և զսիրելեաց քոց զմարմին խոնարհութե նց· տնկակից և կերպարանակից առնել խոստացար մարմնոյ փառաց քոց յերևել յայտնութե քո, 'ի փող յետին յորժամ գայցես տալ վարձս սիրողաց քոց· *Աղաչեմք զքեզ Տ̃ր արա զմա արժանի· փառաւոր յարութե ընդ արդարս քո· յաւուր այնմիկ հանդիպել քեզ զուարթ երեսօք ը̃

Տէրունական Առնելոյ:

սէր քո. և ընդ նոսին գոհութիւն փառաւորել զհայր և զորդի: *Սաղմոս.* Համբարձաւ մեծ վայելչութիւն քո ի վերոյ քան զերկինս. ի բերանոյ մանկանց տղայոց ըստնդեայց հաստատեցեր զօրհնութիւն: *Վասն թշնամեաց քոց Տէր. զի եղծցես թշնամին և հակառակորդն: *Ընթերցուած յեսայեայ մարգարէէ:*

Ահաւասիկ Տէր Աստուած մեր յոր յուսացեալ էաք և սպասէաք սմա, սա ապրեցուսցէ զմեզ. զի սա է որում սպասէաք սմա ցնծասցուք և ուրախ լիցուք ի փրկութեան մերում և տացէ մեզ հանգիստ ի լերինն որ բուն է իւրոյ. և մնացէ ի նա ժողովուրդ. որ պահէ զուղղութիւն և զճշմարտութիւն. վերակացու ճշմարտութեան, և պահէ ըզ խաղաղութիւն. և արդ մխիթարեցից զձեզ առէ տր յամ տրտմութեանց ձերոց:

*Սրբոյն. *ՊԱՒՂՈՍԻ *Թղթոյ Հռոմայեցւոց
*Լուսաւորչէ: *Առաքելոյ.

Եթէ մեք որ կենդանիքս մնացեալ եմք ի գալըստեան տն նոքօք հանդերձ յափշտակեսցուք ամպօք ընդ յառաջ տն յօդս. խառնեալ ի գունդն քն. թռուցեալ ի թռիչս երագութեանց ի լուսափետուր և ի սպիտակ երամս աղաւնեաց որ առին և կերպարանեցին յանցինս իւրեանց զկերպարան

ձխդ

րան

րան որդւոյն Այ. որ երեւեցաւ նմա Եղնոյն
պատուիրեաց մեզ լինել. զի բուսուսցէ ար
դարոց Թեւս հոգւոյս խառնեալ ի գունդս
Աճական. * Արդ զարմացեալ զօրք վերին
լուսեղէնք. յորժամ տեսանիցեն ըզ Նորք նա
գունդ սրբոց մարմնականացն. զի առ մր ի
ներքուստ Թռուցեալ դնասցեն. * Ով են
սոքա իբրեւ ամպս Թռուցեալ են. եւ իբրեւ
աղաւնիս ձագախառն երամովն գան մր.
ապա լուիցեն ի մնէ պատասխանի. եթէ սո
Գ քա որ յիս յուսացեալ են տարայց զնոսա ի
լեառն սրբութե իմոյ. եւ ուրախ արարից
զնս ի տաճարի իմում.

* Պօղոսի Առաքելոյն եբրայեցւոց ընթերցուածն է.

Այլ մատուցեալ էք ի սիոն լեառն ի [քաղ]աք
այ կենդանւոյ յերուսաղէմ յերկինս. եւ ի
բիւրաւոր բանակս հրեշտակաց. եւ յեկեղե
ցիս անդրանկաց կատարելոց յերկինս եւ առ
դատաւորն ամենեցուն ած. եւ յոգիս արդա
րոյն կատարելոց. եւ ի նորոց կտակարանաց
միջնորդն յս. եւ ի հեղումն արեան նր որ ա
ռաւել խօսի քան զհաբելին. զգոյշ լերուք
գուցէ հրաժարիցէք յայնմանէ որ յերկրին
հրաման տայր. որ չափ եւս առաւել մեք եթէ
մեք երկնաւորէն Թիկունս դարձուցանեմք
որո ձայն զերկիր շարժեաց յայն ժամ. եւ այժմ

խոստացեալն է և ասէ միւսանգամ շարժեցից ոչ միայն զերկիր այլ և զերկինս. այլ միւսանգամ յայտ առնէ զշարժելոցն. իբրև զեղելոցն փոփոխումն. զի հաստատունն կացցեն անշարժք.

*Ալէլուեա. *Դատ արա՛ ինձ ած և իրաւ արա ինձ 'ի դատաստանի իմում. *Յազգէ որ ոչ է սբ իմարդոյ մեղաւորէ փրկեա՛ զիս.

Աւետարան ըստ. Մարկոսի.

Եւ մատուցանէին առ նա մանկտի զի ձեռն դիցէ նց. և աղօթս արասցէ *Իսկ աշակերտքն սաստէին այնոցիկ որ մատուցանէին. իբրև ետես յս բարկացեալ սաստեաց նց և ասէ. Թոյլ տուք դոցա գալ առ իս. և մի՛ արգելուք զդոսա. զի այդ պիսեացդ է արքայութի այ. *Ամէն ասեմ ձեզ որ ոչ ընկալցի զարքայութիւն այ 'իբրև մանուկ ոչ մտցէ. և առեալ զնա՛ 'ի գիրկս ձեռն եդ 'ի վերայ և օրհնեաց զնոսա.

Մն ուղղելոյ ընթացս մեր 'ի ճանապարհս խաղաղութե. զքր աղա՛. *Մն ցրելո՛ 'ի մէնջ զամ խորհուրդս չարին. զքր. *Մն պարգեւելո՛ մեզ յառողջ խորհուրդս և առաքինի վարս. զքր. *Մն պահելոյ զմեզ քո հովանեաւ ամենազօր աջովն իւրո՛. զքր. *Մն խորտակելոյ զհակառակորդն վաղվաղակի ը̃ ոտիւք մերովք. զքր. *Մն հոգոցն հանգուցելոց.

*Եւ ևս. *Զանձինս. *Ողր.

145

Տեառնընդառաջ Սաղմոսս.

*Սու ասէ. *Օրհնութ.

Յոյս մեր և ապաւէն ՚ի Քս Սբ որդի Այ ճշմարիտ. *Ճառագայթ լուսոյ. կեանք ՚ի կենաց հօր անհաման և բան. Լոյս ՚ի լուսոյ բղխեցեալ հօրից և պատիճ վե-րոց մերոց. որ ոչ խոտան կամ դարձ համբեցար առնուլ զմանկունս ՚ի գիրկս քո և օրհնել զնս և ան սուտ հրամանաւ ասացեր այդ պխացդէ արքայութիւն երկնից. արդ ՚ի ձեռն բանիդ այդորիկ. ընկալ զսա յարքայու-թիւն քում. և գրեա ՚ի գիրս աշատան որդէ-գրելոցն ՚ի քեզ զի դու սէր և արարիչ. և քո սէր անուանիդ փայլէ փառք ՚ի չնա.

Խաղաղութիւն ամենեցուն. Այ երկիր պագեսցուք.

Որդի Այ և բան հօր. որ վն մեր աղա-ցար ՚ի սրբոյ ՚ի կուսէն մարիամա սրբելով զողջացեալսն ՚ի ձեռն աւազանին սրբութե զի որք մկրտեալ լուսաւորին անուն որդէ-գրութեն պատուին զոր պատրաստեցեր հաւա-տացելոց, ՚ի ձեռն առաքելական շնորհին. *Սու թէ մկրտեցէք զնս յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ. *Արդ ընկալ զլու-սաւորեալս ՚ի քեզ և զհաղորդեալս մարմնո և արեան քո անապական. և խառնեա ՚ի սէր կատարեալ մանկունս. որք ոստօք արմա-տնոք օրհնէին զգալուստ քո յաշխարհս. *Սու զմեզ արժանաւորեա ամային տեսլեան

Ձեռ յա-

յաւուրն կատարածի. զի սովաւ հանդերձ փառաւորեսցուք ըզ Քրիստոս Ած մեր. Հօրդ քո հանդերձ եւ ամենասուրբ Հոգւոյդ այժմ:

Սաղմոսաց ասեղ. գանձ. Դձ. ձայն երգ. տէրն յաղթ. գիտ ՚ի վերըն ասա. *Աւետարանին յիշեցէք. *Ճաշոյն.

Գ. Ա. *Սնունդ ած: գիտ ՚ի ծննդ յորդն.

*Ընթերցուած. *Յակոբայ.

Արդարքն յաւիտեան կեցցեն. եւ ՚ի տեառնէ վարձք նց եւ խնամք նց ՚ի բարձրելոյն. վասն այնորիկ ընկալցին զվայելչութիւն ՚ի տեառնէ. եւ աջով իւրով հովանի լիցի նց. եւ առցէ զսպառազինութեան զնախանձն:

*Ընթերցուած. *Յեսայեայ մարգարէէ.

Այսպէս ասէ տր. աչաւասիկ ես դարձուցանեմ ՚ի դուստր իբրեւ զգետ խաղաղութն եւ ՚իբրեւ զհեղեղատ հորդեալ զփառս հեթանոսաց. եւ զմանկունս դոցա ՚ի վերայ ուսոց իւրեանց բարձեալ բերիցեն. եւ ՚ի վերայ ծնկաց իւրեանց գրգուիցեն որպէս մայր զմանուկ իւր գրգուիցէ. այնպէս գրգուեցից զձեզ. եւ յերուսաղեմ մխիթարեսջիք. եւ խնդասցեն սիրտք ձեր. եւ ոսկերք ձեր իբրեւ զդալարի զուարճասցին. եւ ծանիցի ՚ի ձեռն տն եր կիւղածաց իւրոց. եւ սպառնասցի անհաւատիցն ՚ի կորուստ:

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի կորնթացւոց թղթոյն է ընթեր.

Մինչ տղայն էի իբրեւ զտղայ խօսէի. իբրեւ զտղայ համարէի. այլ յոր ժամ եղէ այր զտղա յինէ

ու

Տղայութեան Առաքելոյ.

ութն ի բաց խափանեցի. այժմ տեսանեմք ի բրեւ զհայելի օրինակաւ. այլ յայն ժամ դէմ յանդիման. այժմ խելամուտ եմ փոքր ինչ. այլ յայն ժամ գիտացից որպէս եւ նոյն ծանեաւ զիս. Բայց արդ մնան հաւատք. յոյս. սէր. սոքա երեքեան. եւ մեծ քան զսոսա սէրն է. զհետ երթայք սիրոյ. եւ նախանձաւոր լերուք հոգեւորացն զի եւ դուք մարգարէանայցէք.

Ալէլուիա. *Կարդացին արդարքն առ Տէր. եւ Տէր լուաւ նոցա. յամենայն նեղութենէ նոցա փրկեաց զնոսա. *Մերձ է Տէր առ այնոսիկ որք մաշեալ են սրտիւք. եւ զխոնարհս հոգւով կեցուցանէ.

*Աւետարան. *Մատթէոսի.

Յայնմ ժամանակի պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. *Գոհանամ զքէն Հայր Տէր երկնի եւ երկրի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց եւ ի գիտնոց. եւ յայտնեցեր տղայոց. *Այո Հայր զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի քո. Ամենայն ինչ տուաւ ինձ ի Հօրէ իմմէ եւ ոչ ոք ճանաչէ զՈրդի եթէ ոչ Հայր եւ ոչ զՀայր ճանաչէ եթէ ոչ Որդի եւ ում Որդին կամիցի յայտնել. *Եկայք առ իս ամենայն աշխատեալք եւ բեռնաւորք եւ ես հանգուցից զձեզ. *Առէք զլուծ իմ ի ձեզ եւ ուսարուք յինէն. զի հեզ եմ եւ խոնարհ սրտիւ. եւ գտջիք զհանգիստ անձանց ձերոց. զի լուծ

Ձիը իմ

Տղայաթաղ Կանոնին։

իմ քաղցրէ և բեռն իմ փոքր ոգի։

*Քարոզ *Վս͞ս հրաժարելոյ անձանց ննջեցելոյս. զՏ͞ր։ *Վս͞ս քաւութեան և թողութեան յանցանաց սորա և մեր ամենեցուն. զՏ͞ր։ *Վս͞ս առաջնորդելոյ սմա յանսասուեր օթեվանն՝ զոր պատրաստեաց որդին միածին ՚ի տուն հօր իւրոյ. զՏ͞ր։ *Վս͞ս լսելոյ սմա զձայն երանաւէտ փողոյն. և վերանալ ընդ առաջ փրկչին զՏ͞ր։ *Վս͞ս արժանի լինելոյ սմա դասուն յաջակողմեան դասուն. զՏ͞ր. *Վս͞ս հոգւոյն հա.

*Եւ ևս։ *Զանձինս։ *Ողորմեա։

*Եւ ասէ։ *Օ աղօթս։

Փառք քեզ թագաւոր յաւիտենական՝ Ա͞ծ և արարիչ բոլորից գոյութեանց. հայր Տ͞ն մերոյ Յ͞ի Ք͞ի. քեզ խոնարհեցուցանեմք զծունր սրտից մերոց. Ա͞մ հաւատացեալքս. և աղաչեմք զամենա Ս͞բ զերրորդութիւն. հանգո՛ զհոգի տղայիս այսորիկ. ՚ի ժառանգութի երկնից բարութե. և ՚ի թիւ այնոցիկ որք կարգեցան յաջակողմեան միածնի քո. յորժամ գաս յերկնից ՚ի պատրաստ բնակութէ քումէ. յայնմաւուր բազմագութեան. դթայ ՚ի գինս արեան միածնի քո Տ͞ն մերոյ Յ͞ի Ք͞ի. որ նորոգեաց զտիեզերս կամաւոր խոնարհութեամբն իւրով. ընդ որում գոհութի և փառս վեր առաքեսցուք քեզ հօր ամենակալի. և հոգւոյդ սրբոյ այժմ.

Խաղաղութիւն ամենեցուն Ա͞յ Երկիր պագեսցուք.

Տէրունեան Աւուրց։

Քեզ երկիր պագանեմք. եւ զքեզ աղաչեմք եւ ՚ի քէն հայցեմք՝ որ իշխանդ ես եւ տէր ըմպանանելոյ եւ կեցուցանելոյ. հարկանելոյ եւ բժշկելոյ. անմռաց գթութ֊ք. եւ անքաւ մարդասիրութ֊ք. գթա ՚ի վ֊ր ամ֊ հաւատացելոց ննջեցելոց տղայոց. մանաւանդ որ այժմ հանգուցեալն. ընկալ զսա ՚ի լուսեղէն խորանսն ք֊ երջանիկ տղայոցն՝ որք վ֊ն քո փոխանակեցան։ Եւ մեզ հաւատացելոցս՝ յուղարկաւորացս. շնորհեա հոգի զգաստութ֊. կանխել միշտ ՚ի սէր քո եւ թողութ֊ն գտանել ՚ի քէն. եւ գոհանալով փառաւորել զհայր եւ զորդի եւ զսբ֊ հ։

*Առաջնորդ անեղ գանձ երգ. ասա։

Հոգւոց հանգու։ *Ս֊ր հանգուցեալ։ *Բա֊ որդի այ։ *Հայր մեր որ։

Եւ ՚ի ճանապարհին ասեն շարական. Ա֊Կ. Պահպանեսցէ զմեզ։ Պետ իմ։ *Հանգիստ ասեն. Աւետարան։ Օ ճանապարհս իմ ... ։ *Ա֊ ... ասա։ Հոգւոյ ասա. եւ մինչև ՚ի գերեզմանն ասեն. շարական. Բ֊Զ. Ողորմեա ... ։

Եւ դնեն ՚ի գերեզմանին։ Եւ ասեն ... ։ Պարտ ... ։ շարական ... ասա։
*Ընթերցուած։ *Յեսայեայ։ *Մարգարէէ։

Այս պէս ասէ Տ֊ր ոչ եւս եղիցի քեզ արեգական լոյս տուընջեան. եւ ոչ ծագումն լուսնի տացէ քեզ լոյս ՚ի գիշերի. այլ Տ֊ր եղիցի քեզ լոյս յաւիտենական. եւ փառքն քո

Ձ֊Ե Ածէ

150

Տօնակատարութիւն Ամանորոյ.

Ահա ոչ մտցէ քեզ արեգակն և լուսին 'ի քէն ոչ պակասեսցէ զի եղիցի քեզ լոյս յաւիտենական և եղիցի հանգիստ քո պատուով.

*Ի Կատարածութենէ սրբոյ *ԳՐԻԳՈՐԻ *ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ, մերոյ ասացեալ.

Ամենեքեան որք տեսանիցեն զարգարն. ճանաչիցեն և ասիցեն. եթէ նքեն զաւակք օրհնեալք Այ. Ուրախութբ ուրախ լիցին 'ի Տր. *Գոհարձեալ ասէ ցնոսա եղիջիք ուստերս և 'ի դստերս. և գտութք արարչական խնամոցն յուղեսցին ըստ մարգարէին որ ասէ. ոչ գթա հայր 'ի վր որդոց իւրոց այնպէս գթասցի Տր յերկիւղածս իւր. Օ 'ի այժմ յուսով հայելով զայս ամ. իբրև 'ի հայելի տեսանեմք. և առա դէմ յանդիման և 'ի նոյն պատկեր նորոգիմքփառօք 'ի փառս. Պօղոսի առաքելոյն Եբրայեցւոց ընթերցուածն.

Արդ որով հետև մանկունք հաղորդեսցին մարմնոյ և արեան. և ինքն իսկ մերձաւորութեն կցորդ եղև նոցունց. զի մահուամբն իւրով խափանեսցէ զայն. որ զիշխանութիւն մահուն ունէր. այսինքն սատանայ. և ապրեցուսցէ զայնոսիկ որ մահուն երկիւղիւ հանապազ կային վտարանդեալք 'ի ծառայութեան զի ոչ երբէք զհրեշտակաց բուռն հար

ԶԾա կանէ

151

Տղայոցն Սպանելոյ.

կանէ. այլ զզաւակէն աբրահամու բուռն
հարկանէ. ուստի պարտէր նմա ամե. եղբարց
նմանեալ զի ողորմած լեցի և հաւատարիմ
քահանայապետ. յածայկոյս կողմանէ անտի
առ ՚ի քաւելոյ զմեղս ժողովրդեանն. զի
որով ինքն չարչարեցաւ՝ զփորձ առեալ
կարողէ և փորձանաւորացն օգնական լինել.
Ալէլուիա. *Օրհնեցէք մանկունք զտր.
և օրհնեցէք զանուն տն. *Եղիցի անուն
տն օրհնեալ այսմ հետէ մինչև յաւիտեան.

*Աւետարան որ ըստ Մատթէոսի.

Յայն ժամ իբրև ետես հերովդէս
եթէ խաբեցաւ ՚ի մոգուց անտի.
բարկացաւ յոյժ և առաքեաց կոտորեաց զամ
մանկունս որ էին ՚ի բեթղեհէմ. և յամ սահ
մանս նր. յերկեմենից մինչև ՚ի խոնարհ ըստ
ժամանակին զոր ստուգեաց ՚ի մոգուցն *Յայն
ժամ կատարեցաւ ասացեալն ՚ի ձեռն երեմիայ
մարգարէին որ ասէ ձայն գուժեաց ՚ի հռամ
լալումն և ողբումն յոյժ *Հռաքէլ լայր զորդիս
իւր և ոչ կամէր միսիթարել զի ոչ էին.

Քարոզ Մն ասացելոյ. Նա ասէ Օ ազդր.

ՏԸ ՈՐ ամենակալ բարերար և բազում
ողորմ. որ հոգոցես ըշտեմարան. և արա
րիչ մարմնոց. որ մարդասիրաբէս գթացար
յազգս մարդկան և առաքեցեր զմիածին

ձծէ որդի

Տշայէաբաղ Աւանելոյ։

որդւոյ քո․ որ աղաչացաւ յամենա մբ կու
սէն մարիամայ․ և փրկեաց զմեզ յանիծիցն
և նորոգեաց հոգւովդ քո սրբով․ և ազատեաց
յիշխանուէ խաւարի․ և խոստացաւ կեանս
անմահութե․ ո՛րդ բարեգութ Տր̃․ որ մբ
դես կենաց և մահու՝ դատաւոր կենդա
նեաց և մեռելոց․ և ամ կարողես հզօր զօրու
թբ քով գթա որ ողորմութբդ քո ՚ի ննջե
ցեալ տղայս այս զոր փոխեցեր աշխարհէս․
արժանի արա զսա լինել ժառանգորդ երկ
նից արքայութեդ․ զի դու ես արարիչ
յամ․ որ անփոփես զհոգի և զշունչս մար
դկան․ և դարձեալ նորոգես ամ և կամիս
խորին քո տեսչութբդ․ ընկալ զհոգի սորա
ընդ մանկունսն․ որ վ՟ա անձառ տնօրէնու
թե մարմնի քո փոխանակեցան․ և արժանի
եղեն հոգևոր թևօքն արագաթռիչ ելա
նել ՚ի կամարս լուսեղէնս․ և հանգչիլ ՚ի գո
գըն աբրահամու․ ընդ այլ մբս․ որդ ամէն
ողորմ որ մարդասիրապէս հան սմա ման
և բաժին․ ըք այնոսիկ որ յամ զօրուէ և՚ի մօրց
իւրեանց սիրեցին զքեզ․ և հաճոյ եղեն որու
թեդ քո գործօք իւրեանց բարեօք լինել
ժառանգակից ընդ սիրելիս քո փա
ռաւորելով զհայր և զս։

* Խաղաղաբերան տնեցան այ Երկիր պագեցաւ․

Տր̃ ես երկնի և երկրի․ որ զամ արարածս
յոչընչէ արարեր․ առեր հող յամենա մբ
ձեռն քո

15-3

Տաղ յարութեան Մանկանց.

Եւ արարեր զմարդն · եւ անուանեցեր զանուն
նր ադամ · ըստ պատկերի քում · եւ ըստ նմա
նութե · արարեր զնա · եւ մն յանցանաց նր ·
հաներ զնա 'ի դրախտէն փափկութե · ասելով
հողէիր եւ 'ի հող դարձցիս · եւ մահ ը ամ
տիեզերս տարածեցաւ · եւ աշխատաւորիկ ծա
ռայս քո որ դարձաւ 'ի հող ուստի առաւ ը
բանի քում · մն որոյ աղաչեմք զքեզ տր ·
բարերար · առաքեա ըղ հոգիդ մբ 'ի հողս
այս եւ 'ի տապանս · եւ օրհնեա զննակութի ծա
ռայիս քո · եւ հոգւոյ սորա · առաջնորդեա յեր
կիր ուղիղ 'ի հարսանիսն անապական · ընդ
բազմելոցն ուրախութե 'ի յառագաստն իմաս
տուն կուսանաց · յօթեվանս արդարոց քոց
'ի փառս հայրենի · եւ քեզ փառք յամի այժմ
եւ միշտ · եւ յաւիտեանս յաւիտենից, Ամէն.
Եւ առեալ հողն · նշանագրէ մէ խաչին Գ անգամ.

Օրհնեսցի հողս այս անուամբ հօր եւ որդւոյ
եւ հոգւոյ, * Սու ձգէ 'ի գերեզմանն եւ ասէ,
* Օրհնեա Տր եւ օրհնեա զգերեզման ծա
ռայիս քո · զի հողէր · եւ ըստ հրամանի քում
'ի հող դարձեալ, * Սու ապա խնկեսցանեն 'ի
գերեզմանն · սաղմս · Տր հովուեսցէ · եւ 'իւր
քարոզն · եւ 'իւր աղօթքն · հայր մեր յերկինս
որպ եւ գրեալ է 'ի կարգ յնմ թաղման · Դար
ձեալ օրհնէ զհողն · եւ արկանէ խաչաձեւ · 'ի
վր մարմնո · եւ ասէ, * Օրհնութի ամենայն
'իջցէ 'ի հող մահու սորին եւ բուսուսցէ

Տշայեաբուղ Մանէրոյ.

օրն վերջին։ *Նու աւեն հաւատանելով հո
գի խաղաղութե գրածէ. ՚ի կարգ. յաշխար
հաւթաշն գիտ և ասա։ *Բարոր։*
Ս ՚ի վերուստ պահպանութի ՚իմնէ. զոր.
Ս ընելի լինելո ան այ ձայնի աղաչանաց մե
րոց. զոր. Ս ընդունելոյ զհոգի սորա ընդ
արդարս. զոր. Ս պարգևելոյ սմա հանգիստ
յանլուսաւեր լուսն. զոր. Ս զի որ ուղղեսցէ
զճանապարհս սորա. և զմեղ պահեսցէ հոգւոյն
ի...րով. զոր. Ս հոգւոյն. Նու ևս մի.
Օանձինս Աղօթեաց մեղ որ.

*Նու ...հաւանան ...է *Օղորմ.

Տէր Աստուած յաւիտենական որ արժանի արա
րեր ըղձառայս քո. դառնալ ՚ի հող.
ուստի ստեղծաւ և այժմ. բարերար
և մարդասէր տր. օրհնեա զընակութի ծա
ռայիս քո. կնքեա և պահեա զոսկերս սորա
ընդ ամենածածուկ աջովդ քո. զի ՚ի հօտէ
խաշանց քոց է և ՚ի հաւատացելոց ՚ի Քս
Յս ՚ի տր մեր. *Նաղաչեմք զքեզ տր ՚ի մէ
հանգուցեալ ողորմիս այսորիկ. *Յիշեա զհոգի սորա և խառնեա ՚ի գունդս հրեշտա
կաց. և ՚ի թիւս այնոցիկ որք սիրեցին զօր
երևելո գալստեան քո. *Իջուցեալ ամենայն
փողոյն և յերևել տն նշանին պայծառացու
սա դասելով յանանց լուսն. և ընկալցի զա
նանց գեղ կերպարանաց. զուարթ երես կա

ձծն ցէ

ցէ առաջի ահաւոր բեմին. և առանց ամօթո
ունեցէ ըզ թագաւորդ փառաց. որում և զ
մեզ արժանի արասցես գոհանալով փառաւո։

* Մաղթանքն ամենայն զօր երկիր պագելով.

Փառաւորեալ է անուն քո տէր թագաւոր
անմահ. որ պատրաստեցեր մեզ հանդերձ
յերկրաւոր աշխատութեանցս. զանախտ և զա
նաշխատ կեանսդ. ի հանդերձեալ աշխար
հին. ի ձեռն միածնի որդւոյ քոյ սիրելոյ որ
սպան զմահ. և լուսաւորեաց զմեզ ի կեանս
և յանմահութիւն և փրկեաց զմեզ յիշխանութե
խաւարի. և փոխեաց արքայութիւնդ երկնից.
արդ աղաչեմք և խնդրեմք ի քէն առաքեա
զպահպանողական աջ քո. և օրհնեա զտեղի
հանգստեան սորա. և կնքեա ըզ հոգե
նութեամբ յարկ տապանի սորա. նշանաւ խաչի
քո. զի և ահաւոր գալստեան քո ի սոսկալի
աւուր նորոգմանն. արա զսա վերանալ արա
գաթռիչ թևօք ընդ առաջ տն մերոյ և փրկ
չին. մի քեզ զուարթ երեսս կալ առաջի միած
նիդ. և լսել զերանաւէտ բարբառն որ ասէ.
եկայք օրհնեալք հօր իմոյ ժառանգեցէք
զկեանս. և զմեզ զամենեսեան օրհնեա և բարե
փեա և մխիթարեա և արժանաւորեա օրհնել զո
վել և փառաւորել զամենա տէր երրորդութիւնդ
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից ամէն

Մաղթանքն շարական Յիշեա որ ննջեց. Հոգւոյ հան հայր մեր
Մա-[illegible] [illegible] [illegible]. Գ. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Ա ճժղ Ս

Տղայսպանութեան այգուոյ Մանկանցն.

Առ այգուոյն երգեն ի գերեզմանն և ամէն զմեծն իմաստ խաղաղական. օրհնութիւն։ *Հարցն. Գ.Ա.

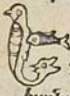րանելի են մանկունքն որ զքաջ նահատակ եղեն զանձինս 'ի մահ հ. փոխանակ որդւոյն այ։ Նոյ դրախտինք են մանկանցն որ զծաղիկս նորանենեաց հարեալ ի կոտորէ. և անկեալ 'ի մէջ բեթղեհէմ։ Նա հոգիքն են մանկանցն որ զերամս աղաւնեաց թռուցեալ 'ի յերկին նս. և դասեալ ընդ զուարթունս երկնից։ *Յիշատ... մաշծին դիր 'ի վերջին շարականին. *և այլ ամէն աղօթս։ *Օրհնեցէք մանկունք զտր. և օրհնեցէք զանունն տն. *Եղիցի անուն տն օրհնեալ այսուհետէ մինչև յաւիտեան.

*Ընթերցուածս. *Յեսայեայ. *Մարգարէէ.

Զի 'ի տանէ եղիցի դարձ նց. և եկեսցեն 'ի սիոն ցնծութբ և ուրախութբ և ուրախութի 'ի վր գլխոց նց. և օրհնութի հասցէ նց. մերժեցան ցաւք և տրտմութի և հեծութիւք. ես եմ ես եմ որ մխիթարեցից զքեզ ասէ Տէր. *Այսպէս ասէ տր. ես դարձուցից 'ի դոսա որպէս զգետ խաղաղութեան իմ. և իբրև զհեղեղատ յորդորեալ զփառս հեթանոսաց. *Զ մանկունս դոցա 'ի վերայ ուսոց իւրեանց բարձրեալ բերիցեն և 'ի վր

157

[illegible]

ծնկաց իւրեանց գրգռեսցեն որպէս մայր զմանկունս իւր գրգռեսցէ այնպէս գրգռեցից զձեզ. և յերուսաղէմ մխիթարեսջիք.

* Պօղոսի առաքելոյն 'ի Գաղատացւոց թղթոյն է ընթեր.

Այսու հետև ոչ էք օտարք և պանդուխտք · այլ քաղաքացիք սրբոց շինեալ 'ի վերայ հիման առաքելոց և մարգարէից · որոյ գլուխ անկեան Յս Քս, յորում ամ շինուածն յօդեալ և պատշաճեալ 'ի տաճար սբ Տեառն յորում և դուք ընդ նմին շինիք 'ի բնակութի Հօր · և ինքն ած խաղաղութե սբ առասցէ զձեզ համօրէն · և բովանդակ զձեր ոգի և զշունչ և զմարմին անարատ 'ի գալստեան տն մերոյ Յի Քի որում փառք յաւիտեանս Ամէն.

Ալէլուիայ: * Լոյս ծագեաց արդարոց ուղղոց սրտից եղև ուղղութիւն.

* Աւետարան ըստ * Ղուկասու.

Եւ եղև 'ի վաղիւն երթայր 'ի քաղաք մի' որում անուն էր Նային. * Եւ երթային ընդ նմա աշակերտք նր, և ժողովուրդ բազում: * Իբրև մերձ եղև 'ի դուռն քաղաքին * Եւ ահա հանէին մեռեալ մի' որդի' միամօր · մօր իւրոյ և նա էր այրի և ժողովուրդ բազում 'ի քաղաքէն էր ընդ նմա: * Իբրև ետես զնա տր · գթացաւ 'ի նա.

Տէրունականի այգուոյ Լուսնելոյ։

և ասէ, մի՛ լար և մատուցեալ մերձեցաւ ՚ի դագաղն. և որ բարձեալն տանէին զտեղի առին, և ասէ պատանի դու քեզ ասեմ արի կանգնեցաւ և նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել. և ետ զնա ցմայր իւր և աՀ կալաւ զամենեսեան և փառաւոր առնէին զԱծ. և ասէին թէ մարգարէ մեծ յարուցեալ է ՚ի միջի մերում. և թէ այց արար Ած ժողովրդեան ՚ի բարութե, և ել զրոյց այս ը̄ ամ̄ Հրէաստան վս̄ նր̄. և ը̄ ամ̄ կողմանս աշխարՀին։

*Քարոզ։

Մ̄ ՚ի գիշերի և ՚ի տուընջեան և յամ ժամ խօսել մեզ զբան Տեառն. զՏր։ *Մ̄ չանկանելոյ մեզ ՚ի փորձութի. որում ոչ կարեմք Հանդուրժել. զՏր։ *Մ̄ անբիծ և անդատապարտ կալոյ մեզ. առաջի աՀեղ ատենին քո. զՏր։ Մ̄ առաջնորդելոյ զմեզ ՚ի նաւաՀանգիստ կենաց անվախճանից. զՏր։ *Մ̄ արժանի լինելոյ մեզ վերին կոչմանն և երկնից արքայութեն. զՏր աղա։ *Մ̄ Հոգւոյն *Լու եւ մի։ *Օ անձինս։ *Ողորմեաց մեզ։

Լու ասէ. Օ աղօթս։

ՕրՀնեալ ես բարեխնամող Ած. և բարեգութ. որ ներողացես անդորրութի. անանկաց ապաւէն. տրտմեցելոց մխիթարութի. և դաւառորաց սփոփանս. նաւաՀանգիստ

ձգթ

աշ

Տշանայքաշէ այգույ Մանկանց·

աշխատելոց· և զօրացուցիչ տարակուսելոց·
յոյս և ապաւէն կենդանեաց և մեռելոց· ըն
կալ և պահպանեա զհոգի ծառայիս այսորիկ
պայծառացո ընդ սբս քո· և կարգաւորեա յան
ճառ փառս· ընդ արդարս· յաննուաղելի լոյսն·
*Ընկեա և զպահարան բնակութին սորա· որհ
նեա՛ և քաւեա՛ զմեղս ժողովրդեանս այսորիկ
և համօրէն զհետ եկելոցս· *Օրհնեա՛ տր և
զմնացորդս սորա՛ սփոփեա՛ և մխիթարեա՛ և
փրկեա՛ 'ի խորամանկութէ սատանայի· և զգա
ստացո 'ի հաճոյս քո· և բևեռեայ յերկիւղ
քո· և'իսէր միշտ խորհել զպատուիրանս քո
ըստ հրամանիդ· անմոռաց համարել առաջի
աչաց մերոց· զոր երևելի՛ ահաւոր քո դատա
ստանիդ· զի յամի գոհանալով փառաւորես
ցուք զհայր և զորդի և զսբ հոգի·

*Խաղաղութիւն ամենեցուն տայ երէցն պագանեսցուք·

Արդ և միշտ պարտէ գոհանալ զԱյ· զի վաղ
ճանեալս մեր յերկրէս 'ի յերկինս թռաւ·
'ի մարդկանէ 'ի հրեշտակս փոխեցաւ· 'ի մա
հուանէ 'ի կեանս· 'ի խաւարէ 'ի լոյս· յաղքա
տութէ 'ի թագաւորութի· 'ի վաստակոց 'ի
հանգիստ· 'ի տրտմութէ աշխարհիս յերկնային
ուրախութին· 'ի մեղաց 'ի յարդարութի·
'ի հողեղինացն 'ի լուսեղէնս վերացաւ· և ընդ

160

Ծղրտայնալի եօթն աւուրն Տանելոյ:

հրեշտակս դասակարգեցաւ. * Ա՛յ Ած այսօրիկ ոչէ պարտ քրիստոնէիցն սուք անուն ի վր մեռելոց. այլ լոյցեն հրէայքն և կոծեսցեն թերահաւատքն. զի նքա են արժանի կոծոյ և ողբոց. այլ դուք մխիթարեսցուք միասնգամ կենդանութե և նորոգութե յարութե ամ ընտրելոց ի Քրս Յս ի Տր մեր. որում փառք յաւիտեանս Ամէն.

Ճաշոյն. տիրոջն ար: * Խաչվերացին է: Սուրբ. եւթն աւուրն փառ ի գերեզմանն: * Ի... շարականն ի յոգոյն: * Ճաշոյն. յայնէն. * Աշխար:

ՈՐՊԷՍ ՍԻՐԵԼԻ ԵՆ ՅԱՐԿՔ

քո Տր զօրութեց ցանկայ և փափագի անձն իմ ի գաւիթս քո. * Սիրտ իմ և մարմին իմ ցնծացեն առ Ած կենդանի: * Բան զի ճնճղուկ. եգիտ իւր տուն տատրակ զբոյն դիցէ զձագս իւր: * Սեղան քո Տր զօրութեց թագաւորիմ և Ած իմ: * Երանի ամենեցուն որ բնակեալ են ի տան Տն յաւիտեանս յաւիտենից օրհնեսցեն զքեզ: * Երանեալ է այր որոյ օգնութի իւր ի քէնէ յելս եդ ի միտս իւրում ի հովիտս արտասուաց ի տեղւոջ յորում ուխտեաց: * Օ օրհնութի տացէ որ զօրէնս դնէ գնասցեն նա ի զօրութենէ ի զօրութի և երևեսցի հրեշտակաց իւրոց ի

ԺԱ Ձկա մ

Տ[illegible] Ս[illegible]

սիոն. *Տր ած զօրութեց լուր աղօթից իմոց
ունկնդիր ած յակոբայ. *Ընդունելի ես
դու մեր տես ած. և նայեա յերեսս յօծելոյ
քո. *Սր զի լաւ է ինձ մի օր. 'ի գաւիթս քո
քան զհազարս ընտրեցի ես ը̄ աղբ կալ 'ի տան
այ առաւել քան զբնակելն 'ի յարկս մե-
ղաւորաց. *Ընթերցուած. *Ի[illegible].

սեւ Արդարքն յաւիտեան կեցցեն. և 'ի տնէ
վարձք նց և խնամք նց 'ի բարձրելոյն. վն
այնորիկ ընկալցին զվայելչութի 'ի տնէ. և
աջով իւրով հովանի լիցի նց. և առցէ
զսպառազինութեան զնախանձն.

*Ընթերցուած. *Յեսայեայ մարգարէէ.

Այսպէս ասէ տր. ահաւասիկ ես դարձու-
ցանեմ 'ի դոսա իբրև զգետ խաղաղութե
և 'իբրև զհեղեղատ հորդեալ զփառս հե-
թանոսաց. և զմանկունս դոցա 'ի վերա ուսոց
իւրեանց բարձեալ բերիցեն. և ի վր ծնկաց
իւրեաց դրդուիցեն ոպ մայր զմանուկ իւր
դրդուիցէ. այնպէս դրդուեցից զձեզ. և
յերուսաղէմ մխիթարեսջիք. և խնդասցեն
սիրտք ձեր. և ոսկերք ձեր իբրև զդալարի
զուարճասցին. և ծանիցի 'ի ձեռն տն եր
կիւղածաց իւրոց. զի տր իբև զհուր եկես-
ցէ և կառք նր իբրև զմրրիկ և սպառ-
նայցէ անհաւատից.

*Փոխ [illegible] 'ի [illegible] է ընթ.

Մինչ տղայն էի իբրև զտղայ խօսէի. իբրև

 զտղա

զտղայ համարէի․ այլ յորժամ եղէ այր՝ զտղա-
ութիւն իբրեւ խափանեցի․ այժմ տեսանեմք ՚ի
ընդ հայելի օրինակաւ․ այլ յայնժամ դէմ
յանդիման․ այժմ խելամուտ եմ փոքր ինչ
այլ յայնժամ գիտացից որպէս եւ նոյն ծանեա
զիս․ բայց արդ մնան հաւատք․ յոյս․ սէր․ սո-
քա երեքեան․ եւ մեծ քան զսոսա սէրն է․ զհետ
երթայք սիրոյ․ եւ նախանձաւոր լերուք հո-
գեւորացն զի եւ դուք մարգարէանայցէք․
Ալէլուիա․ *Տր լոյս իմ եւ կեանք իմ ես յում-
մէ երկեայց․ Տր ապաւէն կենաց իմոց ես
յումմէ դողացայց․ *Ի մերձենալ առ իս չա-
րացուտել զմարմինս իմ․ նեղիչք իմ․ եւ թշ-
նամիք իմ․ նոքա տկարացան եւ անկան․

*Աւետարան․ *Մատթէոսի․

Յայն ժամ ցնծացաւ յս հոգով սրբով
եւ ասէ․ *Գոհանամ զքէն հայր Տր
երկնի եւ երկրի․ զի ծածկեցեր զայս
իմաստնոց եւ ՚ի գիտնոց․ եւ յայտնեցեր տղայոց
*Այո հայր զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի
քո․ ամ ինչ տուաւ ինձ ՚ի հօրէ իմմէ եւ ոչ ոք
ճանաչէ զորդի՝ եթէ ոչ հայր եւ ոչ զհայր
ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ որդի եւ ում որդին կամի
ցի յայտնել․ *Եկայք առ իս ամ աշխատեալք
եւ բեռնաւորք եւ ես հանգուցից զձեզ․
*Առէք զլուծ իմ ՚ի ձեզ՝ եւ ուսարուք
յինէն․ զի հեզ եմ եւ խոնարհ սրտիւ․ եւ
գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց․ զի լուծ

 իմ

Տէրունականի եօթն տառն Անելոյ։
իմ քաղցրէ և բեռն իմ փոքր ոգի։
*Նա․ տերունական առաջնորդն։

Մ՟ 'ի վերուստ խաղաղութե՟ և փրկութե՟ ան ձանց մերոց զՔր․ *Մ՟ շինելի լինելոյ տն տյ ձայնի աղաչանաց մերոց․ զՔր․ *Մ՟ ընդու նելոյ ընդ արդարս զՀոգի սորա․ զՔր․ *Մ՟ զի որ ուղղեաց զգործս սորա և զմեզ պահ եացէ․ զՔր․ *Մ՟ Հոգւոյն Հանգուց․ *Նա․ և ա միա․ *Օ՟ ամենեցն․ *Ողորմեաց։

*Նա․ սէ․ *Օ՟ ողոր․

Տէր Աստուած թագաւոր յաւիտենից․ ընկալ զաղաչանս մեր՝ և գթա՛ 'ի Հոգի ննջեցելոյս այսորիկ և Հանգո 'ի դասս անդրանկաց գրելոցս յերկինս․ 'ի լուսեղէն առագաստին ընդ իմաստուն կուսանացն․ զի դու ես կարող յամի և բերել վայե։

*Խաղաղութիւն ամենեցուն․ պ Երկիր պագեսցուք․

Գթած և մարդասէր Տէր Աստուած մեր․ գթա՛ 'ի Հոգի Հանգուցելոյ ծառայիս այսորիկ որ այն արկել Հրամանի բարերար կամաց քոց ելից զչափաւոր զկեանս իւր․ ընկալ զՀոգի սորա ընդ տղայոցն որք սատ․ք արմանեոք ելին ընդ առաջ քո և զդալուսաքո աշխարհս փառաւորեցին․ *Ընկալ զՀոգի ծառայիս ար ժանի արա զսա բարեբանակից լինել ը սրբոց քոց ընդ որս և զմեզ արժանի արասցես փառաւորելով զՀայր և զՈրդի և զՍուրբ Հոգին այժմ և միշտ Ձայն Հ

[illegible]

[illegible]

Խ[illegible] · Օ [illegible]

ԲԱՐԵՐԱՐ ՈՐ ԴԱ-
տաւոր ես կենդանեաց և
մեռելոց, և իշխան հոգւոց և
մարմնոց · առաքեա զՀոգիդ
շնորհ քո · և օրհնեա [illegible] զոր մատու-
ցանեմք յանուն ննջեցելոցն * Յորդեա զնո-
րին [illegible] ՚ի խորանս [illegible] անուան քո ·
և պայծառացո զհոգիս նց ՚ի ձեռն պատարա-
գիս զոր մատուցանեմք · ընծայս * [illegible]
քո · ընդդէմ զձեռագիր յանցանաց նց · և գրեա՛
զնս ՚ի դպրութի կենաց · [illegible]

Հոգէ հանգստ Սանելոյ.

*Խաղաղութիւն առնուն տր̄յ երկիր պագանելոյ.

Օրհնեալ ես Տր̄ Ած̄ աբրահամու. սահակայ յակոբայ. որ օրհնեցեր զպատարագն առաջնոցն 'ի ձեռն քորողութե հայրապետացն այնպէս ինքն և այժմ ընկալ մարդասէր տր̄ զպատարագս այս 'ի ձեռաց մերոց զոր մատուցանեմք առ 'ի յիշատակ այնոցիկ. որք փոխեցան յաշխարհէ յաստեացս յանանց կեանսդ հանգո զհոգիս նոցա ընդ ս̄րբս քո և կարգեա զնս̄ յանապական խորանսդ. զի սովորես խնդրանէ ներել մեղաց և շնորհեա ըզ թողութի ննջեցելոցն յանունն քո ս̄բ. վն̄ զի քեզ բարերարիդ տր̄յ վայելէ փառք իշ:

*Ի տր̄ ամէն *Ձայնա.

Ած̄ անուանքում կեցո զիս և 'ի զօրութե քում իրաւ արա ինձ. *Ած̄, լուր աղօթից իմոց ունկնդիր բանից բերանոյ իմոյ.

*Ընթերցուած *Առակաց.

Պատուեա զտր̄ 'ի քոց արդար վաստակոց և հան նմա պտուղ 'ի քոց արդարութե արմտեաց. զի լցցին շտեմարանք քո լիու թե ցորենոյ. և դինովք հնձանք քո. առաւել և բղխեսցեն. *Որդեակ մի' լքաներ 'ի խրատու տն̄. և մի' լուծանիցիս յանդիմանեալ 'ի նմանէ. զի զոր սիրէ տր̄ խրատէ տանջէ զա̄մ որդիս զոր ընդունի.

*Ընթերցուած 'ի Գործոց. *Առաքելոց.

Այսպէս պաշտեմք զհայրենի ած̄ն հաւա

Ձկ̄ղ տա

Ժ. ԳԷ ՀՈԳԻՈՑ ՄԱՆԿԱՆՑ,

տացեալ յամի որ ինչ յօրէնսն և 'ի մարգարէս գրեալ է ունիմք յոյս առ ած, որում և դոքա իսկ ակնունին եթէ յարութիւն լինելոց է արդարոց. և վասն որոյ յորում և ես իսկ ձգնիմ անխիղճ միտս ունելով առ ած և առ մարդիկ յամ ժամ 'ի բազում ամաց ողորմութիւն եկի առնել յազգիս և եառ պատարագս որով գտին զիս սրբեալ 'ի տաճարին.

*Պետրոսի առաքելոյն 'ի կաթուղիկեայ թղթոյն է ըն.

Սիրելիք զայն և մեռելոց խոստացեալ է. զի դատեսցին ըստ մարդկան մարմնով. և կենդանասցին ըստ այ հոգւով, ամենեցուն վախճան մերձեալ է. զգաստացարուք այսու հետև. և լերուք զուարթունք յաղօթս.

Սաղմոս *Այ ողորմեսցի մեզ և օրհնեսցէ զմեզ երևեցո զերեսս քո 'ի մեզ և ողորմեա մեզ. *Ճանաչել յերկրի զճանապարհս քո յազգիս զամ զփրկութիւնս քո.

*Աւետարան ըստ *Ղուկասու.

Եւ մտեալ շրջէր ընդ Երիքով. և ահա այր մի անուն կոչեցեալ Զաքէոս. Սա նա էր մաքսապետ և ինքն էր մեծատուն. յոյժ և խնդրէր տեսանել զյս թէ ո՛ իցէ. և ոչ կարէր 'ի բազմութենէն զի կարճ էր հասակաւ. և ընթացեալ ընդ առաջն ել 'ի ժան դա թզենին զի տեսանիցէ զնա. *Ուսան զի

ձկէ ընդ

Հոգէ հանգիստ Ննջելոյ.

ընդ այն խոկ անցանելոյէր. *Երբեւ եկն 'ի տեղին հայեցաւ 'ի վեր Յս̅ եւ ասէ զաքէ փութա՛ եւ էջ այտի. զի այսօր 'ի տանդ քում արժանէ ինձ ագանել. փութացաւ եէջ. եւ ընկալաւ զնա ուրախութե̅. երբեւ տեսին ամենեքին տրտընջէին եասէին թէ առ առն մեղաւորի եմուտ լուծանել. *Իսկն եկաց զաքէոս եւ ասէ ցՏր̅, Տր̅ ահաւ զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց եւ եթէ զոք զրկեցի. հա տուցից չորեք կին. ասէ ցնա՛ յս̅ այսօր եղեւ փրկութի̅ տանս այսմիկ զի եւս որդի աբրա համու է. զի եկն որդի մարդոյ. խնդրել եւ կե ցուցանել զկորուսեալն. *Քարոզ.

Զս̅ դատանելոյ մեզ զշնորհս եւ զողորմութի̅ 'ի բարերար տնէ մերմէ. զտր̅. *Զս̅ փրկել զմեզ 'ի գերութե̅ մարդկան եւ յորոգայ թից սատանայի զտր̅. *Զս̅ ամ̅ անձանց քրիս տոնէից. եւ ամենց հաւատացելոց զտ̅. *Զս̅ որք 'ի լերինս յայրս եւ 'ի փապարս բնակեալք են սուրբ հարքն մեր. զտր̅. *Զս̅ սրբ սաղմոսիւք եւ օրհնութ̅ կատարեն զամ̅ ժամանակս. կենաց իւրեանց. զտր̅ աղա. *Զս̅ հոգոցն *Եւ եւս միա. *Օ անձինս. *Ողորմեաց.

Ես ասէ Օ. ....

Հայր երկնաւոր բարեգութ ողորմած. եւ քաղցր առ ամենեսեան որ խնդրեն ձկը 'ի քէն

Հոգէ հանգիստ Ս․ Անեցոյ․

՚ի քէն * Հայեաց ՚ի խաւարչտածս ձեռաց քոց
որք ապաւինիմք ՚ի քո բարերար մարդասի
րութիւն․ և ընկալ ողորմութեամբ քո․ զպատա
րագս զոր մատուցանեմք․ հաւատացեալքս
առ ՚ի մշտատեւ ննջեցելոց յանուն քո սբ․
զի դու ես Տր Ած մեր որ հաստատեցեր ՚ի
սիրտս մեր․ զյոյս յարութեան և զհատուցման
բարեաց ամենեցուն որք հաւատացին զգալս
տեան միածնի քո․ * Դու Տր Ած մեր յաղ
թեալ ՚ի մարդասիրութենդ քում․ առա
քեցեր զմիածին որդիդ քո․ յանքննին ծոցոյ
քո․ որ եկն և եղև ՚իբրև զմեզ մարդ և հրա
ւիրեաց զմեզ յորդեգրութի հօրդ երկնաւորի
մատոյց զինքն պատարագ կամաւ քո․ և ե
բարձ զպարտիս մարդկութեան մերում․ հաշտե
ցուցանել զխոտորանդեալսն ՚ի ձեռն հեղ
ման արեան իւրոյ․ համարեցաւ ը մեռեալս
՚ի գերեզմանի դնելով անապականաբար զմա
հացեալս իւր զանձն կորզեաց ՚ի ձեռաց մա
հու․ յարեաւ սքանչելապէս և մշտնջե
նաւոր կենդանութեն հաղորդս արար զմահ
կանացու բնութիս․ * Եւ այժմ աղաչեմք
զքեզ Տր Ած մեր․ օրհնեա զպատարագս
զայս․ առաքելով զաներևոյթ աջ քո․ և հան
գո զկամս ընդունողութեն քո ՚ի մատուցող
պատարագիս որք հաւատացին առ հաւատ
չեա ընդունել զհանդերձ փոխեցելոյն զոր
ագանդեցեր ՚ի պատրաստ բնակութի քո ան

Ձկթ Ձայն

Հոգէ հանգիստ Լուսնելոյ ։

Ճառ բարեացդ լցո քո անճառ շնորհօքդ · բազմապատիկ խնդութեդ զժողովուրդս. քո որք հաւորդ հանդիպեցան այսմ հոգևոր խրախութենս ։ *Ուրախացին ընդ մեզ պարակցութե · բանակք զուարթնոցն բազմամբ ՚ի վայելս հաշտարար կամաց քոց ։ *Ով զի երկրաւորք հրճուանօք բերկրեսցին հոգիք հանգուցելոցն ազդմամբ շնորհօք ո̃ր հոգւոյն որ ան զեղջես ՚ի փոխադրութի. որք կամակար մրտօք · ընծայեցին զքոյդ քեզ · պայծառացո Տէր աննուաղելի փայլմբ զհոգի այնոցիկ. յորոց ան [illegible] առօթքս կատարին և պատարագս · բարեխօսութե ընտրելոց քոց որք մատուցին զինքեանս արեամբ բանականաւ քեզ ընդունողիդ ան. և յանտեսանելի քո հատուցմանդ · վայելեսցեն ՚ի փառս որ այժմ ոչ երևին ։ *Ընդ որոց և մեք գոհացողական փառաբանութե փառաբանեսցուք զՀ ։

Ա̃ Լու Օրհնելոյ. Ի[illegible]

Ա ողորմեա մեզ և օրհնեա զմեզ. երևեցո զերեսս քո ի մեզ և ողորմեա մեզ. *Ծանուցանել յերկրի զճանապարհս քո յազգս զամ զփրկութիւնս քո *Խոստովան եղիցին առ քեզ ժողովուրդք. ած խոստովան եղիցին առ քեզ ժողովուրդք ամ *Ուրախ եղիցին և ցնծասցեն ազգք զի դու դատես ըզ ժողովուրդս ուղղութե. և ազգաց յերկրի դու

Մ՟շ Օրհնութիւն.

առաջնորդես * Խոստովան եղիցին առ քեզ ժողովուրդք ա՟ծ. գոհասցին զքեն ժողովուրդք ա՟մ * Երկիր ետ զպտուղ իւր. և օրհնեաց զմեզ ա՟ծ ա՟ծ մեր * Մ՟ճ մեր օրհնեսցէ զմեզ. և ՚ի նմանէ երկիցեն ա՟մ ծագք երկրի. Փառք.

Շարական. * Պ՟րունակեալ պանծէին ամե ղաջէն զՃանճրհս դրախտին ծառոյն կենաց որոբէկին հայլ քն հոգեղէն որոբէիւք. այսօր մրտափայլեալ ցուցար յերկրի ա՟ծագործ փայտ կենաց և փրկու՟է ընդ քեզ օրհնեն ման կունք ո՟ղ եկեղեցւ. Սափեկա ծառոյն վե րաբերեալ խոյ ողջակէզ ՚ի սահակայ. այլ խ՟չդ քո զենաւ զառն անարատ ՚ի հաշտու՟թի հօր և ՚ի բառնալ ըզմեղս մեր զ քեզ օր. Մ՟ճ ողո րմեա մեզ. Պարծանօք պօղոսեան. դաւանե ըզ քեզ ա՟ծային բանիւն տէղի և զենարանք զի քև ապրեցաք ՚ի խածանող և յան մարմին գազանէն. և ՚ի խ՟չդ քո հեղեալ հիւթք անմկան արեան ընդ կողածնին ջընջեսցը զմեղս. զքեզ. Մ՟ճ ողորմեա. * Բարեխ. * Լուսիցէ որ ձայնի դիս ՚ի պատկին կա՟ համարն. Գ. Տ՟ր ողորմեա.

Ե՟ա ա՟է. Օ՟ րհնե.

Օրհնեալես Տ՟ր Ա՟ճ ամենակալ արարիչ ա՟մ արարածոց որ արարեր զա՟մ արարած քո բնի և լոյս և չէք ինչ ՚ի նմ՟ խոստան և եսաւ ՚ի պետս պիտոյից որդոց մարդկան. և արարեր զայս ՚ի հաստատութենէ երկրի. և ՚ի ժողովոց ջուրց և արդ Տ՟ր մեք ծառայքս քո. և հաւա

Սաղմոս Օրհնելոյ.

տացեալ քո անուան քում սրբոյ. առեալ զպար գևս քո մեծ. և գոհանամք զասատ ողորմութենդ քում։ *Եւ այլ ևս։ *Օրհնեալ Տէր. օրհնեալ ողորմութիւն քո զոր զգեցու զայս. զի ամենայն յոր և խառնեցի սա եղիցի մեզ խրբքութի իքաութի և իմաղութի մեղաց. և յառողջութի հոգոց և մարմնոց. և մեք սովալ զառաքրմացեալ գոհութե փառաւորեսցուք զՀայր և զՈրդի և զՍբ Հոգի։ *Մէ խաչի։ *Պահպանիչ և։ *Հայր մեր։

Եւ սահման օրհնելոյ ջրին շնորհաբաշխ ի գետն եղէ շնորհեօք աստուածային խաչին. Եւ յետ սորա հանեն. եկեղ զի հանեն ի կարգս. *Եւ մաղթանսն ասեն զառաջասաց ...

*Օրհնեսցի ... *Ընթերցուած ... *Օրհնութիւն և փառք Հոր և. *Եւ այլ խնկոց ... *Մաղմոս. *Օրհնեալ ...

Ընթերցուած Եսայեայ։

Ի ԿՈՉԵԼԵՑ ՏԷՐ Բ.Օ.

մինչեւ և խոստացաւ ընդ նմա ի խորան ընդ անապ վկայութե և առ խոստաց դու ընդ որդւոյն իւր. և աստացես ցդուամ այր դք ի ձեռն եթէ մատու

ցանիցէ պատարագս տն 'ի խաշանց. կամ յոր
ջառոց կամ յոչխարաց. մատուցանիցէ զպա
տարագն ձեր. և թէ ող ջակէզիցէ պատա
րագ նր յարջառոց անարատ մատուսցէ արու
*Առ դուռն խորանին վկայութն. ածցէ
զնա ընդունելութի 'ի նմանէ առ 'ի քաւելոյ
առաջի տն. և դիցէ զձեռն 'ի վր գլխոյ ըն
ծայի ընդունելութի նմա առ 'ի քաւելոյ
անձին իւրոյ. և սպանցեն ըզ զուարակն առա
ջի տն մատուսցեն քհնայքն որդիքն ահարոնի
արիւնն. և հեղցեն շուրջ սեղանոյն որ կայցէ
առ դրուն խորանին վկայութն. և մորթեսցեն զող
ջակէզն. և անդամ անդամ յօշեսցեն. և դի
ցեն որդիքն ահարոնի քահանայքն հուր 'ի
վր սեղանոյն. և դիցեն փայտ. 'ի վր սեղա
նոյն. և դիցեն քհնայքն զանդամաթիւն և
զգլուխն. և զճարպն 'ի վր փայտին որ կայցէ
'ի վր հրոյն 'ի սեղանանդ. և զփորոտին և զոտն
լուասցեն ջրով և դիցեն քհնայքն զամ 'ի վր
սեղանոյնզի ողջակէզէ զոհ հեսցեն 'ի հոտ անու
շիտն. *Ապա թէ ոչխարից պատարագն տն
'ի գառանց կամ յուլոց ող ջակէզն արու անա
րատ մատուցանիցէ զնա և դիցէ զձեռն 'ի
վր գլխոյ նր, և սպանցեն զնա 'ի կողմանէ
սեղանոյն ը հիւսիսի առաջի տն. *Ու հեղ
ցեն զարիւնն նր որդիքն ահարոնի. քահա
նայքն 'ի վր փայտին, և հրոյն որ 'ի վր սե
ղանոյն իցէ և զփորոտին և զոտն լուասցեն

րով. և մատուցէ քահանայն զժմ. և դի-
ցէ 'ի վ̃ր սեղանոյն, զի ողջակէզ ընծիցէ
'ի հոտ անուշից Տեառն.

*Ընթերցուած Երեմիայ. *Թագաւորութեանց.

Եւ մատոյց զուխթ ողջակէզս և խաղաղա-
կանս առաջի տն. *Եւ եբրև կատարեաց
'ի մատուցանելոյ զողջակէզս և զխղ̃ղականս
առաջի տն. Օրհնեաց զժողովուրդն յանուն
տն զօրութ̃ց եւ բաշխեաց ամ ժողովրդեանն 'ի
դանա մինչև ցբերսաբէ. յառնէ մինչև ցկ-
կին. յիւրաքանչիւր բլիթ մի հաց. և պատառ
մի կարկանդակին և քանքար մի տապակէ, և գը-
նաց ամ ժողովուրդն իւրաքանչիւր 'ի տուն իւր

*Ընթերցուած յեսայեայ. *Մարգարէ.

Եւ զամենեսեան որ պահիցեն զշաբաթս իմ
և ոչ պղծիցեն. և կացեն յուխտին իմում.
տարեայց զնս 'ի լեառն սրբութ̃ե իմոյ, և
ուրախ արարից զնս 'ի տան աղօթից իմոյ.
ողջակէզք նց և պատարագ ընդունելի լի-
ցին 'ի վ̃ր սեղանոյ իմոյ. զի տուն իմ տուն
աղօթից կոչեսցի ամ հեթանոսաց ասէ տր.

*Պօղոսի առաքելոյն եբրայեցւոց ընթերցուած.

Ունիմք մեք սեղան ուստի ոչ ունին իշխա-
նութի ճաշակել որք պաշտեն զպաշտօն
խորանին. *Զի որոց անասնոց մատչէր ա-
րիւնն 'ի սրբութի վ̃ս մեղաց 'ի ձեռն քահա-
նայապետին. նոցունց մարմինքն այրէին արտա-

Աւուր Օրհնելոյ.

քո բանակին վասն որո և Յիսուս զի սր
բեսցէ իւրով արեամբն զժողովուրդսն ա
րտաքոյ դրանն չարչարեցաւ. *Արդ եկայք
ելցուք առ նա. արտաքոյ բանակին առեալ
յանձն զնախատինս նր. քանզի ոչ ունիմք
քաղաք որ աստէն մնայցէ , այլ զհանդեր
ձեալն խնդրեմք. *Արդ ի ձեռն նորա մա
տուսցուք պատարագ օրհնութե յամ ժամ այ
այսինքն զպտուղ շրթանց խոստովանելոց յա
նուն նր, զբարերարութի և զհաղորդութի մի
մոռանայք զի ընդ այն պիսի պատարգն հաճի ած.
Ալէլուիայ. *Մատուցէք տն որդիք այ. մա
տուցէք տն զորդիս խոյոց. *Մատուցէք տն
զփառս և զպատիւ. մատուցէք տն զփառս անուա
նն նր. երկիր պագէք տն ի սրահս սրբութե նր

*Աւետարանն ըստ Ղուկասու.

Եւ ասէ ցկոչնատին յոր ժամ առնի
ցես ճաշ կամ ընթրիս. մի կոչեր
զբարեկամս քո. և մի զեղբարս քո.
և մի զազգականս քո. և մի զդրացիս քո. և
մի զմեծամեծս քո. զի և մի նոքա փոխարէն
կոչեսցեն զքեզ *Եւ լիցի քեզ հատուցու
մն. *Այլ յոր ժամ առնիցես ընդունելու
թի կոչեա զաղքատս, և զխեղս, զկաղս, և
զկոյրս և երանի լինիցես. զի ոչ ունին փո
խարէն հատուցանել քեզ, և հատուսցէ քեզ
փոխարէն արքայութե արդարոց. *Իբրև

ձհե

լու

Մաղթ Օրհնելոյ.

լուեալ զայս ոմն 'ի քաղաքականացն՝ և ասէ. Երանի որ կերիցէ հաց յարքայութ՟ն այ.

Մարկոսագն Կիւրղէ.

Վն ուղղուելոյ զգնացս մեր 'ի ճանապարհս խաղաղութե զքր՝ աղա. *Վն ցրելոյ 'ի մէնջ զամ խորհուրդս չարին. զքր. *Վն պարգևելոյ մեզ առողջ խորհուրդս՝ և առաքինի վարս. զքր. *Վն պահելոյ զմեզ սբ հովանեաւ ամենազօր աջոյն իւրոյ զքր. *Վն խորտակելոյ զհակառակորդն վաղվաղակի ընդ ոտիւք մերովք զքր. *Վն հոգւոյն. *Եւ ևս միաբան. *Օ ամենա. *Ողորմեաց.

Եւ հրաման առէ Օ աղօթս.

Մենակալ տէր փառաւորեալ 'ի վերնայնոց կարգապետութեց. և խոնարհայնոցս երկրպագեալ բանդ տէ ընդ հօր և սբ հոգւոյն խնկելեանց տապարեցեր զքե և զօրինակ առ յապա եղելոց. քանզի սորանգեալ մարդոյն 'ի քարեվայելուչ դրախտէն և կամակոր եղեալ 'ի մեծապատիւ փառացն խաբմամբ ինքնաժար իրաւմնդութե բանսարկուին. սակայն 'ի սէրանեալ ի բաղմանեալ մարդկան 'ի վն երկրի. համեցար զմերս աղինս բարեպաշտել առ քեզ սեղանոք. և պատարագօք տն աբելի մատուցանելով արդար կոչեցաւ. և նոյ ելեալ 'ի տապանակէն. մատոյց պատարագըս հաստատելի 'ի հոտ անուշից քեզ տն այ.

176

ՀԱՇՈՑՍԱՐԺԱՓ

Ս֊տղ Օրհնելոյ

և աբրահամ մատուցանելով զճշմարիտ ողջա
կէզն որ օրինակէր զանապական մահ քո 'ի
խաչին. և այժմ որ աժ մեր բարեբար աղա
չեմք մաղթանօք և հայցեմք ընկալ ողորմու
քո նուէրս զայս 'ի ձեռաց մերոց 'ի հաշտու
թի ամենազօր կամաց քոց. ընկալ մարդասէր
Տր զնուէրս խոստմանս մերում յորում աղա
ղակեցաք առ քեզ և փրկեցեր զմեզ: *Ընկալ
բարեխնամող աժ զպատարագս զայս զոր հա
մարձակեալ մատուցանեմք. անկարօտ փրկ
չիդ որդ անչափ և անհաս է ողորմութիդ և
գթութիդ. *Ընկալ անխափան և հաստա
րեա զ երջանկացեալ ընձայաբերութիս նախա
հարցըն սրբոցն. զորս մերժեալ հեռացուցեր
'ի սուտապատիր զոհիցն. և 'ի հեթանոսական
ձենձերայըն զզղծութեց դիւական կռա
պաշտութեց. որ 'ի ձեռն աբ. երանելի մար
գարէին քո մովսէսի հրամայեցեր ժողովր
դեան քո իղի. *Մատուցանել քեզ պատա
րագս 'ի հօտից օդեաց. և յայլոց անասնոց
սրբոց ածելով առ դուռըն խորանին վկայու
թե առ քահանայսն ղևտացիս. դնելով ձեռս
'ի վր հեղլով զարիւնն առ աբ. սեղանովն քով
տր. *Որով յանցանքըն քաւէին. և խնդրու
ածք կատարէին. *Իմ. այսու աժ օրինա
կէր զատուեր հանդերձելոյ ճշմարտութե
փրկութե այսորիկ որ շնորհեցաւ մեզ գալ
ըստեամբ քո յաշխարհս. քան զի դու նոյն

Աղօթք Ութներորդ

ինքն բարերար և ամենակարող Տր։ * Նախա
գուշակ հոգովդ քո ՚ի ձեռն մարգարէին
ասացեր։ * Ո՛չ ընդունիմ ՚ի զուարակաց քոց
պարարտութն։ * Այլ մատո՛ պատարագ օրհնու
թեն այ․ և կամական մտօք զոհ ան արիւն մա
տուցանել։ * Ու ես լսել ասացեալ պատարագ
այ․ հոգի մաշեալ և զհոգի խոնարհ Այ
ոչ արհամարհէ։ * Այլ մեք մեղուցեալքս
և անարժանքս․ խոնարհեալ սրտիւք մերովք
անկանիմք առաջի քո գթութեն․ և աղերս
արկանեմք զաղաւմ մարդասիրութեն քո․
և զանսուտ խոստումդ․ որ առ սիրելիսն քո
հարսն մեր․ խոնարհեա Տր յընծայս մեր․ և
ընկալ զսա ՚ի ձեռաց մերոց․ որպ զողջակէզս
խոյոց և զուարակաց․ Իբրև զբիւրաւորս գա
ռանց պարարտից։ * Շնորհեա զխնդրուածս
մեր․ զի մի եղիցուք ամօթ թշնամեաց մերոց․
այլ ցնծալով ուրախ լիցուք ՚ի փրկութն մե
րում․ զի եթէ զամ լերինս և զդաշտս կշռես
՚ի յափին արկեալ քո․ և զերկինս և զերկիր ՚ի
բուռն ունիս․ և նստիս ՚ի բարձրութիս բար
ձանց և ՚ի քրովբէական աթոռ և անդունդք
ոչ են քեզ աներևոյթք․ և զամ չորքոտանի․
և զամ շնչաւորք չեն քեզ բաւական ող ջա
կէզ․ զի արդ մեք առաջի քո ՚ի չեկեմք հա
մարձակիլ․ և մատուցանել պատարագըս․ այլ
դու որ հաճեցար մարմնանալ վս մեր․ և ու
սուցեր մեզ ամբիծ հաւատս որ ՚ի մէջ երրոր

Աղօթք Օրհնելոյ ·

դուռնդ · որով արժանաւորեցեր զմեզ որդիս և եղբարս անուանել անարատ մարմնով և արեամբ քոյով սբ բանդ · *Նոյն ինքն և այժմ սքանչելագործ Տր · ընկալ ՚ի ձեռաց մերոց զնուէրս զենմանս այսորիկ · բարեխօսութբ սբ ածածնին և ամենայաղթ խաչի քո զօրութբ որում հանապազ երկրպագեմք և աղաչանօք սրբոց առաքելոցն · և մարգարէիցն · և ընդ համբուր սրբոցն երանելի վկայիցն որք զարիւնս իւրեանց հեղին պարգևեա զհայցուածս մատուցողաց սորա · *Խաղաղութբ հովեա զամպս յանդաստանս մեր · և պարգևեա երկրի մերում զպտուղ շահեկանութն հալածեա զամ սատանայական որոգայթս *Զի աստ բարերարութբ կայցուք ՚ի հաճոյս · յերևել փառաց քոց յահագին աւուրն զանճառ փառսն ընդ սբս քո ընկալցուք ·

*Յոր ժամ դարձեալ դայցես յերկնից
հատուցանել ըստ գործոց և քեզ փառք
և պատիւ յաւիտեանս ամէն ·

*Խաղաղութիւն ամենեցուն · այ երկիր պագցուք ·

Օրհնեալ ես Տր Ած ամենակալ հայր տն մերոյ Յի Քի · որ առիթ սիրելոյ պատրաստեցեր մեզ ժամայիցս բարեպաշտել առ քեզ սեղանօք և պատարագօք · խնդրեմք ՚ի քէն և աղաչեմք զքեզ տր · ընկալ և օրհնեա զուխտ պատարագիս մերոյ · *Որ զաբելին · զնոյին · և զաբրահամուն · *Եւ Յիշատակեա ըղ

ձհթ

հո

Մեծ պահոց հինգշ. շաբթ. կու Օրհնելոյ

հոգւոց ննջեցելոցն ՚ի փառս · շնորհեա՛ զբարիս պարգևաց քոց զհատուցումն · * Ընկալ զնուէրս զայս զոր մատուցանեմք յանուն սրբո՛ խաչին · և սրբո՛ սիոնի · և սրբո՛ յարութեան և մեք գոհանալով փառաւորեսցուք զամէն օրհնեալ անունդ քո · յիշեա՛ Տր ողորմութե քո ընդ մատուցող պատարագիս և կատարեա՛ ՚ի բարի զխնդրուածս մեր · և հատոյ զողորմութի յաւիտենից · և ընդ հանգուք զոր ծնութի և ընդ փառս Հօր և որդոյ և հոգւոյն սրբոյ · այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւ ·

Կանոն · պահոց · չորրորդ · շաբթ · հինգ · և կու · օրհնելոյ ·

Ընթերցուած · * Յովելեայ Մարգարէի

ՔԱՋԱԼԵՐԵԱՑ ԵՐԿԻՐ խնդա՛ և ուրախ լեր զի մեծացոյց Տր զառնել իւր ընդ քեզ · * Քաջալերեա՛ երի վայրի · զի դալարեցան դաշտք անապատի · զի ծառ ետ ըղ պտուղ իւր · որթ և թզենի ետուն ըղ զօրութի իւրեանց · * Որդիք սիոնի ցնծացէք և ուրախ լերուք զի Տր Այծ ձեր · զի ետ ձեզ անձրև կանուխ և զանագան իբրև զառաջին · և կալք ձեր լցցին ցորենոյ · և զեղծցին հնձանք ձեր գինոյ · և իւղո՛ · * Եւ հատուցից ձեզ փոխանակ ամացն յորս եկեր մարախն և ջորակն · և թրթուրն · զոր իմ

ՃԶ մծ

[illegible]
մեծ զոր առաքեցից 'ի վր ձեր. * Ուտելով
կերիջիք և յագեսջիք. և օրհնեսջիք զանուն
տն այ ձերոյ. որ արար ընդ ձեզ սքանչելիս.
և մի ևս ամաչեսցէ ժողովուրդ իմ յաւիտեան.

* Պաւղոսի առաքելոյն 'ի Կորնթացւոց երկրորդ թղթոյն է ընթ.

Այլ այն որ պարգևէ սերմն սերմանողի
և հաց 'ի կերակուր մարդկան, պար
գևեսցէ բազմացուսցէ զարդիւնս արդարութեան ձե
րոյ յամենայն մեծացեալք ամ առատութիւն որ յօրինէ
զմիօք գոհութիւն այ զի պաշտօն հարկիս այսո
րիկ ոչ միայն լնու զպակասութիւն սրբոցն.
Այլ և առաւելեալ բազմօք գոհութիւն այ.
Ալէլուիա. * Ի կարդալ իմում լուար ինձ ած
արդարութեան. 'ի նեղութեան ինձ անդորր արա
րեր. ողորմեաց ինձ, և լուր աղօթից իմոց.
Որդիք մարդկան մինչև յերբ էք խստասիրտք.
ընդէր սիրէք զնանրութիւն և խնդրէք զսուտ.

* Աւետարանն որ ըստ * Մարկոսի.

Այսպէս ասէ Տէր արքայութիւն այ. որպէս
այր մի որ արկանիցէ սերմանս յերկ
րի. և ննջիցէ և յառնիցէ ընդ այգ և զցերեկ
և սերմանիքն բուսանիցին և աճիցեն. և նա ոչ
գիտէ եթէ երկիրն ինքնին բերէ զպտուղն
նախ զխոտն և ապա զհասկն ապա զցորեան
ատոք 'ի հասկին. * Այլ յոր ժամ տացէ
զպտուղն վաղվաղակի առաքի մանգաղ զի
հասեալ է հունձ.

Սերմ զաւրութիւն հնչման ընդէ հու Օրհնելոյ

Եւ սարկաւագն · քարոզէ · * Լուիցէ տր ձայնի աղօթից մերոց ընկալցի զ·

* Եւ քահանայն ասէ * Օ ողոր·

Օրհնեալ ես Տր Աձ ամենակալ վն ամ բարութեց քոց * Օ որ խնկզեանէ մին չև ցայժմ ցուցեր ազգի մարդկան * Արարեր զերկինս և զերկիր · զծով և զամ որ 'ի նմ · * Հրամայեցեր բանիւ քո և ասացեր բղխեսցէ եր'իր զգանձար խոտ ամ սերմանեօք հանդերձ · և ծառ պտղաբեր որ բերէ ըղ պտուղ · ըստ ազգի · և ըստ նմանութե և եղև այնպէս · * Օ որ տեսեալ եթէ բարի են յոյժ և օրհնեցեր ամենա ըս բերանով քո · Աճել և լնուլ զերկիր · * Օրհնեա տր և այժմ դրձլ ողորմութբ քով զսերմանիքս զայս · * Հանդերձ սերմանահանովքս · * Օրհնեա տր · և զբեր երկրի մերում · զայգի · և զարտ · և զծառ · և զմարգ · և որպ ասացեր հոգւովդ սրբով 'ի բերանն մարգարէիցն եթէ լուցէ երկինք և երկիր · և երկիր տացէ զպտղաբերութի իւր ցորենոյ գինոյ իւղոյ * Եւ նոքօք լցցին ժողովուրդ իմ · և գիտեմք զի տաստես տր 'ի պարգևս քո տաս սերմն սերմանահանաց և հաց 'ի կերակուր մարդկան · և մեք առեալ զպարգևս քո գոհանամք զառատ ողորմութենէդ քումմէ ·

Ձա բ

Օրհ

Սոյն շարականս հնչման չէշէ հոյ Օրհնեցէք

*Օրհնեա՛ տր և զամպս զայսօրիկ․ զի ցող
քաղցրութե ցօղէ յանդաստանս մեր։ *Օրհ
նեա՛ տր զանդաստանս մեր․ զի սնուցանիցեն
զպտուղ առանց ամ փասու։ *Օրհնեա՛ տր
զմշակս․ զի ժողովեսցեն զպտուղս առողջու
թե։ *Օրհնեա՛ տր և զպսակ տարւոյ քաղցրու
թե քո․ զի խաղաղութե կատարեսցի ամ լիա
պէս և մեք արարածքս քո․ անարատ ձեռաց
քոց ստեղծուածքս․ առաւ՛ելեալ մեծապէս
պարգևօք բարերարութե։ և գոհացողական
օրհնութե երգաբանեալ փառս ՚ի վեր ա
ռաքեսցուք հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ․
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից

*Ամէն։

*Խաղաղութեան աղբնեյան տյ էրեիր պագեայեան։

ՏՐ ԱԾ ամենակալ որ ՚ի վեր ածես զամպս
՚ի ծագաց երկրէ․ և զփայլատակունս յանձ
րևս առնես․ և հանես զհողմ ՚ի գանձուց
քումմէ։ *Դու կոչես զջուրս ՚ի ծովու․ և
հեղուս զնոսա ՚ի վերայ երեսաց երկրի․ խնդ
րեմք ՚ի քէն աղաչեմք․ և վերա գոչեմք
և երկրպագեմք․ խոստովանելով զմեղս մեր
և հայցելով ՚ի քէն զառատ ողորմութիւն
քո։ *Բաց զսահանս երկնից․ և առաքեա՛
զամպս ՚ի ցօղել զանձրևս․ զուարճացո՛
զամ երկիր գթա՛ ՚ի ծերս և ՚ի մանկունս
՚ի տղայս և ՚ի ստընդայս․ ՚ի ծառայս և յա

ԾՃԳ զա

183

Սերմ զարմտիս հնձան ըէըչ խու Օրհնելոյ

ղախնայս · յուստերս և ՚ի դստերս · և ամ
սահմանս երկրի · և յամ կենդանի վայրե
նիս և զօրս յուրախութի եասուր ։ *Բխես
ցէ երկիր զողորմութի , և բուսուսցէն
դաշտ ըխոտ անասնոց · հանցէ երկիր ըղ
հոց ՚ի կերակուր · և ըղալար ՚ի ծառայու
մարդկան · աղաչեմք ըքեզ Թագաւոր զօ
րութեց Տ՟ր Տ՟ր մեր · հաց կենաց և երկ
նային մանանայ · անծախելի պտուղ որ ակն
արկութ ըցուցանես ըդաշտս երկնաւոր
պարարտութ հայեաց ՚ի վէր սերմանացս
այսորիկ · որ կարող ես աանց սերման
շնորհել հասկս , որ անբովանդակես ա
ռանց հացի կերակրել ըքաղցեալս · և հրա
մայելով պտուղ բերել առ ՚ի յայտնութի
սքանչելեաց քոց ։ *Օրհնեա տր ըպսակ տա
րո քաղցրութե քո · աճեցո ըարդիւնս
ծառայից քոց · ըի դու ես աղբիւր անսպա
կան , ամպ խաղաղական , ցօղ բժշկու
թե · քան ըի ոչ է ամենեցուն ՚ի քեզ
հային · և դու տաս կերակուր նց ՚ի ժա
մու · և որք կերիցեն հանցեն ըօրհնութի
և ըփառս Հօր Եւ Որդւոյ Եւ Հո
գւոյն Սրբոյ այժմ և միշտ և յաւ
իտեանս յաւիտենից ։ *Ամէն ։

184

✱ Կանոն խաչ օրհնելոյ. տանին յեկեղեցին և լուանան ջրով. ✱ Սաղ ասեն սաղմոս. ճի. Կ. Լ տր ձն աղօթից իմոց. նայեաց տր յաղօթս. Գ. ✱ Օրհնութի և փա. ✱ Սաղ ապա լուանան. գինով. սաղմոս. ճյոր. լուր տր ձն աղօթից իմոց յաղաչել իմոյ. — ✱ Սաղ ընձեռն տէ կամաւ. Քարոզ. Խնդրեսցուք. ✱ Սաղ ապա ասեն. սաղմոս ճյոր. ԳԼ. Օրհնեսջիք զտր օրհնութիւն Տեսջեն տմ ծագք երկրի ✱ Ընթերցուած ✱ Առակաց. ✱

ԵՐԱՆԵԱԼ Է ՄԱՐԴ ՈՐ

եգիտ զիմաստութիւն և մահկանացու որ ետես զհանճար զի լաւ է զվաճառա զայն գտանել քան զգանձս ոսկւ և արծաթոյ. պատուականագոյն քան զականս պատուականս. և ոչէ չար որ հակառակ կացցէ նմա. յայտնի է. ամենեցուն որ մերձենան առ նմա. և ամ ինչ որ պատուական է չարժէ զնա. զի երկայն աւուրք և ամք կենաց. յաջմէ և ահեկէ իւրմէ փառք և մեծութիւն ՚ի բերանոյ նր ելնէ արդարութիւն զօրէնս և ողորմութիւն ՚ի լեզուի իւրում կրէ

 Ճա

Խաչ Օրհնելոյ.

Ճանապարհ նր ճանապարհ բարեաց և ամ
շաւիղք նր արդարութի. փայտ կենաց ամե
նեցուն որ պատսպարին ՚ի նմ. և որ յե
նուն ՚ի նմ ՚ի բըրև ՚ի Տր հաստատութե.

*Ընթերցուածս. *Յեսայեայ մարգարէէ.

Այսպէս ասէ Տր երթայք մտէք ընդ դը
րունս իմ. *Սալմեցէք ճանապարհս հոր
դեցէք շաւիղս գործեցէք ճանապարհ ժո
ղովրդեան իմոյ. *և Ըզքարինս ՚ի ճանապար
հէ անտի ՚ի բաց արարէք. առէք նշանս ՚ի
հեթանոսս զի ահաւասիկ Տր լսելի արար
մինչև ՚ի ծագս երկրի ասացէք դստեր սի
նի ահաւասիկ փրկիչ քո. հասեալ գա. և
ունի զվարձս իւր ընդ իւր. և գործք առա
ջի երեսաց իւրոց. և կոչեսցէ զնոսա ժողո
վուրդ սբ փրկեալք ՚ի տէ. և դու կոչես
ջիր խնդրեալ քաղաք և ոչ լքեալ:

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի Գաղատացւոց թղթոյն է ըն.

Զի ճառ խաչին կորուսելոցն յիմարութի է
այլ փրկելոցս մեզ զօրութի Այ. զի գր
գրեալ է կորուսից զիմաստութի ՚ի մաստնոց
և զխորհուրդս խորհրդականացն արհամար
հեցից. ուր իմաստուն. ուր դպիր. ուր
քննիչ աշխարհիս այսորիկ. ոչ ապաքէն յի
մարեցոյց Այ զիմաստութի աշխարհիս քան
զի զիմաստութի այ. ոչ ծանեաւ աշխար զի
մաստութե ն զԱծ. հաճեցաւ Այ իմարու
թե քարոզութե ապրեցուցանել զհաւատա

ՃՁԸ ցե

ցեալս. * Իսկ որովհետև հրեայքն նշան հայցեն և հեթանոսքն զիմաստութիւն խնդրեն. մեք քարոզեսցուք զխաչելեալն ք՟ս. * Հրէից գայթակղութիւն և հեթանոսացն յիմարութիւն բայց նոցին իսկ կոչեցելոցն հրէից և հեթանոսաց. զք՟ս ա՟յ զօրութիւն և ա՟յ իմաստութիւն. Ալէլուիայ. * Այժմ մերժեցեր և աւերեցեր զմեզ. բարկացար և գթացիր ի մեզ. * Շարժեցեր զերկիր. և խռովեցուցեր զնա. բժշկեա զհարուածս նորա զի սասանեցաւ.

* Աւետարան որ ըստ * Մարկոսի.

Յայն ժամ ետ պիղատոս զՅ՟ս ի ձեռս նոցա զի ի խաչ ելանիցէ. և նոքա առեալ տանէին զնա. և բարձեալ էր ինքնին զխաչափայտն և ելանէր ի տեղին անուանեալն գագաթ. որ կոչի եբրայեցերէն գողգոթայ. ուր և խաչ իսկ հանին զնա. և ընդ նմա երկուս այլս աստի և անտի. և ի միջին զՅ՟ս. * Գրեաց տախտակ մի պիղատոս և եդ ի վ՟ր խաչին և էր գրեալ յ՟ս նազովրեցի թագաւոր հրէից. զայն տախտակն ընթերցան բազումք ի հրէիցն. զի մօտ էր ի քաղաք անդր տեղին ուր խաչեցաւն Յ՟ս. և էր գրեալ եբրայեցերէն. դաղմատերէն և յունարէն. * Ասեն ցպիղատոս քահանայապետքն հրէիցն. մի՛ թէ նա ասաց թագաւոր եմ

Խաղ Օրհնելոյ։

հրէից։ *Պատասխանի ետ պիղատոս և ասէ զոր ինչ գրեցի գրեցի։ *Քարոզ։

Ա՟ բարերար նայեցեալ տն՟ ան՟ ՚ի վերոյ ժողովրդեանս և լսել զաղաչանս սոցա։ զՏր աղա։ *Ա՟ շնորհեալ զմեծ և զպատուական զողորմութի իւր ՚ի հաւատացեալս անուան իւրոյ։ զՏր։ *Ա՟ տալ մեզ զերկնային զխաղաղութի զոր արար խաչիւն իւրով։ զՏր։ *Ա՟ պահել ըզ մեզ ը՟ հովանեաւ սուրբ յաղթող զօրութե։ զՏր։ *Ա՟ առաքել զշնորհս հոգոյն ամենայ ՚ի պատւ որումն խաչիս։ զՏր։ *Ա՟ յուսով ճշմարտութե պարծել զմեզ սովաւ ՚ի վերջին աւուրն։ զՏ։ *Ա՟ վերստին փրկութե և օրհնութե ամենայաղթ խաչիս։ զՏր։ *Ա՟ հօ։ *Խաւ ես։

*Խա- աւէ։ *Օ՟ աղ՟թս։

Տէր Տր՟ անսկիզբն որ եսդ միշտ էութե Տր՟ զօրութեց. և արարիչ բոլորից էութե. տարեալ ինքնութե մեծ և հզօր զօրութե անքննին անհաս. որ երկինք ոչ բաւեն մեծութե քում. և ոչ երկիր բովանդակէ զան բաւ արարչական զօրութիդ որ քև լնուս զամ ծագս երկրի. և բովանդակեալ պահես ՚ի զօրութ անհաս փառաց քոց. սքանչելագործ զօրութե և առաջնորդ ինքն իշխան հրամանիդ ամ արարածոց. երկնաւորաց և երկրաւորաց շնորհս

բարեաց· պարգևես ըստ խրախճանչիւր յորի-
նեալ սահմանադրութեանց երրորդութեն մտ-
կատարեալ· ամենակալ զօրութե· որ նստիս
՚ի քերոբէս· փառաւորեալ անմարմնական
զինուորութեանց ՚ի սրովբէական դասուց· ՚ի
հրեշտակական բանակաց իշխանական պետու-
թեանց· որք երեք սրբեան տուութեդ վայելչա-
ցեալ խնկապէս արարչականութեդ որով լիեն
երկինք և երկիր փառօք քո· և ձեռամբ մա-
ծնի քո ստեղծեր զմարդն ՚ի պատկեր քո բա-
րերարութեդ ՚ի մեծ հրաշագործութե խոր-
հրդոյ սահմանելով զնա· եդիր ՚ի դրախտին
պայծառ փառօք· * Իսկ նր ցանկաւորութե·
անհնարիցն անդրխացեալ խաբեցաւ ՚ի պատ-
րողէն· և յանցաւորութե պատուիրանին կոր-
ծանեալ ՚ի դառն ճաշակմանէն փայտին գի-
տուե· և փոխանակ ա̃ծատեսակ պատուի-
րանին· զկեանս անիծաբերութե· և զմահ
ժառանգեաց· * Ապա գթացեալ հայրական
ողորմութե քով· առաքեցեր յանքննին ծոցո̃
քումմէ· զմիածին որդիդ քո· զՏր մեր Յս Քս
փրկիչ ստեղծօղ և նորոգիչ ձգացելոցն վերս-
տին ա̃ծային կենդագործութե ն· * Որով
պայծառացոյց ինքեամբ անօրինեալ զմերս
ա̃մ ընծայելով զնոյն շնորհս· ՚ի փառս հայ-
րենի կամացդ· խաչեալ ՚ի վ̃ր փայտին կե-
նաց· և խաչակցեալ ըղ ձեռութս մեր· ՚ի հեր-
քումմե ամենաշար պատուղին պարգևելով

ձձթ զնոյն

զնոյն խաչ շնորհս. ամենապարգեւս. փայտ
կենաց՝ և փայտ յուսոյ և դիտուն. գաւա
զան զօրուն. և զէն ամրութեն հաւատք խա
չակցութեն. եւ ք բարձրութեն փառօք առ
քեզ Տէր Յս՛ մեր. որ յայն ժամ տարած
մամբ ամենայն արարչագործ բազկաց միած
նի քո. ՚ի վ՛ր սորա որ ժողովեաց զցրուեալսն
՚ի մի հաճութեն քեզ. խափանեալ ՚ի մէնջ
զմահ և զապականուն. այսու ամենայն զօրա
ցեալ նշանիս զոր ետուր ՚ի փրկուն երկիւղա
ծաց քոց յերեսաց աղեղան. յորս ամենա ամ
երրորդութեանդ երկրպագեալ բարեպաշտիւ.
և խորհրդով կենսաբեր խաչիդ. որէ նոյն
ինքն ամենատեսութի. հզօր և վկայ ամենայն
աւետարանին փրկութեն ամ Տի նշան զօրա
ւոր՛դ ամենայաղթ խաչի քո որով կոխեցաւ
խայթոցք մահու մեղաց. և կենդանաբուխ
արեամբ ամենայնով որով հեղաւ ՚ի վ՛ր սորա
բժշկեցան ՚ի մեզ առածք կամակոր թշնամոյն
զի դու ես ամ բարեխնամող հայրական գը
թութեդ քով. և որ ՚ի վ՛ր ամ արարածոց
քոց. որ արարեր խաղաղութի յերկինս և
յերկրի. պատուական խաչիւ և արեամբ
միածնի քո. ընդ որում քեզ հօր միածնի
վայելէ փառք հանդերձ կենդանարար և
ազատիչ ամ հոգւոյդ այժմ և.

* Խաղաղութեան ամենեցուն այլ երգեն պաշտօնեայքն.

Որ ես յէնութեն խնկութի հօր և ամենա

Խ՟չ Օրհնելոյ.

ոք հոգւոյդ. էակից և արարչակից որդւոյդ միա
ծնին փրկչին մեր Յս̄ի Քս̄ի. հօր սահման և
բանդ ա̄ծ. որ տուեր զմեր նմանութի՛ւն 'ի սրբո՛
կուսէն. և տուեալ զանձն քո փրկանս ա̄ի.
ի՞նքն իշխան կամօք ելեալ 'ի խաչ և յաղ
թական փառօք կոխեալ զմահու բնութիւ
հեղելով զարիւն քո 'ի վ̄ր փայտին. և բար
ձեր զանիծից դատապարտուի. և սգեստաւ
որեալ ա̄ծային ճշմարիտ և անապական հաւա
տով զմերկութի նախահօրն. ետուր մեզ
նշան յաղթութե. յառաջնորդեալ պատու
կան խաչիւ քո ո̄ր. ո̂չ յայն ժամ տարած
մամբ ա̄ծային արարչական բազկաց քոց Տ̄ր.
'ի վ̄ր սորին նշանի. և հեղմամբ արեամբ քո
փառաւորութի մեծ արարեր երկնաւորաց.
*Դ̄ու Տ̄ր և այժմ զարարչական ձեռն քո.
'ի վ̄ր քեզ ա̄ն ընծայեալ նշանիս. և խոնար
հեալ օրհնեա զսա. Տ̄րունական օրհնութե̄դ
որ ոչ անցանէ հեղելով զնոյն խորհուրդ
շնորհաց. 'ի վ̄ր սորա տալ մեզ զսա վերստին
փրկանս. և պահապան յամենայն վտանգաւ
որ նեղութեանց, և զէն ա̄ծային զինաւորութե
մերո. պարիսպ ամրութե զնոյն ա̄ծային զօրու
թեդ նշանիս. զծածկեալ խորհուրդ փառաց
քոց. զոր առեալ Է̄ քեզ ունիս 'ի գովութի.
և 'ի պատիւ ամենայն ա̄ծ երրորդութե̄դ. քան
զի սովոր օրհնեմք և խոստովանեմք. զկեն
սաբեր անուանդ քո. ընդ տիեզերս ա̄մ. և 'ի

Ձ̄ղ̄ա Ձեռն

Ահեղ նշանի խաչի քո · օրհնեսցեն զքեզ ամ(ենայն) ծագք երկրի Ք(րիստո)ս թագաւոր փառաց որ եղեր յանձնութի(ւն) երկրպագուաց քոց · որ արարեր զփրկութի(ւն) ՚ի մէջ երկրի · * Սա մխիթարեսցէ զմեզ ՚ի խոնարհութե(ան) մերում յոր յուսացուցեր զմեզ * Սա եղիցի մեզ ճանապարհ և ճրագ լուսոյ ուղղելով զշաւիղս մեր առ քեզ Տէր Ա(ստուա)ծ մեր · * Պաշտպան զօրութե(ան) ՚ի սխինէ տիրելով ՚ի վ(ե)ր թշնամեաց · ջախջախելով զգլուխս թունաբեր վիշապին · * Այս է աթոռ փառաց և գաւազան ուղղութե(ան) արքայութե(ան) քո · որով ՚ի կենանս վերածեր զմեզ Տէր Ա(ստուա)ծ մեր դու արարեր զմեծութի(ւն)ս զայս ամ(ենայն) հաւատացելոց · տալ մեզ զփառս մեծութե(ան) ամեն խորհրդոյս այսորիկ զի դու ես Տէր Ա(ստուա)ծ ամ(ենայն) երկրի որ փրկելոց առաջնորդես պատուական խաչի քո որով արարեր քեզ զմեծութի(ւն) և անուն սքանչելի · պատմեսցեն երկինք զզարդարութի(ւն) քո · և երկիրս խոստովանութե(ամբ) ըզփառս քո · զի ցուցեր ամ(ենայն) ծագաց երկրի և ժողովրդեան քում զփրկութի(ւն) և զփառս քո · * Օրհնեսցեն զքեզ Ք(րիստո)ս գոհութե(ամբ) ամ(ենայն) ազինք · որ զօրացուցեր զօրհնեալ ամ(ենայ)ն ընկալ նշանս շնորհօք յերկիւղածս քո · * Զողորմութի(ւն) և զճշմարտութի(ւն) նորին · յաղթանակ զօրութե(ան) որով ընկալաւ մահու յաղթութի(ւն) փշրեցան խայթոցք դժոխոց * Զսա ետուր երկիւղածաց քոց նշան և պարտութի(ւն) դիւաց

Խաչ Օրհնելոյ

գընդելին պսակ պարծանաց կաթուղիկէ եկե
ղեցւո և ամօթ երեսաց թշնամոյն ։ * Օ՜ սա
եղիր պարծանք և յոյս մեր հաւատացելոց ։
որով տօնեն զմեծ փրկութիւն իւրեանց Ական
խնամ մինչև ։ յանկիւնս սեղանոյ օրհնեալ նշա
նին ։ և կենսաբեր խաչին քո ։ * Այսէ կամք
հօր և հաճութիւն փառաց ։ և ելք բարձրու
թեան առաջին հանդիպումն քեզ ։ սորին նշանի
խաչի քո ։ պայծառացեալ լուսով Քս Ած
որ նստիս յերկինս երկնից ընդ արևելս ՚ի փա
ռըս հայրենիս լինել մեզ առաջի քո ։ * Օ՜ ու
րախ տեսակ երևօք ։ որք աղաւնեցաք ։ յու
նայնութենէ յազատութիւն ։ փրկաւէտ գալըս
տեան քո ։ * Այեցո զժողովուրդս քո ընդ հո
վանեաւ Աստուածային նշանաւ խաչի քո ։ յայսմ
հետէ մինչև յաւիտեան ։ * Օ՜ ի դուն ես Տր
որ արարեր խաղաղութիւն յերկինս և յերկրի
պատուական խաչի քո և քեզ վայելէ փառք
իշխանութիւն այժմ և միշտ և յաւէ ։
* Մաղթանք Քարոզէ ։ * Խնդրեսցուք ։ հաւատով ։
Եւ ասէ զօրհնութեան շնորհացն խորհրդոյ խաչին ։
* Եւ ասէ ։ * Օրհնեա ։

Տէր մեր դու պատուիրեցեր մեզ
և ասացեր մի՛ երկիրպագանիցէք
երկնի և ոչ զարդուն նր, և մի ե
րկրի և որ ինչ ՚ի նմա ։ * Եւ մի առնէք ձեզ
մեծս ծեռագործս և մեք ծառայք քո, և
հաւատացեալքս ՚ի քեզ արարաք զխաչս զայս

ոչ թէ զնիւթ ինչ սորա պաշտելով այլ սրբա
րար զանուանն սբ խաչի քո, յորում վերայ տա
րածեաց զբազուկս իւր միածին որդին քո
Տէր մեր և փրկիչ Յս Քս. և արդ Տր
բարերար ընկալ զա՛ 'ի ձեռաց մերոց. և օրհ
նեա զա՛ և սրբեա լինել արժանի կոչել Ա՟ծա
յին նշան և պատուական երկրպագութե համագոյ
իշխանութե հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ այժ

*Խաղաղութիւն ամենեցուն. Ա՟յ երկիր պագցուք.

Որ տարածեցեր զաշխարհատեղծ և զանա
րատ բազուկդ քո 'ի վ՟րա փրկաւէտ խաչին,
և հեղեր զ.քո սբ արիւնդ 'ի նմա կեցուցա
նելով զվտարանդեալս 'ի ծառայութե մա
հու մեղաց. դու նոյն ինքնին Տր մեր Յս
Քս առաքեա զշնորհս ամենազօր բարձրա
ցեալ բազկի քո, յիւղս այս. զոր առեալ մեր
զշնորհատու պարգևս յամենազօր հոգւոյդ
սրբոյ առատապէս բաշխմամբ զի հեղելով
'ի վ՟րա մեր խաչի այսորիկ յանուն սրբոյ երր
որդութե՛ն՝ առցէ զօրութի յամենայաղթ խա
չի քո, 'ի պահպանութի անձանց մերոց 'ի պատ
ճառ երկրպագութե՛ հօր և որդւո՛ և".

*Եւ ապա [illegible] ձեռնառն. Եւ [illegible] խաչին.
Եւ ապա զիւղն և ապա զիւղն եպիսկոպոսն. Եւ 'ի սն
գրէլն առէ Օրհնեալ [illegible] Խաչ այս. [illegible]
*Եւ թագ կայէ. *Եւ ասէ Օ՟ աղօթս.

Տէր զօրութեանց Քս փրկիչ մեր. դիր զարար
չական ձեռն քո զոր տարածեցեր 'ի վերա

Ձղծ

սո

սրբին նշանիս. և օրհնեա ✠ զխաչս զայս 'ի պահպանութի ամ հաւատացելոց՝ այժմ և հանապազ վայելէ իշխանութի և պա.

Դիր Տր զամենասուրբ ձեռն քո 'ի վր. և օրհնեայ ✠ խաչս զայս և տուր յաղթանակ փրկեալ արեամբ ժողովուրդ քո. այժմ և.

Զգեա Տր զկենդանագործող և զբարձրացեալ աջ քո զոր սփռեցեր 'ի վր սուրբ զօրացեալ նշանիս և արարեր զանքնին մեծութի օրհնեա զխաչս զայս և տուր պահպանութի խոստովանողացս ամենասուրբ երրորդութեանդ և վահան ամրութեան շիջուցանել զամ նետս մոլորս չարին ընդդիմամարտութի թշնամոյն.

զի քեզ վայելէ փառք իշխա.

* Գործեալ այս հնանն հաւասարի. Աշխա. ցուրտ. Տեառն ամ ծով եղեի. փ.բ. Օրհնելեաց օրհնութեան.

* Ընթերցուած 'ի Ծննդոց.

Եւ ել Յակոբ 'ի ջրհորոյ անտի երդմանն և գնաց 'ի խառան. հասեալ 'ի տեղի մի նննջեաց անդ զի արեգն 'ի մտանէր և առ 'ի քարանց անտի տեղւոյն և եդ 'ի սնարս իւր. և նննջեաց 'ի տեղւոջն յայնմիկ. և երազ ետես. և ահա սանդուղք հաստատեալ յերկրի որոյ գլուխն հասանէր յերկինս. և հրեշտակք երանէին և իջանէին 'ի նմա. և Տր հաստատեալ կայր ընդ նմա. և ասէ ես եմ Ած աբրա

Ծղն հա

հանուր. և Տէր ամենակալ. և Տէր յաւիտեան. մի երկնչիր զի անդէն յորում դու ննջեցեր քեզ տաց զդա և զաւանդն քում և եղբարց զաւակք քո իբրև զաւազ ծովու. և ընդ արձակեսցին Է ծովս կողմն. * և Յարևելս. և օրհնեսցին 'ի զաւակն քում մե ամ ազգք երկրի. և ես աշխատոյն ընդ քեզ 'ի պահել զքեզ. յամ ճանապարհս քո. յոր և գնասցես և դարձուցից զքեզ յերկիրս յայս և ոչ թողից զքեզ մինչև արարից զամ զոր խօսեցայ Է քեզ * Եւ զարթեաւ յակոբ 'ի քնոյ անտի իւրմէ. և Ասէ Տէր 'ի տեղւոջ յայս մի և ես ոչ գիտէի. և ոչ է սա եթէ տուն Այ և այսէ դուռն երկնից. և յարուցեալ յակոբ Է առաւօտն և առ զքարն զոր եդ Է սընարս իւր. և կանգնեաց զնա արձան. և արկ իւղ 'ի գլուխ նր. և կոչեաց զանուն տեղւոյն այն միկ տուն Այ. * Ընթերցուած Ելից.

Եւ արար բեսելիէլ զաշտանակն լուսոյ. ձոյլ ոսկւո զբուն և զամբողունս նր. * Յերկուց կողմանց և զանեղացն. շառաւեղք ընդ րեալք 'ի միմեանց. երեք 'ի միոջէ միմեանց. և երեք միւսէ միմեանց հաւասար. և լուսակալն նր. որքէին 'ի ծայրս ընդ ուղղարդ անդրատին. ընտրեալս և բազմակալս 'ի նմ զեւցեն ծրագունք 'ի վր նց. և բազմակեալս զեօթն երրորդի 'ի գլուխ լուսակալին. և 'ի վր բուն իսկ գլուխն 'ի վերուստ ձոյլ հա

ճղն մակ

մաքուր ոսկի. և զեօթն ճրագունս ՚ի վերայ նր ոսկի և զարդարիչս նր ոսկի. յոսկւո սրբոյ ճախարակեա գործեաց զաշտանակն. և զբուն և սատեղունս նր և զկաւճս ձեռս նր. և զգունդս և զշուշանս նր. անդրանին ՚ի նմանէ. վեց սատեղ արձակեալ. ՚ի կողմանց նր. երեք սատեղունք ի միոջ է կողմանէ աշտանակին. և երեք զկաւճաձեւք ընկուզաձարդ յօրինեալք ՚ի միւսում սատեղանն և գնդակս և շուշանս այսպէս վեցունց սատեղանցն արձակելոյ յաշտանակէ անտի. և բուն աշտանակին. դ. զկաւճաձեւք ընգուզաձարդք յօրինեալք ՚ի միւսում սատեղանն և գնդակս որ ի շուշանսն և գնդակ մի ընդ երկոքում սատեղանն անդրանին ՚ի նմանէ վեցունց սատեղանցն արձակելոյ ՚ի նմանէ. և գնդակք նց և սատեղունք նց անդրանին ՚ի նմանէ բոլորանդակեաց ճախարակեաց ՚ի միոջէ յոսկւո սրբոյ և արար զճրագարանսն նր եօթն և զունելիսն և զարդարիչսն նր ՚ի յոսկւո սրբոյ արար զնս և զամ կահ նր.

*Ընթերցուած յերկրորդ Թագաւորութեան.

Եւ արար սեղան եղև նա փայտեա գրուանդրեաց սղոցմն՝ զամ տունն ներքուստ. և յոսկւո սրբոյ զտով. և հատատեաց ոսկի բևեռօք հանդէպ դաբիրային և պատեաց զն ոսկով. և զամ տունն օծ ոսկով մինչև խապառ ամ տունն՝ և ամ ներքին կողմն դաբիրոյն արար երկու քերոբէս ՚ի փայտից նոճից

տասն կանգնոյ մեծութն միոյն կշռով և
հինգ կանգնոյ թևն երկրորդին 'ի տասն
կանգն։ Թևք 'ի թև նր. և միւսոյ բովանդա
կութի քերովբէիցն. և բարձրութի մի քերո
բէին տասն կանգնոյ. նոյնպէս և երկրորդ
քերովբէիցն. և եդ զերկուսին քերովբէսն 'ի
տանն ներքոյ և տարածեալ զթևս նց. և հասա
նէր թև միոյն յորմն և երկուսին թևն յորմն
երկրորդին և թևք նց հասանէին 'ի մէջ տանն
թևք 'ի թև. և պատեաց զքերովբէսն ոսկով
զամ որմն տանն շուրջանակի քանդակեալ գր
րեաց քերովբէսն և արմաւենիս և գրօշեալս
հայելիս զներքնագոյնս և զարտաքինս և զա
տակս տանն դրուագրեաց ոսկով ներքոյ և
արտաքոյ և դրանց դաբիրային արար դրունս
փայտից գիհոյ և սեմս հնգեկինս և բ̃ դրունս
'ի փայտից մայրեաց և քանդակս 'ի նց մածու
ցեալս քերովբէս և արմաւենիս և թիթխունս
թռուցեալ. և պատեաց ոսկով և 'իջանէր 'ի վր
քերովբէիցն ոսկին. *Նոյնպէս արար և դը
րանց տաճարին արար սեմս 'ի փայտից գիհոյ
չորեք կինս. և երկուց դրանց փայտս մայրս
երկբացիկս մի դուռն և ծղնիքն երկբացիկ.
և Դուռն երկրորդ շուրջանակաւ գրօշեալս
'ի նմա քերովբէս և արմաւենիս. և թռու
ցեալ թիթխունս. պատեաց ոսկով
իջանելով 'ի վր յօրինածին.

*Պաշտօն տաճարին Եփրայեցւոց Բեթայինէ ընթերցուած.

198

Խաչ Օրհնելոյ.

Այլ ինձ քաւ լիցի պարծել բայց միայն ի խաչն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. որով ինձ աշխարհ խաչեալ է, և ես աշխարհի. զի ոչ թլփատութիւն ինչ է և ոչ անթլփատութիւն. այլ նոր արարածք. և որք միաբանեալ յայսմ կանոնիս խաղաղութիւն ի վերայ նոցա և ողորմութիւն ի վերայ Իսրայէլին Աստուծոյ. Այսուհետև աշխատ զիս մի արասցէ. զի ես զխարանս Քրիստոսի ի մարմնի իմում կրեմ. Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ընդ հոգւոյդ մերում եղբարք ամէն.

Ալէլուիայ. * Օրհնեցէք զՏէր յօրհնութիւն նոր զի սքանչելիս արար. * Փրկեաց նմա աջ իւր. և բազուկ սուրբ իւր.

Աւետարան ըստ * Մարկոսի.

Եւ ապա երևեսցի նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս. և յայն ժամ կոծեսցեն ամենայն ազգք երկրի և տեսցեն զՈրդի մարդոյ եկեալ ի վերայ ամպոց երկնից զօրութեամբ և փառօք բազմօք. և առաքեսցէ զհրեշտակս իւր փողով մեծաւ և ժողովեսցեն զընտրեալս նորա ի չորից հողմոց ի ծագաց երկնից մինչև ի ծագս նորա ի թզենւոյ անտի ուսարուք զառակն. զի յորժամ նորա ոստքն կակղասցին և տերևն ցցուիցէ. գիտէք թէ մերձ է ամառն, նոյնպէս և դուք յորժամ տեսանիցէք զայս ամենայն եղեալ գի-

Ճղթ տաս

Խաղ. Օրհնելոյ·

տասջիք թէ մերձ է ՚ի դուրս ✳ Ամէն ասեմ
ձեզ ոչ անցցէ ազգս այս մինչև այս ա͞մ եղիցի
երկինք և երկիր անցցէ և բանք իմ մի անցանեն

✳ Սա յորդորէ սարկաւագն·

✳ Խնդրեսցուք հաւատով միաբանութ͞ե·

✳ Սա քահանայն ասէ ✳ Օ ...

Օրհնեալ ես Տ͞ր Ա͞ծ ամենակալ արարիչ
ա͞մ արարածոց երևելեաց և աներևու
թից · դու ո͞ր կանխագէտ ճշմարտութ͞բ քո.
ի սկզբանէ տպաւորեցեր զհրաշագործութի
փայտին կենաց յօրինակ առ յապա եղելոցս
և ՚ի ջուրցն հեղեղէ ապրեցուցեր զփրկելին
քո զնոյ · բազմաց հօր կենդանեօքն ապաւի
նութ͞բ · սորին հիւթոյ նաւապետեալ բարե
բարութ͞բ և հանդերձեալ բերեր յինքեան
զճշմարտութի յաւիտենից այսորիկ · քան
զի խաչդ անուն յառաջագոյն դատապար
տութե գործարան ✳ Իսկ այժմ կենաց բաշ
խողն յորում տարածեաց զանարատ բազու
կըս միածին որդի քո սիրելի Տ͞էրդ մեր և
փրկիչ յ͞ս ք͞ս · որ հրաժարեցեր զարեգերս
՚ի մշտընջենաւոր բարութ͞ն և այժմ Տ͞ր Ա͞ծ
մեր ողորմած հայեաց ՚ի ծառայս քո · ՚ի գոր
ծըս ձեռաց քոց · ✳ Զգեա զաներևոյթ աջ
քո · և օրհնեա զխաչս զայս · ՚ի պահպանութի
և ՚ի փրկութի երկրպագուաց քոց ծածկեա
զմեզ ընդ սորին յաղթող զօրութ͞բ · և ապրե

Խաղ Օրհնութեան։

ցո՛ յամ փորձութեանց թշնամոյն. զի յամի գո-
հանալով փառաւորեմք զհայր և զո.

*Խաղաղաբանական ամենայն աւուր երգիր պարգեւացս։

Սաղաչեմ զքեզ միածին որդի ած ՚ի գթու-
թեն հօր և ՚ի գթութ հոգւոյդ սրբոյ արա
արժանի զնշան սբ խաչիս. օրհնութեն քո. և
սրբեա ամենազօր աջովդ քո, շնորհեա ամե-
նայն հաւատացելոց կրել յանձինս իւրեանց
զնշան ամենայաղթ սբ խաչի քո. ըստ ասացելո՛
հոգէ պատուոյ մարգարէին. ետուր երկիւղա-
ծաց քոց նշան. զոր և դու իսկ արտաբերեալ
աւետարաներ քարոզութբ հետևելոց զկնի անձա-
դրոշմ նշանիս. եթէ առցէ զխաչ իւր և ե-
կեսցէ զկնի իմ. և ետուր իշխանութի կոխել
զօձս և զկարիճս և զզօրութիս թշնամոյն. և
արդ արա զսա բերդ ամուր. և աշտարակ հզօր
յերեսաց թշնամոյն. զի հովանացեալք ՚ի
սորին զօրութբ ամրածածուկ զինուս այսորիկ
աներկիւղ լիցուք ՚ի կեանս այսորիկ. և սորին
զօրութբ անվտանգ շուելով վերացուք յօթս
յաւարտելով յանդրանկան ուրախութի
ընդ ամ սրբս քո փառաւորեսցուք յառաջի
սուրբ զանփոփոխելի Տրութեդ զհայր և
զորդի և զսբ հոգին այժմ և միշտ և.

*Սաղմոս. Երգեցարուք բանի Նաւակատեան. *Հարց-
[illegible] *Խաղ ի ժմ երգիր պարգեւացս *Սա-
ղմոս ... Ամենայն ... հաւատացեալք.
*Սա ... ամենայն խաչի ...

եձա Սա

Խաչ Օրհնելոյ.

*Ս[illegible]. *Օ[illegible].

Տէր ամենակալ և արարիչ ամ արա
րածոց դու ես Տէր յերկինս ՚ի վեր
և յերկիր խոնարհ զքեզ Տէր խոս
տովանիմք. և զքեզ փառաւորեմք. և աղա
չեմք. պարգևեա՛ զշնորհս հոգւոյդ սրբո՛ ՚ի
նշանս յայս զոր կանգնեցաք. ՚ի յանուն քո
մք. տուր զօր պահապան հոգւոց և մարմնոց
մերոց և ամ որ հաւատասցէ ՚ի խաչելեալ
որդիդ քո. և երկիր պագցեն նշանիս այսորիկ
յանուն քո. և խնդրեսցեն զերա՜ունս և
զօրդարութիւն դու Տէր լուիցես և ողորմես
ցես. և շնորհեսցես զհայցուածս նց. և որք
տեսցեն զսա ՚ի հեռաստանէ. և կնքեսցեն
զինքեանս նշանաւ խաչիւ քո. օգնեսցես
յամ նեղութիս նց. և եթէ թշնամիք հաստ
նիցեն ՚ի վր ուրոք. գայցեն և աղաչեսցեն
զքեզ. առաջի նշանիս այսորիկ դու Տէր լու
իցես և ողորմեսցիս և փրկեսցես զնս. և եթէ
ոք նեղիցէ յայլոց պղծոց. և ապաւինեսցեն
՚ի զօրութի սորա. դու Տէր օգնեսցես և բը
ժշկեսցես զնս. *Եւ Որ ունիցի ցաւ ՚ի պէս
պէս ախտից. և կացցեն յաղօթս առաջի նշա
նիսայսորիկ *Դու լուիցես և կեցուսցես զնս
Պատկառեսցի ՚ի սմանէ սատանայն. որպէս
՚ի տնօրէնէն եղեկիայի. և որպէս յօծեալ
դրանցն որ յեգիպտոս. և եթէ շարժեսցին
ամք բարկութեան. կամ խորշակի. կամ

Է Ճ Է եղ

Խ-է Օրհնելոյ.

եղեամնածին սառնամանեաց բարկութե
Կամ ժանգ. կամ մարախ. Կամ թրթուր.
և ա՛մ հրամեաց ցասման. եգայցեն և աղաչե
ացեն առաջի խաչիս քո. * Դու լուիցես և
ողորմեսցիս և քաւեսցես և անցուսցես զցա
սումն պատուհասի քո. * Իբր զխաշնամահ և
զա՛մ ախտս անասնոց. բժշկեսցես. և զա՛մ
պատահար շարժմանց հրոյ և ջրոյ տացես
մեզ նշան սր խաչի քո. օգնական և պահա
պան. * Յիշեսցես և զարարող սորա. և ողոր
մեսցիս նմա. * Աղաչեմք զքեզ Տր բարե
րար. մի՛ յանարժանութիս մեր հայելով
արգելցես զշնորհս հոգւոյդ սրբո՛ և զամենա
կարող զօրութիդ քո. ՚ի նշանէս այսմանէ.
* Այլ ըստ մեծի ողորմութեդ քում գթա
ցիս ՚ի ժողովուրդս. և կատարեա՛ զաղօթս
աղաչանաց սոցա՛. և արժանաւորեա՛ զմեզ
յա՛մ ժամ փառաւորել զհայր և զորդի և.
* Խաղաղութիւն ամենեցուն ա) Երկիր պագեսցուք.
Գոհանամք և փառաւորեմք զքեզ Քս
փրկիչ մեր որ զերկնաւոր շնորհս և զողոր
մութի պարգևեցեր հաւատացելոց ժողովր
դեան քում. այսու Աճական զօրացեալ նշա
նաւ. յոր եկեր և կենագործեցեր զփրկու
թի աշխարհի և ետուր զայս սուսեր հոգևո
րական և սպանումն մեղաց և մահաբեր ընդ
դիմամարտին. և հաղորդակիցս արարեր զօ
րութե սորին նշանիս. շնորհեա օրհնել սմա՛

է ճ է　　　　և

Խորհ. Օրհնելոյ.

ևկնքել որ ինչ մեր յանուն քո. որով պայծա
ռացեալ նշանաւ աւ մեղ լոյս երեսաց քոց.
որով յիշեսցին և դարձցին առ քեզ ամ ծագ
երկրի. *Օրհնեալ ես Քս փրկիչ մեր. յոյս
և ապաւէն և զօրութի և օգնութի 'ի վր նե
ղելոց. որ պաշարեալէին զմեզ. սուրբ մա
հու Տր զօրութեց ընդ մեզ Խչ որ 'ի հո
վանի թևոց քո Խչային նշանիս ծագեցեր
'ի սիրտս մեր գիտութի. շնորհեաց այսօրիկ
հոգևոր ետուր զամ պսակ բարձրութե եկե
ղեցւոյ քում սրբո և աղբիւր բարեաց մնուցա
նել և աճեցուցանել զմանկունս սրբուե քո
զորս հաղորդակից արարեր ուրախարար մար
մնոյ և արեան քո պատարագեալ 'ի վր խաչին
արարեր խաղաղութի յերկինս և յերկրի ը̅
որս և զմեզ արժանաւորեսցես շնորհօք խա
չի քո յաւիտենական կենացդ ը̅ սբս քո. և
որք խաչակիր պարծանօք կնքեսցեն զճանա
պարհս իւրեանց 'ի քեզ Քս փրկիչ մեր ընդ
որում հօր միանգամայն և հոգւոյդ սրբոյ
վայելէ փառք իշխանութի և պատիւ այժմ
և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից.

*Ամէն.

304

Կարգ ջուր Օրհնելոյ.

Աւազանի ջուր օրհնելոյ.

* Նախ ասասցեն շարական եղանակաւորեալն. և երգեն ի ջրօրհնէին. և ապա ասեն զայս սաղմոսն ի վերայ ջուրցն.

* Նախ ասա սաղմոսն * Սաղմ.

Ձայն տն ի վրյ ջուրց և Այ փառաց որոտաց և տր ինքն ի վրյ ջուրց բազմաց. * Ձայն տն զօրութբ. և ձայն տն մեծվայելչութբ. * Ձայն տն փշրէ զմայրս. և մանրէ տր զմայրսն լիբանանու. * Մանրեսցէ զնս որպ մատաղուանն լիբանանու որ սիրելին որպ զորդիս միեղջերուին. * Ձայն տն հատանէ զբոց հրոյ. ձայն տն շարժէ զանապատն. և խռովեցուցանէ տր զանապատն կադէս. * Ձայն տն հաստատէ զեղջերուս. և յայտնի առնէ զանտառս. * Ի տաճարի նր ամենեքեան ասասցեն զփառս նմա. * Տր զջրհեղեղս նստուցանէ. և ցածուցանէ թագաւորեսցէ տր յաւիտեան. Տր զօրութի ժողովրդեան իւրոյ տացէ տր օրհնեսցէ զժողովուրդ իւր ի խաղաղութե.

* Ընթերցուած. * Եսայեայ. * Մարգարէէ.

Նյ աւուր որք քաղաքին ցնծասցեն. ահա աւանի բնակութե քաղաքիս բարի է. այլ և որդ

խոյ տեսանէ. եւ ջուրքս չար եւ երկիրս անզաւակ. եւ ասէ Եղիսէէ բերէք առ իս կուժ մի նոր եւ դիք այդր. եւ բերին առ նա. եւ ել Եղիսէէ յակունս ջուրցն եւ արկ անդ աղ եւ ասէ այսպէս ասէ Տ̄ր բժշկեմ զջուրս զայսոսիկ եւ մի՛ լիցի այդ 'ի մահ եւ մի՛ յանզաւակութի՛ւն. եւ բժշկեցան ջուրքն մինչեւ ցայսօր բանին Եղիսէի զոր խօսեցաւ.

*Ընթերցուած. *Եսայեայ մարգարէի.

Այսպէս ասէ Տ̄ր առէք ջուր ուրախութեան. յաղբերացն փրկութեան. եւ ասացէք յաւուրն յայն միկ օրհնեցէք զՏ̄ր. ձայնեցէք զանուն ն̄ր պատմեցէք 'ի հեթանոսս զփառս ն̄ր. զի բարձրացաւ անուն ն̄ր. օրհնեցէք զանուն Տ̄ն զի մեծամեծս արար. պատմեցէք զայս ամ երկրի ցնծացէք եւ ուրախ լերուք բնակիչք քաղաքի զի բարձրացաւ Ս̄բն 'ի մէջ ն̄ր

*Ընթերցուած. *Եզեկիելի. *Մարգարէի*

Եմոյծ զիս հոգին Տ̄ր առաջի դրանց տաճարին. եւ ահա ելանէր ջուրք 'ի ներքոյ վարագուրաց տաճարին եւ ջուրն հոսէր ընդ աջմէ կողմանէ տաճարին 'ի հիւսիսոյ սեղանակոյս. եւ եհան զիս ը̄ ճանապարհ դրանց արտաքոյ եւ շրջեցոյց ը̄ ճանապարհ դրանն հիւսիսոյ առ դրամբն արտաքոյ որ հայէր ը̄ յարեւելս եւ ահա ջուրն հոսէր ը̄ աջմէ կողմանէ եւ իբրեւ զելս առ ը̄ դէմ յանդիման.

և չափ ՚ի ձեռին իւրում. և չափեաց հազար
չափովն. և անց ը͞դ ջուրն և հարկանէր ջուրն
մինչև ցերանսն. և չափեաց հազար չափովն
և անց ը͞դ ջուրն և հարկանէր ջուրն մինչև
ցգօտին և չափեաց հազար չափովն զուղն
և ոչ կարաց անցանել զի յորդեաց ջուրն
իբրև զորձան հեղեղաց. ը͞դ որ ոք ոչ անցանի
ցէ. և ասէ ցիս տես որդի մարդոյ և դարձոյց
զիս. և տարաւ զիս առ ափն գետոյն. և շրջել
անդ խմաւ. և ահա յափն գետոյն ծա
ռատունկ յայս կոյս և յայնկոյս և ասէ ցիս
ջուրս այս որ ելանէ ընդ կողմն գալիլեացւոց
և իջանէ յարաբիա. և գայ մինչև ծովն. յա
րևելից ջուրց. բժշկեսցէ զջուրս զայս. և
եղիցի ա͞մ շունչ անասնոց ՚ի բաց թքելոց.
յա͞մ յորս եկեսցէ գետն կենդանասցին. և
եղիցի անդ ձուկն բազում յոյժ զի հասեալ
անդ ՚ի ջուրս այսոսիկ բժշկեսցէ և կենդանա
ցին յորս վ͞ր եկեսցէ գետն կեցէ և կացցեն
՚ի նմա որսորդք. յենգադէ մինչև ցենգա
դիս ձկունք յուռկանաց եղիցին և ձկունք
նորա իբրև զձկունս ծովուն մեծի
և բազմութիւն բազում յոյժ. յելս ն͞ր և
՚ի դարձս ն͞ր. և ՚ի համբառնալս ն͞ր. մի որբես
ցին. այլ յաղ մատնեսցին. և առ գետովն
ելցեն զափամբն յայս կոյս և յայն կոյս ա͞մ
ծառ ուտելի. մի խնայեսցէ շուրջ զնովաւ
և մի պակասեսցէ պտուղ ն͞ր. և զդալարութի

իւր

Պ[ա]հք Օրհնելոյ.

իւր յառաջագոյն արձակեսցէ զի ջուրք նոյն ՚ի սրբութենէ եղցեն և եղիցի պտուղ նոյն ՚ի կերակուր և եղ նոյն ՚ի սրբութի.

* Պօղոսի առաքելոյն ի Կորնթացւոց թղթոյն է ընթերցուածս.

Ո՛չ կամիմ եղբարք եթէ ադէտք իցէք զի հայրքն մեր ամենեքեան ը ամբովն էին և ամենեքին ընդ ծովն անցին. և ամենեքին ՚ի մովսէս մկրտեցան յամպն և ՚ի ծովն. և ամենեքեան զնոյն հոգևոր կերակուրն կերան. և ամենեքեան զնոյն հոգևոր ըմպելին արբին. զի ըմպէին ՚ի հոգևոր վիմէն որ երթայր զհետ նոցա. և վէմն էր ինքն Քս.

* Սաղմոս. * Տեսին ամ ծագք երկրի ըզ փրկութի այ մերոյ. * Օրհնեցէք զտր օրհ նութիւն նոր. զի սքանչելիս արար.

* Աւետարան որ ըստ * Մատթէոսի.

Յայն ժամանակի Յս ՚ի գալիլէէ ՚ի յոր դանան առ յովաննէս մկրտիլ ՚ի նմա նէ. և յովաննէս արգելոյր զնա և ասէ ր ինձ պարտ է ՚ի քէն մկրտիլ և դու առ իս գաս. * Պատասխանի ետ Յս և ասէ թոյլ տուր այժմ զի այսպէս վայելէ մեզ լնուլ զամ արդարութիս և ապա թոյլ ետ նմայ. * Իբրև մկրտեցաւ Յս ել վաղվաղակի ՚ի ջրո անտի. և ահա բացան նմա երկինք. և ետես զհոգին այ զի իջանէր իբրև զա

ղաւնի. և գայր ի վերայ նորա. և ահա՛ ձայն եղև յերկնից որ ասէ. դա՛ է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ։

*Սարկաւագն. *Քարոզէ։

Ս ի վերուստ խաղաղութն և փրկութն անձանց մերոց. զտր. *Ս խաղաղութն ամ աշխ և հաստատութն սրբոյ եկեղեցւոյ զտր. *Ս հայրապետին մերոյ տն Ն. անուն կենաց և փրկութն. հոգւոյ նորին զտր. *Ս առաջի կա ջրոյս. և որք հանդերձեալեն հաւտալ ընդունել զօրհնութն ի սմանէ. զտր. *Ս զի սրբեսցի ջուրս այս. և գալ ի գործակցութն հոգւոյն սրբոյ զտր. *Ս ընդունելով սմա զօրհնութիւն յորդանանու շնորհօք միածնին. զտր. *Ս լինելով սմա բժշկութն հոգւոյ և մարմնոյ. զտր. *Յիշելով զամենածին և միշտ կոյսն մարիամ. և զսբ զյովաննէս մկրտիչն. և զամ սբս և զնոքօք. զտր.

*Լուեաս. միա. *Զ անձն. *Աղօ.

*Օրհնութիւն ջրոյ. Զ որ ասացեալ է տն Բարսղի Հայրապետին կեսարու կապադովկացւոյ.

Օրհնեալ ես Տր Ած ամենակալ յամեհզօր և աքանչելագործ որ արարեր զերկինս և զերկիր. զծով յանէութից. և յնպաստրաստ խաւարին անդընդոց. և հոգի քո շրջեր ի վերայ ջուրց. որ ասացեր լինել լոյս և եղև լոյս համա[illegible] քո ալին արգելով-

Գ Ր Հ Ր Օրհնութ.

բաժանեցան ջուրք ՚ի վերոյ քան զերկինս։ *Զգեցեր զջրեղէն կամարն ՚ի հաստատութի երկնից. և ճառագայթեցեր զարեգակն և զլուսինն և զաստեղս. գնան հրեղէնքն ընդ ջուրըս և ոչ շիջանին. զի ամ կարելի է քեզ։ *Եդիր հիմունս երկրի ՚ի վր ծովու պատրաստութե գետոց որով զուեղացեալ ջուրց ՚ի ծովու և երևեցաւ ցամաքն ամ բուսովք։ *Երկնեաց ծով ՚ի կէսս մեծամեծս. և մանունք էլին ՚ի նմանէ. և ազգի ազգի թռչունք յօթս վերինս. և ծնաւ երկիր անասունս կենդանիս. և գազանս վայրենիս։ *Բխեցուցեր աղբիւր յեդեմա և չորիւք. բաժանմամբ գետոց զչորս անդինրս պարարեցեր։ *Դու ստեղծեր զմարդն հող յերկրէ կենդանացուցեր զնա քո ամենայն սբ փչմամբդ և սեփհականեցեր նմա ըզդրախտն յեդեմա ընդ յարևելս և զբոլորս նմա հնազանդեցուցեր։ *Իսկ նա պատրանօք օձին որ խաբեալ ջամբեաց իբրև տղայ զպտուղ ծառոյն գիտութե. մերկացեալ ՚ի փառացն և կորկատուն տերևօքն հանեալ ՚ի դրախտէն։ *Սակայն ոչ անտես արարեր ըզծառայն քո. այլ գթացար ՚ի ծնունդս նր. *Որ առեր զծառայն քո զսէթ և զենովք որ հաճո եղեն քեզ. և զենովք յանմահութի փոխեցեր. և զամբարշտեալն զկայէն իւրովք ծնընդօքն սահանաբաց անձրևօքն. ջնջեցեր

ԷՃԺ Եղար

և զարդարն զնա խաչանման տապանաւն առ
բեցուցեր ի ջրհեղեղէն պահեցեր․ ընդ տասն
երրորդն զաբրահամ և եդեր ուխտ ը նմա․
և հաներ զզաւակ նր յերկրէն եգիպտացւոց
և ծովահերձ գաւազանաւն մովսէսի պատա
ռեցեր ընդ ջուրն կարմիր ծովուն․ և ան
ցուցեր զիսրայէլ․ և ծովածուփ կորուսեր
զգօռոզն փառաւոն․ և մակաղեցուցեր զժո
ղովուրդն քո․ առ երկոտասան աղբերացն
յաղիմ․ և առ եօթանասուն արմաւենիսն
ցուցեր նշ զօրութե փառաց քոց․ *Դու ՚ի սի
նէական լերին մառախլապատ ամպօք և հրա
ցայտ փայլատակմամբք․ և ահաւորագոչ փո
ղովք․ ետուր նշ զուսաւոր պատգամն ՚ի
ձեռն մեծին մովսէսի․ և կերակրեցեր երկ
նաւեղէաց հացիւն և քաղցրութ մանանայիւն
զեւրս բեւրոց․ աղբերացուցեր զվէմ
յանջրդող․ և արբուցեր զժողովուրդն պա
քեալ և յաւուրսն յեսուա սքանչելագործե
ցեր․ *Պատեցեր զյորդանան քոյին օրէն
սդիր հրամանօքն որ կային ՚ի տապանակին
և յոտնաւեղաց քահանայիցն երկոտասան
վէմս կանգնեցեր ՚ի գաղգաղա որ կան մին
չև ցայսօր վկայք սքանչելեաց քոց․ Զ յոյծ
ջուրն յորդանանու քարակարկառ ձուլեցեր
և զքարէ պարիսպն երիքովի իբրև ընդ ջուր
հեղեղացուցեր և ընկեցեր բանիւ քո․ *Որ
յոտնակապեաց, յեսու զարեգակն և զլու

ՃԶԺԶ սին

սին և վանեալ սատակեաց զթշնամինան իւր․
և սեփհականեաց որդոցն Ի͞ղ͞ի․ զերկիրն որ
բղխէ զկաթն և զմեղր բազում և սքանչելիս
բարեգործեցեր․ յազգս մարդկան։ * Իսկ
վախճան աւուրցս այսորիկ առաքեցեր զմիա
ծին որդիդ քո 'ի հայրական ծոցոյ քումմէ․
որ եկն և զգեցաւ մարմին 'ի սրբոյ կուսէն․
և եղեալ 'ի խնդիր մեզ կորուսելոցն զոր թշ
նամին եհան 'ի դրախտէն կենաց և հեռամ
բեալ իբրև զչար գազանն․ և մահաբեր
թիւնովք վիրաւորեաց ազգի ազգի մեղաց
ախտիւք վայրային ճանապարհացն դաշտացիր
կացոյց։ * Իսկ բարերար որդիդ միածին․ հրա
մայեաց քաղցրաձայնեալ եթէ եկայք առ իս
ա͞մ աշխատեալք՝ և ես հանգուցից զձեզ
քաղցր լծով և փոքր ոդի բեռամբ․ և ժո
ղովեալ զամենեսեան բարերարու͞թն իւրով
ած 'ի յորդանան գետ։ * Ու տեսեալ զվի
շապն ահագին բունեալ 'ի ջուրն․ բացեալ
զբերանն կամէր կլանել զմարդիկ․ և զյոր
դախաղաց վտակն յորդանանու յակնակա
պիճս իւր ընդունէր ա͞յ ասէ իսկ յոբ։
* Իսկ բարերար որդիդ քո միածին․ զջուրն
դարշապարանաց կոխան արարեալ և զմեծ
գազանն թշւառացուցանէր ըստ առաջասաց
մարգարէին․ եթէ դու ջախեցեր զգլուխ
վիշապին 'ի վ͞ր ջուրց։ անդ յայտնեալ զա͞ծու
թին իւր քո հայր կ՛րդալով առ նա դու ես

Է͞ճժ͞է որդի

Ձ ր հոր Օրհնութ.

որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ և լուսա փայլ հոգւոյն աղաւնակերպ իջմամբ. ուսուց և յառաջ ընթաց կարապետն. և մկրտիչն. մատամբն ցուցանէր. ահա գառն Այ որ բառնայ զմեղս աշխարհիս. և այժմ հրամայեաց ամենեցուն իջանել 'ի ջուրն և կոխել զզօ րութ թշնամւոյն. և լուացեալ զամենեսեան յաղտ մեղաց. նորափետուր զարդարեաց. և կնքեաց խաչանշան դրոշմամբ մի հօտ և մի հովիւ ընդրեաց 'ի դաւիթս իւր ոչ կաթուղիկէ եկեղեցի. ամրացոյց. մարգա րէիւքն պատուարեաց առաքելովքն. պա հապանս արար մարտիրոսօքն. զուարճացոյց աւետարանական բանիւ. և ամենեքեան վայելեն խաղաղութե երիտասարդք և կուսա նք. ծերք և տղայք համբերձ ձայնիւ ցնծու թե և ուրախութե առ հօտիք տայեն գոհութի այ մերոյ. * Օ ի այսօր ածային և երկնային ոչ և պատուհանէ տօնս. և ծագումն ածային լուսոյ ճառագայթիւք ոչ հոգւոյն պայծառացել տօ ծագէ Այսօր երկիրս նար երկինք բերել պատու երով. քանզի որդին այ յերկիր երևեցաւ և ընդ մարդկան շրջեցաւ. * Այսօր 'ի յորդանան 'ի գետն իջանելով սրբէ ըզ ջուրս և լուսաւորէ զմարդիկ. սրբու թեամբ ջրոյ և հոգւոյն կենդանութեան. * Այսօր երրորդական Աստուածութիւն 'ի յեր կնից երևեալ և լի է ամենայն երկիր

Ա. ԷՃԺԳ փա

Գ. Ձ. Հոր. Օրհնելոյ։

փառօք նորա. հայր երկնից վկայէ դմա որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ. և նոյն հոգին իջանէ լով. ՚ի վր նր ՚ի նմանութի աղաւնոյ* Այսօր վերին զօրութիւնք զօրաց անմարմնականացն յերկրի սպասաւորեն ՚Քի Այ մերում. *Ա- փառաբանութ մատուցանեն հօր. *Այսօր եկայք հաւատացեալք քի նոր ժողովուրդք ցնծացուք և տօնըս մեծս և երկնային ընդ հրեշտակս տօնեսցուք. *Այսօր եհաս մեզ ժամանակ մեծ և լուսաւոր. տօնիս. հրեշտակ ընդ մարդկան տօնեն և դասք սրբոց բազմացուցանեն զպատիւ աւուրս. *Այսօր շնորհք հոգւոյն սրբոյ սրբելով զջուրս գործակից լինել *Այսօր ծագէ մեզ արեգակն անշէջ աշխարհ ամ լուսով ճառագայթի. Այսօր լուսինն մեծ լուսով ծագէ և զա նմին զաշխարհըս պայծառացուցանեն. *Այսօր լուսազգեստեալ լուսաւորք. յոյժ փայլմամբ զտիեզերս բարեգործեն. *Այսօր ամէք Ածայինք ՚ի մարդիկք վր ցօղեն. *Այսօր ծով և ժողովք ջուրց տարածին ՚ի գնացից դարշապարանաց տն. *Այսօր աներևոյթն երևի և անտեսն տեսանի ՚Քն. զի զմեզ տեսողս իւր արասցէ. *Այսօր անեղն յիւրում եղելութիւն խոնարհդով ձեռնադրի. *Այսօր անխոնարհն իւրում ծառային ըղ գլուխն խոնարհեցուցանէ զի զա դիմամարտն ընկղմեսցէ զվիշապն. *Այսօր զա կամաւորութ

ԷՃԺԴ և

Վ Չ Տոյ Օրհնու.

եզամենեսին լուսաւորէ որք ակն ունին նր
կալ առաջի նր. *Այսօր մարգարէն կալով
առաջի խմբագործողին. այլ դողալով տեսա
նէ զած ելեալ առ մարդիկ. *Այսօր ածա
շունչ.քնարն 'ի գլուխ ահաւոր և հրակեզ
մերձենամ զի լուացումն ապականութե խա
փանեսցէ. *Այսօր ծառայն կա երկիւղի
առաջի տն. քան զի ած ելեալ է. *Այսօր
գա հոսանք շնորհաց տբ հոգոյն. և ամ արա
րածք առոգանեան նովաւ. *Այսօր ան տե
սականն զյանցանս առ իւր յօժարութե յաշ
խարհէ. առնու իւր ձեռնադրութի. *Այսօր
յանցանք մարդկան ջրովն յորդանանու ջնջին
*Այսօր աղտաղտուկ ջուրց ծովուն 'ի քաղ
ցրութի փոխին յերևել տյ մերոյ. *Այսօր
մնոտի կուռքն յանդիմանին. և 'ի բաց բա
ռնի. և մարդեղէն բնութիս 'ի ծառայութե
մեղաց փրկեալ համարձակի. *Այսօր մառա
խուղ աշխարհիս որբի և մաքրի երևել Այ
մերոյ. *Այսօր ճարտարայթ աղբեաց երևին.
ամ արարածք 'ի յայտնել տյ մեծի. Այսօր
դրախտն ցուցանի մարդկան և արդարութե
ցնծասցուք 'ի յաւիտենական կենան. Այսօր
ղորքայութի տյ ժառանքեսցուք. զի յոր
քայութե տյ վախճան ոչ գոյ. *Այսօր և մեք
գոչելով աղաղակեմք մեծապէս և ասեմք.

Մեծ ես դու Տր և սքանչելիեն գործք
քո. և ոչ գո բաւական.բո բանիւ. առ 'ի

Մ. Ծնդ. Օրհնելոյ։

յօրհնութիւն սքանչելեաց քոց. քանզի քո կամաւորութեամբ ՚ի չգոյութենէ ՚ի գոյութիւն ածեր զամենայն և քո նախախնամութեամբ կարգաւորես զաշխարհս։ *Դու ՚ի չորից տարերաց զաշխարհս արմարեցեր. և չորիւք եղանակօք զբովանդակ լուսոյն տարւոյն պակեցեր։ *Ի քէն դողան ՚ի մանկալի զօրութիւնք զքեզ օրհնէ արեգակն. զքեզ փառաորէ լուսինն. զքեզ բարեբանեն կայծառք աստեղաց։ *Քեզ հնազանդին լոյսք։ *Ի քէն սարսեն խորք։ *Քեզ ծառայեն աղբիւրք։ *Դու ձգեցեր զերկինս որպէս կամար։ *Դու կառուցեր հաստատութիւն ՚ի վերայ ջուրց։ *Դու պարապեցեր զծով աւազաւ։ *Դու տաս ՚ի շունչս զօթս հեղեր։ *Դու աշխարհս. և ո՞ կարէ կեալ առաջի քո։ *Հրեշտակական զօրութիւնք զքեզ օրհնեն։ *Հրեշտակապետաց դասքն քեզ երկիր պագանեն։ *Սեց թևեան սերովբէքն ամբառնալով պարփակեալ անմատոյց լուսով ծածկեն։ *Քանզի դու ես ամ գոլով անպարագրելի։ *Ան ճառելի։ *Ան պատմելի *Եկիր յերկիր զկերպարանս ծառայի առեր ՚ի նըմանութիւն մարդկան եղեալ. և կերպարանօք գտար իբրև զմարդ։ *Քանզի ոչ իւկ հանդուրժէիր մարդասէր տր վն բազում գթութեանց քոց. տեսանելով զազգս մարդկան ՚ի բանսարկուէն բռնադատեալ.

Էածդ ալ

ոյլ եկեր եւ փրկեցեր զմեզ. * Խոստովանիմք
զշնորհս քո. * Քարոզեմք զողորմութիւնս քո.
* Ոչ ծածկեմք զբարեգործութիւնս քո.
զբնութեան մերոյ ըզ ծնունդս ազատեցեր.
ըզ կուսական յարգանդն սրբեցեր. անճա
ռելի ծնընդեամբ քով * Ամենայն արարածք
օրհնեն ըզքեզ յայտնելդ Տէր. * Քանզի
դու ես Աստուած մեր յերկրի երեւեալ. եւ ընդ
մարդկան շրջեցար. * Դու եւ զՅորդանանու
հոսանսն սրբեցեր. յերկնից առաքելով զՀո
գին Սուրբ. եւ զգլուխս վիշապին որ ի նմա բու
նեալ էր ջախջախեցեր. * Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ
Տէր. վեր առաքեա զՀոգին Սուրբ ի ջուրս
զայս. եւ տուր սմա զշնորհս Յորդանանու.
* Արա զսա օրհնութեանց աղբիւր. անապա
կանութեան պարգեւ. մեղաց լուծանումն.
հիւանդաց բժշկութիւն. ախտաժետաց առող
ջութիւն. դիւաց հալածիչ եւ ահագին խոր
տակումն. ընդդիմակաց զօրութեանցն.
անհաղթելի հրեշտակական զօրութեամբն
լցեալ. * Քանզի դու ես Աստուած մեր որ զդառն
ջուրն յանապատին առ Մովսէսիւ փայտիւն
քաղցրացուցեր եւ զծարաւեալ ժողովուրդն
արբուցեր. դու ես որ Եղիաիւ ջրով եւ հը
րով ազատեցեր զԻսրայէլ. ի ծառայութենէ
Բահաղու. դու ես որ զանզաւակ ջուրն
առ Եղիսէիւն առողջացուցեր.
Եւ զանծնունդն ժողովուրդն բժշկեցեր.

Ջրոյ Օրհնելոյ

Դու ինքնին Տր․ և այժմ մերձեցեալ առ մեզ ՚ի ձեռն հոգւոյդ սրբոյ․ *Նա օրհնեա՛ զջուրս զայս․ զի եղիցի սա՛ շնորհութի տանց․ բժշկութի հիւանդաց․ փրկութի հոգւոց և մարմնոց օգտակար առ ամ պէտս․ փախիցեն ՚ի սմանէ ամենեքեան որք խորհեն չարիս ծառայիս քոյ․ վ՛ զի դու ես ԱԾ ողորմած և մարդասէր և զանուն քո Տր կարդացուք․ զմեծ և զփառաւորեալ և ապաւինելի․ և քեզ հանցուք զօրհնութի և զփառս հօր և․

*Խաղաղութիւն ամենեցուն այ երկիր պագեսցուք․

Տե՛ր կենդանարար․ որ էնն և եղ ԱԾ․ որ ոչ միով բանիւ խոնարհեցար ունելով ամե զօրել․ անկիղծն եղելոցս որ ամե ընդ լինելն առեալ․ և զամ արարեալ․ ԱԾ արարիչ ամե որ յայտնեցեր ընդ ոք և զկենդանարար հոգին քո․ շրջելով ՚ի վր ջուրց․ և ՚ի դեռան մարդասէր յայտնեցեր զքո զօրութին և զփառս ՚ի նմանութի աղաւնոյ տեսակաւ․ կատարեալն և մարդասէրն որ գնա՛ ՚ի վր ջուրց․ և սրբեցեր ընդ նա՛ ոք աղաչեմք զքեզ․ և այժմ Տր ԱԾ մեր․ օրհնեա՛ զջուրս զայս և երևեցո՛ զսա ՚ի փրկութի ծառայից քոց․ հալածեա՛ ՚ի սմանէ զամ չար և զվնաս․ բժշկ և զախտս և զամ բանութի սատանայի․ և անկեա՛ ՚ի սմա՛ զշնորհս ամենայն ոք հոգւոյդ սրբո՛․ ընդ բժշկութի և զառողջութի և յաղթութի չարին զօրութեն․ *և Ամենակալեան քոյին օգնութեամբ

Է ԱԾ Է և քո

Պսակաւ Հանար Օրհնելոյ.

և քո ընդունելութեամբ գիտութեամբ բաշխութեան ողորմութեան սրբութեան անեղ որդի փառաբանութեան Հօր և որդւոյ և Հոգւոյ. *Պահպանիչ. Հայր մեր.

Այսուհետեւ կանոն
խաղաղ եկեղեցի

[illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] Հ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. *Այս Հ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ու [illegible] [illegible] Հ[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] որ [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible]. և [illegible]. *[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. *Այս [illegible]. [illegible]. *[illegible] [illegible] Հ[illegible] [illegible].

*Այս [illegible] [illegible]. *Օրհնեա.

Ի ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԴԻՐ[illegible] աղօթից ժողովրդեան քո որ կան առաջի քո Տէր Աստուած մեր. Հայեաց Տէր յերկնից 'ի սրբութենէդ քում մեծ զաղաղաչանս մեր. որ կամք առաջի քո պաղատանօք. զի մեղուք և որդ խոստովանեալք զմեղս մեր 'ի ձեռն աղօթից մարդ[illegible] ընկեց և առ առաքելոյն. որս ործանի խոն[illegible]

Է Ճ Ժ Թ

գրել

Պշտօն․ Տաճար․ Օրհնելոյ․

դրել ՚ի քեն․ զի դու ես Տր կենդանա րար հոգւոյ և մարմնոյ միւսանգամ նորոգել և զարդարել․ և նորոգօղ և կենդանարար սբ անուանքո վայելէ փառք իշխա։

*Եւ ապա բառնալով զաւազանն․ մտանեն յեկեղեցին․ և տանին սաղմոս ՀԳ․ Ընդէր մերժեցեր աՏ իսպառ։ *Քա֊ րոզ Խնդրեսցուք հաւատով։

*Եւ եպիսկոպոսն ասէ․ *Օ աղօթս․

Բարեբանեմք զամենա սբ զանունդ․ բազմագութ և ողորմած Տր․ մաղթեմք․ այ սրտիւք մերովք սրբեա զտունս զայս․ և զսեղանս նուիրաց և պատրգաց․ քան զի տունս տուն աղօթիցէ և քաւարան մեղաւորաց․ թէ պէտ և չարու թե անօրինաց եղև այս աւազակաց․ յաղա գս մեղաց մերոց այլ դարձեալ կեցո՛ հաս տատուն ՚ի նոյն շնորհս սրբութե զտունս և զսեղանս և քեզ երեք սրբեան անձնական տրութեդ․ վայելէ փառք իշխա․

*Եւ ապա ելանեն ՚ի բեմն տանին ըստ կարգն մինչև յերկրորդ կարգն։ *Քարոզ Խնդրեսցուք սաս։

*Եւ եպիսկոպոսն ասէ․ Օ աղօթս․

Տր Տր փառաւորեալ յամի ղքեղ փա ռաւորեմք յամ ժամու զի դու ես քաղցրութի և պսակ պարծանաց հաւա տացելոց ահաւոր և սքանչելի անուն քո սբ

Պշծեալ։ Տաճար։ Օրհնելոյ։

զի ա՟մ մարդ որ ոչ խոստովանի զանուն հօր և որդւոյ և ս՟բ հոգւոյն . ոչէ նա ս՟բ , արդ Տ՟ր քո եմք փրկեալք և քո եմք ժողովուրդք և անուն քո փառաւորեալ է ՚ի տեղւոջս այսմիկ . *Անան հեթանոսք եպղծեցին ըզտաճար ս՟բ քո . կոխելով պղծեղ դարշապարօք զս՟բ յատակ սորա և պիղծ ձեռօք շօշափեցին զս՟բ սեղան քո . որ վերին զօրութիւնք սարսեն և դողան պիղծքն ոչ ինչ համարեցան զեկեղեցի քո ս՟բ . արդ զի մի՛ ասասցեն հեթանոսք թէ ուրէ ա՟ծ ն՟ց , դու ա՟ծ նախանձոտ տ՟ր հայեաց յաղաչանս մեր . զի զի մենք տկարք և անարժանք և ոչ ունիմք համարձակութ՟ի առաջի քո . *Նզերս արկանեմք առաջի քո . ս՟բ զառաքելոյն որք լուսաւորեալ դարձուցին զաշխարհս . *Նզերս արկանեմք առաջի քո ս՟բ կոյս մարիամ . հայեաց Տ՟ր ողորմութե՟ քում յաղաչանս ժողովրդեան քո . և առաքեա զհոգին քո ս՟բ ՚ի սեղանս յայս նուիրաց և պատարագաց . զի եղիցի սա օծեալս ս՟բ երրորդութե՟ն . և ընդունարան հաւատացելոց քոց ա՟յ զի բերկրեսցին ժողովուրդ՝ քո . վերստին լուսաւորութե՟ սորա ՚ի հզօր ձեռն քո հայելով . և ՚ի բարձրացեալ բազուկ քո գթացեալ մի անտես արա զաղաչանս իմ . զի կացուցեր տեսուչ ժողովրդեան քո . *Նորդ որ զայս ա՟մ մարդասիրութ՟ի ցուցեր և խնդրել ՚ի

ԵՃԻԱ քէն

քեն. արժանի արարեր ։ * Հայեաց յաղաչանս
ժողովրդեան քո ։ * Արբեա և լուսաւորեա
և պայծառացո վերուստին զտաճարս զայս և
զսեղանս զայս. զի հանգիցէ 'ի տեղւոջս այս ։
* Զի ամ քոեն երկինք և երկիր. և ամե
դու ես Տր և չիք այլ Աձ բայց 'ի քէն.
Աձ հայր և որդի և սբ հոգիդ. և Մեք
'ի նոյն նմանութի փառաւորեմք զհայր և ։

* Խաղաղութիւն ամենեցուն. Այ երկիր պագցուք.

Որ առաքեցար 'ի հօրէ 'ի փրկութի ազգի
մարդկան Քս Աձ և ծագեցեր զլոյս քո
'ի խաւարեալ սս. և ծանուցեր զածութի
քո ամ հաւատացելոց քոց յանձն առեր ըզ
մահ խաչի. և չարչարանօք քո բարձեր ըզ
մեղս ամ մարդկան. և ետուր մեզ խորհուրդ
ըստ կամաց քոց. 'ի ձեռն եկեղեցւ քո. զոր
պսակեցեր խաչիւ քո. և զամ շնորհս մեզ
սովաւ ետուր ։ * Երկինք արարեր զա յերկ
րի. զի ամ տեղի ուր հաւատով փառաւորի
սբ երրորդութիդ երկինք է տեղին այն ։
* Արդ Տր ոչ եթէ մեք ըստ արժանեաց
քոց կարեմք օրհնել կամ իմանալ զխորհուրդ
Աձութե քո. այլ դու Տր որ 'ի ձեռն սր
բոց առաքելոց քոց ։ * Խնդրեր ուսուցանել
մեզ 'ի քէն. և ասացեր խնդրեցէք և տացի
ձեզ. հայցեցէք և գտջիք. բախեցէք և բաց
ցի ձեզ ։ * Քաղցր և անոխակալ տր բաց զդու
քո. և տես զկործանումն տաճարիս որ ապա

կախեցաւ վ̃ մեղաց. 'ի ձեռն անօրինաց. զկամակոր թշնամին հանապազ ջանա հան դերձ կամարարօքն 'ի կործանումն եկեղեցւ քում սրբոյ. *Պահեա զսա հաստատուն զե քեզ փրկեալ զսա մ' վ̃ մեղաց մերոց դար ձուցեր զերեսս քո 'ի մէջ և մ' 'ի սրբութե քումմէ զի եթէ մեղանչեցեմք մեք առ քեզ ապաւինիմք. և 'ի քէն խնդրեմք զօգնա կանութ̃ի և զթողութ̃ի մեղաց մերոց. *Ո ի դու ես տ̃ր որ դատեր զմեզ զմոլորեալքս և բարձեր 'ի վ̃ր ուսոյդ քո. և արժանի արա րեր կոչել զքեզ հայր և որդիս անուանեցեր զմեզ և եղբայրս *Նաւ արդ հայեաց յաղաչանս մեր և սրբեա զպիղծ գարշապարանաց նց. Օ դնայս 'ի սրբութենէ քումմէ արա զսա արժանի ընդունարան Ա̃ծութե քո երբև զառաջինն անշարժ պահեա զսա և զծառ վարդս 'ի հաւատս ուղղափառութե. բարե խօսութ̃ե տ̃մ սրբոց քոց և արժանի արա զմեզ օրհնել զքեզ 'ի սմա և 'ի դիւրերի Ք̃ս Ա̃ծ մեր. և քեզ է̃ հօր և սր̃բ հոգւոյդ վա.

*Նաղ ղհանդերձին սրբոյն և զ·ւղան աաջինեալ աոէն աղմա ղբայն. Ո. *Սղ·րա ինչ տծ բա Իբր եջեղեցին յինակ աւէ ղայ.

*Ընթերցուած. *Յեսայեայ. *Մագաղէէ.

Հակառակորդք մեր կոխեցին զսրբութի քո. եղաք երբև զառաջինն յորժամ է̃ձի̃դ̃ ոչն

ոչն տիրեիր մեզ. և անուն քո կոչեցեալ ՚ի
վր̅ մեր. եթէ բացցես զերկինս և դողումն
առ ՚ի քէն զլերինս և հուր այրեսցէ զհակա
ռակորդս քո. և յայտնի լինիցի անուն քո ը̅
դիմակցայց քոց. և յերեսաց քոց հեթանոսք
խռովեսցին յորժամ առնես փառաւորուի
դողումն կալցի առ ՚ի քէն զլերինս. յաւիտե
նից ոչ լուաք և ոչ աչք մեր ծանեան եթէ
ոչ դու այլ Այ̅ բայց ՚ի քէն. և զգործս քո
զոր առնիցես այնոցիկ որ ակն ունիցին
ողորմութե̅ քում. զի ը̅ յառաջ լինիցիս որ
առնեն զիրաւունս և զճանապարհս քո յիշես
ցեն։ * Արդ ահա դու բարկացար և մեք մե
ղաք. վ̅ա այնորիկ մեք մոլորեցաք իբրև ըզ
պիղծս ամենեքեան իբրև զհանդերձն
ապա հարից ա̅մ արդարութի̅ մեր. և թօթա
փեցաք իբրև զտերև ամենեքեան վ̅ա անօ
րէնութե̅ց մերոց հողմք մերժեցին զմեզ
և ոչ ոք իցէ որ կարդասցէ զանուն քո և
յիշեսցէ ապաստան առնել առ քեզ. զի դար
ձուցեր զերեսս քո ՚ի մէնջ. և մատնեցեր
զմեզ վ̅ա մեղաց մերոց և արդ Տ̅ր. հայր մեր
դու ես. մեք կաւ և դու ստեղծիչ մեր. և
գործք ձեռաց քոց ամենեքեան մեք. * Մի
բարկանար մեզ Տ̅ր. և մի ՚ի ժամանակի յիշեր
զմեղս մեր. հայեաց ՚ի ժողովուրդս քո. քա
ղաք սրբութե̅ քո եղև աւերակ իբրև զանա
պատ եղև Եր̅մ յանէծս մատնեցաւ սրբու

Թէ քո · և փառքն մեր զոր օրհնեցին հայրքն մեր հերձիք և ամ փառաւորութի մեր 'կր ծանեցաւ · և 'ի վր ամի այնոցիկ անսայ Տր, եղեւ և խոնարհ արարեր զմեզ մինչև յոյժ ։

*Եւ մատուցեալ սարկաւագն · լուանան ըզ սեղանն ասելով ։ *Դատ արա ինձ Տր · տուն առ տուն ասելով ։ *Լուանան նախ ջրով և ապա գինով ։ *Եւ եպիսկոպոսն ասէ ձայնիւ *Սեղան քո Տր զօր ։ իրեք անգամ ասեն և հաստատեն զսեղանն ։ *Եւ յետ այսորիկ ա սեն ։ Ողորմեայն ։ Օծեր իւղով զգլուխ իմ ։ Եւ դնեն զմեռոն 'ի վր չորթանց սեղանոյն մինչև ասեն ըզսաղմոսն ։ *Ապա ծնագրեն զսեղանն ։ Ըստ առաջին օրինակին ասէ զնւրա քանիչ իւր անուննն ։ Եւ ժողովուրդն ասեն ամէն ։ *Եւ ապա ասեն Տան քում վայել է ։ *Ապա դուռն ծնէ և արդարք մտանեն ։ Եւ զամ կարգաւորութին պարծանաւորա ցուցեն ըստ եկեղեցո օրհնեցից կարգին ։ Եւ յոր ժամ մտանեն յեկեղեցին սկսանին զխոքը հարցն հանդերձ ծերովքն *Եւ քա րոզէ սարկաւագն վն 'ի վերուստ խաւ ։ *Եւ եպիսկոպոսն ասէ Տր Ած · և սքանչելա գործ ։ *Եւ իսկոյն 'ի ժամ մտանեն · սաղմոս ԻԹ · *Դարձուց ըզսուգ իմ յուրախութի ։

*Ընթերցուած ։ *Եսայեայ ։ *Մարգարէէ ։

Այսպէս ասէ բարձրեալն որ 'ի բարձունս

Պլնեալ․ Տաճր․ Օրհնեայ․

բնակեալ է յաւիտեան տէր 'ի մէջ սրբոցն։ *Որոյ անուն բարձրեալ է և 'ի տէր հանգուցեալ։ *Որ տա երկայն մտութի տարակուսելոց․ և կեանս այնոցիկ որ մաշեալ են սրտիւք։ *Ո՛չ յաւիտեան խնդրեցից վրէժս 'ի ձէնջ և ո՛չ ցանկ բարկացայց ձեզ․ զի հոգի յինէն ելցէ, և զամ շունչ ես արարի ասէ տր *Զ ի վն մեղաց առ սակաւ մի տրտմեցուցի զնա․ դարձուցի զերեսս իմ 'ի նմանէ․ և տրտմեցաւ․ և գնաց Թախծեալ զճանապարհս իւր ճանապարհս սրտի նր տեսի և բժշկեցի զնա․ և ետու նմա մխիթարութի ճշմարտութի․ և սգաւորաց նր հաստատուն պտուղ խաղաղութի, 'ի վն հեռաւորաց և մերձաւորաց ասէ տր։

*Պօղոսի առաքելոյն 'ի Հռովմայեցւոց ԹղԹոյն ընԹեր․

Իսկ արդ ասեմ մի Թէ մերժեաց Տր զժողովուրդ իւր․ քաւ լիցի քանզի և ես իսրայէլացի եմ․ 'ի զաւակէն աբրահամու։ *Ո՛չ մերժեաց աճ զժողովուրդ իւր․ զոր յառաջն ծանեաւ․ եԹէ ո՛չ գիտէք յեղիա զինչ ասէ գիրն ոպ աղաչեան լինի այ զիսրայէլէ․ *Տր զմարգարէսն քո կոտորեցին և զսեղանսն քո կործանեցին, ես միայն մնացի․ *Եւ խնդրեն զանձն իմ այլ զինչ ասէ նմա պատասխանի Թող ինձ եօԹն հազար այր որ ոչ կրկնեցի ծունր բահաղու նոյն պէս և զայժմ ժամանակի մնացորդք ըստ ընտրուԹե շնորհացն եղև․ ԷՃիղ Ըն

Պենտէկոստէ. Տօնի. Օրհնութ.
*Ընթերցուած. *Եսայեայ. *Մարգարէէ.

Ասաց Տր հաշտեալ եմ ընդ քեզ տառապեալդ և խախտեալդ. մխիթարեցից ահաւասիկ պատրաստեալ եմ կարկեհան. և հիմունս քո և քարինս քո. շափիւղայ և ածից զքեզ պարիսպ ընտիր յականց պատուականաց. և զամ որդիս քո խրատեալս Տն, և ՚ի բազում խաղաղութի զմանկունս քո և արդարութբ շինեսջիր.

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի հռոմայեցւոց թղթոյն ընթերց.

Ո՛չ կամիմ եղբարք եթէ ոչ գիտէք իցէք՝ խորհրդոյս այսմիկ. զի մի յանձինս ձեր իմաստունք. զի կուրութի փոքր ՚ի շատէ. եղև ՚Իղի կեցցէ ոպ և գրեալ է. եկեսցէ ՚ի սիոն փրկիչ և դարձուսցէ զամբարշտութի յակոբա. և այս նց լինելն ուխտ. յորժամ բարձից զմեղս նց ըստ աւետարանին *Թշնամիք են վն ձեր ըստ ընտրութե սիրելիք. վասն հարցն քան զի անզեղջեն շնորհք և կոչումն այ զի ոպ երբեմն և դուք ապստամբ էիք յայ. և արդ ողորմութի գտէք առ նոցա ապստամբութբն նոյնպէս նոքա. այժմ ամբստամբ եղեն առ ձերով ողորմութբ. զի և նոքայ ողորմութի. գտցեն.

Ալէլուէայ. *Զձայնիւ իմով ես առ Տր կարդացի ձայնիւ իմով առ ած և նաեցաւ առ իս. *Յաւուր նեղութե իմոյ զած խնդրեցի

Պշտօն։ Տեառն։ Օրհնեցէք։
Ձեռօք խմկէք. և 'ի գիրկերի առաջի նորա ոչ խաբեցայ։

*Աւետարանս որ ըստ *Մատթէոսի։

Եւ մտեալ յ͞ս 'ի տաճարն եհան արտաքս ամենեսեան որ գնէին և վաճառէին 'ի տաճարի անդ. և զսեղանսն հատավաճառացն ցրուեաց. և որ զաղաւնիսն վաճառէին ասէ ցն͞ս. առէք զայդ աստի. և մի առնէք զտուն հօր իմոյ տուն վաճառի զի գրեալ է տուն իմ տուն աղօթից կոչեսցի ա͞մ հեթանոսաց՝ և դուք արարէք զդա այր աւազակաց։ *Եւ մատեան առնա կոյրք և կաղք 'ի տաճարին և բժշկեաց զնոսա։ *Իբրև տեսին դպիրքն և փարիսեցիքն. զսքանչելիսն զոր արար և զմանկունսն. որ աղաղակէին 'ի տաճարին և ասէին օրհնութի որդւոյ դաւթի. բարկացան և ասեն լսես զինչ դոքա ասեն։ *Ասէ ցնոսա Յ͞ս չիցէ ընթերցեալ ձեր. եթէ 'ի բերանոյ մանկանց տղայոց ստնդիացուց կատարեցեր զօրհնութիւն։

*Եւ ապա պատարագ մատչի որպէս յառաջն գրեալ է։

ճձի͞ը Կանոն

Տր
Յս Քս
Աջ

*Կանոն. մն հանդերձելէն սաղմոսոյ. *Օրհնեալ.
*Մաղաքիայ. *Ակոբայ. *Շարշար. *Յաւուր.
*Ճաշին. *Կոգնոյ.
*Լուսն. *Մաշմայ.

ՅԻՇԵԱ ՏԷՐ Զ ԴԱՒԻ
Թ եւ զամ հեզութիւն նր. *Որպ
էս երդուաւ տն. եւ ուխտ եդ այ
յակոբայ. *Թէ ոչ մտից ՚ի յարկս
տան իմոյ. թէ ելից յանկողինս մահճաց իմոց.
*Թէ տաց քուն աչաց իմոց. կամ նինջ
արտեւանաց իմոց. կամ հանգիստ իրանաց
իմոց. մինչեւ գտից զտեղի յարկի տն այ յա
կոբայ. *Ահա լուաք զնմանէ յեփրաթայ.
եւ գտաք զնա ՚ի դաշտս մայրեաց. *Մտցուք
՚ի յարկս նր. երկիր պագցուք ՚ի տեղւոջ ուր
կացեալ են ոտք նր. *Արի տր ՚ի հանգիստ
քո դու եւ տապանակ սրբութե քո. *Քրի
ցունք քո զգեցցին զարդարութի. եւ սբք
քո ցնծալով ցնծասցեն. *Վասն դաւթի
սիրելւոյ քո. մի դարձուցաներ զերեսս քո
յօծելոյ քումմէ. *Երդուաւ տր դաւթի
ճշմարտութե եւ ոչ ստեաց նմա. ՚ի պտղոյ որո

վայելչ ու նստուցանել յաթոռ ու. *Թէ պահեսցեն որդիք քո զուխտս իմ. և զվկայութիւնս իմ զոր ուսուցից նոցա. *Որդիք նոցա նստցին յաւիտեանս յաւիտենից յաթոռ քո. *Հաճեցաւ տէր ընդ սիոն. և ընտրեաց բնակել ՚ի նմա. ասէ այսէ հանգիստ իմ յաւիտեանս յաւիտենից. ՚ի սմա բնակեցայց զի հաճեցայ ընդ սմա. *Զորս սորա օրհնելով օրհնեցից. և զաղքատս սորա լցուցից հացիւ. *Զքահանայս սորա զգեցուցից զփրկութիւն. և սուրբք սորա ցնծալով ցնծասցեն. *Անդ ծագեցից եղջիւր ՚ի դաւիթ. պատրաստ արարից զճրագ օծելոյ իմոյ. *Զթշնամեաց սորա զգեցուցից զամօթ. և ՚ի վերայ սորա ծաղկեսցի սրբութիւն իմ.

*Նաւ. ողորմեայն ասէ. *Զօրհն.

Մեծ ամենակալ գովեալ բարձրացեալ. ահաւոր և անպատում. որ զգեցուցեր զեկեղեցի քո. լուսով փառաց քոց. *Նա եղեր մեզ զգեստ անապականութեան ընկալ ՚ի մէնջ զհանդերձս զայս ոչ յայնժամ զխորանին վկայութեան և ոչ զմանկանցն ՚ի պատիւ քեզ տարածելոց. *Օրհնեա և սրբեա զսա. ոչ ընկալար և օրհնեցեր զկտաւն յովսեփա ՚ի զգեստ անծային մարմնոյ քո մատուցանելոյ. *Զի և սա արժանի լիցի եկեղեցւ քում սրբոյ. ոչ զի ցնծասցեն մատուցողք սորա. *Տուր նոցա տէր փոխարէն հատոյ նոցա աստ և ՚ի հան

ԸՁԼ դեր

Իսկ. և Մաղթանք. Օրհնեալ.
դերձեալ երկրիդ ողորմութի̅ քո և զմեզ արժանաւորեա փառաւորել զՀայր և զՈրդի և զՍբ̅ Հոգիդ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից Ամէն. *Հայր մեր.

*Կանոն. *Յիշ և Մաղթանք օրհնեալ. *Լուսաւոր Հրով. *Սա տաղ գինով.

Սա ասէ Սաղմոս.

Տ

հովուեսցէ զիս. և ինձ ինչ ոչ պակասեսցի. *Ի վայրի դալար դալարոջ անդ բնակեցոյց զիս. և առ ջուրս հանգստեան սնոյց զիս. *Դարձոյց զանձն իմ առ իս և առաջնորդեաց ինձ 'ի ճանապարհս արդարութե̅ վ̅ անուան իւրոյ. *Թէպէտ և գնացից ես, 'ի մէջ ստուերաց մահու. ոչ երկեայց 'ի չարէ զի դու տ̅ր ընդիս ես. *Ցուպ քո և գաւազան նոքա մխիթարեսցեն զիս. *Պատրաստ արարեր առաջի իմ զսեղան. ա́կն յանդիման նեղչաց իմոց. *Օծեր իւղով զգլուխ իմ. բաժակ քո ո̅պ անապակ արբեցոյց զիս. *Ողորմութի̅ քո տ̅ր զհետ իմ եկեսցէ. զա̅մ աւուրս կենաց իմոց բնակել ինձ 'ի տան տ̅ն ընդ երկայն աւուրս.

*Սա ժողովոյն ասէ. Ղազրեա.

Օրհնեալ ես Տ̅ր Ա̅ծ մեր. որ ետուր մեզ զնիւթս զայս ըստ հաճոյից քոց

Է Ձ ը̅ս առ

առ ՚ի քէն տուեալ մատուցութեանս․ *Բարձ-
րնկալ զանօթս զայս ՚ի ձեռաց մերոց և սրբ
բեա զսա․ զի արժանի լիցի ընդունել ՚ի սպա
սաւորութի եկեղեցւո քում սրբոյ որով և բերկ
րեսցին մատուցողք սորա․ այն ունելով
բարեաց հատուցման ՚ի քէն և զմեզ արժանի
արա սրբութե և արդարութե․ կալ ՚ի քա
հանայութես կարգի պաշտել զքեզ ՚ի սբ եկե
ղեցւոջ քո․ զամ աւուրս կենաց մերոց․ և
ընդունել ՚ի քէն զխոստացեալ բարիսն ՚ի
Քս Յս ՚ի տր մեր․ ը որում հօր և սբ հո
գւդ վայելէ փառք ՚իշխանութի և պատիւ․

*Եղանակ նոր գրոց զոր հորդան իշխան եւ նոր հաշեն․
Ճաշ գրեն․ *Ես աւէ․ *Սաղմոս․

Նայեցարուք ժողովուրդք իմ յօրէնս
իմ խոնարհեցուցէք զունկն ձեր
՚ի բանս բերանոյ իմոյ․ *Բացից
առակաւ զբերան իմ․ խօսեցայց
զառակս ՚ի սկզբանէ․ *Որպէս լուաք և ծա
նեաք զայս․ և հարք մեր պատմեցին մեզ *Ո՛չ
ինչ ծածկեցաւ յորդւոց նց յազգ այլ պատ
մել զօրհնութիս տն զզօրութի և զսքանչելիս
իւր․ զոր արար․ *Հաստատեաց զվկայութի
իւր առ յակոբ․ և օրէնս եդ ՚ի վերայ իղի․
*Որ ինչ մանգամ պատուիրեաց հարցն մե

234

րոց. ցուցանել զայս որդւոց իւրոց. զի ծա
նիցէ ազգ այլ. *Որդիք որք ծնանիցին. յա
րիցեն եւ պատմեսցեն զայս որդւոց. իւրոց.
զի դիցեն առ այ զյոյս իւրեանց. եւ մի մո
ռասցին զգործս այ *Զպատուիրանս նր
խնդրեսցեն. եւ մի եղիցին ոպ եւ հարքն իւրեանց
Ազգ չար, եւ դառնացօղ. ազգ որ ոչ ուղ
ղեաց զսիրտ իւր. եւ ոչ հաստատեաց առ Ած
զհոգի իւր. *Որդիք եփրեմի լարաձիգք՝ եւ
աղեղնաձիգք. յաւուր պատերազմի կապարճս
դարձուցին. *Ոչ կացին նոքա յուխտի այն
եւ ը̅ իրաւանց նր ոչ կամեցան գնալ. *Մոռա
ցան զերախտիս նր եւ զսքանչելիս նր զոր եցոյց
նց. *Առաջի հարց նց արար զսքանչելիս իւր
յերկրին եգիպտացոց եւ ՚ի դաշտին տայանու.
Հերձ ծով եւ անցոյց զնս. եւ կացոյց զջուրս
ոպ ՚ի տիկս. *Առաջնորդեաց նց ամպով.
՚ի տուէ. եւ զամ գիշեր ՚ի լոյս հրոյ. *Հերձ
զվէմս յանապատին եւ ետ ըմպել նց ոպ ՚ի խո
րոց մեծէ. *Եհան զջուրս ՚ի վիմէ. եւ
հոսեաց ոպ զգետս զջուրս. *Սակայն յա
ւելին ՚ի մեղանչել եւ բարկացուցին զբարձ
րեալն յանջրդի.
Փորձեցին զած ՚ի սիրտս իւրեանց. ՚ի խնդ
րել ըղ կերակուր անձանց իւրեանց.
*Տրտնջեցին զայ եւ ասացին. մի թէ կա
րօղ իցէ ած պատրաստել զսեղան յանա
պատի. *Քանզի հարկանէր ըղ վէմս

ը̃ ձ̃ լ̃ եւ հո

233

և հոսէին ջուրք. և վտակք խաղային ինմանէ
Աղէ հաց և կարասցէ տալ նմա մեզ. կամ պատ-
րաստեսցէ սեղան ժողովրդեան իւրում. * Վսն
այսորիկ լուաւ զայս Տր՝ և յապաղեաց հուր
բորբոքեցաւ 'ի յակոբ. և բարկութի ել 'ի վր
իսրայէլի. * Զի ոչ հաւատացին յած. և ոչ
յուսացան 'ի փրկութիւն նորա. * Հրաման
ետ ամպոց 'ի վերուստ՝ և զդրունս երկ-
նից եբաց. և տեղեաց 'ի նոսա զմանանայ 'ի
կերակուր. * Զհաց երկնից ետ նց. զհաց
հրեշտակաց կերին մարդիկ. և իջոյց 'ի նոսա
զկերակուր 'ի լիուն. * Եհան զհողմն հա-
րաւոյ. և էած զօրութբ իւրով զհիւսիսի.
* Տեղեաց 'ի նոսա մս որպ զհող. որպ զաւազ
ծովու զթռչունս թևաւորս. * Եարկ 'ի մէջ
բանակի նց. և զվրանօք նց. Կերին և յագե-
ցան յոյժ և զցանկութի նց ետ նց և ոչ ինչ
կարօտք եղեն 'ի ցանկութէ իւրեանց. * Մինչ
դեռ կերակուրք 'ի բերանս իւրեանց էին
բարկութի Այ ել 'ի վր նց. * Սպան զբա-
զումս 'ի նոցանէ. և զընտիր ընտիրս իսրայէլի
սատակեաց. * Յայսմ ամի մեղան ևս. և ոչ
հաւատացին սքանչելեաց նր. * Պակասեցան
յունայնութե աւուրք նց. և ամք նց փու-
թապէս անցին. * Յոր ժամ սպանէր զնոսա՝
խնդրէին զնա. դառնային և առաւօտ առնէ-
ին առ Ած. * Յիշեցին զի Ած օգնական էր
նց. Ած բարձրեալ փրկիչ էր նց. Սիրեցին

զնա բերանովք իւրեանց. և լեզուօք իւրեանց ստեցին նմա. և սիրտք նոցա ոչ էին ուղիղք ընդ նմա և ոչ հաւատացին ուխտի նորա* Եւ նա ինքն գթած էր՝ քաւէր զմեղս նոցա. և ոչ ապականէր. *Յաճախէր դարձուցանել զբարկութիւն իւր. և ոչ բորբոքէր զամ սրտմտութիւն իւր. *Յիշեաց թէ մարմին են նոքա. հողմ՝ որ երթայ և այլ ոչ դառնայ. *Քանիցս անգամ դառնացուցին զնա յանապատի. բարկացուցին զբարձրեալն յանջրդի. *Դարձան և փորձեցին զԱծ. և զսբն իսրայէլի զայրացուցին. *Ոչ յիշեցին զձեռն նորա. յաւուր յորում փրկեաց զնոսա ՚ի ձեռաց նեղչաց նոցա *Որպէս արար զնշանս և զարուեստս իւր յերկրին եգիպտացւոց և ՚ի դաշտին տանեայ. *Դարձոյց յարիւն զգետս նոցա. և զանձրեւս նոցա զի մի՛ արբցեն. *Առաքեաց ՚ի նոսա զշանաճանճ. և եկեր զնոսա. և զգորտ ապականեաց զնոսա. *Ետ ժանգոյ զպտուղ նոցա և զվաստակս նոցա մարախոյ. *Եհար կարկտիւ զայգիս նոցա. և զթզենիս նոցա եղեամբ. *Մատնեաց ՚ի կարկուտ զանասունս նոցա. և զստացուածս նոցա հրով դատեցաւ. *Առաքեաց ՚ի նոսա զսրտմտութիւն բարկութեան իւրոյ. զսրտմտութիւն բարկութեան և զնեղութիւն. *Առաքեաց ՚ի նոսա տանջանս ՚ի ձեռն հրեշտակի չարի. դիմեցոյց ՚ի նոսա զսրտմտութիւն բարկութեան իւրոյ. *Ոչ խնայեաց ՚ի մահուանէ զանձինս նոցա.

զանասունս նոցա ՚ի մահ մատնեաց։ Եհար զամենայն անդրանիկս եգիպտացւոց. զսկիզբն ամենայն վաստակոց նոցա ՚ի յարկս քամայ։ Հորդան իբրեւ զխաշինս ժողովրդեան իւրոյ. եւ հան զնոսա իբրեւ զհօտ յանապատ։ Առաջնորդեաց նոցա յուսով եւ ոչ երկեան. եւ զթշնամիս նոցա ծով ծածկեաց։ Եհան զնոսա ՚ի լեառն սրբութեան իւրոյ. ՚ի լեառն այն. զոր ստացաւ աջ նորա։ Մերժեաց յերեսաց նոցա զհեթանոսս. եւ վիճակեցոյց ՚ի նոսա զվիճակ ժառանգութեան իւրոյ. եւ բնակեցոյց ՚ի յարկս նոցա զազգն իսրայէլի։ Փորձեցին դառնացուցին զաստուած բարձրեալն. եւ զվկայութիւն նորա ոչ պահեցին։ Դարձան խոտորեցան որպէս եւ հարքն իւրեանց դարձան եղեն որպէս զաղեղն թիւր։ Դրդեցին բարկացուցին զնա ՚ի բագինս իւրեանց. եւ դրոշելովք իւրեանց նախանձ արկին նմա։ Լուաւ աստուած եւ արհամարհեաց զնոսա. եւ անարգեաց յոյժ զիսրայէլ։ Մերժեաց յիւրմէ զխորանս ՚ի սելովմ. խորանն զոր բնակեցոյց ՚ի մէջ մարդկան։ Մատնեաց ՚ի գերութիւն զզօրութիւն նոցա. եւ զգեղ նոցա ՚ի ձեռս թշնամեաց նոցա։ Արգել ՚ի սուր զժողովուրդ իւր. եւ զժառանգութիւն իւր անտես արար։ Զերիտասարդս նոցա եկեր հուր. եւ զկուսանս նոցա ոչ ոք սգացաւ։ Քահանայք նոցա անկան ՚ի սուր եւ զայրիս նոցա ոչ ոք էր որ լայր։ Զարթեաւ որպէս ՚ի քնոյ տէր որպէս հզօր զի թափէ զգինի։

Նոր։ Փոխ։ Օրհնելոյ։

*Եհար յետս զթշնամիս իւր․ նախատինս յաւիտենից արար զն͞ս։ *Մերժեաց նա ըզ խորանն յովսեփու․ և զազգն եփրեմի նա ոչ ընտրեաց։ *Այլ ընտրեաց նա զազգն յուդա․ զլեառն սիոն զոր սիրեաց։ *Շինեաց որպ͞ս զմի եղջերու զսրբութի ն͞ր․ երկրի հաստատեաց զնա յաւիտեան։ *Ընտրեաց զդաւիթ ծառայ իւր և ընկալաւ զնա ՚ի հօտէ խաշանց․ ՚ի վերջին ծնելոցն ընկալաւ զնա։ *Հովուել զյակոբ ծառա իւր․ և զիսրայէլ ժառանգութի իւր։ *Արածէր զն͞ս իմաստութ͞բ սրտի իւրոյ․ անմեղութբ ձեռաց իւրոց առաջնորդէր ն͞ց։

*Եւ քարոզանն ասէ։ *Օ աղօթս։

Օրհնեալ ես Տ͞ր Ա͞ծ մեր որ ետուր մեզ զպատուիրանս քո ՚ի լուսաւորութի անձանց մերոց։ *Ընկալ և այժմ զնորագրել գիրս ՚ի ձեռաց մերոց։ *Օրհնեա՛ և սրբեա՛ զսա․ զի որք ընթեռնուն․ և որք լսեն․ բանայցեն սիրտք ն͞ց։ *Յառնել զհրամանս քո գրեալ ՚ի սրտս իւրեանց․ լինել քեզ ժողովուրդ սեփական։ *Պայծառացո՛ Տ͞ր և ըզ հոգի գրողի սորա ընդ սրբոց քոց․ և եթէ յանցեալ ինչ իցէ փոքու կամ մեծ բարսցես թողութի․ բարեխօսութբ ս͞բ Ա͞ծածնին․ և ա͞մ սրբոց քոց քան զի դու ես ա͞ծ մեր․ և քեզ վայելէ փառք իշխանութի և պատիւ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից․ ա՛։

էձլէ Կանոն

Կիւրակէ. Օրհնելոյ.

*Կանոն. ժամահար օրհնելոյ նոր լուսոյն ջրով հաղագինով. *Բարոյ. Խնդրեցաւ. *Ելս առէ Աստմս.

ՕՐՀՆԵԱ ԱՆՁՆ ԻՄ ԶՏԷՐ օրհնեցից զՏէր ի կեանս իմ. և սաղմոս ասացից Աստուծոյ մինչև եմ ես. *Մի՛ յուսայք յիշխանս՝ և մի՛ յորդիս մարդկան. զի ոչ գոյ փրկութիւն ի նոսա. *Ելցէ հոգի ի նոցանէ և դարձցին անդրէն ի հող և յայնմ աւուր կորիցեն ամենայն խորհուրդք նոցա. *Երանի ազգի որոյ Տէր Աստուած յակոբայ օգնական նմա և յոյս նորա ի Տէր Աստուած է. *Որ արար զերկինս և զերկիր զծով և զամենայն որ է ի նոսա. *Որ պահէ զճշմարտութիւն յաւիտեանս և առնէ իրաւունս զրկելոց. *Տայ կերակուր քաղցելոց. և արձակէ զկապեալս Տէր. *Տէր բանայ զաչս կուրաց և կանգնէ զգլորեալս Տէր. *Տէր սիրէ զարդարս՝ Տէր պահէ զպանդուխտս. զորբս և զայրիս ընդունի Տէր. և զճանապարհս ամբարշտաց կորուսանէ. *Թագաւորեսցէ Տէր յաւիտեան Աստուած քո սիօն. ազգէ մինչև յազգ.

*Ելս յաղագս առէ. զղղբս.

ՏԷՐ զօրութեան և արարիչ ամենայն արարածոց զքեզ օրհնեմ ամենեքեանք զքեզ օրհնեմ փառս պարգևեր. և ամենայն մայրք և այժմ Տէր Աստուած մեր. առաքեա՛

ԷԴԼԸ զՀն

238

զշնորհս հոգւոյդ սրբոյ։ *Ի փայտս յայս զի
և սա մերձեսցի ՚ի սպաս պաշտաման մեր· տուր
Տր շնորհս ձայնի ազդմանս այսորիկ· զի
ամենեքեան որք լուիցեն զհնչումն սորա· զղ-
ջասցին ՚ի սիրտս իւրեանց· ՚ի վր չարեացն
գործերոց· և դարձցին ՚ի խորհրդոց· և ամ
անօրէնութէ։ *Տուր Տր շնորհս ձայնի
ազդմանս այսորիկ· զի յորժամ գումարես-
ցին ամե.ք ցասման և լուիցեն մարդիկք· զհ
նչումն սորա· և յիշեսցեն զբարերարութի
քո· դու լուիցես և ողորմեսցես նց· փոխա-
նակ հրամանի բարկութե քո· քան զի սովո-
րես ՚ի ձեռն փոքու սպասուցքոց պաշտամանց
առնել մեծամեծ սքանչելիս· ոչ կործանե-
ցեր զպարիսպն երիքովի ՚ի ձեռն հեղման
ջուրցն։ *Եւ այժմ Տր Այ մեր· շնորհեա՛
՚ի ձեռն հնչմանս այսորիկ կործանել ՚ի մէնջ
ամ ամրութեց թշնամոյն և օրհնել զքեզ յա-
մենայն մեր երրորդութե հայր և որդի և
սբ հոգի այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւ։

Կանոն։ Հացի օրհնելոյ։ Բարսղ։ Ասէ տր
յայտնի աշխահանայ [illegible]։

Թևք աղաւնոյ արծաթապատ· և թիկնա-
մէջ նր ՚ի գոյն ոսկւոյ։ *Ի գումարել
երկնաւորին զթագաւորս· ՚ի վր նր ձիւնա-
ցին սաղմոն։ *Լեառն այ լեառն պարարտ
[illegible] լեառն

լեառն մածեալ լեառն պարարտ․ եւ զինչ
կարծէք լերինք հպարտացեալք․ *Լեառն՝
է՟ որ հաճեցաւ ա՟ծ բնակել 'ի նմայ․ քան զի
եւ տ՟ր իսկ բնակեսցէ 'ի նմա իսպառ․ *Կառք
ա՟յ բիւրապատիկք հազարք ուղղիչք․ եւ տ՟ր
'ի նո՟ 'ի սինէ սրբութե՟ իւրոյ *Ել 'ի բարձու-
նս՝ եւ գերեաց զգերութի՟․ ետ զաւար բաշ-
խեաց պարգեւս՝ եւ ետ որդւոց մարդկան․
քան զի թերահաւատից եւս բնակեալք եղի-
ցին 'ի նմա․ *Տ՟ր ա՟ծ օրհնեալ Տ՟ր զօրհանա-
պազ․ առաջնորդեսցէ մեզ ա՟ծ փրկիչ մեր․
Ա՟ծ մեր՝ ա՟ծ կենարար․ եւ 'ի տ՟ն են ելք մա-
հու․ *Բայց սակայն ա՟ծ փշրեսցէ զգլուխս
թշնամեաց մերոց․ եւ զհերն կարճնոլին ոյք
գնան յանօրէնութե՟ իւրեանց․ *Ասաց տ՟ր՝
'ի խորոց անդնդոց դարձուցից․ եւ 'ի միջո՟ ծա-
նեաց զայն 'ի գուբս կործեցից․ *Ո՟պ թացից
ոտն քո յարեան․ եւ լեզուք շանց քոց յարե-
նէ թշնամեաց քոց․ *Երեւեցան գնացք քո
ա՟ծ․ գնացք ա՟յ՝ թագաւորին մերոյ սրբոյ․
*Կանխեցին իշխանք հանել զօրհնութի՟․ 'ի մէջ
կուսանաց՝ եւ գովեաց․ *Յեկեղեցիս օրհնե-
ցէք զա՟ծ՝ եւ զտ՟ր յաղբերացն ի՟լ՟ի․ *Անդ
բենիամին 'ի տղայութե՟ զարմանալի․ իշխանք
յուդայ առաջնորդք նո՟․ իշխանք զաբու-
ղոնի եւ իշխանք նեփթաղիմի․ *Հրամայեա՛
ա՟ծ զօրութե՟ քով զօրացո՛ զայս՝ զոր հաստա-
տեցեր 'ի մեզ․ *Ի տաճարէ քումէ յերուսա

Հռչ. Օրհնելոյ։

ղէմ՝ քեզ մատուսցեն թագաւորք զպատարագս։ *Սաստեա՛ ի գազան եղեգան. ի ժողովս զուարակաց և ի դասս երինջաց։ *Խոտեսցին այնոքիկ՝ ոյք ընտրեալքեն արծաթով. ցրուեա՛ զհեթանոսս՝ ոյք կամին զպատերազմ։ *Եկեսցեն հրեշտակք յեգիպտոսէ. Եթովպիա յառաջագոյն ձեռնտու լիցին առ ած։ *Թագաւորութիւնք երկրի օրհնեցէք զած և սաղմոս ասացէք տն։ *Ճանապարհ արարէք այնմիկ՝ որ նստի յերկինս երկնից՝ ընդ արևելս։ *Նա՛ տացէ զձայն իւր՝ ի ձայն զօրութեան. տուք զփառս այ։ *Ի վր իղի մեծվայելչութիւն նր. և զօրութիւն նր մինչև յամպս երկնից։ *Սքանչելի է ած ի վր սրբոց իւրոց՝ ած իղի։ *Նա՛ տացէ զզօրութիւն հաստատութեան ժողովրդեան իւրոյ. օրհնեալ է ած։

*Իա. քահանայն ասէ։ *Օ. աղօթս։

Օրհնեալ ես Տր Ած մեր, որ ի ձեռն օրինացն հրամայեցեր. մատուցանել քեզ ածութեան քում հաւս. աղաւնիս. և տատրակս. որէ օրինակ Ճշմարտութեան. իսկ մեք պատուական արեամբ միածնի քո. ազատեցաք ի ձեռն հոգւոյդ սրբոյ. և մեք հաւատացեալքս ի քեզ մատուցանեմք ըղ հաւս զայս. ի հաճութիւն քեզ. *Ընկալ և օրհնեա՛ զսա. և յառողջութիւն պտղաբերեա՛ Եւ արայ արժանի օրհնել և փառս մատուցա

Կցուրդ. Փառաբանութիւն. Օրհնեալ.
նել Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն.

ՏՐ ԱՋ ԳՈՒ. ԱՕ ԱՏԵՍ.

*Կանոն. չորրորդ յորժամ. Փառաբանութիւն չինի տէր. Եղբա Բաղդասար Եւ այն Սաղմոս ղայս.

ԱՌ ՔԵԶ ՏԷՐ ՀԱՄ բարձի զաչս իմ որ բնակեալ դես յերկինս. *Ով աչք ծառայի ի ձեռն տն իւրոյ ով աչք աղախնոյ, ի ձեռն տիկնոջ իւրոյ. *Այնպէս են աչք մեր առ քեզ տր ած մեր. մինչև ողորմեսցիս ի վր մեր *Ողորմեա մեզ տր ողորմեա մեզ զի բազում լցաք արհամարհանօք. *Եւս առաւել լցան անձինք մեր նախատանօք. որք նախատէին զմեզ. և արհամարհանօք ամբարտաւանից.

*Ընթերցուածս. *Յեսայեայ. *Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ Տր տրն իէլի. մինչև իցէ յղւյն ծնեալ. մինչև իցէ հասեալ ցաւք երկանց. ապրեցաւ և ծնաւ ո՞ ետես ո՞ լուաւ եթէ երինեաց սիոն. և

Ը ձխէ ծնաւ

Կնն․ Պօդոբերուն․ Օրհնեալ։

Ծնաւ ազգ մի ողջոյն․ մի անգամայն զի երկ
նեաց սիոն․ և ծնաւ զմանկունս։ *Լոյս ե-
տու զլոյս քո․ և դու ոչ յիշեցեր զիս
ասէ Տր։ *Ո՛չ ապաքէն զամուլն և զծնըն
դականն ես արարի ասէ Ած քո։

*Պօղոսի առաքելոյն եբրայեցւոց ընթերցուածք ընթերցի։

Հաւատովք որ աբրահամն կոչեցաւ․ ուն
կնդիր եղև ելանել ի տեղին զոր առնե
լոց էր ի ժառանգութի․ ել գնաց և ոչ գի
տէր ո՞յ երթիցէ․ հաւատով պանդխտեցաւ
յերկիրն աւետեաց իբրև յօտարոտի խորա
նօք բնակեցաւ ի սահակաւ․ և յակոբաւ․
հանդերձ ժառանգակցօք․ *Նորին աւետե
ացն․ քան զի ակն ունէր հիմամբ հաստա
տելոյ քաղաքին․ որոյ ճարտարապետ և արա
րիչ ած է․ հաւատովք և ինքն սառայ ա
մուլն կոչեցեալ էր․ զերմն որդէծնութեն
ընդունէր․ և ի տարաժամ հասակի ծնա
նէր․ քան զի հաւատարիմ համարեցաւ
զայն որ խոստացաւն․ վն որո՞ ի միջէ ծնա
նէին․ զայն յանցեալ ժամանակին․ իբրև
զաստեղս երկնից բազմութե և իբրև զա
ւազ առ ափն ծովու անանց թուոյ։

Ա․ Ալէլուա։ *Տր ի նեղութե յիշեցաք զքեզ
զի փոքր նեղութե քո խրատէ ի վր մեր։
*Որպէս երկունք յղեաց զի հասեալ ի ծըն
ունդս իւր։

Է Ճ Խ Դ Ա․ւ

Պատկերի։ Օրհնելոյ։

* Նախատօնակս որ ըստ * Յօհաննու։

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի լացջիք և ողբասջիք. և աշխարհ խնդասցէ. * Դուք տրտմեսջիք. այլ տրտմութիւն ձեր յուրախութիւն եղիցի. * Կինն յոր ժամ ծնանիցի տրտմութիւն նմա զի հասեալ է ժամ նր̃. այլ յոր ժամ ծնցի զմանուկն. ոչ ևս յիշէ զնեղութիւն վս̃ խնդութեն. զի ծնաւ մարդ յաշխարհ։

* *

* Ասեն նշխարաւ Եղիշէի. և Պատկերի օրհնելոյ.
Երեկորեայ հսկումն առնեն։ * Եւ երրորդ ժամուն գան
՚ի Դէջ Եղիշէյայն և առնեն աղօթս ՚ի բեմ։ * Եւ երանեալ են
ամբիծք. * Եւ եղանեն ՚ի բեմն և առնեն. Օրհնեալ է
Տէր յերկնից օրհ. * Եւ ապա առնեն աղօթս Օրհ
նեալ է մախեան Տէր։ * Եւ փոխ հոր. Ամր
յաւագն սուրբ է. Ամ ՚ի վերայ խաղա.

Եւ եպիսկոպոսն ասէ զ Օ աղօթս.

ՏԷՐ ԶՕՐՈՒԹԵԱՆՑ և արարիչ ամ̃ արարածոց. որ արարեր զօրս հրեղինաց քեզ փառաբանիչս և դասս սերովբէից. որ կան անդադար ձայնիւ զերեքսրբեանն ասելով. սբ̃. սբ̃. սբ̃. տր̃ զօրութեանց. լի են երկինք և երկիր փառօք քով. և արարեր ըզ մար

է ձեռ̃

մարդն և եդիր զնա 'ի դրախտին փափկութե̃ և 'ի լուսեղէն փառսն և նա խաբմամբ չարին արտաքս ընկեցաւ. *Պարձեալ տ̃ր ա̃ծ ոչ անտես արարեր. այլ գթացեալ յազգս մարդկան առեր առ քեզ. և ընտրեցեր զեօթն երորդն զԵնովք զանմահութե̃ փոխեցեր. և զՆոյ ջրհեղեղէն տապանաւն ապրեցուցեր. *Զաբրահամ սիրեցեր. և 'ի զաւակէ նորին զազգս մարդկան օրհնել խոստացար. և ընդ մովսէսի խօսեցար. և զգրաւորական օրէնքն նմա պարգևեցեր. և մարգարէիւք խօսեցար առ ազգս մարդկան. և ծանուցեր զքեզ տ̃ր և արարիչ ա̃մ արարածոց. երկնաւորաց և երկրաւորաց. և առաքեցեր ըզծոցածին որդիդ քո. գալ ծնանել 'ի սրբոյ կուսէն մարիամայ. որ եղև ճշմարիտ մարդ և ա̃ծ կատարեալ անշփոթ միութ̃բ. և քարոզեաց տիեզերաց. և ուսոյց մեզ զքեզ հայր կարդալով. և բարձրացեալ 'ի վերայ փայտ խաչին. եհեղ ս̃բ զարիւն իւր 'ի փ̃ր գլխոյն նախնոյն մերոյ ադամայ. և փրկեաց զարարածս 'ի ծառայութ̃է մեղաց մահու. և եդաւ 'ի գերեզմանի. և յարեաւ յաւուր երրորդի. և համբարձաւ փառօք յերկինս. և առաքեաց զառաքեալսն ը̃ն ա̃մ տիեզերս քարոզել և աւետարանել զքեզ տ̃ր և ա̃ծ. և 'ի նոցանէ ուսեալ ք եղեն անթիւ դասք հայրապետաց և մարտիրոսաց. և ս̃բ կուսանաց և ս̃բ

ծննդաւորաց․ որք վս՟ անուան քո տ՟ր․ տան
ջեցան եւ պսակեցան ՚ի քէն տ՟ր․ *Նաեւ մեք քո
մեղուցեալ ծառայքս․ վս՟ քո եւ փառացդ․
եւ պատուոյդ արարաք զուխտ եւ զօրինակ պատ
կերի․ զորբոց հրեշտակաց եւ հրեշտակակե
ցաց եւ զորբոց մարդկային սեռից․ որ քեզ ար
ժանաւորեցան․ եւ ընկալան ՚ի քէն զհոգիդ
սբ՟ եւ այժմ մեք ժողովեալքս ՚ի տաճար քո սբ՟
աղաչեմք զքեզ հայր երկնաւոր․ առաքեա
զշնորհս հոգւոյդ սբյ ոպ՟ ՚ի վերնատունն․ եւ
օրհնեա զպատկերքս զոր արարաք անուն սբց
քոց․ *Յիշեա տ՟ր եւ զարդարեա սորա․ եւ պար
գեւեա մասն եւ բաժին արքայութեանդ․ օրհնեա
տ՟ր եւ զքո առաջի կացեալ ժողովուրդս․ եւ մեք
փառս մատուցուք հօր եւ որդոյ եւ․

*Խաղաղութեան ամենեցուն ա՟յ երկիր պագեսցուք․

Սէես տ՟ր եւ ՚ի խաչս հանգուցեալ․ սրբեալ
զպատկերս զայս վկայից քոց․ զոր այժմ
մեք ստացաք, կենդանագրութք ՚ի յիշատակ
նց եւ պայծառութի սբ՟ եկեղեցւոյ եւ ՚ի պատիւ
եւ երկրպագութի ամենա սբ՟ երրորդութեանդ․
դու տ՟ր օրհնեայ եւ սրբեա զպատկերս զայս
սիկ․ եւ ընկալ զերկրպագութիս զայս ՚ի պատիւ
փառաց քոց․ շնորհեա եւ վարձս բարիս որք
վաստակեցին խմա եւ տուր նց զբարի պար
գեւաց քոց զ հատուցումն․ պարգեւեա մեզ
ամենեցուն զթողութի մեղաց․ եւ Է ունելու
թի հոգւոյդ սբյ․ եւ քեզ վայելէ փառք

Է՟ձխղ իշխա

Պատկեր. Օրհնելոյ.

իշխանութի. զի քեզ ընծայելն ա͞մ հաւատացե
լոց պատիւ և իշխանական փառք. որում ար
ժանապէս վայելէ գոհութի և օրհնաբանութի
հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ այժմ և մի.
*Եւ ապա օծանէ ս͞բ Միւռոնաւն զճակատն պատկերին.
աւելով երիցս ասելով. Օրհնեալ. օրհնեալ. օրհնեալ.

Օրհնեսցի օծցի և սրբեսցի պատկերս այս
նշանաւ ս͞բ խաչիւս և ս͞բ միւռոնաւս.
յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն ս͞բյ. այժմ.
Փ͞Ձ * Որս ըստ պատկերի քում ստեղծեր
Լինիցի արագահաս օգնական և փրկիչ ա-
պաւինելոց. Ճանապարհորդաց պահապան.
ալէկոծելոց օգնական. հիւանդաց բժշկա
րան. մեղաւորաց քաւարան. և որք ՚ի տարա
կուսի կան զնա աներկիւղ պահեսցէ. անու
ամբ հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբո այժմ և.
Օրհնեսցի ա͞ծային օրհնութե͞բ պատկերս այս
և տացի համարձակութի սորա բժշկել զհի-
անդս. հալածել զդևս. մարդկան բարեխօս
լինութի տանց առողջութի հոգւոց և մարմնոց.
անուամբ հօր և որդւոյ և հոգւոյն ս͞բյ այժմ.
Օրհնեսցի օծցի և սրբեսցի պատկերս այս
զօրութե͞բ հոգւոյն. յաջ և յահեակ. ս͞բ աջս
այս տացէ զօրութի աղխս մերոյ աղօտեսցէ
զգերեալս. և հանցցէ զբանդարկեալս. և խոր
տակեսցէ զանհաւատս. պահպանեսցէ զհա-
ատացեալս ամենա ս͞բ երրորդութե͞ հօր և որդւ
և հոգւոյն սրբոյ այժմ և միշտ և.

ՃՁԽԷ Եւ

[illegible]. Օրհնելոյ.

Եւ [illegible]

Եւ ապա քարոզ և սաղմոս. և կամ մի խա
չիս և կամ մի զամածածին և կամ զմի ձրգ
նաւորօքն ըստ պատկերին սրտաչափոյն.
և Հայր մեր որ յերկինս մի.

* [illegible]

* [illegible]

Տ ած զորդորիչ և նորոգիչ արարա
ծոց քոց. որ զամ արարածս քո յօ
րինեցեր բանիւ քով. և ժամա
նեցեր աւուրցս այս. հաներ ըղ ժողո
վուրդս քո ՚ի քորեփ լեառն. սեամբ լուսա
որ ամպովն. և ՚ի ձեռն մովսէսի. հրամայե
ցեր գործել զխորանն վրան ժամուն. ըս
կով պատուականաւ. և արծաթով սրբութե̄
պղնձագործ հնչմամբ անխուս փայտ բերե
լով ընծայս սրբութե̄ քո խորանին. և տապա
նակին դնելով դրանդխս տան քո և դրան
մտանելոյ քո. զոր եաես հաշակաւոր մարտ̄րեն
եզեկիել. ՚ի տեսողութե̄ խորում. որով ըղ
մուտ և զելն ՚ի տր ած նկատեաց. * Սա
այժմ տր ած մեր օրհնեայ զմուտ և զելս
մեր ընդ դրունս սրբութեան քո. և օրհնեա
զսյս. այն օրհնութեամբն որ ոչ
Է Ձ Խ Բ անցա

Մն հետևորդ Առաքելոյ.

անցանէ. և ողորմեսցէ և մեզ ի տանս այ
վն աղօթից և խնդրուածոց գոցէ հան
գիստ և թողութի մեղաց. և գոհութե փառա
տրեսցուք հայր և որդի և սբ հոգի այժմ.

Ի ա. օրն տօնագրեն սբ վասն խաչանման շքանան
գրեմս. և քարոզն ասել.

Օրհնեսցի օծցի և սրբեսցի դուռս այս նշա
նաւ սբ խաչիս և սբ աւետարանաւս.
յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ այժմ և.

✻ ✻ ✻

*Առաքելոյ յորժամ աս հնգամն երգեն. աստուածն ասելով
և չորրորդն երկրպագեսցեն մորթապէսն որք ասացեն. *Ի ա. աստ
ցն երկրպագեալ սրբոյն աստուծոյ. *Ի ա. որ խորհ
շարական. *Ի ա. զինի ընթերցուածն ասէ.

Աւետարանն որ ըստ Մատթէոսի.

Եւ մտեալ ի կափառնաում, մատեաւ
առ նա հարիւրապետ մի, աղաչէր
զնա և ասէր, տր մանուկ իմ անկեալ
կայ ի տան անդամալոյծ չարաչար տանջեալ
*Ասէ ցնա Յս ես եկից և բժշկեցից զնա
Պատասխանի ետ հարիւրապետն և ասէ, տր
չեմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտ
ցես. այլ ասա բանիւ, և բժշկեսցի մանու
կն իմ. *Զի և ես այր մի եմ ընդ իշխա
նութե. ունիմ ընդ ինև զինուորս ասեմ սմա
երթ, և երթայ. և այլում թէ եկ, և գայ. և

ճխթ ծա

Մ̃ Կիւրակէ. [illegible].

Ծառայի խնամ թէ արա զայս և առնէ. *Իբրև լուաւ Յս̃ զարմացաւ և ասէ ցայնո սիկ որք զհետն երթային. ամէն ասեմ ձեզ և ոչ յիսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի եր բէք. *Բայց ասեմ ձեզ. զի բազումք յա րևելից և յարևմտից եկեսցեն և բազմեսցին ընդ աբրահամու և ընդ իսահակայ՝ և ընդ յակոբայ յարքայութն երկնից. *Եւ որդի քըն արքայութե̃ ելցեն 'ի խաւարն արտաքին անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց. *Եւ ասէ Յս̃ ցհարիւրապետն երթ. և որպէս հաւա տացերդ, եղիցի քեզ. և ողջացաւ մանուկն նր̃ յաւուր յայնմիկ. *Եւ եկեալ Յս̃ 'ի տուն պետրոսի. ետես զի զոքանչ նր̃ անկեալ դնիւր տապացեալ. *Ապա զձեռանէ նր̃ և եթող զնա ջերմն. յոտն եկաց և պաշ տէր զնա. *Իբրև երեկոյ եղև մատուցին առ նա դիւահարս բազումս և էհան զայսն բանիւ. և զա̃մ հիւանդսն բժշկեաց.

[illegible], Մ̃ Կիւրակէ, և ա̃մ [illegible].

Եւ [illegible]. [illegible].

Ամենակալ Տ̃Ր արարիչ ա̃մ արարածոց որ առաքեցեր զմիածին որդին քո. որ եկն և փրկեաց բժշկեաց զա̃մ ախտս և զա̃մ հիւանդութիս ժողովրդեն քում, ընկլեաց ըզ մահ և փոխեաց 'ի կեանս և անմահութի. *Եւ այժմ, աղաչեմք զքեզ տր̃. դիր զձեռն քո

Է Ճ Ճ 'ի վե̃ր

Աղ՟ հիւանդաց Առլէլուեայ․

՚ի վեր՟ հիւանդիս այսորիկ և բժշկեսցէ ՚ի ցաւոց և ՚ի հիւանդութենէ իւրմէ․ զի զքեզ փառաւորեսցէ ողջացուցիչդ և զբժշկիչդ հոգւոյ և մարմնոյ․ և խոստովան լիցի ամենասուրբ երրորդութեանդ այժմ և միշտ․ և․

*Խաղաղութիւն ամենեցուն․ Այ՟ երկիր պագցուք․

Տէ՟ր յաւիտենական, որ իջեր ՚ի սուրբն կողմ երկրի․ և շնորհս ծաւալեալ սփռեցեր յորդ՟ ծով քո․ *Առաքեցեր և զերանելի առաքեալսն, հրաման տալով բժշկել զախտս և զհիւանդութիւնս ժողովրդեան քում․ *Այժմ արդ ես ծառայ քո տկար և անարժան դընեմ զձեռն իմ ՚ի վեր՟ հիւանդիս այսորիկ․ և խնդրեմ յառատ բարերարութենէդ քումմէ․ առաքեա զառատ ողորմութիւնդ քո և բժշկեա զախտս և զհիւանդութիւնս ծառայից քոց և աղախնեայց, նշանաւ խաչիւ քով․ *Որով բարձեր զանկարութիւն ազգի մարդկան․ և դատապարտեցեր զթշնամին, վ՟ն կենաց և փրկութեան մերոյ զի դու ես Ած՟ մեր․ և քեզ վ՟է Առլէլուեա․ *Ողորմեա ինձ Ած՟ զի հիւանդ եմ ես բժշկեա զանձն իմ զի խռովե

*Աւետարան որ ըստ *Յօհաննու։

Եւ յետ երկուց աւուրց ել անտի և գնաց ՚ի գալիլեա․ *Զի ինքն իսկ Յս՟ վկայեաց եթէ մարգարէ իւրում գաւառի պատիւ ոչ ունի․ *Այլ յորժամ

եկն նա 'ի գալիլեա. ընկալան զնա գալիլեա
ցիքն. զի տեսեալ էին զա՟մ նշանսն զոր
արար յերուսաղէմ 'ի տօնին. քան զի և նոքա
եկեալ էին 'ի տօնն. *Եկն դարձեալ 'ի կանա
գալիլեացւոց՝ ուր արար զջուրն գինի. և
անդ էր Թագաւորազն մի, որո որդին հի-
անդ կայր 'ի կափառնաում. *Նա իբրև լու-
ա եթէ Յս՟ եկեալ է 'ի հրէաստանէ 'ի գա
լիլեա, եկն առ նա, և աղաչէ. զի իջցէ, և
բժշկեսցէ զորդի նր՟. քան զի մերձէր մե
ռանել. *Ասէ ցնա յս՟. եթէ ոչ նշանս ինչ
և արուեստս տեսանէք՝ ոչ հաւատայք.
*Ասէ ցնա Թագաւորազն. տր՟ էջ մինչև
մեռեալ իցէ մանուկն իմ. *Ասէ ցնա Յս՟.
երթ, որդին քո կենդանի է. և հաւատաց
այրն բանին զոր ասաց ցնա Յս՟, և գնաց.
*Եւ մինչ դեռ իջանէր՝ ը՟ առաջ եղեն նմա
ծառայքն նր՟ աւետիս ետուն և ասեն, թէ
մանուկն նր՟ կենդանի է. *Հարցանէր ցն՟ վ՟
ժամուն յորում ապաքինեաց. և ասեն ցնա
երեկ յեօթ երորդ ժամուն եթող զնա ջեր
մն. *Գիտաց հայրն նր՟՝ եթէ յայնմ ժա
մու յորում ասաց ցնա Յս՟ թէ որդին քո
կենդանի է. և հաւատաց ինքն և ա՟մ տուն
իւր. *Զայս դարձեալ երկրորդ նշանս
արար Յիսուս եկեալ 'ի հրէաստանէ 'ի
գալիլեա.

*Մարկաւագն քարոզէ, Ա՟ հիւանդաց.

Բ.   ը՟ծը՟   Եւ

Մն հինգերորդ Սաղմոսին

*Նա հաշտութեան ասէ։ *Օ սաղմոսն։

Տր մեր գթած և ողորմած, հայր տն մերոյ յի քի. դու ես աղբիւր բժշկութե և սկիզբն առողջութե. դու առաքեցեր զմիածին որդիդ ողորմութե քով յաշխարհս. որ ձայնիւ զմեռեալս յարոյց, և բանիւ զբորոտս սրբեաց և ձգեալ զձեռն փախեաւ ջերմն ևսաստն և ՚ի պատմուճանէն նր բղխեցին աղբիւրք բժշկութեան բազում Որ եւ իշխանութի ծառայից քոց աշակերտացն ևասաց ցնս յորժամ ՚ի շէնս մտանիցէք դնիջիք զձեռս ձեր ՚ի վր հիւանդաց և բժշկեսջիք զնս. *Նաև արդ ես մեղաւոր ծառայս քո, դնեմ զձեռս իմ ՚ի վր հիւանդիս այսրիկ. և կարդամ զահեղ ածութեդ քո. դու առաքեա ՚ի սա զառողջութի և խափանեա զցաւս դառնի և չարչանի. *Նաև հեռի արա զհակառակորդն մեր զսատանայ. և ծանիցեն թէ դու միայն ես Ճշմարիտ ած և քեզ վայելէ փառք իշխանութի և պատիւ այժմ և.

Սաղմոսն բժշկութեան *Որ բնակեալն.

[illegible]

յն զամ զբանս զայսոսիկ զարմանային ժողովուրդք ընդ վարդապետութի

Է ԽԺ Է նր,

նս զի իբրև իշխանութբ ուսուցանէր և ոչ
որպ դպիրքն և փարիսեցիքն։ *Եւ իբրև էջ
՚ի լեռնէ անտի գնացին զկնի նր ժողովուրդք
բազումք *Եւ ահա մատուցեալ բորոտ մի՛
երկիր պագանէր նմա և ասէր, տր եթէ կա
միս կարող ես զիս սրբել *Ձգեաց զձեռն
իւր և հպեցաւ նմա յս և ասէ կամիմ սրբեաց.
և վաղվաղակի սրբեցաւ ՚ի նմանէ բորոտութին
*Եւ ասէ ցնա յս զգոյշ լեր մի ումեք ասի
ցես. այլ երթ ցոյց զանձն քո քահանային,
և մատո զպատարագն զոր հրամայեաց մով
սէս ՚ի վկայութի նց։ *Եւ մտեալ ՚ի կափառ
նայում. մատեաւ առ նա հարիւրապետ մի
աղաչէր զնա և ասէր տր մանուկն իմ անկեալ
կայ ՚ի տան անդամալոյծ չարաչար տանջեալ։
*Ասէ ցնա յս ես եկից և բժշկեցից զնա։
*Պատասխանի ետ հարիւրապետն և ասէ Տր
չեմ բաւական եթէ ընդ արկաւ իմով մտցես
այլ ասա բանիւ և բժշկեսցի մանուկն իմ։
*Քանզի և ես այր մի եմ ընդ իշխանութբ
ունիմ ընդ ինև զինուորս ասեմ սմա երթ
և երթայ. և այլում թէ եկ և գայ. և ծառայի
իմում թէ արա զայս և առնէ։ *Իբրև լուաւ
յս զարմացաւ և ասէ ցայնոսիկ որք զհետն
երթային. ամէն ասեմ ձեզ և ոչ ՚ի իղի այս պի
սի հաւատս գտի երբէք։ *Բայց ասեմ ձեզ
զի բազումք յարևելից և յարևմտից եկեսցեն
և բազմեսցին ընդ աբրահամու և ընդ սահակայ
և ընդ յակոբայ յարքայութեն երկնից և որդիքն

է ձծ դ   արքա

արքայութեան եղիցին 'ի խաւարն արտաքին անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց: *Եւ ասէ յս ցհարիւրապետն երթ եւ որպէս հաւատացերդ եղիցի քեզ. եւ ողջացաւ մանուկն նր յաւուր յայնմիկ: *Եւ եկեալ յս 'ի տունն պետրոսի ետես զզոքանչ նր անկեալ դնէր տապացեալ: *Կալաւ զձեռանէ նր եւ եթող զնա:

*Իբրեւ երեկոյ եղեւ մատուցին առ նա դեւահարս բազումս եւ եհան զայսսն բանիւ. եւ զամ հիւանդս բժշկեաց: *Զի լցցի բանն որ ասացաւ 'ի ձեռն եսայեա մարգարէի նա զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց եւ զցաւս մեր եբարձ: *Տեսեալ յս զժողովուրդս բազումս զիւր եւ հրամայեաց երթալ յայն կողմն: *Եւ մատուցեալ դպիր մի ասէ ցնա վարդապետ եկից եւ ես զհետ քո յոր վայր եւ երթիցես *Ասէ ցնա յս աղուեսուց որջք գոն եւ թռչնոց երկնից բոյնք. այլ որդւոյ մարդոյ ոչ գոյ դիցէ զգլուխ: *Եւ մի ոմն յաշակերտացն նր ասէ. տր տուր ինձ հրաման զի երթայց նախ թաղեցից զհայրն իմ *Ասէ ցնա յս եկ զհետ իմ, եւ թող տուր մեռելոցն թաղել զմեռեալս իւրեանց: *Եւ իբրեւ եմուտ 'ի նաւն գնացին զհետ նր աշակերտքն նր: *Եւ ահա շարժումն մեծ եղեւ 'ի ծովուն մինչեւ նաւին ծածկել յալեացն. եւ ինքն ննջէր: *Եւ մատուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա եւ ասեն, Տր փրկեա զմեզ զի կորնչիմք: *Եւ ասէ ցնոսա ընդէր վատասիրտ էք սակաւա-

բձծե հաւ

հաւատք յայնժամ յարուցեալ սաստեաց հող
մոյն և ծովուն և եղև խաղաղութի մեծ. * Եւ
մարդիկն զարմացան և ասէին որպիսի ոք իցէ
սա. Եւ անց յայն կոյս յերկիրն գերգեսացւոց
պատահեցան նմա դիւահարք երկու ելեալ
՚ի գերեզմանացն չարաչարք յոյժ, որպ զի չէր
հնար անցանել ումեք ընդ այն ճանապարհ. և
ահա աղաղակեցին և ասեն, զի կայ մեր և քո
յս որդի այ եկիր տարաժամ տանջել զմեզ.
* Եւ էր հեռագոյն ՚ի նոցանէ երամակ մի
խոզից արօտական, և դևքն աղաչէին զնա և
ասէին, եթէ հանես զմեզ աստի, հրաման
տուր մեզ երթալ երամակ խոզիցն. * Եւ ասէ
ցնս երթայք և նոքա ելեալ գնացին յերա
մակն խոզից և դիմեաց ամ երամակն ՚ի դարէ
անտի ՚ի ծով և մեռան ՚ի ջուրսն. * Եւ խոզա
րածքն փախեան և երթեալ ՚ի քաղաքն պատ
մեցին զամ և զիրս դիւահարացն. * Եւ ահա
ամ քաղաքն ել ընդ յառաջ յի. իբրև տեսին
զնա աղաչէին զի գնասցէ ՚ի սահմանաց նց.
Եւ մտեալ ՚ի նաւ էանց յայնկոյս և եկն ՚ի
քաղաք իւր. * Եւ ահա մատուցին առ նա
անդամալոյծ մի որ դնիւր ՚ի մահճի, և տե
սեալ յի զհաւատս նց ասէ ցանդամալոյծն
թողեալ լիցին քեզ մեղք քո. * Եւ ահա ո
մանք ՚ի դպրացն ասեն ընդ միտս հայհոյէ դա.
* Եւ ծանուցեալ յի զխորհուրդս նց ասէ
ցնս ընդէր խորհիք չարիս ՚ի սիրտս ձեր
զինչ դիւրինէ ասել թողեալ լիցին քեզ

մեղք քո. թէ ասել եւ շրջեաց. *Բայց զի գի
տասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ
յերկրի թողուլ զմեղս, յայնժամ ասէ ցան
դամալոյծն արի առ զմահիճս քո եւ երթ ՚ի
տուն քո. *Եւ յարուցեալ գնաց ՚ի տուն իւր
Իբրեւ տեսին ժողովուրդքն զարմացան եւ փա
ռաւոր առնէին զա͞ծ զտուիչն այնպիսի
իշխանութեան մարդկան:

Մինչ դեռ նա զայն խօսէր ը͞ ն͞ս, ահա իշ
խան մի մատուցեալ երկիր պագանէր նմա
եւ ասէր դուստր իմ արդ եւս վախճանեցաւ.
այլ եկեալ դիցես զձեռն քո ՚ի վ͞ր եւ կեցցէ
յարեաւ յ͞ս եւ գնաց զկնի ն͞ր աշակերտօքն
հանդերձ. *Եւ ահա կին մի տառապեալ եր
կոտասան ամեայ մատուցեալ յետոյ մերձե
ցաւ ՚ի դրօշակս հանդերձի ն͞ր. քանզի
ասէր ՚ի միտս իւրում. թէ միայն մերձենամ
՚ի հանդերձս ն͞ր փրկիմ. *Իսկ յ͞ս իբրեւ դար
ձաւ եւ ետես. զնա ասէ քաջալերեաց դուստր
հաւատք քո կեցուցին զքեզ. եւ փրկեցաւ
կինն ՚ի ժամէն յայնմանէ. *Իբրեւ եկն յ͞ս ՚ի
տունն իշխանին. եւ ետես զփողահարսն եւ զամ
բոխ յոյժ, ասէ ց͞ն ՚ի բաց գնացէք. զի ոչ
եթէ մեռեալ է աղջիկն այլ ննջէ *Եւ
ծաղր առնէին զնա. իբրեւ ել ամբոխն ՚ի բաց
եմուտ կալաւ զձեռանէ ն͞ր եւ յարեաւ աղ
ջիկն. *Եւ ել համբաւս այս ը͞ ա͞մ եր
կիրն ընդ այն.

*Ալէլու. *Հրեշտակապետ. որ բազ. *Մաղթանք.

Ժ-Ե ԷՃԾԷ Եւ

Եւ մտանէին 'ի կափառնաում, և իսկ և
իսկ 'ի շաբաթու մտեալ 'ի ժողովուրդն
ուսուցանէր զնս. * Եւ զարմանային ը
վարդապետութն նր, զի ուսուցանէր զնս.
իբրև իշխանութ և ոչ որպ դպիրքն. * Եւ էր
'ի ժողովրդեանն նց այր մի յորում այս պիղծ
դևի, որ աղաղակեաց և ասէ, թո՛յլ տուր զի
կայ մեր և քո յս նազովրեցի, եկիր կորուսա
նել զմեզ գիտեմք զքեզ ով ես սբդ այ.
* Սաստեաց 'ինա յս և ասէ կարկեաց և ել
'ի դմանէ. * Եւ զարկոյց զնա այսն պիղծ, և
աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ ել 'ի նմանէ * Եւ
զարմացան ամենեքին մինչև հծծել ընդ
միմեանս և ասել, զինչ է այս նոր վարդապե
տութիս, զի իշխանութ այսոց պղծոց սաստէ
և հնազանդին նմա. * Եւ ել լուր նր ը ամ
կողմն գալիլեացւոց * Եւ վաղ վաղակի ելեալ
'ի ժողովրդենէն եկն 'ի տուն սիմոնի և
անդրեայ յակոբաւ և յօհաննու հանդերձ.
* Եւ զզոքանչ սիմոնի դնէր ջերմացեալ և վաղ
վաղակի ասեն ցնա վս նր. * Եւ մատուցեալ
յարոյց զնա կալեալ զձեռանէ և եթող զնա
տենդն և պաշտէր զնս. * Եւ իբրև երեկոյ
եղև 'ի մտանել արեգականն բերէին առ նա
զամ հիւանդս և զդիւահարս * Եւ էր քա
ղաքն ժողովեալ առ դրունսն * Եւ բժշ
կեաց զբազում հիւանդս 'ի պէսպէս ախտից
և դևս բազումս եհան, և ոչ տայր խօսել
դիւացն, զի գիտէին զնա թէ Քսն է.

է ձծ ը Եւ

Եւ ընդ այգն ը̃ առաւօտն յարուցեալ ել
և գնաց յանապատ տեղի և անդ կայր յա
ղօթս ✳ Եւ գնաց զհետ նր̃ սիմոն և որք ը̃
նմայնէին ✳ Եւ իբրև գտին զնա ասեն ցնա
թէ ամենեքին խնդրեն զքեզ ✳ Եւ ասէ
ցնս̃ եկայք և երթիցուք և այլ մօտաւոր
գիւղաքաղաքն զի և անդ քարոզեցից, զի,
յայս իսկ եկեալ եմ ✳ Եւ քարոզէր 'ի ժողո
վուրդս նց̃ ընդ ամ̃ գալիլեացիս․ և դևս հա
նէր, ✳ Գայ առ նա բորոտ մի աղաչէր և 'ի
ծունդր 'ի ջանէր և ասէր Տր̃ եթէ կամիս կա
րօղես զիս սրբել ✳ Իսկ յս̃ գթացեալ ձգեաց
զձեռն մերձեցաւ 'ի նա և ասէ ցնա կամիմ
սրբեաց․ ✳ Եւ իբրև ասաց ցնա վաղվաղակի
գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն և սրբե
ցաւ, ✳ Եւ սաստեալ նմա եհան արտաքս վաղ
վաղակի և ասէ զգուշ լեր․ մի ումեք ասիցես․
այլ երթ ցոյց զքեզ քահանային և մատո վս̃
սրբութե քո պատարագ․ զոր հրամաեաց մով
սէս 'ի վկայութի նց̃․ ✳ Եւ նա ելեալ սկսաւ
քարոզել յոյժ և հռչակ հարկանել զբանն
մինչ ոչ ևս կարօղ լինել նմա յայտնապէս 'ի
քաղաք մտանել այլ արտաքոյ յանապատ տե
ղիսէր․ և գային առ նա յամ կողմանց․ ✳ Եւ
մտեալ դարձեալ 'ի կափառնաում յետ ա-
ւուրց լուր եղև եթէ 'ի տանէ է․ և ժողովեցին բա
զումք մինչև տեղի ևս ոչ լինել և ոչ առ դր
անն և խօսէր նց̃ զբանն․ ✳ Եւ գային առ նա
բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ 'ի չորից․

Բ̃ՃԾԹ Եւ

*Եւ իբրեւ ոչ կարէին մերձենալ առ նա վասն ամ
բոխին, անծին քակեցին զյարկն ուր էր յս՟ եւ
բացեալ զառաստաղն իջուցին զմահիճսն յո
րում կայր անդամալոյծն։ *Եւ տեսեալ յս՟
զհաւատս նց՟ ասէ ցանդամալոյծն. որդեակ
թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ *Եւ էին ո
մանք ՚ի դպրացն անտի որք անդ նստէին եւ
խորհէին ՚ի սիրտս իւրեանց։ *Զի՞նչէ այսոր
խօսի սա զհայհոյութիւն. ով կարէ թողուլ
զմեղս եթէ ոչ մի այծ։ *Եւ գիտաց յս՟ յոգի
իւր թէ այպէս խորհէին ՚ի սիրտս իւրեանց
եւ ասէ. զի խորհիք զայդ ՚ի սիրտս ձեր։ Զի՞նչ
դիւրինէ ասել ցանդամալոյծն թողեալ լիցին
քեզ մեղք քո. եթէ ասել արի առ զմահիճս
քո եւ երթ ՚ի տուն քո։ *Բայց զի գիտասջիք
եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ ՚ի վր
երկրի թողուլ զմեղս. ասէ ցանդամալոյծն
քեզ ասեմ արի առ զմահիճս քո եւ երթ ՚ի
տուն քո։ *Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ
զմահիճսն ել առաջի ամենեցուն եւ փառաւ
որել զած եւ ասել թէ այսպիսի ինչ երբէք ոչ
տեսաք։ *Աւետարանս որ ըստ. *Ղուկաս.

Եւ էջ ՚ի կափառնաում ՚ի քաղաքն գալի
լեացւոց եւ ուսուցանէր զնս ՚ի շաբաթուն
*Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն
նորայ զի իշխանութեամբ էր բան նորայ։
*Եւ էր ժողովրդեանն այր մի զոր ունէր
այս դիւ ՚ի պղծոյ. եւ աղաղակեաց ՚ի ձայն
մեծ եւ ասէ թուլացոյ զի կայ մեր եւ քո յս
ԲՃԿ նա

460

նազօրեցի. եկիր կորուսանել զմեզ գիտեմք
ըզքեզ ով ես սբդ այ. * Սաստեաց՚ ի նմա յս և
ասէ պապանձեաց և ել՚ ի դմանէ զգեռնեաց
զնա դև ՚ի միջի. անդ և ել՚ ի նմանէ և ինչ
ոչ վնասեաց նմա. * Եւ եղեն զարմանալիք՚ ի
վր ամենեցուն խօսէին ընդ միմեանս և ասէին
զինչէ բանս այս. զի իշխանութբ և զօրութբ
սաստէ այսոց պղծոց և ելանեն. * Եւ երթայր
համբաւ զնմանէ ընդ ամ տեղիս շուրջ զգա-
ւառաւն. * Եւ յարուցեալ ՚ի ժողովրդենէ
անտի եմուտ ՚ի տուն սիմոնի. զոքանչ սիմոնի
տագնապիւր ջերմամբ մեծաւ. և աղաչէին
զնա վն նր. * Եւ եկաց առ նմա սաստեաց
ջերման և եթող զնա և վաղվաղակի յարեաւ
և պաշտէր զնս. * Եւ ընդ արևուն մտանել
ամենեքեան որոց էին հիւանդք ՚ի պէսպէս
ցաւս. բերէին զնս առ նա. Եւ նա իւրաքանչ
իւր ումեք ՚ի նոցանէ դնէր ձեռս և բժշկէր
զնս. Ելանէին դևք ՚ի բազմաց աղաղակէին
և ասէին եթէ դու ես որդի այ. և նա սաստէր
և ոչ տայր թոյլ խօսել զի գիտէին զնա թէ
քս նէ. * Եւ եղև ՚ի հասանելն նր ՚ի մի քա
ղաքաց և ահա այր մի լի բորոտութբ. իբրև
ետես զյս անկեալ ՚ի վր երեսաց աղաչեաց
զնա և ասէ տր եթէ կամիս կարող ես զիս սր
բել. * Ձգեաց զձեռն իւր հասոյց ՚ի նա և
ասէ կամիմ սրբեաց, և վաղվաղակի գնաց ՚ի
նմանէ բորոտութիւն. * Եւ նա պատուիրեաց
նմա մի ումեք ասել. այլ թէ երթ ցոյց զան

ձրին քո քահանային , և մատոյց զպատարագ
ւմ ողորմութեն քո ած և հրամայեաց մոլեկս 'ի
վիհայուն նչ։ *Եւ յորդեր յառաւելքանն
զնմանէ և ժողովէին ժողովուրդք բազումք
լսել և բժշկիլ 'ի հիւանդութե իւրեանց *Եւ
նա խոյս տայր յանապատ տեղիս և կայր յաղօթս ։

*Հոգւոյն ննջեցելոց. Ռ.Չ.

Ո'ր ստեղծմամբ՝ ըստ պատկերի քո
տր պատուեցեր զմեզ. ընկալ և
այժմ զննջեցեալսն 'ի քեզ դարձեալ
հաւատով ըստ մեծի քում ողոր
մութե. Որ շնորհօք քո հոգւոյդ լուսա
ւորեցեր. յիշատակի իւրեանց զհոգիս նոցա
ընկալ մարդասէր. ըստ. Որք հաղորդեցան
մարմնոյ և արեան քո տր. հանգո զհոգիս
նոցա ընդ սրբոց քո քս ածն. քանզի զե
ղեկնք ու արեան քոյ են։
Ընդ փայտէ ան ծ օրհնութի. որ յարու
թենք ես ձայնիւ յաւիտենից ննջեցելոց.
Էձկէ Թա

Թագաւոր և իշխան վեր օրհնեմք զքեզ։
Ի՛միասնագոյն գալըստեանդ քո ՔՍ՛ փառաց
Թագաւոր. ի՛ձայն փողոյ նորոգելին հոգիք,
ներշնչեցելոցն. և յառնեն ՚ի մեռելոց անապա
կան մարմնով. Վասն որոյ՝ և մեք զքեզ
աղաչեմք. հայր երկնաւոր դատաւորեալ զ
ներշնչեցելոյս մեր ի վերինն քո երուսաղէմ
ի ժողովս անդրանկաց գրելոց յերկինս.
Ձայնարկեալ կենարարին ա՛ծային բարբա
ռոյն ասէ եկայք օրհնեալք հօր իմոյ. ժա
ռանգեցէք պատրաստեալ ձեզ զկեանսն ի հան
դերձեալ երկին. Ընդ առաջ ելանել զքեզ
հաւատով ի յօդս վերինս ա՛ծագնացս ըն
թաւ պայծառացեալ ի դասս անմարմնոցն. ի
լսել զձայն երանաւէտ կոչմանն. Ընդ
աջմէ քումմէ կացո ընդ իմաստունն կու
սանսն. ՚ի լուսեղէն առագաստին պայծառա
ցեալ ի՛դասս անմարմնոց ի՛ժողովս անդրան
կաց գրելոց ի յերկինս.

Ողորմեա ինձ ա՛ծ. Որ զառաջինն ոչ ո
պահելով զպատուիրանըն մեռաք. շնորհե
ցեր զքեզ օրինակ մեզ պատուիրան կենաց.
զի պահելով կենդանասցուք. ողորմ. Որ խօսիր
հօրդ քո կամաւոր մահուան եկեղեցի քո
քրիստոս մեռանելով օրինաց մեղաց զի յարու
ցեալ ընդ քեզ նորոգեսցի ի փառս. ողորմ.
Ե՛Ձ՛Կ՛Դ՛ Հայր

ապՀ Հայր բազում ողորմ. խոստովանիմ առ քեզ
որպէս զանառակն որդին. թող ինձ զմեղս
իմ և ողորմեա։ Տէր որ գթացար ի կինն
քանանացի գթա և յիս ի մեղաւորս և ողորմեա։
Տէր որ դարձուցեր զմաքսաւորն ի գիտութիւն
ճշմարտութեան դարձո և զիս զմոլորեալս և.
գղբ Ընտանութեանց բարեխօս քո ի բեթանիայ
եկաւորեալ այսօր. բարեկամին ղազարու
պարգևէ զկենդանութիւն. Տնօրինաբար
արտասուեալ ընդ մարթայի և ընդ մարիամու.
ողբակցէր և որպէս մարդ հարցանէր ուր եդիք
զղազարոս։ Եւ որպէս զի Աստուած բարբառով յա
րուցանէր ի մեռելոց զչորեքօրեայն. և
զուգընթաց ձայնին մեռեալն ելեալ արտաքս
անապականն։
յար Անձառելի հօր էակից ի բնէ էիր կամաւ
հօր ողորմեա։ Անմահանէց առաւօտ քո
ի գերեզմանն իջեր որպէս մարդ ողորմեա։ Եւ
յերրորդ աւուր յարեար յոյս յարութեան
ցուցար մեզ. ողորմեա։
հրդ Որբեքրոբէական կատարումն հանդիսիւ. այսօր
իջեալ յերկնից դասք առաքելոյն որ հոգի
օրհնեալ ես թագաւոր անմահ։ Որ գընա
իլ թևոց հողմոց. այսօր ի հրեղէն լեռնաւ
բաժանեալ հանդերձ յառաքելոյն որ հոգի
օրհնեալ ես։ Որ խնամես տնտեսութեամբ զքո

զարդարածս. այսօր եկեալ ՚ի հաստատել զեկե-
ղեցի քո ած հոգի. օրհնեալ ես Թա.

Յարուցելոյն ՚ի մեռելոց բնակարան մայր Մ
եկեղս որ ընդ նորընծեցելոյն յարդարմաց կենա
գործէ անապական. զքեզ մեծացուցանեմք
որ օրհնեալդ ես ՚ի կանայս. Արարողին՝ երկ
նի և երկրի եղեր տաճար և առագաստ որ ըդ
նորընծեցելոյն մեր հրեղէն նորոգեալ. զքեզ.
Կերակրողին՝ տիեզերաց արքունացեր ընդ քո
ըդ կաթն. որ ընդ նորընծեցելոյն մեր վեր
բառին նորոգեալ. զքեզ մեծ.

Որ զաւետիս՝ հոգւոյն ՚ի հրեղէն իմաստ Մ
ակէն ընկալար ՚ի վերուստ խոյեր բերկրեալդ
որ ընդ քեզ մարիամ անհարսնացեալ.
Անըսկիզբն բանըն հաճեցաւ առնուլ մար
դեղութեան ըսկզբըն ՚ի կուսէդ. քրիստո
սածաւոր թագաւոր յաւիտենից. Ազա
չեմք ընդ քեզ սուրբ ածածին՝ առ բարեխօ
սեա փրկել ըզ ժողովուրդս իւր զոր
գնեաց արեամբն իւրով.

Սուրբ խաչն օգնական հաւատացելոց կանգ Իւն
նեցաւ ՚ի յերկրէ յաղթող թշնամոյն, եկ
այք ժողովուրդք երկրպագեսցուք. Արա
րիչն մեր բարձրացաւ ՚ի խաչին և զմեռեալ
ըս մեղօք փրկեաց ձաղկմամբն. խաչն նորո
գեալ կենդանացոյց. Իմաստնացան գուսան

է ձկէ եան

եան մեծ որդւոյն. որ խաչն երևի և լու
սաւորէ. զի նա է յոյս հաւատացելոց.

Փոխ Որ ըստ նախնւոյն աւրիթ մովսէս փայտ կե
նաց շնորհեցեր. և չարաւր յաղթութի մա
հացու բնութեան. նմա բանիւ հօր երկըր
պագեսցուք. Որ զանձառ լուսոյդ բարձ
րոյն ծածկելով հրեղէնցն. ի յերկիր ծագե
ցեր զերկնային ճառագայթ. նմա. Որ ա
հաւոր հրաշիւք ցուցեր ըզ նշան խաչէ
քոյ. յայտնելով աշխարհի յարութբ պատա
նւոյն. նմա. *Փառք հօր. Հաշտեա ի
ձեռըն սբ մարմնոյ և արեան քոյ որ. և պար
գևեա նոցայ դասիլ յաջակողմեանըն քում.

Ալէլուեա ալէլուեա. *Տր մի սրտմտութբ
քով յանդիմաներ զիս. և մի բարկութբ քով
խրատեր զիս. *Ողորմեա ինձ տր զի հի
ւանդ եմես բժշկեա զանձն իմ զի խռովեցան
ոսկերք իմ. *Որթի.

*Աւետարանն որ ըստ. *Յովհաննու.

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ մինչ առ ձեզ
եմ. *Իսկ միսիթարիչ հոգին սուրբ
զոր առաքեսցէ հայր յանուն իմ. նա ու
սուսցէ ձեզ զամ և յիշեցուսցէ ձեզ զամ որ
ինչ ասացի ձեզ. *Խաղաղութի թողում
ձեզ. զխաղաղութի զիմ տամ ձեզ ոչ որպ
աշխարհս տայ տամ ես ձեզ. մի խռովեսցին

սիրտք ձեր և մի զանգիտեսցեն. *Լուայք
զի ասացի ես ձեզ. թէ երթամ և գամ առ
ձեզ եթէ սիրէիք զիս ապա ուրախեալ էր
ձեր զի ես առ հայր երթամ, զի հայր իմ
մեծ է քան զիս, և այժմ ասացի ձեզ մինչև
եղեալ զի յորժամ լինիցի հաւատասջիք.
*Ոչ ևս այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ գայ
՚ի շխան աշխարհիս այսորիկ և յիս ինչ ոչ
գտանէ այլ զի ծանիցէ աշխարհ եթէ սի
րեմ զհայր, և որպէս պատուիրեաց ինձ հայր
այնպէս առնեմ, Յարիք գնասցուք աստի.

*Ձայն ութ *Շարական.

Ուահ գործեալ երկնաւորաց դասն առաջի
քո նախընթացք զընտրեալս քո ժողովելով
քեզ ընդ առաջ բերեն ամբոխ. ընդ ազատ
նեաց օդապարիկ խառնեալ ընդ սմ մբ երամից
դասաւորեալ ընդ սմ վերնոյն երգել քեզ
փառըս ընդ զուարթնոցն. Սարսափին ՚տա
րերք երկրի յորժամ փառօք գաս հայրենի.
արեգակն լոյս խաւարի լուսինն աստեղքն
նուաղին ընդ սմ յաւուրըն աներեւելի լուսա
ւորեալ լուսով քոյին դասաւորեալ. Սերնա
կան զօրացն պետ փողէ զեօրքառ աւետա
բեր արիք մեռեալ որք յադամայ քան զի
ահա եկն փեսայ՝ ընդ հարսնացեալ մաքուր
հոգւոց կարգեալ ընդ սմ ՚ի Թիւ սրբոց
դայ. Տիրական աթոռ նըստի՝ յարարածոց

ԷՃԿԷ եր

երկրպագելի · արդարութբ զաշխարհ դա
տես · վարձս ըստ գործոց հատուցանես ·
յայն ժամ շնորհեա ողորմութբ ննջեցելոյս
մեր գթողդ դու ։ Բազմեալ մարդկան ապա
ժողովին որք յաղթմաց ծնեալ ք չինին
և հրեղինաց դասք երկնային համանգամայն
վայրաբերին երգսն ահեղ հրապարակին՝
միշեա ընդ սա յորն ահագին · դա ։

*Մէջ տուն երգ Նոյ։

Նորոյ է և մայր ընդասէր անախտանիշ և
բարեզոջութ · որ գովէ սա խօրօ բեիւց
որ դատաւոր արդար ութն · ընդ սրբոց
առաքելոց որ պսակեա զմեր նոննջե
ցելոյն · ողորմած որ ողորմեաւ յ հոգւ
ոյն մեր նոննջեցելոց ։ Յորժամ դըր
եալ քըն կա տաղին որ զայնմ առ մեզ
պատմեցին մարգարէից բանքն յար
գին առաքելոցն վճարին ողորմա ։ Դևե
րին նն երա սաղէմ իբնակարանն հրե
շտակաց ուր ենն վք և եղիան կան ծերա
ցեալք աղանակերպ Ադրախան ն եդե
մական պայծառացեալ արժանապէս
ողորմած որ ողորմեան հա ։

*Հոգւոյն հանգուցելոց ։ *Աստն հան
գուցեալ հոգւոյն ։ *Քո որդի Նոյ
անախտիւ և ։ *Հայր մեր որ յեր ։

Բ

ԷՃԿԸ Գ

*Շարական ։ * Ա.

Գոհաբանեմք զքեզ յաղթական եր-
գով թագաւոր փառաց. որ կամաւոր
խոնարհութեամբ քո իջեր յերկնից
զպատրեալսն ի ծաղր կմանէ. օրհնեմք զ
քեզ ած հարցն մերոց։ Որ լուծեր զկապս
և վերածեր զննջեցեալսն ի դժոխոց.
անճառ զօրութեամբն քո ի վեր խաչին. և իջանելովդ
քո ի գերեզման թագաւոր ամենայն. օ. Որ
նստիս ընդ աջմէ հօր. և հրաւիրեցեր առ
քեզ զդաւանօղս արժանաւորեա և զմեր
զննջեցեալսն դասակից լինել սրբոց քոց
օրհ. Որ այտր օրհնեալ է. բա ... ստորև ք
զհամ յարութեան։ Որ փառօք հօր հանդեր-
ձեալ է գալոց դատել զերկիր. և բիրաւոր բա
նակք վերին զլուսաթնոցն կարգաւորեալ լի
նին ն դասս ... բա. Որ ահագին
դողմամբ զարհուրեցուցանէ զարարածս ի գա
լստեան իւրոյ. և քաջահնչիւն ձայնիւ
փողոյն համահաւաքէ զննջեցեալսն որ յա-
գանաց բա իրա։ Աղաչեսցուք զկենդանարարն
մեր որ դատաւորէ կենդանեաց և մեռելոց
զի արժանի արասցէ զննջեցեալսն մեր մը-
տանել ի յառագաստն ընդ իմաստուն կու-
սանսն. բա։

Նորին ... և ... ... մարդ-
... կան

կալեալն մի անտես աւնէր ըղ նընծայեցելոյն
մեր՝ այլ հանգո զհոգիս նոյ ընդ սրբոց
Որդիդ միածին յարութի ավետարանից
մի անտես աւնէր. ըղն. Հոգիդ ճշմարիտ
մխիթարիչ սրբասացից. մի անտես.
ակ Զաւրքքո արարին. եւ ստեղծին զիս ի հո
ա ղոյ. ի յորժամ ըղքեզ ... յաւիտեան
Իսկ պատրանօք բանսարկուին խափանեցայ
յանճառ լուսոյն. Եւ դարձայ անդրէն
ի հող յորմէ ստեղծայ. Մխիթարիչ սբ հո
գի լուսաւորեա ըղ մեր նընծայեցելոյն եւ
հանգո զհոգիս նոյ ընդ սուրբքոց.
ա Հայր անսկզբնակալ եւ բարերարութ. մաղթեմ
հայցեմք ի քէն վասն մեր նընծայեցելոյն որ
ժամանաւորէն հանգուցեան օթեւանի սըր
բոյն Անճառ ծընունդ հօր որդի որ մարդ
կանայ յուսացս կեանք դես զհոգիս նընծայե
լոյ մեր. ընկալ եւ արժանաւորեա. հանգ.
Եւ նորոգօղ սբ հոգի յորժամ նորոգես
զապականեալսն յայն ժամ շնորհեա եւ մեր
ո Որ առաքեցար ի հայրական ծոցոյ ծածկեալ
խորհուրդ է հօր յաւիտենի. եւ առեր մար
մին զմեղուցելոյս նախաստեղծին յանապա
կան կուսէն անճառ միաւթէ՝. վա մերոյ
փրկութեն ողորմեա. Որ փոխանակ ճաշա
կացըն դառնութե մահաբեր պտղոյն ան

բ ձ հ ճա

Ճաշակ լինելով քո քառասնօրեայ քաղցրա
ցուցեր յուսով ընդ լուծ նոր քո օրինաց. վ.
Որ աջակողմ աւազակին բացեր զդուռն
դրախտին կենաց բաց եւ մեզ մեղաւորացս
ողորմութեամբ որք ընդ նմին զքեզ դաւա
նիմք տէր եւ թագաւոր, աղաչեմք զքեզ. ո
Ծով կենցաղոյս հանապազ զիս ալէկոծէ ւղ
Մրրկեալ ալիք թշնամին ինձ յարուցանէ ա
Նաւապետ բարի լեր անձին իմոյ ապաւէն
Այսօր կանգնեցաւ աւազան մկրտութեան. մկ
ի թողութիւն մեղաց մերոց. Այսօր տէրն ո
մեր լուանայր զոտս աշակերտացն եւ պատուի
րէր զայս առնել. Որ ամ ի ձէնջ եղբարք
մատնելոց է զիս խմաս եւ որոշի յաշակերտացդ.
Զայն լուեալ պետրոսի ակն արկեր առ
յովհաննէս հարցանել թէ ով լիցէ. Բանըն
զոր ասաց յս. տրտմեցոյց զիւր զաշա
կերտսն եւ խռովեցան ամենեքեան.
Դու ես քս կեանք եւ յարութիւն ազգի մարդ ա
կան ողորմեա. Դու յարուցեալ նորոգե
ցեր ըզտիեզերս. ողո. Յոյս յարութեն
մերոյ. աղբիւր կենաց եւ փրկութեն. ողո.
Խնդրեմք ի քէն բարերար. ողորմեա ան մր
ձանց մերոց. Վասն սրբոց քոց մարտի
րոսաց՝ տէր ընկալ զաղաչանս մեր. Որ դը
թած ես յամենայնի. տէր կեցո զանձինս
մեր. Ի ձ հա Ուր

Սուրբ ես տէր զօրութեանց որ բնակեալդ
ի լոյս անմատոյց ճգնութեամբ սրբոց քոց
լուր տէր և ողորմեա:

Հգ Որ առաքեցար ի Հօրէ Հոգի անեղ և Համ
մագոյ աղաչանօք անօրինաւոր քում էակ
ցին լինիլ մխիթարիչ մեզ առաքելոցն. աղա
չեմք լուր քեզ ողորմեա: Որ ի վերայ տիրաբար
յերկնից սաստիկ Հողմոյ նման տէր յայտ
նապէս. և ի Հրեղէն լեզուս բաժանեալ Համ
գեար ի գլուխս առաքելոցն. աղաչ: Որ արբու
ցեր երկնաւոր գինեաւն իմաստութեան զՀո
գիս սրբոց առաքելոցն. որք արբուցին
արբանեկեալ որդւոց ադամայ ըղըժակին
ուրախ արար յաւիտենից եղեմայ. աղա:

Մ Ուրախ լեր Աստուածածին տաճար անխախտելի
ըղըքեզ մեծացուցանեմք. Օրհնեցաք անա
րատաբար և զԱստուածածին վայելչապէս ծընար. ու.
Նորդէ մարգարէն սուրբէ տաճար քո սքան
չելի արդարութեամբ և դրունն երկնային ու.

Մ Որ գերահրաշ ծաղիկ բուրեալ յեդեմայ
հոտ անմահութեան ծնընդոց և այժմ յորդէ սփռե
ցաւ մեզ ընդ տիեզերս օրհնութեամբ ըղըքեզ
մեծացուցանեմք. Դու լուծիչ երկանց
բարձող անիծից. ծագումն լուսոյն
ճշմարիտ որով Հերբեան խաւարն առաջին.
օրհնու. Ըղըքեզ ունիմք բարեխօս կոյս

ժԱ · ԵՃՀԵ · ան

անհատորընտրեցեալ · մայր անարատ էմմանու-
էլի համաձայն բանին ի հօրն երկնաւորի որդ·
Խաչ քո եղիցի մեզ ապաւէն բժշկիչ խաչ
փարատմամբն խաւարի · Խորտակեա ըզ Թշնա-
մին և երդս ըզ դատակնիք · անուանեալ
փայտըն կենաց ի փրկութիւն տիեզերաց·
Աւետաւոր ցընծան երկինք և երկիրս
ուրախանայ · ընդ յայտնել սուրբ խաչին սե-
ւակնաձև քառաթևեան · որ զաշխարհըս լու-
սաւորեաց արեգակնակերպ ճառագայթ-
իւք · Ցընծացաւ երուսաղէմ · բերկրե-
ցան հաւատացեալք նորահրաշ զարդարե-
ցան քան զի տեսին զյաղթօղ նըշանն · որ-
րածք ամենայն ի լուսոյն պայծառացան·
Աղօն քո տէր զօրութեամբ հաստատեալ կանգ- խաչ
նեցաւ խաչիւն քով · եկայք ժողովուրդ-
երկրըպագեսցուք · Այէմ պատուական ի
խորանի քում հիմնեցաւ այսօր · եկայք ժո·
Խամ մատուցան զճշմարիտ պատարագ եղե-
նուռի անապական եկայք ժ · Փառք հօր և ·
Զարհուրեցաւ դողան արարածք ի ձայնէ սրո-
բէադքեր փողոյն · յորժամ հարկանէ հրեշտա-
կապետն և կոչէ ի դատաստան զազգս որդ-
ւոց մարդկան յայն մեծ աւուր ահեղին յիշեա
տէր զծառ և ըզ մեր ըզ ննջեցեալսն և հանգ-
ո ընդ սուրբս քո · *Ողորմեա ողորմեա·

Բարձր առնեմ զքեզ տր զի ընկալար զիս և
ոչ ուրախ արարեր զթշնամիս իմ յիս. Տր ած
իմ կարդացի առ քեզ և բժշկեցեր. տր հա
ներ 'ի դժոխոց զանձն իմ փրկեցեր զիս
յայնցանէ որք 'ի ջանեն 'ի գուբ.

*Աւետարան որ ըստ. *Ղուկասու.*

ՄԻ ԵՐԿՆՉԻՐ ՀՕՏ ՓՈՔՐ

Մի երկնչիր հօտ փոքր զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ
զարքայութիւն. վաճառեցէք զինչս ձեր
և տուք ողորմութիւն. և արարէք ձեզ
քսակս առանց հնանալոյ գանձ անպակաս
յերկինս ուր ոչ գող մերձենայ և ոչ ցեց
ապականէ զի ուր գանձն ձեր է անդ և
սիրտք ձեր եղիցին. եղիցին գօտիք ձեր
պնդեալք ընդ մէջս և ճրագունք լուցեալք
և դուք նմանօղք մարդկան որք ակն ունի
ցին տն իւրեանց թէ երբ դառնայցէ 'ի
հարսանեաց. զի յորժամ գայցէ և բախիցէ
վաղվաղակի բանայցեն նմա. *Երանի էցէ
ծառայիցն այնոցիկ զորս եկեալ տրն գտ
ցէ արթունս ամէն ասեմ ձեզ զի գօտի
ընդ մէջ ածցէ և բազմեցուսցէ զնս և ան
ցեալ պաշտեսցէ զնս. *Եւ եթէ երկրորդ
կամ յերրորդ պահու եկեսցէ և գտցէ
այնպէս երանելի են ծառայքն այնոքիկ.
*Զայս զայն գիտասջիք եթէ գիտէր տա
նուտէրն յորում ժամու գողն գայ հսկէր
և չտայր թոյլ ական հատանել 'ի տուն

էճհդ իւր

974

խորում։ *Եւ դուք եղերուք պատրաստք
զի յորում ժամու ոչ կարծիցէք գայ որդի
մարդոյ։ *Եւ ուէ *Շարական։

Ճանապարհ մոլորելոց՝ և ծառագայթ խաւ-
արելոց հրաւիրեցեր զորդիս լուսոյ ՚ի յերկ
նային հարսանիս քո․ է զուարճալից անդ ժո
ղովոց արժանացոյ ըզ սա դասուց լի՛ լապտե
րօք մեծ յուսադատ՝ է ՚ի մաստուն ոք կու-
սանաց։ Մերով բնութբ զոր ըզգեցար
խփայր խաչին բևեռեցար․ լուծանելով ըզ
մեզ ՚ի մեղաց ՚ի նախահօրըն կապանաց․ լուծ-
եալ ըզ սա ՚ի յանցանաց՝ վ՟.քո ոք չարչարանաց՝
լի․ Ցեա կամաւոր մահու խաչի եդար ՚ի նոր
գերեզմանի՝ երեքօրեայ թաղմամբ յերկիր․
նոր ըստեղծեր ըզմեզ կենդանի զի՝ ջնջես է
քեզ ՚ի հող մահու՝ վերանորոգես ձայնիւ փո
ղո․ լի․ Նշմարեալ կանանցըն ՚ի ... երից՝ և
ծղ․ ային արտասուալից․ ... ըզ մեռեալ ան
յառնելոց ըզկենդանիդ յուխանէնից․ վասն
նոցին ոք արտասուաց՝ մաքրես ըզմա ՚ի յան
ցանաց լի․ Շնորհեալ հիմանցըն դըժոխոց՝
խորտակեալ ըզ քեզ ներքնոց․ հաներ զ հո
գին որք ՚ի բանտին կապեալ զմշտանըն մա
հածին․ ընդ հանդուցելոյ հոգւոց սրբոց
հանգո զ հոգիս ննջեցելոց՝․ լի
Թագաւո՟ր փառա՟ց քրիստոս․ որ ժա
է ձ հն մա

մանեալ գաս ի յերկնից ի վերայ թևոց
հողմոց քո հայրենի կերպարանօք. եկաւ
նես հրափոխ բնութեամբ զբնութիւն որ
դւոց մարդկան. ողոր. Իդնել բեմն բա
զմի փեսային և առագաստն զարդարի
գաբրիելեան փողն գոչէ. մեք մանդ-
հաւաքին արդարոց դասքն բերկրին
իսկ մեղաւորքն թախանձին ծուլի.

Հոգւոցն հանգուցէ. Այ հանգու. Բա
որդի այ անո. *Հայր մեր որ.

*Շարական. ԲՁ.

Որ կանչեցեր առ քեզ տէր ընդ ամե
զերս տմ. ընկալ ընդ մեր ընդ նըն
ջեցեալսն ի դասն նահապետացն
աբրահամու ողորմեա տէր փըր
կիչ բարերար. Որ թողութեան տալոյ
տէր ած. թող ընդ մեղաց մեր ննջեցելոցն.
կարօղ յամէ և հզօր. ողոր. Որ լուսաւո
ես անեն ջերաց քո տէր լուսաւորեա և ընդ
մեր ընդ ննջեցելոյսն լուսով երանաւէտ
զուարթնոց. ողոր.

Սրբէ շառաւիղային ձայնիւ օրհնեսցուք զա
մենա սուրբ զերրորդութիւնն. փա
ռաւորելով ընդ հայր. որ վերակոչեաց
զամենեսեան ՚ի մահուանէ

Է ԾՀԳ յան

յանմահութի. Երգեցէք տն երգ նոր եկե-
ղեցիք սրբեցելոց. քն երկրպագելով որ
վերակոչեաց Սրբասաց ձայնիւ օրհնես-
ցուք հոգևորական հնչմամբ գովեսցուք
զն զհոգին փառաւորելով որ վերհան զայս
զամենեսեան ի մահուանէ յանմահութի.
Ձայն փողոյ գալստեան քո տր ամ հո- տ
գիք զարթիցեն կալ յիդատաստանի քում
քրիստոս. աստուած մեր. Յորժամ հնչէ
բարբառն ահագին. և հարկանի փող յարու-
թե մերոյ. և մեք գոչելով ասեմք փառք
գալստեան քոյ տր. Յորժամ առնես զհա-
տուցումն տր և մեք քո պարծեսցին ի
քեզ և մեզ շնորհեսցես փրկիչ կալ
ի յաջմէ քումէ.
Որ ընդ խորհուրդ քո գալստեանդ յառա-
ջագոյն գուշակեցեր. մարգարէիւքն ի հնի ռզ
զորս ընտրեցեր յետ մովսէսի. որք խօսեցան
հոգւով սրբով բազմապատիկ օրինակօք
առ ի մեզ փրկիչ ողորմութի և զմեղաց զթո-
ղութի. Ի մերձենալ ամաց վերջին զոր ասա-
ցին նօքքն ծանուցին. ընդ հասանելի մեր փրկի-
չիդ առ ի վախճան ժամանակին. երևեցար
ի մէջ մարդկան զգեցեալ ըզ կերպ ծառայա-
կան առեր. մեզ փրկ. Ի վեց երորդ ա-
ւր զադամ ստեղծեր ի տիպ քո աղրական
որ ոչ պահեաց զպատուիրանն մերկացաւ

պատմուճանն․ եւ նոր ադամդ ի վեց դա-
րուն այց արարեր կորուսելոյն․ տուէր․ Տա-
ճար լուսոյ անըստուերին եւ անարատ անճառ-
բանին․ որ ըզ նախնւոյ մօրն եւայի բարձեր
զանէծսըն տրտմալի․ հայցեմ յորդւոյ քո
միածնի հօր հաշտութեան մեջնորդի․ բառնալ
ի մէնջ զ խռովութի եւ տալ զոգւոց խաղաղութի․
ո Նորահրաշ զգաստութըն քո ի մէնջ յաղաղակերել
հողեղէնացս․ բաղդատութ ոչ ի խնայես եւ
մի կորուսաներ․ Կանգնեա զանկեալս ՚ի դը-
ըրմանէ զվերաւորեալս ի թըշնամեացն․ որ
բըժշկեցեր դեւս հիւանդաց բըժըշկեա զիմ
զհիւանդութի․ Խնայեանց ինձ թախ-
ծեալ անձնիմ դու եմ ոչ ըզ մաքրութն․
ողծ քաւեա զիս ըզ մեղաւորս․
մր Ծնողամբ արեան սրբեաց վիրայիցն հաշ-
տեալ ը մեղ քս․ եւ փրկեաց յամ փորձու-
թէ․ Որք նահատակեցան վասըն քո ի մահ
վիրաւորեալ ի յաղթեցին թըշնամեացն․ սա-
ցին աղօ․ Որք մեռան խեէր ահաւոր քոյ
տրութեդ․ եւ մատուցին զանձինս իւրեանց
պատարագ քեզ եւ զենումն․ սոցին․
հգ Այսն եւ նման հօր եւ որդւոյ հոգի դ անեղ
եւ համագոհ․ բըղխումըն հօր անքննաբար
առոյ յորդւոյ անճառաբար․ ի վերնատունն
այսօր իջեր զհոգիդ շնորհաց քոց առաք-
է ձ հը ցեր

ցեր ա՛րբո և մեզ ողորմութե՛ ի բաժակէդ
իմաստութեան։ Ի՛ց սահղօղ աղբերաց
որ շրջէիր ի վերայ ջրոց. նոյն և ՚ի ջուրսն
աւազանին ի շնորհել մեզ քում հայցին.
գրգուես սիրով աղաւնակերպ զմարդիկ ծը-
նանի՛ս ա՛ծակերպս. առբ. Բարեուն վերնոյն
խմանեաց և ըստորին այսըր գգայեաց որ
մարդարէս սու ի հոգւոց և առաքեալս ի
ձկնորսաց. ուէժասուոր ըղ մաքրատուրս քա-
րոզ բանի քում զհոլածօղս. առբ.
Մայր և ա՛ծածին մարիամ ցանկալի կու-
սից և պարծանք ազգի մարդկան. մայր և
ախմախին մեծայուցանեմք. Ո՛նկեզ մարենի
և տաձար ընդ հանուր լուսոյն. անարատ
և անխախտելի կուսութիւն. մայր։ Խոր
հուրդ կենաց և մայր կենդանութե և ա-
ռագաստ հրափայլ ծագմամբ. մայր.
Այսօր խնդրի պատուական փայտ խաչին
աւանդեալն ՚ի գողգոթայ ի ձեռն ա՛ծա-
սէր դըշխոյին. եկայք հաւատացեալք եր-
կրպագեսցուք ա՛ծային նշ. նշանիս.
Այսօր ընծայէ գողգոթայ ըզ ծածկեալն
ի յերկրի. վերաբերեալ անուշահոտ խնկով
՚ի ձեռն երանելոյն յուդայի. եկ Այսօր
՚ի ձեռն փրկական նշ խաչին կենագործի
պատանին մեռեալ. և ողբոյ սատանայ ըզ-
ե ձ հ թ կոր

մ

խաչ

կործանումն իւր. իսկ մեք քեզ հաստատ-
եալք երկրպ. *Փառք Հօր եւ որդւոյ։ Արժա-
նաւորաց քոյ ողորմութ. յիշեա զմեր զնն-
ջեցեալսն. յորժամ գայցես անձամբ փառօք
հատուցանել մարդկան ըստ գործս. եւ մեր
ննջեցելոցն շնորհեա դասել ընդ սուրբս քո։
Ալէլուիա ալէլուիա։ Ած յանուն քում
կեցո զիս. եւ ՚ի զօրութեն քում իրաւ արա
ինձ։ Ած լուր աղօթից իմոց ունկն դիր
բանից բերանոյ իմոյ։ *Որդիք։
*Աւետարանն որ ըստ։ *Մարկոսի։

ԱՅԼ ՎԱՍՆ ԱՒՈՒՐՆ

այնորիկ եւ ժամու ոչ ոք գիտէ. ոչ
հրեշտակք յերկինս եւ ոչ որդի.
բայց միայն հայր։ *Զգոյշ լերուք հսկե-
ցէք եւ կացէք յաղօթս զի ոչ գիտէք յերբ
ժամանակն իցէ ոպ̃ այր մի գնացեալ ՚ի տար
աշխարհ. եւ տայցէ ծառայից իւրոց իշխանու-
թի եւ իւրաքանչ իւր զգործս իւր եւ դռնա-
պանին պատուէր տայցէ զի արթուն լիցի։
*Արդ արթուն կացէք զի ոչ գիտէք երբ
տր̃ տանն գայցէ յերեկորեայ եթէ ՚ի մէջ
գիշերի, եթէ հաւախօսի եթէ ը̃ առաւ-
օտս, գուցէ եկեալ յանկարծակի գտա-
նիցէ զձեզ ՚ի քուն։ *Բայց զոր ձեզդ
ասեմ ամենեցուն ասեմ արթուն կացէք։

Յողորմեալք ՚ի հրաժարումն ծառայի քո
յաշխարհէ. հայցեմք ՚ի քէն արտասուելով

380

եպատշաճիմք զայս ասելով. Ճանապարհ ընդ-
քեզ ելից հանգուցելոյս լեր ուղեկից 'ի յօ-
թեւանս հօր քոյ լուսոյ ընդ ննջեցեալս մեր
հանգո. Ի փրկութե մերոյ սկզբան մըկըր-
տեցար 'ի յորդանան. զոր շնորհեցեր նոր
աւազան խմայքրութե մեղաց մարդկան հայց-
մամբ կըրկին կարապետին մեծի 'ի ծնուն-
դըս մըկըրտչին ի. Լուսաւոր ձայնիւ յերկ-
նից զքեզ դաւանեաց հայր էակից աղաւնա-
կերպ հոգին իջեալ առ համագոյ իւր հան-
գուցեալ. ըզ մըկըրտեալս նովին՝ հոգւով
յորդեգրութե հօր հաւատով ի յօթեւանս
Խաւար մեղաց հալածեցաւ լոյս գիտութե-
քն ծագեցաւ. խայթուած օձին բըժըշկե-
ցաւ հիւանդութե մեր ողջացաւ կենդանա-
րարըդ մեռելոց՝ և լուսատու խաւարելոց. ի
Ծագումն անուն առ ի հօրէ՝ որ ընտրեցեր
ի յաշխարհէ լուսաւորիչ առաքելոց ըզ դասս
ընտրեալ աշակերտացն. աղաչանօք առաքե-
լոցն փող յարութե մեր եղելոց. ի յօթեւ.

Յորժամ հընչի՛ւն փողո՛յն լինի՜ և զե-
տակ՛ն գիր՛ք՛ն յայտնի՜. Ատեանդա՛ յի-
մըրե՛ն՛ խաչիւ՛ն յարեւելից փառօք ծա-
գի՜. հրեշտակա՛ց ծա՛ւալի՛ն հրեշ-
տակապետք պար՛ւնակեն՛. Ողորմած.

Է Ձձա   հոգ

Հոգւոյն հան. *Այ՟ հանգու. *Բրիս
տոս որդի այ՟ անո. *Հայր մեր որ.

*Շարական. ՁԿ.

Քեղ վայելէ ա՟յ օրհնութի. որ
յանմատոյց՝ ա՟թոռ անմա՟հից փա
ռաբանիս ի բարձունս՝ զնընջեցելոյն
յանուն քո ընկալ յերկնային քո ա՟բ
առագաստ. որ մի՟աս՟ին դես մարդա
սէր. Որ ունիս իշխանութի՟ մահու և կե
նաց. յի՟շեա՟ զհոգիս ննջեցելոց մերոց և
հանգո՟ ը՟ ընդ սբ՟ս քո խորան՟ք՟ո ւսիրողաց.
ա՟ր. Որ յամենայնի ես օրհնեալ տէր. որ
ժա՟մի՟ արա ընդ ծառայս քո վերստին նո
րոգման. ի լուսաւ՟ ընդ ձայն ածային փողոյն.
Ը՟ անաչ ելանել քոց փառացդ որ մի.
Պայ զօրութեց թագաւորն՝ ի նորոգել
զարարածս ի ձայն ահեղ բարբառոյ զար
թուցանէ զննջեցելսն. Պողա՟ն երկինք
և երկիր՝ յահէ փառաց քի. հուր բորբո
քեալ ընթանայ. բոցա՟ կիզէ զմեղաւորսն.
Նորա փետուր զարդարին դալարք սրբոց
կուսանացն. ուրախութբ՟ մտանեն ի յառա
գաստ փեսայի՟ն. Ընդ նմ՟ք ապաւինեալ
ամէն օրհնեալ սրբութի. Եր բարեխօս
անդադար վասն մերոյ փրկութե.
Որ պատուերան ձեռնադրութե՝ աւանդե

Ճաշ

Ը ՃՃԸ ցեր

ցեր եկեղեցւոյ քո քրիստոս. անսասանան ժա
մանակաւն է աղօթել մինչ առ աստուած հօ
գւով եմբռօք։ Որ ըստ բանի քո օրինաց
հաստատեցեր գործով մեզ օրինակ. հանե
լով ըստ գիշերն խղճուկս յաղօթսն աստու
ծոյ. բնութեամբ մերով անօրէն նաւեար զօրում
կերկնի ծնողն ամենայն. Նմա որդի և
մեք պաղատեսցուք առ քեզ քրիստոս շնոր
հեա մեզ յայս ժամ լինել քեզ յանդիման
մաքրով աղօթիւք ըստ անմարմնոցն որ
յերկինս. Աղաչանօք աստուածածնին
անապական քո ծնողին. զխմանիցն
մտաց սրտից մերոց. բարեաւ ողորմութեամբ
հայեա ի լոյս քո քրիստոս։

Յամենայն ժամ աղաչանքն իմ այսօրինակ ո
ի մեղաց իմոց սուրբ արա զիս տէր. Յան
ցանաց իմոց զարհուրեալ սիրտ իմ. աղա
չեմ ըստ քեզ թող ինձ տէր. Յարատուաց
իմոց մի յիշեր առ իս տէր. զի պանդուխտ
եմ ես յանցաւոր երկրի։

Ննջեալ եմք ի խաւարի վերջացեալ. և արդ եմք մբ
ըստ քեզ տէր ողորմեա։ Զարթուցանող մեր
մի անտես առներ. բարեխօսութեամբ սրբոց
քոց և աղօթիւք. Փրկեա զմեզ յորմէ.
և ի նեղութեանց մերոց. բարեխօ.

Իջեր տէր եմարմնացար ի կուսէն. և զհօրե մբ
ե ձ ե գէն

զէն բնութիւնս ազատեցեր ՚ի մեղաց․ Եղեր
տէր բնակեցար ՚ի խաչին․ ըզ մեռանիլ յան
ձն տուեր կենդանատու մեռելոց․ Իջար
տէր ՚ի ներքին վայր խլիմ․ եւ մատանեաւ կընքե
ցար գանձըդ կենաց աշխարհի․ Յարեար
տէր աւերեցեր ըզ դժոխս․ ՚ի յերկինս
համբարձար եւ ընդ աջմէ հօր նստար․

հդ Այսօր երկնայինքն ուրախացան ընդ երկ
րաւորացս նորոգումն․ քանզի նորոգողն
էից հոգին է՛ջ ՚ի մեզ վերնատունն․ որով
նորոգեցան դասք առաքելոցն․ Այսօր հո
ղանիւթեայ բնութիս ցընծայ ը հօր հաշ
տութեն․ քանզի որ եբարձ զհոգին ՚ի մար
դկանէ զմարմին եղելոց․ դարձեալ վերըս
տին զնոյն պարգեւէ․ Այսօր մանկունք
եկեղեցւոյ տօնեն ցնծութբ զգալուստ սբ
հոգւոյն․ որով զարդարեցան ՚ի գեղեցիկ լու
սափայլս եւ գերապայծառս․ երգեն ընդ
սրոբէից զերեք սրբենին․

մ Ընդ քեզ ածածին որ վեր օրհնիս ՚ի զօրաց
հրեշտակաց․ ազգ մարդկան կենդանեաց
մեծացուցանեմք․ Ընդ քեզ բնակ հրեղէն
ածութեն յիմանալի զօրացն երանեալ․ ազգ
Ընդ քեզ մայր էմմանուէլի մարգարէին
յառաջ գուշակեալ․ ազգ մար․

իաչ Խաչըն կենարար որ եղեւ ընդ՛գ փրկութե․
Ը ԷՃՃԴ ա

սովաւ ամենեքեան ընդ քեզ բարեբա-
նեմք. Որ ի հօրէ լուսոյ լոյս ծառագայթ-
եալ ե ի յերկիր. և գաւազան զօրութե-
հաւատացելոց. սովաւ. Որ լուսափայլ
ծագմամբ հրաշափառապէս ընդ մեզ ցու-
ցար. ի յօգնութի՛ն ընդ դէմ թշնամւոյն
սով. *Փառք հօր և որդ. Ի վերինն երու-
սաղէմ թռչելին ամպօք ընդ առաջ տն յօ-
դս. և այնպէս յամ ժամ ը տեառն լինին.

Ալէլուեա ալէլուեա. *Ած ողորմեա մեզ և օրհնեա զմեզ երևեցո զերեսս քո ՚ի մեզ և ողորմեա մեզ. *Ծանուցել յերկրի զճանապարհս քո ազգս յամ զփրկութին քո.

*Աւետարան որ ըստ. *Մատթէոսի.

ՅԱՅՆՄ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՊԱ-տասխանի ետ յս և ասէ. *Գոհանամ զքէն հայր տր երկնի և երկրի զի ծածկեցեր զայս ՚ի իմաստնոց և ՚ի գիտնոց և յայտնեցեր տղայոց. *Այո հայր զի այսպէս հաճոյ եղև առաջի քո. ամ ինչ տուաւ ինձ ՚ի հօրէ իմէ. և ոչ ոք ծանաչէ զորդի եթէ ոչ ըղ հայր. *Եւ ոչ հայր ոք ծանաչէ եթէ ոչ զորդի և ում որդին կամիցի յայտնել. *Եկայք առ իս ամ վաստակեալք և բեռնաւորք և ես հանգուցից զձեզ առէք զլուծ իմ ՚ի ձեզ և ուսարուք յինէն զի հեզ եմ և խոնարհ սրտիւ

Է ԾՃԵ   Եգա

եւ գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց զի լուծ
իմ քաղցր է եւ բեռն իմ փոքրոգի.

Աստուած անեղ անժամանակ հայր անըսկիզբն եւ անքննական որդւոյ պատճառ ծնընդեան եւ անձառ հոգւոյն բըղխման անքննաբար. աղաչեմք ըզքեզ գթած երկնայնոյ մեր եւ ողորմած. ողորմեա՛ քոյ ստեղծուածոյս յուսալ ի քեզ ներնջեցելոյս. Բանդ որ ի ծոց հօր միածին եւ կերպարան սկըզբնաւորդին. որով երկինքն է գոյացան աշխար լըրիւ հաստատեցան. հայցեմք ՚ի քէ՛ն որ եւ փրկիչ անձին ողորմ եւ կեցուցիչ. ողոր. Պարգեւին չնորհաց բաշխող երկնաւորաց եւ երկրայնոց. կեանք եւ կենաց տուօղ հոգի հօր եւ որդւոյ առաքչակից՝ խընդրեմք ի քէ՛ն աղբիւր բարեաց առաջնորդ ծառայեաց ողոր. Դաւանեմք ըստ լըսէից զկենդանարարըդ համայնից՝. երեք ըղըբեան մի աստուածութի հայր եւ որդի եւ սբ հոգի. յոր հանգուցեալք մեկնեցաւ եւ հաստատել խառնական ներո՛ղ. ողոր. Սրբակի՛ թէ կատարեալ յերկինս անձինս բաժանեալ. միութեամբ միաւորեալ միաւորութեամբ հաստատեալ յորում կայցեմք եւ որոց մինի եւ վերջին անուն ամ կայինք. ողոր.

ԵՃՁՂ Ո՛հեղ

Մ. հեղ խորհրդոյ երգ քահանայիցն բարձրա
ստուած կայր ի բեւեմին տաճարին որ սէ զա
նուն հօր շնորհանի · խառն ի մեծի [illegible]
մեալ հոգի քրն [illegible] խառնամն · զի
թողութիւն մեղաց ցլեսի · [illegible]

Օրհնութեան հանգ · *Մն հանգստ · *Ի[illegible]
[illegible] · *Հայր մեր ·

*Շարական · Գ.Զ ·

Ձայն մեծի զուարթնոյն · և ի հնչմանէ
մբն հրաշալի փողոյն · որ հնչեցելոց
մարմինք մարդկան նորոգին · յայնժամ
[illegible] ահեղի ն [illegible]
ընդ մեր ընդ նշնջեցելոյն · և հանգո ընդ
[illegible] · Յորժամ նշան Տեառն
[illegible] փառօք · և [illegible]
[illegible] փառօք [illegible] · յայնժամ ·
Յորժամ աւետեան գալստեանն · դր [illegible] ·
և [illegible] հրաշալի [illegible] · յայն ·
Որ երկայնամիտ ես [illegible] · քաղցր և [illegible]
[illegible] հանգո զհոգիս քոց ծառայից · զի մի
[illegible] յատեան [illegible] ահեղ
[illegible] · Ո [illegible] հրաշափառ ի հա
[illegible] ընկալցիս · և զա [illegible] մեր ընկալ
[illegible] զերկնից ընդ [illegible] և զարբահա

ԷԾՃԷ [illegible]

մուն. զե՛ մե. 'Ի խորան քում սրբազան
հանգուցես ընդ ծառայս քո. եւ զհոգւոյս
նոցին գովեսցես ընդ ար՛դարս քո. զե՛.
Որ արարեր զօրութե՛ զխմանալեացն աշխարհ
վերին. եւ 'ի նմին հաստատեցեր ա՛նուանս ըզ
պետս հրեշտակացն. օրհնեմ զքե՛ զանհասա
նելի զօրութի՛ւնդ. Որ արարիչ և մե՛ծա
սանդ սահմանեցեր երկրորդ աշխարհ զգալի
եւ 'ի դրախտին նոր յադենի ա՛նուանս եդեալ
զմարդն պատուեն. օր. Որ չե՛նեցեր բանա
կադոյն զեկեղեցի քո խաչ հրեշտակաց. խամ
կարգեալ անուանս զքահանայս բանին ճշմար
տութե. օր. Նշանաւորեալ յոյն առաքելոց բաց
ձայն եկեղե բանաւորացն որ ծնեալ զա՛ծ մար
մնով զանմարմնաբար ծննդենէն հօր. բարե
խօսեա վասն մեր առ ծածկին ն մահուան:
Ո երգեմ զե՛ս յերգագոյթէ առաքելեն. եւ յաւե
նոյն վերանորոգ սուրբ՛ ցոյ. և ոգի՛ բանա
Ամենաբարձեալ թե՛ չնաշխարհին եւ 'ի գաղտնի նե
ուրեց բանաւորականին սպա՛ հեա. եւ ոգի. Փառ
կենաց զեա 'ի յանցանաց մեղաց ի մեզ. եւ նո
րոգեա զեա հոգւոյ գիտութե. եւ ոգի.
Լուսեր հօր կամաւորութե՛ եկեր 'ի չարչա
րանս. զչարչարա՛ ն յանձն առեր խաչի
համբերեցիր իջեր ի գերեզմանն. Նորոգե
ցեր եկեալ 'ի գերեզմանէ փր՛ կեցեր. ըզ
Ժ.Բ. ..... ն

ուղս անուանեալ զերբին․ Ի խընկելն զա
նապակին մաքրեն նոք․ Աւետիս լցեալ 'ի
Հրեշտակէն որ ասէր․ աւծր յարեաւ 'ի
մեռելոց ձեզ կենաց պարգեւեաց․ ճը

Որք ի միւռոնի զանմարմնականացն բերելով
արբէութի հաւատոյ՝ պատերազմեցան ընդ
դէմ թշնամւոյն քն ճշմարիտ վկայքն՝
բարեխօսութք սոցա քրիստոս ողորմեա մեզ․
Որք ընդ ապականելոյս բնաւորաց մահուամբ
որոյ, եւ հրոյ համբերութ յանձնանձնին յաղ
թեցին տապարանօք քն․ Որք ի զօրաց երկ
րաւորաց՝ զնանօրեալ քեզ երկնաւոր թա
գաւորին․ դասակարգեցան ընդ հրեշ
տակս ի յերկինսն քն ճշմ

Մերգամ կն արդարութեան քս ծաղկեալ ա
յաշխարհս հարսանեաց ընդ խոնարհն անդի՝
սութն․ եւ յետ մահու եւ յարութն համ
բարձեալ առ հայր յերկնս ծագեաց․ որ երկիր
պագէ երկնաւորաց եւ՝ յերկրաւորաց ընդ
հօր եւ սուրբ հոգւոյն․ վասն որոյ եւ մեծամե
երկ ի պարգեւեմք հօր հոգւոյ եւ ճըշ
մարտութե․ Որ փառաւորեալ ծագումն բա
նին որ եւ ի յերկինս առաքեցաւ առ եռալի քն
հօր 'ի բարձանց՝ հոգին ճշմարտութն․
մխիթարին զորս յադամայ արարածեցուց եւ
հրաշքեան, զընդարեաղ ըղ դատա առաքելոցն․

ԺԹ․ ը ձ ձ թ վասն

փառս · Այսօր առաւօտական և գիշերային
լուծան երկունք ծնողեան նախամօրն ·
քանզի զծնեալըն մարմնով խնամս և յանպա
կանութե · վերբերին ծնանի հօրին յեր
դէս լուսոյ հօրն երկնաւորի · փառս ·

Մ Ածածինն երկնային դուռն Ածային
ձայնիւն աւետարանեցեր հրեշտակին · ուրախ
լեր բերկրեալդ Տէր ընդ քեզ · Սրբօրհնեա
բազմեալ ընդ հօր անմարմնականութեան բնակիլ
հանձեցեր ի քում յորովայնի · ուր · Որ բ
ցեղէն սրբեհէւք շնչափակեալ պահիւր ·
այսօր իմէջ մարդկան ի գիրկն հաղեղին ի
յայտընեց · ուր · Փայտ կենաց որ փոխանակ
մահացու պտղոյն ըղ է՛ս պտղաբերեցեր
պտղըղեալ պահեա զմեզ հաւատացե
լոց · Իե բացեա մեզ ձանապարհ ծառայն
կենաց ի սրբէակին պահպանութենէն ·
պտղու · Իե ավանդեցաւ նախահայրն ի ձառ
շահիմնեք պտղոյն · և քեզ երկրպագին
ամ հաւատացեալք · պա · *Փառք հօր և ·
Աներո՛ւ բո յաւէնի դասաւոր մեծեղ ազգ
յանօք որ Ածածնին · յիշեա ըղ նր նշե
ցեալըն մեր · յորժամ գայցես անձառ
փառօք · քանզի քո են փառ՟ք
յաւիտեանս ամէն ·

Է ձղ Ս․ Լէ

290

Ալէլուեա ալէլուեա. * Համբերատար տր Է եր
կիր քո և դարձուցեր զգերութի յակոբայ.
Թողեր զանօրէնութի ժողովրդեան քո և
ծածկեցեր զամ մեղս նոցա.

* Աւետարան որ ըստ. * Յոհաննու.

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ եթէ ոչ հատն
ցորենոյ անկեալ յերկիր մեռա
նիցի ինքն միայն կայ. * Ապա
եթէ մեռանիցի բազում արդիւնս առնէ
որ սիրէ զանձն իւր արձակէ զնա. և որ
ատեայ զանձն իւր յաշխարհիս այսմիկ ՚ի
կեանսն յաւիտենական պահեսցէ զնա. եթէ
ոք զիս պաշտեսցէ զկնի իմ եկեսցէ. և ուր
ես եմ անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի.
* Եթէ ոք զիս պաշտեսցէ պատուեսցէ
զնա հայրն իմ. Շարական.

Ցուցանի՛ն գաղանիք՝ մարդկան իւրս
քանչելիք որք գործեցան. բարեաց գոր
ծողքըն պըսակին չարացն՝ ի հուրն անշէջ
մատնին. յայն ժամ յիշեա զորս զէրին
գործըք մեղացըն շնջեսցին. դա. Իրաւսին
զըստի՛կ զանազանեալ. և պատմուճանք լու
սափայլեալ. ծէ վըկայիցն ՚ի գլուխ եդեալ
և ծիրանոցըն զարդարեալ. հաղորդս արա
հայցմամբ նոցին ըզ սա լուսոյ փառաց նոցին՝
դա. Փառաց ՚ի փառըս բարձրանան աշակերտ
մանկըն վերանան՝ յորժամ րսեն զերանեկան
Է Ձ Դ Ձայն

Ձայն օրհնութե՛ն 'ի քէն կոչման ննջեցելոցս
մեր լուսեղցո զա՛ծածին բարբառըն քո· գո՛
՚Քրիստոս Հանապազ եւ ժողովուրդ հայցեմք ՚ի քէն
մր բարեգութ ընդ ննջեցեալս հաւատով
ընկալ ըղսա նովին յուսով յերուսաղէմ
քաղաք վերին յորում արդարքն ժողովին
փառս երգել միշտ ընդ նոսին երրորդու
թեան երրեակի անձին·

Սուէ՛ս աստուա՛ծածին Եւ Հայրն ըղէ
ւոացին· Մարգարէ՛քն խորհրդոյ եւ քա
հանայք հին ՚ի ընծին յառաջագոյն մեզ
ծանուցին ըղ գալուստ սուրբ միածին
ծննդութեան մեզ յայտնեցին յանա
պատին կերպ կրէ· ։

Խոջաւոյն Հանգ· *Ա՛ Հանգու· *Քրիստ
սուրբ ոչ· *Հայր մեր·

*Շարական· Գ.Ա.

Լոյս ՚ի լուսոյ զմեզ լուսաւորեա· որ
փառօք հօր համագործակցեալն գալ ՚ի դա
տել զերկիր արժանաւորեա՛ եւ ըզ մեր
ըզ ննջեցեալսն անձանց խոստման նց
քոց ընդ սուրբս քո հօր եւ հոգւոյն
համագոյակից ՚ի տիեզերական ահեղ ատե
նին արժանաւորեա եւ ըզ մեր· Նորին եւ

Ե Զ Է Ե   Երկ

երկիր արդար դատաւոր յոր ժամ հատուցա
նես ըստ գործոց իւրաքանչիւր իւրոց արժան·
Ո՛ր որոտին չդ ես հրեղէն նոցա· և հողեղէն նոցա
և մերձաւորնչենաւոր փառաւորանիս՝ իբանաւոր
պաշտօնէից ի քէն հայցեմ մեք զթո
ղութիւն շնորհեա՛ ննջեցելոց մերոց· Ո՛ր
իյերկրի երևեցար և ը̄ մարդկան ընդ նմին
ցար և զանմահութիւն պարգևեցեր մեզ մահա
ցելոցս ի քէ· Յո՛ր ժամ նստիս յաթոռ փառաց
դատաւորական ի շնորհն է և փառաւորես ան
ի քէն փառաւորեալ նրս արժանիս ան ի քէ·
Ո՛րջնեմք ի՛ղ քեզ անլոկիղբէրն հայր որդ 142
ւոյդ միածնի· զոր առաքեց եր իդ արձամն
մարմնեալ ոչխարին դարձո և զմեզ իմ
ղաց որդւոյ քո չարչարանոք· Գո՛հեմք ըղ
քեզ բան և լոյս որ զարքայական քո պատկեր·
յուսով ձրագի քո գտեալ վերակոգնեցեր
կանգնեա զանկեալսքս մեզ քոյին նու
չարչարանոք· Խորհրդանեմք զփառակից
հոր ըղ հոգին ճշմարիտ· որ նորոգեցեր
ճնջեալսս մեզօք հրնոյն անդամայնորոգեա
և զմեզ ի մեղաց նորոգութ քո շնորհաւք· Ու
ախոսցիր բարձրեալն հանապազորդ զորութ և
բնութ կարան ոք հոգւոյն որ ծննդ զբանն
ում· բարեխօսեա վասն մեր առ ծածկին մարմ
Ո՛յարևորդ իմ անլոյ քս առ ... և զմեզ
Ի ԷՁՂԹ կե

կեանս շնորհեցեր ազգի մարդկան։ Որ զանկեալ ի
նախնումն ի մեղս. պատուական արեամբըդ
քո կանգնեցեր և զմեզ. Եւ յարութեամբդ քո
զաշխարհս կեցուցեր. և ըզդրունս դժո
խոց փշրեցեր. և մեզ կեանս։
մր Ծագեաց ՚ի մեզ և ողորմեաց մեզ Քս որ ծա-
նիս բազում գթութեն. Որ հայր դես
որբոց և դատաւոր այրեաց Քս որ ծանիս։
Որ պսակիչդ ես սրբոց լեր և մեզ այց
թիւք տուող Քս. որ ծանիս։
հգ Այսօր ցընծան դասք առաքելոցըն գալըս-
տեամբ հոգւոյն այ. զորս մխիթարեաց
փոխանակ բանին մարմնացելոյն եղեալ ընդ
նոսա. փառըս տացուք նորին սրբասաց
ձայնիւ. Այսօր բըղխեաց հուր կենդանի
յերուսաղէմ յորմէ լըցան դասք ածայինքն
և ընթացեալք որբուցին աշխարհաց զքաւու
թիւն ի աղբերըն ելեալ. փառըս տացու.
Այսօր ցօղով իմանալեաւ յանկարծ հո
գւոյն զուարթացան բոյսք եկեղեցւոյ.
պարարտացան դաշտք արդարութե և գեղե
ցկացան անապատք մաքուր կուսութեամբ
փառըս տա.
մ Մայր և կոյս աղախին Քի որ բարեխօսդ ես
միշտ աշխարհի. քեզ երանեն ամ ազգի նք
Անքթուր աղաւնի. և հարսն երկնից մարիամ
Ե Ձ Ղ Դ տա

տաճար եւ մատեան այ բանին քեզ։ *Եւ հաճե
ցան ի մանկունքն ընդ հովեղէնքս․ եւ քեւ մեր
ձեցաք ՚ի փայտին կենաց․ քեզ։

Յաղթօղ եւ զօր օրհնու․ ի մէջ ի բարձունս
երգեցիւք․ թագաւորին քի հաւատա
ցեալ ժողովուրդք Որ եկն ՚ի լուսաւորել
զանարեալ ով զեկեղեցի․ եւ պսակեաց
ով խաչիւն նորին ընդ փառս երգեսցուք։
Այսօր եւ մեք տօնեսցուք զնաւակատիս ով
խաչին եւ փրկչին մատուսցուք փառք
եւ պատիւ յաւիտեան։ *Փառք հօր եւ որդ։
Որդի նս արեան քոյ յիշեա կենագործօղ
աշխարհի․ եւ հանդերձեան արժանաւորեայ
յերուսաղէմին վերին։

Ալէլուեա․ Ալէլուեա․ *Տէր լուր աղօ
թից իմոց աղաղակիմ առ քեզ եկեսցէ եւ մի
դարձուցաներ զերեսս քո յինէն․ *Յաւուր
նեղութե իմոյ խոնարհեցոյ առ իս զունկն քո
յորում աւուր կարդամ առ քեզ վաղվաղակի լուր
ինձ․ *Աւետարանն որ ըստ․ *Պ------։

Զգուշ լերուք անձանց գուցէ ծան
րանայցեն սիրտք ձեր շուայտութե
եւ արբեցութե եւ հոգովք աշխարհա
կանօք․ եւ յանկարծակի հասանիցէ ՚ի վե
ձեր օրն այն զի իբրեւ յորոգայթ հասանիցէ
է ձղէ իվերա

'ի վե՛ր ամենեցուն որ բնակեալն ընդ ա՛մ
երեսս երկրի. *Արթուն կացէք այսու հե
տեւ յա՛մ ժամ աղօթս արարէք. զի արժանի լի
նիջիք զերծանել յայսմ ամենայնէ որ գա
լոցն է եւ կալ առաջի որդւոյ մարդոյ եւ 'ի
տուէ 'ի տաճարին ուսուցանէր եւ զգիշերն
ելեալ ագանէր որ կոչէր ձիթենեաց եւ ա՛մ
ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա
'ի տաճարն լսել 'ի նմանէ.

Ուրախութե՛ զօրքերկնայինք՝ յերկնից յեր
կիր իջանէին յորժամ յարեար 'ի մեռելոց
լոյս ծագեցար արարածոց. տ՛ր յարութե՛
քո կենարար յարո՛ ըզմ՛ իկեանս անմահս. լի.
լապտերօք. Որ հանդուրժեցեր չարչարա
նացն 'ի յերկրէ ըղէ երկնաւորացն. որք զա
ւետիս տային կանանց՝ թէ մահ լուծաւ մահ
կանացուաց. սա որ մահու քոյ օրհնեցին՝՝
լեցի կենաց հաղորդակից. լի. Պարակցեա՛լ
անմարմնականքն՝ առ կենատու տ՛ր գերեզ
մանին՝ տան զաւետիս ազգի մարդկան՝ կնո՛
կենացն յաւէժական գոհութեամբ պարու
նակին ըղ նըմնջեցեալս յօրէն վերջին. լի.
Զահաւորեա՛լ նշան խաչին յաւելի՛ց
փայլեալ ծագի հաստատեալքն ի քեզ բերկ
րին եւ հրաշագործքն կոծեցին. զերկրպագօ
սըն քո խաչին պայծառացո լուսով նորին. լի.

Հրամանհաղորդ չորեքա՛րանօ՛ք իյանձն
առեր ըղմա՛ հ խաչին. եւ փայտի 'ն բարձող

Ե՛ձղղ եղե

եղեւ՛ր վէմ ադամանդ նախամարտիրոսն սուեղծ իմ. Փառք.
Յոգւոցն հանգուցելոց. Ա՛ռ հանգստ. Օ՛րհն
որդին ոչ անոս. *Հայր մեր որ.

*Շարական. Գ. Ձ. Հարց.

Ի փառօք հանդերձելոյ եւ գալ
ստեանն վերինին որեգամն կն որ
դատաւորութե զի ըզ հողեղէն ըզ
բնութիւս մեր վերացեալ նորո
գեցեր ՚ի կեանս. ընդ այնմ քո որ ա՛ւնծ
հա՛ բերէն մերոց. Ո՛ր անծայրն բարձրու֊է գա
ւսս ըզ հըննացեալ՛ս մեղօք՝ լուսաւոր որ
եղեցոց. լուսաւորեա՛ եւ ըզ մեր ննջեցելոյն
անձանց ան ծայրին լուսովդ ընդ այնմ.
Ո՛ր նըստիս ՚ի վերայ բազմաչեայ քերովբէից
Թագաւոր խաղաղութե. հանգո եւ ըզ մեր
ըզ ննջեցեալսն ՚ի վերինն քո երուսաղէմ
ընդ այնմ քո. Ի՛գ որ օ՛րհնեն՝ բէք եւ
բարձր ապաւէն ... ըզ նա յուղիմեան.
Ո՛ր յանհեղելիվրդ հայրենի՛ ՚կաս. ընդ
հօր փառակիցդ կենդանարանի յարութենից եւ
եփիշխանութե՛ դատէ զմարդածածս. օրհ.
Ա՛րքայն հայցեմք ՚ի քէն որ հոգի կեն
դանիրոր. աղաչանօք որ ... ծնին արդ
արդանի եւ զ մեր ննջեցեալսն մտանել
՚ի յերկնային քո սուրբ առագաստ. եւ ... վերին
զօրսն օրհնել ... զերրորդութին.
Է ձգէ Իստղ

մ Բազմերամք վեհագունիցըն հոգեղըն յոգ-
նախումբս եղանակէին երգս աւետ-
մանուցանեն զերամժըշտականաց զերանու-
էիտ հո գեղէ ն հընչմունս. քեզ ՁՁ ղ-
է մնմնուէլ. որ ծընար որդւյաբար եւ վերա-
ծեր զարդըս մարդկային հօր յորդէգ-
րութի աղաչանօք հայցեմք ի քէն ըզնընջե-
ցեալըն մեր ընդ սուրբըս քո հանգո.
Գերեզերեալ գովեն զքեզ գերապայծառ-
գունդք հոգեղինացն հեղաբար թեւա-
պարեալ պարունակեալ ծածկեն ըզդեմ-
յահէ փառաց քոց քեզ. Օ նոյն եւ մեք
երգեմք քեզ բարբառնական ձայնիւ զեր-
գըս հոգեւորս առ բերելով քեզ պատըր-
ուկ կընդրուկզ մուռս եղ հալուէս. քե.

տ Ահագին է օրըն դատաստանին. եւ դողումն
առաջի բեմին սարսափին հրեշտակք սա-
սանին երկիր ըզ նընջեցեալըն մեր. միան
ատս առներ յահագին ատեանըն դատաստա-
նին. բարեխօսութ սուրբ աստուածածնին
Զանձին դըրունք երկնից բարբառին հրեշ-
տակքն. բանին գերեզմանք բարբառի գե-
հեան. ըզ նընջեցեալըն. Գալարին եր-
կինք որ մարգարէ. գերագոյն գոչէ փող-
գարինելեան գերապանծ լուսով զարդա-
րին արդարքն ըզ նըն ԷՁՂԸ Ցոր

Յորժամ հարկանի փող գալստեան քո ո
տէր յայնժամ զարհուրեալք դողան արա-
րածք ի յահէ քումմէ. աղաչեմք ըզ-
քեզ փրկիչ հանգո եւ ըզ մեր ըզ ննջե-
ցեալսն ընդ սուրբս քո որ մնային եւ սպա-
սեն միշտ: Յահաւորեկ լուսոյ ծագման քո
տէր. զընծայն գառք սքանչելացն ի վերայ
լուսեղէն անձայն աղաչեմք ք. Ընծայակից
բարձրագոյնդ որ մի անուն եւ անուներ
ըզ մեզ լուսցեալ քերս յանձինն սուրբ. որ:
Յանձինն հաւատ զալստեան քո տէր ա
ըզ միտս զանս մեք. զարհուրիմք ի յե-
կեղէ խոստովանեալ դենք նոյն. աղա-
չեմք ըզ քեզ փրկիչ. հանգո եւ ըզ մեր
ըզ ննջեցեալսն ընդ սուրբս քո որ մնային
եւ սպասեն միշտ: Յորժամ գաբրիէլ հար-
կանէ ըզ անեղերալուր ըզ սարսուռ փողոյն.
եւ նորոգին հոգիք նկատեն զի սրբա-
նչելի տեղիսն. աղաչեմք. Ըստ անուն
դնի եւ դերպրութիւնք հրաշից զն բանին
եւ դատաստանին ահեղ յանկարծ ի սուր
յարարածս հատուցանէ վարձս ըստ գործոյ
Խորքան եւ ի կարգ.
Բանն զի ըզ քեզ օրհնեն իշխանութիւնք երկ- ա
նից թագաւոր փառաց. ամենակալ ամենա-
կարող թող ըզ մեզս մեր ննջեցելոցն. եւ
Ենկղթ հան

հանգո՛ ՚ի խորանի քում ի յարքայական ՚ի
հանգըստեան։ Որ ՚ի նախնումն ըզ մարդա
րէն մոլեալս լուսաւորեցեր ա̅ծային փառօք
տեսլեամբ ա̅ծութե̅ ըդ քոյ. լուսաւորեա
եւ ըզ մեր ըզ ննջեցեալսն եւ հանգո։ Բարե
խօսութե̅ ս̅բ ա̅ծածնի ծընողի եւ մօր քոյ
յիշեա զգինս արեան քոյ տր̅. եւ դասա
որեա յերանաւէտ յանթառամ եւ յանսըր
տում ՚ի կեանս. ի յարքայու

ա Փառըք քեզ հայր որ կենարար դես մար
մնոց եւ զարթուցիչ հոգւոց. ընկալ զոր
ծնաբանող հոգիս յանմահական քո հանգիստ
Մարդասիրի հօր որդի. որ պատկերակից
եղեր հողեղենացս. եւ խաչեցար ընկալ.
Ոճնաւոր ս̅բ հոգի. որ անդորրիչ ես
ննջեցելոց եւ մխիթարիչ հոգւոց ին։

ա Հանգիստ քո տր̅ ուր ամենայն ս̅բ ըք քո
հանգչին հանգո զհոգիս ծառայից քոց
ընդ սուրբս քո հանգո մարդասէր։ Դատա
ւորդ. որ իջեր ի դժոխս. զերկուսն մահա
ցուծեր ըզ կապեալսն արձակեցեր եւ ըզ
հոգիս ծառա։ Ընդ հոգւոցն արդարոց
կատարելոց եւ զհոգի ծառայից քոց ընդ
սուրբս քոյ հանգո մարդա։

ա Ամենակ դարձի իմոյ էջան ՚ի յերկնից.
որդ տր̅ ընկալ ըզ ծառայս քո. եւ հոգի քո

Բ գձ բարի

բարի առաջնորդեսցէ ինձ յերկիր ուղիղ
Խոստովանող հոգւոյս· որ ելից զունայնու-
թիւն ընթացս աշխարհի· արդ տէր ընկալ·
Ի վերջնում աւուր մեծի յորժամ առնես
զայցելութիւն քոյոց սիրողաց· յայնժամ
խնայեա եւ ծածկեա զիս քս եւ հոգի·

Գթած տէր իհոգիս մեր ննջեցելոցն եւ յի-
շեա ողորմութբ· քանզի դու ես նոցա տէ-
արարիչն քոյ են· յորժամ հրաշալի ձայ-
նիւ փողոյն յարուցեն մեռեալքն եւ կան
առաջի ահաւոր քոյ բեմին· Օ ընկղ-
մեալս յահագին մեղաց ծովուս· ապրեցո
ի գեհենոյն ընդ դասանցն տէր երրորդու-
թեանդ· ի յաւուր· Օ լուսաւորեալըս
ծննդեամբ տր աւազանին· մի բարկու-
թբ խրատեր· եւ մի սրտմտութբ ընդ քո
յանդիմաներ ի յահեղ ժամ·

Բարձրեալդ թագաւոր յաւիտենից հայր
անսկիզբն· որ զմիածինդ առաքեցեր
ի փրկութիւն ազգի մարդկան· աղաչեմք
ընդ քեզ մեջեւ զհոգիս ննջեցելոց մերոց
եւ հանգո ի քում յարքայութեանդ· Բանդ
առ երկնային մարմնով յերկիր քահա
նայապետ ձր շնորհիւ· որ իմաստ խաչին
պատարագեալ բարձող մեղաց զառն
ննարատ· աղաչեմք ընդ քեզ·

գձա   Խոր

Ի ժամանակի ն շնորհաց քաղցրութ[եան] ... հո-
գին դ ձեռնարկու. որ վերստին ծնընդ-
եամբ աւազանին կոչեցեր յորդեգրութի[ւն]
ընդ ...եղեալ. գիտութիւն ընդ քո նորոգեա
զհոգիս նոցին.

Տուր անդուլ զէն ... յաղթանակ ... ա-
քեզ կարդամք և պաղատիմք՝ Տէր ընդ
նոցին ... մեր ի սուրբ անուն քո.
Սրբեա ... ն ... հօր և հոգւոյ.
ի միասնական ... հանգիստ.
Հոգւոյ ձեռնարկու փառաւորեաց հօր և որ-
դւոյ ... ամենայն հան.

Որ հայրական ... և փառօք ... -
ցես ... հանդերձ-
քո ... ընդ հաստատութ-
եան ... Որ ... ձեռնադ-
րութեամբ ... յահուր ... -
մի ... և ... զօրին յամ-
եայ և ... ընդ հաստատութեան քոյ. Տէր-
աղաչեմք ընդ քեզ քրիստոս որդի աստուծոյ
հանգո զմեր ... ի վերին ... -
երկնաւորական ... դարձի ... ամենայ-
ցեալ ի յաւ... աշխ... ...ներն.

Խորհրդական քո խոնարհ փառաց սրբութեն
խոնարհեալ անձամբք պաղատիմք. զաստ-
ուած կենդանեաց և մեռելոց քրիստոս որ

Գ Ճ Է   դի

դի սատանայի․ յայնմ աւուր ամենեքին լու-
սաւորեալ պայծառացո զհոգիս մեր նն-
ջեցելոցն․ ի վերինն երուսաղէմ ի յա-
ջակողմեան դասուն․ Ո՛հ եւ ահեղ օր
դատաստանին քո տէր, յորժամ շարժին զօ-
րութիւնք երկնից արեգակնայինքերդ խաւա-
րայթիւք փայլի ի յարեւելից․ յայն․ Յոր-
ժամ հարկանի փող դատաստանին քո տէր․
ի յայնմիկ ժամ եւ երկիրս դղրդեալ
վերաբերէ ըղ նոր նշեցելոյն որք յանդա-
մա․ յայն աւուր․
Անսկիզբն ա՛ծ սկիզբն արարչութեան ի
հողոյ ստեղծեր ըզ մարդն առաջին․ դը-
ծել եւ պահեցեր յանպատում ի կեանս․ խաբ-
խատարեցանել հրամանի քոյ տէր․ ըղ վճ-
ռիւ մահու ի կենցաղս եղեալ․ հող էիր անդ-
րէն եւ ի հող դարձցիս․ եւ այժմ աղա-
չեմք զստեղծօղդ ամենից․ ընկալ եւ հան-
գո զհրաժարեալ հոգիս․ յեօթն ամսեղեան
լուսեղէն խորանս ուր ժողովքն են նոցին սըր-
բոյն ի խաղաղութեան հոգւոյ հեղութեան
յերկնից բարութիւնն․ Ոսկի եղեւոր ան-
պիտանացս․ գեղեցկայարմար շնորհածայ-
քակութեան․ ի մասանց յեմարեցայ ի յարեւ-
մտից յոր ընկերեցայ, եւ այժմ աղաչեմք
Անշէջն է հաւ վերին կայողին․ կոչնատէրն

ա՛հեղ կոչմն ահաւոր դատաւորին անաչառ
դատաստանին արդար հրեշտակք անողորմ
դատեն զմեղաւորս և այժմ:

Մեծ և ահեղ է օրն դատաստանին և
դողութեամբ ահագին բեմին. խռովեալ ընդ ձայն
փողոյն զհրեշտակաւն ահագին հրոյն
Սարսափմամբ սասանի երկիր և դողան
արարածք և գօքրեն հնչեցուցանէ ընդ
տիեզերաւոր ընդ բարբառ փողոյն և հնչեն ք
ընդդէմ նոցա զի նապակն մարթն.
Խաչըն փայլէ յարևելից եօթըն պատիկ
պայծառ քան զարեգակն պայծառանայն
արդարքն. և մեղաւորքն ծածկին
յանդրստուեր խաւարին. և ձայնաւոր ոք
խաչին ահագին քոյ գայ մարգարէ տեղի քեզ
իջեալ տանէք. ի յայնմ աւուր ահեղին ողոր
Մերձեցայ ես ի դուռն գերեզմանին և է
հասի ի նա ժամ մահուան մտանել ի յար
գանս երկրի. յորժամ տեղեկացեալ եմք ամենե
քեանս. բայց մինչև իմաստուն և ճարտարապետ
բժշկեա զհոգւոյս իմ զհիւանդութի.
արարող և յոյս փրկութե մերո. Սրբեցի
ձեռն քո պահպանն անձին իմոյ. և աջ քո
բարի առաջնորդեսցէ ինձ ի յարդարու
թի. բց. Բղխեսցէս առ իս ընդ գութ մար
դասիրութե. և յաղերես կենաց լուսացես
Ժ. Թ. գձգ իմց

304

զմեղս անձին իմոյ · բժիշկ · Կեցցէ անձն
իմ օրհնեսցէ զքեզ · զամենայն աւուրս
կենաց իմոց · և առ քեզ ապաւինիմ հո
վիւ՝ և բանաւոր հոտի դարձո զմոլորեալս
ի հոտի · քո քրիստոս · բժիշկ ·
Ո՛ր զօրէ՛նըս սրբութեան պահոց նախ իւրա
խոյն աւանդեցեր · զոր ոչ պահեցաք նա
խաստեղծիցըն · ճաշակմամբ պտղոյն ճա
շակեցին ըզ դառնութի մեղաց և մահու ·
վա որո շնորհեա մեզ զոր ճաշակել ըզ քաղց
րութին քոց պատուիրանաց · Ո՛վ զանազան
վիրօք մեղաց հարաք յոգիս ի թշնամւոյն ·
և ի բազմապատիկ հիւանդութեն · կարօ
տացաք մարդասիրիդ բառնողոյ ըզ ցաւըս
մեր վա որոյ բժըշկեա ըզ մեզ քրիստոս
որպէս մարդասէր · Ո՛վ երկիր՝ իփրկութին
մարդկան ծնընդեամբ կուսին մարիամու ·
և կենդանաբեր քո յարութեամբդ հրաւիրե
ցեր ըզ մահացեալսն՝ ի յարութին անմահութե
վա որոյ աղաչանօք մօր քո կեցո զմեզ փրկիչ
Համբառնամ առ քեզ տր զաչս իմ նայեա ռ
յիս գթութեամբդ քո և ողորմեա · Գու
եա յոյս և ապաւէն իմ · զերծո զիս յորո
գայթէ մեղաց · և · Մաքրեցուցէք իմ և փըր
կիչ իմ ապրեցո զիս յորոգայթէ մե ·
Ա · նեղակից բանըդ հօրև եղիցոց պատճառ

305

որ ծընար 'ի կուսէն . ըն քեզ ծանեաք
աստուած անչափելի ողորմեա մեզ մար
դկան . Սերոբէից ահաւոր և դատաւոր
կենդանեաց և 'մեռելոց որ խաչին բևեռե
ցար . ըն քեզ . Կենդանութեան աղբիւր և
պարգևատու առատ ողորմութեան . որ յա
րեար 'ի մեռելոց ըն քեզ ծանեաք աս
տուած անչափելի ողոր .

Մր Որք ըն բաժակի մահու ընդ քեզ արբին
և 'մկրտութեամբ արեան ընդ քեզ
միակերպեցան . սոքօք աղաչեմ մեզ ողորմեա .
Որք և ըզ խաչս իւրեանց բարձին ըն
քեն Քս . և անմեկնելի սիրով ընդ քեզ խառնե
ցեցան . սոքօք աղաչեմ . Որք խոնարհեցան
չքնաղեցին ըզ աստուածային փայլիւն և 'հրեշ
տակացեալք 'ի դասս նորին վերակացութե
ցան . սոքօք աղաչեմ .

Հգ Անսկիզբն աստուած հայր . զմիորդու
րդ ունեց նախադասութեամբ առաքելական
լուսազարդեցեր . աստուածային և հեղեալ
յուսարբեալն . Անժամանակ որդի
միածին ըն խոստովանեալ պարգևս առե
ալոցն 'ի վերնատանն առաքելոյ լցեր .
ատա . Անմեկնելի հոգի . երկնաւոր զանեղ
ծանելի . լուսոյ ըզ ծագումն հոգելի
նոցին . շնորհեցեր ուս .

Փռք Իշ

Ընդ քեզ օրհնութիւն մեծ ծագուցանեմք. Մ՛ր
ընկերակցին որդ ած յորդանանի կրեցեր որբ-
ուհի անարատ. և անձառապէս ծնար ընդ
վերամբարձօղն երկնից. մղ. Մ՛ր էից լուսոյն
արժանի եղեր բառնալ 'ի քո գիրկս և արև-
գակիցն որդւոյն եղեր արևելք. մղ.
Օրհնութիւն սուրբ խաչի քո որ կանգ-
նեցեր 'ի փրկութիւն աշխարհի. սա. Ա-
հեցեր ընդ մեզ յամ փրկութեան. Բան զի
'ի խաչ բարձրացար որդի ած և խոր հեղեր ընդ
պատուական ար զարիւնդ. սա. Այս ընդ
քո միասնական ընդ գոլուստդ նշանա-
խաչի քո ցուցեր աշխարհի. սա. *Փառք
հօր. Ընդ հոգւոցն արդարոց կատ.

Ալէլուեայ. Ալէլուեայ. *Մերձեցի՛ն
խնդրուածք իմ առաջի քո տր ըստ բանի քում
իմաստուն արա զիս. Մտցեն աղօթք իմ
առաջի. քո տր և բանիւ քով փրկեա զիս.
Ավետարանն որ բառ. *Մարկոսի.

Ի ՍԻՐԵԼԻ ԵՐԿՐԱՆՈՒՆ ՈՐ
քայլուճին այս ոտք զի այր մի արկանիցէ
զսերմանիս յերկիր և ննջիցէ և յառնիցէ
զցայգ եզցերեկ. և սերմանիքն բուսանիցեն
և աճիցեն ևնա ոչ գիտիցէ երկիրն ինքն
բերէ զպտուղն. նախ զխոտն և ապա զհասկն
ապա զցորեան առաք 'ի հասկին. *Այս յոր
դ ձէ ժամ

ժամ տացէ զպտուղ վաղվաղակի առաքի ման
գաղ զի հասեալ են հունձք։ Եւ ասէր ում նմա
նեցուսցուք զարքայութի այ կամ որով առակա
առակեսցուք զնա։ Որպ հատն մանանխոյ որ
յորժամ սերմանիցի յերկրի փոքրագոյն է քան
զամ սերմանիս որք են յերկրի։ Եւ յորժամ
սերմանիցի բուսանի եւ լինի մեծ քան զամ բան
ջար եւ արձակէ ոստս մեծամեծս մինչեւ բաւա
կան լինել ընդ հովանեաւ նր թռչնոց երկնից
բնակել։ Եւ այնպիսի առակօք խօսէր ընդ նս
ըզբանն որչ կարող լինէին լսել։ Եւ առանց
առակի ոչ ինչ խօսէր ընդ նս։ Բայց առանձի
նըն աշակերտացն իւրոց մեկնէր զամենայն։

Սերմանք ՚ի կենաց լոյս ՚ի յուսոյ։ որ ընտանեղծ եր
զմեզ ՚ի հողոյ նորոգեսցեր դարձեալ կերպին
ծընընդեամբ սրբո աւազանին։ զոր կեցուցեր
շնորհիւ քոյին խմահոսանէ այն աւաջինոյր
Հօգւով լըցեր զմարդն աւաջինն։ զոր կոչեա
սեալ խաբմամբ չարին ըզնոյն հոգի բանի-
քոյին հեղեր յոգիս մեր վերըստին նովին հո-
գովն ըն եբարձ աւաջնորդեա հոգոյ սրբին ՚ի
Զայնեցեր առ զազիրս որով եռաւր մեռելոց
յոյս կենդանութե չորեքօրեան կենդանացան
որք յադամն կենաց ձայնիւ վերջին փողոյ
կոչեա ըզ սայյայոբմ հողոյ ՚ի յօ Պղեալ սար
սեալ պահակ մահու ՚ի կենարար ձայնիդ ըն-
րոյ արագապէս գոյնդ ընդ բանին եա ըզ մե-
ռեալն ընդ հրամանին ՚ի չխանք օգոյս այս սար
սեցին ըզ հոգիս սորա մի արդեւցեն ՚ի յօ։

Դ. ձը Օար

Զօրհուրեցան զօրք երկնայինք յոր ժամ տեսին զտէրդ ի խաչին. զօրեղական լոյս քո ղ արկեալ. և լոյս լուսին նուաղեցաւ յահեղ փառաց աստուածորդւոյն խաւար եղև ընդ ամ երկիրս. Օ.

Ուրախացան ազգք մարդկան յոր ժամ լուան զքո յարութիւն նորափեսաւր զարդարեցան ի յարութեան քո մանկունք. Օր: Լուսաշաւիղ սրբոյ խաչին և անբարբառ բարբառ խօսին. և սրբոց անձանց և յօժարամիտ կամաւ պատուին. և սրբոց ստեփանոսի և առաքելոյն մարտիրոսի. և սրբոյ լուսաւորչին հայաստանեայց հայրապետին. և սրբոց աւագերիցն. և հաւատոյն մարտիրոսաց. Օղորմ.

Հոգւոյն հանգ. *Ա՛ծ հանգուս. *Բծ որդի ած. *Հայր մեր.

*Շարակն. * Գծկ.

Այրն նշխարքն բարեխօսամ մարդասէր. որ սատղթինդ եւ հոգւոյս և մարմնոյ մեծ շեա ընդունելեցեալքն մեր և հանգուն ընդ սուրբս քո. Որդին միածին. որ գթած գես մն ամենեցուն. և խաչի և արեամբ

գնեցեր ընդ քո ժողովուրդս · յիշեա զգինս
արեան քոյ տր և հանգո ընդ սուրբս քո ·
Հոգւովդ ճշմարտի · որ աղբիւրդ ես անճառ
պատճէլի · և լցուցիչ ամենայն բարութեանց
յիշեա զննջեցեալսն ·
ա Մնդրեմք ի քէն Թագաւոր փառաց՝ փա
ռաւորեալդ ՚ի զուարթնոց · զննջեցեալսն
մեր ընկալ մարդասէր տր · և հանգո ընդ
սուրբս քո · Յորժամ գաս փառօք հօր
դատել զերկիր արդարութբ արեգակն · ընդ
նոսն · [illegible] քո յատենի դատաւոր
ահեղ քո փրկիչ մեր և յոյս · ընդ ·
ւկշ Զնոսին որ ընդ հօր յէութե և համագոյ որ
հոգւոյն ըղպատկերն երրակման խառնեալ ե
հողանեութ բնութեան զոր զարդարեալ փառօք
եդ ՚ի դրախտին փափկութե · Յորում ցե
ծայր զուարճացեալ անմահական խընդութե
բան զի զա ծ տեսանէր միշտ խոնարհեալ
՚ի դրախտին յորմէ զնոսայն ճառագայթ ա
պատուէր ՚ի յինքեան · Այնոն որոյ աղաչեմ
մեր ոք մարխամ զմահծին քո զորդին զի շը
նորհեսցէ ըստ անապակին ժառանգել զեր
ռանին մեզ ընդ դրախտին վայելչուե ·
ո Քրիստոս որ ժ յոյս ապաշխարողաց · շնոր
հեա զթողութի բազում յանցանաց իմոց ·
Ամ քեզ բազմազգութ անպատճենեալ կայ
գ ճ ժ դա

դամբք մի՛ մերժեր ըզ մեզ յողորմութենէ
քումմէ։ Որպէս զաւազակն աղաղակեմ առ
քեզ. յիշեա՛ զիս տր ՚ի քում յարքայութեանդ.
Յարեար երևեցար առաքելոցն. և մեզ ժը
փրկիչ ողորմեա։ Քեզ Քս թագա-
ւորիդ անմահի երկիր պագանեմք և գոհու-
թիւնդ քո փառաւորեմք։ Փառք փրկի-
չիդ և միածնիդ անմահի. փրկեա ըզ
ժողովուրդս քո զոր ստացար պատուական
արեամբդ քով սրբով։
Ողորմութեան քո դուռն բաց մեզ տր ժթ
և արժանի արա զմեզ լուսեղէն յարկաց
քոց ընդ սուրբս քո։ Պատրաստեալ քո
օթևանս՝ սրբոց քոց. ընկալ և ըզ մեզ
փրկիչ յորդեգրութի ՚ի դրախտութեան կե-
նաց։ Ընտրեալ քո յատենին դատաւոր ա-
հեղ խնայեա արարածս քո. բարեխօսու-
թէ և աղօթիւք սբ Ածածնին։
Ի համբառնալն քո յերկինս և ՚ի նստիլ ի
ը աջմէ հօր. զուարճացեալ առաքելոցն եր-
կրպագէին օրհնելով ըզ հայր զաւագ բա-
նին. Համահաւագեալ գունդք սրբոցն
՚ի վերնատունն խորհրդոյ համբարձմանդ
անձանց սպասէին հոգւոյն. որս. Յանկարծա-
հաս հնչմամբ հեղեալ կենդանարար աղ-
բիւր լուսոյ անմահական կենաց լուսով

զարդարեալ. որք օրհնէին ընդ հոյլս զուա-
քօղ հոգւոյն.

Ա՟ծածինն է կոյս անհարսնացեալ մարիամ
որ օրհնեալդ ես 'ի կանանս զքեզ օրհնեմք
միշտ որ արժանիդ ես մեծացուցանեմք.
Անապական տաճար և առագաստ լուսոյ. որ
'ի քեզ փեսայացեալ բանն կենաց բնակե-
ցաւ. զքեզ. Հուրն կենդանի որ 'ի մորենին
վառեցաւ զոր անճառ յարգանդի քում
կրեցեր և ծնունդ Ա՟ծ և մարդ. զք.
Խաչի քոյ ք՟ս երկրպագեն արարածք ամ
որ 'ի փրկութի մեր կանգնեցար. սա եղե
ցի մեզ պահապան յաղթող. ապրեցուցանել
ընդ մեզ 'ի պատուհասից բանսարկուին. Իսմ
բարձրացար բարձրօրդ անձինք. որ փառաւո-
րեալդ ես ընդ հօր. ժողովել ընդ հեռացեալսն
կենդանարար փայտիւն. բա. Այսօր լուսաւորե
ցան արարածք ամ. նմա առաքեալքն որդե
լեալքն 'ի խաչագանէր բանանն որ ազատեաց
ընդ մեզ 'ի պատուհասից. ամ. * Փառք հօր.
Որ ընդ դրախտն աներեւոյթ և ընդ դերեւալսն
փրկեցեր. և զարդարելեացն վերադառնալ 'ի յայս
կենացն յանխանելից ... որ հրաժա-
րեւոյս զոր հրաշափառեալ առ քեզ կոչեցեր.

Աւետեաց. * Նորոգ կարգացի առ քեզ
որ որ լուր ձայնի իմում. Լուսեղէն ... քո
'ի ... զձայն ... իմոց. ... Ա

*Աւետարան որ ըստ․ *Մատթէոսի․

ՅԱՅՆԺԱՄ ԱՐԴԱՐՔՆ

ծագեսցեն իբրեւ զարեգակն արքա
յութեն երկնից, որ ունիցի ականջս
լսելոյ լուիցէ․ *Դարձեալ նմանէ արքայու
թեն երկնից գանձի ծածկելոյ յագարակի
զոր գտեալ մարդոյ թագոյց եւ ի խնդութէ
անտի երթայ վաճառէ զամ ինչ զոր ունի
եւ գնէ զագարակն զայն․ *Դարձեալ նը
նմանէ արքայութի երկնից առն վաճառա
կանի որ խնդրիցէ մարգարիտս գեղեցիկս,
եւ գտեալ մի պատուական մարգարիտ եր
թեալ վաճառեաց զամ զոր ինչ ունէր
եւ գնեաց զայն մարգարիտ․ *Դարձեալ
նմանէ արքայութի երկնից ուռկանի որ
կանելոյ ի ծով եւ յամ ազգաց ժողովելոյ
որ իբրեւ լցաւ հանեալ ի ցամաք եւ նըս
տեալ ժողովեցին զբարին բարի յամանս եւ
զխոտանն ի բաց ընկեցին․ *Այնպէս ե
ղիցի ի կատարածի աշխարհիս․ ելցեն
հրեշտակք եւ մեկնեսցեն զչարս ի միջոյ
արդարոց, եւ արկցեն զնոսա ի հնոց հրոյ
անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց․ *Ասէ
ցնոսա Յս իմացարուք զայս ամ, ասեն ցնա
այո տր․ *Նա նոա ասէ ցնս վասն այսորիկ
ամ դպիր աշակերտեալ արքայութեան
երկնից նմանէ առն տանուտեառն․
որ հանէ ի գանձէ իւրմէ
զնոր եւ զհին․

գ̃ ձ ժ գ̃ Օ է

Զէակիցդ հօր զորդիդ փառաւորեմք ան
ճառելի· որ 'ի ջեր յարգանդ կուսին՝ զադամային
առեր զմարմին ողջանօք 'ի ծածնելին անապա
կան քում ծնողին ողո· Երեւեցար մարմնով
յերկրի· որ 'ի հօրէ անմեկնելի· ընդ հողեղինս
բնակեցար 'ի հրեղինաց երկրպագեալդ պա
շտամօք երկնաւորաց՝ փառաբանիչ քոց հր
եշտակաց·ողո· Ըստ օրինացն մովսէսի ընծա
եցար 'ի տաճարին զի՛ ընդունիցի մարդկային
ընծայեցեր հօր 'ի յերկինս· խնդրուածովք
սբ ծերունոյն՝ քեւ 'ի կապից արձակելոյն·ող·
Թագաւորդ հրեղինաց որ ընդ մարդկան հո
ղեղինաց· շրջեցար անօրինաբար կրեցեր
ըզ կիրս մարդկաբար որ վասն մեր զայս ամ
'ի յանձն առեր խոնարհութե· ողո·

Ուրախացան 'ն ազգք մարդկան յորժամ
լուան զքո յարութիդ· նորափեսաւր զար
դարեցան 'ի յարութե սբ մածնիդ· ո·
Ողջանօք սրբոյ խաչին նմանեաւ·
Ես մնացի 'ի խերանի յինէն աւուրց
իմոց· յո վ երթայցեմ ես այսօր· յառա
ջին օթեւանին զոր ոչ գիտէի· օգնեա' ի
ւ ինձ քո այսօր յառաջին ճանապարհին· և
ընդ միասնական գալստեանըդ քո օգ
նեա իմայ ինձ· Ակն էհաս յոր վաղձա
նի իմոյ՝ լալո ուն ողբում և աշխարում
սի րո իմ խռովեցաւ յիս· և ոսկերք իմ
ցամաքեցան· օգնեա· Խնամեա ձա իմ զար

գձժդ թու

Թո՛ղցին զիս պաշտանեայ[բան]ք դք հոգւոյ իմոյ.
տանելի[բան]ն զիս ճանապարհ հեռաւորոյն զորոչ
գիտէի. օգն. Նայեցայ[բան]յ և ո՛չ ոք էր որ օգ-
նէր ինձ. ապաւինեցայ[բան]յ յա՛ծ փրկութե
իմոյ՝ ցնծացէ[բան] հոգի իմ արքայութե
քում. օգն. Գոռեցայ[բան]յ ես ի գիրկ կենդա-
նութե. Եմեկնեցայ[բան]յ երթալ առ արարի
չըն երկնի և երկրի. օ՛գ. Յանդստանէ[բան]ր
և անեղ լուսոյն հեռացայ[բան]յ. խաբեմամբ
խաւարային ճաշակեցի[բան] ընդ մահ առի՛թ
պտուղն. հողանա[բան]ն պատկեր բարերար
ստեղծողիս. օ՛գն. Յանջատմա[բան]ն հոգւոյս
ի մարմնոյս. Ի՛քակտի[բան]լ գեղեցիկ շի՛ն
ուածոյս. զարհուրի[բան]մ ի սպառնալեաց
Թագաւորին. Թէ պահանջէ[բան] յինէն ըզ
տաղանդ պատուիրանին. օ՛գն. Կուսա
ծի[բան]ն մարդացեալ ած իմ յիսուս. յայն
մաւո[բան]ւր աշեղ ատենին զգինս արեա[բան]ն
քո մի՛ դատապարտեր. օգն. Սոսկալի[բան] էօր
վաղճանի. Եւ ահե[բան]ղէ օր քո դատաստանին
յայնմ աւուր աշեղ ատենին զգինս ար
եան[բան]ն քո մի՛ անաես առներ՝. զի պա
կե[բան]ր եմ բարերար ստեղծողիդ. օ՛գն.
Ո՛ հաւո[բան]ր դատաստան դատաւորին
տեառ՝ և զարհուրեցայ[բան]յ. զի անպատրաստ
եգիտ զիս ի հրաման[բան]ց քոց Թագաւոր
գճժե յաւ

յաւիտենից. օ՛գն. Ա՛ծածի՛ն անարատա-
մայր տն Լոյս ու բարեխօսեա՛ առ որդիդ
քո միածին. զի փրկեսցէ զմեզ խապա-
նալեաց գեհենոյն. և պարգևեսցէ մեզ
զերկնից զարքայութիւն. և հանգուսցէ
զհոգիս մեր ննջեցելոցն. օղն.

*Պաւղ. ամ. *Ննջեցելոց.

Այսօր եհաս հրաման արար չէ՛ն,
մահու հրաւէր մարմնոյս հողե՛ղէն
Այսօր թողի ըղձելիքն ամէ՛ն,
որոց մաւ խեղճ եղայ յիմ տա նէ՛ն.
Այսօր սիրոյն սիրելեացդ ա մէ՛ն,
եկեղեցւոյ մանկունք հա մօրէն,
յօրհնեսջիք ձայն հառաչ օ րհէ՛ն,
ինձ որ դատարկ եղայ յիմ տա նէ՛ն.

Պաուսատր և որդիքս բաժանին յինէն. զերկիմ
այսօր ի տեսութենէ՛ն. Որ զիս թաղէք
ի հող տապանին ինձ ասացէք ած ողորմի
ազգաւէ մի. Լուր որ եղորմեա. Ահաւհի չա
րեօք ես մոլորեցայ. և աշխարհէս մեղօք խաբե
ցայ. զայս սոսկալիօրս չիմացայ. վն այն ի գործ
մեղաց հեշտացայ. ի օր մահուս փոշի մանե
ցայ. երազ և ունայն զաշխարհս գիտացայ.
ամէն ընչից ես դատարկ եղայ. ասկի և արծաթ
հետ ինձ ոչ տարայ. Ի ... աղ

այլ գործելով բարեաց ճարչկամ. քանզի մար
մնովս ես 'ի հող դարձայ. հոգիս յերկնից
ճանապարհ երթայ այլ օթային այստ ցըն
դողմ. *Ա՛ր զիս թաւ.

Ով ձեզ գոչեմ ես պաղատելով. ով սիրե
լիք զձեզ աղաչելով. լացէք լացէք զիս ար
տասուելով. ինձ թողութիւն մեղաց խնդրե
լով. զիս 'ի յաղօթըս ձեր յիշելով. զանձ
որդին միշտ աղաչելով. որ զիս 'ի հող մա
հու թաղելով. փութանակի զմարմինս ծած
կելով. սուրբ աղօթիւք և պատարագօք
ողորմութեն վաւ իմ բաշխելով. *Ա՛ր
զիս թաղէք ասա.

Քահանայից դասք ամփարեալ. և ժողո
վուրդք որք միաբանեալք. աղաչեցէք զանձն
բարձրեալ. վասն իմ որ եմ մեղօք տառա
պեալ. և անձարակեմ այսօր եղեալ. այլ ոչ
ունիմ 'ի յետոյս դառնալ. իմ սիրելիքն յի
նէն հեռացեալ. դուքն և տղէտ նոյ վերա
ցեալ. աչաց իմ լուսն այսօր խաւարեալ. լե
զուս կապեալ ձեռաց իմ կայքմնեալ. *Ա՛ր

Աւկեալ եհաս ինձ օրըս մահուան. ծն հրա
մանի բանին տիրականն. ես մտանեմ 'ի
հող գերեզմանն խիստ անձարակեմ և անօգ
նականն. դուստր և որդիքս որ այսօր կու
լան. վաղըն փութով զիս տի մոռանան.
զի մեռելին ոչ կայ բարեկամ. այլ թէ բա
րի գործեաց նա մնան. մի՛ թէ հոգւոյն

Փ Ճ Ժ Է ողոր

ողորմութիւն տան պատարագօք զինի՛ն օգնական։ *Նահա յիշեա տէր եղբայր։ Նաև ես առաւել։ Զանձինս մեր և զմի։ Լուսոյն ծնող մայր բանին կենաց․ տէրածին տեղի պարծանաց․ վասն այս եղբօրս որ այսօր ննջեաց դու բարեխօս լեր առ տէր ած․ արժանի առնել ըզսա թողութեանց․ Ջնջել ըզգիր մեղաց և անցանաց․ Բոտեալ ընկ սբ աղերսանաց․ մեծն՝ յովհաննէս տն յառաջ ընթանց․ Դորան բացօղ երկնից կամարաց․ նախավկայն ՚ի նահատակաց․ Նա և եգրիգոր պետն ՚ի պարթևաց լուսաւորիչ մեր հայոց մեծաց․ Պարակցելով ըզսա հրեշտակաց․ ընդ իմաստուն սրբոց կուսանաց․ Նա և արժանի լինել օրհնութեանց խառնիլ ՚ի դասըն յաջակողմեան․ Տեսանելով ըզտէրըն տէրանց․ և ագանիլ ՚ի փառաց․ Ի հարսնարանըն հրձուարանաց․ ուրախանալ ընդ հօր գե՛ զինաց․ Ողորմեաց մեզ տէր ած մե․

---

*Տաղ *Ննջեցելոց։

Աս գիտէի թէ աշխարս ինձ մուլքէր տըլաց, ուտէի խմէի հետ իմ սիրելեաց, նայ մահն յանկարծակի հասաւ յետևանց, զինչ թապուր ունէի կիսկատար մնաց։

Գիտէի թէ բերթէի ՚ի յայսմ աշխարհէս,
մահու ցաւըն պատեաց բոլորով զմարմինս,
նա շարժեցաւ փլաւ իմ բոլոր պալատս,
ՔՃԺԸ զինչ

զինչ հարամ ունէի մնաց իմ սրտի՛ն,
Երեկ վարդի նման ես կու փայ լէի,
սիրտ մարդոյ նման 'ի շուրջ կու գայի,
իմ սիրելեացն 'ի հետ զրուց կու տայի,
Ես այս աշուրս խկի խապար չու նէի,
Ես գիտէի թէ մարդն չի մեռա նի՛ր,
և աստենի կենացս չի բաժա նիր,
խկի աղօթք չարի ոչ հոգոյս թապ անիր,
նա լեզուս կապեցաւ 'ի բերանս զա ֆիլ,
*Ակու մութն սիրեց իմ ծովաչե րուս,
գնաց խելքն 'ի գլխուս եգունն յերեսէս,
իմ սիրելիքն ամէն ժողովեցաւ յեզե րըս,
գիս կու հարցանեն թէ զմեզ ճանա չե՛ս,
Աչերս լոյս չկայ որ տեսանեմ ըզ ձե՛զ,
լեզուս չի բարբառէր որ զրուց տամ ձեզ,
այ իմ սիրուն եղբայրք հալալ արէք ինձ,
որ կերայքն հանապազ աղու հաց հետ ձեզ,
Այս իմ լուսով աչերս էր խաւարե ցաւ,
և իմ արագ լեզուս վասն էր կապե ցաւ,
մի՛ թէ մեռանելոյ օրըս մօտե ցաւ,
հոգիս 'ի մարմնոյս բաժանիլ հա սաւ,
Աշխարհ ես անզատ չի լինի թէ խաբ վէք,
մահն զաֆիլ կու գայ դուք հանց իմա ցէք,
ինձի հալալ արէք ով իմ սիրե լէք,
այսօր թէ ես մեռայ դուք ալ մեռ նի՛ք,
Գրեա եմ հասեր հերուն մօրս գուա զան,
շուտով կու հանէի ես յամենայն բան,
թապուր կու անէին գնելոյ նը շան,
նըշանելոյ փոխան դրին գերեզ ման,
Փ Ճ Ժ Թ [illegible]

Բան ըղ մահըն լեղի խմել չկայ վտա·
որ կու բաժնէ զփեսայն 'ի հարսէն 'ի զատ·
երբ բաժանողնէ ած ումանեմ գան դատ·
շատ իմաստուն խելօք մանցերէն մաթ·
Աստված մխիթարէ զձեզ իմ սիրե լիք·
միաբան ժողովուրդք որ հետ ինձ ե կիք·
տացէ ձեզ որ ած զինչ խընդրէք ու նիք·
հաւատար ժողովուրդք որ դուք զիս լացիք·
Հոգև որ քահանայք դուք մի ձանձրանայք·
զկարգըն բոլոր ասէք 'ի տեղ մի թո ղուք·
և զաշխատանքըն ձեր ինձ հալալ ա րէք·
ես ձեզնէ հեռացայ դուք բարով կա ցէք·
Այսօր կու հեռանամ 'ի ձեզանէ ես·
'ի տանց և ընդանեացըն բաժանիմ ես·
'ի ձեզանէ խնդրեմ չի մոռանաք զիս ;
ասէք զհայր մեղան տէրն ողորմի ձեզ·
Երկար ձանքուս պաշար պտրդ դը րէք·
աղօթք և աղաչանք խընդրուածք ա րէք·
զձեզ կու աղաչեմ զիս չի մոռա նայք·
զկոյսըն մարիամ բարեխօս առ նէք·

*Տ-ղ· *Ննջեցող·

Ով քահանայք և վարդապետք ածա բան·
և ժողովուրդք հաւատացեալք ամենեքեան
զիմ գանկատըս լըսեցէք դուք միաբան
և զած աղաչեցէք ինձ փըրկու թեան·
Երեկ անմահ զիս գիտէի անապա կան·
այսօր ես հաս մահու պատրաստ հրաժարական·
թէ այլ չունիս մահն ոչ հես փոփոխա կան·
եկ 'ի տուն յաւիտենից քո հայրա կա ն·

Ի ԴՃԺ Եր

320

Յերեկ քան զերեթէ խմորմունքս անուշական.
այսօր հանեին զիս յիմ տանէն իմ օթևան.
'ի գերեզման զիս կու դընեն որ է զընդան.
այլ ճար չունիմ յետ դառնալոյ կամ փախըստեան.
Յերէկ զետ վարդէի վառած հոտով բուրման
քան զշուշան պայծառ գունով խիստ նման
այսօր եղայ մերկ յաշխարհէս թափառական
միայն զպատանս ունիմ բաժին որ ինձ կուտան
Ես խաբեցայ 'ի յաշխարհէս պատրողական:
և յաղթեցայ մեղօք գերիս ան զղջա կան.
գործս միայն ինձ մընացեր հոգւոյս փըրկան.
պաշար չունիմ յերկար ճանբուս իմ գնալոյ կան
Դուք մնացէք խաղաղութ՟բ ես կու գնամ.
'ի յաշխարհէս զիս կու տանին մըլըրա կան.
այսօր եհաս ինձ հրաման որ զիս տա րան.
խիստ ան յօժար զհոգիս առին ես փոշիման.
Ես չեմ տեսեալ զայս ճանապարհ որ կու գնամ.
ոչ զայս ահեղ օրս որ տեսայ ան եղրա կան.
զիս կու տանին դառն և տխուր և լալա կան.
այլ ճար չունիմ յետ դառնալոյ իմ բնակարան
Այս ճանապարհս որ կու գնամ անդարձական.
դառն և դըժար և անծանօթ աչաց մարդ կան.
ես խիստ ողորմ և լըլագին ան օգնա կան.
և իմ տանօղքն են զօրաւոր ես անարժան.
Դըժոխոց հարըն կու գայ ես կու դողամ.
սատանայ զմարդն տանջէ ան զերծա կան.
մեղաւորաց ձայներն կու գայ որ կու կոծան.
աղաղակեն 'ի չար տանջանս ան օգնա կան.
Անդնդոց խաւարն 'ի բաց պատրաստական.

ԽԱ   գձիա   լալ

331

լալաչացն և ատամանցըն կափկափ մին ,
անդադրամեան ան հընարին անդընդա կան ,
և դըժոխոց հուր գեհեններն անշիջա կան .
Հանց թագաւոր կու ատեանեմ զարմանալին ,
որ երկնային զօրքն 'ի յահէն սարսեն դողան ,
ես անարժանեմ ատեանել զանմահ արքայն ,
որ խաչեցաւ իմոյ մարմնոյս ոտն դրեցան .
Մեղքն խաբեց մարմնով կենացս հեշտակին ,
եկլի ատսոյ զտանջանարանըն զանազան ,
ատէն չունիմ գործելոյ ճար կամ քաւարան ,
իմ դեղըն դուք էք յաշխարհի աղօթա կան .
Աղաչեցէք վասն իմ ըզ տէրն արարչական ,
զդասս անմարմնոցն որ իյերկինսեն փառաբին ,
զամենայն բանին ծընօղն ըզ կուսն մարիամ ,
որ անդադար բարեխօս է ազգի մարդկան .
Դուք հայցեցէք 'ի մեր հոգոյն մեղքողական
պատարագօք ինձ օգնեցէք մաղթողական ,
ես հաւատովըս վերանամ յերկնից խորան ,
զի տէրըն քաղցրէ պարտական ողորմութեն .

*Ոչէ . *և Տող . *Նշնջաջըոյ .

Ցերեկ հող վիրօք անցի , հաս աւի
զքինմըս կափուցի , քայլս երկու յա
ռաջ դնացի , նեղ ու խոր զընտան մի
տեսի , վա՛յ անձ իմ երուկ հաղար վայ .
Մանուկ մի պակուց տեսի , գեղեցիկ ու
խիստ գովելի , հարցունք ես նի՞ եղայ զինչ
կանես այդ չէ քեզ տեղի , վա՛յ . Պարձաւ
ուձուղաղ երեա թէ կանդնէ կարիճ գովելի
ես այլ քան ԷՃԻԷ ՂՔԵՂ

ղօրեղէն գեղեցիկ եւ յոյժ նազելի, վ. Աստէն
անուշ խմէի ու մանուշ կարծիք չունէին,
յանկարծ ցաւըն զիս էառ ես 'ի քու 'ի վայր
մնացի, վա. Լոյս իմ լուսաւոր աչերս որ
ցանկայր ամէն մարդ ընծի, ի՛ հանց եղ կուրա
ցեր հիմի, որ բնաւ խիկ չի հայիր. վա.
Լոյս իմ զօրաւոր բազուկս եր ուժով եսխստա
գինէի, հնցեմ թուլցեր այժմայ, որ բնաւ չի
շարժիր. վա. Իմ ձարտարախօս լեզուս որ զա
մէն մարդ զարմանցնէի, հանցեմ կապեր
կարկամեալ, որ բընաւ խիկ չի խօսիր. վա.
Յանկարծ 'ի մահին ձեռ անկայ թուլցաւ բը
նաւ թիւս զոր ունէի ոչ խօսք մի խօսել կարեմ
ոչ ձուզապ ուզէն նայ տայի վայ. Ո՜ ինչ որ
բարեկամ կայր ինձ քաղը եղբայր եւ այլ սիրե
լի, ժողվեցան յերեսս եկին, այ եղբայր
ինչ անեղա կու ցաւի. վա. Կապեր է ձարտար
լեզուս որ բընաւ խիկ չի խօսի, ով որ ինձ
օգնել ուզեցի չօգնեցան բնաւ մէկ մի ընծի
Հոգւոյս 'ի մարմինոյս ելաւ ու մնաց մարմինս
գարշելի, այն իմ սիրելիքս ամէն ողբալով
եկին հեռ ընծի. վա. Լոյս իմ քաղը եղբայր
եւ մայր որ իւրեանցէի սիրելի, շուտով ինձ
պատանք բերին, թէ հանենք որ խօսս չի
հոսի. վա. Ո՜ օղէրն ականջէս առին, զմա
տանիս որ խիստ սիրէի, զկապաս 'ի յանձէս
առին թալնեցին զիս քան զհարամի. վա.
Զորս մարդ 'ի յուան առին, ու տարան մըան
մի հեռու այն իմ սիրելիքս ամէն ողբալով ե

գծիգ կին

կլին հետ ինձ · վա՛յ։ Գոլրին զիս 'ի յայս զըն
տանս խոր ու դէջ որդունքն ուտելի ըղ հողն
'ի վրաս տալին ասացին անշարժ եղիցի։ Խրատ
մի քեզ տալ կամիմ, թէ լսես դու իմ սիրելի
թէ ապրիս դու հազար տարի ձար չիկայ
այսէ քեզ տեղի։ Գնայ դու գործէ բարի ·
ու արայ թապտիր դու քեզի · խիստ խեղճ ու
ողորմէ մարդն որմեղօք 'ի հող իջանի։ Նորթա՛
նա մութն ու խաւարըն տարտարոսն 'ի հուր
գեհեննին · ոչ մեք բարեխօս լինին ոչ օգնէ
եղբայր սիրելի։ Հազար զենեհար եղբայրք
սատանիան զձեզ չի խաբէ · ըղ մահու օրն
'ի զատ ձգէ · հանց բռնէ որ մարդ զարհու
րի։ *Յոյս զաստուածին ունիմք · բարեխօս է
նայ միշտ մեզ բարի · որ զխուրմիածին որդին
աղաչէ որ մեզ ողորմի։

*Ուէբ։ *Նորահաս։ *Ահեկան։ *Նաւ ապաշոյ։

Արարի՛չ ա՛րարածո՛ց մե՞զ բարկա ցա՛ւ,
քաղցր բնութիւնն ա՛ծային մեզ
դառնացաւ, սուրբն հրեղէն այսօր
յերկիր տարածեցաւ, հուրն 'ի տանէն
ա՛ծային բորբոքեցաւ։
Նորուկ ուլայ հազարբերին զինչ գործեցա՛ւ,
զի նո՛ր սէր հարսն ու փեսան բաժանեցա՛ւ,
քանի մանուկ մոր վազալի 'ի հող դարձա՛ւ,
և թէ քան զի մայր որդեմեռ մորմոքեցաւ։
Նոյնմեղ տղայքն 'ի հրեշտակէն խոցեալ լինին
եւթաւալին յառաջև ծնօղին ողորմա գին,
Փձիփ աղի

այլ ողորմ մօրն երեսըն նըսա զիթա՞ն .
որպ ծաղէկ գարնանային թօշա մէին .
Կամ ով կըրէ լեզուաւ պատմել զբանն աղէտին
և ըզկըսկիծն դառնութե զողըրն որ ունին .
զի գեղեցիկ և ձոխ պատկերն մեռա նին .
ևսէրական որդէքն 'ի մօրէն բաժա նէին .
Լացէք այսօր և ողբացէք ամենե քեա՛ն .
դառն արտասուօք հառաչեցէք դուք միաբն
զի հանց կըսկիծ այլ չէ տեսեր մարդ բնակին
որ սար և ձոր և ծառ ու ծուղ ամէն կուրան :
Աղէկ մանուկ ազուոր պատկեր արև նման .
ունքն կամար աչքն կանթեղէ յանդիման .
ամէն անձամբն և հասակաւն ինքն աննըման .
ամէն մարդոյ էր սիրելի և սիրա կան .
Գեղեցիկ սարկաւագուն և քաղցրա ձայն .
որ կարդային զօր հանապազ սաղմոսա րան .
որպէս ծաղիկ եղեգեցոյ վայելչա կան .
այսօր մեռեալ գայ մտանէ 'ի հող տապան .
Այսօր եհաս դառն հրաւէր եղատաստա՛ն .
ճարակ չունէր յամէն դիհաց ոչ օգնական .
մահու հրեշտակին ահեղակերպ զարհուրական
ոչ ողորմի նոր փեսային և ոչ մականան .
Սանուկն անկեալ և թաւալէր ողորմագին .
հայեր ողորմ և 'ի ձախ քակտէր հոգին .
քանզի հասեալէր օր մահուն բուռն ատենին .
ճարակ չունէր ոչ օգնական այնըմ տեղին .
Յայն ժամ ելաց լալով առաց բարով կացէք .
և զենէ հր զիս մահուանէս դուք թափեցէք .
և 'ի ձեռաց մե հրեշտակին ազատե ցէ՛ք .

Ը փձիե զի

զի դեռ մանուկեմ զէնեհար զիս գնեցէք ·
Ինձ չէ ատեն և ժամանակ մեռանե լոյ ·
ոչ նեղ զընտան և գերեզման մտանե լոյ ·
կամք չունիմ ես իմ տանէս ելանե լոյ ·
զի շատ հարեթ կայ իմ սրտիս կատարելոյ ·
Մեռելն ՚ելաց և հառաչեց ճարակ չէ զան ·
դառն արտասուօք դարձաւ ՚ի հայրն նայեցաւ ·
հայր զէնեհար հասիր մուրվէթ հոգիս քկտաւ
հազար հարէթ կայր իմ սրտիս մէկ մի չեղաւ ·
Մայրն դարձաւ որդւոյն տաց հառաչելով ·
թէ ծար չինկա ոսկով և արծաթով զքեզ գնելո
հոգիս կուտամ հոգւոյդ փոխան յօժար սրտով ·
զենեհար զի մի խոցեր հրեղէն սրով ·
Հայրն չկարաց զորդին փրկել խուսխրական ·
որդին ելաց և հառաչեց յոգոց ձհան ·
զաչերն եկից դառն արտասուօք ողորմական ·
ելաց զեւր սիրուն արեն մանկու թեան ·
Գեղեցիկ դոյնն երեսին թառամե ցաւ ·
և ծովային աչքն ՚ի լուսոյն պակասե ցաւ ·
վայելչուհ և զօրեղ բազուկն կորե ցաւ ·
յոր արծաթոյ ոսկի մանեակն ժանարե ցաւ ·
Լալով տաց բարով կացէք հայրք և եղբայրք
բարով կացէք իմ սերելիք դուք հաւասարք ·
այս ճանապարհս որ կու գնամ դառնու դժար
զենէհար ինձ պատարագ դրէք պաշար ·
Բարով կացէք մեր քահանայք ածա բան ·
աղօթիւք զիս յիշեցէք դուք միա բան ·
պատարագօք հաշտեցուցէք զծըրին բան ·
որ զիմ հոգիս արքայութեան առնէ ար ժան ·

Փձիղ ԱՄԷՆ

Մ՚ՅՆ օրհնեալ կոյս մարիամ ա՜ծա ծին ․
զենեար մեր ննջեցեալն 'ի քեզ ան ձին ․
արժան արա զամ անթառամ ՚նք պսա կին ․
և քեզ ամենքս երկրպագեմք ա՜ծա ծին ․

*ՈՂԲ *ՆՈՐ[illegible] *ՆՆՋԵՑԵԼՈՑ․

Աս զիս դրի հողոր տարր ․ խաւրեկ
եկաւ օրս մահու ․ զիս կու զատեն
ամեն բարոյ․ կեցէք բարով բարե
կամներ ․ *Ցերեկ ողջէի այսօր պառկած ․
խիստ կարօտեմ իմ սիրելեաց ․ շատ բան ու
նիմ հարկեթ մնաց ․ կե ․ *Գաբրէլն եկեր
դեմս կայներ ․ զհոգիս կուզէ այլ բան
չառներ ․ խեղճ բոնկս 'ի գլխուս տարեր ․ կե
*Խեղճ ուկս 'ի գլխոյս թափեցաւ ․ արդ-
լեզուս իմ կապվեցաւ ․ աչքս 'ի լուսոյս պա
կասեցաւ ․ կե ․ *Օ օրեղ բաղուկս իմ թու
լացաւ ․ ոսկեմանեակս մնրեցաւ ․ հոգիս
'ի բերանոյս քակտեցաւ ․ կե ․ *Հարիկ եկոյ
գլուխս 'իներս մարիկ եկոյ զիմ հալն տես
կրակ ընկեր սրտիկս 'իներս ․ կե ․ *Հայրըս
ու մայրս նստեր կուլան ․ ազգականներս ուրախ
են կու խնդան ․ քանանայից ասէք որ գան ․
զհոգիս ձանբեն ․ կե ․ *Օրերըս մահու մօ
տեցաւ ․ մարմինս յուժոյ թափեցաւ ․ կե
նաց ու մեռոս վերացաւ ․ կե ․ *Նորեստն
տարիս լցաւ ձորով ․ հիւանդացաւ մարմինս
շուտով ․ հոգոյս առնողն եկեր այսօր ․ կե ․
*Հրեշտակն եկեր դեմս կանգներ ․ մարմ

նոյս տանջօղ եղեր · Հոգւոյս իմոյ խորտակօղ
եղեր կե՛ ։ *Ծաղիկ Հոգւոյս ցամաքեցաւ · և
կենաց գիրքս ջնջեցաւ · Հոգւոյս իմ խընդը
րօղն եկաւ · կե՛ ։ *Դուստր և որդիքս լալով
Հետ գան · իմ սիրելիքս միաբան · մինչ որ
թաղեն 'ի յետ դառնան · կե՛ ։ *Եղեր Հողոյն
զիս վարդնեն · 'ի խոր գուբ մի զիս թաղեն ·
յետոյ մինակ զիս կու ձգեն · թողուն գնան
բարեկամներ ։ *Այգոյն ու փողն զիս շատ
մի լան · յիշեն ամիս ու միւսանան · սիրելիքս
յինէն Հեռանան · այլ չի յիշեն բա *Դա
դարեցաւ աչքս 'ի լալոյ · աշխարհս չէ մեզ
մընալոյ դուստր և որդոցս բաժանելոյ · կե՛ ։
Հաւսար եկէք զիս ճանբեցէք · պատան բե
րէք զիս պատեցէք · 'ի գերեզման զիս 'ի
ջուցէք թողուք գնայք բարեկամներ ։ Բա
րեկամք իմ Հետ ինձ եկէք · և ինձ ճամբայս
պաշար դրէք · քահանայիւք զիս թաղեցէք
զհոգիս ճամբէք բան ։ *Աշխարհս ծով է
և ան Հուն մեղա չասի չէի արթուն · և ես
եղէ անհոգ 'ի քուն · կեցի՛ք ։ *Խորշակա
Հար զիս չորացոյց · եհաս այսօր ինձ օր մա
Հուս · ցամաքեցաւ գոյնն երեսէս · կեցի՛ք ։
*Մահըս եղև ինձ չար գողան · խիստ ան
ճարակեմ և լալական · չի խնայէր իմ · ման
կութե · կե՛ ։ *Արագ լեզուս իմ կապեցաւ ·
բանք բերանոյս խափանեցաւ · որ թէ Հա
զար կանչեն և լան · այլ ճար չի կայ բարե
կամներ ։ *Սրբուհի մարիամ միշտ կոյս ·

Գձիը գու

դու բարեխօս լեր ժողովրդոյս · որ զիս թաղեն
'ի յայս հողոյս · գնայք բարով բարեկամներ։

*Ձէն 'ի վերոյ․ *Մանկանն․

Եկայք սիրելեքս ամէն զեղկելի դերիս
ողբացէք · վասն այս ողբալոյս պատ
ճառ կողաչեմ զիս մի՛ մեղադրէք․
*Բոյրք եղբայրք դուք մի դրրէք · զձեզ
խնդրրեմ խնձի լսեցէք · հետ իմ սիրական
որդուոյս զենեհար զիս մի՛ բաժանէք․ *Վայ
իմ սիրական եղբայրք իմ որդոյս դուք դին
կորեցէ՞ք · զհոգիս իմ որդոյս փոխան․ ես
կուտամ զորդիս գնեցէ՞ք․ *Վայ իմ աննման
որդի · մեկ խօսէ թէ յոր տեղա կու ցաւի ·
շուտով քեզ հեքիմ բերեմ․ ճար անեմ որ
ցաւդ անցանի․ *Վայ իմ գեղեցիկ որդի ·
քո օրերդ արև նմանի՞ · այսօր հանց խա
ար պատեց որ բնաւ խոկ չերևի․ *Վայ իմ
նազելի որդի · գեղեցիկ ծաղիկ նունենի ·
այսօր տերևաթափ եղար դոյնդ քո դար
ձաւ մեռելի․ *Վայ իմ սիրական որդի ·
նորաբոյս քաղցր արմաւենի · հանցեղ հորա
ցեր այսօր · որ բնաւ խկլի չերևի՞․ *Վայ
իմ աննման որդի · դու բոլոր կանանչ
վարդենի · երբ ըղ քեզ այդպէս տեսայ թող
երկու աչքս խաւարի․ *Վայ իմ գեղեցիկ
որդի փեսութե էիր արժանի · այսօր հար
սանեացդ փոխան · կտաւօք զքեզ պատեցի․
Վայ իմ նազելի որդի դու էիր ումէտ իմ
սրտիս այսօր զքեզ ծոցոյս առին · քաղեցին
իմ շունչս ու հոգիս․ Գձիթ Վայ

*Ա՜յիմ սիրական ձագուկ գեղեցիկ ոսկի
աղաւնի. այսօր խոցեցաւ սրտիկս որ չ'քեզ
ափուցս Թռուցի. *Ա՜յիմ Ճարտարախօս
որդի. քաղցրաձայն Նըման պուլ պուլի.
այսօր հանց կապեր լեզուակդ որ բնաւ իսկի
չի խօսիր. *Ա՜յիմ սիրական դառնուկ, իմ
ճարակ հոգոյս ու հոգի, ես այլ կու մեռա
նիմ հետքեղ, չեմ մընար երկիրս կենդանի.
*Ա՜յ խեղճ ողորմած մարիկ քանի լաս ողոր
մու գերի, գնայ համբեր տուր սրտիդ, թէ
չէ քեղ դիժար կու լինի. *Հայու որ խըղ
ճուկ մեռայ չի հասայ սրտիս մուրատին.
շատ հարբէթ կայր իմ սրտիս. ամէնէն մահ
րում մընացի. *Բայց ես աղաչեմ 'ի քէն.
հարազատ մարիկ ցանկալի. քանիկ մի խընդ
րեմ 'ի քէն. թէ խօսքունքս քեղ անցանի.
*Օ՛ աղքատս եղպանդուխս երկրի. կերակ
րեա ան ձանձրանալի, տըրտօք և ողորմուք չես
ժիշէլ տաս պատարագին. *Յոյս ածածին
անեսս, բարէխօսէ նա միշտ բարի, եղիր միա
ծին որդին աղաչէ որ ինձ ողորմի.

Ուշբ 'ի չերոյ փոքր մանկան տաղ.

Նայիմ ողբամ ծնող տղայ իմ.
վայ և եղուկ ասեմ իմ անձիս.
Ո՛հ զինչ լինիմ եղուկ եղկելիս.
տեսի մեռեալ զոսկէ հատ որդիս.
Օ՛ անուշահոտ վարդն իմյ գըրկիս.
խլեցին առին թալկացաւ հոգիս.

գժլ Օ՛ իմ

*Օ՛ իմ գեղեցիկ ոսկի աղաւ նի՛ս.
Թռուցին յինէն խոցեցին զսր տի՛կս.
Օ՛ քաղցրա նուագ թռչուն տատրակիդս.
Մահու բազում է զարկ խոցեաց սրտի կիս.
*Օ՛ իմ քաղցրաձայն արտուտիկ ձա գիկս.
առեալ թռան ՚ի վեր յեր կինս.
*Օ՛ իմ գեղեցիկ ծաղկեալ նշնե նիս.
Թօթափեցին ան պտուղ արին զիս.
*Օ՛ իմ ծաղկալի կանանչ նռնե նի՛ս.
կարկտահար արին դէմ իմ աչէ ց.
*Օ՛ կարմրացեալ խնծորն ՚ի ծա ռի՛ս.
զանուշահոտն ՚ի մէջ տերև իս.
*Հարեալ ձգեցին ՚ի վերա երկ րի՛ս.
կոխան արին ՚ի հող տապա նիս.
*Արդ զինչ լինիմ եղուկ եղկե լի՛ս.
շատ նեղութիւնք պատեցին զ՛ զիս.
*Այժմ գոհութի՛ տուօղն աղայես և առողն
որ նմյէ մեղ յոյս արդ որ ընկա՛ և զինչե
ցեալ տղայս և հանգոյ ՚ի դասս լուսոյ.
աղաչեմք. *Լ՚ուր որ և ողորմեա

Իմ արեգակն խաւարեցաւ և աջերոյս լոյսն
մթացաւ. *Յորեկին խաւար գիշեր ինձ
դարձաւ. Գարունն խիստ ձմեռ ինձ դարձաւ.
ամառն սաստիկ ձիւնամեռ եղաւ. *Ինձ
եղանակըն փոխեցաւ և դառնաշունչ յօդն
զիս հարաւ. *Քաղցըրն լեղի եղև դառ
նացաւ և կերակուրս ինձ մոխիր դարձաւ.
*Մարմինս ոսկերս կցեալ չորացաւ. լեզուս
՚ի քիմս իմ ցամաքեցաւ. *Այս գեղեցիկ
փ՚ձլ որդ

յորժամ յիշէ զնա սիրելիքըն հաւատար
նմ՛ աչերուն արիւն կաթէ երեսն 'ի վայր ·
Պարիկին խելքնէ կորեր միտքնէ մոլար ·
և թէ լինի քան զսողոմոն մտօք ճարտար ·
և թէ խօսի բան մի' քանի անգին ճոհար ·
սատանէն նմ՛ թէ լուր կացեր անգետ յիմար ·
Պարիկին ցորեկին եղուկ գիշերնէ վայ ·
աչերուն քուննէ հատեր որ ճար չի կայ ·
մտօք տանջի գիշերն 'ի բուն ոչ դիւրանայ ·
վաղւան ես ինչ լինիմ գիշերս յերբ լուսանայ
Պարիկին վայէ եկեր երբ քաղցենայ ·
երես 'ի քաղ 'ի փողոցներն կու մուրայ ·
շատ ոք փիկեր զդուան իր դիմացնատէր ուլայր
թէ կիթ մի ջուր ուզէր դերին մէկ մի չի տայր
Պարիկն որտուն երթարմտաներ վախվախելով
'ի տան ափրուն քան 'ի շանէն խիստ վախելով
յորժամ տեսնուն 'ի դուռս հրեն անարգելով
և նմ՛ 'ի յետ դառնայր արտաւմ արտասուելով
Հայոց սեղան լինէր դրած հազար բարով ·
և դայր Պարիկն մտանէր ամաչելով ·
հազար դէշ ասեն նմ՛ անարգելով ·
ապա թէ տան կտոր մի հաց աղօթընձելով ·
Պարիկն խեղճէր յերբ յանկըծ հիւանդանայր
օտար փողոցն մոխրաթաղ անկեալ կենայր
թէպէտ ունէր շատ սիրելիք մէկ մի' չի կայր
և կայր անկեալ վերա՛ երեսին դառնու կու լայր
Պարիկն լայր և հառաչէր զինչ կու լինամ
այվախ չի գիտենիմ սիրելիքս թինչ հալի կամ
Պարիկ օտար եմու պանտուխտ դառնու կուլամ

ՔՃԼ — մէկ

յորժամ յիշէ զիւր սիրելիքըն հաւասար․
նա աչերուն արիւն կաթէ երեսն 'ի վայր․
Ղարիպին խելքն է կորեր միտքն է մոլար․
և թէ լինի քան զողոմոն մտօք ճարտար․
և թէ խօսի բան մի' քանի անգին ճոհար․
սաստեն նմա թէ լուռ կացիր անգէտ յիմար․
Ղարիպին ցորեկն եղուկ գիշերնէ վայ․
աչերուն քուննէ հատեր որ ճար չի կայ․
մտօք տանջի գիշերն 'ի բուն ոչ դիւրանար․
վաղուն ես ինչ լինիմ գիշերս յերբ լուսանայր
Ղարիպին վայէ եկեր երբ քաղցենայր․
երես 'ի քաշ 'ի փողոցներն կու մուրայր․
շատ ոք փակեր զդուռն իր դիմացն ասէր ուլայր
թէ կաթ մի ջուր ուզէր դերին մէկ մի չի տայր
Ղարիպն որտան երթար մտաներ վախվախելով
'ի տան տիրուն քան 'ի շանէն խիստ վախելով
յորժամ տեսնուն 'ի դուռս հրեն անարգելով
և նա 'ի յետ դառնայր արտում արտասուելով
Հաց սեղան լինէր դրած հազար բարով․
և գայր ղարիպն մտանէր ամաչելով․
հազար գէշ ասեն նմա անարգելով․
ապա թէ տան կտոր մի հաց տըրտընջելով․
Ղարիպն խեղճէր յերբ յանկըծ հիւանդանայր
օտար փողոցն մոխրաթաւալ անկեալ կենայր
թէպէտ ունէր շատ սիրելիք մէկ մի' չի կայր
և կայր անկեալ վերա երեսին դառու կու լայր
Ղարիպն լայր և հառաչէր զինչ կու լինամ
այվախ չի գիտեն իմ սիրելիքս թէ ինչ հալի կամ
ղարիպ օտար եմ ու պանտուխտ դառնակուլամ

333

մէկ մի չունիմ ինձ սիրելի և բարեկամ.
Պարիպն անկեալ և թուալէր ողորմագին.
քան զի հասեալէր մահուն բուռն առեննին.
ոչ բարձ գլուխն կայ պարիպին ոչ անկողին.
քարըն բարձէր արած ուաղն իւր անկողին.
Պարիպն առնուր զոտքն ու ձգեր հոգեվարին
ձգեր զբաղուկն ու տարծէր քակտէր հոգին
հայէր ի ըղձմուկ աջ և ի ձախ ողորմագին
մէկ մի չի կայր որ կաթ մի ջուր տայր պարիպին
Պարիպն ի ժամ հոգեվարին երեց ձայնէր.
մէկ մի չի կայր որ պատարագըն կատարէր.
ոչ սիրելի ոչ բարեկամ առ նա լինէր.
նա իւր խոցյն հեծեծանօք դառնարտասուէր
Պարիպին Տ̄րն է Ա̄Ծ նմա լըսէ.
ողորմութիւն քահանային սիրաըն ծածէ.
և նա եկեալ վասն ա̄յ զնայ հաղորդէ.
պարիպ հոգին հաղորդութե̄ ուրախ առնէ.
* Պարիպին եկեալ եհաս ժամըն մահուան.
դառն հեծէր և արտասուօք զհոգին եհան.
և կայր անկեալ մէջ փողոցին անտիրական.
մէկ մի չէկաւ տես պարիպն ոչ լալական.
Տես թէ ինչ դառնէ մահու կեանքն պարիպն
մէկ մի չի կայր զձեռքն խաչէր ի վ̄ր սրտին
ծիծաղելով առեալ տարան եղեր հողին.
մէկ մի չեկաւ անդ ի թաղումըն պարիպին.

* Աշէա վան. * Արարատու. * Անձեղէնոյ.

Նձ ու մէջ կայր և կումեն վ̄ր քո գալուն
ակն ունէր սիրտս ուշնայր քո մ̄է տեսուն
Գ̄ Ձ̄ Լ̄Է   Նա

նա չերլին թուղթ մի գրած յանկարծ մահու
թէ առ կարդա եղբայր ու տես որ չեմ գալու
Այս յետև գիրս ու խապարս որ չեմ գալու
ոչ ունիմ ձեռք և մատունք գիր գրելու․
թէ ունիս դու ճար արայ հասիր հոգւոյս․
մահն եկեր զիս կուտանի յերկիր հեռու․
Սարու ձոր ծովն ու ցամաք դարձ ՚ի լալոյ․
ողբային մարդ անասուն ամէն լեզու․
յանկարծ խիստ անողորմ դուռն ՚ի մահու․
կու լնում զաչս որ թափեմ նման գետոյ․
Այ հոգի պահ մի՛ լաց մարդ կայ գալու․
զենեհար տամ քեզ մէ հրեշտակին վ՜ն այ․
ինձ համբեր տուր և մինչեւ մէկ գիշերոյ․
ինձ եղբայր կայ միթէ գայ խիստէ հեռու․
Այ եղբայր յերես խաղւէր կամ վ՜ն որդյ․
մի թէ հասեր յականջս քո ձայնս լալոյ․
կու լնում զաչս ու թափեմ նման գետոյ․
զի շատ հարքէթ ունիմ ու շատ բան հոգալու․
Առաջին մարդներ ադամ մինչև ՚ի նոյ․
նոյէ մինչ և ՚ի ծնունդն աբրահամու․
չէր եղեր զէտ զիս ողորմ ոչ լինելոյ․
հոգեվար կամ և մնամ եղբօրս տեսու․
Յուրեցաւ խելքս ՚ի գլխուս չունիմ լեզու․
քաղեցաւ դունն երեսէս աչքս ՚ի լուսոյ․
թուլացաւ բոլոր մարմինս զինչ մեռելոյ․
կիսամահ կամ և մնամ եղբօրս տեսու․
Լըջացիր անձն դու թափէ զքեզ ՚ի գինոյ․
թէ հարճես թէ ՚ի քնոյդ զքեզ զարթոյ․
երբերեթ այ մարդն ու հասնի ՚ի դուռն մահու․

ոչ եղբայր եղբօրն օգնէ ոչ հայր որդւոյ ·
Աստուածածին կոյս մարիամ տաճար լուսոյ ·
բարեխօսեայ քո միածնին մայր Այ ·
զմեզ իւր տեսլեան ՚ի յարութե արժանացո ·
զամէն զորիկ իւր մաքրատին բարով հասոյ ·
Երկրպագեմք ով քաւութե խաչ լուսատու ·
զի անբարբառ բարեխօսեա ով կենսատու ·
զմեր ննջեցեալսն քո լուսովդ պայծառացո ·
զամէն զորիկ եղբօր տեսուն արժանացո ·

* Գանձ · * Մանկանց ·

Պատմեմ ձեզ բան ողորմելի եւ խղճալիկան · Որն մեռեալ եղբօրըս այս յոյժ սիրական · սայէր ծաղիկ գարնանային ոսկ շուշան · եւ գոյն ըղ գոյն հոտով փայլէր յոյժ զանազան : * Այսօր եհաս դառն հրաւէր սաստիկ հրաման · կոչեաց ըզ սայ յօտար երկիր վտարական · ոչ սիրելի ոչ բարեկամ ազգընձական · ոչ բարեկամ ասա հայր եւ մայր ոչ քոյր եղբայր խընամական Ելիւսեաց մեռեալն զեանս իւր յարմարական · եւ զգանկատս սրտին ասաց մեզ խրատական · յիս նայեցէք իմ սիրելիք դուք միաբան · ականջ դրէք ինձ որ մեռեալս եմ մարմնական : * Պամպարէի յերեկ ՚ի մէջ ձեր փայլէի այսօր շիջոյց եւ եմ մեռեալ խաւարական · այս իմ ճարտար լեզուս որ կայր յոյժ քաղցրաբան այսօր կապել եւ կարկամել իբրեւ զանբան · * Սուրախէի անձամբ իմով գեղեցկական · որ ցանկային զիս տեսա

ԽՄ

Գձլզ նել

336

նել որդւք մարդկան . այսօր մեռեալ ան
շունչ գնիմ աղտեղական . իմ ցանկացողքս
լինին յինէն փախըստական ։ *Արտասընունդ
շուտով աչերս իմ ծովական . խաւարեցաւ
իբր գիշեր յոյժ մըթական . այլ և ականջս
իմ գեղեցիկ լըսողական . այսօր կուրեալ խփե
ալ եղև քարանըման ։ *Իմ հայրն և մայրն որ
զիս սիրէն ծնողական . և յամէն օր զիս
դըգուէին սիրողական . այսօր թողուն և հե
ռանան օտարական . և այլ չիշեն թէ ծնու
նդ ունիմք մեք յաւիտեան ։ *Ո՜ այս զար
մանք և սքանչելի գործ տեսական . որ մէկ
ժամիկ չի կամէին զիս զատական . այսօր կանգ
նին խիստ անողորմ և միաբան . մերկին հանեն
զիս յիմ տանէն ողորմական ։ *Արտով լացէ
յիմ հայր և մայրըն նայեցա . իմ քոյր եղբայր
իմ սիրելիք ամէնն որ կայ . ինձ խղճացէք
ողորմեցէք ասի նոցայ . զի դեռ մանուկեմ
գնեյէք մինչ հոգի կայ ։ *Ամէնն եղեն
ինձի համար իբրև զանբան . մէկն չեղաւ
ինձ սիրելի կամ բարեկամ . մարմնոյս կամ
՚ի մէջ հրոյ տօչորական . մէկ մի չեղաւ ինձ
դեղ կենաց բժշկական ։ *Կապեկս հանին
՚ի յիմ թևէս զօրեղական . զօղերս առին ՚ի
յականջս յոյժ սիրական . ըզ մատանիս իմ
հանեցին փայփայական . զիս թափեցին զէտ
ըղգերի անճարական ։ *Այլ ճար չունիմ
ես ինձէնէ խնամողական . թողէք հայիմ
դէպ ՚ի ծնողքս իմ մարմնական . լալով ասեմ

Թէ յեր ծնուք զիս խնդական · երբ սայեր
սէր և փափկութիւն աշխարհական ։ * Լուծեալ
հոգով մաշեալ մարմնով եղծական · կու բա
ժանիմ յամէն դիհաց կարօտական · երանի է
նց՜ սամ որք ոչ · ծնան և կամ նց՜ որք ոչ մե
ռօք 'ի հող մտան ։ * Բանի մի քանի որ խօ
սեցայ անդարձական · յօժար սրտիւ դուք
լուեցէք ողորմական · բարով կացէք իմ սի
րելիք դուք միաբան · մինչև 'ի գալուստն
Քի 'ի դատաստան ։ * Աղաչեմ ես զիմ սի
րելիքըդ միաբան · որք աշխատիք ելլով
դայք յիմ գերեզման · յորժամ թաղէք
զիս 'ի վիմտան և նեղ տապան · յօժար սր
տով ինձ տացէք ըղ հայր մեղան ։ * Նախա
մեծար տր քահանայք մծաբան · մի ձանրա
նայք զհաւրդըս բոլոր ասէք ըմէն · յորժամ
գայցէ Տր մեր Քս 'ի դատաստան · տացէ
ձեզ վարձս ըստ վաստակոց ձեր բազմազան ։
* Ով կեանք անցի՛ և փափկութիւն համան
գամայն · վայ է նց՜ որք 'ի մեղաց անդարձ
ման · ես հաւատոմ վերանամ յերկնից
կայան · և փառս տամ երրորդութեան
միշտ յաւիտեան ։

* Պռունց ձայն ։ * Քառասնայքն ։

Այսօր մեծ սուրբ մեզ պատահեցաւ ։ *
քհնայիս որ 'ի մենջ բարձաւ ։ * վս՜ այս
եղբայրս որ բաժանեցաւ ։ * և
'ի խորանս յերկնից վերացաւ ։

Գ · Լ Ը Հրե

* Հրեղէն զօրաց դասակից եղաւ։ * 'ի հրեշ
տակաց գունդըն խառնեցաւ։ * եկեղեցոյս
մեր ջահըն շիջաւ։ * ամուր պարիսպն խոր
տակեցաւ։ * Մ՛եր արեգակն խաւարեցաւ։
անդրդուելի վէմըն գլորեցաւ։ * կենաց աղ
բիւրըն ցամաքեցաւ։ * 'ի յօրմանոյ ծառըն
խլեցաւ։ * Նաւն 'ի յալեացըն պղտորեցաւ։
* և առագաստըն պատառեցաւ։ * կամարա
ձև խորանըն փլաւ։ * դուռըն մտից լուսըն
փակեցաւ։ * Մեղմին մե յոյժ դատարկա
ցաւ։ * և պատարագըն խափանեցաւ։
* քաղցրաբարբառ բերանն արգելաւ։ * պատ
կերըն մե յոյժ թառամեցաւ։ * Մաքուր մար
մինըն կենաց լուծաւ * սափորն ազնիւըն
մահու մանրեցաւ։ * հովիւըն քաջ 'ի հօտէս
բարձաւ։ * առ հովապետըն հրաւիրեցաւ։
Խորբբութեց խորանէս լուծաւ։ * 'ի խորբու
թի սրբբոյըն մաւ։ * հայր 'ի յորդոցըն
խիստ ան ջատեցաւ։ * ողորմելի որդէքս որ
բացաւ։ * Իմ տր աւաի զօրերտ որ հա
տաւ։ * և ժամանակն որ խիստ կարճացաւ։
* գոյնն պատկերիտ որ հանց դեղնեցաւ։
վայ զլայն ճակատդ զընտանեցաւ։
* Օ՝ այտ լոյս երեսդ որ նըւաղեցաւ։ * և
զթուխ վերարտ որ հողուլլցաւ։ * հրեղէն
հասակդ 'ի հող ծածկեցաւ։ * ածաբանըդ
պակասեցաւ։ * Եկեղեցոյ դուռն փակե
ցաւ։ * խաղաղութիըն մեր վերացաւ։ * սա
սանութիւս տարածեցաւ։ * շատ և շիւար

գ ձ լ թ առ

առ մեզ շատացաւ.

*Նոր ժողովուրդ սգով պատեցաւ. * զի
խրատատուն ՚ի մէնջ բաժանեցաւ. * զիս
յիշեցէք եղբարք իմ բարի. * և ասացէք
ա̃ծ ողորմի. աղաչեմ.

*Քրիստոնէից ժողովք միաբան ո̃ւ քա
հանայք և աշխարհականք. * ունկըն դրէք
ինձ ամենեքեան. * որ ան փոխէք զիս ՚ի
խոր տապան. * ՚Ի յա̃յ տուեալ ինձ հրամ
ան. * լինիլ հովիւ հօտիս բանական. * յե
կեղեցի առդեր աստիճան. * քարոզ լինել
միշտ որդոց մարդկան.

*Ո՛չ պահեցի ա̃ն զպատուիրան. * այլ
հեղգացայ ՚ի գործս պաշտաման. * անկարծ
եհաս ՚ի դառն մահուան. * խեղճ անձարա
կեմ ան օգնական.

*Արդ աղաչեմ զձեզ զամենեսեան. * վ̃ա
անցանաց իմ՛ց քաւութե̃. * պաղատեցէք
առ ա̃րն էական. * մի թէ գըթայ սիրով
հայրական.

*Որ չանկանիմ ՚ի հուրն անշիջման. * ՚ի
տարտարոսն անարգելական. * զի ես պատ
կեր եմ ՚ի յարարչական. * չեմ անասուն
կամ վայրի գազան.

Կերայ զթօշակն օտարաց մարդկան. * տամ
զհամարըն տընտեսութեան. * ես աղաչեմ
զա̃րն ողորմական. * գըթայ ՚ի յիս սիրով
հայրական. * զիս յիշեցէք եղբարք իմ
բարի. * և ասացէք ա̃ծ ողորմի աղաչեմք.
Լուր ա̃ր և ողորմեա. Փ ձ՛խ Կան

*Վասն յորժամ եպիսկոպոս կամ քահանայ կամ Հայրա-
պետ կամ ուխտի առաջնորդ կատարի մահուամբ. Օ այս
կարգաւորութիւն արարայն. շարական եւ պատարագաց եւս
կանոնեալ պաշտման ատոր կարգայն. *Ընթերցուածքն որ ըն
հանգստեան պատարագն 'Ի քահանայ. ժողովրդականն հան-
դերձ. եւ ասեն սաղմոս 87. ողբագին կերպ. շարական յե-
տոյ ննջոյ. որ սկսանի. Ի չէ ցայն տեղն որ ասէ շգործա

*Ընթերցուած. *Յառակաց.

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆ
եաց իւր տուն. եւ կանգնեաց սիւնս
եւթն. *Եզեն զզենելիս իւր. եւ խառ
նեաց 'ի խառնարանս զգինի իւր. եւ պատ
րաստեաց զսեղան իւր. *Եւ առաքեաց
զծառայս իւր՝ կոչել բարձր քարոզութբ
'ի խառնելիս իւր. *Եւ ասէ որ ոք իցէ
անզգամ եկեսցէ առ իս. եւ ցպակասամտոն ասէ
Եկայք կերայք 'ի հացէ իմմէ. եւ արբէք զգինի
իմ. զոր խառնեցի ձեզ. Թողէք զանզգամութի
եւ կեցջիք. խն

*Թ... Սուրբ ...։

խնդրեցէք զիմաստութիւն, զի ապրեսջիք. և ուղղեցէք գիտութ̄ե զհանճար. և ուղիղ ճանապարհաւ իմացարուք զնորա։

*Ընթերցուածս Յեսայեայ Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ տ̄ր. ով ուրուք ՚ի ձէնջ տեսեալ իցէ զտունս զայս ՚ի փառաւորութեան իւրում իբրև զառաջինն. և արդ տեսանէք զդա, ոչ՞ զոչ ինչ առաջի ձեր. *Եւ արդ զօրացիր դու զօրաբաբէլ ասէ տ̄ր. և զօրացիր յեսու յովսեդեկեանց քահանայ մեծ. և զօրասցի ամ̄ ժողովուրդ երկրիդ ասէ տ̄ր. և գործեցէք զի ես ը̄ն ձեզ եմ ասէ տ̄ր ամենակալ.

*Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց Թղթոյն ընթերցուածս.

Ուստի եղբարք՝ ս̄ք երկնաւոր կոչմանն բաժանորդք հայեցարուք ը̄ն առաքեալն և ընդ քահանայապետն խոստովանութեան մերոյ ը̄ն յ̄ս ք̄ս. *Որ հաւատարիմ է արարչին իւրոյ, որպէս և մովսէս ամ̄ տան նորա. *Զի ի առաւել ևս փառաց քան զմովսէս արժանի եղև որ չափ առաւել պատիւ ունիցի քան ըզ տունն տանն առնելի. Զի ամ̄ տուն կազմի, յումեմն կազմի. իսկ որ զամ̄ արար, ա̄ծ է. Ալէլուիա սաղմոս. կցորդ. Արի տ̄ր ՚ի հանգիստ քո դու և տապանակ կտակի սրբութե̄ քո.

*Աւետարան. որ ըստ Ղուկասու.

Իբրև եկն ՚ի տեղին. հայեցաւ ՚ի վեր յ̄ս և ասէ ցնա. զաքէ փութա՛ էջ այտի. զի [illegible] այս

[illegible]

այսօր ի տան քում արժան է ինձ ագանիլ։ *Փութացաւ և էջ և ընկալաւ զնա ուրախութեամբ։ *Իբրև տեսին ամենեքեան, տրտնջէին և ասէին, թէ առ առն մեղաւորի եմուտ լուծանել։ *Եկաց զաքէոս և ասէ ցՏր, Տր, ահա զկէս ընչից իմոց տամ աղքատաց. և եթէ զոք զրկեցի. հատուցից չորեքկին։ *Ասէ ցնա յս, այսօր եղև փրկութիւն տանս այսմիկ. քանզի և սա որդի աբրահամու էր։ *Զի եկն որդի մարդոյ խնդրել և կեցուցանել զկորուսեալն։

Քարոզէ · սարկաւագն · Մ ի Մերբուսա ·

*Ասա · ասէ · Օ · [illegible] · *

Փառք քեզ Թագաւոր Թագաւորաց · յոյս և ապաւինութիւն ամ ծագաց երկրի, ի քեզ յուսով յուսացաք · և փրկանակ ապականացու կենացս · զանապական և զանմահական կեանսն շնորհեցեր մեզ և փրկանակ տխրալից աշխարհիս՝ պարգևեցեր զվերինն յերուսաղէմ · ի զուարճալից ուրախութիւնն · *Ա որոյ աղաչեմք զքեզ տր · օրհնեա զաւեղի բնակութեան ծառայիս քո · որ շնորհեցեր տաճար հանգստեան · հանգո է տես քո · շնորհօք և մարդասիրութեամբ տն մերոյ և փրկչին յի քի որում վայել է փառք իշխանութիւն և պատիւ այժմ և միշտ

Ասեն · ամ անեղ · է · տուն · երգ ի դը

գծխգ նըլ

նել բեմին. * Հոգւոյն հանգ. * Սբ հան.
Յոբ որդի. * Հայր մեր. * Եւ ապա առեալ
քահանայն զբուրվառն և դրոշմ տեղին խաչա
նման. և ապա գործել ժողովրդեանն զխորու
թն բրածին. ղ. թիղ կամ է. և զերկայնու
թիւնն ըստ չափոյ մարմնոյն. * Եւ ապա եր
թան առ վաղճանեալն և առնեն զկարգ լուա
ցմանն. * Նախ ասեն. Օրհնեալ հոգիդ սբ.
Ողորմեա ինձ այ. Օրհնեմք զքեզ ոչ ասի
այլ ժամ աղօթ. և և սխա Օրհնութի. և սկսանին
իներորդ կանոնն. և ասեն. ղ. դուբղայ. և
ամէն գուբղայի. և և ս խաղաղութ. օրհնու.

* Եւ ասեն. * Սաղմոս գլուխ.

Օրհնեա անձն իմ զտր. օրհնեցից զտր ի
կեանս իմ. սաղմոս ասացից այ իմ. մինչև
եմեա. Օրհնեցից ընդ քեզ գոհութն իկեանս
իմ. սաղմոս ասացից քեզ քս թագաւոր.
աղթակն նոր երգով օրհնութն. * Մի յու
սայք յիշխանս յորդիս մարդկան. զի ոչ գոյ
փրկութն ինա. * Ելցէ հոգի ի նոցանէ և
դարձին անդրէն ի հող և յայնմ աւուր
կորիցեն ամ խորհուրդք նց. * Օրհնեցից
ընդ քեզ. Երանի այնմ որում տր այ յակո
բայ օգնական նմա. և յոյս նր ի տր այ է
Որ արար զերկինս և զերկիր՝ զծով և զամ
որ ի նս. * Օրհնեցից ընդ քեզ. Որ պահէ ըզ
զճշմարտութի յաւիտեան. և առնէ իրաւու
նս զրկելոց. Տայ հաց քաղցելոց՝ և արձա

կէ զկապեալս տր. * Օրհնեցից ըղ. քեզ.
Տր բանիւ զաշխ հուրաց. և կանգնէ զգլո
րեալս տր. * Տր սիրէ զարդարս. տր պահէ
զպանդուխտս զորբս և զայրիս ընդունի տր.
և զճանապարհս ամբարշտաց կորուսանէ.
Օրհնեցից ըղ. քեզ. Թագաւորեսցէ տր յաւ
իտեան ած քո սիոն. յազգէ մինչև յազգ.
Օրհնեցից ըղ. քեզ. * Օրհնեցէք զտր զի բա
րի է սաղմոսք այ մերոյ՝ քաղցր եղիցի օրհնու
թի. Շինէ զերուսաղէմ տր. և զցրուեալսն
իւր ժողովէ. * Յաղթրասցին քեզ. քն գո
հութիք երկիւղածաց անուան քո. զոր յու
սացուցեր ողորմութբ քո. Ի խորհուրդս կեն
սաբեր գալըստեանն քո. Բժշկէ զբե
կեալ սիրտս և պատէ զամ վէրս նց. Ո՛թուէ
զբազմութի աստեղաց զամենեսեանսն զնս յա
նուանէ կոչէ. * Յաղթրասցին քեզ. Մեծ է
տր մեր. և մեծ է զօրութի նր իմաստութն նր
ոչ գոյ թիւ. Ընդունի զհեզս տր. և խոնարհ
առնէ զամբարշտաւանս մինչև յերկիր.
Յաղթրասցին քեզ. Օրհնեցէք զտր խոստո
վանութբ. սաղմոս ասացէք նմա օրհնութբ. Ո՛
զգեցոյց զերկինս ամպովք. պատրաստ որար
զանձրև իւր երկիր * Յաղթրասցին Բուսոյց
խոտ ի լերինս զդալարի ի ծառայութի մար
դկան. Ո՛տայ անասնոց կերակուր. ձագուց
ագռաւուց որ կարդանան Յաղթրասցի

Ո՛չ թէ ը զօրութիս ձիոյ կամեցաւ տր. և
ո՛չ ը երանս առն հաճոյի հաճեցաւ: Հա՛
հաճեցաւ տր ը երկիւղածս իւր. և որք յու-
սան ողորմութի նր. *Բարձրացին. Գովեա
երուսաղէմ զտր և օրհնեա զած քո սիոն.
Օ՛ քեզ քն գովէ եկեղեցի փրկեալ քո որ
ցընծալով տեսանէ զքեզ զփրկօղդ եկեալ
հայրական իշխանութբ իպրսակեալ ըղ տէ մր
քոյ. *Օ՛ ի զօրացոյց ըղ նիգս դրանց քոց.
և օրհնեաց զորդիս քո 'ի քեզ. *Ո՛ եդ զսահ
մանս քո 'ի խաղաղութի պարարտութբ ցորե
նոյ լցոյց զքեզ. *Օ՛ քեզ քն գո. *Ա՛ռա
քէ զբան իւր յերկիր վաղ վաղ ընթանան
պատգամք նր. *Տնէ զձիւն որպ զասր. և ըղ
մէգ որպ փոշի ցանեաց. *Օ՛ քեզ քն գո.
*Արկանէ զսառն որպ պատառս առաջի ցրտոյ
նր ո կարէ կալ. *Առաքէ զբան իւր և հալէ
զնս. շնչեսցէ հողմք և գնասցեն ջուրք.
Օ՛ քեզ քն գո. *Պատմէ զբան իւր յակո
բայ զարդարութի, և զիրաւունս իւր ի. *Ո՛չ
այսպէս արար ամենայն ազգաց տր և զդա
տաստանս իւր ոչ յայտնեաց նց.
Օ՛ քեզ քն գո. *Փառք հօր. Այժմ և.

Օ՛ քեզ քն գովէ. *Օ՛ կնի. և ևս խաղա
ղութե. օրհնութի. Նու աւեն. *Տր զլուր
քո լուա և երկեա տր հայեցա 'ի գործս քո
և զարհուրեցա. *ըղ կնի. շարական. Գ.Կ.
փձիզ Ն՛ա

Բարեխօսութիւն։ Մաղթանս։

Լուայ սքանչելի տնօրէնութեան քո ըզ-
լուր. քանզի յերկնից խոնարհեալ մար-
մնացար ՚ի սրբոյ կուսէն. և խաչեցար ընդ աւազա-
կսն. և զարհուրեալ հիացայ ընդ քո ընդ անհաս
մարդասիրութեանդ. Զի իշխանաբար զյարու-
թիւնդ գուշակեաց մեծն մարգարէն. ասէ
ելեր դու ՚ի կառս քո հեծութիւնն քո
քոյ. փրկութիւն եղև յերամներն քո.
Նորոգեցար ՚ի փրկել զարարածս ՚ի մահուա-
նէ և դժոխք հիացեալ սասանեցան ՚ի
յահէ ամենազօր փառաց քոց.
*Բ Աստուած յոյս. և զայլն գիտ աշխարհաժա-
ղի տան կարգն և ասա կարգաւ. *Քարոզ.
Վասն գտանելոյ մեզ զշնորհս ՚ի. *Աղօթք.
Պաղատանամք զքեն Տէր Աստուած մեր որ զարթու-
ցեր զմեզ ՚ի հանգստենէ քնոյ շնորհիւ ողո-
րմութեան քո. զարթոյց զմիտս մեր արդարու-
թեան առ քեզ Տէր Աստուած մեր. զի տեսցեն աչք
մեր զփրկութիւն քո. եկեսցէ և բնակեսցէ
առ մեզ Աստուածութիւն քո. և ողորմութիւն քո հո-
վանի և պահապան լիցի ՚ի վերայ պաշտօնէից
քոց. և զմեզ զծառայս քո արժանի արա
՚ի տուէ և ՚ի գիշերի. և յամ ժամու միշտ
խորհել զսէր պատուիրանաց քոց. և գոհա-
նալով փառաւորեսցուք զՀայր և զՈրդի.
*Խաղաղութիւն ամենեցուն այլ երգիր պատգամաւ.
Ընդանանար զօրութիւն և աղբիւր անմահու-

թն

347

[illegible]. Առաւօտու.

Թն դու քս փրկիչ մեր. որ շնորհեցեր մեզ ՚ի մէջ գիշերի յառնել եւ խոստովան լինիլ առ քեզ վասն իրաւանց եւ արդարութեց քոց. եւ այժմ աղաչեմք զքեզ Տր Ած մեր արայ ըզ մեզ արթունս եւ պատրաստս իժամ առաւօտու ըն մտս քո եւ գոհանալով փառաւորեսցուք զքեզ ըն հօր եւ ըն հոգւոյդ սրբո այժմ եւ մ.

*Նա տի Սաղմոս.

Օ գործս ձեռաց. *Նա յս սաղմոս. եւ իւր գիրքն որէ առակաց. իմաստուն. մարգարեականն պօղոսին. աւետարանն ղուկաս. եւ իւր աղօթքն. զամէնն գիտ քահանայաթաղիս սկիզբն եւ կատարեա ատա անպատմառ. եւ այս հօգոց սաս. *Նա ապա յուսացեն քահանայք ՚ի ծածուկ տեղւոջ. եթէ կրօնաւորէ. կրօնաւորք լուացեն. եւ կին մի մերձեսցի. եւ այլք պարառեալ ասեն. Շարական. գձ. *Երամբք գնդին յերկնից. զ. տուն. եւ այլն հանգստեան ասա կարգաւ. ե. Շարական. գկ. հանգստեան *Նա ապա ասեն ողբաձայն. Ցօղեա յիս մշտկաւ եւ սբ եղէց լոյս եւ քան զձիւն սպիտակ եղէց. Աղորմեա. մինչեւ ցայն տեղն որ ասէ. ցօղեա յիս

Ընթերցուած Եզեկիէլ Մարգարէի.

Այսպէս ասէ ադօնայի տր. *Նա ցանեցից ՚ի ձեզ ջուր սբ. եւ սրբեսջիք յամենայն պղծութեց ձերոց. եւ յամ կռոց

րոց սրբեցից զձեզ։ *Եւ տաց ձեզ զսիրտ նոր. եւ զոգի նոր նորոգեցից 'ի ձեզ. եւ հանից զսիրտն քարեղէն 'ի մարմնոց ձերոց. եւ տաց ձեզ զսիրտ մարմնեղէն։ *Եւ զոգի իմ տաց ձեզ եւ արարից, զի յարդարութիւնս իմ գնայ ցէք. եւ զիրաւունս իմ պահիցէք. եւ առնիցէք զնոսա։ *Եւ բնակիցէք յերկրին զոր ետու հարցն ձերոց եւ եղիջիք ինձ 'ի ժողովուրդ եւ ես եղէց ձեզ յԱծ.

*Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց թղթոյն է ընթերցուած.

Ունիմք այսու հետեւ եղբարք զհամարձակութի 'ի մուտս սրբութեանցն արեամբն յի. *Որ նորոգեաց մեզ զճանապարհ նորոգ եւ կենդանի 'ի ձեռն վարագուրին այսինքն է մարմնոյ իւրոյ. *Եւ քահանայ մեծ 'ի վր տանն այ. Մատիցուք ճշմարիտ սրտիւ լրութե հաւատոց. լուացեալ զսիրտս 'ի խղճէ չարեաց. եւ մկրտեալ զմարմինս 'ի ջուր սրբութե. *Պինդ կալցուք զխոստովանութի անշարժ յուսոյն. զի հաւատարիմ է որ խոստացաւն. *Եւ զգուշացարուք միմեանց յոր դորմանս սիրոյ եւ գործոց բարեաց. *Եւ մի թողցուք զժողովս միմեանց. որպէս սովոր են ոմանք. *Այլ մխիթարեսցուք եւ այնչափ եւս առաւել որ չափ տեսանիցէք զօր մերձեալ.

Եւ յետ լուացմանն պատեսցեն. եւ այս ինչ բաւականէ 'ի պատասխանս։ Ագուգանեն պա

փձխթ բե

եգօտ սպիտակ · եանդրավարդիս 'ի ներքոյ եօդ 'ի յոտսն և գօտի ՟է՟ մէջսն · և կնկուղ սպիտակ 'ի գլուխն և փակեղն ղուսովն · և փիլոն սպիտակ շուրջն և զաշ աւին գիր գնեն · այս ինքն աւետարանէն · ա̃ · տուն սկիզբն · ա̃ · տուն վերջն · Այս ինձ հարուր հազար բիւր բերան · զի թէ ունի քահանայն մաքրութի · արժանէ այսմ խրողութես ապա թէ քան զիս ունայնէ · 'ի դատապարտութիէ նմա եւ ոչ փրկութի · և փոքր դաստառակաւ խունկ դիցեն · Եւ եթէ կրօնաւոր իցէ իւր զգեստիւն պարտէ դընել · Եւ ապայ ասեն սաղմոս , 131 · Յիշեա տր զդաւիթ և զամ հեզութի նր · Որ երդուաւ տն · և ուխտս եդ այ յակօբայ ·

*Աւետարանն որ ըստ · *Յոհաննու ·

Ա ՄԷՆ ամէն ասեմ քեզ · զի մինչ մանուկնէիր · անձամբ անձին գօտի ածէիր և երթայիր , յո և կամէիր · և յորժամ ծերասցիս , ձեռս 'ի վեր կալցիս · և այլք ածցեն քեզ գօտի , և տարցին ուր ո՛չ կամիցիս · *Զ այս ասաց նշանակեալ թէ որով մահու փառաւոր առնիցէ զած · *Քարոզէ Այ տ̃ գտանելմ մեզ ·

*Եւ այլն · Զ այլն · *

Մ ատիցուք ճշմարիտ սրտիւ՝ լրութե հաւատոյ , լուացեալ զմիտս 'ի խղճէ չարեաց փութասցուք հետևիլ յառա

փ ձ ֆ   գաստ

*Բ. Համբարձման. Մանկունք.

գաստ երկնաւոր փեսային քո 'ի վերինն ե
րուսաղէմ, հասանել 'ի գաստ առաքելոցն 'ի
լուսեղէն խորանսն. զոր խոր առեալ ամենա
մբ ձեռօքն էարկ ջուր 'ի կոնքն և լուաց զո
տըս աշակերտացն. շնորհօք և մարդասիրու
թե ան մերոյ. և փրկչին մե քո. որում
վայելէ փառք իշխանութե և պատիւ այժմ.

*Խաղաղականն ամենայն ա) երկիր պագանեսցուք.

Փութացարուք մտանել 'ի ներքին կողմն.
լուանալ զմիտ 'ի խղճէ չարեաց. և մկր
տել զմարմինս 'ի ջուր սրբութե և մաքրել
'ի յաղտոյ յանցանաց. *Այս որդ խնդրեմք 'ի
քէն մարդասէր տր առաջնորդեա հոգւոյ
սրբո յերկիր ուղիղ. 'ի կեանսդ զոր պատրաս
տեցեր ընկերեաց քոց. զի և սա արժանի լիցի
կոչել 'ի տեղի անկելոց հրեշտակացն. և 'ի
միասնական գալստեան քո զուարթ երես կաց
ցէ առաջի քո ահաւոր թագաւոր. *Այս մեք
գոհութե փառաւորեսցուք. զհայր և զոր.
*Այս առեն ժողովեալ քս ինրա. է. առն. և
ա. առն. երգ. *Հոգոյն հանգու. Ս ան
հանգու. *Բն որդի այ. *Հայր մեր

****

Այս մինչ դեռ ամփոփեացեն, դիցեն անդ
րէն 'ի մահճին որ վաղձանեցաւն. ըղ
դլուխն յորև մտան. զաչսն 'ի յերկինս
համբարձեալ. Ս ա զի յետ կործանեցաւ ա
դամ 'ի դրախտէն. Այս դարք պաշտոնէիցն

պ ձ ծ ա ակ

Յովհաննէսոյ։ Մանէլոյ։

ակումբէին շուրջ զվաղձանելովն։ Եւ ասեն սաղմոս. Երկինք պատմեն. զԲատեւ տր ն ՚ի ձայն ասելոյ։ Եւ ես խաղա՛։ Օրհնութի Շարական. ՄԶ. Որ առեղծմամբ. դիր ՚ի ողաթաղի կարգն ամ կարգաւ։

Եւ առաջագն Յարուցէ։

Մ՟ խոստովանող հոգւոյս որ հրաժարեաց ՚ի մէնջ զտր աղաչեսցուք. *Մ՟ քաւութե և թողութե մեղաց սրա՛, և մեր ամենեցուն. զտր. *Մ՟ առաջնորդել սմ հրեշտակին խաղաղութե, յօթևանս սրբոց. զտր. *Մ՟ պարգևել սմ մասն և քաժին ընդ ժառան գորդս արքայութե երկնից. զտր. Մ՟ ընունել զաղաչանս, միաբան ժողովելոցս՝ որք խնդ րեն ՚ի տնէ, զթողութի մեղաց սրա. զտր. *Մ՟ հոգւոցն հանգուցելոց՝ որք ճշմարիտ և ուղիղ հաւատով ՚ի ք՟ ննջեցին. զտր. աղա. *Եւ ես. *Զանձինս. *Ողորմեաց.

*Եւ ասէ։ *Զ ոգրե։

Տէր և ած յոյս ամենեցուն. որ նրս տիս յաթոռս քերոբէական՝ և եր կրպագիս ՚ի սրբոց հրեշտակապե տաց. և ընդունիս զաղաչանս մարդկան, և գթաս ՚ի հոգիս ննջեցելոցն ՚ի հաւատացեալս ամեն ՟ս երրորդութեանդ. և զքահանայս զոր ընտրեցեր ՚ի սպասաւորութի սրբոյ եկե ղեցւոյ ՚ի հաճոյս քո պաշտել զքեզ. և դար

ձեռաց անդրէն կոչեցեր գալ առ քեզ, ուստի
ստեղծեր ը̄ս բանի քում, զոր ասացեր հող
էիր և ՚ի հող դարձցիս. *Եւ այժմ ՚ի ձեռն
կոչման քո Տ͞ր. զհանգիստ քո շնորհեա սմա
և զա͞մ մեղս սորա զոր գործեալ իցէ, զկամայ
և զակամայ թող սմա և զհոգի սորա խաղա-
ղութ͞բ ընկալ՝ յերկնից արքայութիւն ՚ի խո-
րանս արդարոց. և զմեզ արժանաւորս արա,
գոհանալով փառաւորել զՀայր և զՈրդի
և սուրբ Հոգիդ. այժմ և.

*Խաղաղութիւն ամենեցուն. Ա͞յ երկիր պագցուք.

Ա͞ծ ես Տ͞ր Ա͞ծ մեր՝ որ բնակեալդ ես ՚ի յեր-
կինս և բարեբանիս երեք սրբեան օրհներգու-
թ͞բ և քաղցրութ͞բ քով խնամես զարարածս. զոր
ընտրեցեր քեզ յա͞մ ազգաց ժողովուրդ ս͞բ
փառաւորել զանուն քո ս͞բ. և խոստացար տալ
մեզ զանանց բարութեց հանգիստ. ընկալ և
օրհնեա և դասաւորեա զհոգի ծառայիս այսո-
րիկ՝ ը̄ ա͞մ ս͞բս քո. որք յաւիտենից հաճոյ
եղեն քեզ՝ ՚ի խոստացեալ հանգստեան քում
և զա͞մ յանցանս սորա զոր յանցեալ իցէ առա-
ջի քո. ներեա և թող սմա ողորմութ͞բ քով
ազատեա զհոգի սորա յանմաքուր գործոց
և ՚ի կապանաց մեղաց. և հանգո ՚ի դաս
սրբոց քոց. և զմեզ արժանի արա փառա-
ւորել զՀայր և զՈրդի և զս͞բ Հոգիդ այժմ.

*Հոգոց հանգուցե.

*Եւ ատեն . չարչարան . Ա.Կ . Առաքինի տաղանդաւ .
յարգաւ ։ *Եւ ա̃նօգրէն չորս . ուրախութեամբ . օրհնեալ
հայրն . ասելով ։ *Մեծ զօրութ եղիր ձեռամբ իմ .

*Ընթերցուածս ՚ի ծննդոց ։

Եւ այս են ամք աւուրց կենացն աբրա
համու . զորս եկաց՝ հարիւր եւ եօ
թանասուն եւ հինգ ամ ։ Եւ պակասեալ
աբրահամու մեռաւ ՚ի բարւոք ծե
րութեան ալեօրեալ եւ լի աւուրբք . եւ յաւելա
առ ժողովուրդ իւր ։ Եւ թաղեցին զնա ՚ի
սահակ եւ իսմայէլ որդիք ն՟ր յայրի անդ ՚ի
կրկնաւմ . յագարակին եփրոնի որդւոյ սահա
ռայ քետացւոյ . որ է յանդիման մամբրէի .
Յագարակին եւ այրն զոր ըստացաւ աբրահամ
յորդւոցն քետայ . անդ թաղեցին զաբրա
համ եւ զսառայ զկին ն՟ր ։ Եւ եղեւ յետ մա
հուանն աբրահամու . օրհնեաց ա՟ծ զիսահակ
առ ջրհորն տեսլեանն . անդ թաղեցին զիսա
հակ , եւ զռեբեկայ զկին ն՟ր . անդ թաղեցին
զլիայ ։ Եւ դադարեաց յակոբ ՚ի պատուիրե
լոյ որդւոցն իւրոց եւ առեալ զոտսն իւր
անդրէն ՚ի մահիճս իւր պակասեցաւ . եւ յաւե
լաւ առ ժողովուրդ իւր ։ Եւ անկեալ յովսէփ
ի վ՟ր երեսաց հօր իւրոյ եկաց զնա . եւ համբու
րեաց զնա ։ Եւ հրամայեաց յովսէփ ծառայից
իւրոց դիաղարդեաց . պատել զհայրն իւր ։
Եւ պատեցին դիապատիկք զիսրայէլ եւ տա
րան զնա որդիքն իւր յերկիրն քանանացւոց
եւ թաղեցին յայրին կրկնաւմ ։ Եւ խօսեցաւ

Ընթերցուած․ Ծննդոց․

յուսէփ ց̃ եղբարս իւր՝ և ասէ․ ես ահաւա
սիկ մեռանիմ․ այցելութ̃ այց արասցէ ձեզ
ած, և հանցէ զձեզ յերկրէս յայսմանէ․
յերկիր, զոր երդուաւ ած տալ հարցն մե
րոց․ աբրահամու իսահակայ և յակոբայ․ Եւ
երդմնեցոյց յուսէփ զորդիսն իլ̃ի և ասէ․
յայցելութեանն յորում առնիցէ ձեզ ած
հանջիք և զիմ ոսկերս աստի ընդ ձեզ․ Եւ
վախճանեցաւ յուսէփ ամաց հարիւր եւտասանց
և թաղեցին զնա․ և եդին զնա ՚ի տապանի
յեգիպտոս *Ընթերցուած․ *Առակաց․

Յերան խոնարհաց խօսք զիմաստութիւն․
Կատարելութի ուղղոց առաջնորդեսցէ
նց և գայթագղութի արհամարհողաց աւե
րեսցէ զնս *Ոչ ինչ օգնեսցեն ինչք յա
ւուր բարկութե․ այլ արդարութի փրկէ ՚ի մա
հուանէ․ Մեռաւ արդարն․ և եթող զըղ
ջումն յոյժ յանդուգն և ատնհարուք լինի կո
րուստ ամբարշտաց․ *Արդարութի անարատ
ուղղէ զճանապարհս և յամբարշտութիս ար
կանէ անիրաւութի․ *Արդարութի արանց
ուղղոց փրկէ զնս․ անմտութբ կորնչին անօ
րէնք․ *Ի վախճանի առն արդարոյ ոչ կորն
չի յոյժ․ բայց պարծանք ամբարշտաց կորն
չին *Արդարն յորոգայթ պրծանի․ և փո
խանակ նր մտանի ամբարիշտն․ *Իբերանս
ամբարշտաց՝ որոգայթ քաղաքաց իմաստութի
արդարոց յաջողեսցէ․ ՓՃԾԵ Ը։

355

*Ընթերցուած Եսայեայ Մարգարէէ·
Բայց դուք քահանայք տ՟ն կոչիցիք և պաշ
տօնեայք ա՟յ մերոյ անուանիցիք· զզօրու
թիւն ազգաց կերիցէք· և մեծութ՟բ ն՟ց սքանչելի
լինիցիք· *Փոխանակ ամօթոյն ձերոյ կրկին
ուրախութիւն· և փոխանակ անարգանաց ձե
րոց ցնծութիւն· և այսպ՛ զերկիրն յերկրոր
դում ժառանգեսցէք· և ուրախութիւն յաւի
տենից ՚ի վ՟ր ն՟ց· *Զի ես եմ տ՟ր՝ որ սիրեմ
զարդարութիւն· և ատեմ զյափշտակութիւն յա
նիրաւութենէ· և տաց զվաստակս նոցա արդա
րոց· և ուխտ յաւիտենից ուխտեցից ը՟դ նոսա
Եւ ծանիցէ ՚ի մէջ ազգաց զաւակ ն՟ց և ծը
նունդք ն՟ց ՚ի մէջ ժողովրդոց· *Ամենե
քեան որք տեսանիցեն՝ ճանաչիցեն զնոսա·
և ասիցեն՝ թէ սոքա են զաւակք օրհնեալք
յ՟այ· և ուրախութ՟բ ուրախ եղիցին ՚ի տ՟ր·
*Պետրոսի առաքելոյն ՚ի կաթուղիկեայց Բն·
Վասն որոյ եղբարք՝ առաւել փութացիք
զի բարեացն գործովք հաստա
տուն զձեր կոչումն և զընտրութիւն
պահիցէք· զայս արարեալ ոչ երբէք յանցա
նիցէք· *Զի այսպէս առատապէս շնորհես
ցի ձեզ մուտ յաւիտենական արքայութ՟ն տ՟ն
մերոյ և փրկչին յ՟ի ք՟ի· *Որով պատրաստ
եմ միշտ ձեզ յիշեցուցանել վ՟ն սոցին ա
ռաւել ես գիտակացն՝ և հաստատելոցն է
կեալ հասեալ ճշմարտութիւն· *Իսկ զի
րաւունս համարիմ մինչ դեռ եմ ՚ի մարմնի
փ ձ ծ ղ   սա

տատ. զարթուցանել զձեզ յիշատակօք* Գիտեմ թէ վաղվաղակի է լինելոց մերկանալ յինէն մարմնոյս. որպէս եւ Տէր մեր Յս Քս եցոյց ինձ. *Այլ փութամ ձեզ միշտ ընդ ձեզ յորդորել. զի եւ յետ իմոյ ելանելոյ ձեզ առնիցէք զյիշատակս այսոցիկ. *Ալէլուա. Իբրեւ սիրելիք են յարկք քո Տր զօրութեանց. ցանկայ եւ փափաքէ, անձն իմ ՚ի գաւիթս քո.

*Աւետարան որ ըստ Յոհաննու,

Այժմ փառաւորեցաւ որդի մարդոյ. եւ ած փառաւորեցաւ ՚ի նմա. *Եթէ ած փառաւորեցաւ ՚ի նմա, եւ ած փառաւորեսցէ զնա յանձն իւր. եւ վաղվաղակի փառաւորեսցէ զնա. *Որդեակք իմ փոքր ինչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ. խնդրեսջիք զիս. եւ որպէս ասացի Հրէիցն, թէ ուր եսն երթամ, դուք ոչ կարէք գալ եւ արդ ձեզ ասեմ. *Պատուիրան նոր տամ ձեզ զի սիրեսջիք զմիմեանս, որպէս սիրեցի ես զձեզ. զի եւ դուք սիրեսջիք զմիմեանս. *Յայսմ գիտասցեն ամենեքեան, եթէ իմ աշակերտք էք, եթէ սիրիցէք զմիմեանս. Ասէ ցնա Սիմոն Պետրոս. Տր, յո՞ երթաս. պատասխանի ետ Յս, ուր եսն երթամ, դու ոչ կարես այժմ գալ զկնի իմ, բայց յապա եկեսցես զկնի իմ. *Ասէ ցնա Պետրոս Տր, ընդէր ոչ կարիցեմ գալ

Յովհաննու յԱւետարանէն. Նաննէս.

այժմ զկենի քո. արդէն զանձն իմ իսկ եդից ի վր քո. *Պատասխանի ետ Յս. զանձն քո դնիցես ի վր իմ ամէն ամէն ասեմ քեզ չև իցէ հաւու խօսեալ. մինչ դու երիցս ուրասցիս զիս. *Մի խռովեսցին սիրտք ձեր այլ հաւատացէք յԱծ, և յիս հաւատացէք ի տան հօր իմոյ օթևանք բազում են ապա թէ ոչ ասացեալ էր իմ ձեզ. թէ երթամ, և պատրաստեմ ձեզ տեղի. *Եւ եթէ երթամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ գամ, և առնում զձեզ առ իս. զի ուր եսն իցեմ, և դուք ընդ իս իցէք. *Եւ ուր ես երթամ գիտիցէք. և զճանապարհն գիտիցէք *Ասէ Թովմաս, տր ոչ գիտեմք, յո՞ երթաս. և զի՞արդ զճանապարհն կարասցուք գիտել. *Ասէ ցնա Յս. ես եմ ճանապարհ և ճշմարտութի և կեանք. ոչ ոք գայ առ հայր՝ եթէ ոչ ինև. *Եթէ զիս գիտէիք՝ ապա և զհայրն իմ գիտէիք. և այսու հետև գիտասջիք զնա.

Սարկաւագն քարոզէ. *Սբ ի վերուստ խա

Եւ ժողովուրդն ասէ. *Օրհնեա.

Յաւիտենական, անսկիզբն անեղ անիմանալի անհասանելի խորհուրդ. հայր բարեխնամող և ծնող միածնի որդւոյ. և արարչագործող հոգւոյն սրբոյ. որ ի քէն եղանէ և ընդ

դ ձծ ը   զամ

Յուղարկաւորութիւն · Մանկանց ·

զՔոյդ արարածս · *Դու տր կարող զօրութ̃ե քով, առեալ հող յերկրէ արարեր զմարդն և բնակեցուցեր զնա · յանցաւ և անաշխատ և յանախտ կեանս, անմահ ա̃ծագործ անկացրն վայելչութ̃ե, և պատուէ հրամանադրութ̃ե քով զգեցուցեր զնա անամօթ փառօք՝ 'ի դրախտին փափկութ̃ե · *Սակայն չարին խանդացեալ ընդ մեծութ̃ե պատուոյ նր · զոր 'ի քումդ բարերարութ̃ե ընկալեալ էր · և պատրեալ զնա յաղագս անհասին ցանկութեց, որ և զերին զաեղի փառացն ոչ պահեաց, այլ կամակորեղեալ յերեսաց քոց տր · *Իսկ յանցանելն նր զպատուիրանաւ քով հանեալ եղեր զնա արտաքոյ դրախտին փափկութ̃ե, զգեցուցանելով նմա զմաշկեղէն հանդերձրն, զախրալի և զախտաւոր մարմինս · և առհմանեցեր հողադարձիլ հողոյն 'ի հող: *Բայց ոչ այնու անտես արարեր, այլ առաքեցեր զմիածին որդիդ քո · որ եկեալ մարմնացաւ 'ի ս̃բ և յանարատ կուսէն մարիամա զգեցաւ զծնացեալ մարմին ծառայութ̃ե մերո, զոր ծառայեցաք մահու մեղացն, տարադրութ̃ե 'ի ձեռն կնոջն դաւաճանութ̃ե · աղատեցոյց ա̃ծութե̃ն իւրով 'ի ձեռն կենարար խաչին իւրոյ և անապական թաղմանն իւրով · *Ով և զոր վս̃ անստուս բանիւ քով հարկիւ պարտէաք մեռանիլ · եբարձ զբանչելադորձ յարութ̃ե̃ն իւրով, և լուսաւորեաց

ՓԺԾԹ զա

զազգս որդւոց մարդկան. *Զնոյն նմանութիւն
պատկերի քո որով ստեղծեր զնախնին մեր
զՀայր, և ծանոյց մեզ զանուն քո՝ որով ար
ժանաւորեցաք կոչել զքեզ Հայր վս զի նստե
լով է աջմէ քումէ մարմնովն զոր 'ի մէջն էառ
և մեզ խոստացաւ յարութիւն կենաց. 'ի միւսան
գամ գալստեանն իւրոյ 'ի դատաստան յա
ւուրն յետնում. և պարգևեաց մեզ ժամա
դրութիւն գործոց բարեաց զանցաւոր կեանս
որով մարթասցուք գտանել զերկիրն կենդա
նեաց 'ի ձեռն սրբոց առաքելոց իւրոց. որով
եբարձ զկռամոլ կռապաշտութի յաշխարհէ.
*Արդ այժմ բարերար և բազում ողորմ աստ.
ընկալ զՀոգի ծառայիս քո. որ ելեց զժա
մանակ պանդխտութե նշդեհութե իւրոյ 'ի
վր երկրի. և ընկալաւ զլուծումն յերկրաւ
որ աշխատութեցս, և յաշխարհական պատ
րողական խաբէութեցս. և դասաւորեա զն
սբս քո յարքայութե քում ուստի մերժեալեն
ցաւք և հեծութիւնք, մշտ յարաղօնարձ բեկ
րանօք պայծառացեալ տեսլեամբ աստուածային փա
ռաց քոց, ուր ուրախանան ամ ընտրեալք
քո զն նորին դասաւորեա զոր զՀոգի հան
գուցելոյ մերոյ. զի և մեք սմա հանդերձ
փառաւորեսցուք զքեզ Հայր հանդերձ որ
դւով և Հոգւովդ սրբով. *Այժմ և միշտ.

*Խաղաղաւորին ամենայնեան տո Երէցը դա.

Հայր մեր որ յերկինս և յերկրի սբ եղիցի
փ ձ կ անուն

ՙԲարեխօսութիւն. Աղօթք.

անուն քո ՚ի վերայ մեր. եղիցի կամք քո որպէս յեր կինս և յերկրի. և փառաւորեսցի անուն քո յաւիտեան որ պատրաստեցեր մեզ հանգիստ յերկրաւոր աշխատութեցս. յանցաւ և յան աշխատ ՚ի կեանսդ՝ որ ՚ի ձեռն միածնի որդւոյ քո սպաներ զմահ և լուսաւորեցեր զկեանսդ եղանեղծութի, որ փրկեցեր զմեզ քո յիշխանութէ խաւարի. և փոխեցեր յար քայութի որդւոյ քոյ սիրելւոյ տն մերոյ և փրկչին յի քի. *Ընկալ մարդասէր տր աղաչեմք զքեզ և զհոգի սորա ծ̅ արդարս քո ՚ի հանգստեանս արդարոց և թողեա ՚ի հա մարս սբց քոց ՚ի ձեռն փրկութե միածնի քոյ, և նորոգութբ հոգւոյդ սրբոյ. որում փառաւորիս հայր ամենակալ. այժմ և.

Ի Ճ սաղմոսէն. երկրորդ տուն. եւ ա̅. տուն երգ. հոգւոյ. հայր մր. Եւ ապա ՚ի դադարելն եկեղեցականն ահաւասիկ և հանեն ՚ի դամբարանին. լուսաւորն. Բ Ձ. Ի խնկելն եկեղեցւոյ. Աւետարան. Տէր ողորմեա. Իմաստութիւն եղեւ

*Ընթերցուած ՚ի Թուոց.

Եւ խօսեցաւ տր ընդ մովսէսի և ընդ ահա րոնի ՚ի հովր լերինն. ՚ի սահմանս երկրին եդովմայեցւոց՝ և ասէ. Յաւ ելցի ահարոն առ ժողովուրդ իւր. զի մի մտ ցէ յերկիրն զոր ետու որդւոցն իէլի. քան զի բարկացուցիք զիս ՚ի վերայ ջուրցն բամբասանաց.

Փ ձկա Ա

Յոհաննէայից. Ողորմեայ.

Ով դու զԱհարոն և զԵղիազար որդի ն՟ր. և հան զն՟ս ՚ի Հովր լեառն անդիման ա՟մ ժողովրդեան. Եւ մերկացո յԱհրոնէ զպատմուճան ն՟ր. և զգեցուսցես Եղիազարու որդւոյ ն՟ր. և Ահրոն աւելեալ մեռցի անդ. *Եւ արար Մովսէս որ՟պ և հրամայեաց նմա տ՟ր. և եհան զն՟ս ՚ի Հովր լեառն առաջի ա՟մ ժողովրդեանն. *Եւ մերկացոյց յԱհարոնէ զհանդերձս ն՟ր. և զգեցոյց Եղիազարու որդւոյ ն՟ր. *Եւ մեռաւ Ահարոն ՚ի գլուխ լերինն. և իջին Մովսէս և Եղիազար ՚ի լեռնէ անտի. Եւ ետես ա՟մ ժողովուրդն թէ վախճանեցաւ Ահարոն և լացին զԱհարոն զերեսուն օր ա՟մ տունն Իսրայէլի. *Եւ վախճանեցաւ Մովսէս ծառայ ա՟յ յերկրին Մովաբու ըստ բանի տ՟ն *Եւ թաղեցին զնա ՚ի գայի մերձ ՚ի տունն Փեգովրայ. և ոչ ոք գիտաց զգերեզման ն՟ր. մինչև ցայսօր. *Եւ Մովսէս էր ամաց հարիւր և քսանից ՚ի վախճանիլն իւրում. և ոչ վատեցին աչք ն՟ր. և ոչ խորշոմեցան ծնօտք ն՟ր. *Եւ լացին որդիքն Ի՟ղի զՄովսէս յառաբովթ Մովաբու առ Յորդանանու յանդիման Երիքովի աւուրս երեսուն և կատարեցան աւուրք սգոյ լալեացն Մովսէսի. *Եւ Յեսու որդի Նաւեայ լցաւ հոգւով իմաստութե՟ն զի եդ Մովսէս զձեռն իւր ՚ի վ՟ր ն՟ր. և հնազանդեցան նմա որդիք Ի՟ղի. և արարին ո՟պ պատուիրեաց ա՟ծ Մովսէսի. *Եւ ոչ ևս եկաց

գ՟ձկե մար

Բ. Հանգստեան. Սաղմոս.

մարգարէ Իղի իբրև զմովսէս այր · զոր ծանեաւ տր դէմ յանդիման · *Ամենայն նշանօք և արուեստիւք՝ զոր առաքեաց ած առնել յերկրին եգիպտացւոց՝ 'ի փարաւօն և 'ի ծառայս նր · և ամ երկիր նր զնշանս մեծամեծս · *Զձեռն հզօր · և զբազուկ բարձր՝ զոր արար մովսէս առաջի ամ որդւոցն Իղի ·

*Ներբողեան. *Սաղմոս.

Իսկ արդարն եթէ հասցէ 'ի վախճանիլ 'ի հանգստեան եղիցի · *Զի ծերութիւն պատուական՝ ոչ բազմաժամանակեայն է, և ոչ որ թուով ամացն հաշուեսցի այլ ալիք իմաստութիւն մարդոյ են · *Եւ հասակ ծերութեան կեանք անարատք · *Զի հաճոյ եղեալ այ սիրեցաւ և կենդանոյն 'ի միջոյ մեղաւորաց փոխեցաւ · *Յափշտակեցաւ՝ զի մի չարութիւն ինչ շրջեսցէ զիմաստութիւն իւր · կամ նենգութիւն պատրեսցէ զանձն նր · *Զի չարութեան անզգամութիւն շլացուցանէ զբարիս · և յածումն ցանկութեան խախտէ զմիտս անմեղս · *Կատարեալ 'ի սակաւուն ելից զժամանակս երկայնս *Զի ցանկալի էր տն անձն նր · վս այնորիկ տագնապեցաւ 'ի միջոյ չարեաց · իսկ ժողովուրդք տեսին՝ և ոչ իմացան · և ոչ եդին 'ի միտ զայսպիսի ինչ · *Եթէ իրաւունք այ 'ի վր սրբոց իւրոց · և այցելութիւն 'ի վր ընտրելոց նր · *Դատապարտէ արդար հանգուցեալ զամբարիշտս կենդանիս՝ և մանկութիւն

Գձկդ վաղ

վաղվաղակի վախճանեալ զբազմամեայ ծերութիւն անիրաւի. *Զի տեսցեն զվախճան իմաստնոց, եւ ոչ իմասցին՝ զինչ խորհեցաւ վս̅ նր̅. եւ առ ինչ զգուշացաւ նմա Տր̅.

*Ընթերցուած. *Յերեմիայ. *Մարգարէէ.

ԵՍ հզօր հայեցայ յաղքատութիւն իմ. ի ձեռն դաւազանի սրտմտութեան իւրոյ. Ընկլաւ զիս եւ եհան ի վր̅ իմ խաւար՝ եւ ոչ լոյս. *Բայց սակայն դարձոյց ի վր̅ իմ զձեռն իւր զօր հանապազ. *Մաշեաց զմորթ իմ եւ զմարմին իմ եւ զոսկերս իմ փշրեաց առ հասարակ. *Շինեաց ի վր̅ իմ. եւ պատեաց զգլխով իմով. *Եւ ջանացաւ՝ նստոյց զիս ի խաւարի իբրեւ զմեռեալ յաւիտենից. *Պատեաց ի վր̅ իմ եւ ոչ կարեմ ելանել. ծանրացոյց ի վր̅ իմ քան զպղինձ եւ արար զիս նետալից. եւ եղէ ծաղր ժողովրդեան իմոյ

*Պօղոսի առաքելոյն Կորնթացւոց Թղթոյն ընթերցուած.

Զայս գիտեմք եթէ որ յարոյց զՔս̅, եւ զմեզ ընդ Յս̅ յարուսցէ եւ յանդիման կացուսցէ ձեզ հանդերձ. *Զի այն ամ̅ ինչ վս̅ ձեր է զի շնորհքն յաճախեալք ի բազմաց գոհութեան առատ առաւելասցին ի փառս Այ̅. *Վս̅ որոյ եւ ոչ ձանձրանամք. այլ թէ պէտ եւ արտաքին մարդս մեր ապականի այլ ներքին մարդն մեր նորոգի օր ըստ օրէ. Զի առ ժամայն յաճախումն թեթեւ նեղութեան

Ա   գձկգ   մերո

մերոյ՝ ՚ի յաւիտենականն առաւելութիւն, զմե
ծութիւն փառաց գործէ ՚ի մեզ։ *Քանզի
ոչ դիտեմք զերեւելիսս՝ այլ զաներեւոյթսն զի
երեւելիքս առ ժամանակ մի են. եւ աներեւոյթ
քըն յաւիտենականք։ *Քանզի գիտեմք
եթէ երկրաւոր տաճար շինուածոյս մերոյ
քակեսցի զշինուած յա̃յ ունիմք տաճար
առանց ձեռագործի, յաւիտենական յերկինս
*Եւ է̃ այս տաղաւարս. քանզի զբնակութ̃
երկնից փափագեմք զգենուլ *Միայն թէ
յորժամ զգենուցումք ոչ մերկք գտանի
ցիմք. *Քանզի որք եմք է̃ յարկաս ընդ
այսուիկ տաղտկամք ծանրացեալք զի ոչ կա
միմք մերկանալ. այլ զայն ՚ի վ̃ր այսր զգե
նուլ. զի ընկղմեսցի մահկանացուս ՚ի կենաց
անտի. *Այլ որ յաջողէն մեզ ՚ի սոյն ա̃ծ է,
որ ետ զառհաւատչեայ ՚ի սիրտս մեր. *Արդ
համարձակիմք յա̃մ ժամ, եւ գիտեմք, եթէ
որ չափ յամեմք ՚ի մարմնի աստ՝ օտարանամք
՚ի տ̃նէ. *Զի հաւատովք գնամք եւ ոչ կեր
ծեօք. *Այլ համարձակիմք եւ առաւել եւս
հաճեալ եմք երանել ՚ի մարմնոյ աստի եւ մտա
նել առ ա̃ծ. *Վ̃ որոյ եւ առատանամք. զի
եթէ յամեսցեմք եւ եթէ երանեսցեմք հաճոյ
եւ եթէ լիցեմք նմա. *Քանզի ամենեցուն
մեզ անդրիմանն լինել կայ առաջի ատենին ք̃ի
զի ընկալցի իւրաքանչիւր իւրով մարմնովն զոր
ինչ գործեաց յառաջ եթէ բարի եւ եթէ չար

Ի Հոգեգալստեանն. Ալէլուիայ.

Ալէլուիայ. *Հաւատացի զոր եւ խօսեցայ. եւ ես խոնարհ եղէ յոյժ. Ես ասացի ՚ի զարմանալ իմում. թէ ամենայն մարդ սուտ է.

*Աւետարան որ ըստ. *Յոհաննու.

Եթէ սիրէք զիս զպատուիրանս իմ պահեսջիք. *Եւ ես աղաչեցից զՀայր. եւ այլ մխիթարիչ տացէ ձեզ զի ընդ ձեզ բնակեսցի ՚ի յաւիտեան. Զհոգին ճշմարտութեան. զոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել. զի ոչ տեսանէ զնա. եւ ոչ ճանաչէ զնա. բայց դուք ճանաչէք զնա. զի առ ձեզ բնակեսցի եւ ՚ի ձեզ եղիցի. *Ոչ թողից զձեզ որբս գամ առ ձեզ. Փոքր մի եւս եւ աշխարհս ոչ եւս տեսանէ զիս. բայց դուք տեսանիցէք զիս. զի ես կենդանի եմ եւ դուք կենդանի լինիցիք. *Յայնմ աւուր գիտասջիք դուք զի ես ՚ի Հօր իմում եւ դուք յիս. եւ ես ՚ի ձեզ. *Որ ունի զպատուիրանս իմ. եւ պահէ զնո̃. նա է որ սիրէ զիս. եւ որ սիրեն զիս սիրեսցի ՚ի Հօրէ իմմէ. եւ ես սիրեցից զնա. եւ երեւեցուցից նմա զիս. *Ասէ ցնա յուդա ոչ իսկարիովտացին. *Տր̃ զի եղեւ զի մեզ յայտնելոց ես զքեզ եւ ոչ աշխարհի. *Պատասխանի ետ յս̃ եւ ասէ ցնա եթէ ոք սիրէ զիս զբանս իմ պահեսցէ. եւ Հայր իմ սիրեսցէ զնա. եւ առ նա եկեսցուք եւ օթեւանս առ նմա արասցուք. *Որ ոչ

փ̃ ճ՚կ̃ ը̃ ոչն

[illegible]

որ ոչն սիրէ զիս զբանս իմ ոչ պահէ. և բանն իմ զոր լսէք ոչ է իմ. այլ Հօրն, որ առաքեացն զիս

*Սարկաւագն քարոզէ. *Ս՟ 'ի գիշերի և 'ի առ ընթրեաւն և յառաւօտեան ժամու.

*Նոյն հանգոյն ասէ. *Օ աղօթս

Օրհնեալ ես արդար դատաւոր և ողորմած Տէր որոյ ձեռնարարութիւնդ անպատումէ, և ողորմութեանդ ոչ գոյ թիւ. և մեր արդար դատաստանաւ քով, լուծեր 'ի հող դարձուցեր մարմինս մեր. զպատուիրեալս 'ի բանն արարչականն ամենայն հողեղէնս և 'ի հող դարձուցես ըստ որում խոնարհեցան անձինք մեր՝ և յերկիր մածեան մէջք մեր. *Նաև վս՟ բազում ողորմութեան քում մարդասէր Տէր՝ խոնարհեցար միածնովդ նորոգել 'ի մարմին հոգևոր առաքեցեր դու մեզ յերկնից միածինդ Հօր, և տպաւորեցեր յանձինս քում կատարելութիւն զմեր մահս. եդար 'ի գերեզմանի. հանգուցեալ զ՟ մեռեալս, յարուցեալ համբարձար փառօք՝ նստար ընդ աջմէ Հօր. և զանշխատելեացս մահու քո, խոստացար առնել ըստ նմանութեան քո՝ զերեւելիս քո. և զմարմին խոնարհութեան նց՟ կերպարանակից առնել զմարմնոյ փառաց քոց յերևելն յայտնութեան քոյ 'ի փող յետին յորժամ գալոցես առնել նց՟ վարձս. *Ս՟ որոյ աղաչեմք զքեզ Տր՟ բարերար արա և զսա արժանի փառաւոր

է ճկէ յա

367

յարութեամբ ընդ որս քո. յաւուրն յայնմիկ հանդերձելոյ քեզ անձկալք յորդս. որ զի զուարթերես կացցէ յաջակողմեան ընտրելոց քոց, և ընդ նոցին խառնեսցեալ բարեացն ժառանգեսցէ. և գոհանալով փառաւորեսցէ զՀայր և զՈրդի և զՍուրբ Հոգին. * Մայծ.

* Խաղաղականքն ամենայն տէր երկիր գա.

Որ յերկնային զինուորութեանց անդադար փառաբանիս սրբասացութեամբ 'ի հրեշտակացն աթոռոց. զօրութեանց' տէրութեանց' պետութեանց' իշխանութեանց' սերովբէից և քերովբէից. որք անլռելի պարակցութեամբ հանապազ զքեզ դովելով փառաւորեն. * Հաճեցար 'ի սուրբ կուսէն ցեր անուանել քեզ երկրպագութիւն. դու որ անսահման բանիւ քով խոստացար և ասացեր. եթէ որ հաւատայ յիս զմահ մի տեսցէ 'ի յաւիտեան. և զփոխումն սոցա մահուանէ 'ի կեանս օրինադրեցեր. և կոչեցեալ զքեզ Աստուած կենդանեաց. վասն զի ամենեքեան քեզ կենդանիք են. * Յիշեա մարդասէր տէր աղաչեմք զքեզ զննջեցեալս մեր. և դասաւորեա ընդ հոգի հանգուցելոյս զայս անուն քահանայի 'ի քեզ ննջեցելոյ հաստատել. ընդ սրբոց քո յաւագագահ դասուն 'ի մեծ աւանդապատիւ քարոզութեան. զի և սա արժանաւոր եղիցի. գոհա

Մ.Ծ. Աւետիքն. Երգս ... Աւ. ... Երգ. Հոգւոյ. Հայր մեր. Ի. Աստուածն ամենայն Երեսունեօթն ... ընդ ... Մ.Ջ. Մաղ. Փառք 'ի բա. Երգս ...

Խ.Գ. Հանգիստ ...լին. Փ. Ա.Կ.Ը. Մ.

*Ընթերցուած. *Եսայեայ. *Մարգարէին.

Մահ առաքեաց տէր ՚ի վերայ յակոբայ. եկն եւ հաս ՚ի վերայ իսրայէլի. եւ ծանիցեն ամենայն ժողովուրդք եփրեմեան. եւ որ նստէին ՚ի սամարիա. որ հպարտութեամբ եւ ամբարտաւանութեամբ սրտից խօսեցան. եւ ասեն աղիւսք անկան այլ եկայք վէմս տաշեսցուք զմայրս եւ զեղեւնափայտ հատցուք. եւ շինեսցուք մեզ աշտարակս. *Եւ կործանեսցէ տէր. զյարուցեալսն ՚ի վերայ լերինն սիոնի. եւ զթշնամիս մեր ցրուեսցէ. զասորեստան յելից արեւու, եւ զյոյնս ՚ի մտից արեւու. որ ուտեն զիսրայէլ բերանալիր ամենայն բերանով. ընդ ամենայն այսու ոչ դարձաւ բարկութիւն. այլ տակաւին ձեռն իւր բարձրացեալ է.

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի թեսաղոնիկեցւոց թղթոյն ընթեր.

Բայց զայս ասեմք տեառն բանիւ եթէ մեք որ կենդանիքս մնացեալ եմք ՚ի գալստեան տեառն ոչ ժամանեմք ննջեցելոցն. զի ինքն տէր հրամանաւ ՚ի ձայն հրեշտակապետին. եւ ՚ի փող այ իջանէ յերկնից. եւ մեռեալքն ՚ի քս յարիցեն յառաջագոյն. ապա եւ մեք որ կենդանիքս մնացեալ իցեմք նոքօք հանդերձ յափշտակեսցուք ամպովք ընդ առաջ տեառն յօդս. եւ այնպէս յամենայն ժամ ընդ տեառն լինիցիմք. այսուհետեւ մխիթարեսջիք զմիմեանս բանիւս այսուիկ.

*Ալէլուիա ... ...

Ա. Հայրն ... ...

ԽԳ. ԳՃԿԹ Ա.

Եւ իբրեւ ընդ երեկս եղեւ. անդ էր միայն. *Եւ նաւն մեկնեցուցանէր ի յամենքէն բազում աղաղակաց ձայնս յոլեաց. քան զի ընդ դէմ էր հողմն. Եւ ի չորրորդ պահու գիշերոյն. եկն առ նա յս̃ գնացեալ ի վր̃ ծովուն. *Իբրեւ տեսին զնա աշակերտքն. զի գնայր ի վր̃ ծովուն. խռովեցան. եւ առ ահին աղաղակեցին. *Եւ վաղվաղակի խօսեցաւ ը̃ նս̃ յս̃ եւ ասէ. քաջալերացարուք՝ ես եմ մի՛ երկնչիք. *Պատասխանի ետ նմա պետրոս եւ ասէ տր̃. եթէ դու ես. հրամայեա ինձ գալ առ քեզ ի վր̃ ջրոյս *Եւ նա ասէ եկ. եւ իջեալ ի նաւէն պետրոս գնայր ի վր̃ ջրոյն եւ եկն առ յս̃. *Եւ տեսեալ զհողմն սաստիկ. երկեաւ. եւ իբրեւ սկսաւ ընկղմել աղաղակեաց եւ ասէ. տր̃ փրկեա զիս. *Եւ վաղվաղակի յս̃ ձգեաց ըզ ձեռն իւր կալաւ զնա եւ ասէ թերահաւատ ընդէր երկմտեցար. *Եւ իբրեւ ելին ի նաւն հանդարտեցաւ հողմն. *Եւ որք ի նաւին էին մատեան եւ երկիր պագին նմա եւ ասեն արդարեւ որդի այ̃ ես դու. *Եւ անցեալ եկին ի ցամաք ի գեննեսարէթ. *Եւ իբրեւ ծանեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ. առաքեցին ը̃ ամ̃ գաւառն՝ եւ ածին առ նա զամ̃ հիւանդս. *Եւ աղաչէին զնա. զի գոնէ միայն ի քղանցս հանդերձի նր̃ մերձեսցին. եւ որք միանգամ մերձեցան փրկեցան.

գ՟ ձ՟ հ՟ Աղօթք

Արդ հոգի ամ մարդոյ որ ելանէ 'ի մար-
մնոյ աստի . է ամենայնիւք և բնութեամբ
նոյն 'ի հանդերձեալն . քանզի զի խառնարանին միայն
և ոչ հոգւոյ վն զի նկարագիր անմահին
այ նկարեալ է ինոյ . *Ո ի ոչ այլ մարմինն ան-
դամոյ որ ոչ խնամոյ զարդարականութիւն ադեղու-
թե . որ շուրջ զնովաւ անկանի . բայց փառա-
հաւորեալն ոչ կարէ ընդունել . զի ոչ եթէ հո-
գոյն միայնէր վաստակն այլ և մարմինս որ ընդ-
կերակէր ինմա . *Ա զի եկն Տէրն մեր յաշ-
խարհ . զի ուսուսցէ և յայտնեսցէ մեզ . եթէ
լինի կատարած աշխարհի . և յարութիւն մեռ-
ննջեցելոց . և յայտնեսցուր նկարին մեր վարձք
իւրեանց . և լինին մարմինք նոյ իբրև զմա-
ռագայթ լի գրով ճշմարտութե . և ոչ ոք իցէ
որ ոչ գիտասցէ զգրութիւն . քանզի մեր ոք
ընթեռնու զգիր գրութեն իւրոյ . և զ հա-
մար գործոց իւրոց խնամանօք իւր ունիցի .
Ոչ զի ադէոք և ախմարք գիտասցեն լինիցին
զգրութեն եկեղեցւոյ նորոյ . և ոչ ոք իցէ որ
ասիցէ ցնկեր իւր եթէ ընթերձիր ինձ զայդ
վն զի մի ուսուցանեմ և մի վարդապետութ
զասացէ 'ի վր մարդկան . քանզի այնժմ իւր
հրդոյ ձեռովք պատմեսցէ զանդգիտութի
բայց ի ճշմարտութե ոչ կարէք պատմել .
յաւելյն մարգարէին եթէ եղիցին ամենե
քեան ուսեալք յայ .

*[illegible]

փ ձ հա ... Ոլ

՚Բարեկենդանին։ Առաւօտուն։

Ով եղբայր սիրելի և մերձաւոր հոգւոյ իմոյ երկրորդ յովնաթան մեր. կացեալ է սեր դաւթի. քանզի և դու զմեզ խնդակաթ արարեր առ սեր քոյոյ մերձաւորութեդ. վն որոյ և մեք անմոռաց զյիշատակս քո ունիմք իմոյ. և կատարեմք առաջի զենլոյն Քի. որ ետ զինքն փոխանակ ամ աշխարհի. զենումն որ առաւել խօսի քան զհաբէլին. զենումն որ վն ձեր ննջեցելոցդ մատուցանեմք և բաշխեմք ՚ի թողութիւն մեղաց. զի այժմ մինչ եմք ՚ի կենցաղումս բաւական եմք օգնել ձեզ ՚ի ձեռն զենմանն որ ՚ի վր սեղանոյն բազմեալ կայ. որ ինքն զինքն մատուցանէ, և ինքն զինքն ընդունի. քանզի գիտէ վն որոյ մատուցանի և շնորհէ ննջեցելոցն թողութիւն և հանգիստ *Օ՛ի մինչ դեռ եմք ՚ի յաշխարհիս այսորիկ, բաւականեմք օգնել ձեզ. քանզի այժմ չէ կատարեալ բան մարգարէին որ ասէ եթէ ով ՚ի դժոխս խոստովան առնիցէ առ քեզ: *Իսկ յորժամ մեք այդր եկեսցուք առա և այն կատարի. վն զի ոչ այժմ թագաւորն զբազմականօքն շրջեցաւ. և իմոր կուսանքն փառաւորաւ աղքատոց փրկեցան. ուստի երգն անուշահոտութեան բղխէ. և ոչ զահագին և սոսկալի զձայնն զայն լսէ որ ասէ. թէ ոչ գիտեմ ըզձեզ. *Ա՛ն որոյ մինչ դեռ ժամանակի ՚ի ձեռաց կարօղեմք թողութեան առիթ լինիլ

Փձհէ ամն

նց. և հաշտեցուցանել զամ ՚ի ձեռն միածնի իւրոյ: *Զի թէ ոմն արտաքնոց փիլիսոփայից չեղև անյոյս յետ մահուան իւրոյ. այլ պատուէր ետ որդւոց իւրոց. զինչս բաշխել կարօտելոց, զի այնու ինքն զողորմութի գտցէ Որչափ ևս առաւել ՚ի քս ննջեցեալքն վայելեսցեն ՚ի նր մարդասիրութի ՚ի ձեռն արեանն քի. որում վայելէ փառք իշխա.

Հոգւոյ. հայր մր. *Հանգիստ երկրորդ. *Պաշտօ-նէութեան. շարական. սծ. Սերտառութեան բաժն. դ. ձայն

*Բերեալնորհուած. *Յեսայեայ. *Մարգարէ.

Վս այսորիկ այսպէս ասէ տր. ՚ի վերայ տանն յակոբայ զոր ընտրեաց յաբրահամէ. ոչ այժմ ինչ ամաչեսցէ յակոբ. և ոչ զերեսս այլադարձուսցէ իսրայէլ. այլ յորժամ տեսցեն որդիք նց զգործս իմ. վս իմ սբ արասցեն զանուն իմ. և սբ արասցեն զսբն յակոբայ. և երկիցեն յայ իլի. և ծանիցեն մոլորեալքն զիմաստութի. և տրտնջօղքն ուսցին զհնազանդութի. և լեզուք թոթովախօսք ուսցին խօսել զխաղաղութի

Պօղոսի առաքելոյն. ի կորնթացւոց թղթոյն բն.

Զիմաստութի խօսիմք ընդ կատարեալս զիմաստութի ոչ աշխարհիս այսորիկ և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զխափանելեացս. այլ խօսիմք զայ իմաստութի ծա

Յովհաննայրացն. Սաղմոս.

Ծածուկ խորհրդովք զոր յառաջ քան զյաւի-
տեանս սահմանեաց ա̃ծ զոր ոչ ոք իշխանաց
աշխարհիս այսորիկ ծանեաւ. զի եթէ էր ծա-
նուցեալ ոչ արդեօք զտ̃րն փառաց 'ի խաչ
հանէին։ *Այլ ո̃պ և գրեալ է զոր ակն ոչ
ետես և ունկն ոչ լուաւ. և 'ի սիրտ մարդոյ
ոչ անկաւ. զոր պատրաստեաց ա̃ծ սիրելեաց
իւրոց։ *Այլ մեզ յայտնեաց ա̃ծ հոգւով
իւրով. զի հոգին քննէ զա̃մ և զխորս ա̃յ։
*Ալէլուիա ոչ ատի։ *Իմծէ ամսկանի յեա-
յարութեն. ընթերցուածն. իմա նշանն։

*Աւետարանն որ ըստ *Մարկոսի.

Սկսաւ ասել ցնա պետրոս. ահաւասիկ
մեք թողաք զա̃մ և եկաք զկնի քո։
*Պատասխանի ետ յս̃ և ասէ. ամէն
ասեմ ձեզ. ոչ ոք է որ եթող զտուն կամ
զեղբարս կամ զքորս կամ զհայր՝ կամ զմայր
կամ զորդիս՝ կամ զագարակս վա̃ իմ կամ վա̃
աւետարանին. *Եթէ ոչ առնուցու հար-
իւրապատիկ այժմ 'ի ժամանակիս այսմիկ
տունս և եղբարս և քորս և զմայր և որդիս և ա-
գարակս՝ հալածանօք հանդերձ. և յաշխար-
հին որ գալոցն է զկեանսն յաւիտենականս։
*Օ ի բազումք եղիցին առաջինք յե-
տինք և յետինք առաջինք։

Երանելոյն գրիգորի ա̃ծաբանի 'ի բանէն որ — ...

Դաւանելով իմաստնոյն բանի. եթէ հոգի

գ̃ճհգ̃ ամ-

Քահանայութեան · Սանըր ·

մենա բարի և ա̄ծասէր · յորժամ իկապակցէ իւրմէ արձակի · այսինքն ի մարմնոյ աստ 'ի բաց վճարի վաղվաղակի · սգալով կա և մնա 'ի նմա բարին որ լինելոցէ · զի որ խոստարե ցուցանողնէ 'ի բաց եդեալ · կամ ոչ գիտեմ զինչ ասելն պարտիցէ · *Սքանչելի իմն հեշտութէ̄ ցնծայ · և ուրախութէ̄ երթայ առ իւր Տ̄րն · իբրև 'ի չար կապարանէ իմեքէ աստի կենացս փախուցեալ · և շուրջ կացեալ 'ի բաց մերժէ կապանս · յորոց մնացն ևթևք 'ի վայր քարշելն · *Եւ անդէն վաղվաղակի իբրև երևմամբ շահի զպտուղ առաջի կա երանութեանց փոքր ինչ յետոյ իբրև զազգակեցն մարմին առեալ իւրովքն զաստիճան իմաստասիրեաց · յայնմանէ որով հետև հաստատեցեր յերկիրէ զորթոյն օրինակ ինքն կապոզին և լծողին · և նովաւ հանդերձ ժառանգել զանուն զկեանսն և զոր օրինակ չարչարանացն Ք̄ի նմա հաղորդեցաւ յաղագս ազգակցութե̄ · սոյն պէս վայելչականացն · նմա առ բովանդակին ածախելով · և լինելով նովաւ մի հոգի և միտք · ա̄ծ ընկղմեալ 'ի կեանս մահկանացուս և հասեցելոյ · լուր որպիսի ինչ իմիք սին կառուցման սկերաց և ջլաց իմաստասիրի և ա̄ծայնոյն եզեկիելի · և որ քան ինչ զկնի նր̄ ա̄ծայնոյն պօղոսի վ̄ր երկնային խորանացըն և անձեռագործ տաճարին · միայն լուծելոց և միաւոյն կացելոյ և մնացելոյ յերկինս ·

Փ̄ՃՀ̄Է   եմար

և մարմնոյն մերկացելոյն զտ̃րն որ զտ̃ր ասէ . և զսոսկալ հանդերձն զկենանս . իբրև հեռաւ որութի իմ ողբային . և նորին ազատա փափաքի և ճէպի առ 'ի լուծումն .

* Խաղաղութեան աղնեայն ամ̃յ երկիր պա .

ՏՐ Տ̃րանց Ա̃Ծ աստուածոց արարիչ ամ̃ արարածոց հայր տ̃ն մերո՛ Յ̃Ի Ք̃Ի . որ օրհնեալ դես և փառաւորեալ յաւիտեան .

* Դու տ̃ր կարող յա̃մ . նայեա իմեզ և ողորմեա մեզ . և միանգամ առներ զատեղծուածըս ձեռաց քոց . թէպէտ տկար և անարժանեմք . սակայն յուսամք թողութ̃ի մեղաց գտանել 'ի քէն . զի ողորմութ̃ի քո յաղթող գտանի 'ի վ̃ր բարերար կամաց քոց . Տ̃ր բարերար և անոխակալ . տուր մեզ համարձակութ̃ի կալ առաջի ա̃մուէնդ քո . և զոր ընտրեցեր և կոչեցեր յառաջնորդութ̃ի այժմ հրաժարեաց 'ի մէնջ , և դարձեալ 'ի հող յորմէ ստեղծեր զդա . * Ա̃ռ որո մեք ժողովուրդք քո . և գինք արեան միածնի քո . աղաչեմք զքեզ զի հանգուցես զհոգի սորա առ ա̃մ սրբոց և սիրողաց անուան քո . և խմուսանդամ դալստեանն քո . յորժամ գայցես տալ վարձս ծառայից քոց . * Նարերարեա մարդասէր տ̃ր իծառայս քո . որ այժմ հանգուցեալս է . և թողմա զյանցանս իւր և զմոռացութ̃իս որ խորհրդովք և որ գործովք զկամս և զակամայ . զդ խոսե և զանգի

ՔՃՀՂ և

Բովանդակութիւն. Նախնեաց.

տուէթ և հոգւոյ սրբոյ առաջնորդեա յերկիր ուղիղ որ տանի ՚ի կեանսն յաւիտենականս. *Նոյն զմեզ զամենեսեան օրհնեա հոգևոր օրհնութե՟ քով. և առաջնորդեա մեզ արժանաւորիլ արքայութե՟ ը՟ ամենայն ս՟բս քո. զի այժմ և յամ ժամու միշտ գոհանալով փառաւորեսցուք զՀայր և զՈր. Հոգւոյ. Հայր

*Ննջեցելոց հանգստեան. *Շարական. Բ՟Ձ.
Յածաբին յայնէ. Պ. տան.
*Ընթերցուածս. *Եսայեայ. Մարգարէէ.

Եւ արդ այսպէս ասէ Տ՟ր Ա՟Ծ. որ արար զքեզ յակոբ և ստեղծ զքեզ իսրայէլ մի երկնչիր զի փրկեցի զքեզ. և կոչեցի քեզ անուն թէ իմ ես. և եթէ անցանիցես ը՟ ջուր ը՟ քեզ եմ. և գետք զքեզ մի ողողեսցեն. և եթէ անցանիցես ը՟ հուր մի՛ այրեսցիս. և բոց նո՟ր զքեզ մի՛ կիզիցէ. զի ես եմ Տ՟ր Ա՟Ծ քո ս՟ր՟ն Ի՟Լ՟Ի որ փրկեմ զքեզ։ Արարի փոխանակ քո զեթովպիա և զեգիպտոս և զսեհոն քեզ փոխանակեցի. ուստի խուն եղեր. և առաջի իմ փառաւորեցար և սիրեցի զքեզ. և տաց մարդիկ փոխանակ քո. և իշխանս փոխանակ գլխո քո. մի երկնչիր զի ես ը՟ քեզ եմ. և՛ արևելից ածից զզաւակ քո. և արևմտից ժողովեցից զքեզ։

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի Կորնթացւոց Երկրորդէ ըն.

Ա՟Յ ասիցէ ոք զի արդ առնեն մեռեալք.

կամ

Ընթերցուած. Առաքելոյն.

կամ որով մարմնով գայցեն. անմիտ դու որ սերմանեցեր ոչ կենդանանամ եթէ ոչ մեռանի և զոր սերմանեսն ոչ զնոյն մարմին որ ծնանելոցն իցէ սերմանես այլ հատ մերկ. ցորենոյ իցէ. և եթէ այլոց սերմանեաց. և ա͞ծ տայ նմա մարմին ո͞պ և կամի իւրաքանչիւր սերմանեացն զիւր մարմինն. ոչ ա͞մ մարմին նոյն մարմին է. և այլ մարմին է մարդկան. և այլ մարմին անասնոց. այլ մարմին թռչնոց. և այլ մարմին ձկանց. և մարմինք երկնաւորք և մարմինք երկրաւորք. այլ փառք երկնաւորացն. և այլ փառք երկրաւորաց. այլ փառք արեգականն. և այլ փառք լուսնին. այլ փառք աստեղաց. և աստղ քան զաստղ առաւել է փառօք. *Նոյնպէս և յարութիւն մեռելոց. սերմանի ապականութ͞բ, և յառնէ առանց ապականութ͞ն սերմանի անարգու͞թ և յառնէ փառօք. սերմանի տկարութեամբ և յառնէ զօրութ͞բ. սերմանի մարմին շնչաւոր և յառնէ մարմին հոգևոր.

*Ալէլուիա, [illegible]

Բա՛ն զի մի՛ նն զմի՛ աւ՛որեալսն ը՛ յօ՛դրս քակտէ ի՛սկ մի՛ւսն ը՛ղ ը՛ յանցումն հրապ՛ րակէ յա՛յտնապէ՛ս.

*Աւետարան որ ըստ. *Ղուկասու

Զգուշ լերուք անձանց. գուցէ ծանրանայցեն սիրտք ձեր շռայտութ͞բ փ ձ հ ը և ար

Բա-հ-ն-ե-ա-յ-ր-ա-ց. Ղ-ու-ն-ե-լ-ոյ.

եւ արբեցութբ և հոգօք աշխարհականօք. և յանկարծակի հասանիցի ի վր ձեր օրն այն. *Զի իբրև զորոգայթ հասանիցի ի վր ամենեցուն որք բնակեալ են ընդ ամենայն երեսս երկրի. *Արթուն կացէք այսու հետև. և յամ ժամ աղօթս արարէք. զի արժանի լինիջիք զերծանել յայնմ յամենայնէ. որ լինելոց է և կալ առաջի որդւոյ մարդոյ. *Եւ ի տուէ ի տաճարին ուսուցանէր. և զգիշերս ելեալ ագանէր ի լերինն որ կոչիւր Ձիթենեաց. *Եւ ամ ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա ի տաճարն լսել ի նմանէ

*Նո- ռէ. *Օ ...

Ակսաւ ասել մարմինն ցհոգին իւր ողորմանօք. հեռացար յինէն սիրելի իմ. եղեր մեկնեցար յինէն կեանք իմ. մերժեցաւ յինէն հանձար. կորեաւ իմաստութի իմ. ափշեցաւ միտք իմ յիմանալոյ. և խորհուրդ իմ ի գիտութենէ. բարձաւ յինէն ուժ իմ. և ոչ ևս գոյ յիս զօրութի. *Զի՞ք այսու հետև տեղի արդարանալոյ. կամ մեղանչելո՛ զի պակասին կեանք իմ, և ամք իմ յոգոց եղանել. անկայ յուշոյ և իմաստ. խաբանեցայ յամ բարեաց. *Ակսաւ քաջալերել հոգին զմարմինն իւր և ասէ խնդութբ. երթ մարմին իմ ի հանգիստ. զի ապրեցար յաշխատութէ. և ոչ ձգնիս այսու հետև ի վաստակոց. ոչ կախիք ի ներքուստ. և ոչ մարտք

գձհթ որ

արտաքսեալ. ոչ երկիւղ ի թշնամեաց. եւ ոչ
կասկած 'ի յընտանեաց. եւ ոչ ատելու
թիւն 'ի հեռաւորաց. անցեր ը՟ որոգայթս.
պարզեցար ըստ մեքենայս. ապրեցար 'ի գոր
ծոց թողեր զգայթակղութի՟. *Նա անդրէն
պատասխանի մարմինն ցհոգին ողորմագին
եւ ասէ. անկա ի փառաց. եղծա ապականեցայ
իջանեմ 'ի հող եւ մաշիմ. փտիմ. եւ անցանեմ.
լինիմ մասն որդանց եւ կերակուր սողնոց.
ոչ ինչ կարեմ առնել զեղծանելոյս եւ զապա
կանութե՟ իմմէ. որ չափ ինչ վ՟ս քո առնել
կարի սիրելի իմ եւ անձկալի. հաստատութի՟
իմ եւ կեանք. զօրութի՟ իմ եւ իմաստութի՟.
Բե. Նորոգեցայ յաննորոգութե՟. *Բե
եղէ մարդ կատարեալ. *Բե եկի յառաւե
լութի՟ եւ'ի փառս մեծութե՟. *Բե խորան
կոչեցայ եւ տաճար բարձրելոյն. *Բե ելի
եւ վերացայ յաստիճան զուարթնոցն. *Բե
արժանի եղէ կոչիլ պատկեր ա՟յ. Բե ի փառս
հասի եւ 'ի շուք տ՟րութե՟. *Բե եղէ խօ
սուն եւ խորհրդական. *Բե հանճար զդե
ցայ. *Բե միտ ըստացայ. *Բե ելի 'ի կար
դէ անասնոց եւ մտի յաստիճանս եւ ի բանակս
զուարթնոց. *Նա պատասխանի Հոգին
մարմնոյն սիրով եւ ասէ. շնորհուն իմ զքեզ
ով մարմին եւ առաւել գոհանամ. *Ո՛ ի քեւ
եղէ առաքինի, եւ ժառանգաւոր ա՟մ բարեաց.
քեւ սկսայ եւ կատարեցի. *Բե վաստակեցայ

Յովհաննէսեան. Սանելոյ.

եւ որդւորդւոց։ *Բան ի պաշտօն պնդութեան.
*Բան ի բանս հիւանդաց. եւ ի տուրս աղքա
տաց։ *Բան որբոց վերակացու. եւ տկարաց
դիւրացուցիչ։ *Բան նեղելոց յանդորրա
ցուցիչ։ *Բան յեկեղեցիս ընթացայ եւ ըղձ
բարիս կատարեցի. ոչ ինչ կարի տրտմիմ որ
միայն մեկնեցայ. այլ ընդ այս տրտմիմ որ ի
վաստակոց խափանեցայ *Ո՛վ մարմին ցհօ
դին. երթ ի բարիսն ի կառս հրեշտակաց
վերանաս. եւ ի դասս զուարթնոց. եւ ի բա
նակս սրբոց. եւ ի բնակութիւն արդարոց.
եւ ի ժողովս անդրանկաց գրելոցն յերկինս ի
վերինն երուսաղէմ խնդալ մեր ամենեցուն.
ի քաղաք արքայի մեծի որ շինեցաւ մեզ ի
բարձունս *Բայց յիշեսցես անդ զծախեցս
քո. զի թէպէտ եւ ի բազում բարեաց խափա
նեցար վն իմոյ տկարութեանս. սակայն զոր շա
հեցար՝ եւ ընտանեցար՝ եւ գանձեցեր ի միասին
վաստակեցաք. ի միասին վայելեսցուք ի փառս
եւ յարքայութեն եւ ի վայելչութեն փափկու
թեց. *Այսու մխիթարել հոգին զմարմինն
ասէ. էջ հանգիր ի վաստակոց. ննջեա՛
զքուն քաղցրութե. մեր անհոգ եւ ան երկիւղ
մինչեւ աւուր միանգամ հրաման ի տն է
զարթնուլ քեզ.

*Խոստովանութիւն անձնական ձա երկիր պա.

Ի՞Չ հանդէպ ի ծփանաց եւ ի խռովութեց
յուզից եւ ի հեղեղաց աշխարհի զօսանաց

դձձա մխ

[illegible]

մխիթարեաց առաջին պատարագաւն ․ որ մա
տեաւ ՚ի հաշտութիւն արարածոցս ․ գառն ան
մեղ որ մատուցաւ Տր մեր ՅՍ ՔՍ․ անմեղ՝
անբիծ՝ անարատ ․ զի աբէլիւ նախ եբաց
երկնից զդրան իւր ․ և նոյն եմուտ առաջին
վիհ գերեզմանաց ․ ու արիւն արդարոյն հե
ղաւ յերկիր ․ զի գոչեաց խնդրեաց վն
յարութեան մարմնոյն ․ մխիթարեաց արդա
րոցն զուարձացիր մարգարէիւք ուրախա
ցիր մարտիրոսօք ․ * Ո՛վ ի անմեղքն և անա
րատքն մատնեցան ՚ի սպանումն ․ վն յուսոյ
յարութեան սիրոյ ան իւրեան ․ և առաւել վն
ան որ է անմահ և կենդանի ․ եկն եզմահ
ճաշակեաց ․ յարեաւ և վերացաւ առ հայր զի
տացէ զառ հաւատացեալ յարութիւն մեռելոց ․
* Այնպէս և մեղաւորին հոգին՝ յորժամ
որոշի ՚ի մարմնոյն ․ հասանէ նմա շփոթ տագ
նապի դառնութեան ․ սկսանի խռովիլ ըն միտս
իւր ․ յորժամ հասանեն նմա երկունք մա
հու ․ և ստուերք խաւարային դժոխոց ․ և
պատին զնովաւ արհաւիրք ․ բոմբիւնք
ահագինք գիշերաց ․ յահ և երկուղ մտանի
և սկսանի այնու հեծե և դառնել զմարմին
իւր ․ զոր եթող գնալ համարձակ ․ յանխտիր
՚ի կեանս իւր ․ * Ո՛հ զի թուլացաւ և եկի ըղ
հետ կամաց քոց ․ զի միշտ և հանապազ յան
դգնեցար յանսառակ և յաղտեղի գործս գան
ձեցեր դու ցասս և խարժումն մշտնջենաւոր

ՌՃԾԷ եղեւ

Խոստովանութիւն. Առնելոյ։

եղեր ինձ փուշք և ռուցիկ հրոյ՝ յաւիտենա-
կան ոչ մերժեցի զօրս զայս. և ոչ զմտաւ ածի
զվախճան. Թուէր ինձ թէ յաւիտենից 'ի
ցեմ. և չիցեմ 'ի քէն մեկնելոյ. պարտեցայ
յորոգայթս քո. եկի զհետ ցանկութեան քո.
ակն առի քում դիւրութեան և շաղախեցայ 'ի
գործս քո։ *Ո՛չ երբէք արգելար 'ի հաճոյ
ձակ գնալոյ ոչ եդեր սանձ 'ի բերան քո, զի
դադարեցիս յանդգնութէ ոչ ցանկացեր
ջուր շիջուցանել զբոց բորբոքեալ ցանկու-
թեց. այլ արկեր իբրև զնիւթ զփայտս.
զի առաւել ևս առոգեսցի. կամեցար գողա-
նալ, և թոյլ ետու. յափշտակել. և չարգե-
լի զձեռն. *Նեղեցեր զաղքատն. կափե-
ցեր զորբս և զայրիս. կամեցար ընթանալ 'ի
չարիս, և ոչ արկի կապ 'ի յոտս քո. յօժարե-
ցար 'ի պոռնկութի, և թոյլ ետու՝ և հաճոյ
ձակեցար. առաւել յանդգնեցար. առաւել
պակշոտեցար. մոլորեցար 'ի ճշմարտութէ.
յանդգնեցար ի չարիս յօժարեցար 'ի նոտիս
զի ոչ կալայ զերկեղ քումմէ. զի լուեր
եթէ կարկեալ էիր՝ և ոչ սուտ խօսեալ. յամ
պղծութի աղտեղացար. զի ոչ մերժէիր զօր
դատաստանացն այ։ *Որդ եկն համարակաց
որ դառնութեան և նեղութեան. որ հառաչ-
ման և վրէժ խնդրութեան. որ սատակման և
կործանման։

*Հոգւոյ հանգու. *Հայր մեր որ.

ՔՃՃՔ Զոր

383

*Չորրորդ հանգիստ· *Շարական· ԳԶ·

*ՈՉ Ելեւր անմահացուցեան· երեք տուն·

*Ընթերցուած· *Եսայեայ· *Մարգարէի·

Լուարուք կղզիք· և ունկն դիք հեթանոսք յետ բազում ժամանակաց հաստատեսցի այդ ասէ Տր̅· յորովայնէ կոչեաց զիս Տր̅· և յորովայնէ մօր իմոյ կարդաց զանուն իմ· եդ զբերան իմ իբրև սուսեր սուր· և ը̅ հովանեաւ ձեռին իւրոյ թագոյց զիս· եդ զիս իբրև զնետ մի ընտիր և ը̅ կապարճս իւր թագոյց զիս· և ասէ ցիս ծառայ իմ ես դու· և ես ՚ի քեզ փառաւորեցայց· և ասեմ ՚ի զուր ուրեմն վաստակեցի ՚ի տարապարտուց յոչ ինչ ետու զզօրութիւն իմ· *Վս̅ այնորիկ իրաւունք իմ ՚ի տն̅ է· և վաստակ իմ առաջի այ̅ իմոյ· *Եւ արդ այսպէս ասէ Տր̅ Ած̅ որ ստեղծն զիս յորովայնէ ծառայ իւր· ժողովել զյակոբ և զիսրայէլ առ ինքն· ժողովեցայց և փառաւորեցայց առաջի տն̅ և Ած̅ իմ է ինձ զօրութիւն և ասէ ցիս· մեծ է քեզ այդ կոչել զքեզ ծառայ իմ· հաստատել զազգն յակոբայ· և զցրուեալսն իսրայէլի դարձուցանել· ահաւասիկ ետու զքեզ ՚ի լոյս ազգի և ՚ի լոյս հեթանոսաց

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի կորնթացւոց թղթոյն է ըն·

Արդ խորհուրդ մի՛ ասեմ ձեզ· ամենեքեան ննջեսցուք· այլ ոչ ամենեքեան նորոգիցուք յական թօթափել ՚ի փող յետին· քան

Կորնթացւոց. Առաջին.

զի փող հարկանի. և մեռեալք յարիցեն ա-
ռանց ապականութեան. և մեք նորոգեսցուք. զի
պարտ է ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զա-
նապականութիւն. և մահկանացուիս զանմա-
հութիւն. այլ յորժամ մահկանացուս այս ըզ
գեցցի զանմահութիւն և ապականուս զանապա-
կանութիւն. *Յայն ժամ եղիցի բանն որ գրե-
ցաւ. ո՞ւր է մահ յաղթութիւն քո. ո՞ւր է
դժոխք խայթոց քո. խայթոց մահու մեղ-
քն. և զօրութիւն մեղաց օրէնք. այլ շնորհ-
քըն Այ որ ետ մեզ յաղթութիւն ՚ի ձեռն
տն մերոյ ՅԻ ՔԻ որում փառք յաւիտեանս
ամէն. *Սաղմոսի տեղ ...

Ո՞ն զի ոչ է թաքչել. որ զանիրաւսն
գործեաց. ի՛ յանդ՛ ժամկալ ի դատաստա-
նին. կըշտամբեալ զմեղս. այլ ճըշմարտիւ դե-
զվշտակցուն ըստ քո ցոյց մեղաց և ողորմեա.

*Առաքելոց որ ըստ. *Յոհաննու.

Ես եմ լոյս աշխարհի. որ գայ առ իս ՚ի
խաւար մի մնասցէ. այլ ընկալցի ըզ
լոյսն կենաց. *Եւ եթէ ոք լուիցէ
բանից իմոց և ոչ պահիցէ. ես ո՛չ դատիմ
զնա. քանզի ո՛չ եկի թէ դատեցից զաշխար
այլ զի փրկեցից զաշխարհ. *Որ անարգէ
զիս՛ և ո՛չ ընդունի զբանս իմ. գոյ որ դա-
տի զնա. *Բանն զոր ես խօսեցայ, նա դա-
տի զնա յաւուրն յետնում. *Զի ես

Իհ ՓՃՃԵ յանձ

յանձնէ իմմէ ոչ խօսեցայ, այլ որ առաքեացն զիս Հայր. *Նա ինձ պատուէր, զինչ ասացից կամ զինչ խօսեցայց. և գիտեմ եթէ պատուէրն այն կեանքեն յաւիտենական *Արդ զոր ես խօսիմ, որպէս պատուիրեաց ինձ Հայր այնպէս խօսիմ.

*Նա ասէ. *Օ[illegible].

Դարձոյց անդրէն պատասխանի մարմնոյն հոգոյն՝ և ասէ մի՞ այդ չափ մեծականէր և գներ ինձ մեղ. քան զի քեզ գործարան ըստեղծ. քեզ ի բնակութիւն հանդստեան քում. Որ քնար և թմբուկ ի ձեռս արուեստաւորի. ի ձեռս քոյէին միշտ երևանեալ կառաց իմոց. զի որ կամէիր վարէիր. զի որ պետսէր արշաւէիր. և եթէ կառքն զի որ պետս ընթանան ի գլուխ ասպարիսին. ոչ ոք թուղու զկառաւարն և դնէ մեղ կառացն. և զի արդ ապրեցայց որ հաստատեցա՛ իսպառ պաշտաման քո. զի որ կամէիր վարէիր. ո՞րպ նաւ՝ ի ձեռս նաւավարի. այնպէսէի ի ձեռս քո. զի որ պէտս և ուղղէիր գնայի. *Ընդէր ոչ սպասէիր հանդարտ ժամանակի և հասեալէաք ի դիւրին նաւահանգիստն. հանապազ խառն ի խուռն հանպատշաճ ժամանակի արկանէիր ի մէջ ալեաց բազմաց. եղաք նաւաբեկ ուղեկաթափ. և խոնարհեցաւ կայմն նաւավարին. խորտակեցաւ տախտակնին. կորեա՛ ի շահս վաճառաց. Ընդէր

ոչ

ոչ սաստեցեր ինձ. և ոչ երագեցար ընդխ
արգելուլ զիս ՚ի յանդգնութենէն. և խստահակ
գնոյն. ընդէր ոչ կալար զերեսանակս և
նահանջեցեր ըստ քում կամացդ. և հարկ
լինէր ինձ յակամայ ուղիղ ապաշխարին զքո
կամացդ կատարել. զքո դիւրն խորհել. և մի
զիմոյ զուլութե և լինէր օգուտն հաստա
կաց. *Ընդէ՞ր սիրեցեր զհանդիսան իմ, և
եկեր զհետ իմոյ դիւրին. ընդ էր աչառեցեր
և նենգեցեր. յուլացար և զարթուցեր. պա
հապան էիր գանձուց. ընդէր ոչ զարթեար
՚ի պահուն եմուտ գող և եհատական, աւ
ար զգանձն մեր. Պահեստ էիր ընդ էր ոչ զգու
շացար. զի ահա եկն եհաս ինձ հէն. և փա
րեաց զիս գերի. ոչ այն չափ ան յոյս լինին
գերիք որք վարին ՚ի գերութի. որչափ եղաք մեք
ան յոյս. երթամք մեք անդարձ ճանապարհ.
զի գերեաց բազում անգամ դարձ լինի. և
դառնան ՚ի տեղիս իւրեանց ուստի ելին. և
՚ի բնակութիս հայրենիս մեք զի արդ ունիմք
ակն գտանել զողորմութի. որ չէք տեղի ո
ղորմութե. այլ Թագաւորութի ստուգութե.
*Նա արդ ընդ էր յառաջագոյն գտանել զմիմ
անս գտաիմք. և միմեանց մեղս դնեմք. և զմի
մեանս պարտաւորեմք. իմիասին մեղաք ՚ի մի
ասին պատժիմք. իմիասին անցաք իմիասին
տանջիմք. ոչ երկուցեմք և ոչ գիտացաք
զայս որոշումս զի այսպէս խառնեաց զմեղ

դձձէ   հաս

հասարակին. *Բանն զի է̅ ուրախութիւն իմ ուրախ էիր. և է̅ տրտմութի̅ իմ տրտում ընդ ցաւս իմ չարչարէիր. և է̅ վիշտն իմ վշտանայիր. Թէ քաղցեայ և կամէի գողանալ մրտեր՝ ի խորհուրդս և ճնարեցեր ինձ. Թէ ցանկացայ և եդի ակն ումեք ածել զմաս. Ձանացար Թէ ո̅չ մերձեցայց և կատարեցից ըղկամս իմ. Թէ կամեցայ յափշտակել և առնուլ զամարս այլոց, եղեր մտայոյղ Թէ զի արդ յափշտակեցից. *Ո՞ր գործեցաք ՝ի միասին. զոր ինչ արարաք հասարակաց ՝ի միասին յոլացաք և յղփացաք. ՝ի միասին է̅ և կորեաք. գարունէր և ոչ սերմանեցաք. աւուրք գործոյէին. և խափանեցան դատարկացաք յա̅մ բարեաց կոչէին զմեզ և ոչ լսէաք մօտէին և ոչ մերձենայաք հեռացաք անձամբ ՝ի կենաց անկաք յերանութե̅ց. *Տեսանէաք զայլս զի վաստակէին զբարիս և ծաղր առնէաք զվաստակըս նց̅. նոքա ձեպեալ ընթանային և մեք ո̅չ երաղթուէր. տեսանէին աչք մեր զճգունս և կորիս նց̅. և ոչ եղաք ցանկացօղք գործոց նց̅. ընթեռնուին զօրէնս և մարգարէս. և ոչ լսէաք բանից նց̅. քարոզէին զպատգամս կենաց, և ոչ մտանէր յականջս մեր. կոչէին զմեզ յապաշխարութի̅ և մեզ ոչ քաղցրանայր. որ չափ նք̅ աղաղակէին, մեք քան զես խստանայաք ամբարշտեցաք և անօրինեցաք. և լի եղաք դառնու

թէ. չիք այլ ուրուք մեղ անձանց և գոր ծոց մերոց. *Արդարեւն դատաստանք քո, և չիք նմա ակնառութիւն. զի ըստ գործոց հա տուցանէ իւրաքանչիւր ամ մարդոյ. յարու թիւն մեռելոց այլում պարգևի, և մեզ դատաս տան. զի ոչ սրբեցաք յառաջագոյն և եղաք արժանի. չիք այսու հետև բանալ զբերանս մեր և խնդրել զողորմութիւն քո. զի չէ ժա մանակ ողորմութեան. *Այլ որպէս բարերար և մարդասէր Տէր ողորմեա. և թողցէ զյան ցանս մեր. և փրկեսցէ յամ մեղաց. զի նմա վայելէ փառք իշխանութիւն և պատիւ.

*Խաղաղութիւն ամենեցուն. Քեզ երկիր պա.

ՏԷՐ ԱԾ ողորմեսցի ինձ որ լողնէ բանից իմոց զի եղկելի են ելք յաշխարհէս. եհաս ահաւասիկ որոշումն շնչոյ և մարմնոյ քակտեալ աւերի կենդանեղէն տաճար հո գւոյ շարժին պահապանք տանս. թխուրին որք զօրութեն. խփին լուսամ դուռն պատու հանքս. անկանի անիւս ՚ի գուբ միայնգա մայն յերկիր վթարեալ. մղեալ ՚ի զաղիր աղ ծութեն յորովայնս. *Ահա՛ չար և դժուա րին յոյժ է ճանապարհս է որ ես այժմ եր թամ բազում ահիւրանօք ողորմելիս քան զի լայն և է արձակէ ճանապարհն. ամել արգե լին զիս ՚ի նորքափողոց պողոտայն. և ոչ ու րեք գոյ ուղղի է որ անցանել հնարէ. *Ո՛հ ապերախտութեան իմո. որ զբարիսն ՚ի ձեռանէ

ընկալայ. և ՚ի մեղաց ոչ երբէք խորշէի. անօ
րէնութիւնք իմ բազում անգամ որսացին զիս
՚ի կորուստ. այլ անյիշաչար Տէրն քաղցրա
նայր ինձ. և ՚ի խաղաղութիւն դարձուցանէր
զդառնութիւն իմ. որ զորոգայթս թշնամւոյն
փշրեաց. և զերծոյց զիս յամ վտանգից.
զյարուցեալսն ՚ի վր իմ ներքոյ իմ արար. և
՚ի հայրենի նախագահութեն անկրգել զիս
պատսպարեաց. մինչ զի պարգևաբար ասել թէ
խրատելով խրատեաց զիս տր և ի մահ ոչ մատ
նեաց. * Եւ իմ թշուառական անձս ոչ եր
բէք զնեղող որն յիշէր և հրաժարէր ՚ի մե
ղաց. այլ իբրև զանխօս անասուն յանդգա
ութի ծնեալ եղէ և անառակ ցանկութեն
զտիւ և զգիշեր յանդունդս գիջութեան
ուղղեցայ. * Ո՜ որն այժմ հասին ինձ անօ
րէնութիւնք իմ. քան զի ահաբեկեալեն դրունք
մահու. և եղէ ես ոչ զօտայն սատարած
մերձ ՚ի հասանել. * Ո՛հ առաւել հեղգա
ցեալս. մանաւանդ զի անարժան ընչիմ աշ
խարհս. ողորմելի է մահս. զի ոչ ունիմ եղ
բայր կամ որդիս. որ թէ շուրջ եղեալ զինև
՚ի վերջին ողջունիւն ՚ի մահիճս փարէին. և
արտասուօք հառաչմամբ զիս յողորկէին.
զլուխ իմ աղբիւրասցի ՚ի քէն. զվերջին
զզենման արտասուս. * Այց բոլորին մեծ և մի
բանադատեր զիս մխիթարել. զի անշէջ հր
բոյն նուիրեալ պահիմ. և զինչ գործեցից

անկրաւս ը̅ ոսոխին . յորժամ մատնիցէ զիս դատաւորին . և դատաւորն դահճի և դահիճն արկցէ զիս ՚ի բանդ եղկելիս ափի բերան լինիմ ՚ի դատաստանին . պտղակորոյս ձիթենիս տատաքանց սրմաւենիս . բողբոջաթափ թզենիս անբերունակ . յորժամ Տր̅ այգւոյն զահաւոր եղուկալի ձայնն կանխեսցէ ասել թէ երթ յինէն ՚ի բաց ՚ի հուրն անշէջ . կամ թէ զծառայդ անպիտան հանէք ՚ի խաւարն արտաքին . ուր լալ աչացն և կրճել ատամանց . *Արդ յիշելով զայս ամ̅ զարհուրիմ յոյժ . և երանի թէ իբրև ըղվիժանիցէի . որ աննկար կորեաւ, և ոչ ետես զլոյս . այլ խաւարի անուն նր̅ ծածկեցաւ . ընդէր ոչ եղև մայր իմ գերեզման և հող . և յորովայնի վճարեցայ . քանթէ զյաւիտենից կորուստն կորնչէիմ . և յարուցիչն ամենեցուն եկեալ նորոգեսցէ զիս . *Ո՜հ ինձ ըստ եաթիւ մարգարէական աւաղաձայնութե̅ . իբրև զո՞ ոք երկնեաց զիս մայր իմ *Ու՜ արդ զինչ գործեցից . զի ահ մեծ է անկանել ՚ի ձեռս այ̅ կենդանւոյ . ահա ոչ կատարեցի բարութե̅ զաւուրս իմ . և գիտեմ թէ հանդստեամբ ննջելոցեմ ՚ի դժոխս . այլ ոչ եղէց անյոյս ՚ի ներողութենդ . քան զի և ճանաչելն զքեզ բովանդակ արդարութի̅ է . և գիտել զզօրութի̅ քո՛ արմատ անմահութե̅ . քան զի զինչ օգուտ է քեզ ով Տր̅ իմ թէ

փճղա̅ թէ

իջանեմ ես յապականութի։ * Ալ տուր ինձ զնորս խնամութի. խորհել զոր չար. և համձար բարի ապաշաւանց զի թերևս իբրև զանտեսն անխրաւութե. ՚ի վերջին մատակարարութե գոլեցայց. փառաւորել զհայր և զորդի և զհոգի. * Հոգոց. Հայր մեր.

---

* Եւ տանին առ դրանն արտաքի եկեղեցոյն. Շար. ԲԿ
Որ որդի դես և բանդ ան. Օ ադին յուղարկաւ աաա.
Սաղմոս. 33. Այս աղքատ կարդաց առ տր.

* Ընթերցուած. Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ

Եւ պաշտեաց իսրայէլ զՏր զամ աւուրս յեսուայ. և զամ աւուրս ծերոցն որք ձգեցին զժամանակս ընդ յեսուայ. որք ետեսին զամ գործս տն զոր արար յիսրայէլ. * Եւ եղև յետ այսորիկ մեռանիլ որդւոյ նաւեայ յեսուայ ծառայ տն. ճ և ժ ամաց։ * Եւ թաղեցին զնա առ սահմանօք ժառանգութե իւրոյ ՚ի թամնասաքար ՚ի լերինն եփրեմայ հիւսիսոյ, լերինն գաաս։ և անդ եդին ընդ նմա ուր թաղեցին զնա առ ՚ի յիշատակ զսուրսն քարեղէնս։ որով թլփատեաց յեսու զորդիսն իլի ՚ի գաղգաղայ յորժամ եհան զնս յերկրէն եգիպտացւոց որպէս հրամայեաց տր և անդ են մինչև ցայսօր ժամանակի։ * Եւ զոսկերսն յովսէփու հանեին որդիքն իսրայէլի յեգիպտոսէ. և թաղեցին զնա ՚ի սիկիմ. ՚ի բաժնի ագարակին

գձղէ զոր

զոր ստացաւ յակօբ յամօրհացուոցն բնակելոցն ի սինեմ որոշաց հարիւրոց. եւ ետ զայն յօսէփայ ի բաժնի. *Եւ եղեւ յետ այսորիկ վախճանել եղիազարու քահանյի որդւոյ ահարօնի. եւ թաղեցաւ ի գաբաաթ փենէէսի որդւոյ իւրում զոր ետ նմա ի լերինն եփրեմայ. *Յաւուրսն յայնոսիկ առեալ որդւոցն իսրայելի զտապանակ ուխտին այ շրջեցուցանէին ընդ ինքեանս. եւ քահանայցաւ փենէէս փոխանակ եղիազարու հօր իւրոյ. մինչեւ մեռաւ եւ թաղեցաւ իւրում գաբաաթ. եւ որդիքն իէլի գնացին իւրաքանչիւր ի տեղիս իւրեանց եւ իւրաքանչիւր ի քաղաքս իւրեանց

*[illegible]. *[illegible]. *[illegible].

Յիշեա տր որ ինչ անցք անցին ընդ մեզ նայեաց. եւ տես զնախատինս մեր. Ժառանգութիւն մեր դարձաւ յօտարութիւն. եւ բնակութիւն մեր ի նշդեհութիւն. Որբ մնացաք եւ ոչ գոյր մեր հայր. մարք մեր իբրեւ այրիք ի ժամանակաց մերոց. *Զ ջուր մեր գնոյ արբաք եւ փայտն մեր առանց փոխանակի. *Եկն ի վզ պարանոցի մերում հալածականք եղաք. եւ ոչ գտաք հանգիստ. *Ձեռնամիդք եղեն եգիպտացիքն եւ ասրեստանեայք. յագեցուցանել հացիւ. *Հարքն մեր մեղան. եւ չիք ուրեք ի մէջ. եւ մեղք հարցն ընդ մեզ եղեն.

Ծառայք տիրեցին մեզ․ և այն որ փրկէրն զմեզ ՚ի ձեռաց նց․ չէք ուրեք ՚ի մէջ․

*Պետրոսի առաքելոյն ՚ի ընդհանրականաց թղ․

Օրհնեալ է ած և հայր տն մերոյ ՅԻ ՔԻ․ որ ըստ բազում ողորմութե իւրում ծնաւ զմեզ վերստին ՚ի յոյս կենդանի․ ՚ի ձեռն յարութեն ՅԻ ՔԻ ՚ի մեռելոց․ *Յանեղծ և յանարատ և յանթառամ ժառանգութիւն․ որ պահեալ է յերկինս ՚ի ձեզ․ *Որք զօրութբն այ պահեալք էք հաւատովք ՚ի պատրաստեալ փրկութին․ յայտնել ՚ի յետին ժամանակս․ *Որով ուրախ լինիջիք որք այժմ սակաւ ինչ ըստ պատշաճի իրացդ տրտմեալք ՚ի պէսպէս փորձութիս․ *Զի հանդէս ձերոց հաւատոցն առաւել քան զոսկի կորստական պատուական է․ *Որ հրով փորձեալ գտաւ ՚ի գովութի և ՚ի փառս․ և ՚ի պատիւ յայտնութեն ՅԻ ՔԻ․ *Զոր ոչն տեսիք և սիրեցիք զն որ այժմ ոչ հայեցեալք բայց հաւատացէք․ և ուրախէք անճառ և փառաւորեալ խնդութբն․ *Ընկալեալ ըզ կատարումն հաւատոցն ձերոց․ զոգւոցն փրկութի․

Տր լոյս իմ․ և կեանք իմ․ ես յումմէ երկեայց․ *Տր ապաւէն կենաց իմոց ես յումմէ դողացայց․ *Ի մերձենալ առ իս չարաց ուտել զմարմին իմ․ նեղիչք իմ․ և թշնամիք իմ․ նոքա տկարացան և անկան․

Գ Ճ Ղ Է Ալէ

*Աւետարան որ ըստ *Յովհաննու.

Զայս խօսեցայ ը̅ ձեզ մինչ առ ձեզ էի: *Իսկ մխիթարիչն հոգին ս̅բ զոր առաքեսցէ հայր յանուն իմ. նա ուսուսցէ ձեզ զա̅մ եւ յիշեցուսցէ զա̅մ. զոր ինչ ասացի ձեզ: *Զ խաղաղութիւն թողում ձեզ. զխաղաղութի̅ զիմ տամ ձեզ. ոչ ո̅պ աշխարհս տայ տամ ես ձեզ մի՛ խռովեսցին սիրտք ձեր. եւ մի՛ զանգիտեսցեն. *Լ ուարուք զի ասացի ես ձեզ թէ երթամ, եւ՛ գամ առ ձեզ. եթէ սիրէիք զիս ապա ուրախ լինէիր դուք՝ թէ առ հայր երթամ. զի հայր իմ մեծ է քան զիս. *Ե ւ այժմ ասացի ձեզ մինչչեւ եղեալ զի յորժամ լինիցի հաւատասջիք. *Ո՛չ եւս, այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ. գայ իշխան աշխարհիս այսորիկ եւ յիս ինչ ոչ գտանէ. *Ա յլ զի ծանիցէ աշխարհ եթէ սիրեմ զհայր. եւ ո̅պ պատուէ̅ր երեաց ինձ հայր այնպէս առնեմ: Յարիք. գնասցուք աստի.

Քարոզ. *Ս̅ ուղղելոյ զգնացս մեր. ՚ի ճանապարհս խաղաղութեան զոր աղաչեսցուք.

*Իս. տէ. *Օ. տէր.

Տէ̅ր փրկիչ մեր մարդասէր կարդամք զքեզ եւ զամենայն ս̅բ անուանդ քո հանդերձ զհօրդ ծառայիս քո. այս անուն քահանայի. աղաչանօք սրբուհւոյ ա̅ծածնին եւ ա̅մ սրբոց. որք միաբանեալ

ք̅ղ̅ձ̅ հայց

Քահանայն. Աղօթս.

Հայցեմք ՚ի քո առատ մարդասիրութենէդ շնորհել զթողութիւն մեղաց սորա. զի դու ես որ շնորհեցեր ծառայի քում առաջնորդութիւն հովուել իմաստութեամբ զժողովուրդս քո. *Նոյն ինքն եւ այժմ շնորհեա սմա ընդ երջանիկ հայրապետացն վերադասիլ. զի ընդ նոսին փառաւորեսցէ զհայր եւ.

*Խաղաղութիւն ամենեցուն Տն̄. Երկիր պա.

Ով Տր̄ ամենեցուն եւ արարիչ. առաւելապէս այսմ ստեղծուածոյս. *Ով Տր̄ ամենեցուն եւ Տր̄ եւ հայր եւ ուղղիչ. *Ով կենաց եւ մահու Տր̄. Ով հոգւոց մերոց իշտեմարան եւ բարեգործ. որ առնես զամ̄ եւ յօրինեալ փոփոխես արուեստաւոր բանիւդ ըստ ժամանակի որպ̄ դու ինքնին գիտես. խորին քով իմաստութեամբդ եւ մատակարարութեամբ. *Ընկալ եւ այժմ զաղաչանս մեր, եւ զհոգի սորա հանգո՛ ընդ ծծս քո ՚ի խորանս սիրողաց անուան քո. եւ արժանի արա վերստին նորոգման ՚ի լսել զձայն ամենայն փողոյն ընդ առաջ երանել քեզ փառօք. զի կացցէ առաջի քո զուարթերես եւ պայծառ. *Ընկալցիս եւ զմեզ յետոյ ՚ի դէպ ժամանակի, մատակարարեալս ՚ի մարմնի. որ քան իցէ օգտակարագոյն եղիցուք յաղագս երկիւղիդ քո պատրաստեալք եւ ոչ խուսափեալք ՚ի վերջնումն աւուր այլ յօժարեալք առ այդ կեանս երկայնս յաւիտենականս. շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ

՚Քահանայութեան. Առնելոյ.
տն մրոյ և փրկչին ՅԻ ՔԻ ընդ որում
քեզ հօր և հոգւոյդ սրբոյ վայել է փառք իշ

*Սաղմոսեն *Շարական. Պ.Կ. *Առաւօտ անձա-
կէյ տուն. և Զէ տուն երգ. Հոգւոյ հան. *Հայր մր.
*Սա տնագրեն շտն. *Սա տանիլն աւուրն տէ խա-
չին որ առ դրան եկեղեցւոյն. և աւեն շարական. Պ.Ձ.
*Հայր Բարեգութ. Խորհուրդ. *Յաշմս. *Տէր
[illegible] տան.

*Ընթերցուած յերրորդ Թագաւորութեանց.

Եւ մերձեցան աւուրք Դաւթի մեռանելոյ. և պատուիրեաց որդւոյ իւրում և ասէ. *Ես երթամ զճանապարհ ամ երկրի. և դու զօրասջիր և եղիցիս յայր. *Եւ պահեսցես զպահպանութիւնս տն այ քոյ գնալ ՚ի ճանապարհս նր. և պահել զպատուիրանս նր՝ և զիրաւունս՝ և զվկայութիւնս նր. գրեալ յօրէնս Մովսէսի զի ՚ի միտ առնուցուս՝ զոր առնիցես. ըստ ամի զոր պատուիրեմ քեզ. Զի հաստատեսցէ տր զբան իւր. զոր խօսեցաւ վասն իմ և ասէ. եթէ պահեսցեն որդիք քո զճանապարհս իւրեանց գնալ առաջի իմ ճշմարտութբ. յամ սրտէ իւրեանց՝ և յամ անձնէ իւրեանց ոչ [illegible] դու. ասէ մի՛ պակասեսցի քեզ այր յաթոռ իղի. Եւ ննջեաց Դաւիթ ընդ հարս իւր՝ և թաղեցաւ ՚ի քաղաքի Դաւթի.

ՔՃՂԷ Ընթե

397

*Ընթերցուած. *Յեզեկիէլէ. *Մարգարէէ.

Եւ տարաւ զիս 'ի սրահն ներքին եւ ահա
երկու պատշգամբք էին 'ի ներքոյ սրա-
հին մի' ընդ հարաւոյ դրանն որ հայէր ընդ հիւ-
սիսի, եւ հանէր ընդ հարաւ. եւ միւս ընդ հիւսիսոյ
դրանն որ հայէր ընդ հարաւ. եւ հանէր ընդ հիւ-
սիսի. *Եւ ասէ ցիս այս. պատշգամբ որ
հայի ընդ կողմն հարաւոյ քահանայիցն եղիցի
որք պահեն զպահպանութիւն տանն. *Եւ
պատշգամբն որ հայի ընդ հիւսիսի քահանայիցն
եղիցի որք պահեն զպահպանութիւն սեղանոյն
նոքա են որդիք սադովկայ որք մերձենան 'ի
ղեւտացւոց անտի պաշտել զտր.

*Ընթերցուած. *Յեզեկիէլէ. *Մարգարէէ.

Եւ եղիցի 'ի մտանելն քահանայիցն ընդ
դրունս սրահին ներքնոյ զգեցցին ըզ
պատմուճանս կտաւիս. եւ մի զգենուցուն ա-
սուիս 'ի պաշտամանն իւրեանց 'ի դրանէ սրահին
ներքնոյ. *Եւ խոյրս կտաւիս ունիցին 'ի գը-
լուխ իւրեանց. եւ անդրավարտիս կտաւիս յե-
րանս իւրեանց. եւ ոչ զգենուցուն 'ի քրտնու-
թիւն. *Եւ յելանելն իւրեանց յարտաքին
սրահն առ ժողովուրդն մերկասցին զպատմու-
ճանս իւրեանց որով պաշտիցեն. եւ դիցեն
զնոսա 'ի խենեակս սրբութեան, եւ զգեցցին այլ
պատմուճանս եւ մի' սրբեսցեն զժողովուրդն
պատմուճանօք իւրեանց. *Եւ զգլուխս
իւրեանց մի գերծցեն. եւ զվարս իւրեանց մի

ՙԻ քահանայութեան։ Ա[illegible]նէլոյ։

անօրինացեն ծածկելով ծածկեսցեն զգլուխս իւրեանց. *Եւ զգինի մի՛ արբցեն ամ քահանայքն ՚ի մտանելն իւրեանց ՚ի ներքին սրահն.

Պօղոսի առաքելոյն. Եբրայեցւոց թղթոյն է ընթ

Ունկնդիր լերուք առաջնորդաց ձերոց. և հպատակ կացէք նոցա. *Զի նոքա տքնին վս ոգւոց ձերոց որպ թէ համարս տալոց իցեն ընդ ձեր զի խնդութեամբ արասցեն զայն և մի յոգւոց հանելով. զի այն ոչ յօգուտ ձեր է. *Աղօթս արարէք վս մեր. զի հաստատեալ գիտեմք եթէ բարւոք միտս ունիմք յամի կամիմք բարւոք գնացս ցուցանել. *Եւ առաւել աղաչեմք. զի զայն առնիցէք զի վաղվաղակի պատսպարեցայց ձեզ. *Եւ Ած խաղաղութեան որ եհան ՚ի մեռելոց զհովիւն հօտից զմեծն արեամբ յաւիտենականի ուխտին զՏր մեր Յս Քս. *Հաստատեսցէ զձեզ ՚ի գործս բարութեան առնել զկամս նր. և արասցէ ՚ի մեզ զհաճոյսն առաջի իւր ՚ի ձեռն Յի Քի որում փառք յաւիտեանս Ամէն.

Ալէլուիա. *Յիշեաց ողորմութին իւր յակոբայ զճշմարտութին իւր ՚ի վս տանն իղի. և տեսին ամ ծագք երկրի զփրկութի այ մերոյ. *Աղաղակեցէք առ տր ամ երկիր. օրհնեցէք ցնծացէք՝ և սաղմոս ասացէք.

Փձըթ Աւ

*Աւետարան որ ըստ *Յոհաննու.

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ. զի ուրախու
թիւն իմ ՚ի ձեզ իցէ. և ձեր ուրա
խութիւն լցեալ եղիցի. *Այս է
պատուէր իմ. զի սիրեսջիք զմիմեանս. որպ
և ես զձեզ սիրեցի։ *Մեծ ևս քան զայս
սէր ոչ ոք ունի եթէ զանձն իւր դիցէ ՚ի վր
բարեկամաց իւրոց. *Դուք բարեկամք էք
իմ եթէ առնիցէք զոր ես պատուիրեմ ձեզ
*Ոչ ևս կոչեմ զձեզ ծառայս զի ծառայն
ոչ գիտէ զինչ գործէ տէրն նր. այլ զձեզ
կոչեցի բարեկամս. զի զամ. զոր լուայ ՚ի Հօրէ
իմմէ ծանուցի ձեզ. *Ոչ եթէ դուք ընտրե
ցիք զիս այլ ես ընտրեցի զձեզ. և եդի զձեզ
զի դուք երթայցէք և պտղաբերք լինիցիք.
և պտուղն ձեր կայցէ և զոր ինչ խնդրիցէք
՚ի Հօրէ իմմէ յանուն իմ. տացէ ձեզ. *Զայս
պատուիրեմ. զի սիրեսջիք զմիմեանս. *Եթէ
աշխարհ զձեզ ատեայ գիտասջիք զի նախ
զիս ատեաց. *Եթէ յաշխարհէ աստի էիք՝ աշ
խարհ զիւրն սիրէր արդեօք. բայց զի չէք
յաշխարհէ. այլ ես ընտրեցի զձեզ յաշխա
րհէ. վս այնորիկ ատեայ. զձեզ աշխարհ.
*Յիշեցէք զբանն՝ զոր ասացի ձեզ. եթէ
ոչ է ծառայ մեծ քան զտր իւր. եթէ զիս
հալածեցին. ապա և զձեզ հալածեսցեն.
եթէ զբանն իմ պահեցին, ապա և զձերն
պահեսցեն. *Այլ զնոյնս արասցեն ընդ
ձեզ վս անուան իմոյ. զի ոչ գիտեն զայն

՚Բ[illegible]. Յ[illegible]

որ առաքեացն զիս. *Իմ եթէ չէր եկեալ
և խօսեցեալ ընդ նոսա. մեղ ինչ ոչ գոյր նոցա.
բայց արդ չիք պատճառ վասն մեղաց իւր
եանց. *Որ զիս ատէ, և զՀայրն իմ ատէ.
*Եթէ զգործսն չէր գործեալ ՚ի նոսա զոր
ոչ այլ ոք գործեաց. մեղ ինչ ոչ գոյր նոցա.
բայց արդ տեսին, և ատեցին. և զիս և զՀ
այրն իմ. *Այլ զի լցցի բանն. որ յօրէնս
նոցա գրեալ է թէ ատեցին զիս ՚ի տարապար
տուց. *Բայց յորժամ եկեսցէ մխիթա
րիչն զոր ես առաքեցից ձեզ ՚ի Հօրէ զՀո
գին ճշմարտութեան. որ ՚ի Հօրէ ելանէ. նա
վկայեսցէ վասն իմ. Եւ դուք վկայէք զի
՚ի սկզբանէ ընդ իս էք. *Զայս խօսեցայ ընդ
ձեզ զի մի՛ գայթակղեսջիք. *Ի ժողովրդոց
իւրեանց հանիցեն զձեզ այլ եկեսցէ ժա
մանակ զի ամենայն որ սպանանիցէ զձեզ համա
րեսցի պաշտօն մատուցանել այ. *Եւ զայն
արասցեն ընդ ձեզ. քանզի ոչ ծանեան
զՀայր և ոչ զիս. *Այլ և զայս խօսեցայ
ընդ ձեզ զի յորժամ եկեսցէ ժամանակ՝
յիշեսջիք թէ ես ասացի ձեզ. *Զայս
ի սկզբանէ ոչ ասացի ձեզ. քանզի ընդ ձեզ էի.

Եւ [illegible] ՚Բ[illegible]. Ա[illegible] Դ.

*Եւ [illegible]. *Զ[illegible].

[illegible]ապետ բարի Քս գտող կորուսե
լոց և խնդրող մոլորելոցս. որ եղբայ

Ի Զ

Բարթողիմէոսի Առաքելոյն։

րս քեզ անձնանուեցեր 'ի հողեղինաց զս͞բ առա-
քեալսն. և նոքօք որսացեր զմարդիկ 'ի կեան-
սն յաւիտենականս։ *Նա այժմ ծառայք քո
որ աւանդեաց զհոգի իւր 'ի ձեռս քո. զի
և սա եղև փոքր 'ի շատէ սպասաւոր Տ͞րուե͞դ
քո յիշեա զհոգի սորա և զմարմին սորայ ա-
ռաջի քո. և թող զմեղս սորա զկամայ և զա-
կամայ. 'ի ձեռն կենսաբեր խաչի քո բարե-
խօսութ͞բ սրբուհւոյ ա͞ծածնին և ա͞մ սրբոց
քոց. և հան մասն և բաժին ընդ ս͞բս քո յար-
քայութ͞ն քում. և զմեզ արժանաւորեա դո-
հանալով փառաւորել զհայր և զորդի և
զս͞բ հոգին. այժմ և.

* Խաղաղութիւն ամենեցուն. ա͞յ երկիր պագ.

Դարձեալ մատուցանեմք զմաղթանս մեր.
առ դրան սրբոյ եկեղեցւոյ քահանայքս
և ժողովուրդքս մի՛ թողուր զմեզ 'ի ձեռանէ
քումմէ. և մի՛ տար օտարաց զժառանգութ͞ս
քո. *Նա 'ի կատարման ծառայիս քո, այս ա-
նուն քահանայի. յանձն արա զմեզ ուղղա-
փառ հովուի. զի 'ի կեանս սորայ դու պա-
հէիր զմեզ և պահեցեր. և այժմ ոչ ևս հե-
ռի 'ի մէնջ ա͞բ հոգւովդ և խաչիւդ քով որ
բով պահեա զմեզ. և զվերակացուս մեր որ
փոխեցաւ 'ի մէնջ 'ի յաշխարհէս՝ դասակից
արա և աթոռակից հայրապետացն և հարց
զի ահաւասիկ հրաժարեալ 'ի մէնջ ողջունիւ
և ըստ հրամանի քում դառնայ 'հող ուստի

դ͞ձ͞է առեալ

'Քահանայականաց. Մանկունք.

ստեղծեր զամ. դու որ եղեցիս պահապան մարմնոյ սորա եւ հանգիստ հոգւոյ սր. յոյս յարութեն 'ի մեծի աւուր դատաստան յոր ժամ գաս ժողովել զկենդանիս եւ զմեռեալս 'Քս յոյս մեր եւ պսակ պարծանաց հաւատացելոց քոց. յիշեա ըզծառայս քո զվախճանեալս եւ կացո յաջակողմեանդ քո. ընդ սիրելիս երկնաւոր հօրդ 'ի ժառանգութեն. 'ի ձեռն նորոգող հոգւոյդ սրբոյ որում վայելէ փառք 'ի յաւ.

---

*Առաւօտն. *Լուսոյ զօրհնեան մօտեալ. վեց տան. եւ գծ տան երգ. *Հոգւոյ. հայր մր. *Եւ տանին առ դը րան եկեղեցւոյն. եւ փակին. եւ ասեն. շարական. Պն Ա. *Յանապէտ ... ծոյս. խարգաւ. *Աղօթս. բա ցէ ինձ զդրունս. *Խրատաղբն ... ...

*Ընթերցուած. 'ի ծննդոց.

Եւ ել յակոբ 'ի ջրհորոյ անտի երդման. եւ գնաց 'ի խառան. *Եւ եհաս 'ի տեղի մի՝ եւ ննջեաց անդ. զի արեւն 'ի մուտս էր. եւ էառ 'ի քարանց տեղւոյն. եւ եդ ընդ սնարս իւր եւ ննջեաց 'ի տեղւոջն յայնմ. *Եւ ետես երազ. եւ ահա սանդուղք հաստատեալ յերկրի. որոյ գլուխն հասանէր յերկինս. եւ հրեշտակք այ ելանէին՝ եւ 'իջանէին՝ ը̄ նա. *Եւ տր հաստատեալ կայր 'ի նմա. եւ ասէ. ես եմ Տր

՝Ի Ծննդոց. Ս[illegible]

ԵԾ աբրահամու հօր քոյ եւ ԱԾ իսահակայ մի երկնչիր. զի զերկիրդ յորում դու ննջեցեր. քեզ տաց զդա. եւ զաւակի քում. *Եւ եղիցի զաւակ քո իբրեւ զաւազ երկրի եւ ընդ արձակեսցի 'ի ծովակողմն. եւ ընդ արեւելս. եւ ը̅ հիւսիս. եւ ը̅ հարաւ եւ օրհնես ցին 'ի քեզ ա̅մ ազգք երկրի եւ 'ի զաւակի քում. *Եւ ես ահաւասիկ ը̅ քեզ եմ պա հել զքեզ յա̅մ ճանապարհս քո յոր գնաս ցես. եւ դարձուցից զքեզ յերկիրս յայս. զի ոչ թողից զքեզ մինչեւ արարից զամենայն ինչ զոր խօսեցայ ընդ քեզ:

*Ընթերցուած. *Եսայեայ. *Մարգարէէ

Իբրեւ զի գեղեցիկ են 'ի վ̅ր լերանց ոտք աւետարանչի համբաւոյն խաղաղութեան իբրեւ աւետարանչի բարութեան. զի լսելի արարից զփրկութի̅ն քո. ասել ցսիոն թէ թագաւորեսցէ քեզ Ա̅Ծ. *Ձ ի ձայն պա հապանաց քոց բարձրացաւ. եւ 'ի նոյն բար բառ առ հասարակ ցնծասցեն. զի դէմ յան դիման տեսցեն զժամանակն յորժամ ողորմեսցի Տ̅Ր սիոնի. *Ի երինք գոչեսցեն աւերակք հանդերձ երուսաղէմի զփրկութի̅ն. զի ողորմե ցաւ նմա Տ̅Ր. եւ փրկեաց զերուսաղէմ Եւ յայտնի արասցէ Տ̅Ր զբազուկ իւր ս̅բ առա ջի ա̅մ ազգաց. եւ տեսցեն ամենայն ծագք երկրի զփրկութի̅ն Ա̅Յ մերոյ.

*Ընթերցուած. Եսայեայ *Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ տր. *Ուխտն իմ. որ էր ը̅ նմա կենաց եւ խաղաղութե. եւ ետու նմա զերկիւղ երկնչել յինէն՝ և յերեսաց անուան իմոյ խորշել. *Օրէնք ճշմարտութեան էին 'ի բերան նր եւ անիրաւութի ոչ գտաւ 'ի շրթունս նր. խաղաղութբ եւ ուղղութբ գնաց ընդ իս եւ զբազումս դարձոյց յանիրաւութենէ. *Զի շրթունք քահանային ըղ գուշասցին գիտութն. եւ օրէնս խնդրեսցեն 'ի բերանոյ նր զի հրեշտակ տն ամենակալի է.

*Պետրոսի առաքելոյն 'ի կաթուղիկեայ թղթոյն ընթ.

Զերիցունս այսու հետեւ աղաչեմ. իբրեւ երիցակից եւ վկայ չարչարանացն Քի որ եւ հանդերձելոց փառացն յայտնելոց հաղորդ. *Արածեցէք՝ որ 'ի ձեզ հօտն այ վերակացու լինել մի՝ իբրեւ ակամայ այլ կամաւ ըստ այ. մի՝ զօշաքաղութբ. այլ յօժարութբ. *Մի իբրեւ տիրելով վիճակացն. այլ լինել օրինակ հօտին. *Զի յերեւել հովուապետին ընդունիջիք զանթառամ փառացն պսակ.

Սաղմոսոյ. *Ողորմեա ինձ այ ըստ մեծի ողորմութե քում. ըստ բազում գթութե քում քաւեա զանօրէնութիս իմ. Առաւել լուա զիս յանօրէնութե իմմէ. եւ 'ի մեղաց իմոց սրբեա զիս

*Աւետարան որ ըստ *Յովհաննու.

Բայց արդ երթամ ես առ առաքիչն իմ.

Բ ԴՃԵ Եւ

405

*Եւ ոչ ոք ՚ի ձէնջ հարցանիցէ ցիս. թէ
յո՞ երթաս։ *Այլ զի զայս խօսեցայ ընդ
ձեզ. տրտմութի̅ ելից զսիրտս ձեր։ *Այլ ես
զճշմարիտն ասեմ ձեզ. լաւ է ձեզ եթէ ես
երթամ. զի եթէ ես ոչ երթայց մխիթարիչն
ոչ եկեսցէ առ ձեզ. ապա եթէ երթամ. ա-
ռաքեցից զնա առ ձեզ։ *Եւ նա եկեալ
յանդիմանեսցէ զաշխարհ վ̅ն մեղաց և վ̅ն
արդարութե̅ և վ̅ն դատաստանի։ *Վ̅ն մե-
ղաց զի ոչ հաւատան յիս։ *Վ̅ն արդարութե̅
զի առ հայր իմ երթամ. և ոչ ևս տեսա-
նէք զիս։ *Վ̅ն դատաստանի զի իշխան աշ-
խարհիս այսորիկ դատապարտեալ է։ *Այլ ևս
բազում ինչ ունիմ ասել ձեզ այլ ոչ կարէք
հանդարտել այժմիկ։ *Յորժամ եկեսցէ նա
Հոգին ճշմարտութե̅ առաջնորդեսցէ ձեզ
ա̅մ ճշմարտութե̅բ. զի ոչ եթէ յանձնէ ինչ
խօսիցի այլ զոր լսիցէ խօսիցի. և զգալոցն
պատմեսցէ ձեզ։ *Նա զիս փառաւորեսցէ զի
յիմմէ անտի առնուցու և պատմեսցէ ձեզ։
Զա̅մ ինչ զոր ունի հայր՝ իմ է. վ̅ն այնո-
րիկ ասացի ձեզ. թէ յիմմէ անտի առնու-
ցու և պատմեսցէ ձեզ։ *Փոքր մի, և ոչ ևս
տեսանէք զիս և ապա սակաւիկ մի՝, և տե-
սանիցէք զիս և զի ես երթամ առ հայր։
*Ասէին ոմանք յաշակերտաց անտի ցմիմեա-
նս. զինչ է այս զոր ասես ցմեզ. թէ փոքր
մի՝ և ոչ տեսանէք զիս. և դարձեալ սակաւիկ

մի, եւ տեսանիցէք զիս. եւ թէ ես առ Հայր
երթամ: *Եւ ասէին զինչ իցէ այն փոքր
մի ասէն. չգիտեմք զինչ խօսի: *Գիտաց
Յս. եթէ կամէին զնա հարցանել. եւ ասէ
ցնոսա վս այդորիկ խնդրեցէք ընդ միմեա
նս՝ զի ասացի թէ փոքր մի. եւ ոչ տեսանէք
զիս, եւ դարձեալ սակաւիկ մի եւս. տեսանի
ցէք զիս: *Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի լայջիք
եւ ողբասջիք դուք. եւ աշխարհ խնդասցէ.
դուք տրտմեսջիք այլ տրտմութիւն ձեր յու
րախութիւն եղիցի: *Կին յորժամ ծնանիցի
տրտմութիւն է նմա զի հասեալ է ժամ նր. այլ յոր
ժամ ծնցի զմանուկն, ոչ եւս յիշէ զնեղու
թիւն վս խնդութեան զի ծնաւ մարդ յաշ
խարհ: *Եւ դուք այժմ տրտմութիւն ունիք
այլ դարձեալ տեսից զձեզ եւ ուրախ լիցին
սիրտք ձեր՝. եւ զուրախութիւն ձեր՝ ոչ ոք հա
նիցէ 'ի ձէնջ: *Եւ յայնմ աւուր զիս ինչ
ոչ հարցանիցէք. ամէն ամէն ասեմ ձեզ՝ զի
զոր ինչ խնդրիցէք 'ի Հօրէ իմմէ յանուն
իմ տացէ ձեզ: *Մինչեւ ցայժմ ոչ ինչ խնդ
րեցիք յանուն իմ. խնդրեցիք եւ առնուցուք
զի ուրախութիւն լցեալ եղիցի: *Զայս ա
ռակօք խօսեցայ ընդ ձեզ. եկեսցէ ժամա
նակ՝ յորժամ ոչ եւս առակօք խօսեցայց ը
ձեզ. այլ յայտնապէս զՀօրէ պատմեցից
ձեզ: *Յայնմ աւուր խնդրեսջիք յանուն
իմ. եւ ոչ ասեմ ձեզ եթէ ես աղաչեցից ըզ

դձէ Հայր

Հայր վն ձեր. *Զի ինքն իսկ Հայր սիրէ
զձեզ զի դուք զիս սիրեցիք եւ հաւատացիք.
եթէ ես յայ ելի. *Ելի ’ի Հօրէ եւ եկի յաշ
խարհս. դարձեալ թողում զաշխարհս եւ
երթամ առ Հայր.

*Ասէ սարկաւագն *Քարոզէ.

Վն քաւութեան եւ թողութեան մեղաց հոգւոյ հան
գուցելոյս. զՏր աղաչեսցուք. *Վն առաջ
նորդելոյ սմա ընդունիլ դասուն անձկացեալ
ճանապարհին զՏր. *Վն ընդունելոյ զհո
գի սորա ’ի խորանն սրբոյն. զՏր. *Վն ա
ռաջնորդելոյ սմա ընդ առաջ փրկչին. զՏր.
*Վն դասելոյ սմա յաջակողմեան դասուն
յանբաւ ուրախութիւն. զՏր. *Վն արժա
նի լինելոյ սմա անթառամ պսակացն. զՏր.
*Վն պարգեւելոյ սմա հանգիստ յերկնից
արքայութեն. զՏր. *Վն վերադասելոյ սմա
’ի տեղի անկելոց հրեշտակաց. զՏր. *Վն հո
գոյն. *Ասէ եւս. *Զանձինս. *Ողորմեաց.

*Ասէ քհն. *Զաղօթս.

ՏՐ Ած փրկիչ մեր ած յաւիտենական, ա
րարիչ եւ իշխան հրեշտակաց եւ մարդկան.
դատաւոր կենդանեաց եւ մեռելոց. օրհնեմք
զքո մարդասիրութիւնդ որ վն բազում ողորմու
թեանդ քո. ոչ կարացեր անտես առնել զստեղ
ծուածս ձեռաց քոց զվիրաւորեալս ’ի բան
սարկուէ թշնամւոյն. այլ կամաւ Հօր եւ Հա
ճութբ սբյ Հոգւոյն խոնարհեցար յարգանդ
[illegible] սրբու

Բռնահանաչութեան. Մանեւոյ.

սրբուհւոյ կուսին. և հրաշափառ մբ ծնըն
դեամբ քով զանիծիցն լուծեր զդատակնիք
ամենամեծդ ած. որ վն մեր աղքատացար,
փառաւորեմք զքո անմահ թագաւորութիւդ զն
շներպարանս ծառայի տուեր. և բեւեռեցար
'ի վր խաչին. մբ և պատուական արեամբ քով
զգերեալսն 'ի ծառայուէ թշնամւոյն ազատե
ցեր 'ի կեանս. *Երկրպագութի և փառս
մատուցանեմք քեզ հոգիս բանաւոր հօտի.
որ մեր եփրկիչ Յս Քս. որ զցրուեալսն
յաներևոյթ և յանմանումն դիւէն. ժողովե
ցեր առ բնակութի սրբոց հրեշտակաց. և
պարսպեալ մբ խաչիւ նշանաւրն. կարգեցեր
տեսուչ և առաջնորդ, հովուել իմաստուէ
զժողովուրդս քո. *Իսկ զծառայս քո՝ զոր
շնորհեցեր մեզ առաջնորդ 'ի ձեռն սրբոց
առաքելոց քոց. այսօր հրաժարեցաւ 'ի մէնջ
և դարձաւ 'ի հող ըստ հրամանի քում. և մեք
ժողովուրդս քո և ծառայքս 'ի տաճարի փա
ռաց սրբուէ աղաչեմք և խնդրեմք 'ի քէն բա
րեխօսութե սրբուհւոյ ածածնիդ և ամ սր
բոց քոց որք յաւիտենից հաճոյ եղեն քեզ
ընկալ զբանս ողջունի սորա, 'ի մբ եկեղե
ցւոյս առաջի սրբոյ սեղանոյ քոյ. և հանգո
ղ հոգի ծառայիս քո. 'ի խորանս սիրողաց ան
ուան քոյ. Թող սմա մր ողորմած զյանցանս
և զմոռացութիս, որք գործովք և խորհրդովք
զն դու մր միայն կարող ես թողուլ զմեղս.

ՏՃԹ Շնոր

409

Յոհաննէսեանց Ոսկանելոյ.

*Շնորհեա՛ սմա՛ յարդար դատաստանութե՛ քում. է՛ պետրոսեան աթոռակցութեանն վերապատուել. և զմեզ զամենեսեան օրհնեա՛ հոգևոր օրհնութե՛ քով. զի սրբեալք ՚ի յանցանաց գոհանալով փառաւորեսցուք զՀայր և զՈրդի և զՍբ Հոգիդ այժմ և միշտ և յաւ.

*Խսաչաչառբիան աղնեյան տ̅յ երկիր պա.

՚Ի մէջ եղեղեցւոյս և առաջի սրբոյ սեղանոյ քոյ. քեզ երկրպագանեմք և աղաչեմք զանհաս գթութեդ քո. որես առ ամենեսեան երկայնամիտ Յսս Քս մեր. *Ընկալ տէր և այժմ բարերարութե՛ քով զխնդրուածս մեր և հեղ զառատաբուխ շնորհս հոգւոյդ սրբոյ ՚ի գանձս յոյս պատուական. որէ տաճար կամաց քոց սրբոց. զի ՚ի ձեռն օծմանս այսորիկ զոր յանուն քո օծանեմք Սբ խուղովս այսուիկ ընկալցին Սբ նշխարքս ոսկերաց սորա. զօրութի բժշկութեց. և զհալածումն սևագունդ դիւաց. և մեծ պարծանս կենաց. և լոյս մեծապէս Սբ խոստովանութե. որ ՚ի հայր և յորդի և ՚ի հոգին Սբ. որով ընկալեալ սորա զՍբ օծումն. և այդր ես զանհակալեսցէ է այլ ճշմարիտ հովիւսն զբրաբեոնն յաղթութե ընկալցի իբէն Յսս. և ամ սրբովք ուրախասցեալք. փառաւորեսցէ զՀայր և զՈրդի և զՍբ Հոգին. Այժմ և միշտ և.

*Եւ ասեն. Բնաւորող միրոյն. կէս. զատն. Բէ զատ երգ. Հայր մեր. *Եւ ասեն առաջի մեզ սեղանոյն. *Եւ պատարագ մատչի. ասմ. Տէր հովուեայ զիս.

Պատրաստ սրտիւ առաջի իմ ըղձեղա յօժ ամէն յանդիման նեղչաց իմոց. *Ամէն.

Օծեալ մեր իւղով ըղձ գլուխ իմ. բաժակ քո որ անապական արբեցուց զիս *Եւ ասեն.

*Շարական. Գ.Ձ. Առաւօտեան ժամու.

*Եւ ասեն քահանայքն զօր մեծամին հեղ ցէ՛ նախ՛ ի ձախակողմն եկեղեցւոյն, և յաջոյ ձեռին. Որպէս եւ որ դիմեն՛ սիրտ ամենեցուն պատուիրէ. Որք աշակերտ սրբոյ առաքելոյն պօղոսի. Եւ այն դիմեն սիրտ կարգաւ մեկնէ զփրկութն զոր ունիմք այսպիսի կարգ քրիստոնէ՛ութե. զի մի հեթանոսական դարձմունք ինչ մոլորեցուցէ զք զի առաքելական կանոնս. *Եւ համբուրեն զօր սեղանին որ յերեսաց վախճանելոյն. *Եւ զխորանն և զամ սրբութիւն Եւ զօր աւետարանն դնեն ՚ի գիրկն և համբուրեն և ասացեն.

Ողջոյն քեզ սուրբ եկեղեցի. Ողջոյն քեզ սեղան սրբութե. Ողջոյն ձեզ դասք քահանայութե. ես ճանապարհորդեցի առ որդին իմ. *Եւ ասեն ասմ., 121. Ուրախ եղէ ես որք ասէին. *Եւ տուն առ տուն զողջոյն. *Եւ համբուրեն զորդ

դ ձ ժ ա եկե

Բարեխօսութեամբ. Սաղմոս.

եկեղեցին. և դարձեալ երթան առաջի սրբոյ սեղանոյն. և համբուրեն զմիմեանս քահանայքն. և երկրպագեն վախճանելոյն. համբուրեն զխաչն և զաւետարանն և զաջն. Եւ ապա իջուցանեն ՚ի բեմէն փոխելով զատղմոսն և զողջոյնն. *Սաղմոս. 86. *Հիմունք նր ՚ի լեառն սբ. նորա.

Ողջո՜յն ձեզ մանկո՜ւնք եկեղեցւոյ. Ողջո՜յն ձեզ. հաւատացեալք եղբա՜րք իմ ՚ի քս. Ողջո՜յն ձեզ համօրէն ժողովրդականք. ես ճանապարհորդեցի առ քս յոյսն ամենեցուն. *Սաղմոս, 138. Տր փորձեցեր.

Ահա՜ հրաժարիմ ՚ի քէն սբ. եկեղեցի. Ահա՜ մեկնիմ ի ձէնջ սիրելի եղբարք. ՚ի կոչմունս վերանորոգողին քրիստոսի այ մերոյ

Կցուրդ. *Պահեա զիս տր ՚ի ձեռաց մեղաւորի.

Աղօթս արարէք վասն իմ. հարք իմ. եղբարք և որդիք. և օրհնեսցէ զձեզ քս փրկիչ մեր. պահեսցէ հաստատուն ՚ի հաւատս իւր մինչև ՚ի սահմանեալ կէտ կոչմանս այսորիկ. և խաղաղութի տն եղիցի ը ձեզ յաւիտենից յաւիտեանս. *Ամէն.

Եւ ամ ժողովուրդն համբուրեն զնա և քահանայքն և ասեն կցորդ. զհրաժարելոյն

Եւ ասեն ճառագայթ.

Եւ առաջնորդին. Բարոզէ.

Ի գճժէ Ամ

*Յոհաննու աւետարանչին. Մանկանց.

Միաբան աղաչեսցուք զմարդասէր տէր յա-
ղագս ննջեցեալ քահանայիս այսորիկ.
զոր ասա. *Սրբասէր քահանայք եւ բազմամ-
բոխ ժողովուրդք. հայցեցէք ՚ի քէն զի շնոր-
հեսցէ զթողութիւն մեղաց, զոր. *Զի հան-
գուսցէ զհոգի սորա յերկնային խորանսն,
յանապական ուրախութիւն. զոր. *Յառաջ-
նումն համարեսցի զաս. է մովսէսի եւ է այլ
մարգարէիցն. զոր. *Յերկրորդումն համա-
րեսցի զաս է պետրոսի եւ ընդ պօղոսի. եւ է
այլոց սրբոց առաքելոցն. եւ զաղաչանս մեղու-
ցելոցս ընկալցի ՚ի յիշատակ հոգւոց ննջեցե-
լոցն է սուրբս դասելով. զոր ա. *Նու եւ
*Զ անձինս մեր. *Ողորմեա մեզ
*Նախահանայն աւէ. *Զ աղբ.

Արարչագործ տէր որ ՚ի ձեռն Ադամային
խորհրդոյ քո. առաջնաստեղծ
մարդոյն զկերպարանսն կերպա-
րանակից եւ նմանակից քեզ արարեր. եւ լու-
սեղէն փառօք զարդարեցեր զնա. արարեր
զմարդն հողեղէն պատկերաւն, փառակից
գոլով հրեղինացն. եւ ծածկեցաւ հողեղէն
մարմինն լուսեղէն փառօքն ընդ որ խանդա-
ցեալ թշնամին ընդ փառս նր. մահաբեր
պտղովն ճաշակմամբ խաբեաց եւ ընկեց ՚ի փա-
ռացն. *Իսկ նր տեսեալ զինքն մերկացեալ
՚ի լուսեղէն զգեստուցն. սաղարթապատ լի-

Խորհրդածութիւնք. Լուսոյ.

նելով ընդ ոտնկոխ 'ի դրախտին. * Իսկ լու-
ծեալն 'ի պատուիրանէն և արտաքսեալն 'ի
դրախտէն, ոչ եգիտ մխիթարութի վշտակ
ցութեն. եթէ ոչ էր ասացեալ քո կենարարիդ
եթէ հողէիր և 'ի հող դարձցիս. * Ապա
ցանկալք մահու հասանիլ զի մահուամբն ըզ
կենդանութի գացէ. * Իսկ դու տ̃ր դթացար
յանարատ ձեռաց քոց ստեղծուածն, ոչ
կարացեր տեսանել զկորուստ նմանակից քո
պատկերին նախաստեղծ մարդոյն. խոնարհե
ցար յերկնից 'ի հայրական ծոցոյ և զմարմին
ծառայի 'ի կուսէն ճշմարտապէս յանձն ա
ռեր. զհողաստեղծն լուսեղէն փառօքն
ծածկեցեր, և զլուսեղէն Աստուածութիւնդ զհո
ղեղէն կերպարանս նմանակից քեզ արարեր.
քոինաստեղծ պատկերին' զպատրեալն 'ի պատ
րողէն, առաջին զգեցմամբն նորոգեցեր. և
զմեզ նորոգեցեր ը̃ նախահօրն մերում ադա
մայ 'ի վ̃ր կենարար փայտին. և արբուցեր
մեզ յանմահարար բաժակէդ 'ի կողահոս ադ
բերէդ. զմեռելութիւս մեր նորոգեցեր ան
շնչութ̃ քով 'ի խաչին. և 'ի ջանելով քո 'ի
գերեզման' և յարութ̃ քով 'ի մեռելոց.
զարգելեալսն 'ի մեղսասէր բանտին 'ի բան
սարկուէն ազատեցեր. և զկարիս կարծեալ
իշխանին լուծեր, և զըմբռնեալսն 'ի նմանէ
արժանաւորեցեր անեղաշէն դրախտին կե
նաց և զմեզ կարգեցեր քահանայս 'ի տաճարի

դ̃ձժ̃դ փառաց

Յորդորակութիւնք. Յաւելուած.

փառաց սրբուն քո. զոր հիմնեցուցեր ՚ի վ(ե)ր(այ)
առաքելական վիմի խոստմամբ կեփայի. եթէ
դու ես վէմ, և՚ի վ(ե)ր(այ) այդր վիմի շինեցից
զեկեղեց(ի) իմ. և դրունք դժոխոց զնա մի՛
յաղթահարեսցեն. Եւ այժմ Տ(է)ր բարերար
զծառայս քո զոր արժանաւորեցեր զսա առ
նուլ զպատիւ քահանայութեն. և զպսակ պար
ծանաց ընտրեցեր զսա լինիլ քեզ սպասա
որ ընդ որդիսն որոտման. *Ո՛վ նմանեալ
միլքիսեթի լցեալ շնորհօքն Ս(ուրբ) Հ(ոգւո)յ. *Ո՛վ նը
մանեալ մովսէսի նախագոյ մարգարէին, ՚առա
ջնորդ լինելով ժողովրդեանն ՚ի միթապա
տեալ մեղացն եգիպտական մուծանելով ՚ի
տուն տ(եառ)ն, և՚ի գաւիթս Ս(ուրբ) Հ(ոգւո)յ. և ոչ արեամբ
ցլուց և զուարակաց. այլ արեամբն Ք(րիստոս)ի մը
տանէր ՚ի սրբութին սրբութեանցն. *Ո՛վ նմա
նեալ ահարոնի վակասակիր պատմուճանաւն.
և ոչ ակամբք երկոտասանիւք ընդելուզեալ.
այլ երկոտասան առաքելոցն փառաւորութ(եամ)բ
համեմատեալ. և ո՛չ ակամբք յանդիմանութ(եան)
վակասին կրելով. որով զմահ և զկեանս ժողո
վրդեանն ճանաչէր այլ զմարմին և զարիւն
որդւոյն ա(ստուծո)յ ՚ի վ(ե)ր(այ) բազկացն կրելով. որով
զմահ և զկեանս ծանուցանէ որով զմեղս
և զանօրէնութիս ժողովրդեանն քաւէր. Ո՛վ
նմանեալ սամուէլի արկեալ զեփրեաւ կրկնոց
և զեփուտ քահանայութեն յանշարժ սպա
սակի հովուէր զժողովուրդն տ(եառ)ն. *Ով տա

դ ճժն ճարի

Պռահանուեայրեալ։ Մ.անելոյ։

Ճարի տն գործող։ *Ամ սեղանոյ տն պաշտօ նեայ։ *Ամ պատարագիչ քն։ *Ամ բաշխող մարմնոյ և արեան տն։ *Ամ մկրտիչ ծնիցելոցն աւազանին ջրով և հոգւով։ *Ամ պսակիչ զուգակցելոցն ամուսնութեան, տնագրութբ Աբ և բոլոր պսակաւն։ *Ամ մեղաւորաց դարձուցիչ՝ որ կոչեր յապաշխարութն քաղցրալուր բարբառովն։ *Ամ ընթերցող մարգարէական տառից։ *Ամ քարոզող ժողովրդեան նմանեալ առաքելոցն։ *Ամ սօ նախմբող մարտիրոսացն։ Իշխանակող սրբոց հգնաւորացն։ *Ամ յիշատակող ննջեցելոցն հաշտարար մբ պատարագաւն։ Ամ փառաբանիչ սրբոյ երրորդութեն վերնայնոցն նմանեալ։ *Այս այժմ Տր առ քեզ կոչեցեր և խափանեցաւ պաշտօն սորա յեկեղեցւոյ քումմէ՝ և ՚ի ժողովրդենէ քումմէ։ *Ամ որոյ աղաչեմք զքեզ մարդասէր Տր ընկալ զհոգի սորա ըն ընտրեալս քո և ըն կամարարս անուանդ քում սրբոյ խառնեա ՚ի թիւ աշակերտաց քոց։ *Այս եթէ յանցեալ ինչ իցէ սորա ըստ մարդկային բնութեն թող սմա։ *Այս յանձնառ յաղեղ գալստեան քո, յորժամ նշան սրբոյ խաչին ճառագայթիւք ըն ամպս երկնից փայլէ կարապետ գալստեան քոյ. և զօրութիւք երկնից շարժին և զօրք հրեշտակաց առաջի ընթանան. և հրեշտակապետն ձայնեցուցանէ զփողն արդեցութեց։

դձժզ աղդ

աղդ տանելով տիեզերաց և զյաւիտենից
ննջեցելոցն․ զարթուցանել ՚ի մահահանգիստ
քնոյս յառնեն մեռեալք ՚ի գերեզմանացն․
և հոգիքն զգենուն զիւրաքանչիւր մարմինն
և կան առաջի ահեղ ատենին․ յանուանէ կո
չեա զծառայս քո և ընդ աջմէ քո կացո․ և
օդաթռիչ թևօք վերամբառնալ ՚ի վերինդ
երուսաղէմ, ՚ի մայր մեր ամենեցուն ՚ի լու
սեղէն առագաստին՝ և յաւիտենական յանան
ցանելի լոյսն․ *Եւ զաշակերտակիցսն և
զուղղորդաւորս սորա և զպաշտօնեայս․ զծա
ռայս քո հանդերձ երկրպագող ժողովը
դեամբս արժանաւորեա երանաւէտ կոչ
մանդ քո Քրիստոս Աստուած մեր․ զի դու ես Տէր կե
նաց և Աստուած ողորմութեան, և քեզ ընդ Հօր
և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ վայելէ փառք
իշխանութիւն և պատիւ այժմ և․

*Եւ աւետարանագիրն շաբթն և բաւականն սահմանեալն ևհա
նէն ընդ դրան եկեղեցւոյն հյորդի․ *Եւ եթէ
յեպիսկոպոսապետ էլէ, զամենայն եղգասագնն յեկեղե
ցաւլն դնէն, մինչև այլ յաղորդի․

*Եւ առ դրանն այս խանան հաւարի․ *Տէր ողորմեա․
Գ․Կ․ *Լուսաւոր Աստուածայ․ Կարգաւ․

*Սաղմոս․ ԾԻԷ․ *Յայս ինչ ճանապարհ՝ յոր և գէ
նայից․ շի առ մեղ տէր հասեար

*Ընթերցուած 'ի Գործոց. Առաքելոց.

Եւ 'ի Միլիտեայ յղեալ յԵփեսոս՝ կոչեաց զերիցունս եկեղեցւոյն. *Եւ իբրեւ եկին առ նա՛ ասէ ցնոսա. դուք ձեզէն գիտէք յօրէ յառաջմէ յորմէ եկի յԱսիա որպէս ընդ ձեզ զամենայն ժամանակն եղէ. Ծառայել Տեառն ամենայն խոնարհութեամբ եւ բազում արտասուօք եւ փորձութեամբք որք դիպեցան ինձ 'ի նենգութենէ Հրէից. *Որպէս ոչ ինչ զանց գործեցի յօգտակարացն չպատմել ձեզ եւ ուսուցանել զձեզ հրապարակաւ եւ առ ատենին Տեառն զվկայութիւն Հրէից եւ հեթանոսաց զապաշխարութեանն որ առ Աստուած. եւ զհաւատոցն որ 'ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս. *Եւ արդ ահաւասիկ ես կապեալ հոգւով երթամ յԵրուսաղէմ. եւ որ ինչ անդ ընդ իս անց անցանելոց իցէ չգիտեմ. *Բայց զի հոգին սուրբ ըստ քաղաքաց քաղաքաց վկայէ ինձ եւ ասէ. եթէ կապանք եւ նեղութիւնք մնան քեզ. *Այլ եւ ոչ ինչ համարիմ զանձն իմ պատուական որպէս զի կատարեցից զընթացս իմ ուրախութեամբ՝ եւ զպաշտօնն զոր առի 'ի Տեառնէ Յիսուսէ վկայ լինիլ աւետարանի շնորհացն Աստուծոյ. Եւ արդ ահաւասիկ գիտեմ ես. եթէ ոչ եւս տեսանէք զերեսս իմ դուք ամենեքեան յորս շրջեցայ քարոզել զարքայութիւնն. *Վասն որոյ վկայութիւն դնեմ ձեզ յաւուր յայսմիկ, զի Սուրբ եմ յարենէ ամենեցուն. *Քանզի ոչ

դձժը խոր

խորշեցայ ՚ի պատմելոյ ձեզ զամենայն կամսն
այ. * Զգոյշ կացէք անձանց և ամ հօտին
ուր եդ զձեզ հոգին սբ տեսուչս հովուել
զժողովուրդս տն, զոր ապրեցոյց արեամբն
իւրով. * Զի ես գիտեմ եթէ յետ իմոյ
ելանելոյ յաշխարհս գայցեն գայլք յափշ
տակօղք ՚ի ձեզ. որք ոչ խնայեսցեն հօտին.
* Եւ ՚ի ձէնջ յարիցեն արք. որք խօսիցին
թիւրս ձգել զաշակերտսն զկնի իւրեանց.
* Վս այնորիկ արթուն կացէք. զի զերիս ամ
գցայգ և զցերեկ՝ ոչ դադարեցի արտա
սուօք խրատել զմի մի իւրաքանչիւր. * Եւ
արդ յանձն առնեմ զձեզ այ և բանի շնորհաց
նր. որ կարօղն է շինել և տալ ձեզ ժառան
գութի ընդ սրբսն ամ. * Արծաթոյ կամ ոս
կւոյ՝ կամ հանդերձից՝ ոչ ուրուք ՚ի ձէնջ
ցանկացայ. * Դուք ինքնին գիտէք զի զպէ
տս իմ, և որոց ընդ իս էին պաշտեցին ձեռքս
այս. * Եւ զամենայն ինչ ցուցի ձեզ. զի այս
պէս պարտ է վաստակել և դարմանել զհիւա
նդս. և յիշել զբանն տն Յի, զոր ինքն
իսկ ասաց երանելի է մանաւանդ տալն քան
առնուլն. * Եւ զայս իբրև ասաց եդեալ
ծունր ամենեքումբք եկաց յաղօթս. * Բա
զում լալիւն եղև ամենեցուն. և անկեալ
զպարանոցաւն պօղոսի համբուրէին զնա.
Տրտմեալք էին մանաւանդ ՚ի վր բանին զոր ա
սէր. թէ ոչ և ս տեսանելոց են զերեսս նր.

Դձժթ և յու

Քառասնորդաց։ Ա[illegible]։
և յուղարկեցին զնա ՚ի նաւ անդր։
*Պօղոսի առաքելոյն. Առ կողոսացւոց թղթոյն ընթ.

Եթէ յարեայք ընդ քի. ապա զվերինն խնդրեցէք ուր քս նստի ընդ աջմէ այ։ *Զվերինն խորհեցարուք. մի՛ զայս որ յերկրի աստ է։ *Քանզի մեռայք և կեանքն ձեր ծածկեալ են ընդ քի յայ։ *Իսկ յորժամ քս յայտնեսցի, կեանքն ձեր. յայնժամ և դուք ընդ նմա յայտնեսջիք փառօք։

Ալէլուեայ. Սաղմոս. 102. *Օրհնեա՛ անձն իմ զտր. և ամ ոսկերք իմ զանուն սուրբ նորա։ Օրհնեա՛ անձն իմ զտր. և մի՛ մոռանար զամ տուրս նորա։

*Աւետարան որ ըստ. *Յոհաննու։

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ. զի ընդ իս զխաղաղութի ունիցիք. յաշխարհի աստ զնեղութի ունիցիք. այլ քաջալերեցարուք. զի ես յաղթեցի աշխարհի *Զայս իբրև խօսեցաւ յս համբարձ զաչս իւր յերկինս և ասէ. Հայր հասեալ է ժամ փառաւորեա՛ զորդի քո. զի և որդի քո փառաւորեսցէ զքեզ։ *Որպէս ետուր նմա իշխանութի ամ մարմնոյ։ զի ամի, զոր ետուր նմա տացէ զկեանսն յաւիտենականս։ *Այս են յաւիտենական կեանք. զի ծանիցեն զքեզ միայն ճշմարիտ ած. և զոր առաքեցեր զՅս Քս։ *Ես զքեզ փառաւորեցի

դձի յեր

յերկրի. զգործն կատարեցի. զորս ետուր
ցիս. զի արարից. *Եւ այժմ փառաւորեա՛
զիս Հայր առ 'ի քէն փառօքն՝ զոր ունէի
յառաջ քան զլինել աշխարհի առ 'ի քէն.
*Յայտնեցի զանուն քո մարդկան. զորս
ետուր ինձ յաշխարհէ քոյին. և ինձ ե-
տուր զնս̃. և զբանն քո պահեցին. *Արդ
գիտացին եթէ զա̃մ ինչ զոր ետուր ինձ առ
'ի քէն են. *Զի բանն զոր ետուր ինձ ե-
տու նոցա. և նոքա ընկալան. և ծանեան
ճշմարտութբ̃ եթէ առ 'ի քէն ելի. և հա-
ւատացին եթէ դու առաքեցեր զիս. *Արդ
ես վ̃ն նց̃ աղաչեմ, և ոչ վ̃ն աշխարհի աղա-
չեմ այլ վ̃ն նց̃ զորս ետուրն ինձ՝ զի քո են
*Եւ որ ինչ իմ է ա̃մ քո է. և որ ինչ քո է
այն իմ է. և փառաւորեալ եմ 'ի նոսա.
*Եւ ես ոչ ևս եմ յաշխարհի և նոքա յաշ-
խարհի են. և ես առ քեզ գամ Հայր ս̃բ պա-
հեա զնս̃ յանուն քո. որով ետուրն ինձ.
զի եղիցին մի՝. ո̃պ և մեք մի եմք. *Մինչ
էի յաշխարհի ընդ նոսա, ես պահէի զնս̃
յանուն քո որով ետուրն ինձ և պահեցի.
և ոչ ոք 'ի նոցանէ կորեաւ՝ բայց որդին
կորստեան. զի գիրն լցցի. *Բայց արդ առ
քեզ գամ. և զայս խօսիմ յաշխարհի զի ու-
նիցին զուրախութիւն իմ լիով յանձինս
իւրեանց. *Ես ետու նց̃ զբանն քո. և աշ-
խարհ ատեաց զնս̃. զի չեն յաշխարհէ, ո̃պ

և ես չեմ յաշխարհէ. *Ոչ զայս աղաչեմ.
զի բարձցես զնոսա յաշխարհէ. այլ զի պա
հեսցես զնս ՚ի չարէ. *Յաշխարհէ աստի
չեն, որպէս և ես չեմ յաշխարհէ Սր
բա զնոսա ճշմարտութբ քով զի քո բանդ
ճշմարտութիւն է. *Որպէս զիս առաքեցեր
յաշխարհ. և ես առաքեցի զնոսա յաշխարհ
*Եւ ՚ի վս նոցա ես սբ առնեմ զանձն իմ.
զի եղիցին և նոքա սրբեալք ճշմարտութբ.
*Բայց ոչ վս նց միայն աղաչեմ. այլ և վս
այն հաւատացելոց բանիւն նց յիս. *Զի
ամենեքեան մի իցեն որպէս դու Հայր յիս
և ես ՚ի քեզ. զի և նոքա ՚ի մեզ իցեն զի
և աշխարհ հաւատասցէ եթէ դու առաքե
ցեր զիս. *Եւ ես զփառսն զորս ետուր ինձ
ետու նց. զի իցեն մի. որպէս և մեք մի
եմք. *Ես ՚ի նոսա և դու յիս. զի եղիցին
կատարեալք ՚ի մի. և գիտասցէ աշխարհ
եթէ դու առաքեցեր զիս. և սիրեցի զնոսա
որպ դու զիս սիրեցեր. *Հայր զորս ետուրն
ինձ. կամիմ զի ուր եսն եմ. և նոքա իցեն
ընդ իս. զի տեսանիցեն զփառսն իմ. զորս
ետուրն ցիս. զի սիրեցեր զիս յառաջ քան
զլինել աշխարհի. *Հայր արդար և աշխարհ
զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես զքեզ ծանեայ
և նոքա ծանեան եթէ դու առաքեցեր զիս.
*Եւ ծանուցի զանուն քո. և ծանուցից.
զի սէրն, զոր սիրեցեր զիս ՚ի նոսա իցէ և

դ̃ժ̃է̃ ես

Յարութեան. Լուսոյ.

և ես 'ի նոսա։ *Զայս իբրև ասաց Յս. ել աշակերտօքն հանդերձ յանկոյս ձորոյն կեդրոնի. ուրէր պարտէզ. որ եմուտ ինքն և

աշակերտքն իւր.

*Լաւ ապաշխարութեան. Յորդորէ. *Ս ա 'ի ժիրատեսի.

*Լաւ աղէ. *Զ ողբու.

Կեալ եմք երկկրպագանել առաջի սբ փառաց աթոռո քո 'ի խորանս սրբութե քում և զպաշտաման մեր' զոր մատուցանեմք առաջի քոյ գթութեդ, և ընդ ծառայս քո զոր կոչեցեր առաջնորդութի ժողովրդեան քում և 'ի պաշտօնութի սրբոյ եկեղեցւոյ. հովուել զժողովուրդս քո. քան զի քո հրամանաւդ կոչեցեր յօծումն, և կատարեալ զժամանակս ըս հրամանի քում.

*Յաղթը և բարերար տր. զպատարագս և զնուէրս վս մեղաց զոր մատուցեալ է առաջի քոյ. և զքրիստոնեական ննջեցելոց. զոր 'ի վր սեղանոյդ սրբոյ անուանդ քում կատարեալ է.

*Ընկալ 'ի հաճոյս քեզ և ողորմեա ըստ մեծի ողորմութե քում, և հոգւոյ սր առաջնորդեա 'ի յերկնիր ուղիղ. որ տանի 'ի կեանսն յաւիտենից. 'ի Քս Յս 'ի տր մեր որում.

*Խաղաղութեան ադնեցան տո երեկոյ պա.

Յոյս արարածոց և փրկիչ աշխարհի. որ վս մեղաւորաց խոնարհեցար յանձառ փառաց մարմնացար յանարատ կուսէն. եկիր կամաւ

գ ձի գ 'ի չար

[illegible] [illegible].

'ի չարչարանս խաչի. եդար 'ի գերեզմանի, մը տեր 'ի մէջ դժոխոց. և զԹշնամին կապեցեր յանլոյծ կապանս. յարեար 'ի մեռելոց և մեզ նորոգութիւն խոստացար 'ի միւսանգամ գալստեանդ. *Յիշեա՛ զծառայս քո զայս որ 'ի նմանէ կենցաղոյս փոխեցաւ և զքահանա ութիս զորս կատարեաց յաշխարհի ընկալ քեզ 'ի հաճոյս, և տուր սմա բաժին ընդ ար ժանաւորս և ընդ սիրելիս անուանդ քում. որք սրբութբ պաշտեցին զքեզ. և զոր ինչ յանցեալ իցէ բանիւք կամ մտածութբ Թող սմա. քանզի դու ես ողորմած և անոխա կալ տր. և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս.

*Շարական [illegible]. [illegible]. *Հ[illegible]. [illegible]. *Լ[illegible] [illegible] [illegible].

*Լ[illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]. *Սաղմոս. *Լ[illegible].

*Ընթերցուած *Առակաց.

Ծառ կենաց է ամենեցուն որ պատսպա րին 'ի նմա և որ յենուն ինմ իբրև 'ի տր հաստատութբ. ած իմաստութբ հի մունս արկ երկրի. պատրաստեաց զեր կինս խորհրդով. և հանճարով իւրով զան դունդս պատառեաց. և ամպք հոսեցին զանձ րև. *Որդեակ մի լուծանիցես. պահեա՛ ըզ

[illegible] խոր

խորհուրդս իմ և զիմաստութիւն· զի կեցցէ անձն քո· և շնորհք իցեն ՚ի վերայ պարանոցի քում· եղիցի բժշկութիւն մարմնոյ քո· և դարման ոսկերաց քոց· զի գնասցես յուսով յամենայն ճանապարհս քո և ոտն քո մի՛ գայթակղեսցի·

*Ընթերցուած· *Յեսայեայ· *Մարգարէէ·

Այսպէս ասէ Տէր· ըստ աւուրց փայտին կենաց եղիցին աւուրք ժողովրդեան իմոյ· գործք ձեռաց նոցա հնասցին· և ընտրեալք իմ մի եւս վաստակեսցին ընդունայն և ոչ եւս ծնցին որդիս յանէծս· զի զաւակ օրհնեալք են յայ· և ծնունդք նոցա ՚ի նմա· *Եւ եղիցի մինչև կարդասցեն իջէ նոցա· ես լուայց նոցա· և մինչ դեռ խօսեսցին· ասացից թէ զինչ խնդրէք·

*Պօղոսի առաքելոյն ի Կորնթացւոց թղթոյն է·

Ինձ այսպէս թուի եթէ զմեզ զառաքեալս յետինս արար Աստուած իբրև ընդ մահապարտս· զի տեսիլ եղաք աշխարհի և հրեշտակաց· և մարդկան մեք յիմարք վասն Քրիստոսի· և դուք իմաստունք ՚ի Քրիստոս· մեք տկարք և դուք հզօրք· դուք փառաւորեալք՝ և մեք անարգք· մինչև ցայսօր ժամանակի· և քաղցեաք և ծարաւեցաք· և մերկ գնացաք, և կափահարեցաք· և անհանգիստ եղաք· և աշխատեցաք ձեռօք մերովք· *Բամբասեին

դձին ԲՂ

զմեզ օրհնեաք. հայհոյէին աղաչէաք. հալածէին յանձն առնէաք. իբրև առակ նշաւակի եղաք ամ աշխարհի. ամենեցուն փարձ լի լինել մինչև ցայժմ. *Ո՛չ եթէ յամօթ լինել գրելով ձեզ զայս. այլ իբրև որդիս սիրելիս խրատեմ Թէպէտ և բիւր դաստիարակ ունիցիք ՚ի քս. այլ ոչ եթէ բազում հարս. զի ՚ի քս յս ես ծնայ աւետարանաւ ըզձեզ. նմանօղք ինձ եղերուք.

Աւելուած. *Նշանեցաւ առ մեզ լոյս երեսաց քոց. և ետուր յուրախութիւն սրտից մերոց. Ի պտղոյ ցորենոյ գինւոյ և ձիթոյ իւրեանց լցուցեր զնս.

*Աւետարան ըստ *Մատթէոսի.

Ազվաղակի յետ նեղութե աւուրցն այնոցիկ արեգակն խաւարեսցի. և լուսինն ոչ տացէ զլոյս իւր. և աստեղք անկցին յերկնից. և զօրութիւնք յերկինս շարժեսցին. *Եւ ապա երևեսցի նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս և յայն ժամ կոծեսցեն ամ ազգ երկրի և տեսցեն զորդի մարդոյ եկեալ ՚ի վր ամպոց յերկնից. զօրութբ և փառօք բազմօք. *Եւ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր փողով մեծաւ և ժողովեսցեն զընտրեալս նր ՚ի չորից հողմոց. ՚ի ծագաց երկնից մինչև ՚ի ծագս նց. *Ի թզենոյ անտի ուսարուք զառակն. զի յորժամ նր ոստքն կակղասցին և տերևն ցըցուսցի. գի

տէք թէ մերձէ ամառն։ *Այնպէս և դուք յորժամ տեսանիցէք զայս ամ եղեալ. գիտասջիք թէ մերձէ առ դուրս։ *Ամէն ասեմ ձեզ եթէ ոչ անցցէ ազգս այս մինչև այս ամ եղիցի։ երկինք և երկիր անցցեն. և բանք իմ ոչ անցանիցեն։

Ապա առաջնորդն Քարոզէ։

Աղաչեսցուք զամենակալն ած. զի պահպանեսցէ զմեզ նշանաւ խաչին իւրով. յերևելի և յաներևոյթ թշնամոյն ամենա։

*Ապա քահանայն ասէ։ *Օ ղօրհ։

առայգայթ համատարած. և աթոռ ածահրահոյլ սեռից. և պսակ եկեղեցոյ. անբարբառ բարեխօս. *Աւազանդիտ նաւակոծերոց և ձգնաւորաց ժուժկալութե. և հրաժարելոց յուղարկիչ յահաւոր և ՚ի հրացայթ գալստեան երկնաւոր թագաւորին։ *Յորժամ ճառագայթեալ փայլես ընդ ամպս երկնից. հրացուցանող զօրութե։ *Այն ինքն հրաշից արտաշնչութե դաւանելոցս ՚ի քեզ. զմարմին սորա ՚ի խարդախօղ վիշապէն պահեա. և հոգոյ սորա՛ լեր առաջնորդ. որ բացող եղեր դրախտին փակելո՛ բաց սմա զդուռն ողորմութե. և զյարմարութիս ողջախոհացո՛ լինել ինձ հաղորդս ընդ փառաբանիչս և ա կամարարս անուանն. նախ քան զքակտումն

դ ձլէ հօ

Յարութեան. Մանկանց:

Հոգւոյ իմոյ. բարեբանել զՀոգին Ճշմարիտ. զանփոփոխելի տ̄րութիդ. այժմ և միշտ և.

*Խաղաղութին աւնեցան տ̄ոյ երկիր դա.

Լոյս հրաշոս և աշտանակ բարձր. կառք անպատում և բարձող արարչին. աթոռ լուսոյն առաւել քան զքրովբէական աթոռ ղէն անբթելի. գաւազան զօրութն որ ՚ի ձեռն մովսէսի նշանակեալ հերձէր զծովն կարմիր. և զզօրութն քո ցուցեր փարաւոնի. յորժամ խորասոյզ ընկղմելով զնա զօրօքն իւրովք և զիսրայէլի առաջնորդեցեր. և ինմանուէլ խաչի տարածեաց մովսէս զձեռս իւր և զէն կանգնեաց զան յաղթելի և զամաղէկ կործանեաց զօրօքն: *Որ զվէմն հերձէր և զծարաւի ժողովուրդն արբուցանէր. որ յեգիպտական սպանող ախտէն ապրեցուցեր զիսրայէլ. և զթոյնս մահաբեր օձին կապեցեր. և օձակերպ լինելով ՚ի վ̄ր գոհակին ցուցար. մահաբեր փայտին դառնութն պտղոյն որ իդրախտին նախահայրն ճաշակեաց. և որ տաքս անկաւ ՚ի փառացն. *Դու գոյացար ՚ի մէջ երկրի առաւել փայլեալ քան զլոյս անեղաշէն դրախտին ադինա. քան զի արարիչն ՚ի վ̄ր քո մականդրեալ բևեռեցաւ. և կանգնելով քո ՚ի վ̄ր, պարտեցելոյն գագաթան ադամայ. զդրորեալն կանգնեցեր. ըզվերատորեալն բժշկեցեր. զախտն որ իպատրողէն եղև. լուացեր այնու՝ որ ՚ի կողահոս

Ռ   դ̄ձի̄ն ալ

ազբերքն ՚ի կողէ քո հոսեցաւ։ *Որ զխաւա-
րասեր թշնամին ընկղմեցեր յանդունդս. և
կապեցեր յանլոյծ կապանս։ *Որ զնիգս
դժոխոցն խորտակեցեր, և զարգելեալսն որ
ի նմա ազատեցեր։ *Որ բացեր զդուռն ա-
նեղաշէն դրախտին. և առաջնորդեցեր աւա-
զակին։ *Որ հաւատք և կնիք ցուցար.
որ ՚ի քո դաւանին։ *Որ օգնական հաւա-
տացելոց. և պսակ եկեղեցւոյ։ *Որ հիմնե-
ցուցիչ հաւատոյ, դարձուցիչ մոլորելոց, և
ապաւէն վտանգելոց։ *Որ հիւանդաց բը-
ժիշկ ախտացելոց առողջութիւն, հաւատա-
ցելոց պարիսպ, անհաւատից կործանումն։
*Որ հրափայլ ճառագայթ, և կարապետ
գալստեանն քո։ *Որ կենդանեաց հան-
գուցիչ և հանգուցելոց առաջնորդ։ *Եւ
այժմ աղաչեմք զքեզ տր. ՚ի ձեռն խաչի քո
առաջնորդեա հոգւոց հրաժարեալ քահանայից
գնալ զեօթնեակ ճանապարհն. և խաղաղու-
թբ հասանել ՚ի դրախտն լուսոյ. ուր ժո-
ղովքնեն սրբոց. և ՚ի միւսանգամ գալստեան
քո. յորժամ գաս ՚ի նորոգել զանարատ ձե-
ռաց քոց ստեղծուածս. և փող ազդեցուն
կոչէ, և նորոգին հնացեալ մարմինք։ *Յայն
ժամ նշան տրունական խաչին փայլէ ընդ-
ամպս երկնից ճառագայթիւք. ահեղահրաշ
լուսով. և դասք սրբոցն սրաթռիչ ամփո-
փին ՚ի լուսոյ ճառագայթիցն։ *Յայնժամ

դձիթ   բարե

429

Բոյսահաւասարութեամբ. Սանիլոյ.

բարերար և մարդասէր ած. արա զմեզ որ ժանի ընդ սբս քո. Թևապարելի լոյս ճառագայթից սբ խաչին. և զմեզ արժանաւորեա փառաւորել զամենասբ զերրորդութիւնդ. այժմ և միշտ և յաւիտ.

* Հարախին. հոր խոստ տարածեալ յետ ընդ յե. վեց տուն. գլ տուն երգ. * Հոգւոյ. հայր եր. * Նա տնա գիրն շրջ. և տունին խճանոր խորանին որնել. շարական խաչ. Ա՛Զ. * Որ շնորս բոլոր. դ. տուն.

* Նա ասեն սաղմոս կցորդ ողբաձայն.

Օգնութիւն է մեզ յանուանէ տեառն. այն որ արար զերկին և զերկիր. Սաղմ. 123

Եթէ ոչ տր էր առ մեզ ասասցէ իսրայէլ.

* Սահմանո ոչ բոլ * Աւետարան.

Յայն ժամ արդարքն ծագեսցեն իբրև զարեգակն յարքայութեան երկնից. որ ունիցի ականջս լսելոյ լուիցէ. Դարձեալ նման է արքայութիւն երկնից գանձի ծածկելոյ յագարակի զոր գտեալ մարդոյ թաքոյց և ի խնդութենէ անտի երթայ վաճառէ զամ ինչ զոր ունի և գնէ զագարակն զայն. * Դարձեալ նման է արքայութիւն երկնից առն վաճառականի որ խնդրիցէ մարգարիտս գեղեցիկս. * Նա գտեալ մի պատուական մարգարիտ՝ երթեալ վաճառեաց զամ զոր ինչ ունէր և գնեաց զայն մարգա

ՃԾԼ րիտ

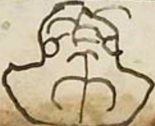

Յ[…]ուշ· Ս[…]անէլոյ։

րիս· *Դարձեալ նմանէ արքայուն երկնից ուռկանի արկելոյ ՚ի ծով և յամ ազգաց ժողովելոյ· *Որ երբ լցաւ, հանեալ ՚ի ցամաք և նստեալ ժողովեցին զբարին ՚ի բարի յամանս և զխոտանն ՚ի բաց ընկեցին· *Նոյնպէս եղիցի ՚ի կատարածի աշխարհիս· ելցեն հրեշտակք և մեկնեսցեն զչարս ՚ի միջոյ արդարոց· *Եւ արկցեն զնոսա ՚ի հնոց հրոյ անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց· *Ասէ ցնոսա յս՞ իմացայք զայս ամ, ասեն ցնա այո տր· *Եւ նա ասէ ցնս՞ վս՞ այսորիկ ամ դպիր աշակերտեալ արքայուն երկնից նմանէ առն տանուտեառն որ հանէ ՚ի գանձէ իւրմէ զնոր և զհին· *Եւ Յարուցէ· *Ա[…] ՚ի վեր[…]

*Եւ […] […]· *Օ[…]

[…]հոգւոց և լուսեղէնից մարմնոց· որ ես կենդանեաց և յարութիւն մեռելոց ած ՚ի քէն արձակին հոգիք· քո հրամանաւդ կառավարին մարմինք· հաստատեցեր զմարդն շնորհօք· և ըստեղծեր զնա ողորմութբ· բանդ քո կարգեաց զարարածս· և կազմեաց զաշխարհս· ամ ինչ եղև վս մարդոյ· և մարդն ՚ի փառս այ· գեղեցիկ ներպարանօք նկարեաց զմարդն առաջին· զոր հաստատեցեր և արարեր կենդանի և անմահ· և կացուցեր տր ամի· *Դարանակալ եղև թշնամին արդարուն· խաբեալ ընկէց ՚ի կենացն և ՚ի փառացն· և եհան ՚ի դրախտէն

դժն[…] փափ

փափկութե, *Այն միածին որդիդ քո սի
րելի. ածային. ծննդեամբ կուսով. զգեցաւ
մարմին պարտաւոր և նորոգեաց զնա 'ի կեանս
զկործանեալն կանգնեաց. և զմահկանացուն
անմահ արար. զթշուառացեալն փառաւորե
աց, և նստոյց ընդ աջմէ հօր իւրոյ. *Նոր
զառաջինն 'ի փառս ահագինս, 'ի վայելչութե
դրախտին. եւ անտի եղև խոտակեր իբրև
զանասուն և մահկանացու. *Ընդ յունկն
լսելեացն եմուտ մահ. և ընդ յունկն լսելե
ացն ծագաց կեանք. ընդ յունկն յևայի
բարբառ մահու, և ընդ յունկն մարիամու
աւետիք կենաց. *Թագաւորեաց մահ յան
ցանօք, թագաւորեցին կեանք շնորհօք,
յանձնազանդութե եմուտ մահ, և 'ի հնազան
դութե գալուստ կենաց. ժպրհեցաւ նյան
ցեաւ ադամ, զի եղև ցանկացող ածութե.
ոչ եհաս, և յիւրոյն ես անկաւ. *Մեղա
մեր մեռանիմք. և ողորմութե քով յառնեմք
'ի յանցանս մեր եղծանիմք, և կամս քո նորո
գիմք. լռեալ դադարին ամ մարմինք իջանին
ի հող և ապականին. հարկանի փող 'ի բարձանց
և կանգնին յական թարթելն. եկն արքա
որդին, և թափեաց զգերեալսն 'ի զրկողէն.
*Պատսպարեա տր զօրութե քով. զհոգի
հանգուցեալ այս անուն Յոհաննայիս. և ամ
բացն զօրութե քո զոչխարս կորուսեալ. զոր
գործեցեր ողորմութե ագթութե քո. ջա

նմ թշնամին կորուսանել զմիամտ խաշինս քո․ զոր գտեր 'ի կորստենէ․ այլ դու ծածկեա ընդ հովանեաւ քո առատ ողորմութեդ․ զոր պահին ոսկերք մարդկային յերկրի․ սերմանին 'ի հող նմանութեն սերմանեաց երկրի․ և սպասեն անձրևին մեծի․ զի ելցեն իբրև զբոյս յերկրէ։ *Վերանան սէրքն յերկրէ 'ի բարձունս․ և մնան մեղաւորքն յերկրի․ արդարքն վայելեն 'ի փառս՝ և 'ի կեանս․ և մեղաւորքն հաշին և մաշին․ 'ի տանջանս։ *Տուր զօրութիւն ծառայիս քո Տէր Աստուած, հանգուցեալ քո հանգիս․ զի յարիցէ աջա լութ̃ երեսօք․ և կացցէ ը̃ աջմէ քումմէ և ժառանգեսցէ զարքայութիւն ցուցցես և ինձ երանութի զի մտից 'ի յառագաստ քո․ և հրաժարեցայց յանցաւոր աշխարհէս և ժամանեցայց 'ի կեանս անմահ․ *Փեսայդ անմահ քեզ յանձն առնեմ զհոգի իմ․ ժողովեցայց 'ի շտեմարանս կենաց․ և մտից յաշխարհն լուսոյ *Իբրև մտի յաշխարհս մեղաց, և Իբրև ելանեմ խմանէ․ Իբրև վաստակեցայ յանչէ, և քո հրամանաւդ հրաժարիմ յաշխարհէ․ և առ քեզ գամ․ զի արժանի եղէց տեսանել զքեզ․ և վայելել յանսպառ ուրախութիւն․ ընդ սէր քո․ և ընդ նոսին փառաւորել զամենա ս̃բ զերրորդութիւն․

այժմ և միշտ և յաւիտեանս յա․

*Խաղաղութեան [illegible]

Օրհնեալ ես արդարադատ և ողորմած Ա՛Ծ. միայն անոխակալ և բարեգութ. որ ակն արկելդ քո. հաստատեցան հիմունք երկրի. և զետեղեալ ջուրցն զուարճացաւ երկիր բոսովք և տնկովք: *Քո ձեռամբդ արարեր զմարդն. և քո նախախնամութ̃բդ իշխան և Տ՛Ր կացուցեր զնա 'ի դրախտին փափկութ̃ե. սակայն չարին մախացեալ ը̃ փառս պատուին զոր 'ի քէն ընկալաւ եհեղ 'ի նա զթոյնս դառնութ̃ե. և խաբէմամբ օձաջան պատրանօքն ետ նմա ճաշակել 'ի ծառոյն գիտութ̃ե. յորմէ մերկացեալ 'ի լուսեղէն փառացն. զանիծից և զցաւոց ժառանգեաց զկեանս: *Իսկ դու յառաջատես եղեալ հրամայեցեր մահու փոխել զնա 'ի զազրալից կենցաղոյս. ոչ զի մի՛ան մահ լիցի չարութիւն որ 'ի մեզ սերմանեցաւ. զնոյն օրինակի և սպասաւոր սրբո՛ սեղանոյ քո փոխեցաւ առ քեզ. ըստ կէտի սահմանադրութ̃ե քո: *Եւ այժմ աղաչեմք ըզքեզ Տ՛Ր Ա՛Ծ մեր. կցորդ լեր և մխիթարիչ ծառայիս քո այս անուն: *Հանգուցեալ քո հանայիս զի դու ես կեանք և յարութի.

Ստեղծեր զմարդն իմաստութ̃բ. փչեցեր շունչ շնորհօք. խառնեցեր սիրով և միաբանեցեր ճարեցաւ թշնամին և բաժանեաց. այլ ոչ երբէք պակասին ողորմութիւնք քո 'ի նմա. սկսար 'ի նմա սիրով. և կատարեցեր զնա ողորմութ̃բ զի եթէ մինչ ոչներ արարեր

դ̃ձ̃լ̃դ̃ զի

զի արդ եղծանէիր զպատկեր կերպարանաց
քոց. *Աղաչեմք զքեզ Տր նորոգեա՛ զծա
ռայս քո. զի վայելէ իսկ Թագաւորիդ նորո
գել զպատկեր իւր հնացեալ. նորոգեա՛ տր
զպատկեր քո զոր հնացեալ է 'ի մեզ. զի մե
ծեն երախտիքս քան զառաջին պարգեւսն քո
զի անդ հաստատելով հաստատեցեր. եւ աստ
զհնացեալս նորոգես. *Ահա եհաս. որ դառ
նութեն. որ նեղութեն եւ վտանգի. որ կորստեան
եւ ափշութեն. անձն իմ խռովեցաւ. եւ ոսկերք
իմ ցամաքեցան. կալան զիս ցնորք մահու.
շարժեցան ամ յօդուածք իմ. բաժանեցաւ
յիս անձն իմ. *Աղէ ես օտար յինէն. ելի
ես 'ի բնակութենէ իմմէ. մերժեցայ ես 'ի հան
գստենէ իմմէ. Թողի զփրկելիս անձին իմոյ
եւ լքա՛. Թողի զհաւատս իմ. եւ լուծա՛ 'ի
հաստատութենէ. անկայ յիշխանութենէ. փառ
աշտարակին բարձր. կործանեցաւ պարիսպն
հզօր. բեկաւ սիւնն հաստատուն. եւ եղեւ
հարթ եւ հաւասար երկրի. *Բարձրացեալն
խոնարհեցաւ, գնայունն ան շարժ եղեւ. խօ
սունն եւ իմաստունն յիմարեցաւ. ապակա
նեցաւ. գեղն վայելուչ եղծաւ. կարգն ցան
կալի. խաւարեցաւ աչք լուսաւոր. սեղմե
ցան դրունք լսելեացն. հատաւ բարբառ բե
րանոյն. նուաղեաց բանքն շրթանցն. կորա
ցաւ հասակն կանգուն. քակեցաւ շինու
ածն գեղեցիկ. քակտեցան անդամքն 'ի մար

դ ձլէ   մնոյն

Յովհաննէսայինք. Մանկունք.

մոյն։ *Յաժմանեցան յիւրաքանչիւր տեղեաց. լուծան յօդուածք յօրինեալք. ցամաքեցան երակք աղբերացն որ բաշխէին զպէտս քեզ Տէր Թագաւորի անմահի. որում վայելէ փառք իշխանութիւն և.

*Ճաշոյն. Տարածեալ [illegible] . [illegible] . [illegible] երգ. *Հոգւոյ. Հայր մեր. *Նա [illegible] [illegible] . [illegible] . [illegible] . *սաղմոս ողբաձայն Երանի մղգի որդոյ տր ած յակօբայ օգնական է նմա։ *Սաղմոս. 145. *Օրհնեա անձն իմ.

*Աւետարան ըստ *Մարկոսի.

Ա՟յլ վ՟ն աւուրն այնորիկ և ժամու ոչ ոք գիտէ. ոչ հրեշտակք յերկինս և ոչ որդի. բայց միայն Հայր. *Զգոյշ եղերուք. հսկեցէք և կացէք յաղօթս զի ոչ գիտէք երբ ժամանակն իցէ. *Որպ՟ս այր մի գնացեալ ՚ի տար աշխարհ թողուցու զտուն իւր. և տացէ ծառայից իւրոց իշխանութի. և իւրաքանչ իւր զգործս իւր. և դռնապանին պատուէր տայցէ զի արթուն լինիցի. Արդ արթուն կացէք. զի ոչ գիտէք երբ Տ՟ր տանն գայցէ՝ յերեկորեայ եթէ ՚ի մէջ գիշերի եթէ ՚ի հաւախօսի եթէ ընդ առաւօտս։ *Գուցէ եկեալ յանկարծակի գտանիցէ զձեզ ՚ի քուն. *Բայց զոր ձեզդ

ամ՟ն՟ց ասեմ

Բ–հ–ն–ւ–րղ. Ա–նելոյ.

ասեմ. ամենեցուն ասեմ, արթուն կացէք.

*Սա– փառաբանեսցուք զՏէր. *Բարեբան *Մ՟ 'ի կերպ

*Սա– ասէ. *Օրհնեա.

Փողն երկնային անսամ հրամանին. զինչ արասցէ 'ի ժամուն յայնմիկ. եթէ ոչ պատրաստեսցիս. մինչ դեռ ժամանակ ունիս յարմարելոյ զքեզ յաւուրն յայնմիկ երանութեանց. զի այն երանութիւնք արժանաւորացն լինի. որք արժանի արարին զինքեանս երանութեան. *Փողն երկնաւոր 'ի քար հանց հրնչէ եւ ասէ. արիք սիրելիք քո. այն թագաւորն երկնաւոր պատրաստեալ է ձեզ հանգիստ ուրախութեան 'ի կեանս անմահ. փոխանակ աշխատութեան եւ ձգնութեան ձերոյ. արիք տեսէք զքս թագաւորն զփեսայն անմահ որում. վն զի նմա փափաքելով. յաղագս նր եղերուք պատրաստ 'ի վրե երկրի. *Արիք տեսէք զնորա քաղ վայելչութիւն եւ զմեծ փառսն. արիք տեսէք զտենչալի տրն ձեր զոր սիրեցիք յաղագս որոյ աշխատեցարուք. վն որոյ եւ չարչարեցայքըն. արիք տեսէք զարքայութն նր զոր պատրաստեալ է ձեզ եկայք տեսէք բազում համարձակութե. որում ցանկայիք. եւ ցնծացէք նովաւ յանձառելի ուրախութեան. եւ զխնդութիս ձեր ոչ ոք բարձցէ 'ի ձէնջ. եկայք վայելեցէք զոր ակն ոչ ետես եւ ունկն ոչ լուաւ եւ 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ. զոր շնորհեաց ած ձեզ

Բ

դ ձկէ զփա

զփափաքելին ձեր. զի նմա վայելէ փառք իշխանութիւն և պատիւ այժմ և.

*Խաղաղականին ձայնեալն ՚ի յ Երգիր դա.

Բ՜ձր լոյս արարածոց փայլէ. և յափշտակին արդարքն յամպս լուսաւորս. ՚ի հանդիպումն Նր Թագին արդարք արժանաւորք ՚ի բարձունս օդոց յանկարծելի փառօք տեսանեն զերկնաւոր փեսայն զանմահ Տրն. *Ո՜ արդեօք իցէ այնպէս արդար. որ գտանիցի արժանաւոր յափշտակելոյն յամպս. հանդերձ խնդութեամբ ընդ յառաջ քո. արժանաւորք ամենեքեան յափշտակին փառօք. և ամբարիշտք մնան ամօթով. երանութիւնք արժանաւորաց քո. պատիժ և ամօթ մեղաւորաց. *Երանի այնմ որ փութացան աստ, արժանաւոր լինել յաւուրն յայնմիկ Թշուառական այն. որ անարժան առնէ զինքն ՚ի ժամուն յայնմիկ ամպք յափշտակեն զՏմ սուրբս ՚ի յերկրէ ՚ի յերկինս. և զամբարիշտս յափշտակեն հրեշտակք և արկցեն ՚ի հնոցն անշէջ հրոյն. *Ո՜ տացէ գլխոյ իմոյ ջուր. և անբաւ աչաց իմոց աղբիւրս բղխել միշտ արտասուելով աննուաղ. մինչև ժամանակ ընդունելի լինել արտասուաց. և լալեց ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի. աղաչել զՏծ զի մի՛ անարժան գտայց ՚ի ժամու Նր գալստեանն և մի լուայց զահաւոր զձայնն որ ասէ երթ ՚ի բաց յինէն մշակդ անիրաւութեան՝ ոչ գիտեմ զքեզ ուս

438

Բովանդակութիւն. Խաչելոյ.

տի ես. *Որ բարձրեալ միայն առանց մեղաց շնորհեա ինձ յաւուր յայնմիկ զբաղում գըթութիւն զի մի՛ յայտնեսցին ծածուկ անօրէնութիւնք իմ առաջի տեսողաց հրեշտակաց և հրեշտակապետաց. առաքելոց և մարգարէից արդարոց սրբոց. այլ ապրեցո՛ զիս զամբարիշտըս շնորհօք և գթութեամբ. և ընկալ ՚ի դրախտըն փափկութեան ընդ կատարեալ արդարսն *Ընկալ զաղաչանս ծառայից քոց բարեխօսութեամբ Ածածնին և ամ սրբոց քոց. որք խնկզեանէ հաճոյ եղեն քեզ. ՚ի Քս Յս ՚ի Տր մեր. որում վայելէ փառք իշխանու.

*Շարական. Նորոգող տիեզերաց. հայր տուն. գէ տուն էրգ. *Հոգւոյ. հայր դր. *Յա տունին ՚ի նշան յարեմարից. Շարական խաչի. *Այսօր խնդրէ առաքելական. իբրև տուն. *Սաղմոս ողբերգութեան.

Ընդ պատրաստեաց տէր զօրհնութիւն և ընդ կենանին յաւիտենից. *Սաղմ. 132. Օ ի բոլը.

*Մեղեդին որ բուռ *Պ.լոստա.

Եւ եղև հակառակութիւն ՚ի մէջ նց թէ ով ՚ինոցանէ համարեցի մեծ. *Նա նա ասէ ցնոսա. Թագաւորք ազգաց տիրեն նոցա. և որք իշխենն նց բարերարք կոչին. *Դուք ոչ այնպէս. այլ որ մեծն է ՚ի ձեզ եղիցի իբրև զկրտսերն և առաջնորդն իբրև զպաշտօնայ. *Ո՞վ է դժլթ մեծ

Յովհաննու. Ղուկասու:

Մեծ՝ բազմականն եթէ սպասաւորն ոչ ապաքէն բազմականն. բայց ես եմ ՚ի միջի ձերում իբրև սպասաւոր: *Եւ դուք էք որք ցանդ կացէք ընդ իս ՚ի փորձութիւնս իմ: *Եւ ես ուխտեմ ձեզ որպէս և Հայր իմ ուխտեաց ինձ զարքայութիւն: *Զի ուտիջէք, և ըմպիջէք ՚ի սեղանն իմ յարքայութեան իմում. և նստիջէք յերկոտասան աթոռս դատել զերկոտասան ազգն իսրայէլի: Ղուկ. Պօղոսի:

*Եւ այլ: *Զ Պօղոսի:

Հայր ամ(ենայն) և Տ(է)ր զօրութեանց. դու ինքնին ես. և քեզ յայտնի են ամ(ենայն) խորհուրդք մարդկան. որ յանգոյութէ ՚ի գոյ ածեր զամ(ենայն). նախ զերկնայինքն. և ապա զերկրայինքս: *Բայց սկիզբն լինելութե(ան) երկրաւորացս զառաջին մարդն զոր ստացեր ամենակալ բանիւդ. և անսկզբնակից որդոյ և հոգւոյ. եկայք արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում զառնել ստացեր քո արարչակցաց մարդ ստեղծանել. որ յասէն եղև ՚ի տարրական սկզբնաւորեալ կերպիւ ՚ի վե(րայ) ձեռաց. տալով նմա շունչ որ եղև հոգի կենդանի: *Որ փոյթ առեալ արարչութե(ան) աշխատաբար կարօղ էիր բանիւ առ մարդն. լինել ՚ի վե(րայ) կաւո՛ եղանկուածո՛ եղաւորեալ. զի մի Թերակատար լինիցի ստեղծուածն ՚ի ստեղծողէն և կատարել արարչութեդ որ առ մարդն անմարմնակիցն, որ ՚ի կենաց կողէն գոյացու

ցեր

ցեր զկինն։ *Այլ ՚ի լրումն սկզբանց. եւ կա
տարումն պահպանութե դրախտին. զոր ասա
ցեր գործել եւ պահել. զոչ ճաշակելն ՚ի պտ
ղոյ միոյ. կնիքէր կենաց անվաղճանից զոր ա
սացեր գործել եւ պահել. քո ստեղծուածէր
դրախտին կենդանիքն եւ քեւ զարդարեցան
ծառք դրախտին. ցանկալիք էին եւ ակնա
պարարտք պտղով. յորում վայելէր մարդն
առաջին. յաստուածատուր եւ յանհրաժեշտ
հրամանացդ. *Բայց զոչ ճաշակելն ՚ի պտղոյն
միոյն ասացեր զմահ նշ դժնեայ մահտակաւ
տուեալ բանդ. կայ առեալ դադարեցուցա
նէ ՚ի կէտ. *Ո ՚ի մի բանսարկուն քաղցրա
ցուցանէ զիւր մահուն հրաւէրն կեղծիս լսո
ղին. *Իսկ դու բարերար կանխաւ մահուն
արգել լինէիր վն քո մարդասիրութեդ իսկ որ
սովորէր որսալ. պատրաստեաց իւր քնար ըղ
խաբօղ օձն. եւ նովաւ պատրեաց զքո ստեղ
ծուածն. յորժամ երկոսեանն ճաշակելով
մերկացան. պատեալ տերեւախիտ սաղարթա
կաւ. նոյն անվայելչաբար ծածկեալ զմերկու
թն. զոր իսպառ մերկացաւ վատակեցաւ եւ
անիծիցպարտաւորեցաւ ընդ երեկս. առնել
փոխարէն զրաջան գործոյն. որ զքո ստեղ
ծուածն պատճառս առ ՚ի քէն ցուցանէր զմեր
կութն. եւ աշաբեկ խնդրոյն ոչ հանդուրժէր
կորոյս զիմաստութն, զպատասխանի ՚ի կինն
դարձուցանէր. Իսկ դու բարեր քաղցր եւ ան
յիշաչար ոչ անտես արարեր զքո ստեղծուածն

դ ճխտ այլ

այլ սահմանեցեր նմա դառնալ ՚ի նոյն հող ուստի առեղծաւ. կեա եդիր դառնալ ՚ի հող մեղացն. և ապա խոստացար զվիրաւորեալսն բժշկել. զանկեալսն կանգնել. զմերկացեալսն վերստին զգեցուցանել. * Հայր ՚մբ առաքօղ որդւոյ քո արարչակցի. որ եկն և առ մարմին և պատկեր զմեղուցեալ մարդոյն. մարմնովն զմահ եղոյծ. և զանիծաբեր դառնութիւն ճաշակացն զոր բանսարկուն խաբեաց. ՚ի կուսէն ծննդեամբ սրբեաց և մաքրեաց. զայն որ կողիւ զկին ակարուն կրեաց զմարդկային. բայց ՚ի մեղաց. * Ժամանակաւ համբերեալ ամի. մինչև զխաչին զչարչարանսն ՚ի յանձն էառ. և մահուամբ իւրով խափանեաց զիշխանութիւն մահու. և հաշտեցոյց զարարածս ընդ արարչին. և միաւորեաց զմարդիկ ընդ հրեշտակս զի փառաւորեսցի ամենասուրբ երրորդութիւնդ. այժմ և մի.

* Խաղաղաւորին անձնեայն ա՟յ երկիր պա.

Օրհնեալ ես տր աճ ամենակալ արարիչ ամ արարածոց. դատաւոր կենդանեաց և մեռելոց որ իշխանդես հոգւոց և մարմնոց. որ մարդասիրապէս գթացար ՚ի տկարութիւնս և այցելեր մեզ կորուսելոց. վերստին կանգնեցեր զմեզ ՚ի գլորմանէ մեղաց մերոց. եդիր զթշնամին ՚ի ներքոյ ոտից մերոց. * Խաչեալ ՚ի վ՟ր փայտին կենաց. և խաչակցեալ զձնունս մեր. առ ՚ի հերքումն ամենաչար պատրողին.

Դ՟ձի՟ծ իջեր

իջեր գերեզման · աւերեցեր ըզ դժոխս · եղեր առաջին պտուղ ննջեցելոց · քոյով ամենա-րաշ յարութեամբդ · և վերածեր զատուերանս տեալ 'ի խաւարի · զմահկանացուս անմահա-ցուցեր յուսով 'ի ձեռն կենսաբեր յարու-թեն քո · *Ընկալ և այժմ զհոգի ծառայիս քո · այս անուն · Բաշխանայիս 'ի բարի · և դա-սաւորեա ընդ սրբոց քո · Թող սմա Տր ողոր-մած զյանցանս սորա զկամայ և զակամայ · զի դու ես քաւիչ մեղաց մերոց և կատարիչ խն-դրուածոց · և ապաւէն յուսացելոց քոց:

*Յուր մեզ Տր և ընկալ զհոգի հանգու-ցելոյս մերո քոյով գթութբ · և գրեա զփշա-տակ սորա ան մոռաց յիշմամբ առաջի սբ փա-ռաց աթոռո քո · զի սրբեալ 'ի մեղաց սբ սր-տիւ և անկեղծ հաւատով · արդարութբ և անբծութբ · արժանի եղիցի երկնաւոր պար-գևացդ ընդ ամ սբ քո · և ընդ նոսին գո-հանալով փառաւորեսցուք · զՀայր և զոր.

*Ճաշոյն · Սաղմոսն ընթեր · Հարց տուն · Յէ տուն էրգ · *Հոգւոյ · Հայր Քր · *Ս. Աւետարանագրեն զբին Ս. տունին 'ի նշխ հանգիստ · Ճաշոյն · Խաչէ բկ

*Խաչն ձեռաբար · իբրեւ տուն ·

*Սաղմոս ողբոցյոյն ·

Օրհնեսցէ ըզ մեզ Տր Երկնից այն որ եբ նահէաճնէ յերուսաղէմ · Սաղմոս 133 Ս... օրհ

*Աւետարանն որ ըստ. *Յովհաննու.

Ասէ ցնս յս. ես եմ հացն կենաց, որ գայ առ իս, ոչ քաղցի. և որ հաւատայ յիս ոչ երբէք ծարաւեսցի. *Այլ ասացի ձեզ. թէ տեսանէք զիս. և ոչ հաւատայք. Զամ, զոր տայ ինձ Հայր, առ իս եկեսցէ, և որ գայ առ իս, ոչ հանից արտաքս. *Զի իջի ես յերկնից՝ ոչ զի զկամս իմ արարից. այլ զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս. Այս են կամք Հօր իմոյ. որ առաքեացն զիս, զի զամ զոր ետ ցիս Հայր ոչ կորուսից 'ի նմանէ այլ յարուցից զնա յաւուրն յետնում. Այս են կամք Հօր իմոյ. զի ամ, որ տեսանէ զորդի և հաւատայ 'ի նմա ընկալցի զկեանսն յաւիտենական և ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում. *Քարոզ Ա գտանելոյ.

*Նոր հոգևոյն առէ. *Զ ողբ.

Յոյս կենաց և ընդունող աղօթից Տր Ածմեր կարդամք և պաղատիմք առաջի քոյ. բարերարութեանդ. որ վս յանցանաց մերոց խոնարհեցար 'ի փառաց քոց զմերոյս զգեցար մարմին. զի զմեզ ազատեսցես 'ի պատրանաց մեղաց մերոց. զոր վիրաւորեաց պատրանօք բանսարկուին որոշելով զնա 'ի խնամոցն. հայրենի բարեաց. *Որ եկիր 'ի խնդիր մոլորեալ ոչխարին բառնալով 'ի վր փառաւոր ուսոյդ զի զառողջութի շնորհեցեր վիրաւորելոյն բաղմելով նմայ 'ի տանս քո ընդ փա

Քահանայութեան. Ստանելոյ.

առաքինիչս անուանդ քո. զի զխայթոց մահու
դառնութեան լուծեր ջախջել զգլուխ վիշապին
խռովք գործակցօքն որ կործեալ իշխաններ
աշխարհի. խաչիւ և մահուամբ բարձեր 'ի
միջոյ. և արարեր խաղաղութիւն յերկինս և յերկ
րի. *Դու քո անարատ 'ի կողդ ընկալար զխո
ցուածս գեղարդեանն. որ անպարտաւորելեդ
էիր. պարտաւորեցար. զի զմերս կողածնին
չարչարանօք քո բարձեր. և նոյն կենացն
հուպ արարեր. *Ննջեցեր ընդ մեռեալս
անմահդ անշնչացար որ մեռելոց յոյս դես.
և կնիք անլուծանելի մինչև յօր կրկնակի գա
լստեանդ քո: Որ խոստացար զարարածս միան
գամ այն նորոգել և կեցուցանել զապախ
նեալն 'ի հողմ. առնել անապական զոր ա̄ծա
բն բանիւդ ասացեր. զյարութիւն շնորհեցեր
ննջեցելոցն. նա և յապագայսն շնորհեցեր
սիրողաց քոց. որ գալստեան քո հաւատովք
արժանաւորեցան պահել զպատուիրանս քո.
և սիրեցին զօր երևելոյ գալստեան քո առանց
երկուանալոյ. և հաղորդ եղեն քեզ 'ի չարչա
րանս և 'ի մահ գործակցեալ փառացդ. և
հրաւիրեցան 'ի մահուանէ 'ի կեանս. 'ի խաւ
արէ յանբաւ և յանձառ լոյսոյդ որ դեդրե
լոց անուանդ քո. 'ի փառս քո որ ասացեր թէ
ուր եսն եմ. անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի
*Արդ յիշեա զհոգի ծառայիս քո. որ վս̄
մեծի հրամանդ քոյ՝ յայսմ կենցաղոյս առ

դ̄ձխն քեզ

քեզ փոխեցաւ. և ելից զժամանակս կենաց
աշխարհիս, դառնալ 'ի նոյն հող ուստի ստեղ
ծաւ. և եղաւ 'ի հող մահու. որ է մայր մեր
ամենեցուն. որ 'ի միւսանգամ գալստեան քո
յորժամ երևիս փառօք, թագաւորութ̃բ քո.
'ի նոյն հող ուստի ստեղծեր անապական. 'ի
լսել զձայնն աւետաւոր յարութ̃ն. զառաքի
նեացն որ ընդ աջմէ փառաց մեծութ̃ն իցեն.
*Աղաչեմք զքեզ և խնդրեմք 'ի քէն. միա
նարժանութիս իմ հայելով, արդելցես ըղ
շնորհս մարդասիրութ̃ն քո. այլ արասցես ըստ
մեծի ողորմութ̃ն քում. և ջնջեսցես զձեռագիր
յանցանաց հրաժարելոյ: այս անուն: *Քահա
նայիս. և թող զմեղս սորա զկամայ, և զակա
մայ զգիտութ̃ն և զանգիտութ̃ն բարեխօսութ̃
ս̃բ ա̃ծածնիդ և ա̃մ սրբոց քոց. յիշեա՛ զհրա
ժարեալ հոգիս որ առ քեզ փոխեցաւ: *Տ̃ր
և դատաւոր, լուր պաղատանաց պաշտօնէից
ժողովրդեանս. և դասաւորեա՛ զհոգի սորա
'ի դասս ընտրելոց քո. Ա̃ծ և ստեղծիչ ա̃մի.
արա՛ զսա արժանի. լսել զձայն Ա̃ծային փողո՛
յարութեան. վերանորոգեա՛ վայելչապէս
'ի հողո՛ ծնանիլ զնոյն մարմին. նորոգել 'ի փա
ռս Ք̃Ի. զվտանգ մահու զոր թշնամին ապա
կանեաց բարձ խմանէ քո՛ անուամբ մկրտե
լոյս. որ 'ի մէնջ հրաժարեաց առ քեզ գալով.
և թող զմեղս սորա. և թեթևացոյ զծանրութ̃
բեռին մեղաց սորա: *Յոյս թողութ̃ շնորհեա՛

դ̃ձխղ ամ

Քահանայութեան. Ամենելոյ.

ամ ժողովրդեանս զի օրհնեալ.քս խնամէ և սիրեալ.քս արժանաւորք լիցին արքայութեդ երկնից. *Ո նոյն և որ զմեղաց քաւիչ պատարագն մատուցեալ. յաղագս հոգւոց ննջեցելոցն թողութի շնորհեսցես ամենեցուն առհասարակ. *Այլ տր ամի Ած և արարիչ բոլորից. տուր մխիթարութի ասփոփանս ժողովրդեան քահանայիս. որք լալով և արտասուօք մորմոքին վս հրաժարման սորա և զմեզ զհաւատացեալ.քս ՚ի քեզ օրհնեա զի ամենայն տր երրորդութեդ վայելէ փառք իշխանութի և պատիւ

*Մաղաղաքիւն ամենեցուն ազ երկիր պա:

Օրհնեալ ես Տր Ած արարիչ ամ արարածոց. որ արարեր զերկինս և զերկիր և զամ որ ՚ի նս, և դարձեալ առեր զհողն ՚ի միջոյ երկրէ. և ստեղծեր զմարդն կենդանի և խօսուն. եդիր զնա ՚ի դրախտին փափկութե. գործել զնա և պահել. և յանցանել նր զպատուիրանաւ քո. մահու տիրացուցեր զնա և հաներ ՚ի դրախտէն. գործել զերկիր ուստի առաւ. արդ ըստ նմին օրինակի կոչեցեր ըզծառայս քո յերկրէ. ՚ի հողեղէն բնութէ մերմէ. ՚ի ջանելով քո ՚ի հող մահու: *Նու արդ տր, մարդասիրութբ քո. արասցես այցելութի ծառայիս քո այսորիկ. և մխիթարեա զժողովուրդս քո. որք եկեալեմք յուղարկել զսա հետ ամ ննջեցելոց սրբոց: *Նու այժմ մարդասէր Տր. տուր համբերութի նց

դձխէ Եմխ

Ոգեհանգստութիւն. Աստուծոյ.

և մխիթարեա՛ զսոսա ողորմութբ քո. և զհոգի ծառայիս քո հանգո՛ ընդ սբս քո. * Ա՟ծ յաւիտենական որ արժանի արարեր զծառայս քո դառնալ 'ի հողն ուստի առեղծեր 'ի կեանս անարատ և արդարադատ բարերար և մարդասէր. հանգո զհոգի ծառայիս քո և պահեա անարատ իբրև զգանձս պատուականս աստուածութեանդ քո. զի ծառայ քոյ է և հաւատացեալ է 'ի տր մեր յս քս. յիշեմք զքեզ տր 'ի վր հանգուցեալ քահանայիս այսօրիկ. * Յիշեա տր զհոգի սորա. և խառնեա 'ի դասս հրեշտակաց քոց. և 'ի գունդս այնոցիկ որ սիրեցին զքո երևելն գալստեան քո. և 'ի գոչել Ա՟ծային փողոյն երևմամբ սբ խաչին. 'ի լուսոյն պայծառեսցի. տեսանելով սա զանանց լոյսն. և զանապական գեղ կերպարանին. և զուարթ երես կացցէ ընդ աջմէ ահաւոր բեմիդ և առանց ամօթոյ տեսցէ ըզ թագաւորդ երկնաւոր. * Եւ ապա լուիցէ ձայն աւետաւոր ասելով եկայք օրհնեալք հօր իմոյ. ժառանգեցէք զյաւիտենական ուրախութիւն և գոհանալով փառաւորես ցուք զհայր, և զորդի.

* Շարական [illegible], [illegible] * Հոգւոյ. [illegible] * Եւ [illegible], Շարական. Գ. Ձ. Ա. [illegible], * Օ [illegible]. Ա. [illegible] * Սաղմոս. Հ.

'ի յետ տր յաւիտեան մի ամենեցեն յաւիտեան.

ԻԱ [illegible] Բ

*Ընթերցուած. Յակոբայ.

Զի Տէր հաստատեաց զմարդն յանեղծութիւն. և ՚ի պատկեր իւրոյ բարերարութեան արար զնա։ Իսկ նախանձու բանսարկուին եմուտ մահ յաշխարհ. և փորձեն զնա որք նր վիճակին սակի են. *Բայց ոգիք արդարոց ՚ի ձեռին այ են և ոչ մերձեսցի ՚ի նս մահ. *Թուեցան յաչս անզգամաց թէ մեռան. և համարեցան չարչարանք ելք նց. Եւ գնալն ՚ի մէնջ բեկումն. բայց նոքա են ՚ի խաղաղութեան. Զի թէպէտ յաչս մարդկան տանջեցան, այլ յոյս նց լի է անմահութեամբ. Եւ սակաւիկ ինչ խրատեալք գտցեն զմեծ բարութիւնս. զի Տէր փորձեաց զնս և եգիտ իւր արժանիս. *Իբրև ոսկի ՚ի բովս քննեաց զնս և իբր զողջակէզս զոհի ընկալաւ զնս ՚ի ժամանակի այցելութեան իւրեանց պայծառասցին

*Ընթերցուած. ՚Ի չորրորդ. Թագաւորութեանց.

Եւ եղիսէէ հիւանդացաւ հիւանդութիւն որով և մեռաւ իսկ. և էջ առ նա յովաս արքայ իսրայէլի և լայր ՚ի վր երեսաց նր և ասէ հայր հայր կառք իղի և հեծեալք նր. Եւ ասէ ցնա եղիսէէ. առ դու զաղեղն քո և զնետս քո և էառ զաղեղնն և զնետս. *Եւ ասէ ցարքայն իղի. մուտ զձ աղեղէն ձեռօք քովք. և եմուտ զձ աղեղնն ձեռօք իւրովք. Եւ եդ եղիսէէ զձեռն իւր ՚ի վր ձեռաց արքային. Եւ ասէ բաց զպատուհանն որ է զն

Իմն. գձիթ ար

արևելս և եբաց և ասէ եղիսէէ. ձգեա. և ձգեաց. և ասէ նետ փրկութն տն. և նետ փրկութն ը̃ դէմ ասորւոց. և հարցես զասորիս յափէկ մինչև իսպառ. Եւ ասէ ցնա եղիսէէ առ դու քեզ նետս. և էառ. և ասէ ցարքայն իղի. ձգեա և հար զգետինն. և եհար արքայ երիցս և եկաց. Եւ տրտմեցաւ ի վր նր այրն այ. և ասէ եթէ հարեալ էիր հնգիցս կամ վեցիցս. յայնժամ հարկանէիր զասորիս մինչև իսպառ. և արդ երիցս հարցես զասորիս. Եւ մեռաւ եղիսէէ և թաղեցին զնա. և մեկնակազէնքն մովաբու եկին յերկիրն ի գալ տարւոյն. Եւ եղև ի թաղել նց զայր մի. և ահա տեսին զմեկնազէնան և ընկեցին զայրն ի գերեզմանն եղիսէի. և գնաց և մերձեցաւ յոսկերսն եղիսէի և կենդանացաւ և կանգնեցաւ ի վր ոտից իւրոց.

*Ընթերցուած. *Յեսայեայ. *Մարգարէի.

Այսպէս ասէ Տր և կատարեսցին աւուրք սգոյ քոյ. Եւ ժողովուրդ քո ամենեքին արդար. և յաւիտեանս ժառանգեսցեն զերկիր. պահել զնորատունկս գործոց ձեռաց իւրեանց ի փառս. *Սակաւաւորն հազարաւոր եղիցի և կրտսերն յազգ մեծ. զի ես տր ը̃ ժամանակս ժմնկս ժողովեցից զնս. Հոգի տն ի վր իմ. վն որոյ և օծ իսկ զիս աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս. բժշկել զբեկեալս սրտիւք քարոզել գերեաց զթողու

450

թի և կուրաց տեսանել. *Կոչել զամ տն ընդու նելի. և օր հատուցման այ մերոյ մխիթարել զամ սգաւորս. Տալ սգաւորաց սիոնի փառս փոխանակ մոխրոյն օծումն ուրախութեան և սգաւորացն հանդերձ փառաց փոխա նակ ոգւոյն վհատութե.

*Ընթերցուած. *Երեմիայ. *Մարգարէի.

Յիշեցի յաղքատութէ իմմէ. և՛ի հեղձամա նաց իմոց՝ դառնութի և բարկութի. Յաւ ժէն միանգամայն. ձանձրացաւ. ցիս անձն իմ. Զայս ինչ կարգեցի ՚ի սրտի իմում. վս այնորիկ և համբերեցից նմա։ *Ողորմութիւնք տն անսպառ են. և ոչ նուաղեն գթութիւնք նր. Նորոգումն առաւօտու բազմանայ ճշ մարտութի քո տր. *Բաժին անձն իմ, բաժին իմ է՛ նա. վս այնորիկ ակն կալայց նմա. Բա րերար է Տր ՚ի վս համբերողաց իւրոց. և ան ձին որ խնդրէ զնա. Բարւոք է ՚որ համբերէ նը մա ճշմարտութբ. և հանգչի նա ՚ի փրկութե տն. *Բարւոք է մարդոյ որ առնու զլուծ խո նարհութե ՚ի մանկութէ իւրմէ. Նստցի միայն բուռ ՚ի տան իւրում. զի անձամբ իւրով էառ յանձն զլուծն քո. *Տացէ հողս զբերան իւր. վս զի կայ յոյս. կարդասցի զանունն քո տր ՚ի գբոյ ստորնայնոց. *Լու դու բար բառոյ իմում. մի թաքուցաներ զունկն քո ՚ի խնդրուածոց իմոց. այլ ըն արձակեա զիս, փրկեա զիս. Դու յօգնել ինձ մերձեցար.

Քահանայքն. Սաղմոս.

եւ տեսցեր բան յորում աւուր կարդացես առ իս մի՛ երկիցես. Տեսեր Տր զխռովութիւնս Դատեցեր Տր զդատաստան անձին իմոյ փրկեցեր Տր զկեանս իմ. դատեցեր Տր զդատաստանս իմ. *Տեսեր զա̃մ իրաւունս իմ.

Հայեցար յամենայն խորհուրդս իմ.

*Պօղոսի առաքելոյն. Կորնթացւոց Բղ Բոյնէ ընթ.

Արդ զխորհուրդ մի ասեմ ձեզ Ամենեքեան ննջեսցուք, այլ ոչ ամենեքեան նորոգեսցուք. *Յանկարծակի յական թօթափել 'ի փող յետին. *Քանզի փող հարկանի եւ մեռեալք յարիցեն առանց ապականութեան եւ մեք նորոգեսցուք. Զի պարտ է ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն եւ մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն. *Այլ յորժամ մահկանացուս այս զգեցցի զանմահութիւն. եւ ապականացուս զանապականութիւն յայնժամ եղիցի բանն՝ որ գրեցաւ եթէ ընկլաւ մահ 'ի յաղթութիւն. Ո՞ւր է մահ յաղթութիւն քո. ուր դժոխք խայթոց քո. Խայթոց մահու մեղք են, եւ զօրութիւն մեղաց օրէնք. *Այլ շնորհք այ որ ետ մեզ զյաղթութիւն 'ի ձեռն տն մերոյ յի քի

Ալէլուիա. Սաղմոս 70. Ի քեզ Տր յուսացայ մի

*Աւետարանն որ ըստ. *Մատթէոսի.

Յայն ժամ պատասխանի ետ պետրոս եւ ասէ ցնա. Ահաւասիկ մեք թողաք զա̃մ դձծէ եւ եկաք

և եկայք զկնի․ արդ զինչ լինիցի մեզ։ Ասէ ցնա Յս
ամէն ասեմ ձեզ․ զի դուք եկիք զկնի իմ, 'ի մի
ւսանգամ գալստեան յորժամ նստցի որդի մարդոյ
յաթոռ փառաց իւրոց․ նստջիք և դուք յերկոտա
սան աթոռ դատել զերկոտասան ազգս իղի․ *Եւ ա
մէն որոք եթող զտուն կամ զեղբարս կամ զքորս
կամ զհայր կամ զմայր կամ զկին կամ զորդիս կամ
զագարակս վն անուան իմոյ հարիւրապատիկ առ
ցէ և զկեանսն յաւիտենականն ժառանգեսցէ․ Բա
զումք եղիցին առաջինք յետինք և յետինք առաջինք

*Քարոզէ․ Ա գտանելոյ ձէ․ *Եւ ասէ Օ աղօթսն․

առ քեզ թագաւոր յաւիտենական Աձ և
արարող բոլորից գոյութեց հայր տն մերոյ
Յի Քի քեզ խոնարհեցուցանեմք ծունր
սրտից մերոց ամ միաբան հաւատացելքս․ և
աղաչեմք զանքաւ ողորմութե քո․ հանգո զհոգիս
ծառայիս քո, ըստ ժառանգութե բարութե քո
յարքայութե քում․ ի թիւ այնոցիկ որք կարգեցան
յաջակողմեան միածնիդ քո․ յորժամ կոչես զդա
յերկնից 'ի պատրաստ բնակութե քումդ 'ի դատաստան
յաւուրն յետնում․ ուր գնդք հրեղէնք և հե
ղեղք բոցեղէնք յոր եռանդ բարկութե զամ երկ
իր հրդեհեալ կիզու․ յայնմ աւուր բարեգութ
Տր դթա՛ 'ի գինս արեան միածնի քոյ տն մերոյ և
փրկչին Յի Քի․ որ նորոգեաց զախեղերս կա
մաւոր խոնարհութե իւրով Տր Աձ մեր որ մար
դասիրութե քով արարեր մարդ և անուանեցեր ա
դամ ըս պատկերի քում և ըստ նմանութե․ և այժ յան
ցանաց նր հանեալ եդեր զնա արտաքոյ դրախտին
փափկութե, և ասացեր Բ դձծք հօ

հողեղէն, և՚ի հող դարձցիս։ Այլ արդ Տէր առաքեա՛
զՀոգիդ քո Սբ. և օրհնեա զհողս զայս, զի մտանե
լով ՚ի սա ոսկերաց սորա. ընկալցի զպարուք հանգի
ստն յառաւօտ բարերարութեդ քումդ, և առաքեա՛
զհեշտալի խաղաղութիւն քոյ. որ ընկալցի զսա յօթևա
նըս սրբոց քոց. և թող սմա զամ յանցանս սր. զոր
մեղաւ առաջի քոյ ՚ի գիտութեն և յանգիտութեն. քան
զի հաւատաց սա յամենա Սբ. Երրորդութիդ, ՚ի ձե
ռըն միածնի քոյ Տեառն մերոյ և փրկչին ՅԻ ՔԻ Ի
որում և որոյ գոհութի և օրհնութի վեր ընծայի քեզ
հօր և կենդանատու սրբոյ հոգւոյ այժ։

*Խաղաղութիւն ամենեցուն. Այ երկիր պագցուք։

ԱԾ ճշմարտութեն և Տէր ողորմութեն, հայեաց ՚ի պատ
րաստ բնակութե քումդ ՚ի պաշտամանս ժողովը
դեան. զոր մատուցանեմք հաւատացեալքս վս
ծառայիս քո՝ այս անուն։ *Քանզի դու կա
ցուցեր զմարդիկ հողեղէն սպասաւոր անտեսանե
լի փառաց էութե քոյ։ Դու կոչեցեր զնախամար
գարէն մովսէս ՚ի մորենոյն ձայնիւդ քով, և առաքե
ցեր զնա փրկիչ ժողովրդեան քոյ։ Դու ընտրե
ցեր զահարոն և զորդիս նր ՚ի պաշտօն սրբութե, և
փառաւորեցեր զնա մեծարեալ օծմամբ և վակասա
կիր պսակօք քոյին տեսչութե հրամայեցեր նմա ելա
նել ՚ի լեառն, և աւանդեցեր զՀոգի նր առ քեզ.
և Է ամբածածուկ աջովդ քով ամփոփեցեր զմար
մին. նր։ Այլ ահա այժմ ծառայս քո և առաջնորդ
հօտի քոյ. զոր ընտրեցեր ՚ի գլուխ ժողովրդեան.
կատարեաց զասպարէզ նախաշաւիղ օրինադրութե
քո, և ճեպեաց հոգի Տր ըստ հրամանի կոչման քո
հանգուցեալ ՚ի տաժանմանց մարմնական աղետից։

Սուրբ աղաչեմք զգթութիւն քո Տէր, ընկալ զմեզ յանտր
տում ուրախութիւնդ. և զուարճացո զհոգիս մեր յա
նանց խոստմանց քոց վայելս. Յիշեա Տէր զուխտ և
ժառանգութիւն քո, զոր փրկեցեր արեամբ քով. Օրհնեա
Տէր և զքահանայութիւն մեր և զոսկերս, և պաշտպանական աջովդ
վերակացու լեր հոգւոյ և մարմնոյ մեր. զի դու ես
վերակացու և ժողովարան քոյոց կամարարաց և շ
տեմարան անկողոպտելի. որ անփոփոխ նախագա
հութեամբ զվաստակաւորս քո և հանգուցանես ՚ի գր
կանս մշտնջենաւոր փափկութեան որ միայն և պահի
յուսացելոց, ՚ի Քրիստոս Յիսուս ՚ի Տէր մեր. և զմեզ արժա
նաւորս արա գնալ ՚ի ճանապարհս քո, և ՚ի դէպ ժա
մանակի է նոյին գոհացողական երգով փառաւ
որել զՀայր և զՈրդի և զՍուրբ Հոգին. այժմ.

Հոգւոյ. Հայր մեր. Սա տանին ՚ի հանգիստն. և ՚ի ճանապարհին
ասեն Շարական. հանգստեան. դ. Ձ. Որ էակից Հօր հանդերձ
յեղելոյ գալ. զանձին խորհուրդ. *Սա դնեն ՚ի գերեզմանն չոր
րեք հանգիստ ասեն. և յորժամ դնեն զնշխարսն խորհրդն
և ՚ի գերեզմանին ասեն. խաղաղական. դ. Ձ.

Իշխանք հալածեցին զիս ընդունայն ալէ. Ալէլուիա.
Այլ ՚ի բանից քոց երկեաւ սիրտ իմ. ալէ. Ցնծա
ցայց ես ՚ի բանս քո որպէս այն որ գտանէ աւար
բազում ալէ. Զմեղս ատեցի և անարգեցի և զօ
րէնս քո սիրեցի. ալէ. Եւթն անգամ աւուրն
օրհնեցից զքեզ. վասն իրաւանց արդարութեան քո
ալէ. Խաղաղութիւն բազում այնոցիկ որք սիրեն
զօրէնս քո. և ոչ գոյ նոցա գայթակղութիւն. ալէ.
Սպասեցի փրկութեան քում Տէր և զպատուիրանս քո սի
րեցի. ալէ. Պահեաց անձն իմ զվկայութիւնս քո

դ ՃԺԵ Եւս

և սիրեաց զնա յոյժ. ալէ. Պահեցից զպատուիրանս և զվկայութիւնս քո. զի ամ ճանապարհք իմ առաջի քո են. ալէ. Մերձեսցի ո խնդրուածք իմ առաջի քո Տր ըստ բանի քում իմաստուն արա զիս ալէ. Մտցեն աղօթք իմ առաջի քո որ և բանիւ քով փրկեա զիս. ալէ. Բղխեսցեն շրթունք իմ զօրհնութիւն քո. յորժամ ուսուսցես ինձ զարդարութիւնս քո. Խօսեսցի լեզու իմ բանս քո զի ամ պատուիրանք քո արդարութիւն են. ալէ. Եղիցի ձեռն քո ի կեցուցանել զիս. զի զպատուիրանս քո ընտրեցի ալէ. Յանկացայ փրկութեան քում Տր և օրէնք քո խօսք իմ էին. ալէ. Կեցցէ անձն իմ օրհնեսցէ զքեզ. և իրաւունք քո օգնեսցեն ինձ. ալէ. Մոլորեցայ ես որպէս ոչխար կորուսեալ. խնդրեա զծառայս քո զի զպատուիրանս քո ես ոչ մոռացայ. ալ. Փառք հօր. *Իսկ ես խաղաղու. *Օրհնութիւն.

*Շարական. առաջ օրն. գ. ձ. *Իսկ առաջի ՚ի վերայ յինէն առաւօտու. թ. ձայն. *Բարեխօսէ առաջնորդն.

Այ ցօղեր ՚ի մեզ զցօղն ողորմութեան. և փրկեա զմեզ ի հրոյն յաւիտենից զոր ար. Այ երևեա մեզ ճառագայթից նշան խաչին որ փայլէ յարևելից ՚ի միւսանգամ գալստեան քո. Այ ահագին գոչման փողոյն. և աւետաբեր հրեշտակին որ ժողովէ զմարդիկ ՚ի կեանսն յաւիտենից քո. Այ լսելի սմա զձայն երանաւէտ փողոյն որ ասէ եկայք օրհնեալք հօր իմո. զ. Այ հո. Իսկ. զանձի. Աղ.

*Իսկ առ. *Օրհն.

ՏԷՐ ԻՋ մեր և յոյս որ նստիս յաթոռս քրոբէական. և օրհնիս ՚ի դասուց հրեշտակաց և փառա

դ ձ ծ ղ փա

փանիս 'ի մարդկանէ և ծաւալեալ անուն սրբոյ
երրորդութեանդ ընդ ամ աշխարհս. և ճոխնիս թո-
ղութբ զաղաչանս մարդկան. Մարդասիրութբ քով
թող զյանցանս սորա զծածուկ և զյայտնի զի ոչ
ոքէ առանց մեղաց 'ի վր երկրի. այլ դու որ մե-
ղաց սրբիչ ես և քաւիչ. թող զմեղս և քաւեա զա-
նօրէնութիւնս սր. դրեա ընդ ընտրեալս քո և զհո-
գի սր. հանգո ընդ սուրբս քո. ընդ որում քեզ
հօր և հոգւոյ. *Խաղաղութիւն ամենեցուն այ.

Տէր Աստուած լուսաւորիչ հոգւոց և պահա-
պանէ մարմնոց. որ և զմարմինս արանց արդարոց փա-
ռաւորեցեր. որ զքեզ բարեպաշտութբ փառաւորե-
ցին ցուցանելով ամենեցուն եթէ ոչ միայն յոգիս
այլ և 'ի մարմինս արդարոց յայտնի զօրութի, առ-
'ի բարեպաշտիլ առ քեզ. Եւ այժմ աղաչեմք ըզ-
քեզ մարդասէր Տէր և բարերար ընկալ զաղաչանս
ժողովրդեան քոյ. և դասաւորեա 'ի դասս սրբոց
քոց առաքելոց մարգարէից և մարտիրոսաց. *Եւ
զմեզ զամենեսեան զհաւատացեալքս 'ի քեզ ար-
ժանաւորեա փառաւորել զհայր և զորդի և զսբ
հոգի այժմ և միշտ և յաւիտեանս ամէն.

Եւ ասեն. Շարական. Ողբերգեայն. Գ. ձայն Հոգւոյ Հայր

*Ընթերցուածս. *Ովսէայ. *Մարգարէէ.

Նոյնպէս ասէ տր. Սերմանեցէք ձեզ. յարդար-
ութն. և հնձեցէք զպտուղ կենաց լուսաւոր արա-
րէք ձեզ զլոյս գիտութեան. խնդրեցէք զտր
մինչև եկեսցէ առ ձեզ արդիւն արդարութն.

*Մահ. *Ովսէի. *Մարգարէին.

Ովսեայ էր 'ի բելամովթա 'ի ցեղէն 'ի սաքարա և
շատ մարգարէացաւ 'ի վր երի. Մեռաւ խաղաղութբ

դ ճծէ   և թա

և թաղեցաւ յերկրի իւրում փառաւորապէս. և ետ
նշան թէ եկեսցէ տր̄ յերկիր և է̄ մարդկան շրջես
ցի. և կաղնին որ ՚ի խնլով բաժանեսցի յերկոտասան
մասն. և եղիցի երկոտասան կաղնի, և չհետ երթի
ցեն և ճանաչնդեսցին երևելոյն այ̄. և նովաւ կեցցէ
ամ̄ մարդ. *Ընթերցուած Ամովսայ Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ տր̄. Ատեցին զիս ՚ի դրունս զ յան
դիմանիչս. և զքանս մեր պիղծս արարին. Սո̄
այնորիկ որ իմաստունն էք՝ ՚ի ժամանկին յայնմիկ լռես
ցէք՝ զի ժամանակն չարէ. Խնդրեցէք զբարի և մի՛
զչար՝ զի կեցջիք՝ և եղիցի է̄ ձեզ տր̄ այ̄ ամենակալ

*Մահ. *Ամովսայ. *Մարգարէին.

Ամովս էր ՚ի Թեկուայ. և ամասիայ արքայ քաղում
անգ̄մ կոչկոճէր զնա և յետոյ սպան զնա որդի ն̄ր
բակեղը ջախջախեալ զծամելիսն. Որ ոգեւոր եկն
յերկիր իւր. և յետ սակաւ աւուրց մեռաւ և թաղե
ցաւ անդ. Ընթերցուած. Միքիայ Մարգարէէ.

Այլ ես տն̄ ակն կալայց. և սպասեցից այ̄ փրկչի
իմոյ. և լուիցէ ինձ տր̄ այ̄ իմ. Մի՛ ուրախ լի
ցիս ինձ թշնամի իմ զի գլորեցայ. միւսանգամ կանգ
նեցայց. զի եթէ նստայց ՚ի խաւարի տր̄ է իմ լոյս.
Բարկութեան տն̄ համբերեցից՝ զի մեղայ նմա. մինչև
արդարացուսցէ զդատաստան իմ. և արասցէ ինձ իրաւ
ունս. և հանցէ զիս ՚ի լոյս. և տեսից զարդարութի ն̄ր

*Մահ. *Միքիայ. *Մարգարէին.

Միքիաս էր ՚ի Մորասթեայ, ՚ի ցեղէն եփրեմի. և
քաղում իրս արարեալ ն̄ր ը̄ աքայաբ. և յետ սպա
նման յորամայ որդւոյն ն̄ր. ընկեցին եղեալ ՚ի վիմէ

Ռաջանուետյնոց. Ամենայն.

վն զի յանդիմանեալ էր զնա ՚ի վն ամբարշտութն հօր իւրոյ · և թաղեցաւ յերկրի իւրում, մօտ ՚ի շիրիմս յենակիմա.

Ընթերցուած Յովելայ Մարգարէէ.

Եւ արդ ասէ տր ած ձեր · դարձրուք առ իս ամ սրտէ ձերմէ · պահօք՝ և լալով և կոծով. Պատառեցէք զսիրտս ձեր՝ և մի՛ զհանդերձս · և դարձրուք առ տր ած ձեր՝ զի ողորմած՝ և գթած է երկայնամիտ՝ և բազումողորմ · որ զղջանա ՚ի վն չարեաց.

*Սաղ. *Յովելա՛. *Մարգարէին.

Յովելեա՛ էր յազգէն ռուբէնի. մարգարեացաւ վն սովու՝ և նուաղութն զօհից · և թէ նովաւ նորոգին ամ արարածք ՚ի փրկութն · և վն չարչարանաց մարգարէին արդարոյ. մեռաւ խաղաղութբ և թաղեցաւ յագարակի իւրում փառաւորապէս.

*Ընթերցուած. *Աբդիու. *Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ տր. Եւ ելցեն ապրեալք ՚ի լեռնէն սիօնի առնուլ զվրէժ ՚ի լեռնէն եսաւայ և եղիցի տն արքայութն. *Սաղ. *Աբդիու. *Մարգարէին.

Աբդիու էր յերկրէն սիկիմայ, յագարկէն բեթքարիմայ. Սա էր աշակերտ եղիայի, բազում վիշտս կրեաց վն նր զի ապրեցուցէ զնա. սա էր երրորդ յիսնապետ. զոր խնայեաց եղիա, և էջ առ ոքոյաբ Եւ եթող թողեալ զսպասաւորութն արքայի և մարգարէանայր մեռաւ խաղաղութբ և թաղեցաւ առ հարս իւր. *Ընթերցուած. և ճառ Յովնանու *Մարգարէին.

Յօնան էր յերկրէն կարիաթարիմայ, որ է մերձ յազովտոս՝ ՚ի քաղաքն այլազգեաց ՚ի ծովեզերին

դձծթ Եւ

*Ընթերցուած. *Նաւումայ. *Մարգարէէ.

Քաղցրէ Տր՝ որոց սպասեն նմա յաւուր նեղութե. և ճանաչէ զերկիւղածս իւր. Եւ հեղեղաւ ճանապարհաց արասցէ զվախճան յարուցելոց ՚ի վր. և զթշնամիս նր խաւար հալածեսցէ. Զ ինչ խորհիք զտնէ. կատա րած ինքն արասցէ. և ոչ խնդրեսցէ կրկին զնոյն վրէժխնդրութի ՚ի նեղութե.

*Մահ. *Նաւումայ. *Մարգարէին.

Նաւում էր յեղկասայ որէ յայն կոյս յորդա նանու ՚ի բեթաբրա ՚ի ցեղէն շմաւոնի. սա հանդերձ Յովնանու ետ նշան նինուէի. եթէ ՚ի քաղցր ջրոյ և ՚ի հրոյ գետնականէ կորիցէ որպ եղև իսկ զի ծովակն որ շուրջ զնովաւն էր հեղեղեաց և կորոյս զնա. *Եւ հուր յանապատէ եկեալ զբարձրաւանդակս նր այրեաց. Մեռաւ խաղաղութբ և թաղե ցաւ յագարակի իւրում փառաւորապէս.

*Ընթերցուած. *Ամբակումայ. *Մարգարէէ.

Մինչև յերբ Տր աղաղակեցեմ, և ոչ լուի ցես. գոչեցեմ առ քեզ զրկեալ և ոչ փրկե ցես. Ընդէր ցուցեր ինձ աշխատութիւ և վաս տակս. տեսանել զթշուառութի և զամպարշտութի

*Մահ. *Ամբակումայ. *Մարգարէին.

Ամբակում էր յազգէն շմաւոնի, յագարակէն բեթզաքարայ. սա ետես յառաջագոյն զգերութի և զն աւերածոյն յերուսաղէմի ողբացաւ յոյժ

Դձկա Եւ

*Ընթերցուած. *Նաւումայ. *Մարգարէէ.

Բարձր է Տր՝ որոց սպասեն նմա յամուր նեղութե. և ճանաչէ զերկիւղածս իւր. Եւ հեղեղաւ ճանապարհաց արասցէ զվախճան յարուցելոց ՚ի վր. և զթշնամիս նր խաւար հալածեսցէ. Ո՞ խնչ խորհիք զՏնէ. կատարած ինքն արասցէ. և ոչ խնդրեսցէ կրկին զնոյն վրէժխնդրութի ՚ի նեղութեն.

*Ման. *Նաւումայ. *Մարգարէին.

Նաւում էր յեղկաւոյ որ է յայն կոյս յորդանանու ՚ի բեթթաբրա ՚ի ցեղէն շմաւոնի. սա հանդերձ Յունանու ետ նշան նինուէի. եթէ ՚ի քաղցր ջրոյ և ՚ի հրոյ, գետնականէ կորիցէ ոպ եղեւն իսկ զի ծովակն որ շուրջ զնովաւն էր հեղեղեաց և կորոյս զնա. *Եւ հուր յանապատէ ելեալ զբարձրաւանդակս նց այրեաց. Մեռաւ խաղաղութբ և թաղեցաւ յագարակի իւրում փառաւորապէս.

*Ընթերցուած. *Ամբակումայ. *Մարգարէէ.

Մինչև յերբ Տր աղաղակիցեմ, և ոչ լուիցես գոչիցեմ առ քեզ զրկեալ և ոչ փրկիցես. Ընդէր ցուցեր ինձ աշխատութիւնս և վաստակս. տեսանել զթշուառութի և զամպարշտութի

*Ման. *Ամբակումայ. *Մարգարէին.

Ամբակում էր յազգէն շմաւոնի, յագարակէն բեթզուքարայ. սա ետես յառաջագոյն զգերութի և զմն աւերածոյն յերուսաղէմի սգացաւ յոյժ

Դձկ Եւ

Եւ յորժամ եկն նաբուգոդոնոսոր յերուսաղէմ, փախեաւ յուստրակինայ եւ եղեւ պանդուխտ յերկիրն իսմայելի Եւ իբրեւ դրձան քաղդէացիքն ՚ի տեղիս իւրեանց. եւ մնացորդք հրէիցն որքէնն յերուսաղէմ, իջին յեգիպտոս. Յայնժամ դարձեալ ամբակում եկն յերկիր իւր պաշտէր զհնձօղս ագարակի իւրոյ. *Իբրեւ էառ զկերակուրն մարգարէացաւ ընտանեաց իւրոց եւ ասաց. երթամ ես յերկիր հեռաստան եւ վաղվաղակի դառնամ եկամ. եւ եթէ յամեցից դուք տարէք ճաշ հնձողաց. *Եւ երթալ նր ՚ի բաբիլոն ՚ի ձեռն հրեշտակին որ առաջնորդեաց նմա եւ տարաւ զճաշն դանիէլի Դարձեալ հօքաւ առ հնձօղսն որ տարաւ նդ այլ խորտիկս. ոչ յայտնեալ ինչ զտեսլորական ժամն. Եւ իմացաւ թէ վաղվաղակի դարձցի ժողովուրդն ՚ի բաբիլոնի. եւ յետ երկուց ամաց դարձան. *Եւ ետ ամբակում նշան որոց ՚ի հրէաստանի, եթէ ՚ի կատարածի մարգարէիցն որդի այ յարիցէ եւ ուսուցէ ՚ի տաճարին. Եւ որք հաւատան ՚ի նա տեսցեն զլոյս. եւ որք ոչ լսեն նմա եղիցին ՚ի խաւարի. Եւ վս վախճանի տաճարին յառաջագոյն ասաց թէ յար եւմուտ ազգաց աւերեսցի. Յայնժամ վարագոյր տաճարին ասէ ՚իմանր ծուէնս պատառեսցի. եւ ելեալ հոգւոյն սրբոյ ՚ի տաճարէն եւ աղխաւեղադէսք երկուց սեանցն բարձցին եւ դիցին յանապատն. ուր իսկզբանէ ցուցաւ

Չորհրդատութիւն. Նաւակոյ.

խորանն վկայութեան. Եւ նորօք ծանիցի տր,
և լուսաւորեսցէ զփախուցեալսն յօձէն եւ պա
տսպարեսցէ նց յարդարութիւն յաւիտենից.
Մեռաւ խաղաղութեամբ և թաղեցաւ յագա
րակի որում փառաւորապէս.

*Ընթերցուած. ՚Ի Սոփոնեայ. *Մարգարէէ.

Երկերուք յերեսաց տն այ. զի մերձ է օր
տն զի պատրաստեաց տր զզոհ իւր. և հրա
ւիրեաց զկոչնականս իւր. *Եւ եղիցի յաւ
ուր զոհի տն խնդրեսցից զվրէժ յիշխանաց
և ՚ի տանէ թագաւորին. և յամն որք զգե
ցեալ են զհանդերձս օտարս. ասէ Տր
ամենակալ. *Մահ Սոփոնեայ Մարգարէէ.

Սոփոնիաս էր ՚ի ցեղէն Շմաւոնի, յագարա
կէն Սարաթայ. *Նա մարգարէցաւ վն քա
ղաքին յերուսաղէմի. և վն փրկութեան մոլին
հեթանոսաց և վն ամօթոյ ամբարշտաց և դա
տաւորին ամ շնչոյ որդւոյն այ. Մեռաւ խա
ղաղութեամբ և թաղեցաւ յագարակի իւրում
փառաւորապէս.

*Ընթերցուած. *Նաւմայ. *Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ Տր ամենակալ. և ՚ի տեղւոջդ
այդմիկ տացի խաղաղութիւն ասէ Տր ամենա
կալ և խաղաղութիւն որդւոց ՚ի փրկութիւն ամ
որ գործիցէ յարուցանել զաւաճարդ դայդ.

*Մահ. *Նաւմայ. *Մարգարէէ.

Նդէաս մարգարէ էր ՚ի ցեղէն Ղեւեա՛ քա
հանայից անտի. և ծնաւ ՚ի բաբելոն. Եւ

գ ճկ գ մինչ

463

մինչ դեռ մանուկն էր եկն ի բաբելոնէ յե-
րուսաղէմ. և յայտնապէս մարգարէացաւ վ՟ն
դարձի ժողովրդեանն. և ետես զշինուածս
տաճարին Մ՛եռաւ խաղաղութ՟բ և թաղեցաւ
յերուսաղէմ ի գերեզմանս քահանայիցն փա-
ռաւորապէս քնզի և նա էր յազգէ քհնայից

* Ը՛նթերցուած. * ի Զ՛աքարիայ. * Մ՛արգարէէ.

Ա՛յսպէս ասէ Տ՟ր ամենակալ. դատաստան ու-
ղիղ դատեցարուք. և ողորմութի՟ և գթ-
թու՟ արարէք իւրաքանչիւր եղբօր իւրոյ.
Զ՛այրին և զորբն և զպանդուխտն և զաղ-
քատն մի՛ յաղթահարէք. և ոխս չարեաց ընկե-
րի իւր մի՛ ոք կալցի ի սիրտս իւր. ասէ Տ՟ր
ամենակալ. Մ՛ահ Զաքարիայ Մ՛արգարէին.

Զ՛աքարիաս էր յազգէն ղևեան և ծնեալ ի
կարգադի յերկրին քաղդէացւոց. շատ մար-
գարէացաւ վ՟ն ժողովրդեանն և ետ նշանս ի
հաւատացելո՟ քանիցն. * Ն՛ա ասաց զ՛յովսեդե-
կինեայ՝ թէ ծնցի որդի, և երուսաղէմ քահա-
նայասցի անարատութ՟բ յօրինակ Տ՟ն քա-
հանայապետին. Ն՛ա և զսաղաթիէլ օրհնեաց, և
անուանեաց զօրաբաբէլ. Ն՛ա և կիւրոսի
ետ նշան ի յաղթութի, և վ՟ն սպասաւորութե՟
ն՟ր յառաջագոյն ասաց՝ զոր առնելոց էր յե-
րուսաղէմ Ն՛ա օրհնեաց զնա յոյժ. և զհին
գերձեալն յերուսաղէմ մարգարէացաւ վ՟ն
կատարածի նորին. և սկիզբն հեթանոսաց. և
վ՟ն դատարկութե՟ քահանայից՝ և մարգարէից

եշաբաթուց. *Նոյն վն՞ կրկին դատաստանին նշանակեաց. Մեռաւ խաղաղութ՞ ՚ի բարուք ծերութեն և թաղեցաւ, մերձ յանդէ.

*Ընթերցուած. *՚Ի Մաղաքիայ. *Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ Տր ամենակալ։ *Որդի փառաւոր առնէ զհայր և ծառայ երկնչի ՚ի տեառնէ իւրմէ. իսկ արդ եթէ հայր եմ, ուր են փառքն իմ. և եթէ Տր եմ ուրէ պատիւն իմ, ասէ Տր ամենակալ։

*Մահ. *Մաղաքիայ. *Մարգարէին.

Մաղաքիաս յետ դարձի գերութեն ծընաւ ՚ի Սոփերայ՝ յազգէն զաբուղոնի. և մինչև դեռ մանուկն էր բարի վարս եցոյց անձին. և ամ ժողովուրդն պատուէր զնա իբրև զանարատ և զհեզ. և կոչեցին զնա Մաղաքիա՝ որ թարգմանի հրեշտակ. քանզի էր գեղեցիկ տեսլեամբ. *Նաև որք ինչ ասաց ՚ի մարգարէութեան իւրում, ՚ի նմին աւուր երևեալ հրեշտակ այն երկրորդէր զբանս նր. *Նաև զհրեշտակ ոչ ոք տեսանէր յանարժանիցն այլ զձայնն միայն լսէին. *Նաև եղև յաւուրս անիշխանութեն. որպէս և գրեալ է ՚ի սփրա փառայն այսինքն է ՚ի դատաւորացն. *Նաև մինչ դեռ մանուկն էր յաւելաւ առ հարս իւր և թաղեցաւ յագարակի իւրում.

*Մ՚ Եւսեան. *Քահանայք քո զգեցցին փառս.
*Յիշեա՛ տր զդաւիթ և զամ՞ հեզ.

՚Քահանայն աւետարանէ. Ալէլուիա.

*Աւետարանն որ ըստ. *Յոհաննու.

Ասէ ցնս̃ Յս̃. ես եմ հացն կենաց. որ գա՛ առ իս ո՛չ քաղցիցէ. և որ հաւատա՛յ յիս ո՛չ երբէք ծարաւեսցի. Այլ ասացի ձեզ թէ տեսէք զիս և ոչ հաւատացէք. զա̃մ զոր տա՛ ինձ Հայր առ իս եկեսցէ. և որ գա՛ առ իս ոչ հանեմ արտաքս. Զի իջի ես յերկնից, ո՛չ զի զկամս իմ արարից այլ զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս. *Այս են կամք Հօր իմո՛. զի զա̃մ զոր ետ ցիս Հայր ո՛չ կորուսից ի նմանէ, այլ յարուցից զնա յաւուրն յետնում. *Այս են կամք Հօր իմո. զի ա̃մ որ տեսանիցէ զորդի և հաւատա՛ ՚ի նա. ը̃նդունի զկեանս յաւիտենականս. և ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում.

*Եւ սարկաւագն. *Քարոզէ.

Ս̃ առաքման հրեշտակին խաղաղութ̃ աւանդել զՀոգի սորա յանդրատուեր յօթեւանսն զՏ̃ր աղաչեսցուք. *Ս̃ զի բարեխօսութ̃ կատարեաց զկամս Տն̃ իւրո՛. զՏ̃ր. Ս̃ շնորհելո՛ սմ̃ հանգիստ արքայութն̃ արդարոց. զՏ̃ր. Ս̃ դասելո սմ̃ ՚ի դասս առաքելոց և մարգարէից. զՏ̃ր. *Ս̃ հոգւոց հան.

*Եւ ևս մի՛. *Զանձինս. *Ողորմ.

*Եւ *Քահանայն ասէ. *Զաղօթս.

Տ̃Ր ամենակալ և Հայր անսկիզբն որ անեղդ ես և արարիչ ա̃մ արարածոց զոր ոչ բ̃ձկ̃ն երկինք

Քահանայութեան. Նարեկայ.

երկինք հանդարտեն. եւ ոչ երկիր բովանդա-
կել. այլ 'ի վերեւս քան զերկինս. * Ահա՛ եկն
եհաս ինձ մահ. եւ ժամանակ դարձի անդրէն
'ի հող. նետք տն խոցոտեցին զիս. եւ ապադնա
պետ պահանջեն զհոգիս 'ի մարմնոյս. սաս-
տիկէ հրաման կոչողին. եւ ոչ ես ինձ ապաշ-
խարել. եւ ոչ ես ողոքել անխառն դատաւորին.
* Այլ անաչառ սրով հատանէ զան պտուղ
թզենին. քանզի ոչ գտաւ յիս անեղի ապաշխա-
րութե բայց միայն յոյսն իմ որ առ ած հաս-
տատունէ. քանզի զի Ճշմարիտ սրտիւ հաւատա-
ցեալ եմ յամենա սր երրորդութիւն 'ի հայր եւ
'ի յորդի՛ եւ յամենա սր հոգին. այժմ եւ յաւի-
տեան. * Այլ 'ի միածին որդին այ հաւատա-
ցեալ եմ եւ խոստովանող եմ. եւ այն ունիմ
հանդերձեալ դատաւորն տր. եւ յարութեան
մեռելոց. եւ դատաստանին յաւիտենից. որ հա-
տուցանէ իւրաքանչիւր զգործս իւր. Արդ
աղաչեմ զձեզ սիրելիք իմ. ողորմեցարուք
ինձ հրաժարելոյս 'ի ձէնջ եւ կատարեալ սէր
ձեր 'ի բաց մերժէ զերկիւղ յաւիտենական
տանջանացն ձեռնտու լերուք ինձ որ ընկղ-
մեալ եմ յանդունդս չարաց * Աղօթս արա-
րէք 'ի վն մորմոքեալ ոչխարիս զի բազմօգութ
տր եւ բազում ողորմ անոխակալ եւ երկայնա-
միտ. որ ոչ կամի՛ զկորուստ մեղաւորաց այլ
զփրկութի մանաւանդ յորժամ վն կոչեցեալէ
անուն իւր տր. Թերեւս խոնարհեսցի քաղց

դ̄ ձկէ   րութ̄է

րուք յաղաչանս և ի խնդրուածս մեր. և մի ա-
րասցէ զմեզ որդի կորստեան. և ժառանգորդ
արարքին խաւարին. քան զի յոյժ զօրաւոր
են աղօթք արդարոյն յօգնականութի. Քա-
հանայք աղաչեմ զձեզ. մի մոռանայք զիս 'ի
ժամ ահաւոր խորհրդոյն որ մեղօքս եմ մե-
ռեալ. և անարժանութ՛ ճաշակեցի յահաւոր
սեղանոյն. որ չեմ զգեցեալ հանդերձ հարսա-
նեաց. այլ գթասցի և ողորմեսցի, և հանցէ
զի 'ի դառն և 'ի դըժընդակ արգելանէն.
քան զի գինք արեան ունեմք փրկեալ և ազա-
տեալ պատուական խաչին իւրով. * Մանկունք
եկեղեցո՛. և ուսումնակիցք իմ և սիրելիք.
յուշ լիցի ձեզ հասարակ կենցաղս իմ և ձեր
յուշ լիցի ձեզ և բաժակ մահուս, զոր և դուք
հանդերձեալ էք ըմպել. յուշ լիցի ձեզ և հան-
դերձեալ բեմն ահաւոր. ուր յանդիման լի-
նելոց եմք միմեանց. * Աղաչեմ զձեզ մի մոռա-
նայք զի և մի ձանձրանայք յիշել անդադար
սաղմոս երգութ ձեր. խնդրել ինձ հանդիստ
և թողութ յանցանաց. Արք և կանայք և ամ
հաւատացեալք 'ի Քս. մի լայք զքակտումն
կենաց իմոց. որ եթէ վաղ և անագան քակտե-
լոց էր ճնացեալ մարմինս. այլ լայցէք վն այնո-
րիկ զի եղկելի վաղճան իմ. և թշուառական
են ելք իմ յաշխարհէս. Մի լայք և ողբայք
եթէ մեռաւ ապականեցաւ. և 'ի հող դարձաւ.
այլ լացէք զիս, զի տրտմեալ են հրեշտակք
մերք. զի ոչ ունիմ պայծառ լապտեր հոգւոյս իմո.

Դձկը Մրդ

Արդ աղաչեմ զքեզ Տէր բարերար. Ած հո
գւոց և Տէր ամ մարմնոց. ողորմեա ինձ ըստ մե
ծի ողորմութեան քում աղաչեմ և խնդրեմ 'ի
քէն. Թող ինձ Տէր թող ինձ զմեղս իմ. և մի
կորուսաներ զիս ըստ անօրէնութեան իմոյ. այլ
յիշեա Տէր զգթութիւնս քո և զողորմութիւնս քո
և գթա յիս և մի' պարտաւորեր զիս ընդ ձաղա
խողին դատուն. Հայր մեղայ յերկինս և առա
ջի քո. ոչ ես եմ արժանի կոչել որդի քո.
արա զիս իբրև զմի 'ի վարձկանաց քոց. Տէր
Յիսուս Քրիստոս որդի Այ կենդանւոյ. որ ոչ եկիր
կոչել զարդարս այլ զմեղաւորս յապաշխարու
թիւն. ողորմեա ինձ որպէս աւազակին որ ընդ քեզ
խաչեցաւ. որ 'ի ժամ մահուն աղաչէր և ասէր
յիշեա զիս Տէր յորժամ գաս արքայութեամբ քով.
Հոգիդ սուրբ. աղբիւր կենաց և անմահութեան
որ լուսաւորես զծառայս. լուսաւորեա զխաւ
արային խորհուրդ հոգւոյ իմոյ. և առաջնոր
դեա ինձ յերկիր ուղիղ 'ի քաղաքն երկնային
հալածեա յինէն զհոգի պղծութեան. և խոր
տակեա զնա ընդ ոտիւք իմովք. զի մի' պար
ծեսցի թշնամին արդարութեան 'ի վերայ իմ թէ
յաղթեցի նմա. Ած Ած իմ օգնեա ինձ. և
արա զիս որդիս լուսոյ և որդիս տունջեան. ա
ղօթիւք և բարեխօսութեամբ ամենայն սրբոց.
հաշտեաց ընդ իս. և ընկալ խաղաղու
թեամբ զհոգի իմ. զի բնակեսցէ յուսով
մարմին իմ 'ի գերեզմանի. և շնորհեսցես

*Ընթերցուած. *Յօբայ.

Ո՞ պատմեսցէ յանդիման նր զճանապարհս նր եւ զոր ինչ ինքն գործեաց ո՞ հատուսցէ նմա. Եւ ինքն ՚ի գերեզմանս գնաց. եւ ՚ի տապանի տքնեցաւ. Քաղցրացան նմա խիճք հեղեղատի եւ զհետ նր ամ մարդ գնասցէ եւ յառաջ քան զնա անթիւք.

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի Տիմոթէոս Երկրորդէ ընթե.

Զայս վկայեմ դնեմ առաջի այ եւ Յի Քի որ գալոց է զկենդանիս եւ զմեռեալս, ՚ի յայտնութեն իւրում եւ յարքայութեն. *Եւ դու քարոզեա զբանն. հաս ՚ի վր ժամու եւ տարաժամու. յանդիմանեա սաստեա մխիթարեա ամ երկայնամտութբ եւ վարդապետութբ. Զի եկեսցէ ժամանակ զի ողջմտութեն վարդապետութեն ոչ անսասցեն. այլ ըստ իւրաքանչիւրոց ցանկութեանց կուտեսցեն իւրեանց վարդապետս ըստ մարմաջելոյ լսելեաց իւրեանց. Եւ ՚ի ճշմարտութէ անտի դարձուցանիցեն զլսելիս՝ եւ յառասպելս կործանեսցին. Բայց դու զուարթ կաց. յամ ճգնեաց զգործս աւետարանչի գործեա զպաշտօն քո կատարեալ կալ. *Զի ես այսու հետեւ նուիրեալ եմ. եւ ժամանակ դարձի իմոյ հասեալ կայ. *Զբարւոք պատերազմն պատերազմեցայ զընթացսն կատարեցի. զհաւատսն պահեցի. Այսու հետեւ կայ եւ մնայ ինձ արդարութեն պսակն, զոր հատուսցէ ինձ տր յաւուր յայնմիկ արդար դատաւորն. եւ ոչ միայն

ԴՃՀ ինձ

Յհարութեան․ Աւուր․

մեզ յարութիւն ընդ սուրբս քո․ անապական ուրախութեցն հաղորդս լինել ՚ի Քրիստոս Յիսուս ՚ի Տէր մեր ընդ որում հօր և սուրբ հոգւոյդ վայելէ փառք․

*Հ փոխ․ *Զհանգուցեալ բնութեանս․ Գ․ տաղ եւս․ Հայր եր․ *Ա․ աւագ երեք ․ ալ եւ ․ ԲՋ․ *Ոչ յաւիտեանս տեղ արա․ իբրեւ տաղ․ և հաց օրհնեալ․ և պատարագեցին ՚ի գերեզմանս աղօթ

*Տէր հաւատոյ․ Տէր աւաղ․ Հայր եր․

գի առաջնորդութեան․ աղօթս ողորմեա

*Ն․ դին զիս իգլթ նեք․ *Տէր Ա․

Մերձեցաւ անձն իմ ի հող․ յորմէ ըստեղծայ․ քանզի պատրանաւ մեղաց․ և ծածկեցին զիս դառնութիւն մահու․ Տէր յոյս իմ օգնեա ինձ․ Աղօթս Երբեմն անձն իմ ՚ի Ճանապարհս քո ես ոչ պահեցի․ քանզի ոչ ժամանեցի ապաշխարել․ այլ հեղգացայ․ այլ առ քեզ միայն պաղատիմ հայր երկնաւոր․ Տէր յոյս իմ օգնեա ինձ․ *Ճանապարհ Գետոյ ՚ի յոյս տէր․ Որ՛ էս գէտ առ զիս որ ՚ի ճանապարհի քում քանզի խոնարհեցի զանձն քեզ․ դառնալ անդրէն ՚ի հող յորմէ ստեղծայ․ այլ առ քեզ միայն պաղատիմ հայր երկնաւոր տէր յոյս իմ օգնեա ինձ․

*Ա․ աւագ աղօթս․ *Մերձեցաւ անձն իմ ՚ի հող յարութ տաղ․ *Ա․ հետեւ զգերեզմանն աւագ աղօթս․

Ն դին զիս իգլեի նեք․ Տէր ողորմեա փր․ Է ՃՀ Աւուր

Ողջունատուրք. Անանիելոյ.

սպասաւորութիւն. փառս հաւատոյ. Միաբա-
նութիւն պարգևս. ձիրս. զոր տեսաք այժմ և
լուաք ականջօք ձերովք, զաւետեացն ձեզ 'ի տէ
ոչ ըստ մարմնոյ երևեալ և լուեալ. այլ հո-
գևով բերկրեալ. Արդ՝ հաստատեցէք 'ի նմա
յիշելով զոր յանձն գործս ձեր. գիտէք ըղ
խորհուրդս մատակարարութեան որք եղեն 'ի
մարդիկ. թէ ի՞ւ աղագաւ արար տր. *Ես
այժմ 'ի ձեռն իմ աղաչէ զձեզ տր. մնալ ա-
ռանց թշնամանաց. առանց նենգութեան. ա-
նախտ. քան զի գիտէ զթշնամանսն. զանար-
գանսն. զնենգութիւն որ 'ի ձէնջ, գիտէ և զա-
նառակութիւն, 'ի ստունկանելն ձեր 'ի մէջ պա-
տուիրանացն նր. Արդ մի՛ տրտմեսջիք վն ձեր
բարերարն Այ. զթածն. ողորմածն, սուրբն
յստակին, անարատն, անհիւթն, միայնն, մինն
անփոփոխն, ստոյգն, աններգն, անցաւուն,
որ 'ի վերէ քան զամ ասելի, և իմանալի անուն
Այ իմ Յսի. *Ես արդ ուրախ լիցի Յս 'ի
բարւոք կրօնաւորութեան ձերում, խնդասցէ
'ի մէջ կեանս ձեր հանգիցէ 'ի բարկեշտ վարս
ձերում անհոգ լիցի 'ի ժուժկալութեան ձերում.
հաճեսցի 'ի միաբանութեան ձերում. ժպտեսցի
'ի զգաստութեան ձեր. բերկրեսցի խոկրելն զնա.
*Զայս այժմ խօսիմ ընդ ձեզ եղբարք փու-
թացեալ յառաջի կայ գործն ձեր կատարել 'ի
Տր. *Ողջոյն զի զինչ ունիմ ասել ձեզ. *Ու-
նիք զսէր ձերոյ զգրաւականն ունիք զբարե

ԳՃՀԳ բարու

բարութեան նորա զատուրս ունիք զանհրաժեշտ գա
լուստ նորա զի եթէ ոչ մեղանչիցէք յայսմ հե
տէ, զոր յանդիմանութեան մեղաց թողու ձեզ տէր
ապա եթէ ողորմութիւն գտեալ ՚ի տեառնէ, և դար
ձեալ մեղանչիցէք զառաջինն ևս խնդրէ ՚ի
ձէնջ տէր․ և ո՛չ ընկալջիք զողորմութիւն և զմա
սըն բարի ՚ի տեառնէ․ * Նա զայս ասացեալ եկաց
յաղօթս ամենեքումբք և ասէ․ * Ո՛վ տէր ամե
նակալ որ զպսակս զայս հիւսեցեր, քո՛յին
հիւսմամբդ․ Ո՛ որ զեղալում ծաղիկս զայս․
յանթառամելի ծաղկովդ յօդեցեր․ Ո՛ր
սերմանեցեր զկենարար բանս քո զայսոսիկ․
Ո՛ր միայնդ ես խնամակալ քոյոց ծառայից
և բժիշկ որ ձրի բժշկես․ Ո՛ր միայնդ ես բա
րերար քոյոց ծառայից, և ան ամբարտաւան․
Ո՛ր միայնդ ես ողորմած և մարդասէր Ո՛ր
միայնդ ես փրկիչ և արդար․ Ո՛ր միշտ ես
և յամենայնի ետմ ուրեք մերձ ամ իմ Յիսուս
Քրիստոս․ դու քոյով պարգևօքդ ծածկեա՛ զլու
սով որ ՚ի քեզ են յուսացեալ․ զի դու գիտես
ամ ուրեք զչարախօսին մերոյ զմեքենայսն․
* Նա ապա խնդրեաց հաց և բաժակ և ասէ․
Օ՛ որ օրհնութիւն կամ զոր պատարագ ՚ի մեր
հացիս և բաժակիս ասացուք․ * Մեք ըզ
քեզ Յիսուս միայն փառաւորեմք և գոհանամք
հանդերձ հարբ և սուրբ հոգւովդ․ Փառա
ւորեմք զմուտ դրանն․ Փառաւորեմք զյարու
թին որ ցուցաւ քև մեզ․ Փառաւորեմք ըզ

զՃանապարհն քո։ *Փառաւորեմք զսերմն քո
զբանն, զշնորհն, զհաւտն, զաղն, զմարգա
րիտն, զգանձն, զարօրն, զուռկանն զմե
ծութին։ *Որ վս մեր կոչեցար որդի մար
դոյ. ճշմարտուի. հանգիստ. գիտուի զօրու
թի. պատուիրան. համբձակուի. ազատուի.
առ ՚ի չարէն փախուստ. զի դու ես տր արմատ
անմահուե. եւ հիմն յաւիտենից անուանե
լով. զայս ամ վս մեր ով զի վս մեր կոչեցեալ
լեր այսոքիւք. գիտասցուք զմեծութի քո
որ է անտես մեզ ՚ի ժամանակիս յայսմիկ. եւ սր
բոցն միայն տեսանելի. ՚ի միայնոջ քո մարդա
նալդ. *Այլ օրհնեալ զհացն եւ զբաժակն ետ
նց։ աղօթս ՚ի վր իւրաքանչիւր եղբարցն առ
նելով արժանի լինել շնորհաց տն. եւ սրբոցն
գոհութբ ճաշակեալ. եւ իւրն նոյնպէս տա
ցեալ թէ եւ ինձ մասն է ձեզ լիցի. եւ խաղա
ղութի տն եղիցի. է ձեզ սիրելիք իմ։ Ապա
ասէ ցբիւռոս առ է քեզ երկուս յեղբարց
հանդերձ որթովք եւ փայտաոք եկ զհետ
իմ։ *Այլ նա առնէր զոր հրամայէր նմա ծա
ռայն տր յօհաննէս։ *Այլ եկեալ երանելին
յօհաննէս գնաց առաջի եւ նոքա զկնի. եւ բաղ
մացն հրամայեաց երթալ ՚ի բաց յինքենէ.
*Այլ հասեալ ՚ի շիրիմ եղբօր մերում. ասէ
ցպատանիսն. բրեցէք որդեակ նշ բրեցին.
եւ ասէ խորագոյն լիցի բրածն ձեր եւ ինքն
խօսէր է նս զբանն կենաց. եւ յորդորէր

զեկեալն է իւր, չինելով և հաստատելով՝ ի գոր
ծս տն եւ աղօթս առնելով՝ ի վն իւրաքանչիւր
ուրուք ամենեցուն․ Եւ մեք ոչ ինչ իմացաք
ամենեւին․ *Եւ իբրեւ կատարեցաք զերածն
շուրջանակաւ ոչ կամէր․ *Մերկանայր երա
նելին յօհաննէս զ հանդերձն զոր ունէր, և
միայն նափորտամբն կացեալ՝ ի խորութե բրա
ծին․ համբարձ զձեռս իւր՝ ի վեր եկաց յաղօ
թս եւ ասէ․ *Ով ՏՐ ՍԲ արարիչ ամի․ որ
ընտրեցեր զմեզ յառաքելութի ազգաց․ Ով
ՏՐ որ առաքեցեր զմեզ քարոզել յաշխարհս
Ո՛ որ ոչ երբէք դադարիս՝ ի խնամոց․ այլ կե
ցուցանես զկորուսեալսն․ Ո՛ որ՝ ի ձեռն ամ
բարութեց ծանուցեր զքեզ ՍԲ․ Ո՛ որ և
անասնոց անդամ քարոզեցար ՍԲ․ Ո՛ որ զա
նապատացեալ հոգին զգօն և հանդարտ արա
րեր․ Ո՛ որ ծարաւելոյն նմա ․քղյոլ բանիւդ
զքեզ իսկ եառուր․ Ո՛ որ մեռելոյն նմա ա
րագ յայտնեցար․ Ո՛ որ ընկղմելոյն նմա յա
նորէնութի արագօրէն ցուցար․ Ո՛ որ հեր
քելոյն ՝ի սատանայէ նմա ընծայեցար փրկիչ․
Ո՛ որ ՝ի քեզ ապաւինելոցն տուաւ յաղթու
թի է դէմ հակառակորդին․ Ո՛ որ ետուր նը
մա զքո ձեռն և յարուցեր դժոխական իրաց
Ո՛ որ ոչ թողեր զնա ըստ մարմնոյ կրօնա
որել․ Ո՛ որ ցուցեր նմա զթշնամին իւր․ Ո՛
որ զդիտութի ոք ցուցեր սիրելեաց քոց․ Ո՛
որ հայրդ ես որոյ ՝ի վեր քան զերկինս եւ ծ

դճհէ երկնաւ

երկնաւորաց եւ երկրաւորաց· Ո՛ որ օրէնդրես
եթերականաց· եւ օդականաց ընթացք· երկ
նաւորաց պահապան, եւ երկիւղ սանդարամե
տականաց· Ընկալ զհոգի ծառայիս քո յօ
հաննու, թերեւս արժանի եղելոյ լքէն ողոր
մութե· *Ո՛ Տէր որ եւ զիս պահեցեր ան մերձ
'ի կանանց խառնակութէ, Ո՛ որ եւ հայիլ ինձ
'ի կին մարդ ծանր գրեցեր· Ո՛ որ յառժամա
նակեա կենացս փրկեցեր զիս· եւ 'ի մշտնջենա
կանն առաջնորդեցեր· Ո՛ որ 'ի մարմնաւոր
աղտեղութէս որոշեցեր զիս· Ո՛ որ 'ի դառն
մահուանէ ազատեցեր զիս· եւ 'ի քեզ միայն
հաստեցեր· Ո՛ որ զծածուկ ախտ հոգւոյ
իմոյ սանձեցեր· եւ զյայտնի գործս նր խափա
նեցեր· Ո՛ որ նեղեցեր եւ հալածեցեր զխաւ
արն որ յիս· Ո՛ որ ամբիծ զճանապարհն իմ,
որ առ քեզ հաստատեցեր· Ո՛ որ առանց սայ
թաքելոյ պահեցեր զշաւիղս իմ· որ 'ի քեզ·
Ո որ զնթ գիտութի որ 'ի քէն սահմանեցերինձ
Ո՛ որ աներկմիտ ետուր զհաւատս իմ որ 'ի
քեզ· Ո՛ որ արժանաւոր գործոց մեծ վարձս
հատուցանես· Ո՛ որ եդեր յոգւոջ իմում
մի' ինչ ստացուածս պատուական քան զքեզ
համարել *Եւ արդ Տէր իմ Յս զմատակարա
րութի զոր ընկալայ 'ի քէն կատարեցի արժա
նի արա զիս քում հանգստեանդ ըղ քո ողո
րմութիդ շնորհեա ինձ որէ անփախուստ եւ
անճառ փրկութի ·*Եւ արդ 'ի գալ իմում

դձհը առ

Բառգառնայրող․ Կանոնելոյ․

առ քեզ․ ընկրկեսցի հուրն․ վանեսցի խաւ-
արն․ խամրասցի ծնոցն․ շիջցի գեհենն․
ամաչեսցեն հրեշտակք չարին․ երկիցեն դե-
ւք․ զմրեսցին իշխանք․ զօրութիւքն ընկճես-
ցին․ աջակողմեանքն կացցեն․ և ձախակող-
մեանքն մի մնասցեն բանսարկուն պապանձես-
ցի․ սատանայ զարհուրեսցի․ սրտմտութի-
նք տաչորեսցի․ մոլորութիւնք սուզեսցի․
տանջանարանք նք պատկառեսցեն․ յարձակ-
մունք նք զգասցի․ մանկունք նք չարչարե-
սցին․ և ամ արմատք նք տարակուսեսցին․
*Նու տուր ինձ զճանապարհն ճշմարտութե
որ առ քեզ գայ․ անբասիր և ան բռնադատ
վճարել առնուլ զայն որ խոստացր այնոցիկ որք
սրբութե սիրեցին զքեզ տրամենկ։ Նու ապա
կնքեալ զինքն և ասացեալ թէ դու լեր ը իս
Տր իմ Յս Քս․ և կողմնեցաւ ՚ի խորափորին
ուր զհանդերձն տարածեց և ասէ խաղաղու-
թի ը ձեզ եղբարք իմ սիրելիք։ *Նու մինչ
դեռ մեք խնդութե և ահիւ լեալ լայաք․ աւան
դեաց զհոգին տր առաքելոյն և աւետարա
նիչն Յօհաննէս․ ՚ի փառս այ հօր․ որով ընդ-
որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ վայելէ փառք ՚իշխա

*Նու ապայ ծածկեն լուսով զգերեզմանն տեսլով․
*Հաստատ առնելով հոգի խաղաղութեան․ *Նու ասեն
զփառս ՚ի բարձունս այ զի մի ՚ի Բարեկացին սիրոյ
կենդանարար․ *Նու զի՞նչ իջուցեր ․․․ *Յով
ծառ բարձր լինի․

դճհթ Կ․

Մի՛ երկնչիր հօտ փոքրիկ՝ զի հաճե
ցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութի̃ն։
*Վաճառեցէք զինչս ձեր. և տուք
ողորմութի̃ւն. արարէք ձեզ քսակս ա_
ռանց հնանալոյ գանձ անպակաս յերկինս
ուր ոչ գող մերձենայ և ոչ ցեց ապականէ։
*Զի ուր գանձ ձեր է անդ և սիրտք ձեր
եղիցին։ *Եղիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ
մէջս և ճրագունք լուցեալք։ *Եւ դուք
նմանօղք մարդկան որք ակն ունիցին տ̃ն
իւրեանց՝ թէ երբ դառնայցէ ՚ի հարսանեաց
զի յորժամ գայցէ և բախիցէ. վաղվաղակի
բանայցեն նմա։ *Երանի իցէ ծառայիցն
այնոցիկ զորս եկեալ տէրն գտցէ արթունս.
ամէն ասեմ ձեզ զի գօտի ը̃ մէջ ածցէ և
բազմեցուսցէ զնոսա. և անցեալ պաշտեսցէ
զն̃ս. *Եւ եթէ յերկրորդ կամ յերրորդ
պահու եկեսցէ և գտցէ այնպէս, երանելիք
են ծառայքն այնոքիկ։ *Բայց զայն գիտաս
ջիք. եթէ գիտէր տանուտէրն յորում ժա
մու գողգայ հսկէր և ոչ տայր թողլ ական հա
տանել ՚ի տան իւրում։ *Եւ դուք եղե
րուք պատրաստք զի յորում ժամու ոչ
կարծիցէք գայ որդի մարդոյ։

*Եւ սարկաւագն։ *Քարոզէ։

Մ̃ի վերուստ պահպանութի̃ն առ ՚ի տ̃ն̃է
անձանց մերոց. և համբայական աղօթս ա_
ռնելոյ զո̃ր աղաչեսցուք։ *Մ̃ ը̃ ունելոյ
Լ դ̃ ձ̃ տ̃ն

տն զհոգի հանգուցելոյս. ՚ի հանգստարան արդա
րոց. զՏ՟ր. *Ա՟ծ արժանի լինելոյ սմա խաղա
ղութ՟ն. և մեծաւ յուսով սպասել տեառնա
գալուստ փողոյն. զՏ՟ր. *Ա՟ծ քաղցրաբար
բառ լսելոյ սմա զձայն երանաւէտ կոչմանն.
եթէ արիք ահագայ ք՟ո զՏ՟ր. *Ա՟ծ համարձա
կապէս տեսանելոյ սմա. զանապական պսակն
և զանստուեր լոյսն. զՏ՟ր. *Ա՟ծ տալոյ սմա
տեղի հանգստեան, ՚ի հայրական խնամոցն
յառաջագահ դասուն. զՏ՟ր. *Ա՟ծ պարգևե
լոյ սմա զերկնային պսակն կենաց և անմահու
թ՟ն. զՏ՟ր. *Ա՟ծ առաքման շնորհաց մեծի
և ամենազօր աջոյն ք՟ի ՚ի հողանիւթեայ յար
կըս յայս. զՏ՟ր. *Ա՟ծ կնքելոյ զգերեզ
մանս զայս խաչիւն իւրով մինչև ՚ի գալուստն
իւր ե՟ր. զՏ՟ր. *Ա՟ծ առաքելոյ զշնորհս հո
գւոյն սրբոյ ՚ի սիրտս բողաց հաւատացելոց
անուան իւրոյ սրբոյ. զՏ՟ր. *Ա՟ծ միխթա
րելոյ զվշտագնեալս սրտիւք ՚ի ձեռն ողոր
մութ՟ն իւրում զՏ՟ր. *Ա՟ծ հոգւոյն. *Լու
և ս. *Օ՟ անձինս. *Ողորմեա մեզ.
*Լ՟ս տանուտոյն մաէ. *Օ՟ ողբին.

Գոհանամք զքէն հայր Տեառն մերոյ
Յ՟ի Ք՟ի. որ յայց ելեր և արդարու
թ՟ք քով փրկեցեր զմեզ ՚ի մեքենաւոր
սատանայէ. զի նախանձեցաւ և եհան
զմեզ պատրանօք ՚ի յաւէժական դրախտէն
արտասահմանելով զմեզ ՚ի կորուստ և յապա

կանութե՛ն. *Այլ դու բարերար և մարդա
սէր Տէ՛ր. ոչ թողեր զնո՛ր դատնութե՛ն թու
նիցն ՚ի մեզ յարակայ. *Այլ որոյ մահ կոչե
ցեր և հեղեր ՚ի վերայ արարածոց քոց. զի մի՛
անմահ մնացէ չարութի պատահեալ այլ բառ
նալով զմեզ ՚ի կենացս յայսցանէ, և հաստա
նել ՚ի մեղաց եղև փրկութի բարերարին պա
տուհասն. *Իսկ ՚ի վախճան աւուրցս այսոցիկ
առաքեցեր զորդին քո սիրելի ՚ի կերպարանս
մահու մեղաց և դատապարտեաց զմեղս մար
մնով իւրով, և կամաւոր խաչելութե՛ն իւրով
խորտակեաց զզօրութիւս դժոխոց եղև առա
ջին պտուղ ննջեցելոց. և ամենահրաշ յարու
թե՛ն իւրով հրաւիրեաց զմեզ յիւր անմա
հութիւն. յոր հաւատացեալ ծառայս քո մկր
տեցաւ ՚ի մահ Քրիստոսի քոյ. և լցեալ զժամա
նակ կենդանաւորութե իւրոյ, փոխեցաւ ՚ի
կեա սահմանադրութե քոյ. *Այլ որոյ աղա
չեմք զքեզ հայր ամե միջնորդութե մարմնոյ
և արեան որդւոյ քո, հայեաց ՚ի խոստովանողս
անուան քո. և թող սմա զամ պարտիս զկամա
և զակամա. զոր վրիպեաց անմարմին թշնա
մին, պատրանօք խաբմամբ. զի դու միայն ես
և բարերար որդես որ յանդգնութե ՚ի գթու
թի աճեր զամ. *Եւ այժմ զվերս սորայ բժ
ժշկեա և խաղաղութե անցո գ խաւարային
իշխանութեան. զի մի զնւրեանց չարութի
՚ի ծառայս քո գտցեն. այլ ջնջեա զոր զձեռա

գձձէ   դիր

գիր նշ͞ ներգործութեն՝ զոր 'ի սմա սերմանե
ցին · և տուր սմ՛ ճանապ͞րհ բարի · բացակ՛
եղիցի 'ի սմանէ հրեղէն սուրն որ պահեր ճա
նապարհ ծառոյն կենաց, պատկառելով 'ի փր
կական նշանէ խաչին · որ զկենաց պտուղն
մեզ ընծայեցոյց՝ առ հաւատչեայ յաւէժական
կենացն և առաջնորդ · յոր ապաւինեալ ծա
ռայս քո սմա հասցէ 'ի պահեստ ուր սե͞քն
ա͞մ հաւաքեալ՝ սպասեն մեծի հարսանեացդ
յերևիլ մեծիդ ա͞յ և փրկչիդ ՅԻ ՔԻ · 'ի
ձայն փողոյ մեծի · յորժամ սասանին տարրե
ղէն արարածք և գալարին երկինք, նսեմա
նան լուսաւորք, թօթափին աստեղք՝ ցոլա
նան գետք հրեղէնք՝ և երևին բանակք ան
մահիցն, և յակնարկել դատաւորիդ, սասա
նի երկիր՝ և բանին կնքեալ գերեզմանք · և
շինի հողացեալ մարմինքն և հոգիքն սլա
ցեալք իբրև զարծուիս անդր հասեալ զգե
նուն զանապական մարմին, 'ի վայրկեան ժա
մանակի, ժամանեսցեն յիւրաքանչիւր տե
ղիս։ * Աղաչեմք զքեզ տ͞ր ժամանեցո՛ զծա
ռայս քո յանպատ ուրախութի͞դ · և զմեզ
զամենեսեան զհաւատացեալս 'ի քեզ օրհնեմ՛
զի արժանաւոր լիցուք փառաւորել զհայր։

* Խաղաղութիւն ամենեցուն ա͞յ երկիր պա։

Օրհնեալ ես տ͞ր ա͞ծ մեր՝ որ նեղելոց ես
անդորրութի͞ · և ընդունօղ ես հոգոցն հան
գուցելոց։ * Ընկալ զհոգի ծառայիս այսո

դ͞ ճ՛ ձ՛ դ͞ րիկ

Բ. Հանգստեան. Նախերգ.

րեկ ՚ի բարի և փառաւորեցն զուգ և զօրու
թեն ՚ի սիրելեաց սորա որք հետևեցան յու
ղարկել զսա զերկնաձիգ ճանապարհն, և
մորմոքին ՚ի վշտ անդառնալի ուղեգնացութն
սորա, և յուէժ անջատելոյ ՚ի սմանէ՝ առ ժա
մանակմի. մինչև յիւրեան յուղի անկեալ
յայսմ բազմաժողով ծովածուբ կենցաղւս
եզերափառ որտասուօնս սոցա, ընկալ քեզ
՚ի հաճոյս՝ և մի՛ ՚ի զայրացուցմն. և մխիթարեալ
սփոփես զկքեալ սիրտս սոցա՝, առաքմամբ
հոգւոյդ սրբոյ. և կնքեալ պահեսցես զգե
րեզմանս փակեալս անուն քո. մինչև յօր
վերջնում մեծի կրկնակի գալստեան քոյ.
զի քո ամենակարօղ զօրութեդ եղեմեան և
ձիւնաթաղեալ պահպանին ամ արմատք և
սերմանիք թաղեալ յերկիր մեռանին. մինչև
՚ի ժամանակս գարնանային, որոտ ը ոստ յա
րութեն զարթուցեալ պայծառանան. զորս
կարգեցեր մեզ ՚ի սպաս պիտոյից. * Իսկ բա
նաւոր կենդանիքս որ ըստ պատկերի քում
գոյացուցեր. * Ած որոյ խոնարհեցար ՚ի
հայրական ծոցոյ, մեզ լինել պատկերակից
հացդ անմահութեն. որ ոչ մնացեր ՚ի քո մշտն
ջենաւոր անմահութեդ. այլ հատդ անմա
հութեն զմահ յանձն առեր զի բազում
արասցես արդիւնս. իջեր ՚ի գերեզմանն ըն
ծերզերկունս մահու, զդժոխս աւերեցեր.
յերկնաւորաց երկրպագիս և յերկրաւորաց

դճձդ և՚իսան

և ՚ի սանդարամետականաց. և լիեն ա̃մ երկինք և երկիր փառօք քովք: *Սուրբ պահեա՛ ամենազօր Տ̃ր զհոգի ս̃ր առ ա̃մ մ̃եց և սիրողութ անուանդ քում. և զգերեզման ծառայիս քոյ կնքեալ պահեսցես. որ փակես զխորս և կնքես ամենազօր աջովդ քով. երկինք և երկնից, երկինք և երկիր հաստատեալ կան բանիւ քով. այսպէս անշարժ եղիցի կնիք ա̃րութ̃ն քո ՚ի վ̃ր բնակութեան ս̃ր, և պահարանի ծառայի քոյ և մի իշխեսցէ մերձենալ ՚ի սա պիղծ և անմաքուր դև, ո̃չ ՚ի մարմինս և յոգիս հեթանոսաց. որք ո̃չ ունին զծնունդ ս̃բ աւազանին. և զկնիքն ահաւոր և պատկառելի ՚ի վ̃ր գերեզմանայն այլ այս որ կոչեցեալ հրաւիրեցաւ ՚ի քոյոց հրաւիրողացն: և հաւատացեալ ՚ի քեզ ՚ի կենդանութ̃ն իւրում. թաղեցաւ ը̃ քեզ մկրտութ̃բ ՚ի մահ. և սերմանեալ. պահեցաւ ՚ի քէն կոչեցաւ անդրէն յերկիր դարձաւ: *Լուր աղաչանաց մերոց մարդասէր Տ̃ր, և թող զա̃մ մեղս ս̃ր զոր մեղաւ. այլ դու քաւիչ լեր ա̃մ սխալանաց ս̃ր եթէ կամաւ՝ և եթէ յակամաւ, եթէ բանիւ և եթէ գործով, եթէ խորհրդով և եթէ մտածութ̃բ, զա̃մ կտակ չարին պատառեա՛. և զձեռնագիր մեղացն ջնջեա՛ ս̃ր և զախտս ծնութ̃ն լուա՛. զի անպատկառ լիցի մեծի աւուրն որոտ ը̃ոստ համօրէն ՚ի վերջին պահպանե-

ցելոցն. է առաջ եղանել քեզ նորափետուր
արփիափայլ հրաշիւք զարդարեալ ՚ի զարդ-
անկողոբատելի. յորժամ գաս ԱԾ ՚ի մէջ
ածացելոցն. բաժանել և որոշել զպատի-
զանազան սիրելեաց քոց. և զմեզ զամենե-
սեան զհաւատացեալս ՚ի քեզ արժանի արա
զայս ահաւոր և զոսկալի օրս հանապազ տպա-
ւորել առաջի աչացմերոց. յամ գդալէ և ՚ի
պատրողական կենցաղավարութենէ պատապա-
րեա՛ զմիտս և զգայարանս մեր. պատկերացո՛
ո՛ր զանհրաժեշտ գալուստ քո առաջի աչաց
մերոց. *Պիր ո՛ր քաղցրութէ քով քաւա-
րան գործելոց մեղաց մերոց ՚ի հանդերձեալ
գեհենոյն պահեա՛ զմեզ և ժամանեցո՛ զմեզ
զամենեսեան արժանաւորապէս հանդիպել
քում գալստեանդ. ամենագութ Տր նորո-
գեա՛ զմարմին խոնարհութեան մերո. լու-
անեղծ փառաց քոց Քս ԱԾ մեր, է
որում հօր և հոգւոյդ սրբո,
վայելէ փառք իշխանութի և.
պատիւ այժմ և միշտ յաւի
տեանս Ամէն.

*Շարական որն յեղանակելոցն. *Փառաց ՚ի փառա-
Աւրէ ՚ի դնել բանին. *Ռոգոյ. հայր մը. *Ա-
ւշունեն շփերթելանն գիտ ՚ի յաշխարհաբառն.

դՃՃԷ Աւգ

*Ի նոյն յերկրորդում աւուրն եղիան ի հանգստեան և յեր
բոլն աւէն զամբերջն օրհնութեան. Յիշատակութեան շարա
կաց և աւելն փառք ի բարձեալս և հող ընէն վրայ.
Եւ այս Աթանան ճառարի. աւշմա. 29. ?
Ընթ եւրեքայս հագեայէն. *Ընթայք աւնեմ շաբ

Ընթերցուած Ի ծննդոց.

Եւ մնաց յակոբ միայն. և մարտեա-
այր մի ընդ նմա մինչև ցառաւօտ. Եւ
իբրև ետես թէ ոչ յաղթեաց նմա.
բուռն եհար զամոլաջլէ զստի նր. և ընդ ար
մացոյց զամոլաջիլ զստին յակոբայ. ի կռուե
լն իւրում ընդ նմա. *Եւ ասէ ցնա. արձա
կեա զիս քանզի այգ եղև. և նա ասէ. ոչ
արձակեցից զքեզ թէ ոչ օրհնեսցես զիս. Եւ
նա ասէ ցնա զինչ անուն է քո և սա ասէ ցնա
յակոբ. *Եւ ասէ ցնա. յայսմ հետէ ոչ կո
չեսցեն զանուն քո յակոբ այլ իսրայէլ եղի
ցի անուն քո. զի ժուժկալեցեր ընդ այ. և ընդ
մարդկան զօրաւոր լիջիր. *Եհարց յակոբ
և ասէ. պատմեա ինձ զանուն քո. և ասէ զի՛
հարցանես զանուանէ իմմէ և օրհնեաց զնա
անդ. *Եւ կոչեաց յակոբ զանունն տեղւ
ոյն այնորիկ տեսիլ այ. զի տեսի զած դէմ
յանդիման. և ապրեցաւ անձն իմ. *Եւ ծա
գեցաւ նմա արև իբրև էանց տեսիլն այ.

ՂՃՃԷ Ընթ

Այսպէս ասէ տր. գամ ժողովել զա՛մ ազգս եւ զլեզուս. եկեսցեն՝ եւ տեսցեն զփառս իմ Թողից ՚ի վ՛ր նց նշանս. եւ առաքեցից ՚ի նոցանէ փրկեալս յազգս. ՚ի Թարսիս. եւ՚ի փուդ. եւ՚ի լուդ. եւ՚ի մոսոք. եւ՚ի Թոբէլ. եւյելլադա՛ եւ՚ի կղզիս հեռաւորս. որոց չիցէ լուեալ զանուն իմ. եւ ոչ տեսեալ զփառս իմ. եւ պատմեսցեն զփառս իմ եւ զանուն իմ ՚իմէջ ազգ՚ց Եւ ածցեն զեղբարս իւրեանց յա՛մ ազգաց պատարագ տն. հեծեալս կառօք՝ հանդերձ պալարակապ երի վարգք ՚ի սբ քաղաքն՝ ե՛մ, ասէ տր. ոպ մատուցին որդիքն ի՜ղի զպատարագս իւրեանց ինձ սաղմոսիւք ՚ի տան տն. Եւ ՚ի նոցանէ առից ինձ ՚ի քահանայս՝ եւ՚ի ղեւտացիս՝ ասէ Տր. *Զոր օրինակ երկինք նոր՝ եւ երկիր նոր զոր ես առնեմ կալ առաջի իմ, ասէ տր. նոյնպէս կացցէ զաւակն ձեր *Եւ եղիցի ամիս յամսոյ՝ եւ շաբաթ ՚ի շաբաթէ. եկեսցէ ա՛մ մարմին երկրպագել առաջի իմ յե՛մ ասէ Տր Ա՟Ծ. *Եւ ելցեն եւ տեսցեն զոսկերս մարդկան առնս յանցուցելոց. զի որդն նց ոչ վախճանեսցի. եւ հուր նց ոչ շիջցի. եւ եղիցին ՚ի տեսիլ ա՛մ մսեղեաց.

*Պետրոսի առաքելոյն ՚ի Ընդհանրականէն Երկրորդէ.

Զայս ձեզ սիրելիք երկրորդ թուղթ գրեմ. որովք զարթուցից ՚ի յիշատակ զհաստատուն միտս ձեր. *Յիշել զառաջա

ԴՃՁԷ գոյն

գոյն ասացեալ պատգամն 'ի սրբոց մարգա
րէից և առաքելոցն ձերոց. զպատուէրն տն
և փրկչին. * Նոյց զայս նախ գիտասջիք զի
յաւուրս յետինս եկեսցեն արհամարհօղք
այպանօղք. որք ըստ խորհանց ցանկութեցն
գնասցեն. * Եւ ասիցեն. ուր են աւետիք գա
ստեան նր. զի յորմէ հետէ հարք ննջեցին
ամ ինչ նոյնպէս կայ իսկզբանէ արարածոց.
Եւ զայն մոռացեալ իցէ որք զայսն կամին.
եթէ երկինք էին իսկզբանէ և երկիր
'ի ջրոյ. և ջուրք հաստատեալ բանիւն այ.
Ան որոյ երբեմն աշխարհ ջրհեղեղաւ ապա
կանեալ կորեաւ. Եւ այժմ երկինք և երկիր
նովին բանիւ գանձեալ են. հրոյ պահեալք
յօրն դատաստանի և կորստեան ամբարիշտ
մարդկան. * Եւ այս ևս մի լիցի 'ի ձէնջ ծա
ծկեալ սիրելիք. զի մի՛ օր տն իբրև զհազար
ամ և հազար ամ իբրև զմի՛ օր. * Ոչ յամե
ցուսցէ տր զաւետիսն ոպ ոմանք յամէ հա
մարին. այլ երկայնամիտ լինի առ ձեզ. քան
զի ոչ կամի եթէ ոք կորիցէ. այլ ամենեցուն
հասանիլ յապաշխարութի. * Բայց եկեսցէ
օր տն իբրև զգող յորում երկինք տագնա
պաւ անցցեն և բնութիք հրով կիզեալք լու
ծցին. և երկիր և որք 'ի նմա գործք գտանի
ցին. Եւ 'ի լուծանիլ այսպէս այսր ամի, որպի
սի ինչ պարտիցէ ձեզ գտանիլ այլ սբ և ածա
պաշտ կարգաւ ակն ունիլ. Եւ փութալ հա

ԴՃՁԹ սանիլ

սանիլ գալստեան տն. յորում երկինք հրայ
րեացք լուծանին և բնութիւնք հրդեհեալք
հալեսցին. *Նորոց երկնից և նորոյ երկրի ըստ
աւետեացն հայեցեալք սպասիցեմք՝ յորս ար
դարութիւն բնակէ. *Վասն որոյ սիրելիք զայս
ցիկ սպասեալք փոյթ անձին ունիջիք անբիծք
և անարատք գտանիլ ՚ի խաղաղութե. *Եւ
զտն երկայնմտութիւն փրկութի համարիջիք.

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի Թեսաղոնիկեցւոց Բ թղթոյն է ըն.

Գոհանալ պարտիմք զԱյ յամ ժամ վն
ձեր եղբարք որպէս և արժան իսկ է.
Զի ևս քան զևս աճեն հաւատք ձեր. և
յաճախէ սէր իւրաքանչիւր ձեր ամենեցուն
առ միմեանս. *Որպ և մեզ ձեօք պարծիլ յե
կեղեցիսն Այ վն համբերութե ձերոյ և հաւա
տոց՝ յամ հալածանս ձեր և ՚ի նեղութիս որոց
դուքն համբերէք. *Յօրինակ արդար դա
տաստանին Այ. արժանի լինիլ ձեզ արքայու
թեն Այ վն որոյ և զճգնութիդ կրէք. *Եթէ
պարտ է առաջի Այ հատուցանել նեղչացն ձե
րոց զնեղութի. *Եւ ձեզ նեղելոցդ զհան
գիստ ընդ մեզ ՚ի յայտնութե տն մերոյ յի. յերկ
նից հրեշտակօք զօրութե իւրոյ. *Ի բոց հրոյ
առնուլ զվրէժս յայնցանէ ոյք ոչ ճանաչեն
զած և որք ոչ հնազանդին աւետարանի տն
մերոյ ՅԻ ՔԻ. *Որք տայցեն վրէժս ՚ի սա
տակումն յաւիտենից յերեսաց տն՝ և ՚ի փա
ռաց զօրութե նր. *Յորժամ գայցէ փառաւոր
դձղ լինիլ

լինիլ ՚ի մէջ սրբոց իւրոց, և սքանչելի ՚ի մէջ ամ հաւատացելոց. զի հաւատարիմ եղև վկայութին մեր ՚ի վր ձեր յաւուր յայնմիկ. *Յոր և աղօթս առնեմք վս ձեր յամ ժամ զի զձեզ արժանիս արասցէ կոչմանն ձերում ած մեր մինչև լցցէ զամ զհաճութի բարութն. և զգործս հաւատոյն զօրութբ. *Զի փառաւոր լիցի անուն տն մերոյ Յի Քի ՚ի ձեզ՝ և դուք ինմայ. ըստ շնորհացն այ մերոյ և տն Յի Քի. *Աղաչեմք զձեզ եղբարք վս գալստեան տն մերոյ Յի Քի և մերոյ ժողովելոյն առ նա. *Մի վաղ վաղակի խռովիլ ձեզ ի մտաց. և մի՛ զարհուրիլ. մի՛ հոգւով և մի՛ բանիւ, և մի՛ թղթով իբրև թէ ՚ի մէնջ ոք եթէ եկեալ հասեալ իցէ օրն տն. *Մի ոք զձեզ խաբեսցէ ևս իւիք իրօք Առաքելոյն. *Տր լուր աղօթից իմոց. և աղա.

*Աւետարան որ ըստ. *Յօհաննու.

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. եթէ ոչ հատն ցորենոյ անկեալ յերկիր մեռանիցի. Ինքն միայն կայ ապա եթէ մեռանիցի բազում արդիւնս առնէ. որ սիրէ զանձն իւր արձակէ զնա. և որ ատեայ զանձն իւր յաշխարհիս յայսմիկ, ՚ի կեանսն յաւիտենականս պահեսցէ զնա. *Եթէ ոք զիս պաշտեսցէ, զկնի իմ եկեսցէ. և ուր եսն եմ. անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի. եթէ ոք զիս

Դ ճղ ա պաշ

պաշտեսցէ պատուեսցէ զնա հայրն իմ։ Բայց անձն իմ յոյժ խռովեալ է․ եւ զինչ ասացից․ է թէ հայր՝ ապրեցո զիս ՚ի ժամէ աստի յայս մանէ, այլ վն այնորիկ եկի ես ՚ի ժամս յայս։ Հայր փառաւորեա զանունքո եկն բարբառ յերկնից եւ փառաւոր արարի. եւ դարձեալ փառաւոր արարից․ *Եւ ժողովուրդն որ կայր եւ լսէր ասէին որոտումն լինի․ կէսքն ասէին, հրեշտակ խօսեցաւ ընդ նմա․ *Պատասխանի ետ Յս եւ ասէ․ ոչ վն իմ ինչ եկն բարբառս այս այլ վն ձեր․ *Այժմիկ դատաստան է աշխարհիս այսորիկ․ այժմիկ իշխան աշխարհիս այսորիկ ընկեսցի արտաքս։ *Եւ ես յորժամ բարձրացայց երկրէ զամենեսին ձգեցից առիս․ *Զայս ասէր, նշանակեալ թէ որով մահու մեռանելոց իցէ․ *Պատասխանի ետ նմա ժողովուրդն մեք լուաք օրէնացն եթէ Քն յաւիտեան կայ․ եւ դու զի արդ ասես եթէ պարտ է բարձրանալ որդւոյ մարդոյ․ ով է այն որդին մարդոյ․ *Ասէ ցնս Յս․ փոքր մի ես ժամանակ լոյս ընդ ձեզ է գնացէք մինչ դեռ զլոյսն ունիք․ զի մի խաւար զձեզ հասցէ։ զի որ գնայ ՚ի խաւարի ոչ գիտէ յո երթայ․ *Մինչ դեռ զլոյսն ընդ ձեզ ունիք՝ հաւատացէք ՚ի լոյսն զի որդիք լուսոյ եղիջիք․

*Եւ աւետարանն. *Յովհ.

Վասն ՚ի վերուստ խաղաղութեան և ․

*Նա խոնարհեալ ասէ։ *Օ. ողորմի։

Տէր Աստուած յաւիտենական անսկիզբն եւ ան-
ձառ, ամենակատարեալ զօրութիւն ինքնա-
գոյ բնութեան հայր ամենակալ հան-
երձ միածնիւդ քո եւ կենդանարար հոգւովդ
սրբով. միաբուն զօրութեամբ քով, առեալ հող
յերկրէ արարեր զմարդն եւ բնակեցուցեր զնա
ի բարեվայելուչ եւ ի սաղարթախիտ զուարճ դրա-
խտին փափկութեան. որ ոչ գոյր պէտք դեղոց.
զի ոչ գոյին իսկ ախտք հիւանդութեանց եւ ոչ
մահ. քանզի մերժեալ էին ցաւք եւ տրտմու-
թիւնք եւ հեծութիւնք, վասն զի ամենակեցոյց աջ
քո հանապազ ի վերայ նորա հայէր։ առ որս ձոխա-
ցեալ ադամայ մոռացաւ զպատուիրանադրու-
թիւն քո, զոր ետուր նմա։ *Նա հաւանեալ
կնոջն դաւաճանութեան օձին, ի բանսարկուին
ծնարից. եւ խորամանկութեամբ իւրով ի պատ-
ճառս ստանալոյ ընկեց զնա ի փառաց վայել-
չութեան նորա։ *Իսկ դու Տէր Աստուած մեր բարե-
գութ եւ ողորմած հանեալ եդեր զնա արտա-
քոյ դրախտին փափկութեան յերկիր ուստի ա-
ռաւ. *Նա իբրեւ տիրեալ այնպէս բնութեան
չարին ի բոլոր ազինս. որով ամենեքեան ծա-
ռայեցին մահու. ապա գթացար հայրաբինամ
ողորմութեամբ քով ընդ հարսնմբր, հանձեցար եւ կո-
չեցեր զքեզ Աստուած աբրահամու, իսահակայ եւ
յակոբայ. Աստուած կենդանեաց եւ մեռելոց. վասն զի
ամենեքեան ի քեզ կենդանիք են։ *Բանն զի
տեսեալ ամենաբաւ մարդասիրութիւնդ քո։

դձղդ ղաղ

Նորոյ։ Աւետարանն։

անէ 'ի կեանս յաւիտենից։ *Ընկալ Տր և գաստուորեա՛ ՟Է ՟եբս զծառայս քո բարեխօսութբ սրբուհոյ Աստուածածնին․ զի քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ։

*Խաղաղութեան ողջունիւն ապա երկիր պագանել։

Գոհանամք զքէն Տր Այ մեր, որ վս մծ մարդասիրութե քո․ լուծեր 'ի հող զմահկանացու բնութիս մեր, զպատրեալս 'ի բանսարկուէ թշնամւոյն․ որում ասացեր իսկ Ային բանիւ քով, եթէ հողէիր և'ի հող դարձցիս․ ըստ որում խոնարհեցան անձինք մեր․ այլ զի միւսանգամ կամեցար նորոգել և կեցուցանել զմեզ։ *Դու ինքնին առաքեցար 'ի հայրական ծոցոյ, 'ի ջեր 'ի գերեզման և ՟Գ մեռեալս համարեցար․ զի զմեզ նմանակիցս արասցես քեզ և հաղորդ Աստուծութե քո 'ի փող յետին յայնմ գիշերի յորժամ գաս պսակել զաշխատեալս քո և հատուցանել արդար դատաստանաւ քով։ *Յայնմ աւուր գթա՛ 'ի հոգի հանգուցելոյս և հանգո՛ ընդ ՟ետս․ և զմեզ արժանի արա փառաւորել զհայր և զորդի և զՍբ հոգիդ այժմ և՛։

Աճ անեղ․ երգ․ հոգոց։ *Սու օրհնեն զգերեզմանն։ *Հայր մեր։

ՔԾՂՆ Կան

Ն[illegible]. Աղօթքն.

անէ ՚ի կեանս յաւիտենից. *Ընկալ Տէր և դասաւորեա՛ ընդ սուրբս զծառայս քո բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Աստուածածնիդ. զի քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն և պատիւ.

*Խաղաղականն ասենցուն այն երկիր պագնեն.

Գոհանամք զքէն Տէր Աստուած մեր, որ վասն մեծ մարդասիրութեան քո. լուծեր ՚ի հող զմահկանացու բնութիւս մեր, զպատրեալս ՚ի բանսարկուէ թշնամւոյն. որում ասացեր իսկ Աստուծային բանիւ քով, եթէ հողէիր և՚ի հող դարձցիս. ըստ որում խոնարհեցան անձինք մեր. այլ զի միասանգամ կամեցար նորոգել և կեցուցանել զմեզ. *Դու ինքնին առաքեցար ՚ի հայրական ծոցոյ, ՚իջեր ՚ի գերեզման և ընդ մեռեալս համարեցար. զի զմեզ նմանակիցս արասցես քեզ և հաղորդ Աստուածութեան քո ՚ի փող յետին յայնմ գիշերի յորժամ դասպաւկել զաշխատեալս քո և հատուցանել արդար դատաստանաւ քով. *Յայնմ աւուր գթա՛ ՚ի հոգի հանգուցելոյս և հանգո՛ ընդ սուրբս. և զմեզ արժանի արա՛ փառաւորել զհայր և զորդի և զսուրբ հոգիդ այժմ և.

Աստուած անեղ. երգ. հոգոց. *Նոր օրհնեն զգերեզմանն. *Հայր մեր.

ԴՃՂՃ Կան

*Ասացին երրորդ աւուրն. երգան 'ի գերեզմանն աւուրն շամբիծն շարականս փառք 'ի բարձունս հող աման վերայ.

*Սա-ս ձայն յանուն յաւուրն. աղօթ. *Սաղմոսն —
ձայնիւ մ. *Ի խորոց կարդացի առ քեզ տր.

*Ընթերցուածս. *Եսայեայ. մարգարէէ.

Այսպէս ասէ Տր, մոռասցին զնեղութիւնս առաջինս, եւ ոչ եւս անկցի 'ի սիրտս նց. զի եղիցին երկինք նոր եւ երկիր նոր. այլ ուրախութիւն եւ ցնծութիւն գտցեն զոր ես հաստատեցից. *Զի 'ի տէ եղիցի դարձ եւ եկեսցեն 'ի սիոն ցնծութբ եւ ուրախութբ յաւիտենից. զի 'ի վր գլխոց նց ուրախութիւն. եւ ուրախութիւն հասցէ նց. մերժեցան ցաւք եւ տրտմութիւնք եւ հեծութիւնք.

*Պետրոսի առաքելոյն 'ի կաթողիկեայց ընթերցուածն.

Սիրելիք. այլ եկեսցէ օր տն իբրեւ գող յորում երկինք տագնապաւ անցցեն եւ բնութիւնք եւ հրով կիզեալք լուծցին. եւ երկիր եւ որք 'ի նմա գործք գտանիցին: *Սու 'ի լուծանիլ այսպէս այսր ամի, որպիսի ինչ պարտ իցէ ձեզ գտանիլ. այլ սբ եւ ածապաշտ կարգաւ ակն ունի. Սու փութալ հասանիլ գալստեան տն. յորում երկինք հրայրեացք լուծանին եւ բնութիւնք հրդեհեալք հալեցին: Նորոց երկնից եւ նորոյ երկրի ըստ աւետեացն հայեցեալք սպասիցեմք յորս արդարութիւն բնակի. Վն որոյ սիրելիք այսոցիկ սպասեալք փոյթ անձին ունիջիք ամբիծք եւ անարատք

ԻՄ. դձղն գտա

գտանել ՚ի խաղաղութե. *Եւ զՏն երկայն մտութիս փրկութի համարեսջիք.

Աւելուեալ. *Զայս խմել ես առ մի կարդա

*Աւետարան որ ըստ. *Յովհաննու.

Հայր սբ պահեա զնս ճշմարտութբ քով զի քո բանդ ճշմարտութիւն է. *Որպ զիս առաքեցեր յաշխարհ. և ես առաքեցի զնս յշ. *Եւ ՚ի վերայ նոցա ես սբ առնեմ զանձն իմ. զի եղիցին և նոքա սրբեալք ճշմարտութբ. *Եւ ոչ վս նոցա միայն աղաչեմ, այլ և վս ամ հաւատացելոց բանիւն նց յիս. *Զի ամենեքեան մի իցեն. որպ դու հայր յիս և ես ՚ի քեզ զի և նոքա ՚ի մեզ իցեն զի և աշխարհ հաւատասցէ եթէ դու առաքեցեր զիս. *Եւ ես զփառսն, զորս ետուր ինձ ետու նց զի իցեն մի, որպ և մեք մի եմք. *Ես ՚ի նոսա և դու յիս. զի եղիցին կատարեալք ՚ի մի. և գիտասցէ աշխարհ եթէ դու առաքեցեր զիս. և սիրեցի զնս որպ դու զիս սիրեցեր. *Հայր զորս ետուրն ինձ, կամիմ, զի ուր եսն եմ, և նոքա իցեն ընդ իս. զի տեսանիցեն զփառսն իմ զորս ետուր ցիս զի սիրեցեր զիս յառաջ քան զլինել աշխարհի.

*Քարոզ. *Ամ ուղղելս. *Եւ ասէ աղօթս.

Ամենազօր Տր որ իշխանդ ես կենաց և մահու. *Որ մարդասիրապէս խոնարհեցար ՚ի մահկանացու բնութիս մեր. մինչև

ԼԲ դճղէ ՚իդե

Աւրհնութ: Մ[illegible]:

՚ի գերեզմանի իջանելով և զխորձ աւեր անապական ածային մարմնովդ, զմերոյ բնութեառանց մեղաց: *Ընկալ զխոստովանող մարմնս որոշեալ ՚ի հողդ, ըստ դարձի մահկանացու բնութեւս որ ՚ի Քէ, ընկալաւ դատավճիռ: *Յարդարոց պատուիրանաց ողորմութի շնորհեա ծառայիս քո յորդոր դատաստանիդ, բարւոք պատասխանատուութէ: *Աւծունիլ զողորմութի է սէս քո. և փառաւորել զքեզ է հօր և հոգւոյդ սրբոյ այժմ և միշտ և յաւիտեանս ամէն:

*[illegible]

Աւ այժմ աղաչեմք զքեզ ողորմած ած, դթա ՚ի հոգի ննջեցելոյս. այս անուն Քահանայիս որ ՚ի ձեռն կոչման քո փոխեցաւ յանցաւոր աշխատութէս հաւատացեալ ՚ի Ճշմարիտդ ած, և ջնջեա զձեռագիր անօրէնութե որ զոր յանցեալ իցէ առաջի քո. և գրեա զանուն որ ՚ի դպրութի կենաց. զի դու ես կեանք և յարութի մեռելոց: *Աւ զհաւատացեալ ժողովուրդս է հովանեաւ բաղկի քո պահեա Քս Ած մեր *Աւ քեզ հանցուք զօրհնութի և զփառս հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբո այժմ և՛:

*Ողորմ գործեալ. *Աւրդ. *Հոգւոյ. *Աւրհնեն զգերեզմանն: *Հայր մեր:

ԾՃԼԷ Կանոն

*Կանոն. *Զուարթ առնել. եղբարն 'ի հանգիստն.
Եւ առնել զ միմեանս շնորհականն. փառս 'ի Քրիստոսի.
և հաճ առնել զերկրա. *Եւ այս խնամս խորհրդի. առաքեալ
Հոգւոյ. *Հոգին սո ա̃ծ և բարի առաջնորդեսցէ.

Ընթերցուած. *Յեսայեայ. *Մարգարէէ

Զարթիր, զարթիր երուսաղէմ և զգե
ցիր զզօրութի բազկի քո՝ զարթիր
իբրև յաւուրցն յաւիտենից. ոչ դու
այնես՝ որ տաշեցեր զլայնութի. վանեցեր
զվիշապն. *Ո՛չ դու այն՛ես որ աւերեցեր
զծովն զբազմու թի ջուրցն անդնդոց. որ արա
րեր զխորս ծովու ճանապարհ անցից փրկե
լոցն և ապրելոց. *Զի 'ի ձ̃նէ եղիցի դարձ.
և եկեսցեն 'ի սիոն ցնծութբ̃ և ուրախութբ̃
յաւիտենից. զի 'ի վ̃ր գլխոց նց̃ օրհնութի.
և ուրախութի հասցէ նց̃. մերժեցան ցաւք
և տրտմութիւնք և հեծութիւնք.

*Պօղոսի առաքելոյն 'ի Փիլիպեցւոց Թղթոյն է ըն.

Այլ որ ինչ ինձ շահն էր՝ զայն վնաս հա
մարիմ վն̃ Ք̃ի. *Այլ և համարիմ
իսկ զա̃մ վնաս վն̃ առաւել գիտութեն Յ̃ի
Ք̃ի տ̃ն իմոյ. վն̃ որոյ յա̃մէ զրկեցայ՝ և հա
մարիմ կղկղանս. զի զՔ̃ս շահեցայց. *Եւ
գտայց 'ի նմա. իբրև ոչ եթէ զիմ արդարու
թի որ յօրինաց անտի է ունիցիմ. այլ զհա
ւատոցն Ք̃ի Յ̃ի. որ յա̃յ արդարութիւնն է.
Հաւատովք ճանաչել զնա և զզօրութի յա
րութե̃ նր՝ և զհաղորդութի չարչարանաց նր՝

Է̃ ճ̃ղթ̃ կերպա

կերպարանակից մահու նր. *Թէ ոչ հասից
'ի մեռելոցն յարութե. ուստի և փրկչին ակն
ունիմք տն Յի Քի. *Որ նորոգեսցէ զը
մարմին խոնարհութե մերոյ՝ կերպարանակից
լինել փառաց ն որ. ըստ զօրութեն՝ առ 'ի կա
րող լինելոյ հնազանդ եյուցանել զը իւրև զամ.
Ալէլուիա. սաղմ. 115. Հաւատացի՝ զոր և խօ

*Աւետարան որ ըստ *Յովհաննու:

Ասէ յս. եթէ դուք կայջիք 'ի բանին
իմում. ճշմարիտ աշակերտք իմ էք.
*Եւ ծանիջիք զճշմարտութիւն և ճշմարտութիւն
ազատեսցէ զձեզ. Պատասխանի ետուն և ասեն զա
ակք աբրահամու եմք. և ոչ ումեք երբէք ծա
ռայեցաք. զի՞ արդ ասես եթէ ազատք լինի
ջիք. *Պատասխանի ետ նմ Յս. ամէն ամէն
ասեմ ձեզ եթէ ամ որ առնէ զմեղս. ծառայէ
մեղաց. *Եւ ծառայն ոչ յաւիտեան կայ 'ի
տան. իսկ որդին յաւիտեան կայ. Իսկ արդ
եթէ որդին զձեզ ազատեսցուսցէ ճշմարիտ
ազատք լինիջիք. *Քարոզ. *Ազ գտանելոյ Դ.

*Եւ քահանայն ասէ. Օ ղօթս:

ՏՐ Այ մեր, որ ամ իրօք՝ արդարք դա
տեալ.ք լինին ը հրեշտակս, զի զուգա
հաւասարեն զքեզ օրհնեն ած. մինչև հասու
ցանել զա յաւէժս. ի պայծառութե քո. Եւ
խոր քանչելի որ պայծառանայ 'ի վայելուչ
տծութե քո տեսանելով զինքն ոչ դուսաւոր
էճ հրեշ

հրեշտակս․ այնու հետեւ փախստական լինելն
ցաւք եւ տրտմութիւնք եւ հեծութիւնք․ Պատրաս
տութիւն լուսոյ եւ խնդութիւն քո՛ տէր․ քան զի
եւ մոխիր ՚ի մեռուսմըն վայրի․ տեսանող է
զեալ փառացքոց տէր մինչեւ ՚ի մահկանացու
մարմինս մեր ոչ կարէին հայել երեսս քո տէր
որպէս արդեօք լինիցին․ *Արդ ուրախու
թիւն գոհանամք զքեզ տէր․ որ արժանի արա
րեր զմեզ մասին ժառանգութեան վիճակի որ
բոցն ՚ի լոյսն․ եւ փրկեցեր զմեզ յիշխանու
թենէ խաւարի․ եւ փոխեցեր յարքայութիւն որդւոյ
քո սիրելւոյ․ տն մերոյ եւ փրկչին Յի Քի
որում վայելէ փառք իշխանութիւն և.

*Խաղաղութիւն ամենեցուն. տն Երկիր պագէք.

Անկանիմք առաջի քոյ մարդասիրութեանդ․
Եւ աղաչեմք զքո գթութիւնդ․ հայեա տէր ողոր
մութեամբ քով ՚ի հոգի ննջեցելոյս պարոնին՝
բազմագութ տէր․ որ յոյսդես հաւատացելոց
ներեա յանցանաց տէր եւ թող սմա բարեխօ
սութեամբ ընտրելոց քոց․ ներող եւ երկայնամիտ
տէր քաղցր եւ բազում ողորմ Ան ՚ի գալս
տեան որդւոյ քո որ ճաշակեաց զմահ եւ էջ ՚ի
գերեզման․ զի հանցէ զկապեալսն քաջութեամբ
իւրով․ *Եւ այժմ տէր ած գթա ՚ի հոգի
հանգուցելոյս եւ յիշեա զսա յաւուրն այցե
լութեան եւ դատաստանի ընդ սուրբս քո․ *Շնոր
հօք եւ մարդասիրութեամբ տն մերոյ եւ փրկչին
յի քի․ որում վայելէ փառք իշխանութիւն

և պատիւ Այժմ. և միշտ. և յաւի.

Տարական. Ճանապարհ մոլոր. Նորդ. Հոգւոյ
Նաւ օրհնեն զգերեզմանն. Հայր մեր.

*Կանոն. Հինգերորդ աւուրն. Ելեալ 'ի գերեզմանն և անդ ղօղանջեն շարականս. փոխ 'ի բարձրանայ. ենոչ փոխ վերայ. սաղմոս 27. ձայն է. *Բ՛ր երգ յո հանգի ցեն. Բարձր աստէն շնորհ տր.

*Ընթերցուած. Եսայեայ. Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ Տր, ոչ ևս եղիցի քեզ այսուհետև արեգակն 'ի լոյս տունջեան ոչ ծագումն լուսնի տացէ քեզ զլոյս 'ի գիշերի. այլ եղիցի քեզ Տր լոյս յաւիտենական և փառք քո Ած. Ո՛չ մտցէ քեզ արեգակն. և լուսին 'ի քէն մի պակասեսցի. և եղիցի հանդիստ քո պատուով.

Պօղոսի առաքելոյն 'ի Հռովմայեցւոց թղթոյն է.

Իսկ եթէ, քս 'ի ձեզ է մարմին մեռեալ է վս մեղաց և հոգին կենդանի վս արդարութե. *Եթէ հոգի այնորիկ որ յարոյց զՅս 'ի մեռելոց, բնակեալ է 'ի ձեզ. ապա և որ յարոյց զՅս Քս 'ի մեռելոց՝ կենդանացուսցէ և զմահկանացու մարմինս ձեր բնակեալ հոգւովն իւրով 'ի ձեզ: Արդ այսուհետև եղբարք պարտապանեմք ոչ մարմնոյ կեալ. *Զի եթէ ըստ մարմնոյ կեցջիք մեռանելոց էք. իսկ եթէ հոգւով զգործս մարմնոյ սպանանիցէք կեցջիք. *Զի որք

ՅԱՐԵԼՈ

Հ[illegible]. Սրբոց. Ա[illegible].

Հոգւովն Այ վարին, նոքա են որդիք Այ Ալէլուիայ. Սաղմոս. 116. *Օրհնեցէք զՏր ամենայն ազինք գովեցէք.

*Աւետարան որ ըստ [illegible]. *Գ[illegible].

Զգոյշ լերուք անձանց. զուցէ ծանրանայցեն սիրտք ձեր շուայտութբ և արբեցութբ և հոգօք աշխարհականօք. և յանկարծակի հասանիցէ ի վրայ ձեր օրն այն. Զի իբրև որոգայթ հասանիցէ ի վրայ ամենեցուն, որք բնակեալ են ընդ ամ երեսս երկրի *Արթուն կացէք այսուհետև. և ամ ժամ աղօթս արարէք. զի արժանի լինիջիք զերծանել յայնմ յամէ, որ լինելոց է. և կալ առաջի որդւոյ մարդոյ. *Եւ էր ի տուէ ի տաճարին ուսուցանէր. և զգիշերս ելեալ ագանէր ի լեռինն որ կոչիւր ձիթենեաց. *Եւ ամ ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա ի տաճարն լսել ի նմանէ. *Բ[illegible]

*Եւ [illegible]. *Զ աղօթս.

Գոհանամք զքէն Ճշմարիտ Այծ, որ ծանուցեր ազգի մարդկան. գթալով ի ստեղծուածս անարատ ձեռաց քոց. *Առաքեցեր զորդիդ քո սիրելի, որ եկն և էջ ի գերեզման. զգրունս դժոխոց խորտակեաց կենսաբեր յարութբն իւրով. և քաղցր ձայնիւ կոչեաց առ ինքն ասելով, եկայք առ իս ամ աշխատեալք և բեռնաւորք և ես հանգուցից

ԵՃԳ զձեզ

զձեզ. Հանդո՛ Տր Ած ընծայեցելոյ զայս ՚ի ձեռն մատնիս քո զհաւատացելոյ ՚ի քեզ զոր գնեաց պատուական արեամբն իւրով. և արժանաւորեա՛ յաւուր մեծամեծ գալստեանդ, լսել զձայն երկնաւոր կոչմանդ որ ասէ, եկայք օրհնեալք հօր իմոյ ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ արքայութիւնն. և զմեզ զծառայս քո որք եկեալ եմք աղաչել զքեզ. պահեա՛ ամենազօր աջովդ քով. մինչև յօր կոչման քո զքեզ փառաւորեսցուք Ճշմարիտ Աստ հանդերձ որդւով և ամենա սբ հոգւովդ այժմ. և միշտ և. * Խաղաղ.

Յիշեա՛ Տր զհոգի քահանայիս այսորիկ՝ առաջի սբ փառաց քոց. և եթէ մարդկօրէն ինչ յանցեալ իցէ սր. բանիւ կամ գործով կամ մտածութբ. շնորհեա՛ յանցանաց սր զթողութի. որ ո՛չ յումեքէ արգելուս զգթութի քո. ընկալ զհոգի սր ը սբս քո. և զմեզ արժանի արա՛ փառաւորել զհայր և զորդի և սբ հոգիդ. այժմ, և միշտ, և յա.

* Փառաւորեալքս. երգ. հոգւոյ. * Նաւ օրհնեն զգերեզմանն. * Հայր մեր.

* Կանոն. Միջոց երեք տաւուրն. եւ զոր ՚ի գերեզմանն հանեն զամէնն զառաջանան փոքր ՚ի քաղաքն հազ տան ՚ի կնքոյ. * Նաւ այս կանոն կատարի. տաղիմս. 114

Մեռեալ եւ ... ...

Ճշ. Ընթեր

Ընթերցուած Յեսայեայ Մարգարէի.

Եւ ասասցեն յաւուր յայնմիկ. ահաւասիկ տ՟ր ա՟ծ մեր, յոր յուսացեալ էաք եւ փրկեսցէ զմեզ. զի սա է տ՟ր. եւ սպասէաք սմա. եւ ցնծասցուք եւ ուրախ եղիցուք 'ի փրկութեան մերում եւ մտցէ 'ի նա ժողովուրդ. որ պահէ զարդարութիւն եւ առնէ զճշմարտութիւն վերակացու լեալ ի ն՟ց. եւ պահէ 'ի խաղաղութեն. *Եւ արդ մխիթարեցէք զձեզ ասէ տ՟ր յամենայն տրմութեանց ձերոց.

*Յակոբայ առաքելոյն 'ի կաթուղիկեայ թղթոյն է ըն.

Երկայնամիտ լերուք եղբարք իմ մինչեւ 'ի գալուստն տ՟ն. *Ահա մշակ երկայն մտեալ սպասէ պատուական պտղոյն երկրի. մինչեւ առցէ զկանուխ եւ զանագանն. *Երկայն մտեցէք եւ դուք հաստատեցէք զսիրտս ձեր զի գալուստ տ՟ն մերձեալ է. *Մի՛ տրտմեցուցանէք զմիմեանս եղբարք զի մի՛ դատիցիք. ահաւասիկ դատաւորն առ դուրս կայ. *Օրինակ առէք եղբարք չարչարանաց եւ երկայնմտութեն զմարգարէսն որք խօսեցան յանուն տ՟ն. *Ահաւասիկ երանեմք համբերողաց. զհամբերութին յօբայ լուարուք եւ զկատարումն տ՟ն տեսէք.

*Ալէլուիա. Սաղմոս. 29. կցորդ. *Բարձր առնեմ զքեզ տ՟ր զի ընկա.

ՆՃՆ Աւ

Աւետարանն որ ըստ Մատթէոսի.

Եւ տեսցեն զորդի մարդոյ եկեալ ՚ի վերայ ամպոց երկնից զօրութեամբ եւ փառօք բազմօք։ *Եւ առաքեսցէ ըզ հրեշտակս իւր փողով մեծաւ. եւ ժողովեսցէ զընտրեալս նորա ՚ի չորից հողմոց՝ ՚ի ծագաց երկնից մինչեւ ՚ի ծագս նոցա։ *Իսկ ՚ի թզենւոյ անտի ուսարուք զառակն. զի յորժամ նորա ոստքն կակղասցին. եւ տերեւն ցըլ ցուցեսցի գիտէք թէ մերձ է ամառն. *Այսպէս եւ դուք յորժամ տեսանիցէք զայս ամենայն գիտասջիք թէ մերձ է ՚ի դուրս։ *Ամէն ասեմ ձեզ եթէ ոչ անցցէ ազգս այս մինչեւ այս ամենայն եղիցի. Երկինք եւ երկիր անցցեն. եւ բանք իմ մի՛ անցցեն։ *Քարոզէ. *Ս՟ գոռնեկոյ Դ Զ ՂՆ։

*Եւ ժողովրդեանն ասէ *Ողորմեա։

Փառաւորեմք զքեզ Ք՟ս թագաւոր փառաց յոյս եւ ակնկալութիւն ամենայն արարածոց. ՚ի քեզ յուսով յուսացաք. որ փոխանակ ապականացու կենցաղոյս. զանապական եւ զանվախճան կեանսդ շնորհեցեր եւ փոխանակ սնոտի եւ տխրական կենացս, պարգեւեցեր մեզ զվերին յԷմ. Ա՟ որոյ աղաչեմք զքեզ Տէր. թող զմեղս եւ քաւեա զանօրէնութիւնս մեր, եւ արժանաւորեա զմեզ հանդիսել յանտրտում ուրախութիւն. ՚ի Ք՟ի Յ՟ի ՚ի Տ՟ն մեր. որում վայել է փառք իշխանութիւն։

*Խաղաղութիւն ամենեցուն ա՟յ երգիր թագէ։

Յիշեա Տէր զհոգի քահանայիս այսորիկ ա՟

ԷԾՂ ռաջի

Մեծ· Նորոգ· Նաւակ·

ռաջի մբ փառաց քոց · և եթէ մարդկօրէն ինչ յանցեաղ իցէ սորա , բանիւ կամ գործով կամ մտածութբ շնորհեա յանցանաց սորա զթողութիւն · որ ոչ յումեքէ արդելուս ըղ գթութին քո · ընկալ զհոգի սր ծառյս քո · և զմեղ արժանի արա փառաւորել զՀյր անեղ · Որդ հոգւոյ · և կենդքեն զքերեմանն · *Հայր մեր ·

*Կանոն Նշխարաց երգեք աւուրն · Երգն 'ի գերեզմանն եղեին զամբիծն ... 'ի բարեխաւս ... 'ի վերայ · *Սաղ. այս ... 142
Հոգի ... և ...

*Օրհնեցաք · *Յամէնայ · մարգարէէ ·

Եւ կատարեցին աւուրք սգո քո · *Նա ժողովուրդ քո ամենին արդար և յաւիտեանս ժառանգեսցեն զերկիր · պահել զնորատունկս գործոց ձեռաց իւրեանց 'ի փառս · *Սակաւաորն հազարաւոր եղիցի · և կրտսերն յազգ մեծ զի ես Տր ընդ ժամանակս ժամանակս ժողովեցից զնս · *Հոգի տն 'ի վր իմ · վս որոյ և եօծ իսկ զիս · աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս · բժշկել զբեկեալս սրտիւք · քարոզել գերեաց զթողութիւն և կուրաց տեսանել · *Կոչել ամ տն ընդունելի · և օր հատուցման այ մերոյ · մխիթարել զամ սգաւորս

Եձէ Տող

Տալ սգաւորաց սիոնի փառս փոխանակ մոխրոյն օծումն ուրախութե. սգաւորացն հանդերձ փառաց փոխանակ հոգւոյն վհատութե. և կոչեսցին նք ազգք արդարութե տունկ տն.

*Պետրոսի առաքելոյն ի կաթուղիկէայց թղթոյն է ըն.

Որ զամ ինչ մեզ խորոյ ած եղէն զօրութեն առ ի կեանս և յած պաշտութի շնորհեալ. ի ձեռն գիտութեն այնորիկ. որ կոչեաց զմեզ յիւր փառսն և վայելչութի Որով մեծամեծքն և պատուականք աւետիք պարգեւեալք են մեզ. զի նոքիմբք ած եղեն բնութեն լինիցիմք հաղորդակիցք. փախուցեալք ի ցանկութեց աշխարհի և յապականութեց. *Եւ սմին այսմիկ զամ փոյթ ի մէջ առեալ ձեռուք հաւատովքն մատակարարեսջիք զառաքինութի առաքինութբն զգիտութի. *Եւ գիտութբն զժուժկալութի. և ժուժկալութբն զհամբերութի և համբերութբն զած պաշտութի. և ածպաշտութբն զեղբայրսիրութի. և եղբայրսիրութեամբն զսէր. *Զայսոսիկ ձեր յանձին կալեալ և ի սոյն յաճախեալ ոչ դատարկս և անպտուղս զձեզ հաստատիցեն ի տն մերոյ Յի Քի գիտութիւնն.

Ալէլուեայ. Տր լուր աղօթից իմոց ունկն դր.

*Աւետարանս որ ըստ Յոհաննու.

Ի վաղիւ անդր կայր յօհաննէս և յաշա

հերաց անուն Նր երկու․ *Եւ նայեցեալ
ՃՅՍ ընդ գնայր, և ասէ․ աՀաւասիկ *Գառ
ն ԱՅ․ *Լուան երկոքին աշակեր
տքն զի խօսէր․ և գնացին զՀետ ՅՍԻ․ *Դարձ
եալ յս և տեսեալ զնա զի երթային զՀետ
նր, ասէ ցնս զինչ խնդրէք․ Նոքա ասեն ցնա
ռաբբի․ որ թարգմանի վարդապետ․
ուր ես օթեւանս․ *Ասէ ցնոսա՝ եկայք
և տեսէք եկին, և տեսին ուր էին օթեւանք
նր․ և առ նմա ագան այն օր․ զի ժամ էր իբրև
տասն երորդ․ *Էր անդրէաս եղբայր սիմո
նի վիմի, մի՛ յերկուց անտի․ որք լուանն
՛ի յօՀաննէ՝ և գնացին զկնի նր․

Գոյով․ *Մ ... գտանել մեզ․ *Լու ... ասէ ...

Տած թագաւոր յաւիտենից ընկալ
զաղաչանս գթա՛ ի վր Հոգոյ ննջե
ցելոյս այսորիկ․ և Հանգո՛ ՛ի դասս
անդրանկաց գրելոցն յերկինս, ՛ի
լուսեղէն առագաստին․ զի դու ես կարօղ
յամ և քեզ վայելէ փառք իշխանութի և․

*Խաչ [illegible] ամենայն ... երկիր ...

ԲԵ բարձրեալ շնորՀեայ ինձ յաւուր այն
միկ զքո բաղում գթութիդ․ զի մի այս
նեսցին ծածուկ ամպարշտութե իմոյ առաջի
տեսանողաց, Հրեշտակաց և Հրեշտակապետաց
մարգարէից և առաքելոց․ արդարոց և սրբոց
այլ ապրեցո՛ զիս զամպարշտեալս շնորՀի
ՆՁԹ քոյ

Հնգշաբաթն. Առաւօտուն.

քով և գթութե. *Ընկալ զիս 'ի դրախտն փափկութե, Զի կատարեալ արդարս և մի' ան տես առներ զաղօթս ծառայից քոց, բարեխօ սութբ ԱԾՄ սրբոց քոց. զի քեզ վայելեն փա.

Ոա՛Հ գործեա՛լ. երգ. և Թէ՛ կամիս գանձ ա սա. հոգոց. և օրհնեն զերեքսմանն. հայր մեր

*Կանոն հնգշաբաթ առաւօտուն. *Ի յարութեան 'ի գերեզմանէն և առնէն զմբերդն շարականաց. Սաղմոս. Տէր լուր աղօթից իմոց. աղաղակ իմ առ քեզ եկեսցէ Ձ.

*Ընթերցուած. *Եսայեայ մարգարէէ.

Այսպէս ասէ Տր. զգոյշ կացէք իրաւանց և գործեցէք զարդարութի, զի եկեալ հասեալ է փրկութի իմ և յայտնելոց է ողորմութի իմ. *Երանեալ է այր որ առնէ զարդարութիս զայս և մարդ որ կացցէ ինմին և պահիցէ զշաբաթս իմ, և ոչ պղծիցէ և պահիցէ զձեռս իւր յառնելոյ զանիրաւութիւն.

*Պօղոսի առաքելոյն 'ի կորնթացւոց թղթոյն է.

Օրհնեալ է ԱԾ. և հայր ՏՆ մերոյ ՅԻ ՔԻ. հայր ԹԳուԹեց և ԱԾ ԱՄ մխիթարութեց որ մխիթարէն զմեզ յԱՄ նեղութիս մեր. առ 'ի կարող լինելո մեզ մխիթարել զայնոսիկ որ յԱՄ նեղութիս իցեն. մխիթարութբն որով մեք մխիթարիմք յԱյ. *Զի որպ առաւելան չարչարանքն ՔԻ 'ի մեզ. նոյնպէս և

ՃՁԳ 'ի ձեռն

Հնգետասան. Աւետարան.

՚ի ձեռն Յի առաքել լիցի մխիթարութի մեր.
*՚Բան զի ոչ կամիմ զձեզ տգէտս լինել եղ-
բարք. վս նեղութե մերո եղե՛լ յասիա
զի առաւել քան զկար մեր ծանրացաք մին և
ան յոյս լինել մեզ ՚ի կենացս. այլ անձամբ
յանձինս զվճիռ մահու ընկալաք. զի մի ան
ձինս ապաստանիցեմք. այլ ած որ յարուցա
նէ զմեռեալս. որ յայնպիսի մահուանէ փրր
կեաց զմեզ և փրկեսցէ. *՚Բան զի յա սա
ցեալ եմք եթէ տակաւին փրկեսցէ. օգնա
կանութբ աղօթից ձերոց վս մեր.

*Սաղմոս. ՚Ի խորոց կարդացի առ քեզ.

*Աւետարան որ ըստ. *Յոհաննու

Եւ յետ ութ աւուր դարձեալ էին ՚ի
ներքս աշակերտքն, և թովմաս ը նս
Գայ յս դրօքն փակելովք. եկաց ՚ի
մէջ նց և ասէ. ողջոյն ը ձեզ. Ապա ասէ ցթով
մաս բեր զմատունս քո և արկ այսր. և տես
զձեռս իմ. Եւ բեր զձեռն քո և մուծ ՚ի
կողս իմ. և մի՛ լինիր անհաւատ, այլ հաւա
տացեալ. *Պատասխանի ետ թովմաս և ասէ
ցնա Տր իմ և Ած իմ. *Ասէ ցնա Յս այդ
զի տեսեր զիս և հաւատացեր. երանի որոց
ո՛չ իցէ տեսեալ և հաւատասցեն.

*Քարոզ. *Աս գտանելս մեզ. *Աշխ.

Օրհնեալ ես Տր Ած արարիչ ամ արարա
ծոց. որ արարեր զերկինս և զերկիր.
Եձժա եղամ

Եւ զա̃մ որ ՚ի նոսա. և առեր հող ՚ի միջոյ երկ
րէ. և ստեղծեր զնա կենդանի և խօսուն.
Եւ եդիր զնա ՚ի դրախտին փափկութե̃ գործել
զնա և պահել. և յանցանել ն̃ր զպատուիրա
նաւ քով. հանեալ եդիր զնա արտաքս դրախ
տին երկիր ուստի առաւ ։ *Արդ ըստ նմին
օրինակի կոչեցեր զծառայս քո երկրէ՝ ՚ի հո
ղեղէն բնութե̃ ՚ի հող մահու իջանելով. ա
ղաչեմք զքեզ մարդասէր տ̃ր, այցելութի̃
արա ծառայիս քո այսորիկ. և մխիթարեա
զժողովուրդս քո. ոպ̃ զկանայսն սբ̃. որք եկին
ողբալով ը̃ առաւօտն ՚ի գերեզմանն. և ի բար
բառ հրեշտակին դարձան ուրախութե̃ ։ Դու
արդ մարդասէր տ̃ր տուր համբերութի̃ նց̃.
Եւ մխիթարեա ողորմութե̃ քո. և զհոգիս ծա
ռայիս քո օրհնեա. և հանգո ը̃ սբ̃ս քո յար
քայութե̃դ քում. և գոհանալով ։փառաւ ։

*Խաղաղութեան աղօթքն տ̃յ էր ։

Ո̃վ յաւիտենական և բազումողորմ. որ
արժանի արարեր զծառայս քո. դառնալ
՚ի հող ուստի ստեղծեր զդա ։ *Դու արդ տ̃ր
բարերար և մարդասէր օրհնեա զբնակութի̃
ծառայիս քո և զոսկերս ս̃ր պահեա ոպ̃ զդան
ձրս պատուականս ա̃ծութե̃դ քո ։ *Յիշեմք
զքեզ տ̃ր. ՚ի վ̃ր հանգուցելոյ քահանայիս.
յիշեա զհոգի սորա. և խառնեա ՚ի դաս
հրեշտակաց քոց. և ՚ի գունդս այնոցիկ որ սի
րեցին զօր երևելոյ գալստեան քո ։ Դու ՚ի կո

չել ա͞ծային փողոյն. եւ երեւմամբ ն͞շ խաչին
՚ի լուսոյն պայծառասցի. տեսանելով զանանց
լոյսն. եւ զնմանակն դեղ կերպարանին. եւ
զուարթերես կացցէ ընդ աջմէ քումմէ. եւ ա
ռանց ամօթոյ տեսցէ զթագաւորդ երկնաւ
որ. լսելով զձայն եթէ եկայք օրհնեալք հօր
իմոյ. ժառանգեցէք զյաւիտենական ,ուրա
խութիւն եւ գոհանալով փառաւորեսցուք զհայր

Եւ ասեն է͞ տուն ա͞ծանեղէն. ա͞. տուն երգ
հոգոց։ Եւ օրհնեն զգերեզմանն. հայր մեր

*Նոյն։ *Քարոզութիւն. առաւօտն ՚ի գերեզմանն
եւ ասեն զամբիծն. շարական ՚ի յայնէն. *Սաղմոս։
Նշանակութիւն որ բնակեալն ՚ի տան ա͞ծ։

Ընթերցուած. ՚ի Սոփոնիայ. Մարգարէէ։

Երկերուք յերեսաց ա͞յ. զի մերձ է օր
տ͞ն. զի պատրաստեաց տ͞ր զզոհ իւր
եւ հրաւիրեաց զկոչնականս իւր։
Եւ եղիցի յաւուր զոհի տ͞ն խնդ
րեցից զվրէժս յիշխանաց եւ ՚ի տանէ թա
գաւորին. եւ ամենեցուն որ զգեցեալ են հան
դերձս օտարս ասէ Տ͞ր ամենակալ։

*Պօղոսի առաքելոյն, ՚ի Թեսաղոնիկեցւոց թղթոյն է։

Ո՛չ կամիմ եղբարք եթէ տգէտ իցէք վ͞ն
ննջեցելոցն զի մի՛ տրտմեսջիք. որպէս եւ այլքն
որոց ոչ գոյ յոյս. եթէ հաւատամք եթէ յ͞ս
մեռաւ եւ յարեաւ. նոյնպէս եւ Ա͞ծ զննջե

ցեալսն 'ի ձեռն յՅի ածցէ ընդ նմա։ *Բայց
զայս ասեմք տ՟ն բանիւ. եթէ մեք որ կենդա
նոյն մնացեալիցեմք 'ի գալստեան տ՟ն ոչ ժա
մանեմք ննջեցելոցն. զի ինքնին Տ՟ր հրամա
նաւ 'ի ձայն հրեշտակապետին և 'ի փող ա՟յ
իջանէ յերկնից. և մեռեալ.ք 'ի Ք՟ս յարիցեն
յառաջագոյն. *Ապա և մեք որ կենդանոյն
մնացեալ իցեմք նոքօք հանդերձ յափշտակես
ցուք ամպօվ.ք ը՟ առաջ տ՟ն յօթս և այնպէս
յա՟մ ժամ ը՟ տ՟ն լինիցիմք. այսու հետև մխի
թարեցէ.ք զմիմեանս բանիւս այսուքիւ.ք։
*Սաղմոս Դաւթի իեյ։ *Առաւօտուն 'ի յարութէն հան
գստեան։ Յորդոր։ Ա՟ գտանէլոյ ձգ։ *Ողբ։

Ով հոյժ հզօր կարգի իմաստութ՟ն
քահանայ տ՟ն այսօր բազմա՛ շառաւեղ
ոստք ն՟ր ծաղկեալ ոտ՟ զարմաւենի 'ի դրախ
տին տ՟ն. այսօր ողբայ ինքեան եկեղեցի խորով
էափակ դրախտին տ՟ն։ *Բան զի դուռն էիր
եկեղեցւոյ. և ամուր հաւատոյ մտեալ կանխէիր
յորձնաբանութ՟բ պայծառացուցանելով ս՟բ
զեկեղեցի. արդ այս ա՟մ խափանեցաւ. և դը
նաց.ք ոտից քոց դադարեցաւ եկեղեցւոյ. զոր
կեցաք 'ի բարբառելոյ բերանոյ քո օտարացաք
'ի խաչանշան բազկատարած կալոյ քո առաջի
ս՟բ սեղանոյ. Յիշեցաք զբան կենարին որ ա
սէր օն արէք գնասցուք աստի. և մինչ աստ
ա՟մ շինեալ քակտի. և ա՟մ ըստեղծ մեռանի։
Արդ ով մնա՛ ոչ 'ի կենդանի ոտ՟ ադամեայիւ
ԵԶԺԴ հան

հանդերձ. և ինքն իսկ որ ճոխնէր աղքատա
ցաւ և մեռաւ. և ամ̄ բարեկամք և կա
մարարքն քի մեռան. և մեք ը̄ նյն պողոտայն
երթամք. ոպ̄ ասաց թէ հողէիր և ՚ի հող
դարձցիս և հոգիք մարդկան ը̄ հրեշտակս ա̄յ
Արդ հողեղէն բերանք մեր չեն բաւական
ասել բան մխիթարութ̄ այսպէսի ծանր աղէ
տից որ եկեալ եհաս ՚ի վը̄ մեր։ *Այսօր
զեւր լոյսն ծածկեաց. այսօր թաղեցաւ ՚ի
սիրտ երկրի. աշտանակ ոսկի որ բարձեալ ինքն
ունէր զլոյսն ամ̄ աշխարհի. մինչ դեռ զկեց
եսին զմեղուոյն զթիւսն զուգէր. քաղցրա
համ յօրինէր զբանս իւր ՚ի լսելիս ժողովր
դեան։ *Յանկարծակի եհաս հրաման ՚ի տ̄նէ
՚ի վը̄. և հարեալ զլարն արծաթի. խորտակեալ
զմանեակն ոսկի. սափորն յաղբերն կործանե
ցաւ. և անիւն ՚ի գուբն անկաւ. Յեսու մե
ռաւ. և քաղէբն ոչ առաջնորդէր մեզ. յեր
կիրն պարգեւաց. քան զի մնացաք թափուր
եան առաջնորդ. քան զի յառաջնորդէն հո
գոց և մարմնոց զրկեցաք։ Արդ զի արդ յօրի
նեսցուք զողբերգութիս մեր. կամ զոլ ար
տասուեսցուք զհրաշալի և զամենաբարի տ̄րն
թէ զձեզ զբեկեալքդ։ Մենարարն մեռաւ.
եկայք ողբասցուք առ հասարակ. և փառա
որեսցուք զհայր և զորդի և զս̄բ հոգին.

ը̄. տուն ածանեղէն. ա̄. տուն երգ։ Հոգոց
Նա կնքեն զգերեզմանն։ Հայր մեր։
ՆՃԺԵ Կանօն

*Կանոն թաղելոյ. երգեն ՚ի գերեզմանն եւ աւէն զամ բերեն զարաջան ՚ի յայնեն. *Սաղմ. ընդ երեկոյս հագնելոյն ... աւետարանայ եւ.

Ընթերցուած. *Յանգեայ. *Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ տր ամենակալ. ՚ի տեղւոջդ յայդ մի կայ տացի խաղաղութի. եւ խաղաղութի հոգւոյ ՚ի փրկութի ամի որ գործիցէ յարուցանել զտաճարդ զայդ.

*Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց թղթոյն.

Բայց հաստատեալ եմ վն ձեր սիրելիք ՚ի լաւ անդր. եւ որ լինէ փրկութն. թէպէտ եւ այսպէս խօսիմք. ոչ եթէ անիրաւ ինչ է մոռանալ զգործս ձեր եւ զսէրն զոր ցուցէք յանուն նր զի պաշտեցիք զսբս եւ պաշտէք. եւ մեք ըղձանամք զի իւրաքանչիւր ոք ՚ի ձէնջ զնոյն փոյթ ցուցանիցէ ՚ի հաստատութի յուսոյ մինչեւ ՚ի վախճան. զի մի՛ հիւանդամիտք լինիցիմք. նմանողք եղերուք այնոցիկ. որք հաւատովք եւ երկայն մտութե ժառանգեցին զաւետիսն.

Սաղմոս. *Երանի որ խորհի. *Աւետարան ՚ի հանգստեան ձայնէն. *Քարոզ: Ա ՚ի վերուստ խաղաղութն եւ.

*Նա ... *Օրհնու.

Փառաւորեմք զանձառ բարերարութիդ քո տր որդի այ. որ լուսաւորեցեր ըղ հաւատացեալս անուանդ քում սրբո. Նձժղ եւ փրկե

Տուէրլցին։

Եւ փրկեցեր 'ի հարաւային իշխանութենէն և 'ի դայթակղութենէ սատանայի։ *Գոհանամք զքէն Տր. և աղաչեմք տմ սրտիւք մերովք. հանգո զծառայս քո. այս անուն. որ կատարեաց զկեանս իւր խոստովանութբ քո. և դրեալ զանուն սորա 'ի դպրութի կենաց. Եւ ջնջեա զձեռագիր յանցանաց նր. զոր ինչ 'ի մեղանչական կենցաղումս մեղուցեալ իցէ. բանիւ կամ գործով կամ մտածութեամբ. ներեա և թող սմա քոյով բարերարութբդ. *Աղաչեմք զքեզ մարդասէր Տր կարգեա զհոգի նր ընդ արդարս քո. և լուսաւորեալ պայծառացո ընդ բարեգործօղսն. և ընդ ճշմարիտ պատուիրանապահս քո. *Ող որ ժանի արարեր ուխտի կրօնիցն և վարուց ժուժկալութե աստիճանի մբ առաջնորդացն. և նոյին մբ պսակացն արժանի արա զսա։ *Տր տրանց հոգւոց մբ կատարեա 'ի բարի զխնդրուածս ծառայից քոց. հանգո զհոգի նր ը սբս քո. փառաւորել զքեզ ը հօր և ը որդւոյդ միածնի այժմ և միշտ և այլ։

*Խւ ասեն ծծանեղ. ն. տուն երգ. *Հա գոց. և կնքեն զգերեզմանն. *Հայր մեր.

Աղաչեմ զձեզ ով մբ Քահանայք. Եղբա ձեր համբուրեմ յայով. աղաչեցէք զՏրն մեր յմքս զի թողութի շնորհեսցէ անհուն անցանաց իմոյ. շարաբարդողի սրբոյ տառիս զտարուկ ծծատրիս որեմ ծառայ ձեր.

Բ ՌՃԺԷ Այան

Տր
Յս Քս
Աջ

*Կանոն մեծի· Հինգ շաբաթուն զատ աշխա
րօղն արձակելոյ· *Փոխեմք քահանայն զա
պաշխարողն ՚ի դուռն եկեղեցւոյն և ասեն
դուրեղայս մեղց· *Առ քեզ տր համբարձի
*Առ քեզ տր կարդացի· *Ի քեզ տր յուսա
ցայ մի ա· *Մի նախանձիր ը չարս· *Տր մի
սրտմտութբ քով· *Երանի որ խորհի զաղքա·
*Օրհնութի· *Ինեղութե և տր ամենակալն
թիւ Ասեն իրեք· անգամ· և ամէն տր
ամենակալի· շարական ասեն· այս ինքն·
*Օ արհաւրեալն· *Ամենակալն· *Յորս իմ
՚ի մանկութենս· Գիտ ՚ի հաղորդ ասն·
Ապա ասեն սաղմոս ողբաձայն· 50· *Ողոր
մեայ ինձ ած ըստ մեծի·

Ընթերցուած Յեսայեայ Մարգարէի·

ԵՒ ԿԱՏԱՐԵՍՑԻՆ
ԱՒՈՒՐՔ ՍԳՈՅ ՔՈ· ԵՒ
ժողովուրդ իմ ամենեքին արդար և
յաւիտեանս ժառանգեսցեն զերկիր
պահել զնորատունկս գործոց ձեռաց իմոց
՚ի փառս· սակաւաւորն հազարաւոր եղիցի,
ՆՃԺԸ Եկրա

Եւ կրտսերն յազգ մեծ. զի ես տ՟ր ընդ ժամա
նակս ժամանակս ժողովեցից զն՟ս.

*Ընթերցուած. *Եզեկիէլ. *Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ ադօնայի տ՟ր. ՚ի սրբել իմում
՚ի ձեզ յանդիման դոցա։ *Եւ առից ըզ
ձեզ ՚ի հեթանոսաց. և ժողովեցից զձեզ ա՟մ
ազգաց. և տարայց զձեզ յերկիրն ձեր. *Եւ
ցանեցից ՚ի վ՟ր ձեր ջուր ս՟բ. և սրբեսջիք
յա՟մ պղծութեանց ձերոց և յա՟մ կռոց ձերոց
սրբեցից զձեզ։ *Եւ տաց ձեզ զսիրտ նոր. և
զոգի նոր. նորոգեցից ՚ի ձեզ։ և հանից ըզ
սիրտն քարեղէն ՚ի մարմնոց ձերոց. և տաց
ձեզ զսիրտ մարմնեղէն. *Եւ զոգի իմ տաց
ձեզ. և արարից, զի յարդարութիւնս իմ գնայ
ցէք, և զիրաւունս իմ պահիցէք. և առնի
ցէք զն՟ս. *Եւ բնակիցէք յերկիրն՝ զոր ե
տու հարցն ձերոց. և եղիցիք ինձ ՚ի ժողո
վուրդ և ես եղէց ձեզ յա՟ծ. *Եւ զերծու
ցից զձեզ յա՟մ պղծութեանց ձերոց. կոչեցից
զցորեան, և բազմացուցից զնա. և ոչ ածից
՚ի վ՟ր ձեր զսով. *Եւ բազմացուցից զպտուղս
ծառոց. և զարդիւնս անդոց. զի մի ևս ըն
դունիցիք զնախատինս սովու ՚ի մէջ ազգաց.
*Եւ յիշեսջիք զճանապարհս ձեր չարս. և
զգնացս ձեր զանբարիս. և տաղտկասջիք
յերեսաց անօրէնութեանց ձերոց. և ՚ի գարշե
լեացն ն՟ց. *Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց Ըն.

Ունիմք այսու հետև եղբարք զհամարձա

Ա[illegible]։ Ա[illegible]։

կուն ի մուտս սրբութեան արեամբն յի։ *Որ
նորոգեաց մեզ զճանապարհ նորոգ կենդա
նի ի ձեռն վարագուրին այսինքն մարմնոյ
իւրոյ. *Եւ քահանայ մեծ ի վր տանն այ։
*Մատիցուք ճշմարիտ սրտիւ լրութբ հաւա
տոց. լուացեալ զսիրտս ի խղճէ չարեաց. և մ
քրեալ զմարմինս ի ջուր սրբութեն։ *Պինդ
կալցուք զխոստովանութին անշարժ յուսոյն.
զի հաւատարիմ է որ խոստացաւն։ Եւ զգու
շացարուք միմեանց յորդորմամբ սիրոյ և գոր
ծոց բարեաց։ *Եւ մի թողցուք զժողով
միմեանց. որպէս և սովոր են ոմանք. այլ մխիթա
րեսցուք։ Եւ այն չափ ևս առաւել որ չափ տե
սանիցէք զօրն մերձեալ։ *Զի կամաւոր մե
ղաք եթէ յանցանիցեմք յետ ընդունելութե
գիտութե ճշմարտութեն այնուհետև ոչ ևս
պիտոյէ վն մեղաց պատարագ. Այլ ահեղ
ակն կալութի դատաստանին և նախանձ հրոյն
որ ուտիցէ զհակառակորդսն։ *Արհամար
հեալ ուրուք զօրէնսն մովսէսի. առանց իրիք
ողորմութե առ երկուք կամ երիւք վկայիւք
մեռանիւր։ *Իսկ արդ որ չափ սաստիկ պատ
ժոյ արժանի համարիցիք զայն որ զորդին այ
առ ոտն էհար և զարիւն նորոյ ուխտին խառ
նակ համարեցաւ որով և սրբեցաւն. և զհո
գին շնորհաց թշնամանաց։ *Այլ գիտեմք
զայն որ ասաց. իմ են վրէժ խնդրութիւնք և ես
հատուցից ասէ տր. և դարձեալ թէ դատէ

Եձէ տր

Ապաշխարող. Առաքելոյ.
որ զժողովուրդ իւր. *Ահ մեծ է անկանիլ
՚ի ձեռս այ կենդանւոյ:
Ալէլուիա. *Ով փափագի երկներու յաւելի.
*Աւետարան որ ըստ. *Ղուկասու.

Աղաչէր զնա ոմն ՚ի փարիսեցւոցն զի կերիցէ հաց ընդ նմա. եւ մտեալ ՚ի տուն փարիսեցւոյն բազմեցաւ. *Եւ կին մի էր ՚ի քաղաքին մեղաւոր. իբրեւ գիտաց եթէ բազմեալ է ՚ի տան փարիսեցւոյն բերեալ շիշ մի իւղոյ նարդեան ազնուի. *Կայր յետոյ առ ոտս նորա լայր. եւ արտասուօք սկսաւ թանալ զոտս նորա. եւ հերովք գլխոյ իւրոյ ջնջէր եւ համբուրէր զոտս նորա. եւ օծանէր իւղովն. *Իբրեւ ետես փարիսեցին որ կոչեցեալն զնա ասէ ընդ միտս իւր. սա թէ մարգարէ ոք էր. ապա գիտէր թէ ով եւ որպիսի կին մերձենայ ՚ի սա. զի մեղաւոր է. *Պատասխանի ետ յս եւ ասէ. սիմոն. ունիմ ինչ ասել քեզ. Եւ նա ասէ ասա վարդապետ. եւ ասէ. *Երկու պարտապանք էին ուրումն փոխատուի միոյն պարտէր հինգ հարիւր դահեկան. եւ միւսոյն յիսուն. *Եւ իբրեւ ոչ գոյր նոցա հատուցանել երկոցունց շնորհեաց. արդ ո ոք առաւել սիրեսցէ զնա. *Ասէ սիմոն. ինձ այսպէս թուի որում զբազումն շնորհեաց. եւ նա ասէ ցնա ուղիղ դատեցար Եւ դարձեալ ՚ի կինն կոյս ասէ ցսիմոն. տեսանես զայս կին. մտի ՚ի տուն քո ջուր ոտից իմոց ոչ ետուր. իսկ սա

ՆՁԻԱ արտաս

արտասուօք իւրովք եթաց զոտս իմ, և հե-
րով իւրով ջընջեաց. * Համբոյր մի՛ դու ոչ
ետուր ինձ. սա աՀաւասիկ յորմէ հետէ մը-
տեալ եմ. ոչ դադարեաց 'ի համբուրելոյ զոտս
իմ. * Իւղով զգլուխ իմ ոչ օծեր. սա իւղով
անուշիւ էօծ: * Վասն որոյ ասեմ քեզ. թողեալ
լիցին սմա մեղք իւր բազում. զի յոյժ սիրեաց.
զի որում շատ թողուցու շատ սիրէ. և որում
սակաւ սակաւ. * Եւ ասէ ցնա. թողեալ լիցին
քեզ մեղք քո. Եւ սկսան որք բազմեալն էին
ընդ նմա. ասել ընդ միտս իւրեանց ով է սա որ ըզ-
մեղս թողու. * Եւ նա ասէ ցկինն. հաւատք
քո կեցուցին զքեզ երթ 'ի խաղաղութիւն.

Քարոզ. * Վասն գտանելոյ մեզ զշնորհս և զո-
ղորմութիւն 'ի բարերար տեառնէ մերմէ. զտէր.

* Աղօթք վասն ապաշխարողաց:

Տէր Աստուած հայր ամենակալ արարիչ երկնի
և երկրի. որ յակնարկել բարերար կա-
մաց քոց, գոյացուցեր զամենայն արարած՝
զերևելիս և զաներևոյթս, զերկնայինս և
զերկրաւորս. և նախախնամութեամբ քով ստեղ-
ծեր զմարդն 'ի հողոյ, և ըստ պատկերի բարե-
րարութեանդ՝ պատուեալ մեծարեցեր զնա, շնոր-
հելով նմա զանմահութիւն կենդանութեան. և
ինքն իշխան կամօք և փառօք զարդարեալ պա-
տկեցեր զնա, պարգևելով նմա ըզ վայելումն
դրախտին փափկութեան, գործել զնա և պահել
Եդիր և հանա

Ապաշխարող: Անկանելոյ.

և հանապազ մշտնջենաւորիլ յանձառ պար գևսն. և յառաջանայ օրըստ օրէ ՚ի գործս բարիս, յաւելէր նմա պատուիրանադրութի. կենսաբեր հրամանի բարերար կամաց քոց զի յաւելուածով պատուիրանադրութեն, առաւել է յաւելուածով մեծի փառաց և պատուոյ զնա ճոխացուցանէիր. և՚ի ձեռն բարե յօժար կա մաց հնազանդութե. ես առաւել ի գերակա տար կեանս զնա փոխէիր յիմանալի կեանս բնակութե ՚ի վերին երուսաղէմ. *Իսկ նա ՚ի ձեռն օձապատիր խաբէութե չարին զգոր ծի կենացն և զպատճառ բարեացն անձնիշ խանութեն ՚ի կողմն բանսարկուին դարձու ցեալ և ինքնա յօժար կամօք գործակցեալ խաբէութե չարին. ՚ի բաց շեղեցաւ ՚ի քումե արարչադիր կենսաբեր հրամանադրութէդ. և ՚ի ներքոյ անկեալ չարին հնազանդութե, նախամեծար առնելով զմոլեգականս պատրող թշնամւոյն. քան զածադիր օրէնսդրութեդ կնոջն լսելով խրատու կորոյս զվիճ իմաս տութին, ուրոյն հնազանդելով զլխոյն առաջնոր դական արութե անհանճարաբար և անխորհր դաբէս ՚ի բաց մերկացեալ զբոցաճաճանչ և զլուսեղէն զարդարուն. և հակառակաբար հայթայթանօք ջանայր ծածկել զամօթալիր մերկութին պատառատուն տերևովն անյու սացեալ ՚ի շօրուն ամենակալին կարծէր թաք չիլ յամենատես գիտութենէ ածութե քոյ

Եձիգ պատ

պատճառելով զպատճառս մեղաց, եթէ կինն
զոր ետուր սա եղև պատճառ. վն̄ որոյ ըղ-
ջուաց նզովիւք ժառանգեաց զկեանս. 'ի
ներքոյ անկեալ մահու և ապականութե. բայց
անսուտ և Ա՟ծային քում հրամանիդ, ասե-
լով եթէ յաւուր յորում ուտիցես մահու
մեռանիցիս որով թագաւորեալ տիրեաց 'ի վ՟
մեր իշխան մահու, և զբնութիւնս մեր գրաւ-
եաց իւրեան հնազանդութե, պահակ կորս-
տեան և զամենեսեան ծառայս իւր արարեալ
վարէր 'ի գործս խիստ ծառայութե դժն-
ոյ. Իսկ դու հայր բազմագութ և բարերար
յառատ անբաւ մարդասիրութենէ քումմէ
յաղթեալ ոչ հանդուրժէիր տեսանելով զա-
նարատ ձեռաց քոց ստեղծուածն յայնպիսի
վտանգաւոր աղէտս տարակուսանաց. այլ բարե-
գործեալ հայրական խնամով սիրոյ քո. գթա-
ցար յորդիս մարդկան, առաքեցեր 'ի խնդիր
զմիածին և զէակից հօր զծոցածին և զանբա-
ժանելի բանդ ա՟ծ. որ եկն եհաս զկերպա-
րանս դծուն, աղքատացեալ բնութ մերում
ներ մարդացեալ 'ի սբ. և յանարատ կուսէն
մարիամայ Ա՟ծածնէն. և յանձն իւր էառ
յանցանս սխալման մեղացն յադամայ. և ա՟ծա-
խնամ անեղութե իւրով անօրինեալ զա՟մ կիրս
մարդկային յանձն իւր բաց 'ի մեղաց. եղև
պատուղ մարդկութեն հովիւն երկնաւոր. եկն
և խնդրեաց զոչխարն երկրաւոր 'ի վ՟ լերինն

բարձու, և առեալ եդ ՚ի վերայ կենսաբեր ուսոյ
իւրոյ. դարձուցանելով ՚ի հայրենի բնակու
թիւն ուստի արտաքսեցաւն տարագրութեամբ
և զանիծից և զցաւոց եղոյծ զդատապարտութիւն
իւրով պատժական անպարտական մահուամբն
*Նոյն զանկեալն ՚ի ձեռս անաղակացն վերս
տին ողջացոյց պատելով զվէրս նորա արկանե
լով ՚ի վերայ զձէթ և զգինի և տանելով ՚ի
պանդոկն ամենընկալ կաթուղիկէ եկեղե
ցւոյ. որ ժողովէ զամենայն զցրուեալսն և զկեղե
քեալսն, և միաւորէ յորդէգրութիւն ժառան
գութեան հօրն երկնաւորի. և հաշտարար և մեղ
սաքաւիչ իւրով պատարագաւն, որ ՚ի վերայ խա
չին բորրապատուղ զինքն ընծայեցոյց ե̄ մեր
և վասն մերոյ պարտեաց զանձն իւր փոխանա
կեաց. և դարձեալ վերստին ստացաւ զմեզ
նր արեամբն իւրով. և ազատեաց ՚ի ծառայու
թենէ բանսարկուին, պատառելով զմուրհակ
դատապարտութեան յանցանաց մերոց. որ կայր
մեզ հակառակ, եբարձ զայն ՚ի միջոյ՝ և բևե
ռեաց ե̄ խաչափայտին մերկեաց զիշխանութիւնս
և զպետութիւնս մեքենաւոր զօրութեան նորա. յայտ
յանդիմանս խայտառակեաց զնա. նշաւակելով
յանձին իւրում. զօրութեամբ աստուածութեամբ իւրով
և իշխանական պետութեամբ իւրով, իջեալ ՚ի խա
ւարին սանդարամետս դժոխոց, աւարտելով
զզօրութիւն բռնութեան կործեալ իշխանին մա
հու, որ բարձրեալ և լեռնացեալ ամրութեամբ

Եձին ունէր

ունէր գրաւեալ ա̃ծ իւր եւ զբնութի̃ մարդկութե̃ս
որով ժամանել եհաս թագ̃ւորն ՚ի բարձանց հզօրն
՚ի պատերազմի, եւ ել ՚ի բարձրուխս հպարտացելոյն
եւ կապեաց զհսկայն աւերելով զամուրս նր̃,
եւ յափշտակեաց զգանձն նր̃ եւ դարձել եմուտ
զարքունական պատկերն ՚ի դրախտն ուստե
էհան եւ զեօթնեկին շնորհսն տալով զոր կո
րոյս յեօթնեակ անցանօքն. քան զի շինեաց
իմաստութ̃ զհօր տունն զխորանն դաւթի
զանկեալն վերստին նորոգեաց. վ̃ս լինելոյ
նր̃ ծաղիկ յրմատոյն յեսեայ, եւ հանգեաւ ՚ի
նա հոգին ա̃յ որ ՚ի մեզ խորհրդածի. հոգի
իմաստութե̃ եւ հանճարոյ եւ լցեալ եղեւ հոգւով
երկիւղիւ եւ սրբութ̃. *Ս̃ա զի ուրանօրէ
երկիւղ ա̃ն անդէ եւ պահպանութ̃ պատուի
րանացն. եւ ոչ ինչ յանցանք, քան զի զյան
ցանս մեր ջառ եղցաւս մեր է բարձ. եւ զքեզ
միայն ծանոյց մեզ հաւատեաւ ա̃ծ կենդա
նեաց եւ մեռելոց, առնելով խաղաղութիւն
արեամբ խաչին իւրոյ. որ ինչ յերկինս եւ որ
ինչ յերկրի ՚ի նոյն, եւ միջնորդական սուրբ
արեամբն իւրով հաշտեցոյց զկամս քաղցրու
թե̃ սիրոյ քո առ արարածս քան զի բարձաւ
միջնորմն եւ լուծաւ կրճիմն, որ կայր խափան
եւ արգել մերոյ փրկութե̃. եւ տեղի տուեալ
սերոբէից շուրջ պատեալ հրեղէն սուրն.
որ պահէր զճանապարհս ծառոյն կենաց, վ̃ս
զի ա̃ծ մեզ դրաւ ճանապարհ եւ ճշմարտութ̃ի

Նճին եւ կեանք

Ապաշխարողի Արձակելոյ․

եկեանք յն · որ առաջնորդեաց մեզ զճ երկ նաչու պողոտայն ՚ի փրկաւէտ կենացն. եւ ան ցոյց ՚ի վեր զճ դրունս երկնից եւ նստոյց զեր ՚ի վերոյ իշխանութեց եւ պետութեց, եւ խրա խոյս տուեալ հաւատացելոց, ասէ քաջալերե ցարուք զի ես յաղթեցի աշխարհի · եւ ետ իշխանութի կոխել զօձս եւ զկարիճս, եւ զամ զօրութի թշնամւոյն · առ որ ասելով մեզ հա մարձակապէս · թէ ուրէ մահ յաղթութի քո ուր է դժոխք խայթոցք քո քան զի եղուք փրկեալք եւ ազատեալք արեամբ միածնի որդւոյ քոյ յի քի տեառն մերոյ որում վայելէ փառք իշխանութի եւ պա․

Խաղաղութիւն ամենեցուն ա՟յ երկիր պագե․

Աւ արդ Տր Այ մեր բարերար եւ բազմա գութ որ այսպիսի անձառ փառաց եւ անպա տում բարեաց հաղորդս զազգս մարդկան ա րարեր · որով մեծարեցեր զմեզ ՚ի ձեռն միա ծնի քում տնօրէնութբ որով եկեալ կատա րեաց զամ օրէնս գրեալ օրինաց եւ մարգարէ ից · եւ քաղցրուսոյց վարդապետութբն իւրով ժողովեաց զամ ազգս մարդկան · եւ միացու ցեալ միաւորեաց զամենեսեան ՚ի մի յոյս կոչ ման քում արարչական խնամոց գթութեցդ եւ հորդեաց ճանապարհ փրկութե ամ տիե զերաց · պարգեւելով զառ հաւատացեալ կեն դանութի հոգւոյդ սրբոյ, նորածնելոց նոր ժողովրդոց որդւոց առագաստի · կազմելով

Եձին դեղ

զեղ և սպեղանիս ապաշխարութե խրով առատ
ողորմութեն և մարդասիրութեն առնելով եթէ
ոչ եկի կոչել զարդարս այլ զմեղաւորս յապաշ
խարութի. և դարձեալ եթէ եկայք առ իս ամ
աշխատեալք, և որք ունիք զբեռն ծանրութե
և ես հանգուցից զձեզ. և յորդորականախօս
ձայնիւք յորդորեալ զամենեսեան ՚ի հնազան
դութի ածային լծոյ ծառայութե. եթէ առէք
զլուծ իմ ՚ի ձեզ և ուսարուք յինէն. զի
հեզ եմ և խոնարհ սրտիւ, և գտջիք հան
գիստ անձանց ձերոց. զի լուծ իմ քաղցր է
և բեռն իմ փոքր ոգի. *Եւ արդ մեք ծա
ռայքս քո և ժողովուրդք և խաշն արօտի քոյ
ժողովեալք ՚ի գաւիթ սրբոյ եկեղեցւոյ քո
և խոնարհեալ աղաչեմք զբազմագութ և զա
ռատ մարդասիրութիդ քո, և հայցեմք ՚ի քաղց
րութէ քումէ զքաւութի մեղաց մերոց.
խոնարհեցո տր զունկն քո և լուր աղաչանաց
մերոց. և գթութե ողորմութե քոյ թող մեզ
զյանցանս մեր զկամայ և զյակամայ, և արա
զմեզ որդիս լուսոյ և որդիս տուընջեան. զորս
գրեցեր ՚ի գիր որդեգրութե ժառանգութե
սրբոցն ՚ի լոյս. որ չարին պատրանօք որսա
ցեալ եղաք կամօք մերովք ՚ի մեղսասէր և ՚ի
կամակոր նր կամսն. որոշելով ՚ի հայրախնամ
արարչական սիրոյ քոյ տարագիր առնելով
զանձինս մեր յորդեգրութե ժառանգութեն
հօրդ երկնաւորի. և ոչ պահեցաք զգուշու

Ապաշխարողի։ Արձակելոյ։

Թէ զըստացուածս և զգանձս հոգևոր մեծու-
թեն զոր մե աւազանաւն ստացաք զանմահու-
թին և զմաքրութի և զարդարութի հոգևորա-
շահ փրկութե․ այլ անառակ վարուք մերովք
ծախեցաք զհայրենատուր մեծութին մինչև
ժամանեաց ՚ի վր մեր յետին աղքատութի
և սովամահ չքաւորութէ նուաղեցան անձինք
մեր, և յոյս ակնկալութե մերոյ չիք ոք բաց
՚ի քէն տր, զի դու ես Ած մեր և զանուն քո
անուանեմք զոր հանապազ հայր երկնաւոր
հայեաց ՚ի դարձումն ծառայից քոց և ընկալ
զզղջումն խոստովանութե մերոյ որպ զանառակ
որդւոյն ընկալար և վերստին դարձեալ զար-
դարեցեր զնա արփիազարդ և լուսեղէն ըզ-
գեստիւն և առաջին պատմուճանին ծածկու-
թի․ զոր ինքեան կամակոր և անառակ վա-
րուքն մերկացաւ․ *Ա՟ո որոյ և մեք նորին
յօժարութէն զղջացեալ սրտիւք և բեկեալ
անձամբք դառնամք առ քո գթութիդ, ասե-
լով հայր մեղայ յերկինս և առաջի քո․ և
չեմք արժանի կոչել որդի սրբոյ անուան քո
արա զմեզ իբրև զմի՛ ՚ի վարձկանաց քոց․
խնայեա տր ողորմութե քաղցրութե կամա-
քովդ, և հայրական գթով բարերարութէդ քով
ել ըն առաջ մեր և զգեցո՛ մեզ զառաջին պատ-
մուճանն զլուսափայլ վերարկուն որ զդես
տաւորեալ զարդարեցաք աւազին լուսափայլ
պայծառութե․ մերկս ՚ի մէնջ զհնացեալ

պատմուճան չարին ծածկութեց · զոր ծու
լութբ եւ անառակ վարուք մերովք զգեցաք,
եւ օտարացաք ՚ի հայրական խնամոցն քոց · Տուր
մեզ Տր Աճ մեր զքո զուրախարար եւ զմար
դասիրական համբոյր տալով մեզ կնիք սր
բութե ՚ի հոգիս մեր եւ զմատանին արդարութե
տպաւորեա յաջոյ ձեռին մերում միշտ ունե
լով մեզ նշան եւ դրոշմ ուխտին սրբութե ·
զոր ուխտեցաք միջնորդութբ որդւոյ սիրելոյ
արբեա մեզ զբաժակն ուրախարար, զոր խառ
նեցար ՚ի խառնարան սրբութե Աճ ընկալ
սեղանոյն քառաթեւ սրբոյ խաչին · յորում
զենար զզենումն ճշմարիտ պատարագին
եզինն պարարակի, եւ հրաւիրեցեր ՚ի պատ
րաստեալ ճաշն հարսանեաց միածնի որդւոյ
քո սիրելոյ զպակասամիտսն ՚ի հանճարոյ
ածային երկիւղիւ՝ եւ պատուիրանին ճշմար
տութե եւ զանզգամսն պատուիրեցեր թողուլ
զանզգամութե ճանապարհն · *Այլ արդ տուր
մեզ ա̅ր զհացն սրբութե մարմնոյ միածնի քոյ
որով կեցցուք · եւ արբեա զմեզ գինով անու
շութբ ուրախութբ սրբոյ բաժակին, զի որ
բեալ միշտ ուրախասցուք յանպաշ ուրախու
թիդ · եւ վայելեսցուք յանկապուտ ճոխութդ
յերջանիկ յօթեւանս հօրդ երկնաւորի · զոր
պատրաստեցեր ՚ի սկզբանէ աշխարհի սրբոց
քոց · եւ ընդ նոսին գոհանալով փառաւորես
ցուք զհայր եւ զորդի եւ զսբ հոգիդ այժմ.
եւ միշտ, եւ յաւէ.   Եճլ   Ապա

*Ապա՛ առեալ քա՛հայն զապա՛շխարողն մտա
նեն յեկեղեցին ասելով Սա՛ղմոս ՚ի՛ թիւ․
*Խոստովան եղերուք տն զի բարի է․ մինչե
ցայն վայր որ ասէ Բացէք ինձ զդրունս ար․
Եւ բացեալ զդրունն մտանեն յեկեղեցին․
ապա սարկաւագն քարոզէ, *Խնդրեսցուք
հաւատով միաբանութբ․ Կեցո․ Եւ դնեն
զաւետարանն առաջի՛ բեմին և համբուրեն
զաջ քա՛հանային եւզմիմեանս, և տացեն
զէոր եք դրամեանն․ որպէս հրա
մայեա՛ց մովսէ՛ս ղեւտացւոյն․

*Օրհնութիւն զոր օրհնէ առաջնորդն զժողովուրդն
ըստ խորհրդոյն․

Օրհնեա՛լ է անբաւ մարդասիրութին քի
այ մերոյ որ արժանաւորեաց զմեզ
խաղաղութբ հասանել ՚ի փառաւորութի մե
ծապատիւ և խորհրդական մեծի աւուրս
այսորիկ, յորում եղև խնդութն աւետիս՝
և փրկութի ամ տիեզերաց․ *Սն զի այսօր
կենարարն մեր խոնարհեալ վս փրկուն մերոյ
առ ՚ի լուանալ զոտս աշակերտացն Արարիչն
երկնի և երկրի ծառայն կերպիւ խոնար
հութբ և սքանչելի տնօրէնութբ իջեալ ՚ի
ծունկս հողեղինացն և զգեստիւն զոր ածա
ծաւ ջնջեալ մաքրազարդեաց զգարշապարս
առաքելոցն․ տալով նց զօրութի իշխանութե
կոխել զօձս և զկարիճս և զամ զօրութիս, թշ
նամւոյն․ *Այսօր մարգարէութին լցաւ բան

Եճլա որ

Ապաշխարողի. Արձակելոյ.

որ ասէ, պահել զնորատունկս գործոց ձե
ռաց իմոց. զի ես տր̄ է̄ ժամանակս ժամանա
կաց ժողովեցից զնս̄. *Այսօր տր̄ն մեր բաշ
խեալ զանապական մարմին եւ զարիւն իւր մե̄
'ի քաւութի̄ եւ 'ի թողութի̄ ամ̄ հաւատա
ցելոց. *Այսօր կատարումն արարեալ գրաւա
կան կտակիս հնոյ աւանդութեն մովսիսական
օրինացն աւչութե. եւ զսկզբնաւորեալ զնորոյ
խորհրդական շնորհացս աւետարանական
աւանդութեն նորոյ ուխտիս առատութե, եւ հօ
գեւորական բարեացն պարգեւաբաշխ ողոր
մութե. *Որդ օրհնեալէ ամենաբաւ ողոր
մածի եւ մարդասիրութին Քի Այ. որ ար
ժանաւորեաց զձեզ այսպիսի մեծի աւուրս.
եւ շնորհեաց ձեզ բարեպաշտութե կատարել
զընթացս հոգեւոր ճգնութե, եւ յօժարութե
ճաշակել զքաւիչ ապաշխարութե. *Արժա
նաւորեսցէ զձեզ լսել զամենահեշտ բար
բառն եթէ եկայք առ իս ամ̄ աշխատեալք եւ
բեռնաւորք եւ ես հանգուցից զձեզ. *Նա
փոխանակ որբապահութե ձերոյ զերկնաւորն
եւ զաւիտենականն պատրաստեսցէ ձեզ կերա
կուր. *Նա փոխանակ ժուժկալութե ձերոյ
զոր ծառայեցայք, 'ի համագոյական աղբերէն
ընպել տացէ ձեզ ջուր. *Նա փոխանակ գի
շերային տքնութե ձերոյ, ընդ հրեշտակս օր
հնել զամէնօրհնեալն Քս. *Նա փոխանակ
ան լուսութե ձերոյ, անթառամ պսակօքն

Նձլէ զարդա

Առաջաւորաց։ Առաւօտեան։

զարդարեսցէ զձեզ։ * Այս փոխանակ գետնա-
խշտութեն ձերոյ լսել ձայնի որդւոյ այ՟. եթէ
բաղձեցուցից զձեզ է՟ աջմէ հօր իմոյ և անց
եալ պաշտեցից զձեզ։ Այս փոխանակ գթու-
թեն և ողորմութեն ձերոյ որ աղքատս, յաջա
կողմեանն դասեցուսցէ զձեզ և արժանի արա
սցէ զձեզ լսել զամենահեշտ բարբառն. եթէ
եկայք օրհնեալք հօր իմոյ ժառանգեցէք
զպատրաստեալ ձեզ արքայութին զի զոր
արարէք միոյ ի փոքրկանցս յայսցանէ ինձ
արարէք։ Արդ բարեգութն Ած՟ Քս՟ որդին
Այ՟ ։ որ այսօր խոնարհեցաւ յոտս աշակե-
րտացն լուանալն զգայթակղութիւն որ ի նս՟
և նոքա համարձակութբ՟ և ամ՟ յօժարութբ՟
քարոզեցին զբանն կենաց։ * Նոյն ինքն մար
դասէրն Աձ՟ արժանի արասցէ զձեզ հոգևո-
րական լուացմանն, Ածային բաղձօքն մաքրել
զաղտ յանցանաց բանսարկուին և յաղթել
զօրութեց թշնամւոյն. կոխել զիժն և զքա
րբն. թևարկելով ի վր՟ նր՟ առաքելական գնա
ցիւք և ժամանել ի խորանս երկնաւոր լուսոյն
ի Քս՟ Յս՟ ի Տր՟ մեր. յորում փառք և ե-
րկրպագութի և գոհացողական օրհնութի.
ընդ հօր և ընդ հոգւոյդ սրբոյ։ * Այժմ,
և միշտ, և յաւիտեանս յաւիտենից։
Ամէն։

Բ Ճձլգ Կանոն

*Սաղմոս ճա
շուն յաղագս
խաղաղութեան։

*Կարդա՛ մեղաւորն ՚ի դուռն եկեղեցւոյն. և ասեն սաղմոս։ Գոուբ ղմյ չորս։ *Ողորմեա ինձ ած ըստ։ *Խոնարհեցո տր զունկն քո *Հաճեցար տր ընդ երկիր քո. *Որպէս փա փագի եղջերու. *Ապա ասեն ողբաձայն սաղմոս։ *Ահա ած օգնական իմ. և տր ընդունող հոգւոյ իմոյ։

Ընթերցուած Եսայեայ Մարգարէէ.

Լուացարուք սրբեցարուք ընկեցէք զչա րիս ձեր յանձանց ձերոց առաջի աչաց իմոց. դադարեցէք ՚ի չարեաց ձե րոց։ *Ուսարուք զբարիս գոր ծել. խնդրեցէք իրաւունս. փրկեցէք զզր կեալն. դատ արարէք որբոյն. և տուք իրա ւունս այրւոյն։ *Եւ եկայք խօսեցարուք ընդ միմեանս ասէ տր. և եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զձանձախարիթ իբրև զձիւն սպիտակ արարից. և եթէ իցեն իբրև զորդան կարմիր ո՟պ զասր ս՟բ արարից։ *Եւ եթէ ախորժեսջիք և լուիջիք ինձ. զբարութիս երկրի կե րիջիք։ *Ապա եթէ ոչ կամիցիք լսել ինձ սուր կերիցէ զձեզ. քան զի բերան տն խօսեցաւ զայս։

Եձլ՟ Ընթե

*Ընթերցուած. *Եզեկիէլէ. *Մարգարէէ.

Արդարութիւն արդարոյն ՚ի վր՟ նորին եղիցի. և անօրէնութիւն անօրինին ՚ի վր՟ նորին եղիցի. *Եւ անօրէնն եթէ դարձցի յա՟մ անօրէնութե՟ իւրոց զոր արար. և պահեսցէ զա՟մ պատուիրանս իմ. և արասցէ զարդարութիւն և զողորմութիւն. կենօք կեցցէ, և մի՛ մեռցի. *Ամենայն մեղք նր՟ զոր գործեալ իցէ. և ա՟մ անիրաւութիւնք իւր զոր անիրաւեալ իցէ մի՛ յիշեսցին. այլ արդարութե՟ն իւրով զոր արար, կեցցէ. *Մի՛ թէ կամելով կամիցիմ զմահ անօրինին ասէ տր՟ տր՟ ած՟ զդառնալ նր՟ ՚ի չար ճանապարհէն և կեալ. *Ի դառնալ արդարոյն յարդարութե՟ իւրմէ և առնել զանիրաւութի՟ ըստ ա՟մ անօրէնութե՟ցն զոր առնիցէ անօրէնն. ա՟մ արդարութիւնք նորայ զոր արար մի՛ յիշեսցին. ՚ի յանցանս իւրում, յոր անկաւ. ՚ի մեղսն իւրում, զոր մեղաւ ՚ի նոսին մեռցի. *Եւ ասէք թէ ո՛չ յաջողէ ճանապարհ տն՟. արդ լո՛ւարուք տունդ իղ՟ի. մի թէ իմ ճանապարհ ո՛չ իցէ յաջող. ո՛չ ապաքէն ձեր ճանապարհքն չեն յաջողք. *Ի դառնալ արդարոյն յարդարութե՟ իւրմէ, և առնել զանիրաւութի՟ մեռցի յանօրէնութե՟ զոր գործեաց. *Եւ ՚ի դառնալ անօրինին յանօրէնութե՟ իւրմէ զոր արար և առնիցէ իրաւունս և արդարութի՟. ինքն զանձն իւր ապրեցոյց. *Զի ետես և դարձաւ յա՟մ ամպարշտութե՟ցն իւրոց զոր

Կոչումն։ Առաքելականն։

արար. կենով կեցցէ՝ և մի՛ մեռցի. ասէ ադօ
նայի Տ՟ր. * Պօղոսի առաքելոյն յեփեսացւոց Զ.

Այսուհետև եղբարք զօրացարուք ՚ի Տ՟ր
և կարողութ՟ զօրութ՟ ն՟ր. * Եւ զգեցա
րուք զսպառազինութի՟ն ա՟յ զի կարողք լինի
ջիք կալ ը՟ դէմ հնարից սատանայի. * Զի
ոչ է մեզ պատերազմ ը՟ մարմնոյ և ը՟ արեան.
այլ ը՟ իշխանութի՟ս. և ը՟ պետութի՟ս ընդ
աշխարհակալս խաւարիս այսորիկ ընդ այս
չարութ՟ն որք են ՚ի ներքոյ երկնից. * Վ՟ս
այնորիկ առէք զսպառազինութի՟ն ա՟յ. զի
կարողք լինիցիք ՚ի դի մի հարկանել չարին
յաւուրն չարութ՟. * Եւ իբրև զա՟մ ինչ կա
տարիցէք. հաստատուն կացէք. զտեղի կալ
ջիք պնդեալ զմէջս ձեր ճշմարտութեամբ.
և զգեցեալ զզրահսն արդարութ՟. * Եւ ա
գուցեալ զոտս պատրաստութ՟ աւետարանին
խաղաղութ՟. * Եւ ՚ի վ՟ր ա՟մ առէք զվա
հանն հաւատոյ. որովք կարողք լինիջիք զա՟մ
նետս մուխս չարին շիջուցանել. * Եւ առէք
զսաղաւարտն փրկութ՟. և զսուսեր հոգւոյն
որ է բանն ա՟յ. Ամենայն աղօթիւք և խնդրո
ւածօք. աղօթս առնել յա՟մ ժամանակի հոգ
ւով և ՚ի նոյն տքնիջիք ա՟մ ժուժկալութ՟
և խնդրուածօք վ՟ր ա՟մ սրբոց. * Շնորհք
ը՟ ամենեսին ոյք սիրեն զՏ՟ր մեր Յ՟ս Ք՟ս
անեղծութ՟. * Ամէն

Ալէլուիա․ *Ի խորոց կարդացի առ քեզ տ̃ր։

*Աւետարանն որ ըստ․ *Ղուկասու․

Եւ ասէ առն միոջ էին երկու որդիք
*Ասէ կրտսերն ՚ի նոցանէ ցհայրն
հայր․ տուր ինձ բաժին․ որ անկանի
յընչիցդ․ և նա բաժանեաց նոցա զկեանսն։
*Եւ յետ ոչ բազում աւուրց ժողովեալ
զա̃մ կրտսեր որդւոյն գնաց աշխարհ հեռի․
և անդ վատնեաց զինչս իւր զի կեայր անա
ռակութբ̃․ *Եւ իբրև սպառեաց զա̃մ․ եղև
սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ․ և սկսաւ
ինքն չքաւորել․ *Եւ գնացեալ յարեցաւ
՚ի միոջ քաղաքացւոց աշխարհին այնորիկ․
և յղեաց զնա յագարակ իւր արածել զխոզս․
*Եւ ցանկայր լնուլ զորովայն իւր յեղջե
րէն զոր խոզքն ուտէին․ և ոչ ոք տայր նմա․
*Եւ եկեալ ՚ի միտս իւր ասէ քանի վարձ
կանք են ՚ի տան հօր իմոյ հացալիցք․ և ես
աստ սովամահ կորնչիմ․ *Յարուցեալ գնա
ցից․ առ հայր իմ և ասացից ցնա
հայր մեղայ յերկինս և առաջի քո․
*Եւ ոչ ևս եմ արժանի կոչել որդի քո․
արա զիս իբրև զմի ՚ի վարձկանաց քոց․ *Եւ
յարուցեալ եկն առ հայր իւր․ և մինչև դեռ
հեռագոյն էր․ ետես զնա հայրն և գթացաւ
յարեաւ և ընթացաւ ընդ առաջ․ անկաւ
զպարանոցաւն նր̃ և համբուրեաց զնա․ *Եւ
ասէ ցնա որդին․ հայր մեղայ յերկինս և
առաջի քո ոչ ևս եմ արժանի կոչել որդի քո

Եձլէ Ասէ

Եւ ասէ հայրն ցծառայս իւր. վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին եւ ագուցէք նմա, եւ տուք զմատանին 'ի ձեռս նր. եւ կօշիկս յոտս նր. *Եւ ածէք զեզն պարարակ, եզենէք, կերիցուք. եւ ուրախ լիցուք. *Զի այս որդի իմ մեռեալ էր. եւ եկեաց. կորուսեալ էր. եւ գտաւ. եւ սկսան ուրախ լինել. *Եւ էր երէց որդի նր յագարակի, եւ մինչ դեռ գայր եւ մերձ եղեւ 'ի տունն լուաւ զձայն երգոցն եւ զպարուց. *Եւ կոչեալ առ ինքն զմի 'ի ծառայիցն հարցանէր թէ զինչ իցէ այն. *Եւ նա ասէ ցնա, զի եղբայր քո եկեալ է. եւ եզեն հայր քո զեզն պարարակ. զի ողջամբ ընկալաւ զնա. *Բարկացաւ եւ ոչ կամէր մտանել. եւ հայրն ելեալ արտաքս աղաչէր զնա. *Պատասխանի ետ եւ ասէ ցհայրն. այս քանի ամք են զի ծառայեմ քեզ եւ երբէք զպատուիրանաւ քով ոչ անցի, ուլ մի երբէք ոչ ետուր ինձ զի ուրախ եղէց ընդ բարեկամս իմ *Եւ յորժամ եկն որդին քո այդ որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս. զենէր դմա զեզն պարարակ. *Եւ ասէ ցնա որդեակ դու հանապազ ընդ իս ես եւ ամ որ ինչ իմ է քո է. *Բայց ուրախ լինել եւ խնդալ պարտ էր զի եղբայր քո այս մեռեալ էր եւ եկեաց կորուսեալ էր. եւ գտաւ. *Սա՛րկա՛ւա՛գն քա՛րո՛զ է. Սկսեալքս 'ի խոստովանութի. Է. Տր ողորմեա եւ զկնի զյորդորակս.

ՆՃԼԸ Լ՛

Կոչումն առաքելութեան ։

Լո՛ւարուք որք եկանայք · որք սերմանեցէք ՚ի յանդաստան սրտից ձերոց զսերմն հոգեւոր որ առնէ զպտուղ անուշաճաշակ · անըսպառ եւ վայելուչ երկնաւոր մշակացն * Եւ եղիցի օրհնութիւն տն ՚ի վր ձեր · վս արտասուալից հառաչմանն · * Արդ առէք զլուծ ապաշխարութե յանձինս · լուսեղէն աւազանաւ ՚ի ձեռն ապաշխարութե · եւ սքանչելապէս պայծառացին լապտերք հոգոց ձերոց · ՚ի լուսադնաց շաւիղս ապաշխարութեն ձերոյ · Բանզի պահօք եւ աղօթիւք եւ ճգնութբ մաքրեցէք զձեզ ՚ի մեղաց եւ ՚ի սատանայական գնացից · Արդ քս գթացի ՚ի վր ճգնութեն ձերոյ · եւ թողցէ զբազմութի յանցանաց ձերոց · * Եւ ուրախ եղիցի ՚ի վր ձեր , ըստ այնմ որ ասէ · եթէ թողեալ զիննիսունն յանապատին · եւ ՚ի մոլորեալն ընթացաւ · * Արդ նոյնպէս խառնեսցէ զձեզ ՚ի թիւ սրբոցն , ՚ի լուսափետուր երամս արդարոցն · եւ ջահաւորեալ ըզձեզ ըստ նորափետուր աղաւնոյն հոգւոյն սրբո · ընծայեալ նորափետուր զարդարեսցէ յարքայութեն երկնից ՚ի քրիստոս թռուցեալ ՚ի թեւս հոգւոյն սրբոյ · տեսանելով զլոյս փառաց որդւոյն այ · յաւուրն ահաւորի յամպախաղաց գալստեանն տն լուսաւորալ է̃ սէս եւ է̃ սերբերխիսւր · * Որ ասէ եկայք օրհնեալք հօր իմոյ ժառանգեցէք զպատրաստեալ արքայութիւն ՚ի քս յս ՚ի տր մեր ուրում փառք յաւ ·

Եձլթ Ապա

Սաղմոս ապաշխարութեան.

Նախ դարձուցանէ յարեւմուտս եւ հրաժարել տայ որպէս ՚ի մկրտութեն. *Եւ ապա դարձուցանէ յարեւելս, եւ հաւատալ տայ ամենասբ երրորդութիւն ՚ի հայր եւ յորդի եւ ՚ի հոգին սբ. *Եւ զկնի ասի սաղմոս. *Բացէք ինձ զդրունս արդարութեն.

*Ընթերցուած. *Յովելեայ. *Մարգարէի.

Եւ արդ ասէ Տր Ած ձեր. դարձարուք առ իս յամ սրտէ ձերմէ. պահօք եւ լալով եւ կոծով. *Պատառեցէք զսիրտս ձեր եւ մի զհանդերձս եւ դարձարուք առ Տր Ած ձեր զի ողորմած եւ գթած է երկայնամիտ եւ բազումողորմ. որ զղջանայ ՚ի վր չարեաց. Ո՞ գիտէ եթէ դարձցի եւ ապաշխարեսցէ. եւ թողցէ զկնի իւր օրհնութիւն. զոհս եւ սպանդ տն Այ մերում. *Փող հարէք ՚ի սիոն. սրբեցէք պահս. քարոզ կարդացէք պաշտաման. *Ժողովեցէք զժողովուրդս. սրբեցէք զեկեղեցի.

*Ընթերցուած. *Յեսայեայ. *Մարգարէի.

Խնդրեցէք զՏր եւ յորժամ գտանիցէք զնա. կարդացէք առ նա եւ իբրեւ մերձեսցի առ ձեզ. *Թողցէ ամբարիշտ զճանապարհ իւր եւ այր անօրէն զխորհուրդ իւր. եւ դարձցի առ Տր եւ գտցէ զողորմութի. եւ առ Ած մեր զի բազմապատիկ թողցէ զանօրէնութիւնս ձեր.

Բ Եձն Պետ

Կոչումն. Ողջախոհութեան.

*Պետրոսի առաքելոյն ՚ի կաթուղիկէայց Ըշ.

Բայց թօթափել այսու հետև զամ չարութի. և զամ նենգութի և զկեղծաւորութի և զնախանձ. և զամ չարախօսութի. *Իբրև զարդի ծնեալ մանկունս խօսունս. և անխարդախ կաթին փափագիցէք զի նովաւ աճիցէք ՚ի փրկութի. *Եթէ ճաշակիցէք՝ զի քաղցր է տր. *Առ որ մատուցեալ վէմն կենդանի. որ թէպէտ ՚ի մարդկանէ անարգեալ. այլ առ յայ ընտրեալ և պատուական. *Եւ դուք իբրև զվէմս կենդանիս շինիք տաճար հոգևոր. յանարատ քահանայութի մատուցանել զհոգևորն պատարագ՝ հաճոյս այ. ՚ի ձեռն յի քի. *Վան զի կայ իսկ ՚ի գրի. թէ ահաւասիկ դնեմ ՚ի սիոն վէմ ընտիր գլուխ անկեան պատուական, և որ ՚ի նա հաւատասցէ, մի՛ ամաչեսցէ *Ձեզ այսու հետև հաւատացելոց է՛ վէմ պատուական. իսկ անհաւատից վէմ. զոր անարգեցին շինօղք. նա եղև գլուխ անկեան Եւ վէմ գլորման. և վէմ գայթագղութե. որք գայթագղին ապստամբեալք ՚ի բանէն՝ յոր և եդանն. *Այլ դուք ազգ էք ընտիր. թագաւորութի. քահանայութի. ազգ սբ. ժողովուրդ սեպհական. ոպ զի զձեր առաքինութիս նուիրեցէք այնմ. որ զձեզ ՚ի խաւարէն կոչեաց յիւր սքանչելի լոյսն. *Որք երբեմն չժողովուրդ՝ բայց արդ ժողովուրդ Այ.

Եձխա որք

որք չողորմել՛ք՝ այժմ ողորմութիւն գտիք.

Ալէլուիա. *Գոհ արա ինձ տէր զի ես յամէ.

*Աւետարանն որ ըստ. *Ղուկասու.

Եւ էին մերձ առ նմա ամ մաքսաւորք և մեղաւորք լսել ՚ի նմանէ. *Տրտնջէին փարիսեցիքն և դպիրք՝ և ասէին ընդէր սա զմեղաւորս ընդունի և ուտէ ընդ նոսա.* Ասաց առ նոսա զառակս զայս *Ով ոք իցէ ՚ի ձէնջ մարդ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, և կորուսանիցէ զմի՛ ՚ի նոցանէ. ոչ թողուցու զիննսուն և զինն յանապատի և երթայցէ զհետ կորուսելոյն մինչև գտանիցէ զնա *Եւ իբրև գտանէ, դնէ ՚ի վերայ ուսոց իւրոց խնդալով.*Եւ երթայ ՚ի տուն կոչէ զբարեկամս և զդրացիս. և ասէ ցնոսա. ուրախ եղերուք ընդ իս զի գտի զոչխարս զիմ զկորուսեալ. *Ասեմ ձեզ այսպէս ուրախութիւն յերկինս լինի մի մեղաւորի որ ապաշխարիցէ քան իննսուն և ինն արդարոց որոց չիցէ ապաշխարութիւն. *Կամ ով իցէ կին որո իցեն դրամք տասն, և եթէ կորուսանիցէ զդրամ մի՛. ոչ լուցանիցէ զճրագ. և ածիցէ աւել ՚ի տան. և խնդրիցէ ստէպ՝ մինչև գտանիցէ *Եւ իբրև գտանէ կոչէ զբարեկամս և զդրացիս և ասէ. ուրախ եղերուք ընդ իս. զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի. Այնպէս ասեմ ձեզ ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց այ ՚ի վերայ մի մեղաւորի՝ որ ապաշխարիցէ. Ճձխէ Սպա

Կցուրդ. Ապաշխարութեան։

Ապա՛ ասեն զօ͞ր ամենակալն. և զկնի՛ ագու-ցանե՛ն զկապերտն, և տանի՛ն առաջի՛ բե՛մին *Նա [illegible] ասէ. *Զօրհն.

Օրհնութի՛ւն բարեբանեսցուք զամենակալն ա͞ծ որ զգեցոյց.քեզ զհանդերձ փրկու-թե՛ն և զպատմուճան ուրախութե՛ն.

Ապա՛ երկրպագեցուցանէ առաջի սրբոյ սե-ղանոյն ո՛րպէ՛ս ՚ի մկրտութե՛ն *Նա շնորհէ զթողութի՛ւն հրապարակաւ զի այլք յորդորեսցին.

Քարոզ պատուիրանին. [illegible] ժողո-վրդեանն. *Նա [illegible] զպատարագն. [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Լուարուք ինձ որդեակք իմ սիրելիք, և ես զերկիւղ ա͞ն ուսուցանեմ ձեզ. Իբրև հարազատ որդւոյ քան զի հարկ ՚ի վ͞ր կայ. և վայէ ինձ եթէ ոչ աւետարանեմ ձեզ հանապազօր Զի թերևս կարացից ձեզ ծանուցանել. եթէ զինչ են կամքն ա͞յ բարին և հաճոյն և կատարեալն. *Զի հանապազ մարգարէն զարհուրեցուցանէ զնս եղեկիէլ յասելն իւրում բանիւն ա͞յ ՚ի վ͞ր քահանայից այս պէս. *Որդի մարդոյ դէտ կացուցի զքեզ ՚ի վ͞ր ժողովրդեանդ այդմիկ. *Նա եթէ տե

ՆՃիտ սա

սանիցես զսուրն եկեալ հասեալ. և ոչ ազդ-
առնիցես փողով. և ազգն ոչ զգուշանայցեն
Իսկ եկեալ սուրն գտանիցէ՛ զոք անպատրաստ
նա յանօրէնութեան իւրում մեռցի. և զարիւն
նր՟ ՚ի ձեռաց քոց խնդրեցից: *Արդ սուր
գեհենին սպառնալիքն են, և փող պատուի-
րանն ա՟յ, զոր զեկուցանեմ ձեզ այսօր ՚ի վ՟ր
բեմիս: *Իսկ ով եղբարք մարդ եմ իբրև
զձեզ. և առաւել ևս զառածեալ մեղօք:
Բայց վ՟ն զի կարգեցայ ձեզ տեսուչ և խրա-
տօղս. և արդ արտասուօք և բաղում հառա-
չանօք և սրովսրտի առաջի առնեմ ձեզ զհա-
ճոյսն ա՟յ: Ո՛չ եթէ նորաձև ինչ մտացածին
բանիւք առնելով զձեզ վարանդիս. քանզի
ստուգապէս և ես համարս տալոց եմ ը՟ ձեր
առաջի ա՟յ: *Վ՟ս որոյ զվաղնջուց դրոշմեալ
կանոն սրբոց հարցն. դիւրալուր բանիւք
ձեզ ուսուցանեմ: *Բայց զայս նախ գիտաս-
ջիք, զի ՚և ոչ հրեշտակաց աւանդեցան զքա-
հանայական պատիւն զի անմեղք են, այլ
մարդկա: *Զի ո՟պ մեք մեղանչեմք և յու-
սամք թողուե՟ ՚ի ք՟ս է: նոյնպէս և ձեզ տա-
ցուք յոյս թողութե՟ն ապաշխարութե՟: *Իսկ
արդ աղաչեմ ձեր զամենեսեան երկայնամտու-
թե՟ և ունկնդրութե՟ն լսել ինձ: *Ահա բա-
նին երկնիք և ք՟ս իջեալ բազմի ՚ի վ՟ր սրբոյ
սեղանոյս. և ա՟մ զօրք երկնից յերկիր ծառա-
յին անբրևութեաբար ՚ի սպաս որդւոյն ա՟յ.

ԻԳ․ Եշխի՟ն և բոլո

եւ բոլորին շուրջ զսեղանովս եւ մ՟ք հոգին առատապէս բաշխէ զշնորհս մերձեցելոցն սր բութ՟ե։ *Արդ դուք եղբարք իմ․ հարք եւ որդիք, մարք իմ եւ քորք բազում զգուշու թ՟ե եւ երկիւղիւ դիք ՚ի միտս ձեր․ մի՛ զան սանելիս եւ եթէ նկատէք հաց եւ գինի․ Այլ զմեծ խորհուրդն, որ ծածկեալ է ՚ի մար մնաւոր աչաց տեսութ՟ե եւ միայն հոգւոյ ակամբ տեսանեն այնոցիկ, որք արժանապէս խնդրեն զնա․ յորմէ ճաշակեալ ուրախանան ՚ի ցնծութ՟ն Ա՟ծային։ *Բան զի կարօղ է ա՟ծ ՚ի միս հում եւ յարիւն դարձուցանել․ ո՟պ եղեւ միում ՚ի սրբոցն։ *Բայց զի զգալիքս՝ ոչ կարեն միս հում եւ արիւն ուտել վ՟ս այնո րիկ հացիւ եւ գինով տպաւորեաց ա՟ծ․ Այլ մի՛ իբրեւ զհաց նայիք, եւ մի՛ ո՟պ զգինի տեսա նէք․ քան զի սա է ճշմարիտ մարմին եւ արիւն որդւոյն ա՟յ։ *Մի՛ սովորական ընտելութ՟ե արհամարհանօք ո՟ք մերձենայ իբրեւ ՚ի դոյզն ինչ կերակուր։ զի հուր կիզօղ է սա․ այրիչ եւ ապականիչ մեղաց։ *Որով պարտ է սրբել ՚ի մեղաց, զղջմամբ խոստովանութ՟ե եւ ապաշ խարութ՟ե․ զի մի՛ ընդ յոլովութ՟ի մեղացն կիզլիմք ՚ի հուրն․ սպառին եւ հոգիք այնոցիկ որք ոչ նախ մեկնին ՚ի մեղաց, այլ բեւեռեալ կան ՚ի նմա։ *Իսկ մի՛ դարձեալ ան յուսա բար ո՟ք հեղգանայցէ․ եւ զերկիւղ սնոտի ՚ի մէջ բերէ, ոչէ այն յերկիւղ՝ այլ ա՟յ

արհամարհանք. քան զի սա է դուռն երկնից
արքայութեն: *Եւ նոյն ինքն արքայութի
որ է Քս որդի այ և ած մեր, և մերձեցելոցն
սրբութե զորդեգրութի անջինջ գրէ զերկ
նաւոր հօրն. *Այլ ՚ի միտ առնուլ արժանէ
զի ամ որդի հարազատ ըզնմանութի կերպա
րանաց հօրն բերէ յինքեան. *Եւ դու յոր
ժամ ասես զհայր մեր որ յերկինսդ ես և ըզ
խնդրուածսն մատուցանես արժանէ զնմա
նութի նր ՚ի քեզ բերել՝ զի լսելի լինիցիս.
Ապա թէ ոչ ունիցիս զնմանութի երկնաւոր
հօրն կատարելոյ և բարերարի. ոչ լսէ քեզ
և ոչ խոնարհի յաղաչանս քո. այլ լսէ քեզ
հայրն չարեաց զորոյ զկերպ գործոյն ունիս
որ ՚ի սանդարամետսն է. *Արդ լսելով զայս
՚ի բաց փ՚րատեցէք յանձանց ձերոց զչարու
թի և զամ խարդախութի, թողէք ՚ի սրտէ
իւրաքանչիւր ոք զյանցանս եղբօր իւրում
և զամ զխէթ զոր ունիք առ միմեանս. զի և
ձեր գտեալ ողորմութի երկնաւոր հօրէն.
*Արժանի լինիջիք հասանել զնմանս այսո
րիկ. ՚ի բաց փարատեցէք ՚ի ձէնջ ամենեքեան
զանհաւատութի և զխիղճ բծաւորութենիւք
՚ի սոյն զխեացս. Սրբեցէք ՚ի ձէնջ զնախանձ
և զնենգութի. զչարութի. և զկեղծաւորութի.
զհպարտութի. զամբարտաւանութի. զհակա
ռակութի. զխսակալութի. Օ վաշխ. և զառ
կոխս. և զարմատս ամ չարեաց զարծաթ սի

Եձին րութի

Ընթեր. Պաւղոսին.

րութի եւ զագահութի, *Այլ եղկանալի փափկեթան. եղկախարդասար դեղատուտն եզցաւս ցանկութե. Զ թշնամութի եզամ չարխօսութի. մանաւանդ զոգեղ եւ զհայհոյիչ բանս ՚ի բերանոց ձերոց. որովք միմեանս խացատիցէք. *Ա՛ի զանօրէն կռապաշտութի եւ զանկարգ եւ զանառակ մոլորութին եւ զչար յիշոցն ՚ի յիշումն ածել որ գարշեցուցանէ զմիտս, նախ զլուրն եւ ապա զայլոցն. վասն որոյ յաւուրն դատաստանի որդնալից լիցի բերան այնոցիկ որք ոչ մեկնեցան ՚ի նմանէ. Զ ի աւէ Տէրն թէ որ ասիցէ ցեղբայր իւր մորոս, պարտաւոր լիցի գեհեան հրոյ Մարդ-պարտէ արմատախիլ առնել ՚ի մէնջ զայնպիսի չարիսն. *Ա՛ի ոք շուն. մի՛ ոք պոռնիկ. մի՛ դող, մի՛ յափշտակող, մի՛ գէս, մի՛ որովայնամոլ, մի՛ արբեցող, մի՛ չարակամ. մի՛ չարայուշ, մի՛ խռովարար, մի՛ բարկացող մի՛ սպանող, մի՛ անողորմ. մի՛ բանսարկու. մի՛ պիղծ, մի՛ թշնամանող. մի՛ յիշոցնատու մի՛ տրտնջող. մի՛ երդմնահար. մի՛ ուխտադրուժ. մի՛ անօրէն. մի՛ անիրաւ. մի՛ բամբասող. *Այւ միոք այլ ազգ մեղօք. որք մահու չափեն. զի ոչ արժան համարիմ ՚ի մէ տեղւոջս յիշատակել. Ե՛ւ ի վր ամի միոջ հերձուածող. *Այւ զայս ասելով պատուիրեմ ամենեւին զհին մարդն ՚ի բաց մերկանալ. գործովք իւրովք չարեօք. *Զգեցարուք

ամենեքեան զ վարս պարկեշտս· սուրբս բարե
խորհս· հեզս խոնարհս քաղցր· անխախտ·
խաղաղարար· ողորմած· ՝ի վր̄ հիւանդաց և
ա̄մ վշտացելոց· գթած ՝ի վր̄ անանկաց և աղ
քատաց· * Օ՜ արդարեալ ա̄մ սրբութե̄ և ար
դարութե̄· Սիրով հաւատով և յուսով Սնկի
սէր կատարեալ առ Ա̄Ծ և առ մարդիկ· քան
զի լրումն ա̄մ արդարութե̄ սէր է· ՝ի ս̄բ սրտէ
և յանկեղծ հաւատոց· * Պատուիրեցէք զհարս
և զմարս ձեր· որք սիրեցէք զկանայս ձեր
իբրև զանձինս ձեր· * Մ՝խաբան երկերուք
յ̄յ· պատուիրեցէք զօր միաշաբաթուն· Նոր
տասարդք զորբութի սիրեցէք զի ը̄ռունելով
զորբութիս զայս, լուսաւորիք որպ̄ լուսափայլ
հայելի· * Յորժամ նշմլք արեգակնն ճառա
գայթին ՝ինմ ի, և աճեցեալք յառաքինութի
կացջիք արդարութե̄ և ոչ դատապարտիք ը̄
առաքելոյ բանին զի արդարև խիկ մահտարա
ժամք կյոլով աշխատութիք, անբերելի ցաւոց
Սուրկութի և այլ և ս դժնեայ ցաւք· և ալի
սակոտութիք, և խոցուորութիք· վ̄ անար
ժան հաղորդելոյն լինի· * Մ՝ի կեծաւորեալ
որք ՝ինեքս մնացէ, կարծելով արտաքնոցն
եթէ ՝ի հաղորդողացն իցէ· * Ա՜ զի անար
ժան և երկմիտն, ոչ ինչ առնու յ̄յ· քան զի
ա̄ծ ոչ փորձի· * Մ՝ի զմարդկային ամօթ պատ
ճառէք զի չէ իսկ այս ամօթ· այլ այնէ ամօթ
որ ՝իխիղճերկան հրապարակինէ քին զի զոր ինչ

ԵՃԽԸ̄ այժմ

այժմ լինէին թաքուցանես եւ ոչ խոստովանիս եւ ապաշխարես։ *Ընդ առաջի դատաստանին հրապարակեալ բացայայտիս. եւ ոչ կարես թաքուցանել զգործս քո, քան զի հոգի քո լինի քեզ դատախազ։ *Արդ ահա ասացի ձեզ զամենայն աննախանձաբար. *Այսմ հետէ անպարտ եմ ես եւ քաւեալ եմ յարենէ ձերմէ արիւն ձեր ՚ի գլուխ ձեր. զի յիմ վերայ այս եւեթ կայր։ *Բայց գիտեմ զի են ոմանք ի ձէնջ որ արհամարհեն զասացեալքս վասն որոյ վկայութի դնեմ ձեզ զբանս զայս, զոր խօսեցայ ը ձեզ ՚ի վերայ բեմիս. յաւուրն դատաստանի առաջի ահաւոր բեմին Քի. յանդիման կացուցից վկայութն որբոյ աւետարանիս։ Ապա յայնժամ ոչ եւս կարէ քամահել արհամարհօղն. այլ կշտամբեալ պատուհասակից լինին, եւ յանշէջ գեհեանն առաքին։ այժմ բանիս աւարտումն արարից։ *Զամենայն ինչ որ վասն խորհրդոյս էր ասացի ձեզ սակաւուք. ըստ պատշաճի իրին. *Արդ որք արժանապէս հաղորդին զարդարեալք գործովք բարութե եւ վարուք առաքինութե ը պետրոսի եւ ը այլ առաքելոցն պատուեալ պսակին ՚ի Քէ Այ մերոյ։ Իսկ որք մեղօք եւ անարժանութբ համարձակին, եւ լրբաբար հաղորդին ՚ի կենարար մարմնոյ եւ յարենէ որդոյն այ. կրկին ՚ի խաչ հանեն զքս եւ մասնակից յուդայի լինին եւ այլ խաչահանողացն։ զգուշուտն ձեր դուք գիտացէք եղբարք Բ ԵՃԽԹ Կա

Ոտնլուայ։ Ըանելոյ։

Կանոն մեծի հինգ շաբաթուն ոտնլուային
Ըստ որում ասացն Յս̄, թէ օրինակ մի ե
տու ձեզ․ զոր արարեալ է տեառն Եփրեմ
խորին ասորւ, զոր և թարգմանեաց մեծ դի
տա՛պետն հայոց․ *Գրիգորիոս վկայասէ՛րն․
*Ժողովին 'ի գաւիթս եկեղեցւոյն, պատ
րաստ ունելով զայս խորհրդական լուաց
մանն․ *Եւ դնեն զսբ̄ աւետարանն 'ի վր̄
սեղանոյն առաջի եկեղեցւոյն․ *Եւ զկենա
կիր սբ̄ նշանն տան 'ի ձեռս քահանայի միոյ
հանդերձ մոմեղինօք լուցելովք և անուշա
հոտ խնկօք․ *Ապա եպիսկոպոսն կամ այլ ոք
'ի գլխաւորաց երիցանց կատարիչ գործոյն
սկսանի հանդերձ բազմութբ̄ն զյիսուն երորդ
սաղմոսն 'ի թիւ․ Եւ 'ի կատարման սաղմոսին
օրհնուի̄ և փառս տան․ *Դարձեալ վերստին
ասեն զնոյն յիսներորդ սաղմոսն ձայնիւ հա
րականաւ ըստ խորհրդոյ աւուրն․ *Եւ 'ի
կատարման օրհնութե̄ն․

*Եւ *Սարկաւագն․ *Քարոզէ․

Եւ ևս գոհութի̄ և երկրպագութի̄ մատուս
ցուք տն̄ այ̄ մերոյ և փրկչին Յի̄ Քի̄․
որ ճառագայթ փառաց և ծագումն էութե̄
անսկզբնական բնութե հօր․ որ նոյն ինքն
այսօր անբաժանելի գոլով յէական լուսոյն․
խոնարհեցոյց զինքն մեր աղքատ բնութե̄ս
առեալ կերպարանս ծառայի, կատարեաց
զանօրինական փրկագործութի̄ն, լուաց զոտս
ԵԱԾ աշա

աշակերտացն յօրինակ մեզ. *Աղաչեսցուք եւ խնդրեսցուք 'ի նմանէ. զի եւ այժմ խոնարհեսցի մարդասիրութեամբ իւրով 'ի ժողովարանս մեր, եւ լուացմամբ երեւելի ջրոյս այսմիկ. շնորհօք սրբեսցէ զաներեւոյթ հոգիս մեր 'ի մեղաց մերոց. *Ամենակալ տէր Աստուած մեր կեցո եւ ողորմեա. *Եւ ժողովուրդքն ասեն տէր ողորմեա. երեք անգամ.

*Եւ *Եպիսկոպոսն ասէ *Օ[illegible]

Փառաւորեմք զքեզ տէր մեր եւ փրկիչ Յս Քս միածին որդի այ՝ եւ բան հօր, տէր եւ արարիչ հրեշտակաց եւ մարդկան. *Աճ հուր կիզիչ, որ եւ հրեղէն զօրութիւնք զարհուրեալ սարսափին նայիլ 'ի պատիւ փառաց աստուածութեան քո. ուստի եւ սերովբէքն թեւաքօղեալ ծածկեն զդէմս իւրեանց՝ անդադար փառաբանութիւն մատուցանելով առաջի աթոռոյ տէրութեան քո. *Դու տէր եւ այժմ 'ի վերջին ժամանակիս փրկութեան մերում հաճեցար լինիլ մարդ 'ի սբ եւ յանարատ կուսէն մարիամայ, եւ զէ ամ անձն առնելով բաց 'ի մեղաց. բարձեր զպարտսնադամայ յածագործ մարմնդ

ԷՃԾՏ քո

քո զոր ՚ի մերմէ բնութենէս ընկալար. և զամ
կատարեցեր ըստ օրինացն փրկելով զմեզ յա
նիծից օրինացն. *Եկեր ՚ի վերնատանն կա
տարելով և զայն ևս մովսիսադիր օրէնսդրութի
և որ սպասաւորեալդ պաշտիս յաննիւթական
հրեղինացն. ըստ որում և կրկնին քեզ ամ
ծունր երկնաւորաց և երկրաւորաց և սանդա
րամետականաց. *Այսօր տնօրինական մարդա
սիրութ խոնարհեցար ՚ի ծունկս քոյոց սրբոց
առաքելոցն, լուացեր զոտս հողեղէնս. զբա
րուք և զդեղեցիկ կարգ աւանդելով մեզ։
Եւ արդ տր բարերար և բազումողորմ ով
և յայնժամ այդ արարեալ դաստիարակե
ցեր զմեզ կերպարանակից լինել փրկագործ
տնօրէնութեդ քո. շնորհեա և այժմ մեղա
ւոր ծառայիցս քոց. որք յերես անկեալ ա
ղաչեմք զգութ մարդասէր շնորհաց քոց ըղ
քաւութի մեղաց ոչ զի փոքր ջրով այսուիկ
յորս լուանամք զոտս միմեանց և տկար ան
ձամբք մերովք որ զկենդանարար աւանդու
թիս քո կատարեմք. հեղցես ՚ի մեզ զամենա
ռատ և զամենազօր շնորհս քո և մաքրեսցես
զմեզ յամ աղտեղութեց և ՚ի շաղախմանց մե
ղաց մերոց. հեռացո ՚ի մէնջ զամ հպարտութի
և զամբարտաւանութի, զոր էած բանսար
կուն ՚ի վր տկար բնութեես մերում պատրա
նօք իւրովք։ *Արժանաւորեա զմեզ մտաց
անձօք լուսաւոր ծառագայթիւք նայել ՚ի կեն

ԵՃԾԷ սաբեր

Յունուար։ Նաւասարդ։

սաբեր 'ի ջրուամ շնորհաց քոց․ Օ գեցո մեզ զճշմարիտ խոնարհութիւն և զհեզութիւն՝ և զքաղցրութիւն և զսէր քո որ է լրումն օրինաց քոց․ զոր կատարեցեր և ուսուցեր մաքրափայլ աշակերտացն քոյ․ որպէս զի և մեք կատարելով զյիշատակ փրկաւէտ չարչարանաց քոց․ ընդ դասս սրբոց առաքելոցն արժանի լիցուք տօնել զլուսափայլ յարութիւն քո․ և ընդ նոսին խոստովանելով զքեզ քրիստոս Աստուած մեր․ փառաւորեսցուք զհայր և զորդի և զսուրբ հոգին այժմ․

Խաղաղականին ամենայն աւուր երկիր պագել։

Դարձեալ երկրպագանեմք և փառաւորեմք զքեզ քրիստոս Աստուած մեր․ որ ես էակից հօր և համագոյակից սրբո հոգւոյն, որ միշտ փառաւորեալ օրհնիս անդադար սրբասաց ձայնիւ 'ի հողեղէնէն և 'ի հրեղէն զուարթնոցն․ անպատմելի և հրաշալի գեղապարութիւն հաճեցար 'ի հողեղինացս ընդունել զօրհնաբանութիւն․ որք 'ի բերոյ սրբոց առաքելոցն ընկալեալք զաւանդութիւն և ընդ կարի մերում զվերնոցն բերելով զնմանութիւն, պարառեալ կամք առաջի քո տրուեսդ հանդերձ զդաշնի անուշահոտութեամբ․ Ընկալ տէր և զխունկս զայս 'ի մէնջ 'ի մեղաւորացս․ զոր մատուցանեմ քեզ 'ի ժամ ս այսմիկ որ է յիշատակ խոնարհութեան քոյ․ զոր վասն մեր կատարեցեր և լցոյ զմեզ անուշահոտութեամբ մարմնաւոր աստուածութեանդ քո զոր վասն մեր զգեցար․ և 'ի ձեռն լուսայման

ԵՃԾԷ   այսօրին

Ոտնլուայ։ Մաղթանք։

այսօրիկ նուիրականի. լուա և մաքրեա զան նիւթ հոգիս մեր ՚ի թունից մահաբեր վիշապին. և արժանաւորեայ զմեզ մաքուր տաճար և օթևան լինել սրբոյ երրորդութեդ. այժմ և միշտ և յանսպառ յաւիտեանս յաւ.

*Յետ այսորիկ հաւասարիչ գործոյն, Մատուցեալ ջուր առ ջևն ՚ի ջրան. Եւ առաջ այս ժամանակ հատուածի. առաղ ման։ *Ձայն տն ՚ի վերայ ջուրց։

*Ընթերցուած. *Ելից.

Խօսեցաւ Տր ընդ մովսէսի և ասէ. *Արա սաւազան պղնձի. և խարիսխ նր պղնձի. առ ՚ի լուանալոյ ՚ի նմա. և դիցես զնա ընդ խորանն վկայութե և ընդ սեղանն. արկցես ՚ի նմա ջուր։ *Եւ լուասցեն ահարոն և որդիք նր ՚ի նմանէ զձեռս և զոտս իւրեանց։ *Յորժամ մտանիցեն ՚ի խորանն վկայութե լուասցեն ջրով և մի՛ մեռանիցին. կամ յորժամ մերձենայցեն ՚ի սեղանն պաշտել և հանել զողջակէզսն տն. լուասցեն զձեռս և զոտս իւրեանց Օ ի մի՛ մեռանիցին և եղիցի նց օրէն յաւտենական. նմա և ազգաց նր յետ նր.

*Ընթերցուած. *Յերկրորդ. *Թագաւորութեանց.

Եւ արար քիրամ տասն պուտնարդս պղնձիս. և ունէր պուտնարդ մի քառասուն սափոր. ՚ի չորից կանգնոց պուտնարդ մի չափով. և պուտնարդ մի՛ ՚ի վր միոյ մեքենովթայ տասնեցունց մեքենովթայցն։ *Եւ ետ

զմեքենովթսն հինգն յուսոյ տանն յաջմէ. և զհինգն յուսոյ տանն ՚ի ձախմէ. և ծովն յուսոյ տանն Է աջմէ Է արևելս ՚ի հարաւոյ կողմանէ. *Եւ արար քիրամ զսանսն և զձեռուցիչսն. և զտաշտսն. և կատարեաց քիրամ առնել զամ գործն զոր արար արքայի սողոմոնի ՚ի տանն տն.

*Ընթերցուած. *Յերկրորդ. *Մնացորդաց։

Եւ արար զծովն հալածոյ ՚ի տասն կանգնոյ զշրթն բոլորակ շուրջանակի. և ի հինգ կանգնոյ զբարձրութի. և շուրջանակի յերեսուն կանգնոյ. *Եւ նմանութիւն եզանց ՚ի ներքոյ նր. որք շուրջ կային ՚ի տասն կանգնոյ շուրջ պատեալք զնովաւ. և ձուլեցին զզուարակսն, ՚ըստ ձուլածոյն իւրեանց. *Ող արարին զնա երկոտասան զուարակս երեքն հայէին ի՛ հիւսիս. և երեքն հայէին ՚ի հարաւ. և երեքն հայէին յարևելս. և երեքն հայէին յարևմուտս. և ծովն ՚ի վեր նոցա. և յետոյքն իւրեանց ՚ի ներքոյ. *Եւ թանձրութի ծովուն թզաւ. և շուրթն նր իբր և զշուրթն բաժակի քանդակեալ բողբոջ շուշանի և տանէր ՚ի բիւ հազարս չափ. *Եւ կատարեաց զնա. և արար աւազան տասն և եդ զհինգն յաջմէ և զհինգն ՚ի ձախմէ. լուանալ ՚ի նմա զգործ ողջակիզաց. և ողողել ՚ի նմա և ծովն առ ՚ի լուանալ ՚ի նմա քահանայիցն զինքեանս։

ԵՃԺԵ Ընթե

*Ընթերցուած։ *Եսայեայ։ *Մարգարէէ։

Մ՛ի 'երկնչիր ծառայ իմ յակօբ եւ սիրե
ցեալդ իմ իսրայէլ զոր ընտրեցի. Զ՛ի
ես տաց զջուր 'ի ծարաւու որոց գնան յան
ջրդուղ. եդից զոգի իմ 'ի վ՟ր զաւակի քո
եւզօրհնութ՟իս իմ 'ի վ՟ր որդւոց քոց. *Եւ զու-
արճասցին իբրեւ զխոտ ջրարբի. եւիբրեւ զուռ
'ի մէջ ջուրց գնացից. *Մ՛ին ասիցէ Ա՟յ եմ
ես. եւ միւսն խրախոյս բարձցէ յանուն Ա՟յ
յակօբայ. եւմիւսն եւս գիր հանցէ ձեռամբ
իւրով թէ Ա՟յ եմ. եւ յանուն իսրայէլի խրա
խոյս բարձցէ. *Այսպէս ասէ Ա՟ծ թագաւ-
որն իսրայէլի. որ փրկեացն զնա Ա՟ծ զօրութ՟եց

*Պօղոսի առաքելոյն 'ի կորնթացւոց Բ՟զ։

Ո՛չ կամիմ. եղբարք եթէ տգէտք իցէք.
զի հարքն մեր ամենեքեան ընդ ամպովն
էին. եւ ամենեքեան ը՟ ծովն անցին. *Եւ
ամենեքեան 'ի մովսէս մկրտեցան յամպն եւ 'ի
ծովն. *Եւ ամենեքեան զնոյն հոգեւոր կե
րակուրն կերան. *Եւ ամենեքեան զնոյն
հոգեւոր ըմպելին արբին. զի ըմպէին 'ի հո
գեւոր վիմէն՝ որ երթայր զհետ ն՟ց. եւ վէմն
էր ինքն Ք՟ս։

*Յովհաննու առաքելոյն 'ի կաթուղիկեայց Ը՟զ.

Սիրելիք սիրեսցուք զմիմեանս. զի սէր յԱ՟յ է
եւ ա՟մ որ սիրէ յԱ՟յ է ծնեալ եւ ճանաչէ զԱ՟ծ
*Եւ որ ոչն սիրէ ոչ ճանաչէ զԱ՟ծ զի Ա՟ծ

Բ ՆՃԾԶ՟ սէր է

Եւ զի այսմ երեւեցաւ սէրն այ ՚ի մեզ՝ զի զորդին իւր միածին առաքեաց յաշխարհ զի եղիցուք նովաւ կենդանիք։ *Յայսմ է սէրն ոչ զի մեք սիրեցաք զած այլ զի նա սիրեաց զմեզ եւ առաքեաց զորդին իւր ՚ի քաւութիւն մեղաց մերոց։ *Սիրելիք եթէ ած այնպէս սիրեաց զմեզ ապա եւ մեք պարտիմք զմիմեանս սիրել։ *Զած ուրուք երբէք չիք տեսեալ եթէ սիրեսցուք զմիմեանս ած ՚ի մեզ բնակի եւ սէր նորա ՚ի մեզ կատարեալ է։ *Այսուիկ գիտեմք, եթէ մեք ՚ի նմա բնակեալ եմք եւ նա ՚ի մեզ զի ՚ի հոգւոյն իւրմէ ետ մեզ։ *Եւ մեք տեսաք եւ վկայեմք, զի հայր առաքեաց զորդին իւր փրկիչ աշխարհի։ *Որ ոք խոստովանեսցի եթէ յս է որդի այ. ած ՚ի նմա բնակի. եւ նա յած, *Եւ մեք հաւատացաք եւ ծանեաք զսէրն այ, զոր ունի առ մեզ։ ած սէր է. եւ որ կայ ՚ի սէրն բնակեալ է ած. եւ ած ՚ի նմա բնակի։ *Յայսմիկ կատարեալ է սէր նր ՚ի մեզ։ զի համարձակութիւն ունիցիմք յաւուրն դատաստանի զի ոպ նոյնէ նոյնպէս եւ մեք եմք յաշխարհի յայսմիկ։ *Երկիւղ ոչ գոյ ՚ի սէր, այլ սէրն կատարեալ ՚ի բաց մերժէ զերկիւղ, զի երկիւղ է տանջ. նօքէ իսկ որ երկնչի չէ կատարեալ ՚ի սէրն։ Մեք սիրեսցուք զած վս զի նա նախ սիրեաց զմեզ։ Եթէ ոք ասիցէ եթէ սիրեմ զած. եւ զեղբայր իւր ատիցէ սուտ է. զոր ոչ սիրէ զեղ

ԵԺԾԷ բայր

բայր իւր զոր տեսանէ․ զա̅ծ, զոր ոչն տեսա
նէ արդ կարիցէ սիրել։ Եւ զայս պատուէր
ունիմք առ ՚ի նմանէ․ զի որ սիրէ զա̅ծ․
սիրէ նա և զեղբայր իւր։

Ալէլուիա։ Տ̅ր հովուեսցէ զիս․ և ինձ ինչ։

Աւետարանն որ ըստ։ Յովհաննու։

Յառաջագոյն քան զտօնն զատկի, գի
տաց յ̅ս թէ հասեալ է ժամ ն̅ր զի փո
խեսցի յաշխարհէ աստի առ հայր․
սիրեաց զիւրսն, որք յաշխարհի աստի էին․
իսպառ սիրեաց զն̅ս Եւ ի լինել ընթրեացն
սատանայ իսկ արկեալ էր ՚ի սիրտ, զի մատ
նեսցէ զնա յուդա սիմոնի իսկարիովտացւոյ
Գիտաց յ̅ս զի ա̅մ ինչ ետ հայր ՚ի ձեռս
ն̅ր․ և թէ յա̅յ ել և առ Ա̅ծ երթա՛․ Յառնէ
յընթրեաց անտի․ և դնէ զհանդերձն և
առեալ զղենջակ մի սփածաւ․ Եւ ապա ա
ռեալ զջուր էարկ ՚ի կոնք․ Եւ սկսաւ
լուանալ զոտս աշակերտացն․ և սրբէր զեն
ջակաւն զոր սփածեալն էր․ Գայ առ սիմոն
պետրոս և նա ասէ ցնա․ տ̅ր․ դու զիմ զոտս
լուանաս․ Պատասխանի ետ նմա Յ̅ս և ասէ
զոր ինչ ես գործեմ դու այժմ ոչ գիտես․
բայց յապայ գիտասջիր․ Ասէ ցնա պետրոս․
ոչ լուասցես զոտս իմ յաւիտեան․ պատասխա
նի ետ նմա յ̅ս եթէ ոչ լուացից զքեզ՝ ոչ
ունիս ընդ իս մասն․ Ասէ ցնա սիմոն պետ

ՆՃԾԸ րոս

րոս տէր. մի՛ միայն զոտս իմ, այլ և զձեռս՝
և զգլուխս։ *Ասէ ցնա յս. լուացելոյն չէ ինչ
պիտոյ բայց զի զոտսն լուասցէ. քանզի ա-
մենևին սուրբ է. և դուք սուրբ էք, այլ ոչ
ամենեքեան։ *Զի գիտէր զայն որ մատնե-
լոյն էր նա. վասն այնորիկ ասաց եթէ ոչ ամե-
նեքեան սուրբ էք.

*Այս աւուր Քահանայն բարձր ձայնիւ.

Զմեծ և սքանչելագործ զօրութիւն. ան-
եղ բնութիւն. որ ողորմութեամբ ամե-
նահաճ որ առնել զարարածս յոչընչէ. աղաչեմք.
*Ձգեցեր ըզվերնայարկս երկնից որ խո-
րանն ի վերայ ջուրցն. մածեալ հաստատութե
ի բնութեան անպարագրելի աստուածութեանդ
քոյ. և զամենայն հրաշակերտ անուանդ
քում սրբոյ. աղաչեմք.
*Արարեր քեզ սրբասաց. և ըզսերովբէսն
և ըզքերովբէսն. ըզհոգեղէն և զհրեղէն.
աննիւթական բնութիւնս. ընդ նոսին
և ի հողեղինացս հաճեցար ընդունել փառա-
բանիչս և երկրպագուս ամենազօր տէրու-
թեանդ քոյ. աղաչեմք.
*Առ քեզ մատչիմք անճառելի ծագումն և ճառա-
գայթ անհասանելի. անխառնելի էութեան հօր
և եկիր յերկիր ի փրկութիւն մեզ մարդացար. աղաչեմք.
*Աղերս լրումն օրինաց և մարգարէից. եկիր

Եձծթ կամաւ

Ոտնլուայ։ Մանեւոյ։

կամաւ ՚ի վերնատունըն խորհրդոյ. լուա
ցեալ զոտս աշակերտաց քոց անճառելի խո
նարհութեամբ. աղաչեմք։

Ընկալ տէր եւ այժմ ըզ լուացումն զոր աւա
նդեցեր մեզ ՚ի մեղաց քաւութիւն. բարեխօ
սութեամբ սրբուհւոյ մօր քո եւ միշտ կուսին
մարիամու աստուածածնի. աղաչանօք երջանիկ
եւ նախընթաց կարապետին քոյ եւ մկրտչին
յօհաննու. ճգնաւորական հանդիսի հե
ղմամբ արեան սրբոյն ստեփաննոսի նախասա
րկաւագին քո. առաջին վկային. մաղթա
նօք ընտրելոց քոց առաքելոցն եւ ամենայն
մարգարէից անձանց. մարտիրոսաց պսակաւորե
լոցն ընդ քեզ խնդրեմք. աղաչեմք։

Մայ գանձ է ոտնլուային։

Այս խորհուրդ լըցաւ. անդ գուշա
կեցաւ աստ կատարեցաւ. տէր մար
դացաւ. ե օրինօք մտաւ. քահանայացաւ
այսօր վերացաւ. վերնատունն նըստաւ.
եւ գառըն կերաւ։ հին օրէնքն անցաւ.
եւ ըզ գիրըն լըցաւ. եւ նորս ըսկըսաւ։ տէրն որ
մարդացաւ. ընդ մեր մատնեցաւ. եւ վաճա
ռեցաւ։ նոր խորհուրդ բացաւ. որ ՚ի ծունկս
անկաւ. ղենջակ ըսփածեաւ։ եւ լուաց կա
րգաւ. զոտսն աւազանաւ մեզ օրինակաւ։
ցած աստիճանաւ. զմարդիկ վեր տարաւ

յերկինս ընկալաւ. և որ հպարտացաւ. էնց
կործանեցաւ. որ այլ չըկանգնեցաւ։ տէր
քոյին շնորհաւ. լըւաց զմեզ բաղկա
սըրբոց յ բաժակաւ ահա ազատեալ զմեզ
՚ի մեղաց անուամբ քով փառաց. աղաչեմք։
Սիրտ իմ սասանի. սարսափ զիս ունի սա
կըս յաւուր յայն. որ տէրն ամենի. նմա առաջի.
՚ի ծունկս անկանի։ նա ոչ ամաչի. և ոչ զոր
հօրն սիրոյն արծաթի. նոր սեղան դընի.
և հաց բաղարջի. և անապական գինի. զհացն
՚ի տիպ մարմնի. օրհնեալ ճաշակի. և տայ
ամենի։ զի զհացըն բարի. գործոց նմանի.
շատոց կարելի. զգինին արիւնի. նոր նշան
ուխտի. որ տայ ամենի. գինին կերպ կուսի.
տիպ մարտիրոսի որ ՚ի մահ ձըգնի. տէր իմ
արժանի արա զիս հացի քոյ սուրբ սեղանի
ահա աղա։ *Որք որ փափագին. ուտել զայն
մարմին. որով սըրբեսցին. խոնարհել պար
տին. իւր յանցաւորին. ըստ օրինի փրկչին.
Թողուլ կամովին. զյանցանս ՚ի սրտին. զեօ
թանասնեկին. իսկ որք ըստամբակին. և
դեալ օրինին. տէր ածային. ետ ատաղանին.
թէ խոստովանին. կէս ախտին քաւին. Բայց
թէ հաղորդին. ՚ի հընդէն մեկին. լինի թո
ղութին. դարձեալ որք խորհին. չար բայց
ոչ գործին. կիսովխտուժին. և թէ գոր
ծեցին կամ ամէն ինմին. միոյն չորս պատժին

այլ գործօղք չարին. եթէ զըղջասցին. 'ի
յետոյ շընչի՛ն. ըստ անսուտ առակին. 'ի
հընգէն մէկին. լինի թողութի՛ն. այս ըստ
առակին բանից քն աւետարանին. աչա.
Թուէ մեղք մարմնային. ծանր ըստ չարեսին.
այնպէս եղիցի՛ն. բայց հոգեկանին որ նը
ման ձիթին. կէսըն քաւեսցի՛ն. ապաշխա
րողին. որ սիրով սրտին բոլոր ջընջեսցի՛ն.
այս խորհուրդ յայտնին. եդեալ կանոնին.
մարդկան սահմանի՛ն. իսկ այծայինն. եր
բէք չսահմանին. մեր բազում ողորմի՛ն. զի
որք զըղջասցին. և խոստովանին. փութով
ազատի՛ն. և որք փափագին. սբ ոտնալուին
ըստ քո հրամանի՛ն. և արդարասցին. 'ի մե
ղաց քաւին սրբոց դասակցին. *Հայ
յիշեա՛ զհոգիս մեր նինջն. *Լու ես առաւ
ել զորդո. *Օ անձինս մեր եւ.
Բարօրէ մարմնային. ընարդ երկնային. քա
ինդ եւայի՛ն. սբ Ստածին. մայր անճառ
բանի՛ն. հարսըն հրեղինին. փառք խորայն
լին. վայլեք հեթանոսի՛ն. պսակ մկրտչի՛ն
թագ ստեփանոսին. լոյս լուսաւորչի՛ն. ա
զգաց մարդկային քուն դաւանողին. տուր
խաղաղութի. բարեաց լիութի. և առողջութի.
մեղաց թողութի. սբ հայրապետին և քաջ ար
քային հայոց օգնութի ապաշխարողին որ այժմ
արձակին. տացես սրբութի և որք հաղորդին.
և ոտնալուին ը քեզ ղ փառաւորութի. *Ողոր.
Ծձկէ Լու

*Նաւ աւէ Օ. աղօթս.

Տ Տ՟ Յս՟ Քս՟ Տ՟ սքանչելագործ
հզօր և փառաւորեալ. անհասանա
նելի և անքննելի, վերացեալ և
բարձրացեալ քան զա՟մ փառս. որ
նստիս 'ի քրովբէական կառս եւմ' 'ի սրբոյ եր
րորդութեան դասանիս, 'ի վերնական սրբասաց
զօրութեանց. *Մ՟ որո՛ եղերեք սրբեան փառա
բանութիւն ը՟ հօր և սրբո՛ հոգւոյն. հրեղէն բե
րանօք իւրեանց սոսկալի ձայնիւ սարսափե
լով առաջի փառաց աթոռոյ Տ՟ւութեան քո.
մատուցանէին քեզ լի՛ ասելով զա՟մ երկիր
փառօք քովք. *Դու ես որ յաղթեալ 'ի մար
դասիրութենէ քում. ո՛չ կամեցար անտես առնել
զմոլորածս քո զհողոյ ստեղծեալս. այլ հաճե
ցար 'ի մերձ բնութենէս փառաւորել, խառնելով
զհողեղէն սորև կազմեալքս, ընդ վերնական
հոգեղէն և հրեղէն աննիւթական բնութ.
Եկիր Դս կամաւ հօր և սրբոյ հոգւոյն, ա
ռեր զկերպարանս ծառայի 'ի սբ. եւյանշաղաղ
կուսէն մարիամա՛, և ճշմարիտ բանդ հօր մար
մին եղեալ անեղծ և անապական՝ նոր եան
ձառ խառնամբ. և կատարելով զա՟մ ստնէրա
կան օրէնսն եղեր լրումն օրինաց և մարդա
րէից ճշմարիտ օրէնսդիր Տ՟ իմ Յս՟. *Նու
'ի լրման ա՟մ եկիր 'ի վերնատունն խորհրդոյ
կատարեցեր եւ մովսիսադիր ստնէր գառնա
զէն նորո՛ փրկագործութեան խորհուրդ որ նախ
յեգիպտոս նկարեցաւ. Դու և նոյն ինքնին

Եձկ՟ քահա

քահանայապետ մբ, կատարիչ խորհրդոյ և գառնոյ. որ մշտնջենաւոր բառնաս զմեղս աշխարհի. միանգամ պատարագիս, հատեր ըղ մարմին քո սիրով. բաշխելով քոյոց ընտրեալ աշակերտացն. և հրամայեցեր նց զկամաւոր չարչարանս քո որ, վն մեր. և զմահդ պատմել մինչև 'ի միւսանգամ քո յերկրորդ և 'ի փառաւոր գալուստն. Այլ նախ քան զայսոսիկ անճառելի խոնարհութբ, 'ի բաց եդեալ զհանդերձս զգեցար զընձակ, որ զգեցեալ ես ըղ լյս ոպ զօթոց, և տնօրինական ներ մարդկութբ խոնարհեալ 'ի ձունկս աշակերտացն առ 'ի լուանալ զոտս հողեղէնս. որում կրկնի քեզ ամ ծունր երկնաւորաց և երկրաւորաց և սանդարամետականաց և զխորհուրդ սրբոյ աւազանին՝ մանաւորապէս նկարելով զոտն միայն լուանալով ծանուցեր. *Իսկ զկատարեալ խոնարհութդ յայտնապէս ուսուցեր և աւանդեցեր ասելով թէ օրինակ մի՛ ետու ձեզ զի ոպ ես ձեզ արարի, և դուք միմեանց առնիցէք. *Արդ որ բարերար մեք ծառայքս քո և խաշն արօտի քո ժողովեալ եք 'ի գաւիթ սբյ եկեղեցւոյ քո. ըստ ածային օրէնսդրութեդ զոր աւանդեցեր մեզ 'ի ձեռն սրբոց առաքելոցն. աղաչեմք զքեզ առաքեա՛ զհեկիցդ քո և զփառակից ծնողիդ քո զհոգիդ սբ յարքունական աթոռոյդ. որ եկեալ հանգչիցի 'ի ժողովարանս մեր, և սրբեսցէ զջուրս

ՆՃԿԴ զայս

ղայս · որ զի եղիցի սա 'ի քաւութի մեղաց մե
րոց, և յընթացս ա՟մ բարեաց ճանապարհաց
վ՟ն զի սովաւ զօրացեալ զգարշապարս մեր ան
խափան ընթասցուք խաչազգեստեալք 'ի յաւ
իտենական ճանապարհս պատուիրանաց քոց ·
և արժանի եղիցուք հասանել 'ի մասն ժառան
գութե սրբոցն 'ի լոյս · և գոհանալով փառա
ւորեսցուք զամենա ս՟բ զերրորդութիւն · այժմ և

Խաղաղականին ասնեցուն ա՟յ երկիր պագէ.

Պարձեալ երկրպագանեմք և աղաչեմք զամե
նազօրութ ողորմութիդ քո · քաւեա՛ զաղտ և
զանօրէնութի հօգւոց մերոց 'ի ձեռն ջրոյս
այսօրիկ, որ 'ի յաւուրսն նոյի զանօրէնութի
ա՟մ երկրի · և որ զբորոտութին նէեմանն ասորոյ
'ի ձեռն յորդանանու · և որ զանազան ախտս
'ի ձեռն յուղման ջուրցն սելովմա · և որ զմեղս
ա՟մ աշխարհի · 'ի ձեռն աւազանին վերստին
ծննդեանն: *Նաև որ այնժամ հաստատելով
զճշմարիտ մարդեղութիդ քո · անօրինաբար
խոնարհեցար և լուացեր զոտս երանելի առա
քելոց քոց, զօրացուցանելով զգարշապարս նց
ընթացս աւետարանի քո ը՟ ա՟մ տիեզերս · այլ
և կոխել զզօրութի թշնամւոյն աներկիւղ հա
մարձակութը: *Նոյնպէս 'ի մեզ հրաշագոր
ծեա մարդասէր տ՟ր 'ի ձեռն աներևոյթ գալս
տեան քոյ 'ի ժողովարանս մեր · որ զի և մեք
զօրացեալք 'ի շնորհաց քոց անխափին ընթա
ցուք 'ի շաւիղս պատուիրանաց քոց · որով և
փրկութե արժանաւորեսցուք հասանել ը՟ ս՟բ
Ե Ճ Կ Ե   քո ·

քո․ և գոհանալով փառաւորեսցուք զՔեզ հանդերձ Հարբ և ամենասբ Հոգւովդ այժ․

*Եւ ապա Քահանայն ասէ․ *Օրհնեա․

Տէր մեր որ վս բազում ողորմութեանդ քո ընկալար զօծումն իւղոյ ՚ի պոռնիկ կնոջէն և զվիշտակս նր գրով աւանդեցեր զառ ձմտի եղերս ՚ի ձեռն սրբոց աւետարանիդ քո․ քարոզութե ուսոյ և զնոյն իւղ օրհնութե և սրբութե հոգւոյն սրբոյ․ ընկալեալ քոյոց սրբոց առաքելոցն աւանդեցին ամ հաւատացելոց․ որպ զի քահանայական խորհրդածութե, նոյն հոգի շնորհաց եկեալ սրբեսցէ զսա, առ ՚ի բժշկութի ամ հաւատացելոց․ *Եւ արդ այժմ խորհրդոյ և մեր ընկալեալ զիւղս զայս, գոհանամք զմարդասիրութեդ քումդ և աղաչեմք զՔեզ առաքեա զՀոգիդ սբ ՚ի պատրաստ բնակութեդ քումդ յիւղս յայս, որպ զի սրբեալ զսա եղիցի բժշկութի ամ ախտից և յարուց ջութի հոգւոյ և մարմնոյ որք հաւատով օծանին և մերձենան իսա․ որպ զի յամենայնի և ամե և յամենեսեան ներգործելով զօրութի պքանչելեաց քոց, յամ արարածոց քոց․ փառաւորեալ լիցի անուն քո ընդ մեր Յս Քս․ և քեզ ընդ Հօր և սրբոյ Հոգւոյդ, վայելէ փա․

*Եւ ապա խաչանագրէ զիւղն երիցս ասելով

Օրհնեսցի և սրբեսցի իւղս այս, յանուն Հօր և որդւոյ և Հոգւոյն սբյ Եւ ժողովուրդքըն ասեն, ամէն․ Եւ նմին օրինակի և ըզջուրն անապէս, երիցս․ Եւ այնու հետև

Եձկն զդեց

զգեցցին զենջակս: *Եպիսկոպոսն եւս ածէ 'ի գլխաւորաց երիցանց. և նստեալ լուասցեն զամենեսեան 'ի փոքրկանց մինչև ցմեծամեծս և սրբեսցեն զենջակաւ զոր սփածեալն են. և մի՛ ոմն 'ի քահանայից խաչանման դրոշմեսցէ իւղովն 'ի վր թաթի երկու ոտիցն: *Եւ այլ քահանայքն երգեսցեն շարականօք և կցուրդիւք հանդերձ բուրմամբ անուշահոտ խնկոց: *Եւ լուացեալքն կարգս կարգի երկրպագեն որբոյ խաչին համբուրեն զաջ քահանայիցն: *Եւ յորժամ կատարեսցի լուացումն ժողովրդեան ապա նոքա զնա լուասցեն: Եւ յորժամ կատարումն առցէ երգն և լուացումն եւ ապա ընթեռնուն աւետարանս զայս:

*Աւետարան որ ըստ: *Յովհաննու:

Եւ յորժամ լուաց զոտս նց, էառ զհանդերձն իւր և դարձեալ բազմեցաւ. ասէ ցնոսա. գիտէք զինչ արարի ձեզ: *Դուք կոչէք զիս վարդապետ և տր. բարւոք ասէք քանզի եմ իսկ: *Իսկ արդ եթէ ես լուացի զոտս ձեր. տր և վարդապետս, և դուք պարտիք զմիմեանց զոտս լուանալ: *Զի օրինակ մի' ետու ձեզ զի որպս ես ձեզ արարի. և դուք առնիջիք: *Քարոզէ:

Եւ ես միաբան ամենեքեան գոհացարուք զանհասանելի և զանճառելի, մարդասիրութն մերո յի քի. որ այսօր նորոգեաց 'ի մեզ զսահման պատուիրանի իւրո. տալով մեզ

ԵՃԿԷ զառ

ղուհաւատչեա՛ պարգև թողութեան մեզ սրբո՛
աւազանին մաքրութե՟ ։ *Աղաչեսցուք և խըն
դրեսցուք ՚ի նմանէ զի արժանաւորեսցէ ըզ
մեզ արթնութե՟ և զգաստութե՟, զի հաղորդես
ցուք չարչարանաց ն՟ր առ ՚ի հանդիպումն լու
սո՛ փառաւոր յարութեան իւրոյ ։ *Ամենակալ
տ՟ր մեր, կեցո՛ և ողորմեա ։

*Եւ քահանայն ասէ ։ *Օ աղօթս ։

Տ՟ր Ա՟ծ մեր որ ըստ բազում սքանչելագործ
մարդասիրութե՟ քո ․ ոչ անարժան համարե
ցար լուանալ զոտս աշակերտաց քոց ․ զի խո
նարհութե՟ ուսուսցես բարձրանալ այնոցիկ, որք
գան զհետ հրամանաց քոց տ՟ր ․ դու նոյն ինքն
փրկիչ աշխարհի ․ և այժմ նորոգեա՛ ՚ի մեզ ըզ
սահման պատուիրանի քո և երևելի ջրովս
այսորիկ լուացմամբ ․ շնորհեա՛ մեզ տ՟ր զսր
բութիւն հոգւոյդ սրբո՛, և պարսպեա՛ զմեզ ՚ի
հոգի և ՚ի մարմին յամ սատանայական ներ
գործութեանց զի դու ես թագաւոր մեր և անուն
քո կոչեցեալ է ՚ի վ՟ր մեր ․ *Ո՟ր որոյ քեզ հան
ցուք զորհնութի և զփառս հօր և որդւոյ և հո
գւոյն սրբո՛ ։ այժմ և ։ *Խաղաղութիւն ամենե․

Ողորմապետ բարի և մարդասէր տ՟ր իմ յս՟
ք՟ս ։ որ կամաւորաբար յանձն առեր դնել
զանձն քո ՚ի վ՟ր բանաւոր հօտի քոյ ․ և կա
մաւ հօր և սրբո՛ հոգւոյն եկիր ՚ի խնդիր մո
լորեալ ոչխարին քո՛ ․ որ զմոլորեալքս գտեր
և զվիրաւորեալքս բժշկեցեր հոգւովդ և ջրով
սրբո՛ աւազանին լուացմամբ, և անապական
մարմնո՛ և արեան քո ճաշակմամբ ։ *Ո՟ր որոյ
և այսօր անօրինականներ մարդութե՟ ․ զերկուս
եձկը փր

փրկագործութիս մեր անճառելի խոնարհութե՛,
ոսկեղէն արարեալ կատարեցեր ՚ի մէջ վերնա
տունն լուանալով զոտս աշակերտաց քոց.
բաշխելով ՚ի նս զկենարար մարմին քո և զա
րիւն. և զնոյն յիշատակ կամաւոր չարչարա
նաց քոց նոքօք աւանդեցեր, ամ հաւատացե
լոց քոց. կատարել մինչև յերկրորդ գալուստ
քո. *Նաև արդ մեք որ բարերար մեղուցեալ
ծառայքս քո. ըստ կարի տկարութե մերում
զօրէնս քո հանդ հանեալ. աղաչեմք զշնորհս
ողորմութե քո. հովուեա՛ զբանաւոր հօտ քո ՚ի
կենարար վարդապետութե քո *Պահեա՛ զմեզ
՚ի ջուրս աւազանին. առ ՚ի յորդեգրութի հօր
քո. երկնաւորի արբո՛ զմեզ ՚ի յուղխս փափկու
թե անապական արեան քո որ վն մեր հեղեր
*Տուր մեզ զկենդանարար մարմինդ քո. որէ
հաց կենաց իջեալ յերկնից և աշխարհի կեանս
պարգևեաց. Առաջնորդեա մեզ ՚ի շաւիղս պա
տուիրանաց քոց առաջնորդական հոգւովդ
սրբով. տուր պահապան երկիւղածաց քոց ըզ
բանակս հրեշտակաց քոց ամրացուցանելով հուր
ջանակի զհոգի և զմարմին ՚ի մեքենայից բան
սարկուին. *Տուր մեզ իմաստութի ճառա
գայթեալ հոգւով ելանել ը քեզ յաղօթս ՚ի
մէ լեառն ձիթենեաց. առ ՚ի կցորդութի կա
մաւոր չարչարանաց քոց. *Շնորհեա մեզ
զզջումն արտասուաց, ը երանելոյն պետրոսի
առ ՚ի լուացումն մեղաց. Արժանաւորեա ըզ
մեզ մաքուր հոգւով հանդիպել քեզ ՚ի փառաւոր
և՚ի միւսանգամ գալստեանդ քո. և ը ամենեքս
քո. յարազուարճ բերկրական ուրախութե. օր
հնել գովել և փառաւորել. զամենա մէ զերրոր
դութի այժմ և. Եճկթ Նան

Տր Յս Քս Ած

Կանոն Յովհաննու Մանդակունւոյ. հայոց կաթողիկոսի.
ասացեալ յաղագս հիմնարկութեան սրբոյ եկեղեցւոյ.

Ժողովեալ ամ այլին քահանայապետն.
ընդ բազում դասս պաշտօնէիցն. և
երթան ՚ի տեղին ծնարեալ ը որմա
նոյն. և բերեն քարինս անտաշս երկոտա
սանս. * Նա ասեն սաղմոս. կաւք զայս չորս. ՚Ի
կարգալ խնամ. Դ. * Մեծ է Տր և օր. Խէ.
Հանձեցար Տր ԺԸ. ՂԴ. Հիմունք նր ՚ի լերինս
ՁԶ. * Դատոյ. * Խնդրեսցուք հա
ւատով. Նա ասացի նր երթալով ու խոսին. ՚Ի
չորեսին յանկիւնսն մնացեղինաք ընկեցեալ.
և բազմամբ խնկոց.
* Նա եկեղեցապատն ասէ Օ աղօթս.

Բարեխօսութբ որ ամենայնին և ամ սրբոց
քոց լուր մեզ որ ամ մեր. և հաստատեա
զհիմունս սորա մեծաւ զօրութբ քո յաջողեա
զգործս ձեռաց սոցա. որ զի եղիցի կատարումն
սորա խաղաղութբ. և մեք արժանի լիցուք փա
ռաւորել զՀայր և զՈրդի և զՍուրբ Հոգին այժմ
* Նա ասա ասէ ձայնարարութեանն անուանել ըն
չափս զորժայն. և գծագրէ զտեղին ըստ կա
նոնաց շինողին և ասա անդրադէ որ խաղաղութ գետ
ՆՃՀ ընթանա

րինան եւ զչորեսին յանկիւնան ասելով.* Որ
ծնեալցին եւ որբեալցին քարինքս այս նշա. իբրեւ
անդամ ասէ. Եւ ասէ սաղմոս.* Ո գործս
ձեռաց մերոց. փոխ.* Տր ապաւէն եղեւ.

*Մարտիրոսութիւն առաքելոյն Բարթողոմէոսի.

Եւ առաքեաց Քիրամ արքայ զծառայս իւր առ Սողոմոն քան զի լուաւ եթէ զնա օծին թագաւոր փոխանակ Դաւթի հօր իւրոյ զի սիրելի էր Քիրամ զԴաւիթ զամ աւուրս. Եւ առաքեաց Սողոմոն առ Քիրամ եւ ասէ. դու ինքնին գիտես զհայր իմ զԴաւիթ. զի ոչ կարաց շինել տուն անուան ան այ իմոյ. յերեսաց պատերազմաց որ շուրջ զնովաւ էին. մինչեւ ետ Տր զնա ը ոտիւք նորա.* Եւ արդ հանգոյց Տր Ա.Ծ իմ շուրջ զինեւ եւ ոչ գոյ վնասակար. եւ պատահար չար. եւ ահա ես ասեմ շինել տուն անուան ան այ իմոյ. որպէս եւ խօսեցաւ Տր Ա.Ծ ընդ Դաւթի հօր իմոյ. եւ ասէ որդի քո զոր տաց փոխանակ քո յաթոռ քո. նա շինեսցէ տուն անուան իմոյ Եւ արդ հրաման տուր զի հատցեն փայտ ՚ի Լիբանանէ. եւ ահա ծառայք իմ եղիցին ը ծառայս քո. եւ զվարձս ծառայից քոց տաց ես ըստ ամի զոր ասասցես. զի դու ինքնին գիտես զի ոչ գոյ մեր այր որ գիտէ փայտ հարկանել իբրեւ զսիդոնացիսն.

Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ Քիրամ զբանս Սողոմոնի. ուրախ եղեւ յոյժ եւ ասէ.* Օրհնեալ է

 տր

Տ̅ր Ա̅ծ այսօր, որ որդի ՚ի մաստուն դաւթի
՚ի վ̅ր ժողովրդեանն այնորիկ: Եւ առաքեաց
քիրամ առ սողոմոն եւ ասէ լուայ վ̅ ա̅մ զոր
առաքեցեր առիս . եւ ես արարից զա̅մ կամս քո
եղեւնափայտ եւ մայր իջուսցեն ծառայք իմ ՚ի
ծով. եւ արարից զն̅ա լաստ ՚ի ծովու. մինչեւ ցը
տեղի յոր առաքեսցես, եւ հանից ՚ի յեզր . եւ
առցես եւ արասցես զկամս իմ. տալ հաց տան
իմոյ. եւ տա̇ քիրամ սողոմոնի եղեւնափայտ եւ մայր
Եւ սողոմոն տայր . ի̅ ռ̅ . քոռ ցորենոյ . եւ . ի̅
ռ̅ . իւղոյ մզելոյ . զոր տայր սողոմոն ՚ի տա
րոջն քիրամա: Եւ ետ տ̅ր իմաստութի̅ սողոմոնի
ո̅պ եւ խօսեցաւ ը̅ նմա . եւ էր խաղաղութ̅ ՚ի մէջ
քիրամա եւ ՚ի մէջ սողոմոնի . եւ ուխտեցին ուխտ
՚ի մէջ իւրեանց. Եւ արկ արքայ սողոմոն մարդա
հարկ յա̅մ ի̅ղ̅ի . եւ էր հարկն . լ̅ . ռ̅ . արանց .
եւ առաքէր զն̅ա ՚ի լիբանան . ժ̅ ռ̅ . յամսեանն
փոխանակաւ կային . ամիսմի ՚ի լիբանան . եւ
զերկուս ամիս ՚ի տան իւրեանց . եւ ադոնիրամ
՚ի վ̅ր հարկին սողոմոնի է̅ ռ̅ . բեռնակրաց . եւ
շ̅ ռ̅ . քարահատից ՚ի լերինն . Թող զիշխանս
կացուցեալս ՚ի վ̅ր գործոյն . գ̅ ռ̅ . եւ . ն̅ . ճ̅ .
ի վ̅ր ժողովրդեանն որ գործէին զգործն. հրա
ման ետ արքայ, եւ բերին զվէմս մեծամեծս
եւ քարինս պատուականս ՚ի շինուած . եւ քարինս
անտաշս . եւ տաշէին որդիքն սողոմոնի , եւ որ
դիք քիրամա եւ բիբղացիքն . եւ պատրաստե
ցին զքարն եւ զփայտն . զերիս ամս շինեալ
զտունն: *Ընթերցուած Յատկոյ.

ԱԾ իմաստութե̅ հիմունս արկ երկրի . պատ

Բ   ԵՃՀԷ   րաս

րաստեաց զերկինս խորհրդով․ և հանճա
րով իւրով զանդունդս պատառեաց, և ամպք
հոսեցին զանձրև։ *Որդեակ մի լքանիր պա
հեա զխորհուրդս իմ, զի կեցցէ անձն քո․ և
շնորհք իցեն ՚ի վ՟ր պարանոցի քո․ եղիցի
բժշկութի՟ մարմնո քո և դարման ոսկերաց քոց
զի գնասցես յուսով խաղաղութ՟ յամ՟ ճանա
պարհս քո և ոտն քո մի գայթակղեսցի․ զի եթէ
նստիցես աներկիւղ իցես և եթէ ննջիցես
քաղցր ՚ի քուն իցես․ և ոչ երկիցես ՚ի զար
հուրանաց ՚ի վ՟ր հասելոց․ և արշաւանաց ամ
բարշտաց ՚ի վ՟ր եկելոց․ և տ՟ր եղիցի ի վ՟ր ամ՟
ճանապարհաց քոց․ և հաստատեսցէ զոտն քո
զի մի սասանեսցի։ *Ընթերցուած Ց․ բ․

Երկիր և ՚ի նմանէ ելցէ հաց և ՚ի ներքո նո՟ր ո՟պ
հուր շրջեցաւ․ տեղի նորա շափիւղա․ և
քարինք նորա յոսկի շափիւղա․ զոր ոչ
ծանեաւ թռչուն․ և ոչ նը կատեաց զնա
ակն անգեղ․ և ոչ կոխեցին զնա ոտք ամ
բարտաւանից․ և ոչ էանց ը՟ նմ՟ առիւծ յա
պառաժի ձգեաց զձեռն իւր․ տապալեաց ըղ
լերինս ՚ի հիմանց․ զպտոյտ գետոց պատառ
եաց զամ՟ պատուական ետես ակն իմ․ զխորս
գետոց յայտնեաց․ եցոյց զզօրութի՟ իւր ՚ի
լոյս։ Իսկ ՚ի մաստութի՟ ուստի գտաւ․ զինչ իցէ
տեղի հանճարոյ․ ոչ գիտէ մարդ զճանապարհս
նր՟․ ոչ գտաւ ՚ի մէջ մարդկան․ անդունդք ասա
ցին թէ չէ առ իս․ և ծով ասաց թէ չէ ը՟ ինև
ոչ տաց գրաւական ը՟ նմ՟․ և ոչ կշռեսցի արծա
թի գինս նր՟ և ոչ բարձցի ը՟ ոսկոյ սափիրայի
և ը՟ ականն պատուականի և ը՟ շափիւղայի․

Ոչ զուգեցի ը̄ նմա ոսկի եւ ապիկի. եւ գինս
անօթս ոսկեղէնս եւ արծաթեղէնս. բարձրու
թ̄իք եւ խորութ̄իք ոչ յիշեցին. ձգեաց զիմաս
տութ̄ի քան զներքնագոյնս. եւ ոչ հաւասա
րեաց նմա ապազինն եթովպացի եւ ը̄ յոսկոյ
որբո՛ ոչ բարձցի. *Իսկ իմաստութ̄ի ուստի
գտաւ. եւ զինչ իցէ տեղի հանճարոյ. ղօղեալ
'ի մարդկանէ. եւ 'ի թռչնոց յերկնից ծածկե
ցաւ. կորուստ եւ մահ ասացին. լուարուք ըղ
փառաւորութ̄է նր̄. եւ դիւրաւ ընծայեցոյց
զճանապարհս նր̄. քան զի ա̄ծ գիտէ զճանա
պարհս նր̄ եւ ինքն տեսանէ զա̄մ ա̄ռ 'ի ներքո
երկնից. քան զի գիտէ զա̄մ զոր արար. ըղ
շիթս հողմոց եւ զչափս ջրոց զոր արար. ինքն
եւտես եւ համարեցաւ զճանապարհս նր̄ արձակ
ման բարբառ յայնժամ եւտես զնա եւ պատ
մեաց զնմանէ պատրաստեաց քննեաց. եւ ասէ
ցմարդն ահա ա̄ծ պաշտութ̄ի է իմաստութ̄ի
եւ մեկնել 'ի չարեաց է'. հանճար.

*Ընթերցուած. *Յեսայեայ. *Մարգարէէ.

Որպէս ասէ տ̄ր շինեսցեն տունս եւ բնա
կեսցեն 'ի նմա. տնկեսցեն այգիս եւ ինքեանք
կերիցեն զպտուղս նր̄. եւ մի եւս նք̄ շինեսցեն
եւ այլք բնակեսցեն. նք̄ տնկեսցեն եւ այլք կե
րիցեն. այլ ըստ աւուրց փայտին կենաց եղի
ցին աւուրք ժողովրդեան իմոյ. գործք ձե
ռաց նց̄ հնասցին. եւ ընտրեալք իմ մի եւս վաս
տակեսցին ընդունայն եւ մի ծնցին որդիս յա

Ջիմ. Ողբերոյ.

նզովս զի զաւակք օրհնեալք են յայ. և ծը-
նունդք նց ը նս. *Եւ եղիցի մինչչև կար-
դացեալ իցէ նց, ես լուայց նց. և մինչև խօ-
սեսցին ասացից զինչ խնդրէք. *Յայնժամ ժա-
մանակի գայլք և գառինք ի միասին ճարակես-
ցին. և որդեակքն նց խառն շրջեսցին. և
առիւծ իբրև զեզն յարդ կերիցէ. և օձ ըզ
հող իբրև զհաց կերիցէ. և ոչ մեղիցեն և ոչ
փասեսցին զոք ի լերինն սրբում իմոյ ասէ տր

Դարձեալ. Եսայեայ Մարգարէէ.

Այսպէս ասէ տր երկինք աթոռ իմ են. և եր-
կիր պատուանդան ոտից իմոց ո՞ւր է տուն շինի-
ցէք ինձ ասէ տր, կամ զինչ իցէ այն տեղի
հանգստեան իմո՞ զի զայդ ամ ձեռն իմ արար
և ես յի՞մ հանգեայց. եթէ ոչ ի հեզս և ի
խոնարհս, և յայն որ դողան ի բանից իմոց.

*Ընթերցուած. *Եզեկիէլէ. *Մարգարէէ.

Եւ հա այր մի. և տեսիլ նր իբրև զփայլուն
պղնձոյ. և ի ձեռին իւրում լար շինողաց.
և ձող չափոյ. և ինքն կայր առ դրանն. և ասէ
ցիս այրն. տես որդի մարդոյ. հայեաց աչօք
քովք. և լուր ականջօք քովք. և հաստա-
տեա՛ ի սրտի քում զամ զոր ցուցից քեզ. զի
վա քո եկի այսր ցուցանելոյ քեզ զամ զոր
տեսանես տանդ իսրայելի. և ահա շուրջ զտա-
ճարովն փողոց և ի ձեռին առն ձող. չափոյ.
Է. կանգնոյ. և թզաւ և չափեաց զլայնութիւն
պարսպին. հաւասար ձողոյն. և եմուտ ընդ

575

դուռն որ հայէր ընդ յարևելս զեօթն աստիճան
օքն. և չափեաց զկողակին. Ե̅. Ե̅. զկամարօք
դրանն. հաւասար ձողոյն. և զերկայնութիւն
կողակին հաւասար ձողոյն. և կամար ՚ի մէջ կո
ղակացն. Ժ և Ե̅ կանգնոյ. և ՚ի կողակացն եր
րորդ հաւասար ձողոյն ՚ի լայնութիւն և հաւա
սար ձողոյն ՚ի յերկայնութիւն. կամարէ ՚ի կամար
դրանն. մերձիկ ույք դրանն. Ը̅. կանգնոյ.
և կամարք դրանն ներքնոյ. և կողակքն դէմ
յանդիման միմեանց. Գ̅. աստի. և Գ̅. անտի և
չափ մի երկուց դրոց կամարաց աստի և անտի

ԲՆԲՆՐՑՈՒԱԾՍ: * ՚Ի Օ ՏԱՃԱՐԻՆ: * ՍԱՐԳԱՐԷԷ.

Ամբարձի զաչս իմ և տեսի. և ահա այր մի. և
լար երկրաչափ ՚ի ձեռին իւրում. և ասեմ ցը
նա. յո՞ երթաս. և ասէ չափել զերուսաղէմ,
և տեսանել թէ որ չափ է լայնութիւն նր̅ և որ
չափ երկայնութիւն նր̅. և ահա հրեշտակն որ խօ
սէր ընդ իս. զտեղի առեալ կայր. և ահա այլ
հրեշտակ ելանէր ընդ առաջ նր̅. և ասէր ընդ նմ̅
և ասասցես պատանւոյ շինեսցի երուսաղէմ. և
բազմութբ̅ մարդկան և անասնոց ՚ի մէջ նր̅. և ես
եղէց պարիսպ շուրջանակի. և փառօք բնակե
ցայց ՚ի մէջ նր̅. ՙ[illegible]

Եւ դարձաւ հրեշտակն որ խօսէր ընդ իս և
զարթոյց զիս. զոր օրինակ զարթնուցու այր
ի քնո իւրմէ. և ասէ. զինչ տեսանես դու. և
ասեմ ահա աստիճան ձոյլ ոսկի. և գունդ մի
ի վր̅ նր̅ և է. ճրագ ի վր̅ նր̅. և է. ձիթենիք

Ձիթենիք ՚ի վր նր. մի՛ յաղթէ գնտին լուցե
լո՛ եւ մի՛ յաւհելէ. հայէի եւ ասեմ ցհրեշտակն
որ խօսէր ընդ իս զինչ են այդոքիկ տր. պա
տասխանի ետ հրեշտակն եւ ասէ. ոչ գիտես
զինչ են այդոքիկ. եւ ասեմ ոչ տր. պատասխա
նի ետ եւ ասէ. այս բան տնէ առ զօրաբաբէլ
եւ ասէ. ոչ զօրութբ մեծաւ. եւ ոչ ուժգնու
թբ. այլ հոգւով իմով ասէ տր ամենակալ. ով ես
դու լեառն մեծ կանգնեալ առաջի զօրաբա
բէլի. հանից զվէմն ժառանգութե. զհաւա
սար շնորհաց շնորհել նմա. եւ եղեւ բան տն
առ իս եւ ասէ. ձեռք զօրաբաբէլի հիմն ար
կին տանդ այդորիկ. եւ ձեռք նր կանգնեսցին
զդա. եւ ծանիցես թէ տր առաքեաց զիս առ
քեզ:

*Բարեբանեալ. *Յաւգեալ. *Մարգարէէ:

Եւ արդ զօրացիր դու զօրաբաբէլ ասէ տր
եւ զօրացիր դու յեսու յովսեդեկեանց քա
հանայ մեծ եւ զօրասցի ժողովուրդ երկրիդ
ասէ տր եւ գործեցէք զի ես ընդ ձեզ եմ ասէ տր
ամենակալ. *Եւ բանն զոր ուխտեցի ընդ ձեզ
ելանել ձեզ յերկրէն եգիպտացւոց եւ հոգի
՚իմ ՚ի ձերում քաջալերացարուք զի այսպէս
ասէ տր ամենակալ *Դարձեալ միւանգամ
շարժեցից զերկին եւ զերկիր. զծով եւ զցա
մաք. եւ միանգամայն շարժեցից զամ ազգս.
լցուցից զտունդ զայդ փառօք ասէ տր. եւ
մեծասցի փառք տանդ այդմիկ. վերջինս

քան զառաջինն. և 'ի տեղոջս յայսմիկ տացի խաղաղութի ասէ տր ամենակալ:

*Պօղոսի առաքելոյն Կորնթացւոց Ընթերցուածէ:

Եղբայրք այ գործակիցք եմք. այ արդիւնէք այ շինուածէք. ըստ շնորհացն այ որ տուեալ են ինձ. իբրև 'ի իմաստուն ճարտարապետ հիմն եդի. բայց այլ է որ շինէ. իւրաքանչիւր ոք զգոյշ լինիցի. եթէ որպ շինեսցէ. զի հիմն այլ ոք ոչ կարէ դնել. քան զեդեալն որէ յս քս. եթէ ոք շինէ 'ի վր հիմանս այսորիկ. ոսկի. արծաթ ականս պատուականս. փայտ՝ խոտ՝ եղէգն՝ իւրաքանչիւր գործն յայտնեսցէ. զի օրն ընտրեսցի զի հրով յայտնեսցէ. և զիւրաքանչիւր գործն զի արդ և իցէ հուրն փորձեսցէ. և եթէ ուրուք գործըն զոր շինեաց կայցէ վարձս առցէ. ապա թէ ուրուք գործն այրեսցի, տուժեսցի, այլ այնպէս ոպ թէ 'ի հուր:

*Ալէլուիա. *Տր սիրեցի զվայելչութի.

*Աւետարանն որ ըստ Մատթէոսի:

Եւ եկեալ 'ի կողմանս փիլիպպայն կեսարեա. հարցանէր ընդ աշակերտսն և ասէր. զո՞ ոք ասեն զինէն թէ իցէ որդի մարդո. և նոքա ասեն ոմն զյոհաննէս մկրտիչ. և այլք զեղիա. և կէսք զերեմիա, կամ զմիոք 'ի մարգարէից. *Ասէ ցնոսա իսկ դուք զո ոք ասէք զինէն թէ իցեմ. պատասխանի

եւ պետրոս եւ ասէ ցնա, դու ես ք՟ն որդի
ա՟յ կենդանւոյ. *Պատասխանի ետ Յ՟ս եւ
ասէ ցնա երանի է քեզ սիմոն որդի յովնանու
զի մարմին եւ արիւն ոչ յայտնեաց քեզ. այլ
հայր իմ որ յերկինս է. *Եւ ես քեզ ասեմ,
դու ես վէմ. եւ ՚ի վ՟ր այդր վիմի շինեցից
զեկեղեցի իմ. եւ դրունք դժոխոց զնա մի՛
յաղթահարեսցեն. *Եւ տաց քեզ զփականս
արքայութեան յերկնից. եւ զոր մի անգամ կա
պեսցես յերկրի, եղիցի կապեալ յերկինս եւ
զոր արձակեսցես յերկրի, եղիցի ար
ձակեալ յերկինս.

*Քարոզ. *Ա՟ծ ՚ի վերուստ խաղաղութեան.

*Եւ [illegible] ասէ. *Ողորմ.

ՏՐ Ա՟ծ որ ՚ի վ՟ր այսր վիմի՛ հաստատեցեր շի
նել զեկեղեցի քո ս՟բ. *Եւ արդ ո՟ր ըղ
քոյդ քեզ մատուցանեմք. շինել ՚ի փառաբա
նութիւն որ շինելոցեմք քեզ տուն. բազում
քո ողորմութեամբդ երկնաւոր լցո՛ զսա. եւ փոխա
հատոյց լեր. եւ սուրբ որ ընդպատուարեն զօրա
ցո՛ այսօր եւ անշարժ պահեա զսա. եւ զհի
մունս սորա անխախտ եւանշարժելի պահեա՛
հաստատուն. որպ՟էս զի խմբն ամենայն փառա
բանութեամբ օրհնեսցուք զմեծապատիւ. եւ ըղ
վայելուչ անունդ. հօր եւորդւոյ եւ.

*Քարոզ. *Խնդրեսցուք հաւատով միա.

Տ՟ր ողորմեա. *Օրհնութիւն եւ փառք.

Եւ մտանէ Եպիսկոպոսն զերիցն. հարկանէ զերկիր. զոր գործեալ է արուեստաւորն. Գ. յարևելս. Գ. յարևմուտս. Գ. հիւսիս. Գ. ՚ի հարաւ. զքարինսն երկոտասան. ըստ անուան առաքելոցն դնեն ՚ի խորանին. ՚ի չորեսին յանկիւնսն. զոր եհար եպիսկոպոսն. Եւ ապա մտանէ եպիսկոպոսն ի ժամ. յայնմ տեղւոջ հաստատի սեղանն: *Եւ ասէ սաղմոս. Պ՟Զ՟. Հիմունք նր ՚ի լեառն.

Ընթերցուածս. *Յեսայեայ. *Մարգարէէ.

Լուսաւորեա՛ լուսաւորեա՛ Երուսաղէմ զի հասեալ է լոյս քո. և փառք տն ՚ի վր քո ծագեսցի. զի ահա խաւար ծածկեսցէ զերկիր և մառախուղ զհեթանոսս. բայց ՚ի քեզ տր յայտնեսցի և փառք նր ՚ի քեզ երևեսցին. և գնասցեն թագաւորք ՚ի լոյս քո. և հեթանոսք ՚ի ծագել լուսոյ քո. համբարձ շուրջ զաչս քո. և տես ժողովեալ առ քեզ զմանկունս քո. զի եկին հասին ՚ի հեռաստանէ որդիք քո. և դստերք քո ՚ի վր ուսոց խրոց բարձեալ բերիցեն. *Յայն ժամ տեսցես և խնդասցես. երկիցես և զարհուրեսցիս սրտի քում. զի փոխեսցին ՚ի քեզ զմեծութի ծովու և ազգաց և ժողովրդոց. եկեսցեն ՚ի քեզ երամակք ուղտոց. և ծածկեսցեն ուղտ երամակն մադիամու և գեբա: *Ամենեքեան ՚ի սաբա եկեսցեն բերել քեզ ոսկի և կնդրուկ. և ակունս պատուականս.

և զփրկութիւն տն̄ առցեն զաւետիս. և ա̄մ խա
շինքն կեդարու ժողովեսցին առ քեզ. և
խոյքն նաբովթայ ածցին, և մատուսցեն
ընդունելի պատարագ ՚ի վե̄ր սեղանոյ իմոյ. և
տուն աղօթից իմոց փառաւորեսցի.

*Պետրոսի առաքելոյն. ՚ի կաթուղիկէայ թղթոյն է.

Առ որս մատուցեալ էք՝ ՚ի վէմն կեն
դանի. որ թէպէտ ՚ի մարդկանէ անար
գեալ այլ առ ՚ի յա̄յ ընտրեալ և պատուակա
նէ. և դուք իբրև զվէմն կենդանի շինիք
տաճար հոգևոր յանարատ քահանայութի
մատուցանել պատարագ հոգևոր հաճոյ ա̄յ ՚ի
ձեռն Յի̄ Քի̄. քանզի կայ իսկ ՚ի գրի թէ
աՀաւասիկ դնեմ ՚ի սիոն վէմ ընտիր պատուա
կան և որ ՚ի նա՝ հաւատասցէ մի՝ ամաչեսցի.
Ձեզ այսու հետև հաւատացելոցդ է վէմ պա
տուական. իսկ ան հաւատից վէմն զոր ա
նարգեցին շինօղքն նա եղև գլուխ անկեան
և վէմ գլորման և վէմ գայթակղութե. որ
գայթակղին ապստամբեալքն ՚ի բանէն յոր
եդան. այլ դուք ազգէք ընտիր թագաւ
որութե քահանայութե. ազգ սբ̄ ժողովուրդ
սեփական. ո̄պ զի զձեր առաքինութիւնդ նու
իրէք այնմ որ զձեզ ՚ի խաւարէ կոչեաց իւր
սքանչելի լոյսն. որք երբեմն չժողովուրդ՝ բայց
արդ ժողովուրդ ա̄յ. որք չողորմեալք՝
այժմ ողորմութի գտէք.

*Սաղմոսն. *Տր̄ սիրեցի զվայելչութի.

*Աւետարանն որ բաց. *Մատթէոսի.

Ամենայն որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ. և առնէ զնս. նմանէ առն իմաստնոյ. զոր շինեաց զտուն իւր ի վր վիմի. իջին անձրևք. խաղացին գետք. հնչեցին հողմք. բախեցին զտունն և ոչ կործանեցաւ. քանզի ի վր վիմի հաստատեալ էր. և ամ որ լսէ զբանս իմ, և ոչ առնէ զնս. նմանէ առն յիմարի զոր շինեաց զտուն իւր ի վր աւազոյ. իջին անձրևք՝ յարեան գետք. հնչեցին հողմք. հարին զտունն և անկաւ. և էր կործանումն նորայ մեծ յոյժ.

*Քարոզէ. *Սբ ի գիշերի և ի տուընջեան.

*Աշբ. *Դարձեալ. *Մաղթեցէ.

Տր մեր մեծ և աքանչելի. որ առնես զուխտ և զողորմութի սիրելեաց քոց. և որոց պահեն զպատուիրանս քո մեղաք անօրինեցաք ապստամբեցաք և խոտորեցաք ի պատուիրանաց քոց. և ոչ լուաք ծառայից քոց մարգարէից. որ խօսէին առ թագաւորսն մեր. և առ հարսն մեր. և առ իշխանսն մեր. և առ ժողովուրդ երկրին. քեզ տր արդարութի. և մեր ամօթ երեսաց. իբրև յաւուրս յայսմիկ. առ յուդայ և բնակիչք երուսաղէմի ի մեծամեծաց և հեռաւորաց. յամ երկրի ուր ցրուեցեր զնս. վս անօրէնութե իւրոց. որ ոչ հնազանդեցան քեզ տր. մեզ յամօթ երեսաց և թագաւորաց մե

րոց. և հարցն մերոց, որք մեղան տն այ մե-
րոյ. գթութիք և քաւութիք. զի ապստամբե-
ցաք 'ի տնէ, և ոչ լուաք տն այ մերոյ, գնալ
յօրէնս նր. զոր ետ առաջի մեր, 'ի ձեռն մար-
գարէից իւրոց. և ամ իսրայէլ անցին զպատու-
իրանաւ քո. խոտորեցին զի մի' լուիցեն ձայնի
քում. և եկին 'ի վր մեր անէծք և երդումն որ
գրեալ էր յօրէնսն մովսէսի ծառայի քո. զի
մեղաք նմա. և հաստատեաց զբանս իւր զոր
խօսեցաւ 'ի վր մեր. և 'ի վր դատաւորաց մե-
րոց որ դատէին զմեզ. ածել 'ի վր մեր մեծա
մեծս. որ ոչ եղեալ էին 'ի ներքոյ երկնից.
ըստ այնմ որ եղէն յերուսաղէմ. այն ամ չա-
րիքն եկին 'ի վր մեր. և ոչ աղաչեցաք զերեսս
նր. և տն այ մերոյ դառնալ ամ անօրէնութեց
մերոց. և խելամուտ լինել ամ ճշմարտութե
քում. *Եւ զարթեաւ տր ած մեր 'ի վր ամ
չարեաց մերոց. և ած զնոսայ իվերա մեր.
զի արդար է ՏՐ ԱԾ 'ի վերայ ամենայն գոր-
ծոց մերոց. և ած զնոսա 'ի վերայ մեր և ոչ
լուաք ձայնի նր. և արդ տր ած մեր' որ հա-
ներ զժողովուրդն յերկրէն յեգիպտացոց.
հզօր ձեռամբ' և բարձր բազկաւ. և արարեր
քեզ անուն իբրև յաւուրս յայսմիկ. մեղաք
անօրինեցաք. *Տր ողորմութբ քո դարձցի սրտ
մտութի քո և բարկութի քո 'ի քաղաքէ քումէ
յերուսաղէմէ և 'ի լեռնէ քումէ մեծէ. մեղաք
և առ անօրէնութե մեր և հարցն մերոց. եղէմ
եղև նախատինք ամենեցուն' որ շուրջ զմեօք

ՆՃԶԳ Եւ

Դնլ. Մարգր.

*Նաւ արդ լուր տր աղօթից ծառայիս քո. երեւեցոյ զերեսս քո 'ի սրբութիս որ աւերեցաւ յանօրինաց. *Խոնարհեցո տր զունկն քո և լուր. բաց զաչս քո և տես զապականութիս մեր. և զքաղաքի քո յորո վերա անուն քո կոչեցեալ է. զի ոչ թէ վն արդարութե ինչ մերո արկանեմք զգութ մեր առաջի քո. այլ վն բազում գթութե քո. լուր տր քաւեայ տր. անսա տր. և մի յամեր վն անուան քո ած իմ. զի անուն քո կոչեցեալ է 'ի վն մեր. և քեզ վայելէ փառք իշխանութի և։

*Իսկ 'ի նաւակատիս եկեղեցւոյ. յերեկօրեայ հսկման լինի տմ սաղմոսն. և յերրորդ ժամուն այս Ա[illegible] ճաշուն. Սաղմոս. *Տր լոյս իմ և կեանք իմ է.

*Ընթերցուած. *Առակաց.

Իմաստութի շինեաց իւր տուն և կանգնեաց սիւնս եօթն եղեն զզենելիս իւր և խառնեաց 'ի խառնելիս զգինի իւր. և զպատրաստեաց զսեղան իւր. և առաքեաց զծառայս իւր կոչել բարձր քարոզութբ 'ի խառնելիս իւր և ասէ. որ ոք իցէ անզգամ եկեսցէ առ իս. և ցպակասամիտսն ասէ. եկայք կերայք 'ի հացէ իմմէ. և արբէք զգինի իմ զոր խառնեցի ձեզ թողէք զանզգամութի և կեցջիք. խնդրեցէք զիմաստութի զի ապրեսջիք. և ուղղեցէք գիտութբ զհանճար որ խրատէ

զչարն առցէ անձին իւրում անարգանս. և որ
յանդիմանէ զամբարիշտս ատէ զանձն իւր.
մի յանդիմաներ զչարն. զի մի ատիցէ զքեզ.
յանդիմանեա զիմաստունն և սիրեսցէ զքեզ.
զանմիտն և յաւելցի ատել զքեզ. տուր իմաս
տնոյն պատճառ. և՛ իմաստնագոյն ևս լիցի.
տեղեկացո՛ զարդարն և յաւելցի ըն͞դունել ըղ
քեզ սկիզբն ՚իմաստութե͞ երկիւղ տ͞ն և խոր
հուրդ սրբոց հանճար. իմանալ զօրէնս մտաց
առատացէ. այսուիկ օրինակաւ բազում ժա
մանակս կեցցես. և յաւելցին քեզ ամք կենաց

*Ընթերցուած. *Եսայեայ. *Սուգոյէէ.

Ուրախ լեր ամուլ որ ոչ ծնանէիր. գոչեա՛
և աղաղակեա որ ոչդ երկնէիր զի բա
զումեղեն որդիք սինդկիդ առաւել քան զա
րամբոյն. քան զի ասաց տ͞ր ը͞ արձակեա՛ զտե
ղի խորանի քո. և զվրանից քոց կանգնեա և մի
խնայեր երկայնեա զպաւա՛նդակս քո. հաստա
տեա՛ զցիցս քո յաջ և յահեակ թռուցջիր և
զաւա՛կ քո զհեթանոսս ժառանգես, և զքա
ղաքս աւերեալ շինեսցես, և մի՛ երկիցես զի
յամօթ արարին զքեզ. և մի պատկառեսցես.
զի նախատեցին զքեզ. զի զամօթն յաւիտե
նից մոռասցիս. և նախատինք այրութե͞ քո ոչ
ևս յուշ լիցի քեզ. զի տ͞րէ որ առնէ քեզ
զայդ. տ͞ր սաբաւովթ անուն է ն͞ր. և որ փր
կեացն զքեզ ա͞ծ ի͞ղի ա͞մ երկրի կոչեսցի.

*Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց Բշա.

Ուստի եղբարք ս͞բք. երկնաւոր կոչմանն բա
ժանորդք նայեցարուք ը͞ առաքելոյն և ընդ
քահանայապետն խոստովանութեան մերոյ

զՅս Քս զի հաւատարիմ է արարչին իւրոյ. որպէս և մովսէս յամ տան նր. զի սա առաւելև քան զմովսէս փառաց արժանի եղև. որ չափ պատիւ ունիցի քան զտունն տանն առնելի. զի ամ տուն կազմի յումեքէ կազմի. իսկ որ զամ արար ած է. Եւ մովսէս հաւատարիմ յամ տան նր իբրև զծառայ առ ի վկայութի բանիցն ասացելոց. * Այլ քս իբրև ի վր տանն իւրոյ. որոյ տունն մեք իսկ եմք. միայն եթէ զհամարձակութի և զպարծանս յուսոյն մինչև ի վախճան հաստատուն ունիցիմք.

Ալէլուեայ. * Սիրեաց տր զսիոն. Եւ ընտր.

* Աւետարան որ ըստ Յոհաննու.

Եղեն յայնժամ նաւակատիք յերուսաղէմ և ձմեռն էր և շրջէր Յս ի տաճարին ի սրահին սողոմոնի. * Շուրջ եղեն զնովաւ հրէայքն և ասէին. մինչև յերբ թափես զհոգիս մեր. եթէ դու ես քսն ասա մեզ համարձակ. * Պատասխանի ետ Յս և ասէ ցնս. ասացի ձեզ և ոչ հաւատայք ինձ. եթէ զգործսն զոր ես գործեմ յանուն հօր իմոյ. նոքին վկայեն վս իմ. * Այլ դուք ոչ հաւատայք ինձ. զի չէք ոչխարաց անտի իմո ոչխարք իմ ձայնի իմում լսեն. և ես ճանաչեմ զնս. և զկնի իմ գան. * Եւ ես տամ նց զկեանսն յաւիտենականս. և մի ոք յափշտակեսցէ զնս ի ձեռաց իմոց. * Հայր իմ որ ետ

Եճճղ ինձ

Հիմ. Մովսէսի.

ինձ զնա. մեծ է քան զամ. զի ոչ ոք կարէ յափշտակել զնա ՚ի ձեռաց իմոց. ես և Հայր իմ մի՛ եմք.

* Յորդոր * Խնդրեսջիք հաւատով.

Աղօթք դանիէլին կարդա. հիմ արկէքն գիտ. * Տր Ած մեր մեծ և սքանչելի.

Յետայսորիկ դնեն զքար որբ սեղանոյն. առ դրանն արտաքոյ և զհանդերձն սրբութե սեղանոյն. և ամենեքեան արտաքս ելանեն և ձգէ եպիսկոպոսն զդուռն զկնի իւր. Եւ կան քահանայքն առ դրանն. և դպիրք կղերի կոսաց. և բոլորին մանկունք եկեղեցւոյն առ եալ ակումբ. * Եւ սեղանն ՚ի վրՏ դնելով պատուանդանին. հանդերձօք հանդերձ. համբառնալովք. քահանայիցն զձեռս հաստատուն յուսով և հաւատով. * Իսկ եպիսկոպոսն հանդերձ ուխտիւն. մամեղինօք և խնկօք շուրջ կալով. մեծայորդոր շնորհիւն. և հոգիական սիրով. և յորդաբուխ ձայնիւ. և քաղցրալուր օրհնութբ. ասեն սաղմոս. Գ. փոխ. առաջինն. ՃԺԹ. * Ինեղութ իմում. Կցորդ ողմր մեզ տր. Գ. կրկնէ. * Երկրորդ ՃԻ * Համբարձի զաչս իմ Ողորմեա մեզ տր Գ. կրկնէ. Երրորդն. ՃԻ Ա. * Ուրախ եղէ եւ Կցորդ. ալէլուեա. ալէլու. և ըստ մի՛ մի՛. սաղմոսին փառս տան. նովին կցորդիւ և նովին կարգաւ. և առ մի՛ մի՛ սաղմոսին փա

 ռսն

ռսն . Բարողէ սարկաւագն . խնդրեսցուք
*Եպիսկոպոսն և քահանայքն փառս տան ։
*Եւ ծ̃նադրեն զսեղանն և զհանդերձն ։
*Յետ այսորիկ . սաղմոս . ՃԺԷ *Խոստովան
եղեր ։ *Բարողէ խնդրես ։ *Օրհնու՛թ . երկ
րորդ անգամ Թիւ . երրորդ անգամն 'ի ձայն
*Խոստովան եղերուք ։ Բա՛ց̃ մեզ տ̃ր . գ̃ .
կրկնէ . և ասեն սաղմոսն մինչև ցայն տեղն որ
ասէ . բացէք ինձ զդրուն ։ *Եւ ծ̃նադրէ ըզ
դուռն ասելով . այս դուռն տ̃ն . և բանայ ըզ
դուռն եպիսկոպոսն . և մտեալ յեկեղեցին .
և բառնան քահանայք զսեղանն և զհանդեր
ձսն . և իջուցանեն 'ի մէջ եկեղեցւոյն . և փո
խեն զկցորդն ալելուիւ . և 'ի կատարելն ըզ
նոյն քարողէ խնդրեսցուք . և ծ̃նադրեն ա
սեն օրհնութիւն և փառք . և ասեն զնոյն
երիս սաղմոսն . որ 'ի դուռն ասացին և բարո
զըն . *Եւ ծ̃նադրէ զսեղանն սաղմոս . ՁԳ .
Իբրև սիրելի են . քարոզն և կարգն նոյնէ .
դարձեալ սաղմոս ձայնիւ . Իբրև սիրե . կը
ցորդ . սի՛րտ իմ և մա՛րմին իմ . գ̃ . կրկնէ
*Եւ բարձեալ քահանայքն զսեղանն և ըզ
հանդերձն . և դիցեն 'ի վ̃ր բեմին . և կատա
րեն զնոյն կարգն որ 'ի դռանն կատարեցին .
'ի չորրորդ կողմանն ։ *Յետ այսորիկ վերա
ցուցանէ եպիսկոպոսն զսեղանն և քահանայք
ը̃ նմին . և ասեն սաղմոս . սեղան քո տ̃ր զօրու
թեց . և ժողովուրդքն ալէլու . գ̃ . կրկնէ . և
հաստատեն զսեղանն ։ *Սաղմոս . ԻԲ . *Տ̃ր
հովուեսցէ . *Բարող խնդրեսցուք ։

Նոր եկեղեցւոյ Օրհնելոյ.

Աղօթք.

Տէր ա՟ծ որ հաստատեցեր զերկիր հաստատութեամբ իւրով. և արարեր միայն զօրութեամբ բազում դու տէր ամ՟ երկրի որ զօրացուցեր զեկեղեցի քո և հրամայեցեր խաժ սեղան. և մատուցանել ՚ի սմա պատարագս. և բանաւոր ողջակէզս. որ առանց արեան մատչի յանուն քո. ՚ի կենդանութիւն ազգի մարդկան. *Այսպէս և այժմ տէր ա՟ծ բարերար. առաքեա զհոգիդ ս՟բ և սրբեայ զսեղանս զայս. յոյս հաւատացելոց, և կենդանութիւն ամենեցուն որ կան առաջի մեծի փառաց քոց. ՚ի նորոգումն հոգւոյ և ՚ի հաճութիւն կամաց քոց. որ միայն դես ողորմած ամ՟. երկայնամիտ և բազում ողորմ. վ՟ զի օրհնեալ է ամեն ս՟բ երրորդութիւդ. Հայր և որդի, և հոգիդ ս՟բ այժմ և.

****

*Եւ ապա մատուցեալ սարկաւագունքն լուասցեն նախ ջրով. և ապա գինով. սաղմոս. ԻԵ. Դատարա ինձ տէր զի ես. Եւ սրբեն ս՟բ դաստառակօք. և առեալ զս՟բ մեռոնն ասելով. *Օծեա՟ր զնուիրել զգլուխ. և օծանէ նախ զգլուխ սեղանոյն. և ապա զչորեսին յանկիւնս. զհարաւային. և զարևմտին և զհիւսիսն ասելով. *Օրհնեսցի օծցի և սրբեսցի սուրբ սեղանս այս. յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն. Գ. կրկնէ. ժողովուրդքն ասեն ամէն Առաջ զարևելից կողմն խորանին. յետոյ սե

ԵՃՃԹ ղանոյն

զանօթն ապա զՀիւսիսակողմն․ և զՃակատ խո
րանին այսպէս ասելով։ *Օրհնեսցի օծցի․
և թէ աւազան․ և խաչ․ ժամահար․ կամ այլ
ինչ սպաս եկեղեցւոյ․ զիւրաքանչիւր զանունն
ասասցեն․ և ժողովուրդքն ասեն ամէն․
*Եւ ապա 'իջանէ եպիսկոպոսն յեկեղեցին
առաջի բեմին շուրջ կալով սարկաւագօք
քշոցօք․ և բուրվառօք․ դպիրքն առաջի կա
ցեալ մոմեղինօք։ Եւ եպիսկոպոսն ծնադրէ
այսպէս․ Նախ զՀարաւային կողմն և ապա
զՀիւսիսային․ ապա զԱրևմուտս․ յետոյ զխունն
ասելով զիւրաքանչիւր անունն, ապա զդը
րանդ բարաւորի դրանն․ և զսեմս․ և զդուռն
և զկողակսն․ եթէ սարկաւագատունիցէ․ և
եթէ այլ ինչ․ և երթան մանկունք առաջի
մոմեղինօք․ և սարկաւագունքն բուրվառօք
և ապա եպիսկոպոսն և մեռոնակիրն․ և որ ըզ
գաւազանն ունի․ և քահանայքն ժողո
վուրդովք զսեղանն խաչանշան մեռոնաւն․
համբուրեն․ և եպիսկոպոսն յիշեսցէ յորոյ
անուն կանգնեալէ յեկեղեցին ասելով։
*Օրհնեսցի օծցի և սրբեսցի տաճարս այս
յանուն Հօր․ *Ժողովուրդք ամէն․ և 'ի կա
տարել զամ ներքոյսն․ ելանեն արտաքս․
բայց․ Դ․ երէց կացցեն առ սեղանովն․ և ա
մեն սաղմոս։ Տան քում վայելէ մինչև ծնա
դրուի կատարէ․ *Եւ ապա արտաքոյ ելեալ
եպիսկոպոսն․ երթա զՀարաւակողմ յարև

ԵՃԴ ելից

ելից . և յարևելից կողմն տնագրէ . յիշելով զանունն յոր կանգնեցաւ . դ . անգամ . մի՛ ՚ի ներքս ՚ի խորանն և մի՛ ՚ի տաճարն . և արտաքըս ՚ի կողմն յարևելից . և յետ այսորիկ պատեալ զհիւսիսային կողմամբն . և զամ կողմն գա մտանէ յեկեղեցին ասելով . սաղմոս ղթ *Աղաղակեցէք առ տր . *և առ սեղանն մե եկեալ ասեն սաղմոս . ղէ . *Տր թագաւորեաց զվայել . շարական . տկ . *Սեղան քո տր զօրութե հաւա . և զարդարեն զսեղանն . է . հանդերձիւք . Քարոզէ .

*Վն ուղղելոյ զգնացս մեր ՚ի ճա . *Աղօթ . Տր Այ մեր որ յանուն գլխաւորին մերոյ առաքելոյն պետրոսի . անուանելոյն վէմ . նմանապէս վէմ զմե եկեղեցի քո անուանեցեր դու տր և զտաճարս զայս որ յանուն քո շինեցաւ . քո անբաւ զօրութեդ օրհնեա . և որ հաստատեցեր իսմա սեղան սրբութե որ բութեց արա զսա զի որ մատչի իսա անարատ պատարագ . փոխեսցի պատուականութի մարմնոյ և արեան միածնի Քսի քո . և շնորհեա որոց մտանէն ՚ի սա և խոստովանին զմեղս իւրեանց . լինել քաւութի մեղաց՝ և առողջութի մարմնոյ բարեխօսութ մբ Ածածնին և ամ սրբոց քոց . վն զի օրհնեալ է անուն քո և փառաւորեալ թագաւորութիդ հօր և որ . Նու ապա արկանեն վարագոյր . և լուցանեն կանթեղսն . և ասեն . սաղմոս . խը . *Գոռ արարին Այ .

եձղա Բնթ

*Ընթերցուած: *Յառակաց:

Որդեակ եթէ ընկալեալ էիր զպատուիրան իմոյ զպատգամս. ծածկեսցես զնոսա յանձին քում լուիցէ իմաստութիւն ունկն քո. և առակեսցես զսիրտ քո 'ի հանճար. և աւանդեսցես զնոսա որդւոյ քում 'ի խրատ. զի եթէ զիմաստութիւն կոչեսցես 'ի քեզ՝ և հանճարոյ տացես զանձն քո. և եթէ հայցեսցես իմաստութիւն մեծաձայն. և խնդրեսցես զնոսա իբրև զգանձս քննեսցես զնոսա. *Յայն ժամ 'ի միտ առցես զերկիւղ տն. և զգիտութիւն այ գտցես. զի տր զիմաստութիւն և յերեսաց նր գիտութիւն և հանճար. գանձէ ուղղոց զփրկութիւն. վերակացու լինել գնացից նոցա պահել զճանապարհս իւրեանց. և զճանապարհս երկիւղածաց իւրոց ամրացուսցէ. *Յայն ժամ 'ի միտ առցէ զարդարութիւն և զիրաւունս. և ուղղեսցես զամ շնորհս արդարութե

*Ընթերցուած: *Յեզեկիէլէ: *Մարգարէէ:

Եւ համբարձ զիս հոգին տն. և տարաւ զիս 'ի սրահն ներքին և ահա ձայն 'ի տաճարէ անտի որ խօսէր. և այր մի կայր առ իսմա և ասէ ցիս որդի մարդո. տեսեր զտեղի աթոռոյ իմոյ, և զտեղի հանգստեան իմո. որով բնակեսցէ անուն իմ յաւիտեան. և միւս պղծեսցեն որդիքն իւ ի զանուն իմ սբ. ինքեանք և առաջնորդք իւրեանց. պոռնկութբ իւրեանց և սպանութբ. և իշխանաց որ 'ի միջի իւրեանց

592

դնել զդրանդի իմ ՚ի մէջ դրանդեաց նց. և արկեն պարիսպ ՚ի ներքին ընդ իս և ընդ նոսա և պղծեցին զանուն իմ անօրէնութե իւրեանց զոր առնէին. և խորտակեցից զնս բարկութբ իմով և սպաննութբ. *Արդ մերժեսցին զպոռնկութի և զսպանութի իշխանաց նց, և բնակեցայց ՚ի նս յաւիտեան. և դու որդի մարդոյ ցոյց տանդ Իլի զտաճարդ զայդ. և դադարեսցեն ՚ի մեղաց իւրեանց. զտեսիլ դորա և զձև և զյօրինուած. և նք ընկալցին զտանջանս իւրեանց՝ վս ամի զոր արարին. *Դու նկարեսցես զտունդ և զպատրաստութի իւր՝ զել և զմուտ դորա. զկահ և զամ հրմանս դորա և զամ յօրէնս և զհրաւէրս ցուցցես նց. և պահեսցեն զնս առաջի նց. և գրեսցես զամ հրաւէրս. և զարդարութիս և զհրամանս իմ և արասցես զնս. և զնկարագիր տանն ՚ի վր գլխոյ լերինն. և ամ հրամանք նր շուրջանակր. սրբութի սրբութեց. այս է օրէնք տաճարին՝ և այս չափք սեղանոյն.

*Բարեխօսութեան. *Եսայեայ. *Մարգարէի.

Ցնծասցէ անձն իմ ՚ի տր. զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութե. և պատմուճան ուրախութե իբրև փեսայի եդ ինձ պսակ. և իբրև հարսն զարդու զարդարեաց զիս. Իբրև երկիր որ աճեցուցանէ. զծաղիկ իւր և իբրև զպարտէզ որ բուսուցանէ զսերմս

Նախնեաց· Օրհնելոյ·

նիս իւր· այնպէս ծագեսցէ տր զարդարութի
իւր· և զցնծութի իւր առաջի ամ ազգաց·
*Վն սիոնի ոչ լռեցից· և վն երուսաղեմի
ոչ ներեցից· մինչև ծագեսցի իբրև զլոյս
զարդարութի նորա· և զփրկութի նր իբրև
զլապտերն վառեսցի· և տեսցեն հեթանոսք
զարդարութիս քո և թագաւորք զփառս քո·
և կոչեսցի քեզ անուն նոր զոր տր անուանես
ցէ· և եղիցիս պսակ վայելչութե 'ի ձեռին
տն· և թագ արքայութե 'ի ձեռին այ քո· և
ոչ ես կոչեսցիս լքեալ և երկիրն քո ոչ ես կո
չեսցի աւերակ· զի քեզ կոչեսցին կամք իմ·
և երկրին քում շինութի բնակութե·
և հաճեսցի տր ընդ քեզ:

*Պետրոսի առաքելոյն· 'ի կաթուղիկեայ թղթոյն է·

Իբաց թօթափել այսու հետ զամ չարութի
և զնենգութի զկեղծաւորութի զնախանձ
և զամ չարութի· իբրև զարդի ծնեալ ման
կունս· և անխարդախ կաթինն փափաքիցէք
զի նովաւ աճիցէք 'ի փրկութի· զի ճաշակի
ցէք զի քաղցր է տր·

[illegible] որ է Միրելին [illegible]

*Ալէլուիա· *Հիմունք նր 'ի լերանս սբ նր·

*Աւետարանն որ ըստ· *Մարկոսի·

Գոհանամք զքէն տր հայր երկնի և երկրի
զի ծածկեցեր զայս 'ի իմաստնոց և 'ի
գիտնոց, և յայտնեցեր տղայոց· Այո
Նձզբ հայր

Հայր զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի քո. ամ(ենայն) ինչ տուաւ ինձ ի Հօրէ իմմէ. եւ ոչ ոք ճանաչէ զՈրդի եթէ ոչ Հայր. եւ ոչ զՀայր ոք ճանաչէ եթէ ոչ Որդին. եւ ում Որդին կամիցի յայտնել։ *Եկայք առ իս ամ(ենայն) աշխատեալք եւ բեռնաւորք. եւ ես հանգուցից զձեզ։ Առէք զլուծ իմ ի ձեզ. եւ ուսարուք յինէն. զի հեզ եմ եւ խոնարհ սրտիւ. եւ գտջիք զհանգիստ անձանց ձերոց։ *Զի լուծ իմ քաղցր է եւ բեռն իմ փոքր ոգի.

*Քարոզ. *Վ(ասն) ի վերուստ խաղաղութեան.

*Աղօթ. *

Խնդրեմք ի քէն. եւ աղաչեմք զառատ ողորմութ(եան) քո. մարդասէր Տ(է)ր Ա(ստուա)ծ մեր. զի ընկալցիս զաղօթս եւ զպաղատանս մեր. եւ ամ(ենայն) ժողովրդեանս. եւ առաքեա զՀոգիդ ս(ուր)բ զբարերար եւ զկենդանարար ի ս(ուր)բ սեղանս օրհնել եւ փառաւորել. եւ սրբել զտեղի նուիրեալ անուանդ քո ահաւորի զի մատեաւ հանապազ լինի. փառաւորել զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍ(ուր)բ Հոգիդ այժմ եւ.

Խաղաղութիւն ամենեցուն. Ա(ստուծո)յ երկիր պագ.

Որ ահաւորդ ես եւ փառաւորեալ յամ(ենայն) արարածոց. դու ամ(ենայն) խոնարհեցո՛ ի մեզ. եւ առաջի կայ ժողովուրդս քո. եւ ընկալ զաղաչանս ծառայից քոց ի տաճարի քում սրբութե(ան). եւ արա զսա արժանի նուիրեաց եւ պատարագաց եւ խնդրուածոց յընդունելութի(ւն) ամ(ենայն) վասն

Ընծղե. դեղոց

[illegible]. Օրհնեալ.

գերոց. զի խնամս միշտ փառաւորի անունդ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ այժմ և.

Դարձեալ այս կանոն կատարի. սաղմոս ԻԶ.

Տր լոյս իմ և կեանք իմ ես.

Ընթերցուած. Յառակաց.

Լուարուք ինձ զի զպարկեշտս բարբառիմ. և բղխեմ ՚ի շրթանց իմոց ուղղութիւն, և զճշմարտութիւն, խոկասցի կոկորդ իմ. և պիղծ են առաջի իմ շրթունք սուտք. արդարութբ են ամ բանք բերանոյ իմոյ և ոչ գոյ ՚ի նսա ծռութիւն և թիւրութիւն. ամ ինչ ուղիղ է ՚իմաստնոյն. և յարմարեալ է այնոցիկ որ գտանեն զգիտութիւն. ընկալարուք զխրատ և մի՛ զարծաթ. և զգիտութիւն առաւել քան զհանճար։ *Խնդրելի է հանճար՝ քան զոսկի ընտիր. և լաւագոյն քան զականս պատուականս. և ամ որ ինչ պատուական է չարժէ զնա։

*Ընթերցուած Երկրորդ Թագաւորութեանց.

Եւ եկն գադ մարգարէ առ դաւիթ յաւուր յայնմիկ. և ասէ ցնա ել և կանգնեա սեղան տն. ՚ի կալն ոռնայի յեբուսացւոյ. Եւ ել դաւիթ ըստ բանին գադա. զոր խօսեցաւ [illegible] նմա տր։ *Եւ խոնարհեցաւ ոռնայ իբրև ետես արքայ և զծառայս նր, երթալ առ նա. Եւ ել ոռնա և երկիր եպագ արքային ՚ի վր երեսաց իւրոց, և ասէ. զի է զի եկն արքայ առ ծառայ իւր. և ասէ դաւիթ ՚ի

[illegible] գնել

գնել 'ի քէն զկալդ եւ շինել սեղան տն. եւ դա
դարձուցի բարկութիւն 'ի ժողովրդենէն: *Եւ
ասէ Ուռնա ցարքայ. առցէ մատուսցէ տր
իմ արքայ տն. որ հաճոյ է առաջի աչաց նր.
ահաւասիկ եզինքդ ողջակէզս. եւ անիւքդ եւ
կահ եզանց 'ի փայտ. զամ ետու արքայի. Եւ
ասէ արքա ցՈւռնա ոչ այդպէս այլ գնով
գնեցից 'ի քէն. եւ ոչ մատուցից տն այ իմոյ
ողջակէզս ձրի: *Եւ գնեաց Դաւիթ զկալն
եւ զեզինսն արծաթոյ. Ծ. սիկղ. եւ շինեաց
անդ սեղան տն այ. եւ մատոյց Դաւիթ ողջա
կէզս եւ խաղաղականս 'ի վր. եւ յաւել սողոմոն
'ի սեղանն յետոյ. զի փոքր էր զառաջինն եւ լու
աւ տր երկրին. եւ դադարեցոյց զպատուհասն.

*Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց Ըշր.

Ունիմք մեք սեղան. ուստի ոչ ունին իշխա
նութիւն ճաշակել. որք պաշտեն զպաշտօն
խորանին. որոց զի անասնոց արիւնն մատչէր
'ի սրբութիւն վն մեղաց 'ի ձեռն քահանայապե
տին նոցուն մարմինք այրէին արտաքոյ բանա
կին. վն որոյ եւ յս զի սրբեսցէ իւրով ա
րեամբն զժողովուրդն. որ արտաքոյ դրանն
չարչարեցաւ: *Արդ եկայք ելցուք առ նա.
արտաքոյ բանակին առնել յանձն զնախա
տինս նր. քան զի ոչ ունիմք քաղաք որ աս
տէն մնալոցէ. այլ հանդերձեալն խնդրեմք
Արդ 'ի ձեռն նր մատուսցուք պարատ օրհ
նութեն յամ ժամ այ. այս ինքն զպտուղ շր

Ր. Եճղէ թանց

Երեքշաբթի. Օրհնութ.

Թանց խոստովանելով զանուն նր զբարերա
րութն եւ զհաղորդութն մի մոռանայք. զի
ընդ այնպիսի պատարագս հաճի Աճ.

Սաղմոս. * Տր ով կացցէ ՚ի խորանի քում.

* Աւետարանս որ ըստ Մատթէոսի.

Խօսեցաւ յս ընդ աշակերտսն. եւ ընդ ժո
ղովուրդսն եւ ասէ. յաթոռն մովսէսի
նստան դպիրքն եւ փարիսեցիքն. * Զմենայն
զոր ասիցեն ձեզ արարէք եւ պահեցէք. բայց
ըստ գործոց նց մի՛ առնէք. զի ասեն եւ ոչ
առնեն. * Կապեն մարդկան բեռինս ծանու
նըս եւ դժուարակիրս. եւ դնեն ՚ի վր ուսոց
մարդկան. եւ մատամբ իւրեանց ոչ կամին
շարժել զնս. * Եւ զմ զգործս իւրեանց
առնեն ՚ի ցոյցս մարդկան. լայնեն զգրապանա
կըս իւրեանց. եւ երկայնեն զքղանց հանդեր
ձից իւրեանց. * Սիրեն զյառաջագահս յըն
թրիս. եւ զնախաթոռս ՚ի ժողովուրդս եւ զո՛ղ
ջոյնս ՚ի հրապարակս՝ եւ կոչել ՚ի մար
դկանէ ռաբբի ռաբբի. * Բայց դուք մի՛ կո
չէք զձեզ վարդապետ. զի մի է ձեր ուսուցիչն
եւ ամենեքին դուք եղբարքէք. Եւ հայր մի
կոչէք ձեզ յերկրի. զի ձեր մի է հայր որ
յերկինսն է. եւ մի՛ կոչէք ուսուցիչ՝ զի ուս
ուցիչն՝ ձեր Քս է. * Եւ որ մեծն է ՚ի ձէնջ
եղիցի ձեր սպասաւոր. որ բարձրացուցանէ
զանձն՝ խոնարհեսցի եւ որ խոնարհեցուցանէ
զանձն բարձրասցի. * Վայ ձեզ դպրաց եւ

Նժղը փար

փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի փակէք զարքա
ութ͞ին ա͞յ առաջի մարդկան. դուք ոչ մտա
նէք. և որ մտանեն ոչ տայք թոյլ մտանել։
Վայ ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց
զի յածիք ը͞ն ծով և ը͞ն ցամաք առնել եկա
մուտ մի զի լինիցի առնէք զնա որդի գեհե
նի կրկին ևս քան զձեզ։ Առաջնորդք կոյրք
որ զմժղուկս քամէք և զուղտս կլանէք։ Վայ
ձեզ դպրաց և փարիսեցոց կեղծաւորաց զի
ասէք որ երդնու ՚ի տաճարն չէ ինչ. բայց
որ երդնու յոսկին որ ՚ի տաճարինէ արժանէ.
Անրոպք և կոյրք. զինչ մեծ է ոսկին. եթէ
տաճարն որ սրբէ զոսկին. և որ երդնու սեղանն
չէ ինչ. բայց որ երդնու յայն որ ՚ի վ͞ր նրէ
արժանէ. Յիմարք և կոյրք զինչ մեծ է պատա
րագն. եթէ սեղանն որ սրբէ զպատարագն.
իսկ որ երդնու ՚ի սեղանն. երդնու ինա և
յայն որ ՚ի վ͞ր ն͞ր. Եւ որ երդնու ՚ի տաճարն
երդնու ՚ինա և՚ի բնակիչս ն͞ր. և որ երդնու
յերկինս երդնու յաթոռն ա͞յ. և յայն որ նստի
՚ի վ͞ր. *Քարոզ. *Ա͞մ դատաներս մեզ.

*Լու --- ---է. *Օ ---ղբ--.

Տէրանց ՐՋ աստուածոց. որ զմեր
ժեալ և գհեռացեալ ազգ մարդկան
ժողովեցեր և յեկեղեցւոցեր՝ յօրի
նակ խորանին. և այժմ ՚ի ձեռն որդւոյ քոյ սի
րելւոյ տն մերոյ ՅԻ ՔԻ. շինեցաւ ը͞ն տ͞մ
տեղիս աղօթանոց. տաճար անուանդ քում
Եձղ͞թ սրբոյ

սրբոյ զոր հրամայեցեր լինել․ և շինել․ առա
քելական քարոզութ․ ճշմարիտ հաւատոյ ս̄բյ
երրորդութեդ հիմնեցուցանել զնա։ *Եւ
այժմ աղաչեմք զքեզ տր ամ սրտիւ սրբոյ եկե
ղեցոյս․ ընկալցիս զտունս զայս․ զանուանեալ
տաճար անուանդ քում սրբոյ որով սրբես
ցուք և քաւեսցուք 'ի մեղաց մերոց մեք և
ժողովուրդս․ և գոհանալով փառաւորես
ցուք զհայր և զորդի և զս̄բ

Խաղաղութիւն ամենեցուն տր երկիր պագէս։

Աղաչեմք զքեզ ողորմած և մարդասէր աճ․
ամ սրտիւք մերովք․ խոնարհեցոյ զունկն
քո յաղաչանս մեր․ և ընկալ զխնդրուածս մեր
որ մաղթեմք առ քեզ․ հանգո՛ զշնորհս հո
գոյդ սրբո՛ 'ի տունս յայս․ զոր հաստատեցաք
և շինեցաք յանուն քո․ օրհնեա և սրբեա՛ ըզ
քարինս և զփայտս որ խառն․ զի ամ ոք որ ող
ջունեսցէ և երկրպագանիցէ․ մի ոք ան մբ․
քարի և փայտի այլ անուան քում սրբո․ և
բնակութի շնորհաց հոգոյդ սրբոյ․ որ խառն
և լուացումն լուսո և բուրումն խնկոց․ 'ի հա
նուշուե․ զոր մատուցանեմք մբ երրորդու
թեդ հօր և որդոյ և հոգոյն սրբո։

Պաշտօնեայն ասէ կանոն կարգի․ աւրհնա․ ՃԼԷ․

*Խոստովան եղէց քեզ տր բոլորով սր։

*Ընդրեալ․ *Յաւելի։

Ես խնամատու բնակեցայց 'ի խորհրդեան
զգիտութի և զհանճար խուզեցի յիս․
ը̄ձ երկիւղ

Առակաց Սողոմոնի.

երկիւղ տն ատեաց զանիրաւութիւն. զթշնա
մանս զանարգանս զամբարտաւանութիւն ըզ
ճանապարհս չարեաց. իմ խորհուրդ. իմ
հանճար եւ իմաստութիւն եւ զօրութիւն ինեւ. թա
գաւորք թագաւորին եւ հզօրք կրեն զօրութ
ինեւ մեծամեծք մեծանան. եւ բռունք ինեւ
ունին զերկիր. ես որ զիս սիրեն սիրեմ.
եւ որ զիս խնդրեն գտցեն շնորհս. մեծութ
եւ փառք իմեն. եւ ստացուածք բազմաց.
*Լաւ է զիս ստանալ քան զոսկի եւ քան զա
կանս պատուականս. եւ արդիւնք իմ լաւա
գոյն քեն քան զոսկի ընտիր. ի ճանապարհս
արդարութեան գնամ. եւ ի մէջ շաւղաց շրջիմ
զի բաշխեցից իշխանաց իմոց սիրելեաց մե
ծութիւն. եւ զգանձիւս նց լցուցից բարութեամբ.
եւ պատմեցից ձեզ հանապազ զլինելոցն. եւյիշե
ցուցից զայն որ յաւիտենից ամբարեալ կա.

*Ընթերցուած. չորեքշաբթի. *Թագաւորութեանց.

Եւ չոգաւ Դաւիթ. եւ եհան զտապանակն
տն. ի տանէ աբիթարա ուրախութեամբ մե
ծաւ. եւ էին է առաջ նր. եւ բառնային զտա
պանակն. է. դասս պարուց. եւ սպանդ զուա
րակաց. եւ գառանց եւ Դաւիթ հարկանէր ըզ
տաւիղ նուագարանացն առաջի տն. եւ Դա
ւիթ զգեցեալ էր պատմուճան հանդերձեա.
Եւ Դաւիթ եւ ամ տունն իլի. հանէին զտապա
նակն տն հնչակաւ եւ ձայնիւ փողոյ. եւ եղեւ ի
հպել տապանակին ի քաղաք Դաւթի. եւ մեղքող
դուստր սաւուղա. հայէր է պատուհանն. եւ
զճա տե

տեսանէր զի կաքաւէր դաւիթ . անգոսնեաց
զնա 'ի սրտի իւրում և բերին զտապանակն տ̃ն
և եդին 'ի տեղւոջ իւրում . 'ի մէջ խորանին .
և մատոյց դաւիթ . ողջակէզս և խաղաղա
կանս առաջի տ̃ն և իբրև կատարեաց դաւիթ
'ի մատուցանելո՛ զողջակէզսն և խաղաղականս
Օրհնեաց դաւիթ զժողովուրդն յանուն տ̃ն
զօրութեանց . և բաշխեաց ա̃մ ժողովրդեանն յա̃մ
զօրութեանց իլ̃ի . 'ի դանա մինչև 'ի բերսաբէ
յառնէ մինչև ցկին . իւրաքանչիւր ումեք
բլիթ մի հաց . և պատառ մի 'ի կասկարայից . և
քանքար մի 'ի տապակէ . և գնաց ա̃մ ժողովո
ւրդն իւրաքանչիւր 'ի տունս իւրեանց .

*Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց թղթոյն ընթերց.

Ունէր ուրեմն և առաջինն իրաւունս պաշտա
ման յայնժամ զաշխարհական զցանկութի
զի խորանն առաջին հանդերձեցաւ այսպէս
յորում աշտանակն և սեղանն և հացն նուիրա
նաց որ սրբութի̃ կոչէր . յետ երկրորդ վարա
գուրին խորանն որ կոչէր սրբութի̃ սրբութեանց
յորում կայր բուրվառն ոսկի . և արկղն կտա
կարանաց . պատեալ ներքոյ և արտաքոյ յորում
սափորն ոսկի լի մանանայիւ և գաւազանն ա
հարոնի որ ծաղկեցաւ և տախտակք կտակա
րանաց . և 'ի վ̃ր քերովբէքն փառաց որ հովա
նի ունէին 'ի վ̃ր քաւութե̃ . *Ս̃ որո և ոչէ
այժմ ասել մի ը̃ միոջէ զի այն ա̃մ 'ի բրև այն
պէս հանդերձեալ կայր առաջին խորանին .

գ̃ ձ̃ է̃ յա̃մ

Նոյեմբերի. Օրհնելոյ.

յամ ժամ մտանէին քահանայքն զպաշտօնն կատարել. բայց յերկրորդն միանգամ ՚ի տարւոջն քահանայապետ և զայն ոչ առանց արեան զոր մատուցանէր վ̃ իւր և վ̃ ժողովրդեանն արդարութի. զայս ցուցեալ հոգւոյն սրբոյ. մինչև յայտնեալ էր ճանապարհին սրբութեն քան. զի դեռ առաջին խորանն ունէր զհաստատութին. որ է առակ օրինակի որ առաջի կայր. յոր պատարագն և զոհքն մատչէին. որք ոչ կարէին ըստ մտաց կատարել. զպաշտամունսն. *Բայց միայն կերակրօք և ըմպելեօք և պէսպէս մկրտութբ̃. մարմնոյ արդարութբ̃ մինչև ՚ի ժամանակս ուղղութե̃ ՚ի վ̃ր կային.

*Ալէլուեայ. *Ոպ̃ սիրելի են յարկ քո.

*Աւետարանս որ ըստ Ղուկասու.

Եւ մտեալ շրջէր ը̃ երիքով. և ահա այր մի անուն կոչեցեալ զակքէոս. և նայ էր մաքսապետ և ՚ինքն էր մեծատուն յոյժ. *Եւ խնդրէր տեսանել թէ ով իցէ ք̃ս և ոչ կարէր ՚ի բազմութենէ. զի կարճ էր հասակաւն. *Եւ ընթացեալ յառաջ. ել ՚ի ժանտա թզենին. զի տեսանիցէ զնա. քան զի ընդ այն իսկ անցանելոց էր. *Եւ իբրև եկն ՚ի տեղին հայեցաւ ՚ի վեր Յս̃ և ասէ զակքէ փութա՛ էջ այտի զի այսօր ՚ի տան քում արժանէ ինձ ագանել փութացաւ և էջ. և ընկալաւ զնա ուրախութբ̃. *Եւ իբրև տեսին ամենեքեան. տրտնջէին զնմանէ և ա

Ասկեցի։ Օրհնեալ։

սէին եթէ առ առն մեղաւորի եմուտ լուծա-
նել։ *Ապա եկաց զակքէոս և ասէ տր ահա
զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց․ և եթէ
զոք զրկեցի հատուցից չորեքկին Ասէ Յս
այսօր եղև փրկութի տնս այսմիկ․ զի և սա որդի
աբրահամու է զի եկն որդի մարդո խնդրել
և կեցուցանել զկորուսեալն։ *Փառք։ Ա
ծք տեղւոյս շինութե և բա։ *Ա ժողովրդ-
եանս որք։ *Ա ընդունելո զպաղատ։ *Աւ-
եւ մեա։ *Օ անձինս մեր։ *Ողորմեաց մեզ
տր ած։ *Մաղթեմ ասաղմոսի արարչի։

Օրհնեալ է տր ած իսրայէլի այսօր․ որ խօսե-
ցաւ բերանով իւրով․ ընդ դաւթի հօր
իմո․ ձեռօք իւրով ելից և ասէ․ յորէ յորմէ
հանի ես զժողովուրդն յեգիպտոսէ․ ոչ ըն-
տրեց՝ի քաղաքի միում ուրեք․ շինել տուն
գաւազանի իսրայէլի․ զի լինիցի անուան իմոյ․
և ընտրեցի զդաւիթ․ լինել՝ի վր ժողովրդե-
ան իսրայէլի․ և եղև իսիրտ հօր իմոյ դաւիթ շի-
նել տուն անուան տն այ իսրայէլի․ և ասէ տր
ցդաւիթ հայրն իմ․ փոխանակ զի եկն իսիրտ
քո․ շինել տուն անուան իմոյ․ բարւոք․
արարեր․ զի եղև իսիրտ քո․ բայց դու ոչ
շինեսցես անուան իմոյ․ այլ որդին քո որ
ելանէ յերանաց քոց․ նա շինեսցէ տուն ան-
ուան իմո։ Եւ կանխեաց տր զբան իւր զոր
խօսեցաւ․ և կացի ես փոխանակ դաւթի հօր
իմոյ․ և նստայ յաթոռ իսրայէլի․ և եդի անդ

Բ　　　զ ճ դ　　　տեղի

տեղի տպնակի. որ է ուխտութն զոր ուխտեաց տր
ընդ հարսն մեր. հանել զնս յերկրէն եգիպտոց
և յարեաւ սողոմոն յերեսաց տն. առաջի ամ
եկեղեցոյն իհի. տարածեաց զձեռս իւր յեր
կինս և ասէ. Տր Այ իհի չէք իբրև զքեզ
ած յերկինս ՚ի վեր. և երկիր խոնարհ. որ պա
հեցեր զուխտ և զողորմութի ծառայի քո գնա
ցելոյ առաջի քո ամ սրտիւ իւրով պահել ծա
ռայ քո դաւթի հօր իմոյ. զոր ուխտեցեր ընդ
նմայ և խօսեցեր. մի՛ բարձցի քո այր՝ որ նստի
ցի յաթոռ իհի. միայն եթէ զգուշասցին
որդիք քո՝ գնալ ընդ ճանապարհս իւրեանց
առաջի իմ. *Եւ արդ տր ած իհի հաւա
տարիմ լիցի բանդ քո զոր խօսեցար ծառայի
քո դաւթի հօր իմոյ. եթէ բնակեսցէ ած ընդ
մարդկան որ ՚ի վրյ երկրի. և եթէ երկինք և
երկիր չեն բաւական քեզ արդ զի արդ տունս
զոր շինեցի. *Եւ արդ հայեաց յաղօթս ծա
ռայի քո. որ կամ առաջի քո. լինել բաց աչաց
քոց զցայգ և զցերեկ ՚ի տեղւոջս յայսմիկ զոր
ասացեր եթէ եղիցի անուն իմ անդ. ՚ի լսել
աղօթից. զոր աղաչէ ծառայ քո ՚ի տեղւոջս
յայսմիկ ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի. և լուիցես ձայնի
ծառայի քո և ժողովրդեան քու իհի. զի որ
կայցեն յաղօթս առաջի քո ՚ի տեղւոջս այսմիկ
*Դու լուիցես ՚ի տեղւոջ բնակութէ քում
յերկից զոր արասցես և քաւեսցես. զոր ոք
ինչ մեղիցեն ընկերի իւրում. և եթէ առ

նիցէ անէծս 'ի վր նր · անիծանել զնս · և
խոստովան լինիցի առաջի քո 'ի տանս յայսմիկ
*Դու լուիցես յերկնից և արասցես և պա
հեսցես զժողովուրդս քո զխրատել յանօրէնին
տալ ըստ ճանապարհաց նց 'ի գլուխս նց · և
արդարացուցանել զարդարն ըստ արդարութե
նր · *Եւ 'ի պարտել ժողովրդեան քում Իղի
թշնամեաց առաջի · յորժամ մեղանչիցեն
քեզ և դառնայցեն առ քեզ և խոստովան լիցին
անուան քում · և յաղօթս կացցեն · և աղա
չեսցեն զքեզ 'ի տանս յայսմիկ · *Դու լուի
ցես յերկնից · և քաւեսցես զմեղս ժողովր
դեան քում Իղի · և դարձուսցես յերկիրս
յայս · զոր ետուր հարցն նց · և յարգելուլ
յերկնից և չլինել անձրև զի մեղուցեալ 'ի
ցեն քեզ և յաղօթս կացցեն 'ի տեղւոջս յայսմիկ
և խոստովան լինիցին անուան քում · և դառ
նայցեն 'ի մեղաց իւրեանց · յորժամ նկուն առնի
ցես զնոսա լուիցես նց · և քաւեսցես զմեղս
իւրեանց և ժողովրդեան քում Իղի · զի ցու
ցես նց զճանապարհս բարիս · գնալ 'ի նմ և
տացես յերկրի քում անձրև · զոր ետուր ժո
ղովրդեան քում իսրայելի 'ի ժառանգութի ·
և սով եթէ լինիցի յերկրի · կամ թէ մահ ·
կամ հրայրեաց կամ դալուկ · կամ ջորեակ ·
կամ ժանկ եղիցի · կամ թէ նեղիցէ · թշնամի
միում 'ի քաղաքաց ամ պատահար · ամ ցաւոց
ամ աղօթք · և ամ խնդրուածք · որ լինիցին

զճղ ամ

ամ մարդկան. և ամ ժողովրդեան քում իէլի.
ոպ զի արդ և լինիցի իւրաքանչիւր զախտս
իւր և տարածիցէ զձեռս իւր ՚ի տանս յայս
միկ. * Դու լուիցես յերկնից. ՚ի սրբութէ
և քաւեսցես քումդ. և տացես ամ առն ըստ
ճանապարհաց իւրոց. ոպ եդու իսկ գիտես
զամ քան զի դու քննես զմիտս ամ մարդկան
և երկիցեն ՚ի քէն զամ աւուրս կենաց, որ
չափ և կեցցեն ՚ի վերայ երկրի. զոր ետուր
հարցն նց և օտարոտին որ ոչ իցէ ՚ի ժողովր
դենէն քումմէ յիսրայելէ և նա եկեալ իցէ
յերկրէ հեռաստանէ ուր և լուիցէ զանուա
նէ քումմէ մեծէ. և զձեռանէ քումմէ հզօրէ
և զբազկէ քումմէ ձգելոյ. * Եւ եկեսցէ կաց
ցէ աղօթս յայսմ տեղւոջ. դու լուիցես յերկ
նից ՚ի պատրաստ բնակութենէ քումմէ. և արասցես
ըստ ամի զոր կարդասցէ առ քեզ օտարոտին. զի
ծանիցեն ամ երկիր զանուն քո. և երկիցեն
ամ ժողովուրդ քո իսրայէլ. և ծանիցեն զի
անուն քո կոչեցեալ է ՚ի տանս. զոր շինեցի
և եթէ ելանիցէ ժողովուրդ քո ՚ի պատերազմ
ընդ թշնամիս. ՚ի ճանապարհէ յորմէ դարձու
ցես զնս կացցեն առ տր յաղօթս ճանպրհին
և ՚ի քաղաքիս զոր ընտրեցեր. և տունս զոր շինե
ցի անուն քում. * Լուիցես յերկնից աղօթից
և խնդրուածոց նց. և արասցես նց իրաւունս
քան զի մեղան քեզ. և չիք մարդ որոչ մեղիցէ
և եթէ ածցես ՚ի վր նց մահ. և մատնեսցես

ղձէ զնոսա

Եկեղեցի. Օրհնելոյ:

զնս՟ առաջի թշնամեաց և գերեսցեն զնս՟ գե
րիչք իւրեանց. յերկրի թշնամեաց ՚ի հե
ռաւոր կամ մօտաւոր. և դարձուսցեն զմիտս
իւրեանց. յերկրի ուր գերեցան. և աղաչես
ցեն և դառնայցեն առ քեզ. յերկրի գերու
թն իւրեանց. և ասեն մեղաք անօրինեցաք.
և դարձցին ՚ի քեզ յամ՟ սրտիւք իւրեանց
յերկրի թշնամեաց իւրեանց յոր փոխեցեր
զնս՟. և յաղօթս կացցեն առ քեզ. վ՟ ճանա
պարհաց յերկրին իւրեանց. զոր ետուր հար
ցըն նց՟. և քաղաքիս զոր ընտրեցեր և տանս
զոր շինեցի անուան քում. և լուիցես յերկ
նից աղօթից և խնդրուածոց նց՟. և քաւեսցես
զանօրէնութիւնս նց՟ զի մեղան քեզ և ըստ ամ՟
արհամարհանաց նց՟. զոր արհամարհեցին ըզ
քեզ տր՟. և տացես զնս՟ ՚ի գթութիւնս առաջի
ամ՟ գերչաց նց՟. և գթասցին ինս՟. զի ժողո
վուրդ քո են. որ հաներ յերկրէն եգիպտա
ցոց և ՚ի միջոյ երկաթոյ հալոցաց. և եղիցին աչք
քո և ականջք քո բաց ՚ի խնդրուածս ծառայի
քո. և ՚ի խնդրուածս ժողովրդեան քում ի՟լի
լսել նց՟ յամի՟ յորժ կարդասցեն առ քեզ. զի
դու զատուցեր զնս՟ քեզ ՚ի ժառանգութն.
ընակչաց երկրի և ժողովրդոց. ոպ՟ խօսեցար
՚ի ձեռն մովսէսի քո. որ եհան զժողովուրդ
քո յեգիպտոսէ: *Տր՟ տր՟ զօրութեանց զի դու
ես ամ՟ բարերար և քեզ միայնոյ վայելէ
փառք իշխանութն և պատիւ այժ.

Նաւակատեաց. Օրհնութիւն.

*Նա տպա ակիշքին տանոս. իբրեւ ժամուն. ասեն սաղ
մոս. Գովեցէք երուսաղէմ զտր. Շարական. Գ.Ձ.
Որպէս լեր տր եկեղե. *Սուրբ տր որ յայտնեցար.
սաղմոս. Ճ.Ժ.Է. Խոստովան եղերուք տն զի.

*Ընթերցուած. *Առակաց.

ՏՐ ստացաւ զիս սկզբանէ. քան զեր
կրի առնել. և յառաջ քան զան
դունդս գործել. յառաջ քան զբխ
խումն աղբերաց. և նախ քան զլերինս հաս
տատել. յառաջ քան զբլուրս ծնաւ զիս. տր
արար զշէնս եւ զանշէնս. եւ զեզերս բնակեալ
'ի ներքոյ երկնից. *Յորժամ հաստատեցեր
զերկինս ես ընդ նմայէի. և մինչ զատուցանէր
զաթոռ իւր 'ի վերայ հողմոյ. յորժամ զամպս վե
րինս դնէր. և յորժամ անսղալ բղխեր զաղ
բիւր 'ի ներքոյ երկնից. 'ի դնել զհուշուն
ծովու. զի ջուրք մի անցցեն զբանիւ նորա. 'ի ժա
մանակ հաստատուն դնէր զհիմունս երկրի
և առ նմայ էի պատշաճեալ եւ էի որով ուրախ
լինէր տր հանապազ. և ցնծայի առաջի նորա
յամ ժամ. յորժամ զուարճացեալ էր ընդ տիե
զերս. և ուրախ լինէր յորդիս մարդկան.
*Արդ որդեակ լուր ինձ. և երանեալ են որ
պահեն զճանապարհս իմ. լուարուք զիմաս
տութիւն և իմաստուն լերուք. և պաշարեցէք
և երանելի է որ լուիցէ ինձ. և մարդն որ զճա
նապարհս իմ պահիցէ. տքնեսցի առ դուրս

իմ հանապազ. եւ պահեսցէ զսեամս մտից իմոց

Ընթերցուած. *Յեսայեայ. *Մարգարէէ.

Եւ եղեւ յամին յորում մեռաւ ոզիա ար
քայ տեսի զտ̃ր նստեալ յաթոռ բարձ
րու եւ վերացելո եւ սերովբէքն կային շուրջ
զնովաւ վեց թեւք միոյ. եւ վեց թեւք միոյ.
երկուք ծածկէին զերեսս իւրեանց. եւ եր
կուքն ծածկէին զոտս իւրեանց. եւ եր
կուքն թռուցեալ աղաղակէին մի՛ առ մի՛ եւ
ասէին. ս̃բ ս̃բ ս̃բ տ̃ր զօրութ̃եց. լի են եր
կինք եւ երկիր փառօք քո. եւ վերացաւ դրան
դըն ի ձայնէն զոր աղաղակէին. եւ տունն լի
եղեւ ծխով եւ ասեմ վայ ինձ. զի ես այր տա
ռապեալ զի արդ կամ հիացեալ. զի մարդ եմ
եւ պիղծ շրթունս ունիմ. եւ ի մէջ պղծա
շուրթն ժողովրդեան բնակեալ եմ. եւ զտ̃ր
զօրութ̃եց տեսի աչօք իմովք. Եւ առաքեցաւ
առ իս մի՛ ի սերովբէից անտի. եւ ի ձեռին
իւրում ունէր կայծակն զոր առեալ ունել
եօք ի սեղանոյ անտի. եբեր մերձեցոյց ի
բերան իմ եւ ասէ. ահաւասիկ մերձեցաւ այս
ի շրթունս քո. եւ հանցէ ի քէն զանօրէնու
թ̃իւ քո եւ զմեղս քո՛ ջնջեսցէ ի քէն. *Եւ
լուայ զբարբառ տ̃ն որ ասէր զո՛ ոք առաքեցից
կամ ով երթիցէ առ այն ժողովուրդն. եւ ասեմ
ահաւասիկ եմ տ̃ր. առաքեա՛ զիս եւ ասէ երթ
եւ ասա՛ ցժողովուրդն ցայն. լսելով լուիջիք
եւ մի՛ իմասջիք եւ տեսանելով տեսջիք. եւ մի գի
տասջիք. զի թանձրացա՛ սիրտ ժողովրդեանդ

այդմիկ. և ականջօք իւրեանց ծանուանս լուան և աչս իւրեանց կափուցին. զի մի երբէք տեսցեն աչօք. և իմասցին սրտիւք. և դարձցին և բժշկեցից զնս.

*Պօղոսի առաքելոյն յԵբրայեցւոց թղթոյն ընթերց.

Այլ Քս եկեալ քահանայապետ հանդերձելոցն բարեաց մեծաւն և կատարելեաւն. և անձեռագործ խորանաւն. այսինքն է որ ոչ յայսց արարածոց արեամբ նոխազաց և զուարակաց՝ այլ իւրով արեամբն եմուտ ՚ի սրբութիւն յաւիտենականս գտեալ զփրկութիւն. զի թէ արիւն ցլուց և նոխազաց. և մոխիր երնջոցն ցանեալ. զպղծեալսն սրբէր՝ առ ՚ի մարմնոյ սրբութիւն. *Իսկ որ չափ ևս առաւել արիւնն Քի որ ՚ի ձեռն հոգւոյն սրբոյ յաւիտենականի. մատոյց զինքն պատարագ. զի սրբեսցէ զխիղճ մտացն ձերոց. ՚ի մեռելոտի գործոց անտի պաշտել զած կենդանի. *Եւ վն այսորիկ նորոյ ուխտին է միջնորդ. զի յորժամ մահ լինիցի. ՚ի փրկութիւն վն առաջին ուխտին յանցանաց և զաւետիս առցեն հրաւիրեալքն ՚ի ժառանգութիւն յաւիտենից.

*Ալէլուիայ. *Փառաւորեալն խօսեցաւ.

*Աւետարանն որ ըստ. *Յոհաննու.

Ամենայն որ լուէ ՚ի հօրէ և ուսանի գայ առ իս. Ոչ եթէ զհայր ուրուք տեսեալ իցէ, եթէ ոչ որ էնն յայ. նա եաես զՀայր. *Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. որ հաւատայ

յիս ընդունի զկեանս յաւիտենականս։ *Ես եմ հաց կենաց · հարքն ձեր կերան զմանանայն յանապատին և մեռան · այս է հացն որ յերկնից իջեալ · զի որոք ուտիցէ 'ի սմանէ մի մեռցի։ *Ես եմ հացն իջեալ յերկնից · եթէ ոք ուտիցէ 'ի հացէս յայսմանէ կեցցէ յաւիտեան · և հացն զոր ես տաց մարմին իմ է · զոր ես տաց վ՟ կենաց աշխարհի· Մարտնչէին ընդ միմեանս հրէայքն և ասէին զի արդ կարէ սա տալ մեզ զմարմին իւր յուտել։ *Ասէ ցն՟ · եթէ ոչ կերիջիք զմարմին որդւոյ մարդոյ · և արբջիք զարիւն ն՟ · ոչ ունիք կեանս յանձինս ձեր · որ ուտէ զմարմին իմ · և ըմպէ զարիւն իմ · ունի զկեանս յաւիտենականս · և ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում · զի մարմին իմ ճշմարիտ կերակուրէ · և արիւն իմ ճշմարիտ ըմպելիէ·

Ս՟ ձայն պատարագ մատչի՛ · և · Ը՟ · որ նաւակատիս կատարի·

Կանոն աւազան օրհնելոյ · որ ունի զկարգ փրկութե՟ տ՟ծային շնորհս վերածնեալսն· վ՟ զի թերևս խորհուրդ եկեղեցւոյ որ ոչ ունի զծնունդ յորովայնի իւրոյ· *Եւ այս է կարգադրութի՟ հաստատեալ զաւազանն 'ի տեղւոջն իւրում · լուանան նախ ջրով 'ի ներքոյ և արտաքոյ և խառնեն 'ի ջուրն սակաւ մի գինի և դնեն ընդ աջմէ աւազանին · և զիւղն

 օծու

օծութեան. և եպիսկոպոսն հանդերձ քահանայիւքն շուրջ կալով. և դնէ զաջն ՚ի վե̄ շրթանն աւազանին. սաղմոս. ԻԸ. *Մատուցէք Տն որդիք. Քարոզ. Խնդրեսցուք հաւա ժէ. Տր ողորմեա. և ծնրադրեն երկրպագեն Գ̃ անգամ. զնոյն սաղմոսն և կարգն. *Քարոզ. Մխիթարան աղաչեսցուք և խնդրեսցուք հաւատով ՚ի փրկչէն մերմէ ՅՍԷ ՔՍԷ. զի առաքեսցէ զշնորհս հոգւոյն սրբոյ ՚ի մեզ. և առաջի կա ժողովուրդս և յաւազանս. և լուսազգեստս պայծառացուսցէ շնորհիւ ողորմութեն իւրով. ամենակալ Տր կե.

*Նա— ուէ. *Օ. ղրն.

Տէր փառաւորեալ յամ արարածոց. ՚ի քո ահաւոր անունդ. հաստատեցաւ յաւազանս այս ՚ի քաւութի և ՚ի թողութի մեղաց. *Բարեխօսութբ ամ սրբոց աղաչեմք զբարերար մարդասիրութիդ. առաքեա զհոգիդ քո սբ. և օրհնեա զսա. որպ օրհնեցեր զՅորդանան իջանելովդ քո ՚ի նմա. ամենա սբդ ՚ի մեղաց. յօրինակ յայսմ աւազանին ծնընդեան. ամ մարդկան. շնորհեա որք մկրտին ՚ի սա զթողութի մեղաց. զընդունելութիւն հոգւոյդ սրբոյ. յորդեգրութիւն շնորհս երկնաւորս հօրդ ՚ի ժառանգութիւն երկնից արքայութեանդ.

Մաղթ. Օրհնելոյ.

ով զի սրբեալ 'ի մեղաց 'ի հաճոյս կամաց քոց կացցուք 'ի յայսմ աշխարհիս և զանսպառ բարիսն ընկալցուք ընդ ամ սբս քո և գոհանալով փառաւորեսցուք զՀայր և զՈրդի և զսբ Հո.

Եւ առնու եպիսկոպոսն զիւղն օծութ. և դնէ 'ի մէջ աւազանին. և մատամբն տնագրէ զըրբեսին յանկիւնսն. և քահանայքն ասեն. Մծ մեր ապաւէն և զօրու. *Եւ գդեցուցանեն կտաւս. և ածեն գօտիս. և տնագրեն և փառս տան. *Եւ ապա ասեն Սաղմոս. ՃԺԴ. *Յելանելն իՂի յեգի.

*Ընթերցուած. Ծննդոց.

Եւ առ յակոբ զգաւազանն շերտ դալարոյ և ընկուզի, և սօսւոյ. և կեղևեաց զնս կեղև սպիտակ, և երերծեաց զդալարն 'ի գաւազանացն. և գաւազանս սպիտակ զոր գերծոյր յաւազանսն ջրարբից ջուրցն. զի իբրև գայցեն խաշինքն ըմպել ջուր հանդէպ գաւազանացն. զի զկծիցեն խաշինքն 'ի գաւազանսն. և ծնանիցեն գուշակս և սպիտակս. և խայտախարիս. և մեծացաւ այրն յոյժ յոյժ. և եղեն նմա ոչխար և արջառ յոյժ և ծառայք և աղախնայք. և ուղտք և էշք, և որ էր ընդ նմա.

*Ընթերցուած 'Ի չորրորդ Թագաւորութենէ.

Եւ եկն Նեեման իշխան զօրուն ասորոց. և էր այր մի առաջի տն իւրոյ. և էր սքան

ճելի երեսօք, և նովաւ ետ տր̃ փրկութ̃ն Աս-
րոց. և էր այր հզօր զօրութ̃. և էր բորոտեալ.
և Ասորիքն և մեկնաղէնքն ելին գերեցին զեր-
կիրն Իղի. և եր աղջիկ մի՛ փոքրիկ 'ի նոցանէ
առ կնոջն նեեմանա , և ասէ աղջիկն ցտի-
կինն իւր. եթէ յանկարծ երթայր տր̃դ իմ
առաջի մարգարէին որ 'ի սամարիա. ա՛ռքէր
զնա 'ի բորոտութ̃ իւրմէ և ասէ տիկինն.
թէ այսպէս խօսեցաւ աղջիկն որ յերկրէն
Իղի. *Եւ ասէ արքայն ասորեստանեայց
նեեմանն երթ. և առաքեցից հրով արտակ առ
արքայն Իղի. և գնաց. և առ 'ի ձեռն. Ժ.
տաղանդ արծաթ. և. Ղ̃. Ռ̃. դահեկան. և.
Ժ պատմուճան հանդերձեա. և տարաւ զհր-
ով որ ակն առ արքայն իսրայելի. *Արդ
իբրև հասցէ հրովարտակդ. ա՛ոքեցես
զդա 'ի բորոտութենէ իւրմէ. և եղև իբրև
ընթերցաւ զհրով արտակն արքայն Իղի.
պատառեաց զհանդերձս իւր և ասէ. մի թէ
ա̃ծ իցեմս. կամ կարող կեցուցանել և ա-
պրեցուցանել. զի առաքեաց զիս առաքել
զդա 'ի բորոտութ̃ իւրմէ. բայց գիտասջիք
և տեսջիք. զի պատճառ իմն առ իս. լուա-
այրն ա̃յ եղիսէէ. թէ պատառեաց արքայն
Իղի զհանդերձս իւր. առաքեաց առ նա
և ասէ. ը̃էր պատառեցեր զհանդերձն քո
եկեսցէ առ իս նեեման. և գիտասցէ գոյ ա̃ծ
'ի մէջ Իղի. *Եւ եկն նեեման կառօք և երի

ղ̃ձժճ վարօք.

Մաշտոց ։ Օրհնութիւն ։

վարօք· եւեկեալ եկաց առ դուրս տանն եղի
սէի· եւառաքեաց առ նա եղիսէէ եւասէ· երթ
լուա· ՚ի յորդանան· է· անգամ· եւ դարձցի
մարմին քո եւ սրբեսցիս· եւ բարկացաւ նեէ
ման եւգնաց· *Եւ ասէ նեէման թէրեւս ել
ցէ առիս· եւկարդասցէ զանուն տն այ իւրոյ
եւդիցէ զձեռն իւր ՚ի վր մարմնո իմո· եւաօ
քեսցէ զբորոտութի· ոչ լաւէ նաբանա· եւ
փարփարա գետքն դամասկոսի· քան զամ ջու
րս իղի· եւընդ էր ոչ երթայց առ նս եւլուա
ցայց· *Դարձաւ եւգնաց սրտմութբ· եւմա
տեան ծառայքն խօսեցան եւասեն հայր մեր
թէ մեծ բան ասացեալ էր քեզ մարգարէին
պարտէր առնել· թող թէ ասաց երթ լուա
ցիս եւսրբեսցիս· եւէջ եւմկրտեցաւ· է· ան
գամ եւսրբեցաւ· ըստ բանի մարգարէին եղի
սէի · եւ դարձաւ մարմինն իբրեւ զմանկան
տղայի եւ սրբեցաւ·

*Ընթերցուած։ *Յեսայեայ։ *Մարգարէէ։

Ուրախ լեր անապատ ծարաւի · եւ ցնծասցէ
անապատն· եւծաղկեսցէ որպ շուշան· ծաղ
կեսցի եւցնծասցէ անապատն յորդանանու·
եւփառքն լի բանանու տացի նմա· եւպատիւն
կարմեղա եւժողովուրդ իմ տեսցեն զփառս
տն եւ բարձրութի այ մերո·

*Պօղոսի առաքելոյն ՚ի գաղատացւոց թղթոյն է։

Ապա օրէնքն դաստիարակ եղէն մեզ ՚ի քս
յս զի հաւատոյն արդարասցուք · այլ

ՃԺԸ   իբրեւ

Աւազան. Օրհնելոյ։

իբրև եկին հաւատքն ոչ ևս ը՟ դաստիարա
կաւ եմք. քան զի ամենեքեան որդիք ա՟յ էմք
հաւատովք ՚ի Ք՟ս Յ՟ս. որք միանգամ ՚ի Ք՟ս
մկրտեցարուք զՔ՟ս զգեցեալ էք. չիք խտ
իր ոչ հրէի. և ոչ հեթանոսի. ոչ ծառայի և
ոչ ազատի ոչ արուի և ոչ իգի. զի ամենեքին
դուք մի էք ՚ի Ք՟ս Յ՟ս. ապա եթէ դուք
Ք՟ի էք ուրեմն աբրահամու զաւակէք.
ըստ աւետեացն ժառանգ։

*Ալէլուիա. *Հոգին ս՟բ եկեսցէ ՚ի քեզ և։

*Աւետարան որ ըստ Յոհաննու։

Ի սկզբանէ էր բանն և բանն էր առ
ա՟ծ և ա՟ծ էր բանն. *Նա էր ի սկզբանէ
առ ա՟ծ. ա՟մ ինչ նովաւ եղև և առանց
ն՟ր եղև և ոչ ինչ որ ինչ եղեն. *Նովաւ
կեանքէր. և կեանքն էր լոյս մարդկան. և
լոյսն ՚ի խաւարի անդ լուսաւորէր և խաւար
նմա ոչ հասու. *Եղև այր մի առաքեալ յա՟յ
անուն նմա յովհաննէս սա եկն ՚ի վկայութ՟ի զի
վկայեսցէ վ՟ս լուսոյն զի ամենեքին հաւատաս
ցեն նովաւ. Ոչ էր նա լոյսն. այլ զի վկայեսցէ
վ՟ս լուսոյն էր լոյսն ճշմարիտ որ լուսաւոր առ
նէ զա՟մ մարդ. որ գալոցէ յա՟շ. *Աշխարհի էր
և աշխարհ նովաւ եղև և ա՟շ զնա ոչ ծանեաւ
Յիւրսն եկն. և իւրքն զնա ոչ ընկալան իսկ
որք ընկալան զնա. ետ ն՟ց իշխանութ՟ի որդիս
ա՟յ լինել. որոց հաւատասցեն յանուն

Մաղթանս. Օրհնելոյ.

Նր̄. այլ ոչ յարենէ և ոչ 'ի կամաց մարմնոյ. և 'ի կամացն առն այլ յԱյ̄ ծնան: *Եւ բանն մարմին եղև և բնակեաց 'ի մեզ. և տեսաք ըզ փառս Նր̄. զփառս իբրև զմիածնի առ 'ի հօրէ լի շնորհօք և ճշմարտութ̄բ: *Յովհաննէս վկայեաց վն̄ Նր̄ աղաղակեաց և ասէ. սա է յորմէ ասէի որ զկնի իմ գալոցէր առաջի իմ եղև. զի նախ քան զիս էր: *Զի 'ի լրմանէ անտի Նր̄ մեք ամենեքին. առաք զշնորհս փոխանակ շնորհաց. զի օրէնքն 'ի ձեռն Մովսէսի տուան շնորհք և ճշմարտութիւն 'ի ձեռն Յս̄ Քս̄ի եղեն:

*Եւ սարկաւագն Քարոզէ:

Մ̄ 'ի վերուստ: *Մ̄ խաղաղութ̄: *Մ̄ հայրապետին: *Մ̄ քահանայից: *Մ̄ աւազանիս որ հաստատեցաւ 'ի նորոգումն զ: Մ̄ գալստեան հոգոյն սրբոյ 'ի վր̄ սորա ըզ կատարեալ խորհուրդն կաթուղիկէ եկեղեցւոյ զՏր̄: *Մ̄ լինելո սմա աղբիւր բարութ̄ 'ի վր̄ ծնելոցն. զՏր̄: *Մ̄ շնորհաբաշխութ̄ սբ̄ հոգոյն. արժանաւորել զսա ջրով և հոգով զՏր̄: *Եւ ևս միա: *Զ անձինս մեր: *Ողորմեաց մեզ Տր̄ Ած̄ մեր:

*Եւ ասէ :*Զ աղօթ:

Ա բարձրեալ ահաւոր. Ած̄ անքնին և սքանչելագործ. Ած̄ ողորմած. և բարեգործ. հայեաց մարդասի

Զ ճժը րութ̄

Աղօթ։ Օրհնութ։

րութեադ քո․ ՚ի մեզ եւ կատարեայ զհայցու-
ածս մեր ըստ կամաց ողորմութեան քո։ *Դու
ես Աստուած որ խնկզեանէ սքանչելագործեցեր
ազգի մարդկան․ պէս պէս շնորհօք․ *Աղա-
չեմք զքեզ հայր երկնաւոր․ առաքեա զհո-
գիդ սբ․ եւ օրհնեա զաւազանս զայս․ յոր հաս
տատեցաք ՚ի յանուն քո․ որով ընդունիմք
զհոգիդ սբ․ եւ զգենումք զքս․ արա զսա
աղբիւր շնորհաց եւ պարգեւս անապականութ
հաւատացելոց քոց․ զի որք մերձին ՚ի սա․
գրեսցին ՚ի դպրութ կենաց․ եւ ազատեսցին
՚ի ծառայութենէ մեղաց սատանայի․ զի ամե
նեքին լիցուք որդիք լուսոյ հօրդ երկնաւ-
որի․ եւ ժառանգակից Քի․ եւ գոհանալով
փառաւորեսցուք զհայր եւ զորդի եւ զսբ
հոգիդ այժմ եւ միշտ եւ․

*Ասեն ժամատուն օրհնելոյ․ որ յառաջի ասած հինգ
շաբաթուջն․ ասհմս․ ՃՂԷ․ Տէր օրհնեցէր․
Քարոզ․ Աս ՚ի գերեզմ ա՚ի տաճարն եւ․

*Ասա տաղ ասէ։ *Օ աղօթս․

Օրհնեալ է անբաւ մարդասիրութի հօր
եւ որդւոյ եւ հոգւոյն սրբոյ․ մեծ գոհու-
թի երից անձնաւորաց եւ մի աստուածութեան անե-
ղանելո անքննելո ամենա արարողի ամենակե-
ցուցանողի․ ամենապարգեւողի․ անմահի․ երկ-
րպագութի եւ մշտնջենաւոր փառաբանութի
զՀԺԹ յերկ

յերկնաւորաց և յերկրաւորաց ։ ՝ի հրեշտա
կաց ։ և ՝ի մարդկանէ ։ և յամ արարածոց ։
երրեակ երրորդութի̃ և մի ա̃ծութե̃ ։ որ էն
էութի̃ սկութի̃ ։ համաբնական ա̃ծութե։
Որ կանխագէտ իմաստութե̃ն իւրով զեր
կինս և զերկիր ։ և զբիւրաւոր զօրս հրեշտա
կաց ։ ձգեաց զերկինս գմբէթաձև ՝ի մաստու
թե̃ ։ և եդ ՝ի նմա զբազմութի̃ ջուրց ։ ո̃բ
բնակութի̃ զօրացն ։ զի գնան հրեղէնք ը̃
ջուրս և ոչ շիջանին ։ վ̃ զի քեզ ա̃մ ինչ կարելի
է ։ ճառագայթեցոյց ՝ի նմա զարեգակն և
զլուսին ։ զարդարեաց աստեղօք ։ շքեղացոյց
լուսնով ։ զծով պարսպեաց աւազով ։ զսահման
եդ և ոչ անցանեն ։ բուսոյց յերկրէ ծառս
պտղաբերս ։ և զծաղիկս հանդերձ սերմա
նօք ։ պսակեաց չորիւք եղանակօք ։ զբոլոր
շրջանակս տարոյն ։ եդ ի նմա հակառակս ան
հաշտելիս ։ և սիրելիս անքակտելիս ։ ակն
արկելով երկնեաց ծով կէտս մեծամեծս ։
և մանունս ։ իսկ երկիր շնչեաց բազմահոյլ
կենդանիս ։ * Ապա յետոյ ստեղծեալ զմար
դն̃ ՝ի պատկեր ՝ի կերպարանաց իւրոց ։ և
փչմամբ ա̃ծային շնորհիւն կենդանացուցեր
միջասահման կենաց և մահու ։ և պատուիրե
լով նմա չճաշակել ՝ի ծառոյն գիտութե̃ ։ և
՝ի պահել պատուիրանին ճոխացուցանելով
՝ի դերակա փառսն ։ * Իսկ բանսարկուն նա
խանձելով ը̃ նմա ։ պատրանօք օձաջամբ պտ

պտղոյն. ա̃ծուն աղագաւ. խօսել յանդգայ-
ունկն կնոջն. և պատրեալ զնմ յաղագս ան-
հասից ցանկուն. ճաշակել 'ի չհրամայեալ պտ-
ղոյն ամօթալի մերկուն. և սաղարթակարկա-
տերևովն հայթայթին ծածկեալ զմերկուն
ամօթալի. * Իսկ բարերարն քաղցր ձայնիւ
ասէր ուրես ադամ. զի գալն 'ի դրախտն.
նկարեցաւ գալուստ նր̃ աշխարհ. և ձայն ո-
ւոյ իւրոյ դրոշմեաց զյովաննէս կարապետն̃
և քաղցր ձայնիւ զադամն ասելով զփրկութի̃
ա̃մ աշխարհի գուշակէր. * Իսկ ադամ ան-
զղջութբ̃ դիմեալ 'ի մահ. պատճառելով ըզ
պատճառս մեղացն. զանպարտն ա̃ծ իւրոյ կոր-
ստեանն պատճառ վարկանելով կինն զոր ե-
տուր ընդ իս սա̃ անցոյց. և կինն զխաբուա̃
որ 'ի յօձէն. * Իսկ դատաւորն ա̃ծ իւրաքան-
չիւր յանցանաց. վճիռ դատաստանին 'ի վե̃
եդեալ. հանելով 'ի դրախտէն. մատնեալ
տաժանաւոր. և ախտալից կենցաղոյս այսորիկ
սակայն ոչ կարացեալ ժուժել. այլ ընկալեալ
զպատարգն աբէլի. անմահացոյց 'ի զաւակաց
նր̃ զէնովս պահելով զնոյ խաչանշան տապա-
նաւն. և զամբարշտեալն կայենեանսն իւրով
ծննդովքն. սահանա բաց անձրևօք ջրահեղ-
ձիկ սատակեաց. օրհնելով զսան երորդն
զաբրահամ. խոստանալով նմա երդմամբ.
բազմացուցանել զաւակ նր̃ 'ի վե̃ երկրի իբրև
զաստեղս երկնից բազմութբ̃. և իբրև զա-

ով առաջին ծովու․ բաղում նշանօք և արու-
եստիւք խօսեցաւ ընդ հարսն առաջինս․
առաքելով զմարգարէսն քարոզիչս ։ *Եւ
իբրև եկն լրումն ժամանակի․ խօսեցաւ ը̃
մեզ որդովն․ որ եկն և մարմնացաւ ՚ի ս̃բ կու-
սէն․ և եմուտ ը̃ օրինօք․ զի զորս ընդ օրինօ
քըն էին գնեսցէ․ կատարելով օրէնս առնե-
լով նշանս և արուեստս լուսաւորելով զկոյրս
առողջացուցանելով անդամալոյծս․ հալածե-
լով զդևս ։ *Նա կատարումն նշանաց զյա-
րութի̃ ղազարու չորեք օրեա՛ ՚ի թաղմանէ․
նստելով ն̃ր ՚ի մտրկի․ խորհուրդ կոչման
հրէից և հեթանոսաց վ̃ որո և մանկտին զով-
սաննայն երգէին․ օրհնութի̃ որդւոյ դաւթի
*Նոյն խաբերկեան աւուրս տ̃ծաբար․ կամա-
գա՛ ՚ի չարչարանս․ յանձն առնու մատնիլ ՚ի
դատաստան յանօրէն աշակերտէ․ յերեկոյ
հասեալ ժամու․ զերկոտասանիցն լուանալ
զոտս․ զի զխոնարհութի̃ ՚ի նս̃ տպաւորեսցէ
և զմարդկային գնայս ուղղել ՚ի յերկին․․ լու-
անա և զոտսն յուդայի․ որ իբրև զաղտ կու-
ռեալ էր ՚ի նս̃ լուանա և զոտսն այնորիկ որ
աշխատեցաւ․ մինչև ՚ի գաւիթ քահանայապե-
տին ։ *Վ̃ որոյ և ՚ի միտսն առելով մատնչին․
թէ և այլ՝ բաղում մեծարանս առնես ինձ․
չեմ կորուսանել զերեսուն արծաթն․ բաշ-
խէ զմարմին իւր և զարիւն․ նոր ուխտ անու-
անէ յիշատակ կամաւոր մահուան ։ *Որդ

Կանոն. Օրհնելոյ.

այս մեծ և ահաւոր տօնիս ուրախութի՛ եղև երկնաւորաց և երկրաւորաց. *Այսօր եղև ուրախութի՛ հրեշտակաց և մարդկան. Այսօր բարձաւ ադամայ անիծիցն ցանկ. *Այսօր ազատեցաք ՚ի ծառայութե՛ սատանայի. Այսօր անտեսն սերովբէիցն խոնարհի յոտս հողեղէնս. *Այսօր արկողն զլոյս ո՛պ զօդոց. զգենու զենջակ ծառայական կերպի. *Այսօր աթոռակիցն հօր ընդ հողեղէնս բազմի. *Այսօր փառակից ո՛դ հոգոյն յանձըն առնու մատնիլ ՚ի դատաստան մահու. *Այսօր կերակրողն ամենեցուն ե̄ մահուամբ սահմանի. *Այսօր տուողն մովսիսեան օրինացն. կատարէ զտօնս տարեկան տօնիս. *Այսօր բաշխէ զմարմին և զարիւնն իւր յայտնելով զանօրէն աշակերտին զխորհուրդ *Այսօր կապեալ լինի արձակիչն կապելոց. զոր երկինք ոչ բաւեն տանել. վ՛ն մեր փոքրկանա. *Այսօր օրհնեաց զո՛բ առաքեալսն ՚ի դպրութի՛ քահանայութե՛. *Այսօր դատադրամն կորուսեալ որէ թագաւորական պատկեր. *Այսօր եղև ուրախութի՛ վ՛ն մոլորեալ ոչխարին. *Այսօր հաղորդեցաք ճշմարտապէս մարմնոյ և արեանն տ՛ն. *Այսօր օրհնեցան քահանայք հանդերձ քահանայապետօք. ո՛պ քահանութի՛ մելքիսեդեկի որ օրհնեցաւ ՚ի տ՛ն. *Այսօր լուսաւորեցան քահանայք իշխանօք իւրեանց. ընդ դաւթի. և ե̄ զօրս

ն̃ձիդ̃   նր

նր։ *Այսօր միաբանութբ օրհնեցան ծերք
և տղայք երիտասարդք և կուսանք. ՚ի ձեռն
կապողին և արձակողին։ *Արդ առաքիչն
ած հատուցանողն բարեաց հատուսցէ ձեզ
աստ և ՚ի հնդերձելումն զկեանսն անվախճանս
*Եկեսցէ մխիթարութի երուսաղէմի որ ասէ
մխիթարեցէք զժողովուրդ իմ ասէ Ած.
քահանայք խօսեցարուք ՚ի սիրտ երուսաղ
էմի. և մխիթարեցէք զդա զի լի եղև տառա
պանօք. թողեալ լիցին դմա մեղք իւր. զի
ընկալաւ ՚ի ձեռանէ տն կրկին զհատու
ցումն մեղաց իւրոց. և դարձեալ եթէ զճա
նապարհս սրտի նր տեսի և բժշկեցի զնա. և
ետու սգաւորաց նր փառս. Փոխանակ մոխ
րոյն օծումն ուրախութն։ *Արդ փոխանակ
երթ և եկութն ձերոյ. յաղօթանոցիս յայս.
առաջնորդեսցէ ձեզ ՚ի վերինն երուսաղէմ։
*Եւ փոխանակ ցրտածեծ և բոկագնա լինե
լո. տացէ ձեզ տր զառագաստ անմահ վե
սային։ *Եւ փոխանակ գետնախշտութե ձերո
բազմեցուսցէ զձեզ ՚ի գոգն աբրահամու.
*Եւ փոխանակ անլուայութե ձերո. լուասցէ
զձեզ ՚ի մեղաց աղտո։ *Եւ փոխանակ քաղ
ցի և ծարաւո. կերակրեսցէ զձեզ յանմա
հական հացէն. և արբուսցէ յանմահական
բաժակէն։ *Օրհնեսցէ տր ած զքահա
նայսդ ձեր ըստ նմանութն սբ առաքելոցն.
և զարդարեսցէ ՚ի զարդ անկողոպտելի. ըստ

ըստ պմուճանին ահարոնի եւ լուսազարդեսցէ զը
սեալեան մախեսի. եւ լցուսցէ հոգով. ըստ նմա
նութե մելքիսեդեկի. եւ առաջնորդեսցէ եւ ուղղեսցէ
ըստ աւքերլոն խորանակցութե. եւ արասցէ զձեզ
միշտ առանց ամօթոյ. զի յերեւել հօտապետին
ըունիցիք զանթառամ փառաց պսակն: *Օրհ
նեսցէ տր ած զմիաբան ժողովուրդս եւ թեթեւ
ացուսցէ զբեռինս մեղաց ձերոց. ող զպոռնկին
եւ զմաքսաւորին. *Ընկալցի ած զաղօթս եւ զա
պաշխարութիս ձեր. եւ երեւեցուսցէ զերեսս իւր
'ի ձեզ. եւ ողորմեսցի ձեզ. եւ պայծառացուսցէ
զլապտեր հոգւոյ ձերոյ. եւ առաջնորդեսցէ ձեզ
'ի յառագաստ երկնաւոր փեսային. *Օրհնեսցէ
տր ած զտունս զայս եւ զտեղիս զբնակութիս եւ
զհիմունս եւ լսելի արասցէ յարկս այս. զայս օրն
փրկութեն տանս այսմիկ ըստ աբրահամեան օրհ
նութե. հանդերձ ազգօք եւ ժառանգակցօք
իւրեանց: *Օրհնեսցէ տր ած զպաստառ տա
նըս. զլուսարարս եւ զդռնաբացս եւ բացի սոցա
դուռն երկնային խորանին. եւ պայծառասցին
'ի յառագաստն զկենաց: *Օրհնեսցէ Տր ԱԾ
զպաստառ եկեղեցւոյս. զքարոզ ժամապաշտու
թե. զի ող ազգն ձայն գաբրիելեան փողոյն
զարթուցանէ զմահացեալսն: *Նոյնպէս եւ ձայն
սորա զարհուրեցանէ զատնայ. եւ զօրս նր. եւ զար
թուցանէ 'ի յօրհնաբանութի ած երրորդութե.
*Օրհնեսցէ Տր ԱԾ զծերսդ. եւ հոգւոյցու
ցէ եւ 'ի մատուն արասցէ. զերիտասարդսդ ող
ջախոհացուսցէ. զկանայսդ օրհնեսցէ տր ած
ող զկանայսն որք եկին 'ի գերեզման ան. եւ ող

ջըսն կենաց լուան ևայի ունկամբն. զմանկունսդ
բարեհաճութբ զարդարեսցէ. զողայսդ իբրև
զողայսն եբրայեցոց. որք ելին ընդ առաջ Քի
ոստովք արմաւենեօք: *Օրհնեսցէ տր ած զմիա
ան հաւատացելոցսդ ՚ի նստել ի տան. ՚ի գնալ ՚ի
ճանապարհի. ՚ի ննջել և ՚ի յառնել. և աճեսցէ զար
դիւնս արդարութն ձեր. Օրհնեսցէ տր ած զան
դաստնս ձեր ճ բանին մրգերէին որ ասէ եթէ ցօ
ղեսցէ զցօղ ողմութն իւր և օրհնութն. Օրհնեսցէ
զձեզ տր իւինէ. այն որ արար զերկինս և զերկիր
Ըրդ տացէ տր ած եկեղեցեաց ձերոց հաստու
թին թդւոց զօրութն. իշխանաց կարողութն հրպոց
ուղղփառութն կրօնաւորաց վարս սրբութն. քահից
ուղղեդնացութն. ժողովրդոց ողջախոհութն. կա
նանց պարկեշտութն. ծերոց զգաստութն. տղայոց
պահպնութն. ախտացելոց առողջութն. դիւաց հա
լածումն. ճանապրհորդաց առաջնորդութն. հո
գոցն հանգուցելոց զանսպառ և զանվաճան ու
րախութիւն. և եղիցիք օհնեալ առ հասարակ
ամենեքեան այժմ և միշտ և յաւ.
*Ըւէկլսեա: *Երանելիք են որ բնակեալն ՚ի.
*Սէբոյ: *Ըւետարան որ ըստ: *Պողոսա:
Իբրև եկն ՚ի տեղին. հայեցաւ ՚ի վեր Յիսուս
և ասէ. զաքէ փութա էջ այդի. զի այսօր ՚ի
տան քում արժանէ ինձ ագանել. փութացաւ
էջ և ընկալաւ զնա ուրախութբ: *Իբր և տեսին
ամքն. տրտնջէին և ասէին. թէ առ մեղաւորի
եմուտ լուծանել: *Եկն եկաց զակքէոս և ասէ
ցտր. տրահա զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց՝
և եթէ զոք զրկեցի հատուցից չորեքկին. *Ըսէ
ցնա Յս այսօր եղև փրկութն տանս այսմիկ.

Արդ ըստ կարգի ժամանակին. վարժել զմանկունս խնուդ որբութե և 'ի մաստութե յերկիւղն այ. Որք իբրև զարդի ծընեալ մանկունս խօսունս. և ան խարդախ կաթինն փափաքիցեն. զի նովաւ աճիցեն 'ի փրկութի, որք ճաշակելոց իցեն զքաղցրութի. ըզ մրգրէին որք մատիցեն 'ի վէմն կենդանի. և շինին տաճար հոգևոր. յանարատ քհնյութի մատուցանել. զհոգևոր պտրգն հաճոյ այ. 'ի ձեռն յի քի. *Յաղագս որոյ ասէ պօղոս թէ զորս յառաջագոյն ճանաչեաց. զնոսին և կոչեաց. և զորս կոչեաց. զնոսին և հրաւիրեաց. զնոսին և արդարացոյց. և զորս արդարացոյց զնոսին և փառաւոր արար. *Վս որոյ պարտէ յառաջքան զձեռնադրութե աւուրս խրատել զնուիրեալսն.

*Իսկ յառաջ ձեռնադրութեն, նստի եպսկն յաթոռ և քննեսցէ բազում զգուշութբ *Որ հրաւիրելոցեն աստիճան քահանայութեան. *Խրատս հարցմունքս և պատասնիք. *Արարեալ տն վարժապետին Գրիգորի.

Հուետարքի.

Նախ տեսանէ թէ ունի զուսումն լիով զքհնյութե թէ ոչ. և թէ տգէտ իցեն ոչ ձեռնադրեսցեն զնս. զի տգիտութի ան բանից. և ան բանն ոչ լինի քահնյ. *Վս որոյ ասէ մրգրէն. շրթունք քհնյին ըղգուշասցին գիտութե. զի բերան տն ամենակալին. *Արդ զոր ինչ ամենակալին բերա

զձրիէ նոյ

Յաղագս Ձեռնադրութեան.

Նոյ ասացեալէ պարտէ գիտել քաջային. և
ապա բերան նր կոչեցի.

Երկրորդ տեսանել թէ ուղղափառից է
նուիրեալն թէ ոչ. զի թէ հերձուածո
ղիցէ. ոչ է ձեռնադրել. *Որպէս ասէ առա
քեալն. հան զխմորն չարութե. զի մի զամե
նայնն խմորեսցէ. *Բայց կրկինէ հերձուա
ծողն նախ որ բանիւ հերձուածող լինի
յամծայինս. Երկրորդ ՚ի վերս քաջնյութե
որոց ինչ ուսուցանէ. որ զգլորեալն կանգ
նէ. և զմնկեալն. և զաղալեալն ՚ի խորհուրդ
եկեղեցւոյ հրաւիրէ. զոր ոչ հարքն արդե
լին կանոնեօք. է. խորհդ եկեղեցւոյ. այսպէ
սիքս որոշեալեն ՚ի շնորհացն այ. *Նու
նըզվեալ քն.

Երրորդ տեսանէ. զի թէ պէտ գիտունի
ցէ և ուղղափառ՝ ունի զգործ առաքինու
թե թէ ոչ. զի թէ անարժանիցէ գործով.
թէ պէտ զամ գիտութի ունի ոչ ձեռնա
դրեսցէ. *Որպէս ասէ պօղոս մի վաղվաղակի
ձեռն դիցես ՚ի վր գլխոյ ուրուք. զի մի կը
ցորդ լիցիս մեղաց նր. զի սատանայ թէ պէտ
զամ գիտութի ունի. այլ վն չարութե որ
առաքեալէ ՚ի շնորհացն այ. և ՚ի հր շկական
դասուցն. *Նա դարձեալ ածային իշխանու
թին ՚ի վր անարժանիցն ոչ հանգչի. զի որ
բութի լինի ենթակայ իշխանութե և յոր
ժամ ոչ լինի զրբութի ոչ հանգչի ՚ի վր

զ̃ հի̃ր̃ նր̃

նր իշխանութին. *Ն. յաղէս թէ պէտ յեա
քահանայութն բարձցի սրբութի. և ընդ
նմին լուծցի և իշխանութին.

Չորրորդ յորժամ արժանաւորիցէ քհնյուն,
տեսանէ թէ հասեալէ 'ի չափ հասակին
թէ ոչ. զի թէ խակ և անկատար իցէ հասա
կաւն. ոչ ձեռնադրեսցի զի ոմ մանուկ որ
բասէր լինի և փառասէր. զի ոչ ունի խոր
հուրդ ինչ աղտեղութե. այլ յորժամ հա
սանէ 'ի չափ հասակին. ապա յայտնին կիրք
բնութե 'ի նմա. և յաղթահարեալ 'ի բնու
թէն. բռնադատի 'ի մեղս և սխալեալ փոշի
մանի. *Վրյ պարտէ զչափ հասակին քըն
նել. զի դադարեալիցէ բնութի 'ի գործոյ
ինչ ևիցէ: և կատարեալ կամօք ընտրեսցէ
զինչ որ կամի և անարատ լիցին հրաւիրո
ղքըն նր. *Իսկ թէ ասիցէ ոք. թէ յորժամ
մանուկն լցեալ իցէ ուսմամբ և սրբութբ.
պարտէ ձեռնադրել. զի նոյն վարժեսցի.
*Որ ասէ սողոմոն. թէ ծերութի ոչ բազ
մաժամանակեայնէ և ոչ թուովն ամացն հա
փեսցի. այլ ալիք 'ի մաստութի մարդոյնէ.
և հասակ ծերութե կեանք անարատ: *Ասեմք
թէ այս ճշմարիտէ այս զոր խօսկաւին հաւ
տարիմէ. բայց ասեմ թէ ոչ ամենեցուն
այս վս երկու պատճառի Նախ զի բազում
քեն հրաւիրեալք. բայց սակաւքեն ընտր
եալք. Երկրորդ զի այս գործ կատարելոցնէ

Սրբոյ Զենոդրուբեան,

Իսկ մանուկն թէ իցէ գիտութբ և ան մե
ղութբ կատարեալ բայց հասկաւն և կամօքն
խակ է և անկատար. գուցցէ յորժամ հասա
կաւն և կամօքն կատարի գործ սրբութբն.
յանկատարն ժամանէ և լինի կրկին անկատար
այս ինքն յայնժամ հասակաւն. և այժմ գոր
ծով: *Վսրոյ պարտէ յորժամ երեք կատա
րելութիւքն միաբանին. այս ինքն. կամքն և
սրբութն. և հասակն, յայնժամ կրկին կա
տարելութբն հոգով և մարմնով առցէ ըղ
կարգ կատարեալ քահանայութն, վսրյ ասէ
տրն եթէ երկուք ՚ի ձէնջ միաբանեսցին վս
ամ իրաց եղիցին նց զինչ և կամին. *Արդ
լաւէ լինել կատարեալ քան թէ լինել անկա
տար. կատարեալ. *Վսրյ ասէ տրն եղե
րուք կատարեալք. որպէս և հայրն ձեր
կերնաւոր կատարեալ է. *Իսկ որ իցէ
կատարեալ հասակն. այս ինքն երեսնամեան
որպ ասէ Պօղոս առաքեալն. մինչև հասցուք
ամքն ՚ի մի՚ միաբանութի. այր կատարեալ ՚ի
չափ հասակի կատարմանն Քի, և այնէ ժա
մանակ առնելոյ իշխանութն շնորհս որպ և
նա առեալ զհոգին սբ ՚ի հօրէ. և բաշխէ
յանդամս իւր. ՚ի սբ ծնունդս
աւազանին

Ինդ երորդ քննեսցէ եպիսկոպոսն զնու
իրեալն. եթէ ՚ի բարեպաշտ ծնողացէ
զ՚ճ՚լ ծնեալ

ծնեալ. և 'ի մէջ յանկողնոյ. զի թէ այլ ազ-
գի իցէ զաւակ. կամ ուրուրացօղի զաւակ,
կամ պոռնկութէ ծնեալ. ոչ ձեռնադրեսցէ
զնա. զի թէ պէտ աւազանին մաքրեցաւ մա-
նուկն և ոչ դատեսցի որդի ընդ հօր. այլ
ըստ տնկական զօրութեն և ըստ արմատոյ զան-
գուածոյն զբնութի. և զբարք ծնօղին բե-
րէ յինքեան. և լինի կատարումն նր. որ-
նոցայն. և լինի անարժան 'ի գործ քհնյութե
և պատուհասի յայ. թէ ոչ ամենեքեան. այլ
բազումք այսպէս լինին. և լինի գայթակղութ
եկեղեցոյ. *Վրդյ ասէ. մի ամ հոգւոյ հա-
ատայք վրյ պարտէ. զի ընտրեսցեն 'ի բա-
րեպաշտ ծնօղաց զաւակ. և 'ի մէջ յանկողնոյ
ծնեալ. որ ասէ պօղոս դուք ազգէք ընտիր
քահանայութի և թագաւորութի ազգ սր
ժողովուրդ սեփական.

Վեցերորդ հարցանէ եպիսկն. զխոստովա-
նահայրն. առաջի ժողովրդեանն ասելով
սորա թէ արժանի է այս մեծի աստիճանիս
և ածային իշխանութես և նա վկայէ որ և գի-
տակիցէ այնպիսին պատասխանի տացէ ընդ մե-
ղաց նր յահեղ դատաստանին Քի. *Ապա
թէ վկայեսցեն թէ արժանի է. և ապա վստա-
հեսցի եպիսկոպոսն կոչել 'ի կոչումն.

Եօթն երրորդ յայտնէ նմա եպիսկոպոսն
զպատգամն այ. թէ այսօր դէտ կարգիս
դու 'ի վրա ժողովրդեանն այ. թէ տեսանես

զձլն զօք

Խրատ. Ձեռնադրութեան.

զոք 'ի մեղս. և ոչ ազդ առնիցես նմա. դառ-
նալ 'ի չարեացն. զարիւն նր 'ի ձեռաց քոց
խնդրեցից.

Ութերորդ զգուշ լիցի եպիսկոպոսն. զի մի
գուցէ անփոյթ առնիցէ զայս ամ զոր ասա-
ցաւ. *Ն. Թէ կամ վն աղաչանաց ումեք. կամ
վն աշխ բանաւորաց. կամ վն ընչից և կամ
վն այլ պատճառի զինչ և իցէ. բանադրեսցի
և ոչ կամս ձեռնադրեսցէ զոք այսպիսեացս
և առցէ զպատիժս յօտարաց. *Ն. Թէ ըստ հա-
ճոյիցն այ. և ընտրութե կանոնացն. զամ
հարկս յետս ընկենլով, արժանապէս ձեռնա-
դրութիւս տացէ. զի անարատ լիցի ձեռնա-
դրօղն. և ձեռնադրեալն. զի համարձակի
ասել յաւուրն դատաստանի թէ ահաւասիկ
ես և մանկունք իմ զոր ետ ինձ ած.

Իններորդ կարգեսցէ նմա կանոնս առաջի
ամ ժողովրդեանն կրկնակի կանոնս դնե-
լով 'ի վր նր. *Նախ կանոնս ժամանակա-
և երկրորդ կանոն մինչև ցվախճանն. որ է այս-
պէս. *Նախ դիցէ նմա պահս է. ամ աւելի
կամ պակաս. ըստ և պատշաճիցէ նց. որքապահ
պահօք. և խ. որ մեծաւ ճգնութբ կեալ եկե-
ղեցին արթնութբ աղօթիւք և ծնրադրու-
թբ և արտասուօք. *Իսկ այս վն երեք պատ-
ճառի. *Նախ զի և մանկունքն քահանայորեա
դողն. յարգանդի մօրն առնու զբանական
հոգին այ. արդ ըստ մանուկն յետ ընծայու-

ղճլէ թե

Թէ առ մայրն՝ մինչև ՚ի վեց օրն ոչ պանիր
լինի. ըստ յոբայ որ ասէ. մածուցիր զիս ոչ
պանիր: *Նոյնպէս և նոր ընծան մինչև ՚ի վեց
օրն. մխրամած գիմաք մածեալ ունիցի զամ
զգայարանսն. ահ և երկիւղ և ՚ի դողումն սար
սելով յայ. զի ասէ առաքեալն. թէ ահ մե
ծ է անկանիլ ՚ի ձեռս այ կենդանւոյ. վորյ
և մարգարէն մովսէս յորժամ մերձեցաւ ՚ի
լեառն այ. ասեր մեծաւ տագնապաւ թէ
զարհուրեալ եմ և դողամ: *Իսկ մանուկն
յետ վեց աւուրն փոխարկի յարիւն և մինչև
՚ի քսան օրն անկական հողուլն զարգանայ
յորգանդ մօրն: *Նոյնպէս և նոր ընծան ետ
վեց աւուրն սկսանի արեամբ չափ նահատա
կել ՚ի խիստ ճգնութիս. ՚ի ծնդրադրութե
քերան յարատասուն յանախակցութիս ՚ի հըր
կումն հանելով զգիշերն ՚ի գլուխ յաղօթս
այ. և այնու անկակից լիցի խաչին քի. և ոչ
յայնմ գիշերի հասէրն ՚ի տնէ կայլակ արեան
ոլոռնաձև քրտանցն. և այնու լիցի անկակից
մահու նր. և փառակից յարութե նր. վորյ
ասէ մրգրէն անկեալք եղիցին ՚ի տան տն
՚ի գաւիթս այ մերյ ծաղկեսցին.
*Իսկ որ ոչ իցէ այսպիսի ընտրութես
արմատացեալ ասէ տրն. թէ տունկըն զոր
ոչ անկեաց հայր իմ երկնաւոր խլեսցի.
Դարձեալ թէ ամ ծառ, որ ոչ առնէ պը
տուղ բարի, հատանի, և ՚ի հուր արկանի և

չձլէ այրի

այրի. *Իսկ որ զպտուղ իւր 'ի ժամու տացէ
ետերև նո՟ մի՛ թափեսցի. *Իսկ ո՟չ մանու
կըն 'ի քսան օրէն մինչև 'ի քառասուն օրն
ընկալնի զգայարանքն յատկանալ և ձևանալ
'ի կերպ մարդոյ. *Նախ սիրտն. և ապա գլու
խըն և ապա այլ անդամքն և զգայարանքն.
Եւ այնու հետև զգայական հոգովն աճէ յար
գանդ մօրն *Որպէս և նոր ընծայն յետ
քսան աւուրն հաստատեալ լեցի սրտիւ ծըդ
նութբ̃ . 'ի սէրն Քի աներկբայ . և հայի
մօզքն ի գլուխն 'ի Քս՟. և 'ի խորտի իւրում
զվերինն խորհի . ուր Քս՟ նստի ընդաջմէ
ա՟յ. և պատրաստէ զինքն մարմին և անդամ
գլխոյն Քի. և զգաստացեալ այնու հետև
թէ ո՟չի աստիճան և 'ի փառս հրաւիրեցաւ,
և ձևացաւ 'ի տիպ Քի. *Որդ մինչև 'ի
վեց օրն ծառայական . սիրովն երկնչել յա՟յ.
*Նաև մինչև 'ի քսան աւուրն վարձկանական
սիրովն վաստակէր 'ի ճգնութիս խաչակցելով
Քի. *Նաև 'ի քսան օրէն մինչև 'ի քառա
սունն որդիական սիրովն հաստատի սրտովն
ա՟ծ. *Իսկ ո՟չ մանուկն իքառասուն օրն ա
ռնու զբանական հոգին. *Որպէս և նոր
ընծայն լցեալ լեցի իշնորհաց ա՟ծ հոգոյն.
և պա՟րգէ զմարմին և զարիւնն Քի, ճաշա
կելով զհոգին ա՟ծ. ո՟չ ասէ զբերան իմ բա
ցի. և առի զհոգի. որէ մարմին և արիւնն
Քի. *Ո՟ի այսպէս առնէին առաջինքն.

զ̃ ճլդ̃ օրն

Խրատ. Ընծայութեան.

օրն անսուաղ պահելով. ա՟ծային տեսութեցն արժանացան. ո՟պ աբրահամ. մովսէս, եւ եղիեայ. եւ այլք ՚ի սոցին. Ա՟յր պարտէ նոր ընծային զ՟ն. որ մեծաւ ձգնութ՟բ հսկել. այսպիսի խորհրդով ո՟պ ցուցաք. եւապա արժանապէս պ՟րգել. եւ ա՟ծ միանալ. ո՟պ ասէ տ՟րն. թէ որ ուտէ զմարմին իմ. եւ ըմպէ զարիւն իմ. նա յիս բնակեսցէ. եւ ես ՚ի նմայ. *Երկրորդ վ՟ն այն պահեսցէ. ՙի. զի ընտելանա ՚ի սովորութ՟ի. հսկման եւ արթնութե յոտնկացութե. եւ աղօթից եւ սրբութե. եւ մոռասցի զիւր սովորութ՟բ հեշտ կեալն *Զի պարտէ նոր շնորհ ընկալցին. եւ նոր վարս ըստանալ եւ նորոգիլ. *Նաեւ եւ երրորդ զի ա՟մ նոր ընծային. եւ նոր շնորհ ընկալցին. զի նոր պատերազմ յարուցանէ սատանայ. ո՟պ ընդ ադամ. յետ զկենաց պ՟տղն առնելոյ. *Նայպէս եւ ը՟ աբրահամ յետ ճանաչմանն զա՟ծ. բազում նեղութ՟իս կրելով. *Նայպէս եւ ը՟ յոբայ պէսպէս փորձութ՟իս, եւ ը՟ դաւթի մ՟րգ՟րէն յետ օծմանն պէս պէս վիշտս. այլ ազգեացն եւ՚իսաւուղայ. *Նայպէս եւ ը՟ տ՟ն յետ մկրտութեն. ՙի. որ փորձեալ եղեւ ՚ի սա՟նյէ վ՟րայ քառասուն օր պահեաց. *Նայպէս եւ ը՟ ա՟մ ո՟եց մարտնչի սա՟նյ յետ ը՟ունելութե շնորհացն. *Ա՟յ որոյ պարտէ ա՟մ նոր ընծայից զ. ՙի. որ մեծաւ զգուշութ՟բ պահել զի մի՛ փորձեսցին.

*Ըստ հնոյն ժամանակին.

Իսկ երկրորդ կանոն դիցէ նմա մինչև ցվաղ
ջանն։ *Նախ զի ունիցի յինքն զորին քի. որէ
հեզ. խոնարհ. գթած. մարդասէր. ան յիշաչար
զուարթամիտ։ Ա̄րոյ ասէ տ̄րն. առէք զլուծ
իմ ՚ի ձեզ. և ուսարուք յինէն. զի հեզ եմ և խո
նարհ սրտիւ և գտջիք հանգիստ անձանց
ձերոց. և մի լինիք հպարտք բարկացօղ. նախան
ձոտ, հակառակօղ. զրկօղ. յանդուգն. լիրբ
խորամանկ։ *Զ ՚ի այսուքիկ տիպ ստնյին. և ոչ
առնու շնորհս յ̄այ։ *Ա̄րոյ ասէ տ̄ր. ամբար
տաւանից հակառակ կայ. տայ շնորհս խոնարհաց։
*Երրորդ կանոն դիցէ նմա. զի մի լիցի շա
տա շջիկ և արբեցօղ. և մի լինիլ ամենևին ծա
նօթ կանանց, կամ սանամայր, կամ մայրադիր
կամ քոյրադիր, առնել. կամ ըսպասաւոր պա
հել ՚ի կանանց. զի այս ա̄մ խաբէութ̄ի քեն և
ձգհք ստնյի. զի որ յիւր մօրէն հրաժարեաց
զինչ բաժին ունի ը̄ յօտար կանայսն. զի և
հայրն ՚ի ն̄մ շնացօղ կոչէ տ̄րն։ *Ա̄րոյ կա
նոնքէ ո̄բ հայրապետացն թէ կուսակրօն քհյ
առաջնորդ լիցի ժողովրդեանն. անիծեալ
ինքն և ժողովուրդն իւր։

Իսկ տասն երորդ. զգուշացուցանէ, նմա
եպիսն ասելով. տեսէք յոր աստիճան կոչեցաք
այս ինքն ՚ի կարգս հրշ̄կց։ *Յայսմ հետէ պա
տիւ ձեր. և պատիժ, չո՛ լիցի ըստ Ծականաց,
այլ ը̄ հշ̄կց. զի թէ արժանաւոր կարդիդ լինիք
ը̄ հրեշտակաց դասակարգութ̄ին ձեր։ *Իսկ
եթէ անկանիք. ընդ անկեալ դիւացնէ պատիժ

Ի   ղ̄ձ̄ղ̄ ձեր

ձեր, և ոչ այլ մեղաւորաց. վ̃որոյ ասէ մր̃գրէն
'ի գործս մարդկն չեն նք̃. և ըստ մարդկն ոչ տան-
ջեսցին. և ոչ թէ այս չափ միայն այլ և 'ի վեր
քան զհրեշկս. իշխանութի ունի քհյն. զի ամե-
գործ լինի. զգործ ԱԾ̃ի կատարելով այս ինքն
զհաց և զգինի. մարմին և արիւն քի առնելով.
զի զմեղսածին մանուկն որդի այ առնելով. զի
երկու օտար անձինքն մի' մարմին առնէ. զմեղս
մարդկան թողլով և այլն. *Որդ այսպիսի
գործք այ են. և ոչ հրեշկաց. այլ մարդկան
տուաւ այս մեծ իշխանութիս. վ̃որոյ ասէ տրն
թէ որ հաւատայ յիս. զգործն զոր ես գոր-
ծեմ և նա գործեսցէ։ Որդ եթէ ամենագործ գո-
լով. զգործս անձին գործէ. 'ի վեր քան զնս̃ տան-
ջելոցէ։ Իսկ եթէ անարժանապէս կացցէ 'ի վեր ք̃
զհրեշկս փառաց արժանացի. ըս̃ այնմ. թէ ուր ես
նեմ. անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի. Իսկ դժ̃ղ թէ 'ի
սեղան հօր իմոյ բաժանեցուցից զձեզ. և անարգեալ
պշրեցից. որդ այսպիսի մեծ և սոսկալի ահ և եր-
կիւղ յորժամ 'ի մտի պահելով յանձն առնեմ
զձեզ շնորհաց սբ հոգւոյն. Իսկ աղաչեմք ամ
ուխտիւք սբ եկեղեցոյս զամենագութն ած̃, զի
խանդաղատեալ սիրով քաղցրասցի 'ի վր ձեր. և
հեղցէ ծաւալեսցէ զշնորհս հոգւոյն սբյ. գետո-
րէն առատամամբ լուսափայլեալ ճառագայթիւք ըստ
հրեղինացն լուսափայլութ և ըս սբ վերնատանն
շնորհէ շնորհս. և որ ղորդեաց զձեռս իմ. պէս
պէս գեղապանծուէ. նոյնապարդ պայծառութ
հրաշալարդեսցէ զձեզ 'ի ձառագայթից լուսոյ
ամենայն լուրոյ. *Յօթն արփեան շնորհօքն մին-
չև յանսպառ յաւիտեանս Ամէն. զձեռ̃ Կա

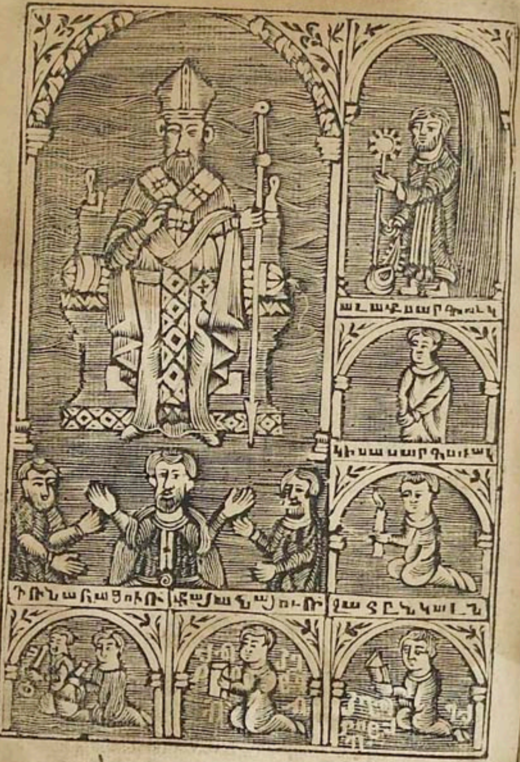

խորհուրդ ճաշածայութե.

*Սաղմոսերգութեան դասակարգութեան ։ *Պարգևնե լոյ մանկանց. Որ հաւաքեալ աստիճան Ձեռ– նադրութեան. Երրորդ յառաջնորդութեան ։

*Նաև.

ՆՍՏԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ՅԱ– Թոռ յառաջի սուրբ սեղանոյն. և գան Ս՟ւագ երիցունքն առ դուռն տաճարին. ՚ի ներքս ունելով ընդ ինքեանս. զնուիրեալսն ՚ի ծունկս անկեալ. *Սա– ասէն Շարական ։

Նայեաց ի մեզ և ողորմեաց մեզ քս որ ունիս բարձրում գթութիւն ։

Կձ, Թ Ձայնէ

*Զայնէ բարձր. *Հրամայեա տէր օրհնութեամբ ասել.
Իսկ եպիսկոպոսն ասէ. *Ուրախութիւն երկնային տացէ ձեզ որ բնակեալն է 'ի բարձունս տէր ած. *Եւ մատուցեալ սարկաւագ մի յառաջ 'ի մէջ եկեղեցւոյն. *Գոչեսցէ ձայնիւ կրկնեսցեն և ասասցեն. *Որ հայր դես որբոց. և դատաւոր այրեաց քս որ ու. Հրամանեա տէր օրհնութեամբ ասել.

*Եպիսկոպոսն Պատասխանեալ ասէ.

Օրհնեսցէ զձեզ տէր 'ի սիոնէ. այն որ բնակեալն է երուսաղէմ. *Ապա այնու հետև մատուցեալ. առաջ երիցանցն. գան առաջի ատեանին և ասեն. *Որպէս սակս հդես տէր լուր և մեզ աղօթից սոցա քս. որ ունիս. *Հրամայեա տէր օրհն. *Եւ ասէ եպիսկոպոսն.

Հրամանեալ է ձեզ 'ի տնէ խօսել. Եւ ասեն Առաջերիցանցն. *Ընդ որ հաղարդ տէ հայրպետ որես հաստատեալ հօտին հօտին քս. Խնդրէ 'ի քէն մայրս մեր տէ եկեղեցի. *Սոյն ասեն սարկաւագ. *Եւ եպիսկոպոսն ասէ.

Եւ գիտէք զքաղաքավարութիւն դոցա 'ի պարկեշտ ամուսնութէ. և 'ի տէ անկողնէ, և անշաղախ յամ անմաքուր գործոց. և են արժանի այս տէ աստիճանիս. և վկայէք ը ձերոյ ամասիրութե. *Պատասխանեն Առաջերիցանց.

Հայր տէ որչափ տայ մեզ մրդկային տկարութիս ճանաչել. զոր տեսաք աչօք. և զոր լուաք ականջօք վկայեմք դոցա. ինքեանք տացեն պճնի և մեք անպարտ գտանիմք առաջի քո հայր տէ և առաջի ահեղ ատենին քս. Խ զ ձխ Յես

Կոչումն։ Բարեխաւսութեան։

*Յետ ողորմեա. Բարձր յանիր ասէ.

Այր տէր խնդրէ 'ի քէն մայրս մեր տէր եկեղեցի. զի ձեռնադրեսցես։ *Զ այս ասաւն, աստիճան սրբազան, 'ի սպասաւորութիւն տէր եկեղեցւոյ։ *Նախնի ասէ։

Եւ գիտէք թէ կամաւորութեամբ եկեալեն այս կարգ և յօժար կամօք յանձն առնուն ըղձ լուծ տն մերոյ յն քն. եթէ 'ի հարկէ հրաւիրողացն։ *Պատասխանին ասելով։

Այր տէր կամօք և յօժարութեամբ սրտից իւրոց եկեալեն յայս կարգ. և ոչ 'ի հարկէ ումեքէ։ *Մեծ. *Նախնի.

Որպէս ասէ տրն մեր յսքս. ոչ ոք գայ առ իս եթէ ոչ հայրն իմ երկնաւոր ձգեսցէ զնա առ իս. և զմ որ գայ յիս ոչ հանից զնա արտաքս, եկայք առ իս ամ աշխատեալք և ծանրաբեռնեալք և ես հանգուցից զձեզ. առէք զլուծ իմ 'ի ձեզ, և յուսարուք յինէն, զի հեզ եմ և խոնարհ սրտիւ և գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց, զի լուծ իմ քաղցր է և բեռնիմ փոքր ոգի. *Առ''գն. *Բարձր.

Եւ ևս խաղաղութեան զտր. Օրհնեա տր.

*Նախնի. *Խաղաղական. *Մեծ.

Կոչումն ամենակալ զօրութեան այ կարողացուսցէ զձեզ բառնալ սիրով զլուծն քն, և երթալ կամաւ զհետ կենարարին յանսպառ ուրախութիւնս ամէն. *Եւ ասեն եղիցի.

ԽՄ զձխտ Գար

Կիւրակէ. Բարեկենդանին.

*Պարզերգ. *Հարցանէ. *Նախնախոյան.

Թողեալքն զամ հոգս զբաղմանց կենս, և
զխորհ սովորութե կայն. Այլ ասէ տրն մեր
թէ որ ոչ թողու զհայր և զմայր, զկին և
զեղբայրս, նոյն և զանձն իւր, ոչ կարէ իմ ա-
շակերտ լինել, զի ոչ կարէք ասէ երկուց
տերանց ծառայել, զի որ ոչ թողու զայս ամ,
և առնու զխաչ իւր և գայ զկնի իմ չէ ինձ
արժանի: *Նոյն ասեն.

Նոյն հայր մք զայս ամ թողեալքն յօժարու-
թե սրտից իւրեանց, և զամ յանձնէ և ՚ի
զօրութէ, վառեալ կան ՚ի սէրն քո, և ասեն
ինձ կի խաչելեալ է և ես կի, զի մեք թո-
ղաք զայս ամ. և եկաք զհետ քո.

*Հարցանէ. *Նախնախոյան *Մաւելով.

Պահեալքն զանձինս իւրեանց սրբութե.

*Պատասխանէ. *Խաղաղականայրն.

Նոյն հայր մք պահեալքն զանձինս իւրնց
սրբութբ շնորհօք այ. և կամօք ողորմութբ նո-
րին վարժեալքն ՚ի վարս սրբութե ՚ի ծնընդե-
նէ մինչև ցայսօր. *Նաև եղիխտն.

Նոյպէս ասէ տրն մեր յա քո. մի արգելուք
զմանկտին գալ առ իս զի այդպիսեաց ա-
րքայութի երկնից. *Սինգն Պարողէ.

Նոյն և ս խաղաղութե գ. *Օրհնեա տր.

*Նոյն գոյն *Նախնախոյան շքեղա ՚ի վերա նոյա ասէ.

Նոյն ահունի ածային աջոյն հանդիցէ ՚ի վր

զձխէ ձեր

Սոչ-ան. Յարութեան.

ձեր պահելով սրբութբ 'ի սպասաւորութն մբ եկեղեցոյ յայսմ հետէ մինչև յաւիտեան.

*Նմին եղիցի եղիցի. *Նա- եկեղեցոյ ասէ.

Ունին զուսումն մբ գրոց լիով գիտութբ ածային յօրինացն. Ո՛վ ի որ ոչ գիտէ, ըղ գիտուն մբ գրոց. նա և ոչ զօրութն այ որ 'ի նմա բն ուտրնեն մ' գուցէ յանցանցանիցէ որոց ողբալով ասէ մեծն Սողոմոն ոհ որոց թողեալ իցէ զուսումն մանկութեան. և մոռացեալ զուխտն ածեղէն.

*Պ-----իանէ *Խ-----վան-հայրն.

Հայր մբ ուսեալէն զուսումն դպրութե 'ի մանկութե ւորց. և ունին զգիտութն յօրինացն այ. կատարեալ համբ 'ի նոյն վարժեալ դաւանութբն 'ի քս. *Նա- ասէ Նախ-ն.

Նա յայտէս ասէ տրն մեր յս քս գրեալ է 'ի մարգրէս. և եղիցին ամքն ուսեալք յայ. ամ որ լսէ 'ի հօրէ. և ուսանի գա՛ առիս. և տամ զօրէնս իմ. գրեալէ 'ի միտս նց.

*Սրկգն օրհնէ. *Նա- և ս խղ՛զուե. Օրհնեա.

*Նախափոխալն. *Խ-հ-ինէ ասելով.

Պատուիրանք տն լուսեն. և լոյս տան աչաց զոր և լուսաւորէ զաչս մտաց ձերոց. լուսաւոր առնել 'ի ձեզ ըղ լոյս գիտութե քն այ մերո. անուանիլ 'ի տնէ, թէ դուքէք լոյս ափ. և դձլ թէ ոչ գդ 'ի քեզ մասն խաւարի. և բոլորն լուսաւոր եղիցի, իբրև զարե

գ ձխք   գակն

Աղօթք։ Խաղաղութեան։

զակն ծագեսջիք արքայութե երկնից է տր
մեա. ըստ հրամանաց տն մերո յի քի ամէն։
և ասասցեն եղիցի եղիցի. *Հրց ևէ Արկաւ։

Կարողեն ուխտել զանձինս, զհետ երթալ
ընթացիցն քի. Յաղքատութիւն ի քաղցս,
և ի ծարաւս, ի վիշտս, ի հալածանս, ի նա
խատինս, ի չարչարանս վն քի. որպ ասէ տրն մեր
թէ որ զիս պաշտեսցէ զհետ իմ եկեսցէ. Արդ
այսպիսիկ են հետ Քի որպ ցուցաք.

*Պատասխանի Աբեղայն.

Զանձն առնումք և ուխտեմք, որպ որդի
քըն զեբեթեա, զայդ տմ կատարել սիրով
և կամօքն ոյ, և կարողութե և զօրութե նո
րին, որ քան ևիցէ կարողութիւս մեր.

*Ապա Եպիսկոպոսն ասէ։

Այսպէս ասէ տրն մեր յի քս, որպ ուխտեաց
ինձ հայր իմ, և ես ձեզ ուխտեմ զարքայու
թիւն յերկնից, զի ուտիցէք և ըմպիցէք ի
սեղան հօր իմոյ ընդ իս արքայութե իմում.
*Առնին քարոզէ. Ասա և ես խաղ՛ղութե. Օրհնեալ տր

*Ապա Եպիսկոպոսն կնքահայէ ի վերայ նոցա.

Այժմ խոստումն տծային հրամանացն կատա
րեսցի ի վը ձեր ըստ անսուտ բանին որ
ասէ. Թէ զոր ասեմ ամենեցուն ասեմ դըր
ով զանձինս ի դպրութի կենաց ընդ երջա
նիկ դասս ըք առաքելոցն. Ասեն եղիցի եղիցի.

*Հարցանէ Եպիսկոպոսն Ապա ասէ։

զ̃ ձիք Արդ

Կոչումն. Պահպանողութեան.

Մարդ յորժամ այս ա՟մ եղև յանձն առնուլն առանց ձանձրանալոյ յա՟մ ժամ. զգաստութ՟ե կեալ ՚ի պաշտօնն ա՟յ. և ոչ փոխանակել զգործն ա՟յ ը՟ մարմնաւոր գործոց. ա՟պ ասէ պետրոս ոչէ ձեզ պարտ թողուլ զպաշտօնն ա՟յ. և պաշտել զմարմնաւոր սեղանն.

*Նա. *Պատուիրանէ. *Խոստովանողացն.

Յանձն առնումք ա՟մ պատրաստութ՟ե առանց ձանձրանալոյ. կալ ՚ի պաշտօնն ա՟յ, և ոչ խափանել զգործն ա՟յ վ՟ս մարմնաւոր գործոյ՝ որ քան կար մերիցէ պաշտեմք զնա զա՟մ աւուրս կենաց մերոց հետևել նմայ.

*Նա. *Նախընթացն *Հրամայէ.

Որպէս ասէ տ՟ր մեր յ՟ս ք՟ս. որ զիս պաշտեսցէ զհետ իմ եկեսցէ և ուր ես նեմ, անդ և պաշտօնեայնիմ եղիցի. Եթէ ոք զիս պաշտեսէ պատուեսցէ զնա հայրն իմ.

Սէգն տարողէ. Նաւ ես խաղ՚՚ղուն. Օրհնեա՛ տ՟ր

*Նախընթացն. ✻ Խաղաղնէ. Մաւրալ.

Շնորհեք տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի. զօրացուսցէ զձեզ յա՟մ ժամ. պաշտել զա՟ծ կենդանի. և ժառանգել զխոստացեալ տեղին. թէ ուր ես նեմ. անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի. ՚ի նոյն սէր վառելով զմիտս ձեր յա՟մ ժամ ամէն

*Նա՛ ժողովուրդն ասեն եղիցի եղիցի.

*Նա. տէ. *Նախընթացն.

Յանձն առնուն կատարել զա՟մ հրամանս

Աղօթք. Քահանայութեան.

սրբոց առաքելոց և մարգարէից. , և հայրապետաց, և կայ ընդ կանոնի նոցա. և ոչ լուծանել. կամ հակ՟ռկ կանոնաց ուսուցանել զոք ՚ի վարս քրիստոնէութեան.

*Պատասխանի. Տայէն.

Այո՛ յանձն առնեմք կատարել զա՟մ հրամանս ձեր ը՟ կանոնի ս՟բցն գնալ. և ոչ լուծանել կամ հակառակ յառաջնոցն կալ։

*Նա ասէ. *Սարկաւագն.

Այսպէս ասէ տ՟րն մեր յ՟ս ք՟ս. որ լուծցէ մի ինչ ՚ի պատուիրանացս յայսցանէ ՚ի փոքունց. և ուսուցանէ այնպէս զմարդիկ փոքր կոչեսցի յարքայութն երկնից.

Արգն տարողէ. Նաւ ևս խզ՛ղուն. Օրհնեա՛ տ՟ր

*Սարկաւագն ✻ Խնդրեսցուք ՚ի վերայ նորա ասելով.

Շնորհք շնորհօղին զպ՟տուրնս տ՟յ զօրացուցանէ զձեզ յա՟մ ժամ կեալ ըստ կանոնի յօրինացն տ՟յ. զի առնելով և ուսուցանելով մեծ կոչեսջիք արքայուն տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի ը՟ ս՟բս ամէն. *Նա ժողովուրդն ասեն երիցս եղի՛.

*Նա *Ասէ. *Սարկաւագն.

Սուրբն խոստովանահայր և ուսուցիչն զա՟մ ուղղութն խոստովանութն զի և ինքեանք կացին զխոստովանութն ժողովրդեանն. և խրատել զն՟ս զգուշանալ մեղաց տ՟ի. զի մի՛ արիւն ն՟ց ՚ի ձեռաց ձերոց խնդրեսցէ տ՟ծ.

*Պատասխանեն ասելով.

զ՟ձխ՟ Այո՛

Կցուրդ. Պահպանութեան.

Այր ուխտին հայր մբ խոստովանուհայր. և ուսեալն զամ հրամայեալդ ՚ի ձէնջ.

*Հր. աւէ. *Հոգեխօսութեան.

Այսպէս ասէ տրն մեր յս քս. տուր զհաշիւն վաղագոյն մինչ դեռ կցես դու ընդ ոսոխի քում ՚ի ճնպհի գուցէ մատնեսցէ ըզքեզ ոսոխն դատաւորի. և դատաւորն դահճի և արկանիցիս ՚ի բանդ. ամէն ասեմ քեզ թէ ոչ ելանիցես անտի. մինչև հատուցանիցես զյետին նաքարակիտն.

Սէգն յորդորէ. Հաւես խղ՛ղուէ. Օրհնեալ տր

*Հր. աւէ. *Հոգեխօսութեան

Հովիւն քաջ որ եդ զանձն իւր ՚ի վր բանաւոր հօտի. կարօղացուցէ զմեզ հովուել զհօտս իւր արդարութբ տալով զանձն իւր յօրինակ հօտին քո. դարձուցանել զնս յամ չարեաց. ոչ դրձումն անառակ որդւոյն. թողելով զամ մեղս նր. և տալով զպատմուճանն առաջին. և դուք երևիլ հօտպետին ընկալջիք զանթառամ փառաց պսակն.

*Հր. առաջէ Ժողովուրդն եղիցի եղիցի.

*Հարցանէ *Հոգեխօսութեան.

Ունի զդաւանութի խոստովնութն ուղղափառ հաւատոյ ՚ի սբ երրորդութն. և ՚ի մարդեղութին քն այյ մերո և հրաժարին յամ հերձուածողաց. *Պատասխանէն ասելով.

Այր հայր սբ ունիմք զդաւանութիւնն

զ ձխէ ուղ

ուղղափառ հաւատոյ, և խոստովանիմք զՔե
զերրորդութին զհայր և զորդի և զսբ զհոգին
համագոյ Ածութին. և զմարդեղութին քի
Այ մերոյ ընդ սբ հայրապետացն, և նզովեմք
զԱմ հերձուածողաց դասքն. զարիոս. զմա
կեդոն. և նեստոր. և զԱմ երկաբնակաց դա
սքն *Ձայն աւէ։ *Ալէլուիայ։

Այսպէս ասէ Տր մեր ՅՍ ՔՍ Ամ որ խոստո
վանեսցի յիս առաջի մարդկան. խոստովա
նեցայց և ես զնմանէ առաջի հօր իմոյ որ յեր
կինսն է. և որ ուրասցի զիս առաջի մարդկան.
ուրացայց և ես զնա առաջի հօր իմոյ որ
յերկինսն է.

Առ Գն յորդորէ. *Ձայն խաղաղութ. Օրհնեալ Տր
*Ձայն *Ե. *Ալէլուիայ։

Հոգին Սբ որ էջ 'ի յորդանան և 'ի վերնա
տունն. և յայտնեաց զԲնի Ածութին.
Նոյն զեղումն շնորհաց սբ հոգոյն ծաւալե
ցի 'ի վՐ ձեր. բանալով զաւազաստ մտաց
ձերոց. 'ի ճանաչումն Ածութեն քի. ըստ որում
ոչ ոք ասէ Տր ՅՍ. եթէ ոչ հոգով Սբով.
և պայծառացուսցէ զմիտս ձեր 'ի դաւանութ
ուղղափառ հաւատոյ Ը սբ հայրապետացն.

*Ձայն հրամայէ. *Ալէլուիայն ասել զՏաղ
նուբինն Հաւատոյ։

Խոստովանիմք և հաւատամք ամենակա
տար սրտիւ զհայրն Ած անեղ անծին
զԸ ձիԸ և ան

ևանսկիզբն։ *Հայր ծնող որդւոյ ևբղխող Հոգւոյն սբյ։ *Հաւատամք զբանն ա՟ծ, անեղ ծնեալ 'ի Հօրէ նախ քան զյաւիտեանս. ոչ յետոյ ևոչ կրսեր. այլ որ քան Հայրն Հայր. է՟ նմին և որդին որդի։ *Հաւատամք զսբ Հոգին անեղ անժամանակ. ոչ ծնեալ այլ բղխեալ 'ի Հօրէ՟. էակից Հօր և փառակից որդւոյ։ *Հաւատամք զերրորդութիւն սբ. մի բնութի՟ մի՛ ա՟ծութի՟. ոչ երեք ա՟ծք. այլ մի՛ ա՟ծ. մի՛ կամք. մի՛ թագաւորութի՟. մի՛ իշխանութի՟ արարիչ. յերևելեաց ևաներևութից։ *Հաւատամք յեկեղեցի սբ զթողութի՟ մեղաց. Հաղորդութի՟ սբց։ *Հաւատամք զմինն երից անձանց զբանն ա՟ծ. ծնեալ 'ի Հօրէ նախ քան զյաւիտեանս 'ի ժամանակի իջեալ ա՟ծածին կոյսն մարիամ առեալ յարենէ նր. և միաւորեաց ը՟ իւրում ա՟ծութեն ինն ամսեայ ժուժկալեալ յարգանդի անարատ կուսին և եղև ա՟ծն կատարեալ մարդ կատարեալ Հոգւով և մտօք և մարմնով. մի՛ անձն մի՛ դէմ. և միաւորեալ մի՛ բնութիւն. ա՟ծն մարդացեալ առանց փոփոխման. առանց այլայլութե՟. անսերմ յղութի՟ և անապական ծնունդ։ *Որպէս ոչէ սկիզբն ա՟ծութեան նր. և ոչ վախճան

մարդկութեան նր՟ · զի Յս՟ Քս՟ յերէկ և այսօր
նոյն և յաւիտեան։ *Հաւատամք զտրն՟ մեր
յս՟ քս՟, շրջեալ 'ի վր՟ երկրի · յետ երեսուն
ամաց եկեալ 'ի մկրտութի՟ · հայր 'ի վերուստ
վկայեալ դայէ՛ որդի իմ սիրելի · և հոգի ս՟բ
աղաւնակերպ իջեալ · փորձեալ 'ի սատանայէ
և յաղթեալ նմա · քարոզեալ մարդկան զփր
կութի՟ · աշխատեալ մարմնով · վաստակեալ ·
քաղցեալ · և ծարաւեալ · եւտ եկեալ կա
մաւ 'ի չարչարա՟նս · խաչեալ մեռեալ մարմնով ·
և կենդանի ա՟ծութբ՟ն · մարմին եդեալ 'ի
գերեզմանի միաւորեալ ա՟ծութբ՟ն · հոգով
իջեալ 'ի դժոխս անբաժանելի ա՟ծութբ՟ն ·
քարոզեալ հոգւոցն · աւերեալ զդժոխս · և
ազատեալ զհոգիսն · յետ երից աւուրց յա
րուցեալ 'ի մեռելոց · և երևեալ աշակերտ՟ցն ·
*Հաւատամք զտ՟րն մեր յս՟ քս՟ · նովին մար
մնովն համբարձեալ յերկինս · և նստեալ
ը՟աջմէ հօր · այլ և գալոցէ նովին մարմնովն
և փառօք հօր · դատել զկենդանիս և զմե
ռեալս։ *Որ և յարութիւն ա՟մ մարդկան։
*Հաւատամք և զհատուցումն գործոց · արդա
րոցն կեանք յաւիտ՟ենկն · և մեղաւորացն տան
ջանք յաւիտենական ·

*Նորընծան ասէ զհետ այս զայց ասէն հաւատալիս.

Ա՛յս է մերոյս հաւատոյ ուղղափառ դաւա
նութի՟։ *Ո՛րպարտէ ա՟մ քրիստոնէից
յա՟մ ժամ 'ի սրտի ունել և 'ի լեզուի պահել

զձճ զի

զի սրտիւ հաւատալ զարդարութի գործէ և բերանով խոստովանիլ զփրկութի առնէ առաքելոյն. *Այլ հիմն ՚ի վր սորա պարտ է շինել զգործս բարիս. զի այս են աստիճանք հաւատոյ որով ելանեմք յերկինս առ ած մ՚ մ՚ առնաքայլու Է. մտօք և հոգով և մարմնով այս ինքն որ քան կենդանի եմք մտօք. և հատով ելանեմք առ ած. և յետ մահուան հոգով և բարի գործով. *Իսկ յետ յարութե մարմնով և հոգով. *Նա պարտ է ամ քահանագործութե տալ զայս դաւանութի մեծի քահանայապետին. և պահանջել ՚ի նմանէ. զորս ձեռնադրելն կամի.

Նա ապա յատուկ անուանէ նզովէ զամ հերետիկոսաց դասքն. Ճ Ժ Թ. հերձուածողսն. *Մրոյ պարտ է ձեզ որդեակք հրաժարիլ յամ աղանդոյ հերձուածողացն որ Է դէմ խոստեցան ուղղափառ հաւատոյս մերո. Ասեն ամէն ամէն. Անաթիմա նզովեալ լիցի.

*Հարցանէ. *Ապողինարեան ասելով.

Նզովես զայնոսիկ որ ոչ խոստովանին զմն քն ած և մարդ կատարեալ. և զմարդն ածացեալ. և վն այնորիկ ածածին զսբ կոյսն մարիամ. *Անաթիմա նզովեալ լիցի.

Հրաժարիս և նզովես զարիոս աղեկսանդրացին որ ոչ խոստովանցու բնութե միանալ ՚ի մարմնի բանին այ և որդին այ արարած և եղական. *Անաթիմա նզովեալ լի

Հրաժարիմ և նզովեմ զմակեդոն հայհոյիչն որ ոչ խոստովանեցաւ, բնութ՟բ միանալ զհոգին ս՟բ համագոյակից հօր և որդոյ այլ և ստացական և արարած։ * Անաթեմա եղ.

Հրաժարիմ և նզովեմ ՚ի մարդադաւան նեստորէ որ ոչ խոստովանի ա՟ծածին զս՟բ կոյսն մարիամ. և զծնեալն ՚ի նմանէ ոչ բոլորին ա՟ծ այլ սոսկ մարդ։ * Անաթեմա եղ.

Հրաժարիմ և նզովեմ զպօղոս սամոստացին որ զմի՛ Ք՟ն բաժանեաց երկու դէմս, և երկու ներգործութ՟իս. և միայն մերձաւորութ՟ի պատիւ և ձոխութ՟ի տայ նմա. և ոչ միութ՟ի բնութ՟բ։ * Անաթեմա եղ.

Հրաժարիմ և նզովեմ զսաբէլ լիբէացին որ երկու դէմս. և երկու զօրութ՟իս բաժանէ. զբանս ս՟բ գրոց. զմ՟րգ՟րէից. և զառաքելոց. և զաւետարանչացն ս՟բց որ վասն Ք՟ի ասացեալքն. և կամ իւր. իսկ Յ՟ի վ՟ս իւր. և զայնոսիկ զոմանս մարդոյն առանձինն իմանամ որ ՚ի մարիամայ. և զոմանս բանին որ ա՟յ հօրէ։ * Անաթեմա եղ.

Նզովեմ զդիոդորոս տարսոնացին. և ըզ թէոդորոս մամոստացին. և զայնոսիկ որ ոչ խոստովանին զմիանալ բանին ՚ի մարմնի. և զնոյն խոստովանիլ մի՛ Տ՟ր ա՟ծ, մի՛ ա՟ր որդի ա՟յ. ա՟ծ և մարդ կատարեալ. որդի ա՟յ և որդի մարդոյ։ * Անաթեմա եղ.

Աղօթ. Քահանայութեան.

Նզովես զՄանի հերձուածողն որ ասաց երկու ած. մինն բարի, և մինն չար. * Անա՛.

Նզովես զԵպիկիւրոս որ ասաց ինքնեղ զարարած. * Անաթեմա՛ նզո.

Նզովես զՍաբէլ որ ուրացաւ զանձնաւորութիւն երրորդութեն և մի՛ անձն կոչեր զերրորդութիւն. * Անաթեմա՛ նզո.

Նզովես զՍոկրատես որ աւետակից նիւթոյ ասաց լինել ած. Անաթեմա՛ նզո.

Նզովես զԴալիանոս որ ՚ի հրեշտակաց ասաց լինել ած. և ստեղծեալ զերևելիս. * Անա՛.

Նզովես զպիղծն կարպոկրատես որ յոլովեփա և մարմնամ ասաց Քս. * Անաթեմա՛.

Հրաժարիս և նզովես զամ հերձուածողսն և զապականիչսն. որ ասացին զհոգին սբ. յատար ՚ի բնութէ այ, կրսեր և պաշտօնատար և այլ բազում հայհոյութիս խօսեցան. * Անա՛.

Նզովես զՄանիքոս որ առաջօք ասաց զմարմնանալ բանին. * Անաթեմա՛ նզո.

Նզովես զԵւտիքես որ ուրանայ զչնորհքն Քի արդարանալն. * Անաթեմա՛ նզո.

Նզովես զԱնդրովլիոս որ ասաց յերկնից բերեալ զմարմինն Քի. և անց ընդ կոյսն ոպ խողովակի. * Անաթեմա՛ նզո.

Նզովես զԼևոն և զպիղծ տումարն զոր գրեալէր զմինն ՚ի յերկու բաժանեալ. և ոչ յաւել զմարիամ ածածին. Անա՛.

Ղ ՃԾԳ Փ Նզո

Սրբոցն։ Թարգմանչացն։

«Նզովես և հրաժարիս միահամուռ յամ չար հերձուածողաց եաղանդոց նոցա որքեն արբանեակ չարին. Անաթեմա։

«Նզովեալ և անիծեալ եղիցին ամ դասք հերձուածողացն. ի հօրէ և յորդւոյ և ի հոգւոյն սբյ. Ամէն։

*Սաղ տաղ։ *Ասպնջական։

Որով հետև հրաժարեցայք ամ չար հերձուածողացն. պարտէ ձեզ այսու հետև աշակերտիլ, և հետևիլ ամենայն ուղղափառ և ածաբան հայրապետացն։

*Սաղ տաղն։ *Յարութենական յիշատակին առաքելոյն օրհնութեամբ եղիցի։ *Ամէն։ Ասպնջական։

Աշակերտիք և հետևիք սրբոյն *Դիոնեսոսի արիսպագացւոյն և բարեթոսի վարդապետին։ *Յաւտնկն յիշատա։

Աշակերտիս սբյն սեղբեստրոսի. և աթանասի հայրապետացն։ *Յաւտնկն յիշ։

Աշակերտիս սբյն Գրիգորի մերոյ լուսաւորչին. որդւոց և թոռանց նորին։ *Յաւ։

Աշակերտիս Թարգմանչացն մերոց սահակայ և մեսրոպայ հայրապետացն։ *Յաւի։

Աշակերտիս սբյն բարսեղի կեսարացւոյն. և գրիգորի նիւսացւոյն։ *Յաւիտե։

Աշակերտիս սբյն կիւրղի, և եփրեմի խորին ասորոյ։ *Յաւիտենական յիշ։

Աւչաւն. Պատահանայաւրէան.

Աշակերտիս սբյն գրիգորի ածաբանին և եպիփանու կիպրացոյն. *Յաւիտե՛.

Աշակերտիս սբյն յոհաննու ոսկէ բերանին և կիւրղի աղէկսանդրացոյն. *Յաւի՛.

Աշակերտիս սբյն յակոբայ մծբնայ հայրապետին և յակոբա սրձեցոյն և գրիգորի սքանչելագործին. *Յաւիտենա՛.

Աշակերտիս սբյն Յոհանու օձնեցոյն, և Գրիգորի տաթևացոյն և պարսամայ ձրգնաւորին. *Յաւիտենական յիշա՛.

Աշակերտիս նիկիոյ սբ ժողովյն. ՅԺԸ հայրապետացն. *Յաւիտենական յի՛.

Աշակերտիս կոստանդնու սբ ժողովյն. ՃԾ. հայրապետացն. *Յաւիտե՛.

Աշակերտիս եփեսոսի սբ ժողովյն. ՄԾ. հայրապետացն. Յաւիտենա՛.

Աշակերտիք ամ ուղղափառ և սբ հայրապետացն որ ուղիղ դաւանութբ համառօտեցին ի մեզ զբանն ճշմարտութե. յաւ՛.

*Պարզեալ. *Աստուածայայն ասէ.

Այսպէս ասէ տրն մեր յս քս յամ որ խոստովանեսցի զիս առաջի մարդկան. խոստովանեցայց և ես զնմանէ առաջի հօր իմոյ որ յերկինսէ. *Բան զի իջանէ հոգին սբ ածբաշխօղն շնորհաց այնպիսի սեղան սրբութե և'ի դաւանօղս ուղղափառութե. և հանդիցէ օծեալն այն. որ ճանաչէ զստարն և զընտանի

զձծե և քի

և քէ փառք յաւիտեանս։ *Ամէն.
Սրկն ժողովէ։ Եւ ևս խղ՛ղուե։ Օրհնեա տր
*Քահանայն ✠ Խաչակնքէ 'ի վերայ նոցա ասելով.
Արդ ած որ կարողն է զօրացուցանել զձեզ.
և հաստատել 'ի նոյն պահեսցէ քաղցրու
թբ. և ամրացուսցէ օրհնութբ. և ծաղկեցու
ցէ շնորհափայլութբ զմիտս և զգայարանս ձեր,
զսիրտս և խորհուրդս ձեր, զբանս և զգործս
ձեր զմուտս և զելս ձեր. ը̃ ամրածածուկ
աջոյն, և հզօր ձեռամբ և բարձր բազկաւն
հեղլով 'ի վե̃ ձեր զշնորհս ճառագայթից
լուսոյ հոգւոյն եօթնազան պայծառութբ ով
'ի դասս առաքելոցն հրաբորբոք ծաւալմբ
հրազինել ը̃ հրեղինաց շնորհաբաշխութբ
զմայլել. հրճուիլ. զուարճանալ. ցնծալ.
խայտալից բերկրանօք. յանսպառ ուրախու
թեան ըմպելով զուխտն փափկութենցն ոյ.
օրհնութեց շնորհիւս. անուամբ հօր և
որդւոյ և հոգւոյն սբյ որում վայել.
*[illegible]. *[illegible]
[illegible]
[illegible]. *[illegible]
[illegible].
*Սրկն ժողովէ։ Եւ ևս խղ՛ղուե։ զտր աղա.
Եւ ժողովուրդն ասէ տր ողորմեա.
Միաբան աղաչեսցուք զմարդասէրն. ած
զտր մեր յս քս. վս ծառայիցս *Ա.յ
անուն։ որ փութացան սիրով հաստանել ըղ
ԽՄ զձծզ հեր

Կարգ. Կուսանաց.

Տէրս գագաթան իւրեանց. որ տալով սոցա զՀոգին Սբ. և բանալ զաչս սոցա ի խմաստութե Հոգևոր. անցանելով զերկրաւորս և հասանել ի լոյս քաղցրութե երկնային ամենակալ Տր կեցո և ողորմեա.

*Եւ *Աղօթագոյն ասէ. Օ Տէր.

Տէր մեր նայեաց երկրպագութեանս մեր և պահպանեա զծառայս *Աղօթ ամէն: և զամենեսանն որքեն ի պաշտամանս. և հաստատեա ի նոյն. քոյին օգնականութեդ որ զի անարատ ըսպասաւորեսցեն ի քո սբ եկեղեցիս. և հասանիցեն հանդերձեալ բարեացդ շնորհօք տն մերոյ և փրկչին Յի Քի որում վայելէ փառք իշխա.

*Խաղաղութեան ամենայն ասէ երգ.

Ո՞վ Տր որ միայն սբ ես. և ոչ գոյ քեզ չափ. մի հայիր ի մեղս մեր. այլ անցոյ զցասումն ի ծառայէս քումէ, և սթափեա ի սոցանէ ըղձալից մեղաց: *Եւ հանդոյ ի վս զշնորհս քո. և պահեա յամ փորձանաց քան զի ընդ արձակ քաղաքավարութենէն որ մինչև ցայժմ շրջէին. այժմ մտեալ ընդ լծով քո, և առեալ զշնորհս քո: *Տուր որ և մեք ամենքեան զնմանութիւն քոյին պատկերդ, այսպէս և դու յառաջեցոյ զսոսա առ ի լինել արժանի պսակի քո յերկնային յարկսն. և ծագեա ի հոգիս սոցա զՀոգի իմաստութե

Խբ. Զ ԱԾԶ ինձեան

Կ—րգ. Կէսգիշ—ոյ.

՚ի ձեռն տն մերոյ յի քի. որում վայելէ. փ.

*Ապ— —ւէն ——շ——. ՃԵ. չ——— ——— ———.

Տր բաժին ժառանգութե իմոյ, և բաժա.
Պահեայ զիս ած իմ. զի ես ՚ի քեզ ուսացայ.

*Պ—րյ—ւ. *Ս—ղմ—. ԻԳ.

Տեառնէ երկիր լրիւ իւրով. Տն և ամ բնա.
Նայ ինքն ՚ի վր ծովու հիմունս արկ նմա.

*Յ—— —յ—րէն հ———նէ չ— ——— Խ—չ—
նմ—ն. *Ա— —ւէ. *Օ —ղօր—.

Ունկն դիք և տեսէք բոլորով սրտիւ զոր եղանակէք բերանով. հաստատեցէք սըր տիւ. և որոց հաւատայք սրտիւ. ցուցէք զնոյն գործով. *Որոց և հատանիլ զհերոց ձերոց. հացցի ՚ի ձէնջ զերկրաւոր ցանկու թի աշխարհիս յանուն հօր և որդւ ևհո

*Ա—րէ— ——— —յ—. *Ապ— —ւէն ——ր——. Պ.Կ.

Ո՞ր կոչեցե՞ր զհեռացեալսն ՚ի հարսա.
Որ դերագոյն քան զբնութի չարչարա.
Որ ՚ի վերայն անդրընդայն. ջախեր նս.

*Ա— —ւէն Ս—ղմ—. ՃԳ. Լ—մ— ———.

Ընտրեցի ես Է աղբ կալ ՚ի տան այ. առաւ.
Ո̄ սիրելի յարկ քո տր զօրութեց. ցանկա.

*Ա— —պ— — —ւէն Ս—ւե—.

Ս.ուքեղ իշխանութի աւել ածելոյ ՚ի տան տն. և մաքրել զտաճարն այ.

*Ա— —ւէն Հ—ր—ն—. Պ.Կ.

Լոյս 'ի լուսոյ ծընունդ և ծագումն.
Սէրդ ընդ քեզ էից մաքրութեան, որ ածեր.
Նոր անապականին որդոյ կուսէ մեք առ.
Աղբիւր կենաց բըղխեալ եդեմայ տէր.

*Սաղմոսէն սրբ Պանտալէոնին. Այսօր ծննդեան եղեն
շնորհք. ամէն շարական. *Ամ. ամէն շնորհեալ
*Սաղ. ողորմեա. և ես խնդրութեան զոր
*Ամ. ծնողութեան ամէն Տէր ողորմեա.
*Սաղ. խորհրդեան.

Աղաչեսցուք բոլորով սրտիւ զԱստուած ամենակալ հայր մեր սրբ յետ այսորիկ զգենուլ հանդերձ կղերիկոսութեան. և լինին ա հրամանաւ ուսուցանել սարկաւագին. ուսուցանէ զայս. զի առցէ զօրութիւն ծառայելոյ իւրոյ. *Օրհնեա ամէն որք հրաւիրեցան 'ի պաշտօն դասապանութեան ուղիղ կարգաւ 'ի կարգի իւրեանց 'ի տուն և 'ի դիւրերի. յերեկորեայ 'ի վաղորդեան. և 'ի հասարակ աւուր. և յիշելով զանուն տն մերոյ յի քի. որ եկն և թելադրեաց յուխտական յուխտանեաց կեցո և ողորմ.

Արհկն աղաղէ. *Ամ. և ես խնդրութեան. Օրհնեալ տր
*Ամ. *Աղաչեսցուք. աղէ. *Օրհնեա.

Տէր Աստուած հայր տր որ կարգեցեր յուխտան ա տմ որդոց քոց. պահ պանեա զծառայս քո. *Ամ. ամէն. մաս զօրութիւն 'ի պաշտօն կարգեալ

գործոց իւրոց ՚ի տն եկեղեցւոյս. եւ տուր ըստ վարձս հատուցման պաշտաման իւրոց գործոց յայսմ երկնից արքայութեան. եւ քեզ փառք յաւիտեանս. Ամէն։

*Ապա դաւ Սարկաւագն. Շնորհակալեն ՚ի քահանայէն։

Այսպէս ամենիջիք, ոչ մի պատասխանի տալ ցէք. վասն այսր գործոյ. եւ որք լինիք ՚ի ներքոյ փականաց բանալեաց. զոր տուան ձեզ պատրաստ կացէք եւ զգուշացէք, եւ ստէպ լինիջիք ՚ի բանալ եւ փակել զդրունս եկեղեցւոյ. Գ կրկնէ

*Ապա սարկաւագն ասէ ՚ի դուռն եկեղեցւոյ դաւ շեռաւեն եփոխփոխեին։ *Ապա ասեն շարական.

Ողորմութիւն քո դուռն բաց մեզ.
՚Ի պատրաստել քո օթեւանս մեզ ցյ քոց.
՚Ի նստել քո յաթոռն դատաւոր ահեղ։

*Ապա ասեն Սաղմոս. ՃԺԵ.

Խոստովան եղերուք տն զի բարի է զի.

*Ապա մտանեն եկեղեցին։

---

*Նորոգ կարգն *Ընթերցողութեան.

Արգն ասացէ. *Ապա եւս խաղաղութեամբ զ. *Ապա Ժողովուրդն ասեն տր ողորմեա։

*Ասէ քահանայն.

Աղաչեսցուք զտէր հայրն ամենեցուն վասն ծառայիցս այսոցիկ. *Ասէ յն ասէ. որ առնուն զկարգ ընթերցողութե ոչ զի յայտնեսցէ եւ ուսուսցէ սոցա շնորհիւ իւրով. եւ տա

զ Ձկ. ցէ

Սուրբ. Ընթերցուածոյ.

ցէ սոյն զոր միանգամ ընթեռնուն գործո
վք կատարել ՚ի փառս անուան իւրոյ ամենա
կալ տր ած մեր կեցո և ողորմեա.

*Առ *Առաքելոյն. առէ. *Օրհնեալ.

Դու տր և իշխան հայր մբ որ ունիս
տրութի յաւիտեան ՚ի վր մեր, հեղ
զօրութի քո ՚ի վր ծառայիցս. *Սյս տնան.
որք եկեալեն ՚ի պաշտօն ընթերցողութե.
տուր զգաստութի սոցայ յամ ժամ յօրէնս
քո և միշտ խորհիլ ՚ի սէր պատուիրանաց քոց
և միալ ՚ի պաշտօնս յորս ձեռադրին ՚ի զգաս
տութե խօսիլ զբանս քո ՚ի մբ եկեղեցիս. և
առնել մբ գործով և մաքուր սրտիւ խորհր
դակցել ժողովրդեան քում. և ուղղել զմբ
զեկեղեցիս ունկնդրութի պատուիրանաց
քոց. ՚ի ձեռն տն մերո ՅՍի ՔՍի որում
վայելէ փառք իշխանութի և պատիւ. այժ.

*Առ տպս տանո զգիրս Առաքելական և դնէ ՚ի
ձեռս նոցա ասելով.

Առէք զգիրքս զայս. և լինիք այ բանին
պատմօղ. և տեղեկացիք սոյին եթէ ուղիղ
մտօք. և հոգով զգործս ձեր պաշտել. և
կոչիք բաժին ը ժողովս սրբոցն և սիրողա
ցըն այ. և դուք եղբայրք լինիք ընթերցողք
՚ի տան այ և զգործ նր. *Սյս ասաձանէ
ձեզ որ զգուշութե կատարէք. ապա ած որ
առատանէ տայէ ձեզ զողորմութե շնորհս իւր

Բ

Զձկա ՚ի ձե

Կարգ. Ընթերցուածոց.

'ի ձեռն տն մերոյ յի քի որդւոյ քո. եւ զօրութբ սբ հոգւոյն այժմ և միշտ և յաւի.

*Նա. տուն Շարական. Ա. Զ

Տէր որ զգթութիդ քո զառատ հեղ.
Որ 'ի ձեռն սոցայ սրբեցան շնոր.
Որ սոքօք լուսաւորեցեր մկրտութբ.

*Նորոգ. *Կարգ. *Նորընծայացն.

*Մաղթանս. Քարոզէ սարկաւ.

Եղբայրք պատուականք. բոլորով սրտիւ աղաչեսցուք զմարդասէրն ած. զհայրն ամենակալ. տալ իմաստութի ծառայիցս այս ցիկ *Ա. յս անուն. 'ի գործ երդմնեցուցչաց. որպ զի կարող լինիցին հոգովն սրբով հալածել զդեւս 'ի մարմնոց և'ի հոգւոց մարդկան, և երդմամբ հրաժարեցուցանել շնորհօք միածնի. որդւոյ տն մերոյ Յի Քի. կեցո և ողորմեա.

*Սարկաւագն ասէ. *Օրհնեա տր.

*Ե. *Եպիսկոպոսն ասէ. *Օ. աղօթս.

Դու տր հայր ամենա սբ և անքննելի ած. տուր զօրութի ծառայիցս. *Ա. յս անուն. 'ի գործս յոր ձեռնադրին երդմնեցուցանողութե. որպ զի զօրասցին բարբառով բերանոյ հալածել զպիղծ ոգին և զաղտեղիս. և բանադատութբ իւրեանց արտաքս ձգել զնա 'ի մարմնոց. և 'ի հոգւոց մարդկան և լի

զձկէ նիլ

Կարգ. Նորընծայութեան.

նել ճշմարիտ առաջնորդ. և բժիշկ եկեղե
ցւոյ քում սբոյ. 'ի ձեռն սբ շնորհաց զոր
առատ տաս յերկնային պարգևացդ. տերամբ
մերով յիւ քսիւ. որում վայելէ փառք իշ
խանութիւն և պատիւ այժ.

*Ապա տայ զգիր հաւատոյն. որում գրեալ է իւր
ձեռամբ ստորագրութեան.

Ընկալարուք և անփոփեցէք զգրեալս աստ
'ի միտս ձեր. և տամ ձեզ հրաման դը
նել զձեռս ձեր 'ի վերայ հիւանդաց. և որք դան
'ի մկրտութիւն. հրաժարեցուցանել. և զհոգու
թեամբ. փառաւորել զհայր և զոր.

*Ապա տան Շուրջառն. Բ.Զ.

Փառաւորեալն փառօք երրորդութեան.
Արեամբ նահատակաց բերկրեալ.
Սրբութեան քում բարեբանեմք զքեզ.
Հաւատեալ 'ի մէնջ տր նշանաւ խա.

*Զնոյն կարգ աստիճանի ջահընկալութեան.
Ասեն շնորհեալն ասաշի. *Իմաստութիւն. *Սուրբն
Քարոզէ. *Նա և ես խաղաղութեան զոր.

Եղբայրք սիրեցեալք. աղաչեսցուք զած.
զամենակարօղ հայր տն մերոյ ՅԻ ՔԻ
տացէ ծառայիցս այսոցիկ. *Ասա զանուն. ձեռ
նադրութբս, առնուլ չորրորդ աստիճանի շը
նորհս առ ի լուցանել զջահս. և լինել լոյս
հոգով օգնականութբ այ հօր տն մերոյ
ՅԻ ՔԻ կեցօ և ողորմեա.

Սարգ․ Զ․ Հոգեհանգստ․

*Նա․ Նախատօնակ․ *Օ․ Տէր․

Տէ՛ր Ած մր Հայր ամենակալ․ և Ած յաւիտենից․ որ զմիածին որդին քո․ զՏր մր յսս քս առաքեցեր․ որ առաքեաց զաշակերտս իւր և լոյս անուանեաց զնս․ որք զամ տիեզերս լուսաւորեցին և հալածեցին զխաւար դևսն զապանօղս մեր․ որ խնդրեցեր որդոյ քումդ մտանել ՚ի փառս խաչին որ կամեցար զընդունել արեան կայլակ ՚ի կողէն նր որով եղև փրկութի մարդկան․ դու զայս անօրինեցեր․ *Օրհնեա և այժմ զծառայս քո․ *Նայս տէր․ ՚ի գործ ջահընկալութե․ լուցանել զջահս ՚ի մր եկեղեցիս․ և ընդ զգինի ՚ի բաժակ արեան որդոյ քո․ և տալ զմարմինդ Տն մերո և Այ յայս մր սեղանս․ *Տէ՛ր Ած լուսաւորեա զմիտս և զհոգիս ժառանգաւորացս այսոցիկ ՚ի ծառայթիւն մր հոգոյն հաւատով սպասաւորել ՚ի քո մր եկեղեցի․ շնորհօք Տն մերո ՅՍԻ ՔՍԻ․ Ընդ որում քեզ հօր և հոգւոյդ սբյ վայել է փառք իշխանութի և պատիւ․

*Խաղաղութիւն ամենեցուն․ Այ երկիր պագէ․

Ամենակարող Ած աղբիւր լուսոյ և բաշխօղ բարութե․ դու ՚ի ձեռն քո որով լուսաւորեցեր զնս․ և խորհրդով չարչարանացն գնեցեր․ *Մարդ օրհնեա տր զծառայս քո․ *Նայս տէր զոր ձեռնադրութեամբ կնքէ անուամբ ջահըն կալութե

Աւրհ. Գ մանկանցն.

կարօղն խնդրեմք 'ի քումմէ բարերարութենդ պահպանեսցես զմ. և զսիրտ սորա յերկիւղ քո տր' եւ լուսաւորեա լուսով իմաստութեան քո զի մնասցէ 'ի պաշտօն քոյ օգնականութեամբ և ժամանեսցեն անանց կենացն շնորհօքն մե քի. տն մերոյ յի որում փառք հօր. և հո.

*Եւ [illegible] Օ [illegible] պատրոյգն. և տայ 'ի ձեռն նորա առնուլ.

Ընկալ զաշտանակն լապտերիս. և ունիլ իշխանութիւն լուսանել զջահս և զկանթեղս 'ի տն եկեղեցիս.

*Նոյնպէս տայ 'ի նոյ շըրէն դատարկ առնուլ.

Առ զժամանոցս զայս 'ի հեղուլ զգինի. 'ի ակինն փոխանակ արեանն քո յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ.

*Անդէն յայս [illegible] կոչէ [illegible]. *Եւ [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible]. Շ [illegible].

Լուսով սրբութեան քո քն. լուսաւորես.

Տօնէ այսօր եկեղեցի մ. հաւատացելոց բա

Ռացան դրունք հաւատոյ նորոյ սիոնի.

*Հինգ երորդ Աւրհ [illegible] որէ դպիր.

Ածէ զնուիրեալն աւագ սարկաւագն առաջի եպիսկոպոսին և տնօրէ, և ասեն սաղմոս. Ձիք. *Ուրախ եղէ ես. *Հաւերալ կոյին ա.

*Բ[illegible]. *Յ[illegible]. *Ա[illegible].

Սա եղև յաւուրն յորում մեռաւ ոզիա արքայ տեսի ըղ. Տր նստեալ յաթոռ

զ ձկն բարձ

բարձրունս և վերացելոյ. և սերովբէք կային շուրջ զնովաւ. վեց թևք միոյ. և վեց թևք միոյ երկուքն ծածկէին զերեսս իւրեանց. և երկուքն ծածկէին զոտս իւրեանց. և երկուքն թռուցեալ աղաղակէին մի' առ մի' և ասէին սբ սբ սբ տր զօրութեանց լի են երկինք և երկիր փառօք քո. և վերացաւ դրանդն 'ի ձայնէն որ աղաղակէին և տունն լի եղև ծխով. և ասեմ վա՜յ ինձ. ես այր տառապեալ զի արդ կամս հիացեալ զի մարդեմ և պիղծ շրթունս ունիմ. և 'ի մէջ պղծաշուրթ ժողովրդեանն բնակեալեմ ես և զտր զօրութեանց տեսի աչօք իմովք. *Եւ առաքեցաւ առ իս մի 'ի սերովբէից անտի. և 'ի ձեռին իւրում ունէր կայծակն զոր առեալ ունելեօքն 'ի սեղանոյ անտի. և եբեր մերձեցոյց 'ի բերան իմ և ասէ. ահաւասիկ մերձեցաւ այդ 'ի շրթունս քո և հանցէ զանօրէնութիւս քո' և զմեղս քո սրբեսցէ 'ի քէն. Եւ լուա զբարբառ տն որ ասէր. զո առաքեցից' կամ ով երթիցէ առ այն ժողովուրդ. և ահաւասիկ ասեմ ես առաքեա զիս. Եւ ասէ երթ և ասա ժողովրդն ցայն, լսելով լուիջիք և մի' իմասջիք տեսանելով տեսջիք և մի' դիտասջիք. զի թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանդ այդորիկ. և ականջօք իւրեանց ծանուանս լուան. և զաչս իւրեանց կափուցին զի մի' երբէք տեսցեն աչօք և իմասցին սրտիւք.

Կարգ. Ս[illegible]. որէ [illegible].
և դարձցին և բժշկեսցին զնս.

*Պօղոսի առաքելոյն յեբրայեցւոց թղթոյն է ընթ.

Արդ որով հետև մանկունք հաղորդեսցին մարմնոյ և արեան. և ինքն ևս մերձաւորու թեն կցորդ եղև նոցունց. զի մահուամբն իւրով խափանեսցէ զայն որ զիշխանութի մահուն ունէր այս ինքն սատանայ. և ապրեցուսցէ զայնոսիկ որ մահուն երկիւղիւ հանապազ կային վտարանդեալք ՚ի ծառայութի քան զի ոչ երբէք. զհրեշտակաց բուռն հարկանէ այլ զզաւակէն աբրահամու բուռն հարկանէ ուստի պարտէր նմա ամն եղբարց նմանիլ զի ողորմած լիցի և հաւատարիմ քահանայապետ յածակոյս կողմանէ առնել քաւելոյ զմեղս ժողովրդեանն. զի որով ինքն չարչարեցաւ զփորձ առեալ կարող է և փորձելոցն օգնական լինել.

Ալէլուիա. *Հաստատեալ կային ոտք մեր առ.

*Աւետարան որ ըստ *Մարկոսի.

Եւ մատուցանէին առ նա մանկտի զի ձեռն դիցէ նց. *Իսկ աշակերտքն սաստէին այնոցիկ որ մատուցանէին. իբրև ետես Յս բարկացեալ. սաստեաց նց և ասէ, թող տուք մանկտոյդ գալ առիս՝ և մի արգելուք զդոսա զի այսպիսեացն է արքայութի այ. *Ամէն ասեմ ձեզ որ ոչ ընդունիցի զարքայութին այ. իբրև զմանուկ ոչ մտցէ
զ̃ձկէ ՚ի նա

ինա և տուեալ զնս 'ի գիրս իւր եդ ձեռն
'ի վր նց և օրհնեաց զնս.

*Սրգն Դաւթէ. *Նու Եսխաղ'' զուԹն զնր.

Նաղաւյրք սիրեցեալք աղաչեսցուք զած-
տալ ծառայեցս. Նայս տուն. զօրհնուն իւր
'ի զօրացուցանել զմ փոքր սարկաւագուն
սպասաւորել հաւատով առաջի իւր հասանել
փոխարէն զոր խոստացաւ սրբոց իւրոց.
շնորհօք տն մերոյ ՅԻ ՔԻ կեցո և ողո.

*Սրչգն ժողովէ. Նու Եսխղ'' զուն. Օրհնեա տր
Նս. Նախխոնասն. ... Գլխոյն Նսաւէ

Յոյս անմահութն և կեանք 'ի կենաց տր
և արարիչ ամի սարսեալ դողան ամ ա-
ծարածք երևելիք և յաներևոյթք. քանզի
որք որք վս բազում մարդասիրութն ցուցա
նելով յազգս մարդկան առաքեցեր զմիա
ծին որդին քո փրկել զմեզ և խոնարհեալ
մարդասիրապէս զգեցաւ մարմին 'ի սբյ կու-
սէն մարիամ. չարչարեցաւ զի զմոլորեալս
առ ինքն դարձուցէ. *Համբարձաւ յերկինս
առ քեզ հայր. զի մեզ ճանապարհորդեսցէ
'ի կեանսն յաւիտենից. և հրամայեաց աշա
կերտաց իւրոց պահել զպատուիրանս նր զամ
յաւուրս կենաց իւրեանց. և 'ի պատշաճ ժա
մանակի. խոստացաւ զկեանսն յաւիտենից.
ուսաի ծառայքս քո հեռաւոր եղեալ
որոց առաքելոցն փափաքեալ աստիճանի.
վսորոյ աղաչեմք զքեզ բարերար և բաղում

Ի

ղԾկր ողորմ

Կարգ. Կիրճագոյ.

ողորմած․ Լուր աղաչանաց մերոց և նայեա յաղօթս մեր ամենեցուն․ և զծառայքս քո․ *Մ[illegible]․ զոր ընտրեցեր և կոչեցեր ՚ի խնկարկութի․ և իսպասաւորութի սբյ սեղանոյ քո և ընթերցումն ածային պատուիրանաց քոց․ սբ պահեա զսոսա ՚ի կոչումն յոր կոչեցան տր հզօր և ամենակալ․ ընտրեալ զսոսա որ սբ դես և ամենակալ արժանի արա ած իմաստութբ և խելամտութբ զածեղէն քոց բանից կարգացման առնուլ ՚ի միտ, և պահել զսոսա առանց ամօթոյ՝ և արատոյ և արժանաւորել ՚ի պատշաճ ժամանակի հասանել մեծի աստիճանի սարկաւագութե․ շնորհեա սոցա հեզութի խոնարհութի պարկեշտութի․ փչեա ՚ի սցյ զհոգին քո սբ՝ արժանի լինել ՚ի տուն և ՚ի գիշերի խորել ածայինս․ փրկեա զսոսա ՚ի դատարկուէ ՚ի ցօփուէ․ արժանաւորեա զսոսա սբութբ սպասաւոր եկեղեցոյ քում սրբոյ․ ողորմութբ և գթութբ ՚Քի քո, և քեզ հօր և հոգոյդ սբոյ, վայել․ *[illegible]․

Փառաւորեալ ած մարդասէր տր․ տուիչ բարութեց և ընդունող աղօթից․ ընկալ և այժմ զծառայքս *Մ[illegible]․ զոր ընտրեցեր ՚ի սպասաւորութի եկեղեցոյ քո․ լցո ամ հոգևոր իմաստութբ․ որպ յայն ժամ ածեղէն բազկաւ քո․ և զմանկանս քո զօրացո զսոսա Է կարգի քո ճշմրիտ վկային պհելով ամ մնքենաւոր հնարից սատանայի․ զի որ

զ ձկթ ժա

Կարգ. Կիսասարկաւագաց որ է դպիր.

Ժամաւոր լիցին սբութբ և ամբծութբ սրտիւ հասանել աստիճան սարկաւագութե ը կամաց քոց. և հասանել յուսոյ կենացն յանից ը ամ սբս քո. որք խնդրեմք հաճոյ եղեն քեզ և մեր ամենեցուն ածային և հոգևոր և սբ համբուրիւ ընկալեալ զսոցա ած զի ամէ և այժմ գոհանալով փառաւորեսցուք զքեզ հայր ամենակալ հնդրձ կենդանարար և զա

*Սա֊ զգեցուցանէն հանդերձ դպրի. [illegible] բուրվառն: *Յայնժամ տա եպիսկոպոսն ՚ի նա [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible] պատարագին. [illegible] հանդերձիւն *Սա֊ ասէ.

Տեսէք յոր խորհուրդ կոչեցայք. քան զի ՚ի վերջի պաշտամանէն յորեկք, յառաջ եկիք յայսմ հետէ արթնութբ կացէք ՚ի պաշտօնս զգաստացիք ՚ի ծուլութէ. և զհացն զառաջաւորութե զոր եա Քն եկեղեցոյ հաց կենաց զգոյշ լերուք բաւական. ածել ժողովրդեանն ՚ի հաղորդութե. և ոչ տաւել կամ պակաս. *Յամանն յորում զգուրբուրայն լուանայք մի այլ ինչ մերձեսցի և ջուր որում լուացեր ածես աւազին մկրտութն. և կոնկն որում լուացեր զծածկոց սեղանոյն. անդ լուասցես զամ կահսն եկեղեցոյն վո այսորիկ ցուցանեմ ած զի զգուշութբ կատարել ըզ գործս ձեր. և հաճոյ գտանիք ած և ան մերո Յի Քի որում վայելէ փա.

*Սա֊ [illegible] Հ[illegible]. Պկ

Զ ձ Հ Խմաս

Կարգ. Կցերեկոյաց որք տղին.

Իմաստութիւն յերկնային իջեալ ՚ի վերուստ. Որ զօրինակ երկոտասան առաքելոց քոց քր֊

*Այս է երգս նորա յորժամ Սրբեն յետոյ երեքն.

Զգենու եպիսկոպոսն և այլ քահանայք ըստ օրինին և զգլխորքն բուրվառօք և լուցեալ լապտերօք. խաչ առաջի. և զասպազանն ՚ի ձեռին եկեսցեն արտաքս. և ասեն շարական ը տօնի յաւուրն. կամ ուրախ լեր. և եպիսկոպոսն ծխէ խունկս սեղանոյն. *Սրբեն ձայնէ. *Օրհնեա տր. *Նա եպիսկոպոսն ասէ. Օրհնեա Թագաւորութին հօր և...

*Յետ այսորիկ ասէ Եպիսկոպոսն.

Ած մեր զաշխատաբան զաղաչանս մր.

*Սաղմոս. ՃԴ. Տր ով կացցէ ՚ի խորանի քում. կամ ով բնա. փոխերս ըստ ասայ.

Սարկաւագն Պռօշէ. Նա և ես խաղաղութե զտր աղա. *Օրհնեայ տր.

Նա ասէ *Եպիսկոպոսն.

Օրհնութիւն և փառք հօր և որդոյ և հո.

*Սաղմոս երեքն. ԻԵ.

Դատ արա ինձ տր զի ես ամբծութեան.

*Սարկաւագն ձայնէ. *Օրհնեա տր.

Եպիսկոպոսն ասէ. *Օրհնութի և փառք.

*Սաղմոս. ԻԶ. *Դատ արա ինձ ած. և իրաւ

զՀՁՏ Նա

Կոչ. Ա. Յարութեան.

*Եւ ապա ասեն սարկաւագն երկու սարկաւագ 'ի բեմն. և ասացեն շնորհեալն և բերեն առաջի բեմն առ Եպիսկոպոսն. *Եւ ասէ սարկաւագն ձեռնադրութեան բարձր ձայնիւ.

Հայր ս̃բ խնդրէ 'ի քէն մայրս մեր ս̃բ եկեղեցի. զի ձեռնադրեսցես մեզ. *Ա.յս անուն, կիսասարկաւագ, զոր ընծայէ քեզ 'ի Սարկաւագս.

*Եւ Եպիսկոպոսն ասէ.

Գիտէք զի արժանաւորքեն. թէ ոչիցեն. կամ զի արդ ունին քաղաքավարութի 'ի ս̃բ ամուսնութե̃ են ծնեալ թէ ան ս̃բ. և թէ որ քան ունին իմաստութի և սրբութի.

*Պատասխանի տայ Սարկաւագն ասելով.

Այն չափ որ քան մարդկային տկարութիս տայ մեզ ճանաչել. *Գիտեմք և վկայեմք սոցայ արժանաւոր գոլ առ 'ի բառնալ զլուծ աստիճանաց. ունելով զսրբութի և իմաստութի.

*Եպիսկոպոսն կոչէ զնոսա և ասէ.

Շնորհք ա̃յ, հօր և հոգւոյն ս̃բյ. կոչեմք զկէս սարկաւագս. 'ի պաշտօն սարկաւագութե. վ̃րյ աղաչեսցուք զմարդասէրն ա̃ծ. ա̃մ պայծառութե̃ փայլեցուսցէ զսոսա պարգևօք սրբութե իւրոյ 'ի ձեռն տ̃ն մերոյ Յի Քի. որում վայելէ փառք իշխանութի և պատիւ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից Ամէն.

Կարգ. Աւագ Սարկաւագաց.

*Ապա տանի առաջի եպիսկոպոսին. և առնէ զ... տանելով շնորհեալն և ս՛ն ... խաչ ... *Ապա

... սարկաւագն յորդորէ ասելով.

Աղաչեսցուք զամենակալն Ած յաղօթս

*Ասա տեառն, որ հանդերձեալէ կոչել 'ի կարգ սարկաւագութե. զի արժանի լիցի ձեռնադրութե՛ս, առնուլ զշնորհս ըստ նմանութե ս՛բյն ստեփանոսի նախասարկաւագին և առաջին վկային, ամենակալէն ա՛յ կեցուս ցէ և ողորմեսցի.

*Սարկաւագն ասէ. *Օրհնեա տ՛ր.

*Եպիսկոպոսն դնէ զձեռն 'ի վերա գլխոյ նորա և ասէ.

Տ՛ր ա՛ծ ամենակալ հայր տ՛ն մերոյ յ՛ի ք՛ի. քեզ խոնարհեցուցին ծառայքս քո. զպարանոցս հոգոյ և մարմնոյ. ձգեա՛ զաներևոյթ աջ քո, և օրհնեայ զսոսա արժանաւոր լինել կոչման սպասաւորութե ս՛բյ եկեղեցոյ առնուլ զշնորհս ըստ նմանութե սիրելեաց քոց. որ բաշխես առատապէս հաւատացելոց ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի պաշտել զքեզ ճշմարիտ ա՛ծ. որում պարգևի արժանաւորեալ. լըբցէ զերկրաւորս և եղիցի քեզ ամենառատ շնորհաց քոց. աւետարանիդ խաղաղութե. 'ի փառս ամենա ս՛բ երրորդութեդ. հօր և որդոյ և հոգոյն ս՛բ այժ.

*Խաղաղութիւն ամենեցուն ա՛յ, եւ.

Տ՛ր ա՛ծ զօրութեց. և զօրացդ երկնաւորաց

ԽՊ. ՂՃՀԳ դա

դասուցդ․ որ և մեզ կարգեցեր 'ի բաժին պաշտամանս այսորիկ․ և գիտես զմիտս որդոց մարդկան․ և քննիչես խորհրդոց և մտածութե ամենեցուն։ *Տուր և այժմ ըստ մեծի ողորմութե քում զպարգևս քո և սրբեա զսոսա որ ձեռնադրեցան այժմ և մաքրեա զսոսա յամ գարշութենց որ ըստ բանսարկուին պատրանաց կրին մեղացն տեսակք․ որ 'ի խորհուրդս և 'ի գործս․ զօրացո զսոսա 'ի վարս առաքինութե․ և փարատեա 'ի սոցանէ զխաւարային խորհրդս ոպ զմրրիկ յերեսաց երկրէ լցո զօրութե շնորհի քո․ և գթութե միածնի քո․ և ճշմարիտ հոգւոյդ սբյ․ և տուր սոցայ լինիլ պաշտօնեայ արժանաւոր նորոց կտակարանաց․ զի կարասցեն անայթակ և առանց գայթակղութե կեալ առաջի անուանդ քում սբյ․ գոհանալ և պաշտել զխորհուրդ սքանչելիս աւանդեալս մեզ․ վս զի քաղցր ես և բազմազեղջն ողորմութիք քո որք կարդան առ քեզ․ և քեզ միայնոյ վայելէ փառք իշխանութի․ և պատիւ այժմ և։

*Նա դպր ասէն ամբիծն բան։ *Նա սարկաւագն քարոզէ։ Եւևս խղ'ղութե զ: Օրհնեա տր։

*Եպիսկոպոսն դնէ զձեռն իւր 'ի գլուխն և ասէ։

ՏԷՐ Ա՜Ծ ամենակալ արարիչ ամ արարածոց․ որ ընտրեցեր քեզ նոր ժողովուրդ սեփական յամ ազգաց երկրէ հաստեցեր զեկեղեցի զՔհ քո

Կարգ. Նուագ Սարկաւագաց.

քո մբ շինեալ 'ի վր հիման առաքելոց և մար
գարէից. և կարգեցեր խումբ առաջնորդս. և
զհովիւս. և վարդապետս. ընկալ և այժմ զա
ղաչանս մեր ամենեցուն. և հանգո զշնորհս
հոգոյդ մբյ. ի ծառայքս քո. որ եկին 'ի
ձեռնադրութի սպասաւորութն մբյ եկեղե
ցո. պահեա զսոսա հաստատուն և անշարժ
յամ փորձութն թշնամոյն. ոպ գնասցեն
անարատ առաջի քո 'ի կաթողիկէ եկեղե
ցւոյ մբ սրտիւ և անկեղծ հաւատով յամ
գործս բարուն ըստ կամաց քոց բարեսիրաց
զի արժանաւոր լիցին փառաւորել զամենա
մբ զերրորդութի այժմ և.

*Խաղաղութիւն ամենեցուն ամ, եւ.

Տր ած ամենակալ ամենախնամ. որ ընտրե
ցեր զծառայքս քո 'ի գործ պաշտաման քո՝
սրբեա զսոսա և արժանաւորեա յամ 'ի մաս
տութե և հոգևոր հանճարով. զհեզութն և
զընթերցուն ածայնոց քոց բանիցդ առնուլ
'ի միտ. և պահել զպատուիրանս քո. անբիծ
կրօնաւորութե և առաքինասէր վարուք կեալ
յայսմ հիս. և հասցէ յերկնից պարգևացդ
ը ամ սբս քո, փառաւորեալ յամի մարդա
սէր տր. տուիչ բարեաց՝ և ընդունող աղօ
թից ընկալ և այժմ զծառայքս քո զոր ընտրե
ցեր ի սպասաւորութիւն մբյ սեղանոյս. լցո
յամ հոգևոր իմաստութե որպ և յայնժամ
ածեղէն բաղկաւ քո. զմանկունսն և զօրա

զճհե ցո

Կարգ· Նուագ Սարկաւագաց·

ցոյ զսոսա ըստ կարգի քո ճշմարիտ վկայիւն մերյն սահմանեալ նոսա պահել ամ մեքենաւոր ծնարից սատանայի· զի արժանաւորք լինիցեն մբութբ սրտիւ պահել զաստիճան սրկգութն է կամաց քոց բարեսիրաց և հասանիլ մաւ ժուսոյ կենացն յանից է ամ մբս քո. և մեր ամենեցուն ածային և հոգևոր մբ համբու րիւ ընկալեալ զսոսա ոչ զի ամի արժանի լիցուք· գոհանալով փառըն զհայր և.

*Նաղս սարկաւագունքն դարձուցանեն յա րեւմուտս և քահանայքն պար առեալ, և կալեալ զձեռս ՚ի վեր և ասեն երեք անգամ բարձր ձայնիւ.

Աստուածային և երկնային շնորհս որ միշտ լնու զպէտս մեր սպասաւորութե առաքելական եկեղեցւոյ կոչեն *Նաս անուն. ՚ի դպրութե ՚ի սարկաւագութե մեր եկեղեցւոյ խպասաւորութի ըստ վկայութեն անձին իւրո և ամ ժողովրդեանս.

*Սա ժողովուրդն ամէն երիցս. Արժանի է:
Սա դարձուցանեն յարեւելս եդնեն քահա նայքն զձեռս ՚ի վր թիկանցն.

*Սա Եպիսկոպոսն դնէ զայն իւրո գլխոյն.
Աստուածային և երկնային շնորհս որ միշտ լնու զպէտս մեր սպասաւորութե առաքելական եկեղեցւոյ կոչեն *Նաս անուն. ՚ի դպրութե զճհզ ՚ի սար

Կարգ. Նորոգ Մարտիրոսաց.

՚ի սարգաւագութիւն ըստ վկայութեան անձին իւրոյ եւ ամ ժողովրդեանս. *Նոյն դնեմ ձեռս ի վր սորա. եղիցուք ամ՛քն աղօթս արարէք. զի արժանի լիցին սուրբն զաստիճան որկութեան անարատ պահել առաջի տեառն սեղանոյս տն.

*Նաւէն. գ. տր ողորմեա.

*Սրբնգն յայնէ. *Օրհնեալ տր

*Նա. *Նապէտարանն. առէ. *Օ ողբն.

Տր Աստուած հզօր և փառաւորեալ յամի. մեծ և ահաւոր կամաց քոց տր ըսպասաւոր լինին արարածք երկնայինք և երկրայինք անսպառ հնազանդութեամբ. առաւել ես մարդոյս և բանաւորք. կարգեալք քո կամաւ սպասաւորութեան կատարեն մեծ ուրախութեամբ զհրամանս քո. *Գոհանամք զքէն որ ամի հզօրդես և անկարօտ. որ մարդասիրութեամբ քով հայեցար յազգս մարդկան և ընտրեցեր քեզ եկեղեցի ՚ի մէջ տաճար բնակութեան ամենայն սբ փառաւորեալ երրորդութեանդ կարգեցեր խումբ սարկաւագունս սպասաւորս տեառն եկեղեցոյ քո. *Աղաչեմք զքեզ տր և խնդրեմք ՚ի բարերարութենէդ քումմէ հայեաց հաստ ակամբ քո ՚ի պատրաստ բնակութենէ քումմէ ՚ի ծառայքս քո յայս որ ձեռնադրեցանս այժմ սպասաւորութեան եկեղեցոյ քում սբոյ. *Հաստատուն պահեա զսոսա ՚ի կոչմունքս մր կոչեցան հեռացոյ զսոսա յամ խրաց

Բ զ ձշհ չար

Կոյգ. Նուագ Սոփեստանոյ։

ջարեաց. զօրացոյ զսոսա յամ գործս բար
եաց յաւել 'ի սոսա զնէր և զհաւատս. տուր
սոցայ զօրութի և զշնորհս սբյն ստեփանոսի
նախավկային և առաջին սրկգին և բարեպաշ
տի. *Ոպ զի լցեալ հոգովդ սբով կացցեն
անարատ խպմբութի սեղանն քո սբյ. խըն
կելով անուշահոտ վարուք. և առաքինասէր
գործովք զեկեղեցի քո սբ, զուարձացէ
զինքն և զամ մերձաւորս իւր և զհեռաւոր
ծոյքս քո. արժանաւոր լիցին 'ի պտղած ժա
մանակի, հասանել մեծի աստիճանի քահա
նաւոե. *Շնորհօք և մարդասիրութբ տն
մերո Յի Քի որ հրաւիրեաց զմեզ յիւր
յորքայութի և 'ի փառս. ընդ որում քեզ ա
մենակալի և որդոյդ միածնի, հանդերձ
կենդանարար և ազատիչ սբ հո.

Խաղաղականին ադնեյան.

Մարդասէր տր որ կոչեցեր զծառայս քո
լուսաւորութի սբութն վարուց պարկեշ
տութբ և հեզութբ. *Լուր ընկալ զսոսա շը
նորհօք ողորմութե քո. որ յուսան 'ի քեզ տր
և նուիրեցին զանձինս իւրեանց փրկչիդ մի
քի. և շնորհօղի հոգւոյդ սբյ. Տուր սոցա
զօրութի և իմաստութի, և զշնորհս յարխա
նալ ընդ դէմ հակառակորդին որ սովորէ խա
բել և կորուսանել զմարդիկ. յաղթող զօրու
թբ քով խափանեսցի յամ յաղեից նց. շնոր
հօք հոգւոյդ սբյ. և ձեռնադրութբ որ 'ի վր

զձհը սոցա

Կարգ. Նաւագ Առաջնորդաց.

սոցա յաւարտեցաւ պարգև նուիրանաց երև
եսցի սոքօք զօրութ՟ե մեծիդ ք՟ո. մեզ պար
գևօղիդ զմարդասիրութ՟ն. որ մեծամեծս
շնորհես. և փոքր ինչ հայցես զպատուիրա
նին միայն զպահպանութ՟ի. *Նաւ արդ լեր
սոցայ վերակացու. օգնական և պահապ՟ն ՚ի
տունջ և ՚ի գիշերի. պահեա զսոսա ս՟բս և ա
նարատս. ճշմարտ և արդար ա՟մ. վ՟ս փա
ռաց անուան քո զի դու ես ա՟ծ յա՟մ յարա
րածոց. որ կարօղդես յամենայ՟ն երրորդու
թ՟ին. և քեզ վայելէ փառք իշ.

*Ասհեա՟ն. Բանից իմոց ունկն դիր տ՟ր և.

*Նադա շուրջն պատուեէ. *Բնութեամբ էլէ
դոյ Ամօգնէն.

Պատգամ ա՟յ որ եղև ՚ի վ՟ր Նորեմփայի
քեղկեայ ՚ի քահանայից անտի որ բնա
կեալ էր յանաթովթա յերկրին բենի ամենի
աւ որ եղև բան տ՟ն յաւուրս յովսիա որդւ
ամովսա արքայի հրէաստանի. երեք տասան
երրորդի ա՟մ թագաւորութեն նր. *Նաւ եղև
յաւուրս յովսիա արքայի յուդա մինչև ցե
գերութ՟ին երուսաղէմ. յամսեանն հինգ
երրորդի որ եղև բան տ՟ն առիս եասէ, մինչև
տեղծեալէիր յորովայնի գիտեմ զքեզ. և
մինչև յղացեալէիր յարգանդէ սրբեցի ըզ
քեզ ՚ի հեթանոսս եդի զքեզ. և ասեմ որ
եսդ տ՟ր տ՟ր խօսիլ իսկ ոչ կարեմ. զի մանու

ՂԺՀԹ կեմ

կեմես. զի առ ամն առ որս առաքեցից ըզ
քեզ երթիցես և ը ամի զոր միանգամ պատու
իրեցի քեզ խօսեսցիս. մի երկնչիցես յերեսաց
նց զի ես ը քեզեմ. 'ի փրկել զքեզ ասէ տր
*Եւ ձգեաց տր զձեռն իւր և ասէ. ահա
ես ետու զբանս իմ 'ի բերան քո. և ահա
կացուցի զքեզ այսօր 'ի վր ազգաց և թա
գաւորաց. խլել և բրել և յատակել շինել
և տնկել. *Կարդեալ Երեմիայ Մարգարէէ.

Յաւուրսն յայնոսիկ և 'ի ժամանակին
յայնմիկ ասէ տր ծագեցից դաւթի ծա
գումն արդարութե. որ արասցէ իրաւունս և
արդարութի յերկրի յաւուրսն այնոսիկ
փրկեսցի յուդա. և երուսղմ փրկեսցի յուսով
այս է անունն զոր տր կոչեսցէ զմա արդարու
թեն իւրով. զի այսպէս ասէ տր մի պակա
սեսցի այր որ նստի յաթոռ տանն իղի և
'ի քհնայից ղեւտացոց մի պակասեսցի այր յերե
սաց իմոց. մատուցանել ողջակէզս, և ծխել
զոհս. և արկանել խունկս յամ յաւուրս.

*Ընթերցուած. Յովէլեայ. Մարգարէէ.

Յայսպէս ասէ տր. ով է իմաստուն որ 'ի
մասցի զայս հանճարեղ. և ծանիցէ զի
ուղիղեն ճանապարհք տն. և արդարք գնաս
ցեն 'ի նոսա. և ամբարիշտք տկարասցին
'ի նոսա.

*Պօղոսի առաքելոյն 'ի Տիմոթէոս Բն.

գ ձճ   Բայց

Կուզ. Ռազ Մարձառագոյ.

Բայց կրթա զանձն քո յած պաշտութե զի մարմնոյ կրթութի առ սակաւ ինչ օգուտէ իսկ ած պաշտութին առ ամ ինչ օգտակարէ աւետիս կենաց ունի զաստիս. և զհանդերձելոց: *Հաւատարիմէ բանս և ամ ընդունելութե արժանի. զի ՚ի յայսն իսկ վաստակիմք. և նախատինս յանձն առնումք. զի յուսացեալեմք ՚ի յած կենդանի. որէ փրկիչ ամ մարդկան. մանաւանդ ամ հաւատցելոց: *Պատուէր տայցես զայս. և ուսուցանիցես զի մի ոք զքո մանկութիդ արհամարհիցէ այլ յօրինակ լեր հաւատցելոց, բանիւք գնացիւք. սիրով հաւատովք սրբութբ. մինչև գամ ես միտ դիր ընթերցուածոց մխիթարութե. մի անփոյթ առներ զշնորհացդ որ ՚ի քեզն. որ տուաւ քեզ մարգարէութբ ՚ի ձեռնադրութէ երիցութե զայս խոնարհեաց և ՚ի դոյն յամեսջիր զի քո յառաջադիմութիդ յայտնի լիցի ամենեցուն. զգուշ լեր անձին վրդպւթե և ՚ի դիմին յամեսջիր զայս եթէ առնիցես զանձնդ ապրեցուսցես. և զայնոսիկ որ քեզն լսիցեն:

Ալէլուայ ալէլուայ: Հոգով սրբով զօրացեալ տր ստեփաննոս: Նա ընտրեալ ՚ի յոլովանէ ճշմարիտ վկայ սիրոյ և առաքեալ առաքօղին ՚ի Քսէ ընկալաւ զդարթոյն ընդ պսակ:

Ղ ձձ ա Ալէու

Կարգ։ Ճաշու Առաքելոց։

*Ճաշակեսցուք ուրախ։ *Ճաշակեսցուք Պատարագ։

Ի նմին ժամու ցնծացաւ Յս̄ հոգովն ս̄բվ եւ ասէ։ *Գոհանամ զքէն Հայր Տ̄ր երկնի եւ երկրի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց եւ ՚ի գիտնոց եւ յայտնեցեր տղայոց. այո Հայր զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի քո. Ա̄մ ինչ տուաւ ինձ ՚ի Հօրէ իմմէ. եւ ոչ ոք գիտէ թէ ով է որդի. եթէ ոչ Հայր. եւ ով է Հայր եթէ ոչ որդի. եւ յում որդին կամիցի յայտնել։ *Եւ դարձեալ առանձին աշակերտացն ասէ. Երանի աչաց որ տեսանեն. որ տեսանէքդ. ասեմ ձեզ զի բազում մարգարէք եւ թագաւորք ցանկացան տեսանել զոր տեսանէքդ եւ ոչ տեսին. եւ լսել զոր լսէքդ եւ ոչ լուան։

*Եւ ասեն զհաւատամքն։ Եւ առաջնորդն քարոզէ։
Եւեւս ի՛ղ՛ղութ̄. Եւեւս հաւատով աղաչեսցուք
Եւ ընծայս բերեն եւ եպիսկոպոսն ասէ Տ̄ր ա̄ծ զօրու
Շնորհօք եւ մարդասիրութ̄բ̄ ա̄ն մն։
Ապա առաջնորդն քարոզէ։ *Եւեւս ի՛ղ՛ղութ̄ զ։

Ա̄ խաբան ա̄մքն աղաչեսցուք հաւա̄տով զմարդասէրն ա̄ծ յաղագս եպիսկոպոսի մերո *Ա̄նտոնո։ զի շնորհեսցէ զսուրբ եկեղեցոյ իւրում ՚ի բազում ժամանակս ուղիղ վարդապետութ̄բ̄ հաւա̄տով եւ առաքինասէր վարուք ժողովուրդն ա̄ն զոր գնեաց արեամբ իւրով
զ̄ ճ̄ճ̄ զի

Կոչ․ Տ․ուգ Սարկաւագաց․

զի արժանաւոր ձեռնադրութիւս առնելով ՚ի պէտս մեր եկեղեցւոյ սպասաւորութեբ զի կացցէ անխիղճ և անարատ վարուք առաջի այ զամ յաւուրս կենաց մերոց․ և խնդրեսցուք յաղագս․ *Տ․յս տեառն սարկաւագաց որ կոչեցան ՚ի սպասաւորութիւն մեր սեղանոյս․ զի սրբութբ և անբամբաս յաջողեսցէ ՚ի գործ սպասաւորութեն մեր սեղանոյս․ և վերձակ ժառանգութե ընկալցին ընդ մեզ արքայութեն երկնից․ *Լ․ւ ևս յաղագս երանեալ հայրապետիս մերոյ տյս տեառն հաւատք ՚ի քս․ կենաց և փրկութեն սորա ՚ի այէ խնդրեսցուք․ կեցո և ողորմեա․ *Սարկաւագն ձայնէ․ Օրհնեա տր․

*Ա․ Նախախնամութեան դ․ն ղ․չ ՚ի կզ գլխոյն եւաւէ․

Տէր ամենակալ ամենախնամ․ որ ընտրեցեր զծառայքս քո Տ․յս տեառն սրբեա զոսա․ և արժանաւորեա այմ հոգևոր իմաստութեբ և հնձրով զհսկումն և զընթերցումն այծային քոց բնից առնուլ ՚ի միտ և պահել զպտուիրնստն ամբիծ կրօնաւորուե և առաքինասէր վարուք կեցեալ․ յայսմ կնիս․ և հասցեն երկնաւոր պարգևացդ ընդ այմ մեզ․ ՚ի Քս Յս ՚ի տր մեր․ ընդ որում հօր ամենակլի․ հանդերձ կենդանարար և ազատիչ սբ հոգովդ վաե․

*Խաղաղութիւն ամենեցուն այ երէ․

Ընդ բարերար ընկալ զաղաչանս մեր ամենեցուն․ և զծառայքս քո զոր ընտրե ցեր

զՃԱԳ

ցեր և կոչեցեր խոստովանութի մերյ սեղանոյ քո
լցո զոսա հոգովդ քով սրբով․ յաջողեա ՚ի
գործս առաքինութե․ օգնական և պաշտ
ման լեր սոցա յամ ժամանակի լինելով ընդ հո
վանեաւ ամենազօր բազկին քո․ պահեա աներ
կիւղ յերևելի և աներևոյթ թշնամեաց․ զի
անարատ գնացեալ ըստ կամաց քոց յամի ճա
պարհս արդարութե․ և արժանաւոր լիցին
յուսոյն կենացն ընդ ամ սբս քո․ Եւ մեր ա
մենեցուն սբ ողջունիւ ընկալեալ զոսա․ ողջ
զի ամի․ և այժմ փառաւորեսցուք զամենա
սբ զերրորդութի այժմ և միշտ և.

*Սաղմոս ասէն Շարական.

Սուրբեա ՚ի մեզ ոգի բղխաղուն գըթ.
Ով երջանիկ ճառագայթ առաքելական քա.

*Եւ՝ չինի սոցա ասէն ժամամուտն.

Յորովայնէ ընտրեալ սբ ստեփաննոս յորո
վայնէ ընտրեալ սբ ստեփաննոս, վկայ
ճշմարիտ առաքելին քարոզութեցն․ *Որ ՚ի վը
յանօրէն քարաձգողացն աղօթէիր առ քս
ած․ մի համարիր սոցա մեղս․ ՚ի ձեռն սորա
բարեխօսութե շնորհեա մեզ զմեծ ողորմութի

Օ գեցուցանեն հանդերձ հոգանն աջգէն ուսար ՚ի վե
ջան բերանն․ *Եւ՝ Եպիսկոպոսն ասէ.

Նա զմաքուր և զսբ ուրարս ՚ի ձեռն ան
մերոյ յի քի․ և լեր սբ յամ խաբէութե
մեղաց յառաջի երեսաց նր․ Կեանք քո և

Կարգ. Տեառն Աստուածոյ.

վարք քո յօրինակ լիցի ժողովրդեանն. որք են հաւտ՛ ՚ի քս̃. *Այլ տեսցեն զքեզ գործել զայն. որով կարող լինիցիս հասանել կենացն ՚ի քս̃ յս̃ ՚ի տր̃ մեր որ է օրհնեալ յաւ̃տնս ամէն.

*Յետ այսորիկ տայ աւետարանն ՚ի ձեռն եւ ասէ.

Առ իշխանութի̃ ընթեռնուլ զա̃ծ աւետարնս յեկեղեցիս ա̃յ. յանունն կենդանեաց եւ յիշատակ ննջեցելոց.

*Եւ ապա տայ շուրջառն ՚ի ձեռն եւ ասէ.

Առ քեզ իշխանութի̃ եւ հրաման խընկարկել եւ բուրել հոտ անուշութե̃. ՚ի սպասաւորութի̃ խորհրդոյն.

*Եւ տայ խունկ եւ ծխէ սեղանոյն գ̃ անգամ եւ ասէ.

*Եւ ետ խաղ՛ղութե̃ զ. *Օրհնեա տր̃.

*Եւ Եպիսկոպոսն Տ̃է.

*Օրհնութի̃ եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ.

---

*Ապա հոգեւոր եւ սուրբ ողջունիւ ողջունեն, եւ յարխաբար կացցեն յեկեղեցին. եւ ծանիցեն զինքեանս թէ որպ̃ շնորհաց ընդունակ եղեն.

Զ̃ՃՀԵ Կանոն

Կարգ եօթն երորդ աստիճան քահանայու
Օ դենոսն *Եպիսկոպոսն ըստ յօրինի ի սրբա
տուն եկեղեցւոյն. զենդէն և սարկաւա
գունքն հանդերձ դպրօքն. և բուրվա
ռաւ. և վառեալ լապտերօք. խաչ
ամբք և գաւազանն ի ձեռին. Եւ
եկեսցեն առաջին եկեղեցւոյն.

*Եւ ասեն Շարական. Գ. Զ.

Այսօր տէրունին զուարճանայ նոր հա.
Սաղմոս. Ճ Ի Տ. Աւրախ եղէ ես. որք
ասէին ցիս ի տուն տն երթիցուք.
Քարոզ. Սէ ... ... ի ... ...
Եւ ասեն շարական. Գ. Զ. Խորան սրբու
*Եւ ... ի ... , և ... ... տէ
... *Եւ ... .

Սարկաւագն քարոզէ. *Օրհնեա տր.
*Եպիսկոպոսն ասէ. Օրհնել թագաւորն հօր և.
Նպա ասէ զաղօթս. *Տր տէ մեր զբազկա.
*Եւ ... ... , ...
... ... եպիսկոպոսն և ասեն ... .

Հայր տէ խնդրէ ի քէն մայրս մեր տէ ե
կեղեցի. զի ձեռնադրեսցես *Օ ...
զձձզ անուն

Կարգ. Բռնահանութեան.

տեսան. սրկգս. զոր ընծայէ քեզ քաջոյս.

*Նա Նախիջևանեան Մուշէ:

Գիտէք զի արժանաւորք են. թէ ոչ. կամ զի արդ ունին քաղաքավարութիւն. ՚ի մէջ ամուսնութեան են ծնեալ. թէ ան մէջ. և թէ որ քան ունին ՚իմաստութիւն:

*Պատասխանի.

Այն չափ, որ քան մարդկային տկարութիւն մեր ետ մեզ, ճանաչել գիտեմք և վկայեմ սոցա արժանաւոր գոլ. առ ՚ի բառնալ զլուծս աստիճանաց. ունելով սրբութիւն և ՚իմաստութիւն

*Նախիջևանեան խաչ հանէ ի գլուխ նոցա և ասէ զաղօթս,

Ընորհօքն այ. հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ կոչեմք. *Զայս տեսան. սրկգս իբրև յուշ. վերայ աղաչեսցուք զբարերարն այ. ոչ պայծառապէս փայլեցուսցէ զսոսա պարգևօք սրբութեան իւրոյ ՚ի ձեռն այն մերոյ յիսուսի. յորում վայելէ փառք և իշխա:

*Տանելով առաջի մէջ եկեղեցւոյն ՚ի ձեռն ընծայեցն եպիսկոպոս խաչ ի ձեռն իւրում ՚ի վերայ գլխոյն.

Նա ընկալանին Սաղմոս. ճդ. *Դու քեզ ոչ համբարձի զանձն իմ. փոխերս լման ասա.

Սաղմոսագն ասէ. և ես ի՛զ՛ղուկ Օրհնեա՛ մր

Նախիջևան ասէ Օրհնութիւն և փառք հօր և որ.

Սաղմոս. ին *Պատ արա ինձ տր զի ես.

Սաղմոս. իզ *Տէր լոյս իմ և կենդանիք իմ ես.

*Նա յետ ... ՚ի վերա ...:

զՃԱ Նա

Կարգ. Քահանայութեան.

*Սա՛ որհնգն քարոզէ. *Աղաչեսցուք զմարդասէրն տծ վս Սոյն անուն սարկաւագի որ հանդերձեալէ կոչել ՚ի քահանայութի զի արժանի լիցի ՚ի ձեռն կոչմանս զօրութեն և շնորհց ձեռնադրութբս առնուլ զշնորհս քհնայութե ամենակալէն տյ կեցո՛ և ողոր.

*Սա- ասեն. Գ. տր ողորմեա. *Սա- եպիսկոպոսն. դնէ զաջն ՚ի վերա գլխոյ ձեռնադրելոյն Սա- ասէ *Օ աղօթս.

Տէր ամենակալ արարիչ ամենեցուն. փրկիչ և կեցուցիչ և նորոգօղ ազգի մարդկան որ անբաւ բարերարութբ քո շնորհս բաշխես. զերևելիս և զաներևոյթ պարգևս եկեղեցւոյ քոյ. *Սա- այժմ աղաչեմ զբարերար մարդասիրութիդ քո տուր շնորհս ծառայիս այսոցիկ առնուլ զաստիճան քահանայութե, ՚ի ձեռն կոչմանս և ձեռնադրութես արժանաւոր լինել ընդունելութե հոգւոյդ քոյ առնուլ ըզ պարգևս վերակացութե արժանաւորութբ. շնորհօք տն մրո՛ և փրկչին Յի Քի որ հրաւիրեաց զմեզ ՚ի կոչումն քո. ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի պաշտել զած. և գոհանալով փառաւորել զՀայր և զորդի և զսբ հոգի այժմ. *Խաղաղութիւն ամենեցուն.

Ծ բարձրեալ և ահաւոր. տծ անքննին և սքանչելագործ. տծ ողորմած և մար

դա էր · հայեաց բարեգթութեամբդ քո ՚ի մե
և կատարեա զհայցուածս մեր ըստ մեծի ո
ղորմութեն քո · դու ես այ որ պքանչելագոր
ծեցեր ազգի մարկան պէսպէս շնորհօք ·

*Աղաչեմք զքեզ հայր սբ երկնաւոր · առա
քեա զհոգիդ սբ · և օրհնեա զնոր ընծայքս
զայսոսիկ որ կան առաջի սբյ սեղանոյ քո ·
առնուլ զաստիճան քահանայութե · և լինել
տեսուչ ժողովրդեան քո · և աթոռակից ա
ռաքելոցն և գրեսցես զանուանս սոցա ՚ի դպ
րութի կենաց · և ազատեսցին ՚ի ծառայութէ
թշնամյն և ամէն լիցուք որդիք երկնաւոր
հօրդ և ժառանգակից քն · և արժանաւոր լի
ցուք երկնից արքայութե · և գոհանալով փա
ռաւորեսցուք զհայր և զորդի և զսբ ·

*Ապա քարոզեսցեն ընտրեալքն ՚ի ժողովրդեան · և
ձեռնադրեալ եպս ՚ի վերայ [illegible] · և [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Հայրն երկնաւոր զշնորհս որ միշտ
լնուս ըզպէտս սրբոյ սպասա
ւորութե առաքելական եկեղեցւոյ
կոչեԼ *Ձայն տայ [illegible] ՚ի սարկաւագու
թէ ՚ի քահանայութիւն · սբյ եկեղեցւոյ
՚ի սպասաւորութի ըստ վկայութե անձին
իւրոյ և այլ ժողովրդեանս ·

*Ապա ասէ ժողովուրդն արժանի է *Եւ ապա [illegible]
եպիսկոպոսն [illegible] [illegible] ՚ի վերայ [illegible] · և
[illegible] ասէ Ձայնս · [illegible] Ապ

689

Կարգ. Պահպանութեան,

Սա դնեմ ձեռն 'ի վր եղուք տմքան աղօ
թըս արարէք. զի արժանի լիցի սուքա զա
տըճան քահանայութե անարատ պահել
առաջի սեղանոյ տն ույ.

*Սա ասէն. Ճշ. տր ողորմեա. *Սա դարձուցանէն յարեւելս Սաղմոսի սկսեալ սեղանոյն. *Սա սարկաւագն ասէ յոյժ. *Օրհնեա տէր.

*Սա եպիսկոպոսն դնէ շունչ 'ի վր գլխոյն ասէ.

Տէր ամենակալ ամենազօրութ ամենախը
նամ, արարիչ ամ արարածոց. երեւելեաց
և աներեւութից, բնակեալ 'ի լոյս անհաս.
եան մերձենալի. և անդունդք խորոց յայտ
նիքեն առաջի քոց. *Օ քեւ շուրջ կան զօրք
երկնայինք. հրեշտակք հրեշտակապետք. իշխանու
թիւք և պետութիւք. աթոռք և տրութիւք.
սերովբէք և քերովբէք և ամ անմարմին զօ
րութիւք. յաղթական գովութե միշտ փառա
ւորեն զ.քեզ: *Դու տր զօրութեց ամ յամե
հզօր և ն[ի]կրօս. մ դ սէր կամօք գթցել 'ի խոն
արհութ աղբի մր ի կն. որշ գր.քեզ յամ մրդ
կանէ ժողովուրդ սեփական զեկեղեցի քո
ւթ զոր մարմին և անդամս անուանեցեր.
կարգեցեր խամս երիցունս հովուել զժողո
վուրդս քո. *Նոր տր և այժմ ձայնի աղա
չանաց մերոց. և զոր ընտրեցեր և ընկալար
յերիցութի զծառայքս քո. զձեռնադրեալս
այժմ անշարժ պահեա 'ի քահանայութիս յոր
զձզ կոչե

Աղօթ. Քահանայութեան.

կոչեցան։ *Շնորհեա՛ սոցա սիրտ զգաստ զգուշութիւն պահել զիմ պատուիրանս քո. սիրել զքեզ յամ զօրութենէ և ՚ի սրտէ իւրեանց և ՚ի բովանդակ մտաց իւրեանց։ *Ամ զի գը նասցեն ճշմարտութեամբ ՚ի ճանապարհս արդարութեան սբ. սրտիւ. և անկեղծ հաւատով. առաւե լեալ ՚ի գործս բարութեան ըստ կամաց քոց բա րեխնամս կացեն հօտին և անարատ ՚ի քա հանայութենս առաջի քո ՚ի կաթուղիկէ եկե ղեցւոջ. շինել և հաստատել ՚ի վր վիմի հաւա տոյ առաքելոց և մարգարէից։

*Եղիցին սոքա մշակ առանց ամօթոյ ուղիղ համառօտել զբանն ճշմարտութեան *Սերմա նեսցեն զկենդանարար, և զուղղափառ հա ւատս առաքելական եկեղեցւոյ յամ լսօղս։ *Տուր սոցա շնորհս առաքելականս առ ՚ի մերժել և հեռացուցանել զամ ախտս չարա չարս և զայլս պիղծս ՚ի մարդկանէ. դնելով զձեռս ՚ի վր. և կարդալով զամենազօր ա նունդ քո ՚ի վր նց յօգնականութի բժշկու թեան ախտացելոց. և եղիցին արժանաւոր կո չել զհոգիդ սբ յերկնից առ ՚ի հոգևոր կեն դանութիս վերստին ծնելոցն. լուսաւորեալ սբ աւազանաւն որով հասանիցեն մեծի շնո րհի որդեգրութեան քում. և ժառանգաւորս յերկնից արքայութեանդ. և լինել տաճար հո գւոյդ սբոյ. Արտեւաքն հաւատով կատա րեսցեն զպահուր և զերկնային խորհուրդ

զձզ մար

մարմնոյ և արեան տն̃ մերոյ և փրկչին ՅՍ̃
ՔՍ̃ի․ ՚ի թողութի՛ մեղաց արժանապէս հա
ղորդելոյն․ *Նա և զա̃մ կարի իսկ առաքի
նութի կատարել․ և եղիցին փառաւորիչ սբ̃
երրորդութեն̃․ և վարձս ընդ երանելի առա
քելոյն ընկալցին ՚ի յաւիտենական կեանսն
կրկին պատուոյ արժանաւոր լինել․ շնոր
հօք և մարդասիրութբ̃ տն̃ մերոյ և փրկչին
ՅՍ̃ ՔՍ̃ի․ որ հրաւիրեաց զմեզ և կոչեաց
իւր արքայութի և ՚ի փառս․ ընդ որում քեզ հօր
ամենակալի հանդերձ կենդանարար և ազա
տիչ սբ̃ հոգւոյդ վայելէ փա․

*Աղաղակութիւն անձնեան տ̃ոյ․

Տէ՛ր ած̃ զօրութեն̃ և ած̃ հզօր․ և ամենակալ
ած̃ փառաց և տէ̃մ պատուոյ* Դու պսակե
ցեր փառօք և պատուօք զսբ̃ս քո․ *Դու
ընծայեցուցեր զմարգարէական շնորհս ՚ի
մարդիկ․ *Դու պարգևեցեր զքահանայու
թիւն փառօք և պատուով ազգի մարդկան․
*Դու ընտրեցեր զսբ̃ առաքեալսն և արդա
րեցեր ՚ի կաթուղիկէ եկեղեցւոյ զանազան
կարգս ուղղութե յօրինելով իմաստ քահանայա
պետս․ և դասս սարկաւագաց և օրհնաբանո
ղաց․ և վերդպետաց․ որով բարեբանի անուն
քո միածնի ՅՍ̃ ՔՍ̃ի․ *Նա այժմ զծա
ռայքս քո Օ՚՚ այս անուն զոր ընտրեցեր ՚ի կո
չումն քահանայութե․ լուսաւորեալ պայծա
ռացո շնորհօք սբ̃ հոգւոյդ զի կեցցեն ան

ղ̃ձ̃ղ̃է̃ բիծ

Սուրբ․ Աղաչանաւորեան․

բիծ և անարատ վարուք․ և պաշտօնեայցն ըղ սբ զեկեղեցի քո․ և ժողովուրդս քո պահեա առանց դայթակղութե, յամ նենգութենէ չարին․ և մեր ամենեցուն ընկալեալ զսոսայ հոգևոր և սբ հողջունիւ յայժմ և յամի փառաւորեսցուք զհայր և զորդի և զսբ հոգին այժմ և միշտ և․

*Սա․ [illegible] ՚ի [illegible]․ Սա․ տէ․

Սա զլուծ տն մերոյ ՅԻ ՔԻ․ զի լուծ նր քաղցրէ․ և բեռն նր փոքր ոգի․

*Սա․ տէրն ողորմեա․ Աղաչանայք քո զգեցցին

*Ընթերցուած․ Յեզեկիէլէ Մարգարէէ․

Այսպէս ասէ տր․ և դու որդի մարդոյ դէտ կացուցի զքեզ տանդ իղի․ և լուիցես բանից բերանոյ իմոյ զգուշացուսջիր զնս իբրև յինէն յասել ցմեղաւորն թէ մահու մեռանիցիս, և թէ ոչ զգուշացուցանիցես զամբարիշտն ՚ի ճանապարհէ իւրմէ չարէ․ և ինքն յանօրէնութե իւրում մեռցի․ և զարիւն նր ՚ի ձեռաց քոց խնդրեցից․ *Ապա եթէ դու յառաջագոյն զգուշացուցանիցես ամբարշտին զճպհս իւր, դառնալ ՚ի նմանէ․ և նա ոչ դարձցի ՚ի ճանպհէ իւրմէ ինքն ամբարշտութե իւրում մեռցի և դու զանձն քո ապրեցուսցես ասէ տր․

*Ընթերցուած ՚ի Մաղաքիա մարգարէէ․

Ի զճղճ Սայ

Աղօթ. Ճաշահաղորդեան.

Այսպէս ասէ տր. ուխտն իմ որ ընդ նմա կենաց և խաղաղութե ես ետու նմա յեր կիւղ երկնչել յինէն. և երեսաց անուան իմոյ խորշել. յօրէնք ճշմարտութե էին 'ի բե րան նր և անօրէնութի ոչ գտաւ 'ի շրթունս նր խաղաղութբ և ուղղութբ գնաց ընդ իս և զբազումս դարձոյց յանօրէնութէ. զի շր թունք քահանային զգուշասցին գիտութք և յօրէնք խնդրեսցին 'ի բերանոյ նր. զի հրեշտակ տն ամենակալի է.

*Ընթերցուած Եսայեայ մարգարէէ.

Աոէ՛ հոգի տն 'ի վր իմ. վն որոյ և օծ իս զիս. աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս. բժշկել զբեկեալս սրտիւք. քարոզել գերեաց զթողութի. և կուրաց տեսանել. կոչել ամ տն ընդունելի. և օր հատուցման այ մերոյ մխիթարել զամ սգաւորս. տալ սգաւ որաց սիոնի փառս. փոխանակ մոխրոյն օծումն ուրախութե. և սգաւորացն հանդերձ փառաց փոխանակ ոգւոյն վհատութե. *Եւ կոչեսցին նոքա ազգ արդարութե. տունկ տն 'ի փառս և շինեսցին զաւերակսն յւտնից. և զառաջա գոյն աւերեալսն կանգնեսցեն և նորոգեսցեն զքա ղաքս աւերեալս. ազգաց յազգս. *Եւ եկեսցեն օտարածինք հովուել խաշանց քոց. և այլազ գիք մաճակալք և այգեգործք քո. *Բայց դուք քահանայք տն կոչեսջիք. և պաշտօ նեայք այ մերոյ անուանեսջիք. ըղզօրութի

զձղդ ազգաց

Սարգ. Քահանայութեան.

ազգաց կերիջիք, և մեծութբ նց սքանչելի լինիջիք.

* Պետրոսի առաքելոյն ՚ի կաթուղիկեայց թղթոյնէ.

Զերիցունս այսու հետև աղաչեմ իբրև զերիցակիցս չարչարակիցն Քրի. որ և հանդերձելոց փառացն յայտնելոցէք հաղորդս. արածեցէք որ ՚ի ձեզ հօտդ է այ. վերակացու լինել. մի՛ զօշաքաղութբ. այլ յօժարութբ. մի՛ իբրև տիրելով վիճակին. այլ լինիլ օրինակ հօտից. զի յերևիլ հովուապետին ընկալջիք զանթամ փառաց պսակն.

* Պօղոսի առաքելոյն ՚ի Տիմոթէոսայ թղթոյնէ.

Շնորհ ունիմ յայնմիկ որ զօրացոյցն զիս ՚ի Քսի Յսի ՚ի տր մեր. զի հաւատարիմ համարեցաւ կարգել զիս ի սպասաւորութի որ յառաջագոյն հայհոյիչն էի և հալածիչ և թշնամի. այլ այժմ գտի ողորմութի զի զայն յանգիտութե գործէի և առաւել եղեն շնորհքն տն մերոյ հաւատովք սիրոյն որ ՚ի քս յս. * Հաւատարիմ է բանս. և ամ ընդունելութե արժանի. զի յս քս եկն աշխարհ փրկել զմեղաւորս. որոց գլուխն եսեմ. * Այլ վա այնորիկ գտի ողորմութի. զի նախ յիս եցոյց յս քս. զամ երկայնմտութի յօրինակ այնոցիկ որ հաւատացելոց իցեն ՚ի նա ի կեանսն յաւիտենից. այլ թգւորին յաւիտենից անեղծի և աներևութի. միայնոյ փառք յաւիտեանս աւ.

ղ ձ՛ղն Ալէլ

Կարգ. Յարութեան,

Աւետարան Աւետարան. * Քահանայք քո զգեցին զարդարութիւն և ս՟ք ցնծալով ցըն.

* Աւետարան որ ըստ * Ղուկաս.

Եւ դարձաւ Յ՟ս զօրութ՟բ հոգւոյն ՚ի գալիլեայ. և ել համբաւ զնմանէ ը՟ ա՟մ կողմանս գաւառին նա՛ և ուսուցանէր ՚ի ժողովուրդս ն՟ց փառաւորեալ ամենեցունց. և եկն ՚ի նազարեթ ուր սնեալն էր. և եմուտ ըստ սովորութ՟ իւրում յաւուր շաբաթուց ՚ի ժողովուրդն և ետուն նմա զգիրս եսայեա մարգարէի և յարեաւ ընթեռնուլ. և իբրև եբաց զգիրսն. եգիտ զայն տեղին յորում գրեալ էր. * Հոգի տ՟ն ՚ի վ՟ր իմ վ՟ն որոյ և օծ իսկ զիս. աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս քարոզել գերեաց զթողութիւն և կուրաց տեսանել. արձակել զվիրաւորս ՚ի թողութիւն. քարոզել զտարեկանս տ՟ն ընդունելի. և խփեաց զգիրսն ետ ցպաշտօնեայսն և նստաւ. և ամենեցուն որ ՚ի ժողովրդեաննէին աչք ՚ի նայ հայէին. և սկսաւ ասել ցնոսա՛ այսօր լցաւ գիրս այս ականջս ձեր. և ամենեքեան վկայէին նմա. և զարմանային ընդ բանս շնորհացն որ ելանէին ՚ի բերանոյ նորայ.

* Այս աւուր [illegible] [illegible] ... [illegible] * Այս [illegible] [illegible]. Այս [illegible] զ՟որ. * Այսօր հաւատամ աղա.

Ղ՟Ճ՟Ձ՟Ղ ԱՄԻՆ

Կարգ. Պաղատանաւորեան.

Մինչ բերեն ընծայսն. Կա սուրբ.

Տէր ամ զօրութեանց և արարիչ ամ արա.

Կա սուրբ. *Կերպարանեալն ամբիծք ի ձանա.

*Առաջ ծխանոյին բարձր յայնիս փղերն.

Ամենակալ հզօր և ազատնչելագործ զօրու
թիւն որ ոչընչէն արարեր զերկինս և
զերկիր և զոր ի նոսա . աղաչեմք.
*Կա սուրբ. *Լուր տէր և ողորմեա.
Արարեր զսերովբէսն և զքերովբէսն զե
րևելիս և զաներևոյթ զօրութիս . կցորդութ
եանն շնորհելով արարածոց . ի պատկեր
և ի փառս տէրութեան քո . աղաչեմք.
Կատար և մարմնաւոր բնութիւնս բանիւ
մշտնջենաւոր կենդանութեան հաղոր
դելս առնելով քեզ մերդամեր . աղա
չեմք. *Լուր տէր և.
Յիշեա տէր զուխտ և զողորմութիւն որ
առ սիրելիս անուանդ քում սրբոյ .
ընդ հայցուածոց մերոց ի տաճարի
փառաց սրբութեան քո աղա.
Նայեա քաղցրութեամբ քո ի ժողովուրդս
և երկրպագուս անուանդ քում սուրբ . յի
շելով զսիրելեացն զուխտս երևեցոյ ի վերայ
ամենեցուն զառատ զողորմութիւնդ քո . աղա.

ՉՃՃԷ Պաշ

Կարգ. Մաղթանութեան.

Պահպանեա՛ տէր մեր զեկեղեցի քո զոր փրկե-
ցեր պատուական արեամբըդ քո մեծալ. շնոր-
հեա՛ հաստատուն հաւատով հաշտարար պա-
տարագաւ. եւ պահեա՛ մինչև օր յերևման
մեծի փառաց քոց. աղաչեմք. Լուր.

Պահպանեա՛ տէր զէ երկնայնաւորս զպատու-
ական հայրապետս մեր *[illegible]. առաջ-
նորդելով ժողովրդեան հաւատացելոց
ուղղափառ վարդապետութեամբ՝ ամ
ճանապարհս կենաց խաղաղականս. աղաչ.

Բարձրացո՛ 'ի մէջ ուխտաւորաց զկարգս քա-
հանայութեան բարեկարգն պաշտօնէիւք.
և զամբոխս մեր եկեղեցւոյ. աղաչեմ.

Նաև ես առաւել յաղագս *[illegible]. ծա-
ռայից զոր ընտրեցեր և կոչեցեր 'ի կարգ
քահանայութեան՝ օգնական և պաշտպան
լինելով սոցա յամ. աղաչեմ.

Պահպանեա՛ զսոսայ աներկիւղ և անարատ
'ի գործ քահանայութեան, ընդ հովանեաւ ամե-
նազօր բազկի քո. 'ի սատանայական յոր-
դայթից և յամ յերևելի և աներևոյթ
թշնամեաց. աղաչեմք.

Փրկեա՛ տէր զժողովուրդս քո. և օրհնեա՛ յ
զնոսայ որք երկրպագանեն առաջի տէրու-
թեանդ քո. աղաչեմք.

Հ Ճ Ղ Ը   Նու

Կարգ. [illegible]

Եւ ես առաւել զյորդորումն սիրոյ եղբ
գործս բարեաց պարգեւ.

Զամենայն մեր եւ. * Ողորմեաց մեզ.

* Եւ [illegible] գլխոյն

Եւ [illegible]

Տէր Աստուած զօրութեանց եւ արարիչ ամենայն արա
րածոց. յերեւելեաց եւ աներեւութից.
որ ի հրեղէն զօրաց փառաբանիս. եւ
բոլորեցից եւ ի վերայ հրեշտակապետաց յանմար
մին զօրացն օրհնիս համբերեցեր քո յառաջ մ ը
դասիրութեամբ եւ ի հողեղինաց առնուլ քեզ
եւ զնոցին օրհնաբանութիւնս ոչ ի լրութի ամենա
կատար տրութեան քում ամենազօր որ ան
կարօտես ամենայն. * Տէր յաղագս անբաւ մար
դասիրութեանդ քո խոնարհեցար ի հայրենական
ծոցոյ կամաւ ի մեր բնութիւնս բարեգութ
ծնունդ հօր. եզգեցար մարմին ի մէջ կու
սէն. եւ զաղգս մարդկան ազատեցեր յանի
ծիցն ադամայ. եւ ի դատապարտութենէ հեղ
մամբ անապական արեամբդ քո արարեր խա
ղաղութիւն ցերկինս եւ երկիր. եւ հաշտեցուցեր
զհայր ընդ արարածս. * Տէր եւ ընտրեցեր
քեզ ժողովուրդ սեփական զեկեղեցի քո սուրբ.
* Եւ այժմ տէր բարերար հայցեմք ի բաղ
մառատ մարդասիրութենէ քումմէ ընկալ զպա
ղատանս մեր. եւ ժողովրդեանս որ կան ի առա
ջարկի փառաց անուանդ քո. եւ զծառայս քո
զ[illegible] զոր.

զոր ընտրեցեր և կոչեցեր յառաջնորդութ սբյ եկեղեցւոյ քո. լցո զսոսայ հոգւովդ քո սբյ. զօրացո զսոսա ՚ի գործս բարիս. կալ առաջի քո անարատ վարուք և առաքինի գործովք. ՚ի հաստատուն հաւատս պաշտել առաջի սբյ սեղանոյ քո. հովուել իմաստութբ̃ և արդարութբ̃ զհօտ քո։ *Պահեա տր զսոսա և զժողովուրդս իւրեանց յերևելի և յաներևոյթ թշնամոյն. արժանաւոր լինիցին յաւիտենական ուրախութեց. *Եւ մեր ամենեցուն ընկալեալ զսոսա հոգևոր և սբ ողջունիւ, և գոհութբ̃ փառաւորեսցուք զքո առատ մարդասիրութդ յաղագս արեցելոյս բերեացդ և խոստացելոյ անըսպառ կենացդ հասանել. որ լիցի մեզ ամենեցուն արժանաւոր լինել ը̃ տմ̃ սբս քո. շնորհօք և մարդասիրութբ̃ տն̃ մերոյ և փրկչին Յի̃ Քի̃. ը̃ որում քեզ հօր ամենակալի. հանդերձ կենդանարար և ազատիչ սբ հոգւովդ վայելէ. փառք իշխա.

*Խաղաղութեան ամենեցուն տյ.

Տէր ամենակալ տմ̃ լինելութեց որ նստիս յաթոռ յանարատ անտես և անմահ. սբ զուարթնոցն գովեալ բարեբանիս. որք անհանգիստ ձայնիւ առ միմեանս բարբառելով զերեք սրբեանն դրուատէն զիշխանութեան զփառս. *Աղաչեմք զքեզ միաբան ծառայքս քո. խոնարհեալ ՚ի խնդրուածս մեր.

Կ-րգ. Պահպանութեան.

եւ շնորհեա՛ զառատ քո զողորմութիւնդ. եւ զպար
գեւա՛ ծառայից քոց. *Նայ տէր զառա
ձան քաղցրութեան ուղիղ վարուց. եւ անարատ
առաքինութեամբ հատուցանել քեզ շնորհա
կալ գոհութիւն. հեղ ՚ի վ՟ր սոցա առատապէս
զշնորհս հոգւոյդ ս՟բյ. եօթնապատիկ պար
գեւք. ճշմարտութեամբ եւ իմաստութեամբ հան
ճարոյ եւ մեծի խորհրդոյ զօրութեան եւ գիտու
թեան. ա՟ծ պաշտութեան եւ երկիւղի քո տ՟ր.
մերժեալ եւ հեռասցի ՚ի սոցանէ ա՟մ խորա
մանկութիւն թշնամւոյն. *Զի կեցեալ սոցա
արդարութեամբ եւ ուսուցանօղ՝ նմանութեամբ ան
ձանց իւրեանց զյաւիտենականն ՚ի քեզ. ժո
ղովուրդ ՚ի ն՟ս. հովուել ճշմարտապէս, ու
նելով եւ ուսուցանելով նա մեծ կոչեցին
յարքայութիւն Ա՟յի քո. եւ արժանաւորապէս
փառաւորեսցեն զքեզ տ՟ր եւ մեր ամենեցուն
ընկալեալ զառատս հոգեւոր եւ մ՟ր ողջունիւ
եւ գոհութեամբ եւ օրհնութեամբ յամ ժամ պատրաստ
գոլով ամենազօր կամաց քոց բարերարանես
ցուք զամենայն զերրորդութիւնդ. այժմ եւ.
միշտ եւ յաւիտեանս ամէն.

*Ապա [illegible] ՚ի [illegible] եւ
[illegible] Ապա [illegible]
[illegible]. *Ապա [illegible]

Տէր ա՟ծ հայեաց ՚ի ծառայս քո եւ ՚ի ընտրեալ
ծառայս ձեռաց քոց որ յուսացան ՚ի բա
րերարութիւնդ քո. եւ զան զկնիք հրամանաց
Է ձ՟ա քոց

քոյ. որ̄ ետուր համարձակութի ամ̄ հաւատոյց
կոխել զօձս և զկարիճս, և զամ̄ զօրութիս
թշնամւոյն. * Տուր սոցա և այժմ յաղթութի
նշանաւ յամենայաղթ խաչիւ քո. գնալով
՚ի վե՛ր ՚ի ժի՛ և քարբի. և ջախել զդիւա
թիւնաւոր վիշապին. և ը̄ երանելի առա
քելոյն ժառանգեսցեն զերկնից արքայութիւ
յաւիտեանս յաւիտենից ամէն.

* Խաղաղութիւն ամենեցուն տ̄յ.

Ով յոյս փրկութե և պարիսպ ամրութե
պահեա զծառայքս քո անսասանելի յա
խտեան. զժամանեալս յա̄ծահրաւէր կոչ
մունս. ՚ի կարգ քհնյութե կատարել ՚ի համձայս
զգեցո սոցա պատմուճան ուրախութե. և
հանդերձ փառաց. * Առաքեա զմէջ սոցա
ամ̄ ժուժկալութի ցոյց սոցա ձգնազգեստ
և գործունեա գործոց բարեաց. պարկեշտ
աղօթաւէր, ոք̄ և անարատ պահել զքահա
նայութիս անբիծ. ցածուն հեզխոնարհ,
ոք̄ սրտիւ. միանգամայն յամ̄ ընթացս վա
րուց սրբութեն. և ամ̄ պահեստ ՚ի յանա
րատ. և օրհնութի քեզ ՚ի համձայս. և ը̄ նաւին
զմեզ օրհնեա ոք̄ հոգևոր շնորհաց, պար
գևօք ՚ի փառս ամէն օրհնեալ ոք̄ երրորդու
թեդ. * Լուցոյ զմեզ հոգովդ քով սրբով.
և հոգևոր ուրախութի ՚ի հրաւիրակ կատա
րումն կարգ սրբութե. * Զի դու ես ամ̄
ը̄ունոց և փրկիչ. որ կամիս զամ̄ մարդ կեց

Էնձէ   ցէ.

Կարգ. Թագաւորութեան.

ցէ. եւ ՚ի գիտութիւն ճշմարտութեան եկեսցէ.
եւ քեզ փառս վեր առաքեսցուք հօր ամենա
կալի եւ միածնի որդւոյդ. եւ ազատիչ սբ. հո
գւոյդ օրհնութիւն եւ գոհութիւն եւ բարեբանու
թիւն. այժմ եւ միշտ եւ յաւ.

*Խաղաղութիւն ամենեցուն. տր. եւ.

Տէր ած մր. կատարումն օրինաց եւ մարգա
րէիցն. եւ բաշխող շնորհաց եւ ողորմութեան.
օրհնեա զպատմուճանս եւ զարդարանս սոցա
որպէս օրհնեցեր ՚ի ձեռն մովսէսի. զպատմու
ճանս եւ զարդարանսն ահարոնի եւ որդւոց նր
եւ որպէս ՚ի նախնումն յակոբ յօրինեաց զծաղկեալ
պատմուճանն յովսեփայ. *Օրհնեա տր ըզ
գեստ եւ զպատմուճան սոցա. որպէս օրհնեցեր
զմաշկեակն եղիայի յորոյ ձեռն հանդերձ
հոգին եղիայի. ՚ի վր եղիսէի. *Օրհնեա
հայր երկնաւոր զպատմուճան սոցա զի հան
դերձ ՚ի վր սոցա. օրհնութիւն ածատուեալ
պատմուճանի քո. անկեալ ՚ի վերուստ. զորմէ
նախագուշակեալ մարգարէն քո ասելով.
Եթէ դիմեալ դմ եդուելոյ գեղեցիկ
պատմուճանաւ եւ բուռն զօրութբ. նոյն
օրհնութիւն հանդիցէ ՚ի սոսա. եւ ՚ի պատմուճան
սոցայ շնորհաց քոց. *Եւ ածքան մեք աղա
չեմք զանփոփոխելի տրութիւն հոգւոյդ
հզօրի. *Առաքեա տր զցօղ քաղցրութեան
քո. եւ բարեգործեա ՚ի յանձինս. եւ իշխա
նական աղգման զգայուն զամենալից շնորհ

ԷՃՔ քաղ

Կարգ. Պահպանութեան.

բազում բարգև քո ողորմութենդ · և հերկեամ
զբանական անդաստան մարմնական կարծա
րացեալ սրտի ընդունակութի առ ի սերմ սիրոյ
հոգևորապէս խոստովանիմք զքո պարգևս
առ 'ի քէն ծաղկեալ 'ի մեզ և աճեցեալ յոր
ձեռնադրեալ առաքեալս լցուցանես մարգա
րէս ուսուցանես վարդապետս · բոլորսեա
ցուցանես համերս · և բանաս զփակեալ ա
կանջս խլից · ող և ազգակից քո էակից հօր
անդրանիկին որդի · քոյին 'գործակցութե
ներգործելով զայս ամ քարոզեաց զքեզ ած
հաւասարակից իսկութե է հօր · շնորհեա և
կոչեցելոցս այժմ առ 'ի քէն 'ի գործ վերա
կացուե անտեսչին խորհրդո աւետց աւետա
նիդ հետևել առագաթուիչ ընթացիւք մը
տաց · ընդանհուն ասպարէզս քո 'ինա շուռնչ
կատարանաց · և մատչել 'ի գլուխ հանդիսի
մեկնութե բանից ածայնոյ , նախ ժամանե
ացէ առ սոսայ գթութի քո · խօսելով 'իսոսա
զարժանն և զպիտանին և հաճոյն քոյ 'ի
ժամանակի 'ի փառս և 'ի գովեստ ածութեդ
քո և 'ի լրութի շինութե կաթուղիկէ
եղեղեցւոյ · կառկառեայ 'ի վր սոցայ զամենա
մերձ աջ քո · և զօրացոյ զսոսա շնորհօք գը
թութե քո փարատեա 'ի մտաց սոցա · զմէգ
մըթութե մոռացութե ապաքինեալ ը նմին
զխաւար մտաց ամբառնալ յուշիս 'ի մաստից
կենցաղոյս յերկրէ 'ի բարձունս · լուսաւ

Խս Պ. ՃԶԳ որիս

Կց․ [illegible]

որ ՚ի սուրբ վերնատանն զծագումն անստու-
եր հրաշիցն գիտութեն · ածութեամբ քո
հզօր արժանի լինիլ առնել և ուսուցանել
յօրինակ բարեաց · և ածասէր շաւղաց ·
* Շնորհօք և մարդասիրութեամբ տն մերոյ
ՅԻ ՔԻ որ հրաւիրեաց զմեզ, և կոչեաց
արքայութիւն իւր և ՚ի փառս, ընդ որում քեզ
հօր ամենակալի · հանդերձ կենդանարար
և ազատիչ սբ հոգւովդ վայելէ փառք
իշխանութիւն և պատիւ այժմ և,

* [illegible] * Շարական · Գ. Ձ.

Ո՛րք արժանաւորեցայք ՚ի կոչումն փառա-
ւորութեան քո այ մերոյ · եկայք ժողովո-
ւրդք երգեցէք ածն երգ նոր · երգեցէ մեք
զանունն նր ձայնիւ ցնծութեան յօրհնու-
թիւն ՚ի նոր · * Օ օրհնեալս ՚ի քեզ քս ժողովո-
ւրդք հաւատացելոց · ԶՔ շնորհիւ խոստմա-
նութեամբ մեզ օրհնեմք զխորհուրդ ածային
կենսաբեր տնօրէնութեան քո · փառաւորեմ
[illegible] զմահաւոր և զսքանչելի անունն քո
[illegible] ընդ ծ [illegible] ամենայն երկիր ·
* Ուրախ լեր եկեղեցի սուրբ հարսն երկ-
նաւոր խորհրդոյն · իփառս ամենասուրբ
երրորդութեան · որ համագոյ իշխանու-
թեամբըն իւրով զարդարեաց ծագմամբ
լուսոյ պսակեալ զքեզ ՚ի պատիւ [illegible]

Խն. [illegible] ամ

Կարգ. Խաղաղականութեան.

Ամենայն սրբովք իւրովք.

*Եւ եպիսկոպոսն առեալ զուրարն արկանէ զպարանոցաւն և ասէ:

Առ քեզ իշխանութիւն ՚ի հոգւոյն տէր. քան զի կարօղես բառնալ զլուծ տն մերոյ ՅՍԻ ՔՍԻ.

*Եւ տայ դնէ զսաղաւարտն ՚ի գլուխն և ասէ.

Առ քեզ սաղաւարտ փրկութեն ՚ի ձեռաց տն մերոյ ՅՍԻ ՔՍԻ.

*Ընդ նմին եպիսկոպոսն արկանէ զշապիկն և ասէ.

Առ քեզ զրահ արդարութեն ՚ի ձեռաց տն մերոյ ՅՍԻ ՔՍԻ.

*Եւ զգեցուցանէ նմա Շուրջառն և ասէ.

Տր մեր յս քս զգեցուցանէ քեզ հանդերձ փրկութեն. և պատմուճան ուրախութեն նորակերտ ՚ի վայելչութիւն նորոգ և հոգևոր կենաց.

*Եւ տայ ձեռն զԳաւազանն և ասէ.

Առ քեզ իշխանութի ՚ի հօգւոյն տէր. կապելոյ և արձակելոյ. զոր տրն մեր ետ հրամանն առաքելոցն սրբոց. զոր միանգամ կապիցէք յերկրի եղիցի կապեալ յերկինս.

*Եւ տայ զմատանին ՚ի մատն աջոյն. *Եւ եպիսկոպոսն Սուրբ միւռոնաւ օծանէ ձեռն նմա. և ՚ի յետ բուրեն ՚ի յաջ ձեռն աշխանն. *Եւ ասէ Օրհնու.

Ճձղ Տր

Աղթ: Գոհանալութեան.

Տր ած մեր որ օծեր սրբութբ զձեռս զայս · զամ զոր սոքա օրհնեն, օրհնեա՛ · և զինչ ձեռք իւրեանց կնքեն յանուն քո հաստատեայ և կատարեա՛ զի լիցին զօրացեալք· *Շնորհօք տն մերոյ յի քի· որում վայել է փառք իշխանութիւն և պատիւ այժմ և

*Յետ այսորիկ առնու եպիսկոպոսն զՕ հաղորդմանն տէրունական մարմնովն Սա զգեցեալն աւետարանն տայ ՚ի ձեռն Սա ասէ:

Առ ընկալարուք քան զի առեր կարողութիւն շնորհօքն այ· կնքել և կատարել զամ պատարագս յանուն տն Յի Քի· վս կենդանեաց և ննջեցելոց·

*Յետ այսորիկ առնու եպիսկոպոսն· զբուրվառն իբր քահանայութեամբ: Սա ասէ

Սա ես խաղաղութե զոր աղաչեսցուք· ընկալ կեցոյ և ողորմեայ·

*Օրհնեա Սայս ասա. առ ձեռնադրեալն·

*Սա նորա ընծայեալ երեցապատուութեամբ իւրեւ առնել

*Սա ասէ·

Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ · այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից

*Ամն·

ՃՁՃ Յետ

Կարգ. Գոհաբանութեան.

*Յետ այսորիկ խոնարհեսցէ ի վերայ ծնրադրեալն.

*Եւ ապա երգեսցեն սա. Օ ողբ.

Օրհնութիւն միոյ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն
սրբոյ. իջցէ ի վերայ ձեր. որ կատարեցայք
ի կարգ քահանայութեան ընծայել զաստուածոր-
դութիւն մարմնոյ և արեան Քրիստոսի. վասն խաղա-
ղութեան և թողութեան մեղաց. Ամէն.

*Եւ ապա ի ժամ համբուրելն, և պատարագ հասցէ *Եւ
հաղորդեալքն մարմնոյ, և արեան Տեառն խնդրեսցեն
զայն ի միջոցի ասացէ.

Եւ ապա եւս աղօթեսցեն եպիսկոպոսն և
այլ քահանայքն. և որդեգոյք. և. ի. որ
կացցէ եկեղեցւոյն. զկարգն տայցէ. և զխնդրեն
ծառայէ. և Քրիստոս Աստուած մերոյ փառք
ամենայն Ամէն. ԱՒԱՐՏ:

ՌՃԸ Յունի.

Ցուց. Մատենիս.

Նախ կոչ մկրտութեան. է.
Սահման պսակի օրհնելոյ. ի է.
Սահման երկրորդ պսակի օրհնելոյ. կ ե.
Սահման հարսնիք տալոյ. կ ը.
Սահման աշխարհահաթաղ տանելոյ. ղ է.
Սահման աշխարհահաթաղի յուղարկուցն. ճ ի ղ.
Սահման աշխարհահաթաղի եօթն օրն. ճ լ ե.
Սահման աբեղայաթաղ տանելոյ. ճ խ.
Սահման աբեղայից թաղի յուղարկուցն. ճ ծ է.
Սահման աբեղայից թաղի եօթն օրն. ճ կ ա.
Սահման հողն և հանգստեան տանելոյ. ճ կ ե.
Սահման մատաղ օրհնելոյ. ճ հ ը.
Սահման [illegible] նշանաւ. ճ Ձ.
Սահման խաչ. ✠. օրհնելոյ. ճ Ձ ե.
Սահման ջուր օրհնելոյ և ջուր հոգւ. է Ձ ե.
Սահման պղնձեայ աման օրհնելոյ. է Ձ Թ.
Սահման հանդերձեղէն օրհնելոյ. սաղավարտ վախճան չուրջառ յայլոց հարկեն գործոց. է Ձ ժ Թ.
Սահման նոր գրոց որ գրեն և կազմօրհնելոյ. է Ձ լ է.
Սահման ժամահար օրհնելոյ. է Ձ լ ը.
Սահման հաց օրհնելոյ որ մատաղաւորին. է Ձ լ Թ.
Սահման կին որ ՚ի տղայաբերան գնայր յետոյ
աղօթելոյ. է Ձ խ է.
Սահման պատանեկիւք օրհնելոյ. է Ձ խ դ.
Սահման նոր գումար եկեղեցւոյ օրհնելոյ. է Ձ խ ը.
Սահման բժշկութեան աղօթք [illegible]. է Ձ ծ ե.
Սահման յուշն ձայն հոգևորական յանկեցն. է Ձ կ ը.
Սահման գտանելոյ սուրբ ննջեցելոց. է Ձ Թ դ.

Է Ձ Թ Սահման

Ցանկ. Մաշտոցի.

Կանոն քահանայերայթաղ առնելոյ.	ԴՃԽ.
Կանոն քհնայեթղն երկրորդ օրն.	ԴՃԾԷ.
Կանոն քհնեայթղն երրորդ օրն.	ԴՃՂ.
Կանոն քհնեայթղն չորրորդ օրն.	ԴՃՂԹ.
Կանոն քհնեայթղն հինգ երրորդ օրն.	ԵՃԲ.
Կանոն քհնյթղն վեց երրորդ օրն.	ԵՃԳ.
Կանոն քհնյթղն եօթն երրորդ օրն.	ԵՃԷ.
Կանոն քհնյթղն հնգետասան օրն.	ԵՃԺ.
Կանոն քհնյթղն քառասուն օրն.	ԵՃԺԳ.
Կանոն քհնյթղն տարէ լիցն.	ԵՃԺԷ.
Կանոն ապաշխարող արձակելոյ.	ԵՃԺԸ.
Կանոն կոչման ապաշխարութեն.	ԵՃԻԳ.
Կանոն քարոզ պատուիրանին.	ԵՃԽԳ.
Կանոն թանալուայ առնելոյ.	ԵՃԾ.
Կանոն հիմն արկութե եկեղեցւոյ.	ԵՃՀ.
Կանոն եկեղեցւոյ օրհնելոյ.	ԵՃՁԹ.
Կանոն աւազան օրհնելոյ.	ԶՃԺԳ.
Կանոն ժամատուն օրհնելոյ.	ԶՃԺԹ.
Կանոն մեծի խորանին ձեռնադրութե.	ԶՃԽԷ.
Կանոն կոչման քահանայութե.	ԶՃԽԹ.
Կանոն առաջին աստիճանին դռնբացութե.	ԶՃԿԷ
Կանոն երկրորդ աստիճանին ընթերցողաց.	ԶՃԿ
Կանոն երրորդ աստիճանին երդմնեցուցչաց.	ԶՃԿԸ
Կանոն չորրորդ աստիճան ջահընկալութե.	ԶՃԿԴ
Կանոն հինգ երրորդ աստիճան կիսասարկաւագաց որ է դպիր.	ԶՃԿԵ.
Կանոն վեց երրորդ աստիճան աւագ սրկց.	ԶՃՀ
Կանոն եօթն երրորդ աստիճան քահանայութե.	ԶՃՀԳ

ԷՃԶ

Յիշա

Յիշատակարան։

ՓԱՌՔ ՊԱՏԻՒ ԵՒ ԵՐկրպագութիւն մշտնջենականք . *Այնմ գերագոյն արքային . որոյ զօրութին է՛ անաղթելի . իմաստութին անքաւելի . և սէրն անքննելի *Նմա Օրհնութի և միշտ գովութի անդադար փառաբանութի անլռելի։ *Նաշնորհակալութիւն հանդերձ երկրպագութբ միշտ և անզրաւ յաւիտենից Ամէն։ *Որ բարեխօսութբ և աղօթիւք միշտ կուսին մարիամու այցելուհոյն մերոյ . և մաղթանօքն և միջնորդութբ սրբոյն Մինասայ զօրաւարին և այլոց սրբոց՝ ես կարողութն նուաստացեալս պաշտօնէիցս 'ի բազմամեղս և 'ի յոգնավաստանս ժամանակիս յաւարտ հասուցանել զածային եւ զհոգեսնունդ գիրքս սրբոյն *Մաշտոցա՛ Վարդապետին որ ունի ինքն ամփոփեալ զանազան կարգս և զսահմանս։ *Այլ և եդաք 'ի սորա մէջ ձեռնադրութին 'ի լաւ և ստոյգ օրինակէ որ արարեալ է սրբոյ հօրն մերոյ Գրիգորի Հռետորի օրինեալն թելադրութբ մեծ հոգոյն և եդեալն 'ի յեկեղեցոյս լուսաւորչադաւան ազգիս մերոյ Հայոց որոյ յիշատակն օրհնութբ եղիցի և մաքուր աղօթիւք սոցին որ մեզ ողորմեսցի։

ՌՃԺԱ Ամդ

Бук. книга
№ 715/58
Ц. 15 р.- к.

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.
FL0023402